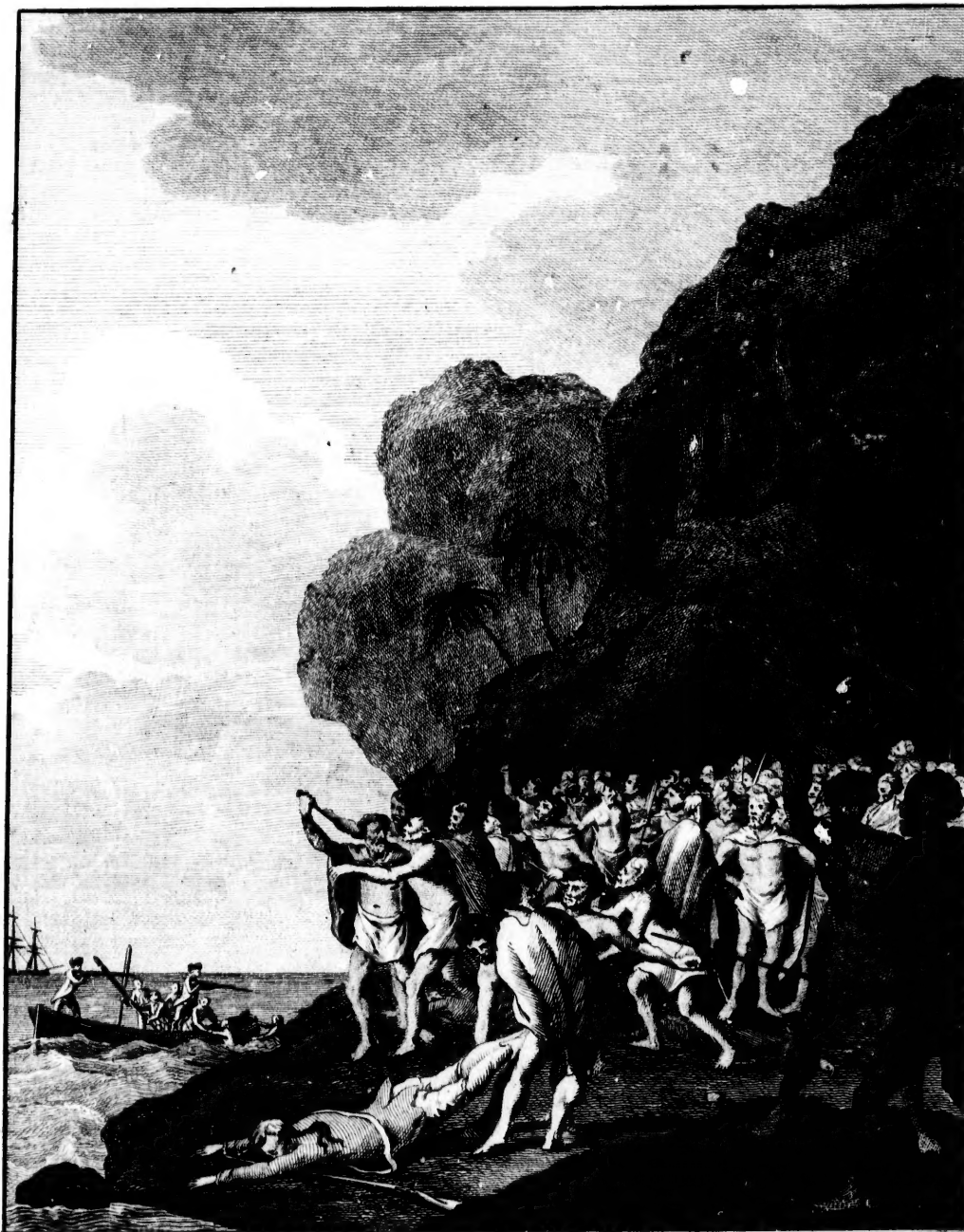

KAPTEIN COOK' vermoord door de Wilden te OWYHEE

R E I S
N A A R D E N
STILLEN OCEAAN,
Ondernomen op bevel van zyne Brittannische Majesteit,
GEORGE DE DERDE,
TOT HET DOEN VAN ONTDEKKINGEN IN HET
NOORDERHALFROND,
Ter Uitvoer gebragt onder 't bestuur van de Bevelhebbers
COOK, CLERKE EN GORE

in de Jaaren 1776, 1777, 1778, 1779 en 1780.

Met de Schepen

De RESOLUTION en DISCOVERY,

en Beschreven door den Commandeur

J A M E S C O O K,

en door Kapitein

J A M E S K I N G.

Uit het Engelsch vertaald.

Te ROTTERDAM.

By A. BOTHALL EN D. VIS.

M D C C L X X X V I I I.

NW
970P
C771
3d
Dutch

PAINE
\$25.00

NOV 13 '61

A A N D E N

L E E Z E R.

Geen groter Zee-Man heeft 'er, misschien, ooit bestaan dan Kapitein James Cook, die door zyne be-
drevenheid, onvermoeiden yver, kloekmoedigheid
en standvastigheid, juist tot die tochten in staat was,
welke, op bevel van Zyne Brittannische Majesteit
George III. ondernomen, maar zeer weinig aan an-
deren, in 't vak der ontdekkingen op Zee, overla-
ten.

Alhoewel niemand den Hollanderen kan betwisten
dat zy de Engelschen in het doen van ontdekkingen
* 2
zyn

zyn voorgegaan, moeten wy echter bekennen, dat de Britsche Natie, naderhand, de door ons ontdekte Zeeën naauwkeuriger doorkruist heeft, en verder dan onze landgenoten tot aan de Zuidpool, zoo wel als in 't Noorden van den Stillen Oceaan, is doorgeërongen. Behalven dat de latere Engelfchen de Landen, door hunne voorgangers ontdekt, juist bepaalt hebben, hebben zy teffens verscheide ontdekkingen gedaan, door welke de Aardrykskunde niet weinig is verrykt geworden. Met het over en wederkruisen van den Stillen Oceaan, hebben zy ons een zoo volledig verslag van de verschillende Eilanden in denzelven en van derzelve bewoners gegeven, dat, om Kapitein Cooks eige woorden te gebruiken, *in die gewesten voor anderen niets meer overschiet.*

Byron, Wallis en Carteret hebben alle het hunne toegebracht, om ons veele Eilanden in den Stillen Oceaan, binnen de grenzen van den Zuider Keerkring gelegen, te doen keanen, van welke men te voren geen kennis had; maar tot hoe verre die Oceaan zich uitstrekke naar 't Westen, welke landen denzelven naar dien kant beperkten, en welke betrekking die landen tot de vorige ontdekkingen hadden, bleef voor 't menschdom verborgen, tot dat Kapitein Cook, na zynen eersten tocht, die gewigtige vraag voldoende oploschte. In zynen tweeden tocht (*) zagen wy hem geen minder licht wegens de Aardrykskunde verspreiden, en verder Zuidelyk doordringen dan ooit, voor hem, door eenig Zeeman, onderwonden was. Op zynen derden tocht, welke wy den Hollandschen le-

(*) Deze is door den Uitgever dezer derde Reize insgelyks in 't licht gegeven.

lezer thans aanbieden, zien wy hem twee Kusten bepalen, welke te voren door niemand op zulk eene hooge Noorder breedte bezeild waren, en schoon hy, op dien tocht, het oogmerk niet bereikte, om naamlyk, aan de Westzyde van Noord - Amerika een door- tocht te vinden naar Europa, zien wy hem echter, om zoo te spreken, voor ons openleggen, wat ons nog aan de kennis van den Aardkloot ontbrak.

Wanneer de afgeleegen deelen der waereld nagespeurt worden, met oogmerk om algemeene kundigheid te bevorderen, en niet met bedoeling om een byzonder gebied uittebreiden; wanneer wy van 't eene einde der weereld naar 't andere reizen, om nieuwe medeschepzels, die tot ons geslacht behooren, als Vrienden te bezoeken, en ons verlangen zich uitstrekt om met hen bekend te worden, met geen ander voornemen dan om hen als onze evenmenschen dienst te doen, hen in hunne behoeftens te hulpe te komen, en onze meerdere kundigheden aan hen mede tedceelen, als dan kan men geen lof genoeg toezwaaijen aan de ontwerpers, bekostigers en uitvoerders van zulke tochten.

Toen Groot Brittanje voor 't eerst bezogt werd van de Pheniciers, waren deszelfs bewooners beschil- derde en woeste menschen, vry minder beschaaft dan de Inboorelingen van Tongataboo, of Otaheite. 't Is derhalven niet onmooglyk, dat de Reistochten, door Zyne Brittannische Majesteit ontworpen, en bekostigt, de denkbeelden dier talryke Eilanders van den Zuider Stillen Oceaan, vermeederen, hun ver- stand werkzamer en hunne kundigheden grooter ma-

ken

ken; en dus het middel worden om hen te rug te brengen van hunne woeste gewoonte van menschen te offeren, en van zich op het vleesch hunner vyanden te vergasten.

Het verhaal van deze Reis, van het welk by de eerste uitgave in 't Engelsch over de twintig duizend Exemplaren, binnen drie dagen, verkogt werden, is, in deze vertaling, naauwkeurig gevolgt, zynde niet van het weetenswaardige, betrekkelyk dezen tocht, overgeslagen, dan de Starrekundige berekeningen en zoodanige Zeemans waarneemingen, op welke weinige lezers acht geven.

I N H O U D.

E E R S T E B O E K.

VERRIGTINGEN VAN DEN AANVANG DER REIZE, TOT ONS VERTREK VAN NIEUW-ZEELAND.

Kapitein Cook en Kapitein Clerke tot Bevelhebbers op de Resolution en Discovery aangestelt. — Toebereidzelen tot de Reize — vertrek van de Resolution. — De Resolution zeilt naar Tenerif — Beschryving van de Rhee de van St. Cruz. — Eenig bericht wegens het Eiland, en de Steden van Santa Cruz en Laguna — vertrek van Tenerif — De Schepen loopen gevaar van op de klippen van Bonavista te vervallen — komst aan de Kaap de Goede Hoop — De Discovery komt by de Resolution — De beide Schepen vertrekken van de Kaap de Goede Hoop — komst in Kermis Haven — vertrek van daar — varen langs de Kust. — De Heer Anderson's natuurlyke Historie der Dieren, planten en des gronds &c.

van Kerguelen's land -- overtocht der Schepen van Kerguelen's Land, naar van Diemens land -- komst in de *Avantuur baai* -- De perzonen, kleeding, zeeden en gewoontens der Inboorelingen beschreeven — Tocht naar Nieuw-Zeeland — Handelingen met de Nieuw-Zeelanders — Aanmerkingen van Kapitein Cook over de bewooners van Nieuw-Zeeland — De Landstreek, Inwooners &c. in den omtrek van Charlotte's Sound beschreeven Bladz. 1.

T W E E D E B O E K.

ONZE ONTMOETINGEN ZINTS ONS VERTREK VAN
NIEUW-ZEELAND TOT OP ONZE AANKOMST
TE OTAHEITE OFAAN DE SOCIETEIT
EILANDEN.

Ontdekking van 't Eiland Mangeea — De Inboorelingen en derzelver kleeding beschreeven — Beschryving van 't Eiland — Aart en Zeeden der Mangeeanen — ontdekking van het Eiland Wateoo — Omai vreest gebraden te zullen worden — Otakootaia bezogt — Dat Eiland en deszelfs voortbrengzels beschreeven — stevenen naar de *Vriendelyke Eilanden* — komst te Annamooka — verscheide verrigtingen aldaar — verscheide voorbeelden van de diefachtige geneigtheid der Inboorlingen — Bericht wegens Annamooka — stevenen naar Stapaee — komst aldaar — Tweegevechten met knoxxen — worstelingen — De Scheeps-Soldaten *exerceeren* — Dans van Mannen — Vuurwerken — Kapitein Cook doet een springtochtje naar Lefooga — vertrek van de Stapaee Eilanden — De Schepen komen weder te An-
na-

namooka — Beide de Schepen stooten op de klippen —
 komst te Tongataboo — Waar zy heusch ontvangen wor-
 den — Verkiezen een plaats om hunne waarnemingen te
 doen — Beschryving van 't Dorp waar de Opperhoofden ver-
 blyf houden. — Eenige Officieren worden door de Inboorelin-
 gen geplundert — Wyze op welke zy hunne Zwynen ter maal-
 tyd toebereiden en opsnijden — Komst te Eooa — Eenig
 bericht wegens dat Eiland — Ligten het anker en keeren
 door het Kanaal te rug — Verlaten de Vriendelyke Eilanden
 met leedwezen — Aantal Eilanden — De Inboorelingen be-
 schreeven — Onderscheide bezigheden der Vrouwen van de
 Vriendelyke Eilanden — Bezigheden der Mannen &c. —
 Hunne gewoonte om zich de pink aftefnijden.

Bladz. 50.

DERDE BOEK.

WEDERVAREN TE OTAHEITE EN OP DE SOCIE-
 TEIT EILANDEN, EN HET VOORTZETTEN VAN
 DE REIZE NAAR NOORD-AMERIKA.

Tet Eiland Toohouai ontdekt — Komst in de baai van
 Oheitepha te Otaheite — Hoe Omai aldaar word ontvan-
 gen — Verslag wegens een huis door de Spanjaarden opgesla-
 gen — Mondgesprek met Otoo, Koning van Otaheite —
 Omai's onvoorzichtig gedrag — De wyze op welke zy ver-
 scheide maanden het doode lighaam eens Oppersten bewaaren —
 De Inboorlingen staan verbaast over het beryden der paarden —

* *

Spie-

*spiegelgevecht van twee Oorlogs Kanoo's — Beraadslagen om onder zeil te gaan — Verslag van het vriendelyk onthaal te Otaheite — Tocht van eenige Spanjaarden — Komst te Taloo op Eimeo — Houden zich op om een geit die hen ontfolen word — Krygen dezelve weder en worden daarop van eene andere berooft. — Het Eiland beschreeven — De Schepen komen te Huaheine — Eenparig besluit om Omai aldaar te vestigen — Bouwen een huis voor hem — middelen be-
 raamt ter verzekering zyner veiligheid — welke Dieren aan Omai gelaten worden. — Zyne Europésche Wapens — Hoe zich by 't scheiden gedraagt — Komst te Ulietea — Tyding van Omai — Aanmerking over de Ulieteänen — Tegenwoordige en voorige staat hunner Eilanden — Stevenen naar Bolabola — Verlaten de Societeit Eilanden — Bolabola en deszelfs haven beschreeven — Schoonheid en vruchtbaarheid van Otaheite — De Inboorelingen beschreeven — Kieschheid der Vrouwen — Godsdienst — Denkbeelden wegens de onsterfelykheid — Byzonderheden van de omliggende Eilanden — Vervorderen de Reis — Ontdekken de Kermis Eiland — Laten een fles met een beschreven papier in dezelve aldaar — Byzonderheden wegens Kermis Eiland — Ontdekken drie Eilanden — De Schepen komen ten anker — Kunstig gewrochten geveederde mantels en mutzen — Bezoeken het Eiland Onceheow — Laten 'er eenige Zaden en Dieren — De Scheepen zeilen naar 't Noorden — Ligging der door ons ontdekte Eilanden — Geven aan dezelve den naam van Sandwich - Eilanden — Voordeelige ligging der Sandwich Eilanden — Vervorderen hunne Reis — Eenige fraaije Zeedieren beschreeven — Zien de Kust van Noord - Amerika — Stormig en ongestuimig weer — De Schepen ankeren en worden door een aantal Inboorelingen bezogt.*

Bladz. 124.

V I E R D E B O E K.

VERRIGTINGEN MET DE INBOORLINGEN VAN
NOORD-AMERIKA, ONTDEKKINGEN AAN DIE
KUST EN DEN OOSTELYKEN UITHOEK VAN
ASIA, EN KEEREN NAAR 'T ZUIDEN TĒ RUG
TOT DE SANDWICH EILANDEN.

*Komst in de baai — Vertuijen in eene uitmuntende en veilige
Haven — Verscheide artykels ter ruilinge aangeboden — Byzon-
derlyk bekkeneelen van menschen — Dieveryen gepleegt —
De wagtplaats tot het doen van waarneemingen op een rots opge-
rigt — Een smisse aangelegt — Onstuimig weder — Vertrek
der Schepen — Het omliggend land beschreeven — Boomen
en andere plantgewassen — De Inboorlingen beschreeven —
Iederen krygsmantel — Getal der bewoonderen van Nootka
Sound — Hunne wyze van bouwen — Bezigheid der Man-
nen — Die der Vrouwen — Verschillend soort van voedsel
en wyze van bereiding — Handwerken &c. — Storm —
De Resolution krygt een lek — De Schepen zeilen langs de
Kust van Noord - Amerika — Ankeren by de Kaap Hinchin-
broke — Worden van de Inboorlingen bezocht — Varen de
baai verder op — Montagu - Eiland — De Schepen verlaten de
baai. — Uitgestrektheid van Prins William's Sound — De
bewooners van dezelve beschreeven — Hunne kleeding — Bly-
ven de Kust langs zeilen, — Kaap Elizabeth, — Kaap St.
Hermogenes — De uithoek Banks, — Luitenant King gaat
aan Land, laat een vlag waijen en neemt bezit van 't land. —
De*

De Resolution stoot — De Schepen verlaten Cooks-Rivier Kaap Barnabas — Aan boord van de Discovery word een Rusfische brief gebragt — De Schepen door de voorzienigheid een groot gevaar ontkomen — Komst te Oonalaska, — Overvloed van visch — De Haven van Samganoodka beschreeven — De Schepen zeilen Noord op — Afsterven van den Heer Anderson — Zeker Eiland naar zyn naam genoemd — Kaap Prins van Wallis — De Schepen verlaten de baai, — Zeilen door de straat naar de Amerikaansche Kust — Verbazende yschotzen. — Walrusfengedood en derzelver vleesch ten spyze gebruikt — Vruchteloze pogingen om door 't ys naar 't Noorden te komen. — De Schepen zeilen langs de Kust van Asia — Het Volk gaat aan land om hout en water te zoeken — Voorziet zich van hout en water, — De Heer King word afgezonden om de Kust optenemen — De Resolution krygt een lek — De Schepen komen te Oonalaska weder — waar ze rykelyk van visch voorzien worden. — De Heer Ismyloff komt aan boord — wat zy van hem verneemen — Hy laat hen twee kaarten zien — verslag wegens de Eilanden door de Russen bezogt — En van derzelver vestiging op Oonalaska — De Inboorlingen beschreeven — Vertrek van Samganoodha — Stevenen naar 't Zuiden — Een matroos by toeval gedood en drie of vier anderen gekwetst aan boord van de Discovery — Mowee ontdekt — Het Eiland Owihyhee ontdekt — De Matroozen weigeren Suikerriet Bier te drinken — Mr. Bligh neemt Karakakooa baai op. —

Bladz. 111.

Cooks - Rivier
 ry word een
 de voorzie-
 te Oonala-
 amganoodka
 — Afsterven
 yn naam ge-
 n verlaten de
 che Kust —
 elver vleesch
 't ys naar 't
 van Asia —
 — Voorziet
 gezonden om
 n lek — De
 elyk van visch
 n boord —
 arten zien —
 gt — En van
 en beschree-
 't Zuiden —
 ren gekwetst
 Het Eiland
 ikerriet Bier-
 op. —

Z. 14.

V Y F D E B O E K.

DAG VERHAAL VAN DE VERRIGTINGEN BY 'T
 WEDERKEEREN NAAR DE SANDWICH-EILAN-
 DEN.

Karakakooa baai beschreeven — Offerhanden aan Kapitein
 Cook aan de Morai — Wachtplaatzen tot het doen van waarneemin-
 gen door den Heer King opgeregt — De wyze van vleesch in-
 zouten in de verzengde luchtstreek — Maatschappij van Pries-
 ters, toevallig ontdekt — Derzelver mildadigheid — De Inboore-
 relingen tot onderwerping gebragt door 't afschieten van een vuur-
 roer — Gediensligheid en gastvryheid der Inboorelingen —
 Dood van William Watman, een Matroos — De Inboorelin-
 gen zeer nieuwsgierig naar ons vertrek — Hunne meening we-
 gens 't oogmerk onzer reize Hun leedwezen wegens ons vertrek —
 De Schepen verlaten het Eiland — De Resolution, door storm
 beschadigt, word genoodzaakt te rug te keeren — Bedenkelyk
 gedrag der Eilanders by onze wederkomst in de Karakakooa baai —
 Een diefstal aan boord van de Discovery gepleegt — Krakeel-
 tusfchen de Inboorelingen en ons Scheeps-Volk — De Pinas aan-
 gevallen en geplunderd — De groote Boot van de Discovery van het
 boei touw afgestolen — Middelen beraamt om dezelve weder-
 te bekomen, — Kapitein King begeeft zich naar land om den
 Koning met zyne Zoonen aan boord te nodigen, — De tyding

komt dat een der Opperhoofden door ons Volk is doodgeschoten — Kapitein Cook word van een Opperhoofd gedreigt dien hy doodschiet — 't Gevecht word daarop algemeen — Dood van Kapitein Cook — verslag van zyne diensten en schets van zyn Karakter — Verrigtingen te Owwhyhee, na den dood van Kapitein Cook — Toestand van onze lande aan de Morai — Pogingen om de Morai te bestormen — Besluit tot bevreediging — De Inboorelingen behandelen ons met verüchting — Wy zyn op onze hoede — Een hunner brengt ons een stuk van Kapitein Cook's vleesch — Wy worden van de Inboorlingen gesart — Ons Volk steekt Dorp het Kakooa in brand — Dapperheid der Inboorelingen, — Zy brengen ons het gebeente van Kapitein Cook — Het welk wy in de diepte begraven — De Schepen verlaten Karakakooa baai en ankeren in Wymoa baai — Moedwilligheid der Inboorelingen — 't Getal, de namen en ligging der Sandwich Eilanden — Verslag wegens een tochtje te Owwhyhee landwaards in gedaan — De Inboorelingen in drie klasfen verdeelt — Opperste magt van den Eree taboo — Godsdienst — menschen-offer zeer gemeen onder hun — Godsdienstige gewoonte van zich de voortand uitteslaan — Hunne denkbeelden wegens een toekomenden staat. —

Bladz. 285.

Z E S D E B O E K.

VERRICHTINGEN OP DEN TWEEDEN TOCHT NAAR
'T NOORDEN, OVER KAMTSCHATKA, EN OP
DEN TE RUGTOCHT NAAR HUIS OVER CANTON
EN DE KAAP DE GOEDE HOOP.

Wy verlaten Onegheow — Stevenen naar Awatska baai —
Bezorgen ons tegen een koud klimaat — De Resolution loopt
de Awatska baai in — Ontdekt met eenige noote de Stad van
St. Peter en St. Paul — Op wat wyze door den Bevelhebber
over de Haven ontvangen — Scheeps en Mondbehoefstens, al-
daar, ten uitersten schaars — Ten dien einde word 'er eene ben-
de naar Bolcheretsk afgezonden — Edelmoedig en verplichtend
gedrag van Majoor Behm — Afsterven van den timmermans-
maat — Het Rusfisch Hospitaal aan de zorg onzer Meesters
toevertrouwt — krygen een voorraad van roggemeel — vierden den
geboorte dag van zyne Brittannische Majesteit — verlaten de
Haven — Uitbarstingen van een volcaan — Belemmerd door
't ys — Vruchteloze pogingen om een doortocht aan den kant van
Amerika te ontdekken — Gevaarlyken toestand van de Dis-
covery — Kapitein Clerke besluit naar 't Zuiden te kee-
ren — Dood van Kapitein Clerke — Zyne diensten opgeteld —
Wederkomst te St. Peter en St. Paul, — Promotie van Offi-
cieren — Begraafnis van Kapitein Clerke — Opschrift ter
gedagtenis van Kapitein Clerke — Wy krygen een voorraad van
rundvleesch — Beschryving van Kamtschatka — Drie soorten
van bewoners — Ontwerp van volgende verrigtingen — Ver-
la-

laten Awatskai baai en zeilen langs de Kust — *Verscheide Eilanden* — Storm — Pogen vruchteloos land te naken — *Wenden de steven naar Japan* — *Vervolgens naar China* — *Het Scheeps-Volk stelt deszelfs Papieren en opstellen in handen van de Bevelhebbers* — *Onkunde van den Chineeschen Loots* — *Naderen Macáo* — *Krygen een Chineesche Comprador aan boord* — *Kapitein King word naar Macao aan den Portugeezen Gouverneur afgevaardigt* — *Begeeft zich vervolgens met den tweeden Luitenant naar Canton* — *Onthaal aldaar van de Engelsche Factory* — *Keert weder naar Macao* — *Bevel van 't Fransche Hof aangaande Kapitein Cook* — *Stevenen naar Pulo Condore* — *Beschryving van dat Eiland en de ontmoetingen op 't zelve* — *Vertrek van daar* — *Komen in de straat van Banca* — *Vervolgens in de straat Sunda* — *Stevenen na de Kaap de Goede Hoop* — *Ankeren in Simonsbaai* — *Worden aan de Kaap heusch ontvangen* — *Vertrek van daar* — *Vruchteloze pogingen om in Ierland in de Haven van Galway in te loopen* — *Stevenen naar 't Noorden van Lewis Eiland* — *Ankeren te Stromness.* —

Bladz. 414.

R E I S

NAAR DEN

STILLEN OCEAAN.

E E R S T E B O E K.

*Verrichtingen van den aanvang der reize tot ons Vertrek
van Nieuw Zeeland.*

z. 414.

Op den 10den February 1776, begaf Kapitein Cook zich I. BOEK.
aan boord van 's Konings Sloop, de Resolution, hebbende 1776.
daags te voren last ontvangen om op dezelve het bevel te Febr.
voeren. De Discovery, een Schip van drie honderd tonnen,
werd dienzelfden tyd gereed gemaakt voor de reis, en Kapi-
tein Clerke tot Bevelhebber aangesteld over dezelve. 't Is
niet ondienstig aantemerken, dat Kapitein Clerke, als tweede
Luitenant, gediend had onder Kapitein Cook, toen deze met
de Resolution zyn tweede reis deedt rondom de Weereld.

Beide Schepen, overvloedig voorzien van alles, wat tot Mey.
zulk eene lange reize noodig was, gingen wy den 29. Mey
onder zeil, en kwamen den volgenden dag te Long Reach,
daar wy ons kruid en lood en ander grof geschut binnen na-
men.

Op den 8 Juny, terwyl wy in Long Reach lagen, hadden Juny.
wy 't genoeg een bezoek te ontvangen van den Grave van
Sandwich, Sir Hugh Palliser, en andere Admiraliteits Hee-
ren,

REIS

A

ren,

I. BOEK. ren, die kwamen vernemen of men aan hun bevel in alles vol-
1776. daan hadt, en of 'er gezorgt was voor alles, wattotgerief kon
Juny. strekken van die genen, die de reis stonden mede te doen?

Op den roden namen wy binnen boord een Stier, twee Koeijen met derzelver Kalven, als mede eenige Schapen, met hooi en voeder tot derzelver onderhoud. Wy ontvingen tevens een goeden voorraad van de beste Europesche tuinzaden ter aanvulling en verschen onderstand van groentens en mondspyze voor onze onlangs ontdekte Eilanden.

Beide de Schepen waren, op bevel van de Admiraliteit, rykelyk voorzien met een verscheidenheid van Yzer-gereedschap en Snuisteryën; ter begunstiging eener vriendelyke gemeenschap en handeling met de Bewoners der nieuwe Landen, welken wy op deze reis mogten ontdekken. Voor 't overige werd ons niets onthouden van 't benoodigde, noch van dat gene het welk der gezondheid kon bevorderlyk zyn, of ter verkwikking en gemak verstreken.

Ten nutte van Starrekundige en andere waarnemingen op Zee, namen wy des anderendaags verscheiden werktuigen aan boord, welken door Commisfarissen der lengte in handen werden gesteld van Kapitein Cook en van den Heer King, deszelfs tweede Luitenant, die aangenomen hadden de post te vervullen van eenen dadelyken waarnemer. Dezelfde Commisfarissen stelden hen ook ter hande den tydwyzer, door Kapitein Cook op deszelfs laatste tocht-gebruikt, en welke zoo wel voldaan had. De Discovery kreeg eenen anderen tydwyzer, benevens dezelfde forteering van Starrekundige en andere werktuigen, aan boord, ten gebruike van den Heer William Bailey, een yverig en kundig waarnemer, en die zich verbonden had, de reis mede te doen met Kapitein Clerke.

De Heer Anderson, Heelmeester by Capitein Cook, voegde by de bekwaamheid van zyn Beroep eene groote kundigheid in de Natuurlyke Historie.

Alhoewel verscheide jonge Lieden onder de Zee-Officieren bekwaam waren om Kaarten optestellen, schetzen te teekenen, en afteekeningen te maken van de Kusten en Voorgeberg-

bergtens, was de Heer Webber aangenoomen om Kapitein Cook te verzellen, ten einde het gebrekkige van geschreven verhalen te vergoeden, door naauwkeurige en meesterlyke afbeeldingen te maken, van het merkwaardigste dat ons zou voorkomen of ontmoeten.

I. BOEK.

1776.

Juny.

In alle de noodige toebereidzelen voorzien zynde, ontving Kapitein Cook order om naar Plymouth te vertrekken en de Discovery onder zyn bevel te nemen. Ingevolge daarvan gaf hy last aan Kapitein Clerke, om met zyn Schip mede naar Plymouth te zeilen.

De Resolution en de Discovery zeilden te samen van Long Reach, op den 15den Juny, en kwamen denzelfden avond aan de Nore ten anker. Op bevel van Kapitein Cook zette de Discovery den volgenden dag haar reis voort, terwyl de Resolution aan de Nore bleef, tot dat Kapitein Cook, die toen in Londen was, aan boord zoude komen.

Nademaal het ons voornemen was Otaheite en de Societeit Eilanden aan te doen, was 'er besloten Omai naar deszelfs geboorteland te rug te voeren; ten dien einde vertrok Kapitein Cook met hem, den 24sten van Juny, vroegtydig, uit Londen.

Schoon Omai eenigzins treurig en aangedaan scheen, toen hy, by zyn vertrek uit Londen, zich de vriendschap en gunsten herinnerde, welke hy aldaar genoten had, echter werd 'er niet zoo rasch van zyne Eilanden gerept, of zyne oogen glinsterden van blydschap. Hy voedde de hoogste denkbeelden van Engeland en deszelfs bewoners: doch het aangevaam vooruitzicht van naar huis te keeren, beladen met het gene men aldaar zou houden voor onwaardeerbare schatten, welken hem eene aanzienlyke meerderheid moesten verschaffen onder zyne Landgenooten, werkte zoo sterk, dat het alle zyne treurigheid deedt verdwynen; ook scheen hy volmaakt vergenoegt en gelukkig, toen hy aan boord kwam.

Omai was van den Koning voorzien met eene meenigte dier dingen, welke men meende dat op Otaheite zeer hoog geschat zouden worden: men had, geduurende zyn verblyf in Engeland en by zyn vertrek van daar, alles aangewend om

L. BOEK. door hem aan zyne Landslieden een grootsch en verheven
 1776. gevoelen te doen geven van Britsche grootheid en edel-
July. moedigheid.

Den 25sten, omtrent den middag, haalden wy 't anker op en gingen onder zeil naar Duins, daar Kapitein Cook twee booten innam, welke te Deal voor hem getimmerd waren.

Op den 30sten, ten 3 uren na den middag, kwamen wy op de Rhee de van Plymouth ten anker, daar de Discovery drie dagen te voren was aangekomen.

July.

Op den 8sten July ontving Kapitein Cook zyne schriftelyke bevelen tot de reis, en order om met de Resolution te zeilen naar de Kaap de Goede Hoop; ook kreeg hy last om aan Kapitein Clerke, die thans te Londen was, te schryven hem te volgen, zoo-rasch deze aan boord zou zyn gekomen.

De Officieren en Gemeenen aan boord van de Resolution, de Scheep-soldaaten mede gerekent, maakten te samen een getal uit van een honderd twaalf koppen, en die aan boord van de Discovery tagtig koppen.

Den 11den des morgens, stelde Kapitein Cook aan den Heer Burney, eersten Luitenant van de Discovery, de zeil-orders ter hand, voor Kapitein Clerke, van welke orders hy een afschrift liet in handen van den bevelvoerenden Officier van 's Konings schepen te Plymouth, om by des Kapiteins aankomst aan hem behandigt te worden. In den namiddag ligten wy, by eb-tyde, het anker, en raakten buiten alle de schepen, die op de rhee de lagen, daar wy het grootste gedeelte van den volgenden dag werden opgehouden. 's Avonds om agt uren ligten wy wederom anker, en zeilden van de rhee de af met eene aangename koelte uit den Noordwest ten Westen.

Kort na dat wy buiten de rhee de van Plymouth waren, liep de wind westelyker en woei frischer op, het welk ons verplichte het kanaal aftelavéren, en niet voor den veertien- den, des avonds om agt uren, bevonden wy ons af en aan de Lizard. In den namiddag van den 24sten zeilden wy voor- by Kaap Finisterre, met eene heldere koelte uit den Noord- noord-oosten.

Kapi-

Kapitein Cook besloot Tenerif aantedoen, om verschen
 voorraad intenemen van hooi en graan voor de dieren, die
 wy aan boord hadden, als mede om ons aldaar te voorzien
 van de gewoone verversingen. Den eersten Augustus zeilden
 wy des morgens, met den lichten, om den Oosthoek van dat
 Eiland, en wierpen aan den Zuidkant het anker op de rhee
 van Santa Cruz, des morgens om agt uren, in drie-en-twintig
 vademmen water.

I. BOEK.

1776.

July.

August.

Zoo haast wy ten anker gekomen waren, ontvingen wy
 een bezoek van den havenmeester, die ons des Schips naam
 afvroeg. Toen hy vertrok, zond Kapitein Cook een Officier
 aan den wal, om den Gouverneur te begroeten en zyne toe-
 stemming te vragen tot het innemen van water, en tot het
 aankopen van zulke dingen, als wy meenden benoodigt te
 hebben. De Gouverneur willigde zeer beleefdelyk het ver-
 zoek in van Kapitein Cook, aan wiens boord hy een Of-
 ficier zond, om hem van wegens zyn' aankomst te verwelle-
 komen. In den namiddag ging Kapitein Cook zyn opwachting
 by hem maken, vergezeld van eenigen zyner Officieren, en
 alvorens weder naar boord te komen, besprak hy eenig koorn
 en stroo, kocht eenigen wyn, en maakte een verdrag wegens
 het benoodigde water.

Het water, welk de bewoners van Santa Cruz gebruiken,
 en dat, waar mede de schepen voorzien worden, komt uit
 een beekje van de heuvels, en wordt door houten buizen naar
 de Stad geleid. By onze aankomst was men bezig deze houte
 buizen te herstellen, waardoor het versche water thans ten
 uitersten schaars was.

Uit het voorkomen dat de grond heeft om Santa Cruz,
 zou men natuurlyk mogen opmaken, dat Tenerif een dorre
 plek lands is: de meenigte proviand, welke wy hier bekwa-
 men, overtuigde ons nothans, dat dit Eiland niet alleen
 genoeg oplevert voor zyne eigen bewoners, maar nog over-
 houdt voor de vreemde Schepen, die hier aanleggen.

Tenerif is, voor Schepen die op een lange reis uitgaan,
 buiten tegenspraak verkiezelyker aan te doen dan Madeira;
 de wyn echter van dit laatste overtreft oneindig dien van het
 eerste.

A. 3.

Ache-

Kapi-

I. BOEK. 1776. *August.* Achter de Stad van Santa Cruz ryst de grond langzaam tot eene matige hoogte; vervolgens blyft dezelve naar 't Zuid-westen ryzen tot aan den vermaarden Piek van Teneriffe.

Het Eiland schynt ten Oosten van St. Cruz volmaakt dor: Ryen hooge heuvels strekken zich uit naar den Zeekant, tus-schen welken diepe valeyen zyn, beperkt door bergen, die dwars loopen en hooger zyn dan de eersten.

Op den eersten Augustus in den namiddag ging de Heer Anderson, Heelmeester van Kapitein Cook, aan land naar één dier valeijen, met voornemen om den top der verfte heuvels te bereiken, doch de tyd liet hem niet toe verder te komen dan tot aan derzelver voet. De la-ger heuvels brengen eene groote hoeveelheid Ephorbia Ca-nariensis voort.

Alhoewel St. Ci geen groote Stad is, is zy echter wel gebouwt. De Keiken hebben 'er geen prachtig voorkomen van buiten, maar van binnen zyn ze net en tamelyk fraai.

Byna tegen over het steene hoofd, dat van de Stad tot in de Zee uitloopt, is een marmere colom, onlangs opgericht en versierd met menschelyke beelden, welke den beeldhou-wer tot eer strekken.

In den namiddag van den 2. Augustus huurden de Heer Anderson met nog drie anderen de benoodigde muilëzels om naar de Stad Laguna te ryden, welke omtrent vier mylen (Engelsche namenlyk) van Santa Cruz is afgelegen. Zy kwamen daar des avonds tusfen vyf en zes uren aan, maar het gezicht dier Stad beloonde hen niet voor hunne moeite, want zy hadden slechte wegen aangetroffen en gemeene muilëzels gehadt. Schoon de Stad uitgestrekt zy, verdient dezelve naauwlyk den naam van Stad; men vind 'er eenige goe-de huizen, maar de straaten zyn 'er onregelmatig. Laguna is grooter dan Santa Cruz, maar heeft zulk een goed voorko-men niet.

Het zwaare werk word in dit Eiland meest verrigt door Muilëzels, alzoo 'er de Paarden schaars zyn en ten gebruik strekken der Officieren. De Ossen worden hier insgelyks veel gebruikt. Wy zagen 'er Valken en Papegayen, die hier

te huis hoorden; als mede de Zee Zwaluw, Zeemeeuwen, Pa- I. BOEK.
tryzen, Zwaluwen, Canaryvogels, en Merels. Men vind 1776.
'er insgelyks Haagedissen, Sprinkhanen en drie of vier voor- August.
ten van Vliegende Draken.

De lucht en het gewest zyn 'er opmerkelyk gezond, en byzonderlyk geschikt tot verligting van long of teering kwalen. Naar de verschillende hoogtens kan men zich op dit Eiland zulk eene luchtgesteldheid verschaffen, als best geschikt is voor iemandskwaal; men kan zich vestigen, daar de lucht zacht en heilzaam is, of hooger opgaan tot daar de koude byna ondraaglyk word. Er word gezegt, dat niemand, na de maand van Augustus, met eenig genoeg kan leven binnen een myl van de loodlynige hoogte des Pieks.

Naby den top des Pieks ziet men, by aanhoudenheid, een damp of rook opgaan, doch sints 1704 heeft men hier geen aardbeving of uitbarsting gehad; in dat jaar werd de haven van Garrachica vernield en opgevuld met stroomen van brandende Lava; thans bouwt men huizen, daar voor heen de Schepen ten anker lagen.

Tenerif dryft eenen aanzienlyken handel: veertig duizend pypen wyn worden hier jaarlyks gevult, welken op het Eiland vertierd, of tot Brandewyn gemaakt en naar de Spaansche West-Indiën verzonden worden. 't Is waar, de wyn is het eenigste voornaame artykel van den buitenlandschen handel van Tenerif, ten ware wy onder denzelven rekenden de groote meenigte puimsteen, welke van Groot Canariën komt.

Het geslacht der inwooneren, dat hier gevonden werd, toen de Spanjaarden de Canarische Eilanden ontdekten, maakt thans geen onderscheiden Volk meer uit, alzoo het zich door tusschen Huwelyken vermengde met de Spanjaarden, die zich hier ter neder zetteden: deszelfs afftammelingen zyn echter te onderkennen aan hunne kloeke gestalte, sterke en grof gebeente. De Mans zyn tanig van kleur, de Vrouwen zien 'er bleek uit. De bewoners van Tenerif zyn over 't geheel, geschikt, ernsthaftig en beleefd; hehoudende dat statige voorkomen, het welk die van hunne landen van anderen

1. BOEK. onderscheidt. Alhoewel wy niet meenen dat onze manieren 1776. eenige overeenkomst of gelykheid hebben met die der Spanjaarden, was Omai nogthans van begrip, dat 'er niet veel onderscheid tusfchen was. Hy zeide, 't is waar, dat zy geen zo vriendelyk voorkomen hadden als de Engelschen, en dat zy in hun perfoon zeer veel geleken naar zyne Landslieden.

Toen wy ons water en andere noodwendigheden aan boord hadden, ligttten wy anker op den vierden Augustus, verlieten 'Tenerif en vervorderden onze reis.

Den 10, des avonds ten negen uren, zagen wy het Eiland Bonavista ten Zuiden van ons af, op den afstand van byna een Zeemyl; schoon wy ons zelven er verder van af meenden te zyn; doch het bleek rasch, dat wy ons vergist hadden; want wendende naar het Oosten, om de blinde klippen te vermyden aan den Zuidöosthoek van 't Eiland, bevonden wy ons dicht by dezelve, en ontsnaptten naauwlyks die rotzen. Onze toestand was geduurende eenige minuten zoo kommerlyk, dat Kapitein Cook niet goed vond het lood te laten fchieten, dewyl zulks ons gevaar grooter kon maken, zonder het zelve met eenige mogelykheid te verminderen.

De klippen te boven gezeilt hebbende, richtten wy onzen koers tusfchen Bonavista en het Eiland Maijo, met oogmerk om in Porto Praija uittezien naar de Discovery, alzoo Kapitein Cook aan Kapitein Clerke gezegt had, dat hy die haven zou aandoen.

Op Maandag den 12 hadden wy het Eiland Maijo ten Zuid-zuid-Oosten, op den afstand van vier of vyf Zeemylen. Wy peilden en vonden grond op zestig vademen. Op den afstand van drie of vier Engelsche mylen van dit Eiland, zagen wy geen fchyn van eenige groente of vruchtbaarheid; niets deed zich aan ons oog op, als dat levenlooze bruin, zoo gemeen in houttelooze landen onder de verzenge luchtstreek.

Op den 13., kwamen wy voor Porto Praija aan het Eiland St. Jago; wy vonden 'er de Discovery niet, des liepen wy 'er niet in, maar wenden Zuidwaards. Tusfchen de Noordbreed-

onze manieren
die der Span-
er niet veel on-
, dat zy geen
fchen, en dat
yne Landslie-

eden aan boord
stus, verlieten

wy het Eiland
land van byna
r van af meen-
ergist hadden;
de klippen te
bevonden wy
ks die rotzen.
ten zoo kom-
t lood te laten
naken, zonder
ren.

ten wy onzen
met oogmerk
ry, alzoo Ka-
at hy die ha-

Taijo ten Zuid-
emylen. Wy
Op den af-
Eiland, zagen
arheid; niets
uin, zoo ge-
engde lucht-

an het Eiland
les liepen wy
en de Noord-
breed-

breed tens van 12. en van 7. graaden was het weer nevelachtig. **J. BOEK.**
en wy hadden dikwyls regen; zoo dat wy in staat waren, ter **1776.**
sparing van ons water, het grootste gedeelte onzer ledige **August.**
watervaten optevullen.

Ons Schip was, te dien tyd, zeer lek in al deszelfs boven-
werk. Het heete weer had de naden boven 't water zoo
wyd geöpent, dat het regenwater 'er door heen liep. De
Officiers in de konstapels kamer werden uit hunne hutten ge-
dreven door 't water dat aan alle kanten doorlekte, en naauw-
lyks was 'er iemand die droog op zyn bed kon liggen. De
braauwers werden te werk gestelt om alles dicht te maken, zoo
rasch wy droog en vast weer kregen; maar Kapitein Cook
dier hen niet toe aan den buitenkant te werken, zoo lang wy
op Zee waren.

Op den eersten September, pasfeerden wy de Evenachtslyn **Sept.**
op de West-lengte van 27. gr. 48. min., en bragten den namid-
dag door met de oude plegtigheid van de zulken te dompe-
len, die nooit te voren de linie gepasfeert hadden. Op den
3. bevonden wy ons een weinig ten Zuiden van St. Augustyn.
Zonder eenige aanmerkelyke ontmoeting vervolgden wy onze
reis tot den agtsten October.

In den avond van dien dag vloeg 'er een Vogel, die van **October.**
de Zeelieden een malke Musch'genaamt word, in ons wand,
en werd gevangen. Hy was grooter dan een Engelsche Me-
rel, en ten naasten by van dezelfde kleur, uitgenomen het
bovenste gedeelte van den kop, het welk wit was; hy was
platvoetig, had zwarte pooten en een langen zwarten bek.

Op den 17., zagen wy de Kaap de Goede hoop en kwamen
den 18. in de Tafel-Baai ten anker, op vier vadem water. Na
het gewoon bezoek van den Havenmeester en den Heelmees-
ter ontvangen te hebben, zond Kapitein Cook een Officier
af aan den Baron van Plettenberg, Gouverneur van de Kaap,
en begroette de bezetting met dertien schoten, welke be-
groeting met evenveel schooten beäntwoord werd.

Na deze plichtpleging begaf Kapitein Cook zich naar den
wa, verzeld van eenige zyner Officiëren, met welke hy z-
ne opwagting gingmaken by den Gouverneur, den Luitenant-

1. DEK. Gouverneur, den Fiscaal en den Bevelhebber der troepen.
1776. Deze Heeren ontvingen Kapitein Cook met de grootste be-
October. leefdheid; de Gouverneur in 't byzonder beloofde hem onge-
 vraagt allen bystand, welke aan die plaats te bekomen ware.
 Alvorens Kapitein Cook naar boord te rug keerde, gaf hy be-
 vel, om daaglyks met versch vleesch en groentens het Scheeps-
 volk aan boord te voorzien.

Op den 22. sloegen wy onze tenten en observatorium op;
 den volgenden dag begonnen wy gelyke hoogtens van de Zon
 waartenemen, ten einde daardoor te ontdekken, of 'er in den
 gang van de Zeeklok eenige verandering ontstaan was. De
 braauwers werden aan 't werk gestelt om 't Schip digt te ma-
 ken, en Kapitein Cook nam de behoorlyke maatregelen om de
 beide Schepen te laten voorzien van den benoodigden voor-
 raad. Zoo haast de verscheide artikels voor de Resolution ge-
 reed waren, werden ze terstond naar boord overgebragt.

Novemb. Op den 10. November kwam de Discovery de baai inzei-
 len. Dit Schip, het welk op den eersten Augustus van Ply-
 mouth was onder zeil gegaan, zou een week vroeger aan de
 Kaap geweest zyn, ware het zelve niet door een harden wind
 van de kust afgedreven. Kapitein Clerke had op zyn over-
 tocht van Engeland een zyner matrozen verloren, die over
 boord was gevallen. Hy had onder zyn Volk geen ander on-
 geluk gehad, en al zyn manschap kwam hier gezond en frisch
 aan.

De Discovery insgelyks hoog nodig hebbende gebraauwt
 te worden, zondt Kapitein Cook, den volgenden dag, al
 zyne werklieden aan haar boord, en bragt aan Kapitein Cler-
 ke alle mogelyke hulp toe in 't bevorderen van die middelen,
 welke strekken konden om hem ten spoedigste van mondkost
 en water te doen voorzien.

Terwyl 'er aan boord van beide de Schepen de noodige
 toebereidzels gemaakt wierden om onze reis te vervorderen,
 deden de Heer Anderson en eenige onzer Officieren een
 togtje in de omliggende landsstreek, van welk de Heer An-
 derson het volgende bericht geeft.

Op den 16. November, des Zaturdags, vertrok hy met
 vyf

der troepen.
de grootste be-
fde hem onge-
bekomen ware.
rde, gaf hy be-
ns het Scheeps-

ervatorium op;
ens van de Zon
n, of 'er in den
staan was. De
hip digt te ma-
tregelen om de
oodigden voor-
e Resolution ge-
vergebragt.

by de baai inzei-
gustus van Ply-
vroeger aan de
een harden wind
ad op zyn over-
loren, die over
geen ander on-
ezond en frisch

ende gebraauwt
enden dag, al
Kapitein Cler-
die middelen,
van mondkost

en de noodige
e vervorderen,
Officieren een
de Heer An-

ertrok hy met
vyf

vyf anderen in een wagen, om het omliggende land te bezig- **1. BOEK.**
tigen. Zy staken de groote vlakke over, welke geheel uit **1776.**
een wit zand bestaat, en ten Oosten van de Stad ligt. Ten **Novemb.**
vyf uren in den achtermiddag reden zy voorby een boerenhuis
en langs eenige koornakkers en wyngaarden, buiten de vlakke
gelegen, en daar de grond waardig schein bebouwt te worden.
Ten zeven uren kwamen zy te Stellenbosch aan, eene plaats,
die, in stuk van aangelegenheid, naast aan de Kaap komt.

Het Dorp ligt aan den voet van den ry hooge bergen, om-
trent twintig mylen ten Oosten van de Kaap-Stad, en be-
staat uit omtrent dertig huizen, die alle net en zindelyk zyn:
een beekje en beschutting van eenige groote eikenboomen,
alhier by den eersten aanslag geplant, leveren, in deze dor-
re streek, eene aangename boersche vertooning. In den om-
trek van dezen oord ziet men eenige welwassende wyngaarden
en vruchtbare boomgaarden, welken eenen uitmuntenden grond
aanduidden. In het tegenwoordige jaargetyde vond de Heer An-
derson weinige planten die bloeiden; ook waren 'er de insecten
zeer schaars. Hy en zyne reisgezellen verlieten Stellenbosch
den volgenden morgen, en kwamen spoedig aan het huis, het
welk zy des Zaturdags voorbygereden waren; en tot het welk
zy uitgenoodigt waren geworden door deszelfs eigenaar, den
Heer Cloeder, die hen zeer vriendelyk en met veel gastvry-
heid onthaalde. Zy werden ontvangen door eene bende mu-
sikanten, die over den maaltyd geduurig bleven spelen; het
welk aan die plaats als iets deftigs kon beschouwt worden.

In den avond kwamen zy aan een boerenhuis, het welk ge-
zezt word het eerste te zyn in de bebouwde streek, de Parel
geheden. Alhier hadden zy een gezicht op Drakenstein, het
derde Dorp of bewoonde streek van dit land, bestaande in
verscheide kleine boerderyen en plantagien.

Planten en insecten waren hier zoo schaars als te Stellen-
bosch. Maar men vond 'er een grooter overvloed van hees-
ters of kleene boompjes, van zelf opgeslagen, dan wy, tot
hier toe, in dat land hadden aangetroffen.

Dingsdag, den 19. des namiddags, gingen zy een grooten
steen bezigtigen, welke door de inwoners genoemd word

I. BOEK. den Toren van Babel, of de Parel-Diamant. Hy staat op den
 1776. top van eenige lage heuvelen, en is van eene langwerpige ge-
Novemb. daante, van boven gerond, en liggende, ten naasten by, Noord-
 en-Zuid. De Oost- en Westzyden zyn ten naasten by lood-
 lynig. Het Zuidënd is niet eenpariglyk steil; maar deszelfs
 grootste hoogte is daar, en loopt van daar zachtken af naar
 't Noordergedeelte, dat zy beklommen en van waar zy een
 uitgestrekt gezicht hadden over het gansche land.

Deze steen heeft een omtrek van bykans een halve myl,
 dewyl zy een half uur bezig waren met dien rond te wande-
 len, daaronder begrepen de slechte weg, en het nu en dan
 stil staan, om eens rond te kyken. Deszelfs hoogte schynt
 het topgewelf van de St. Pauls Kerk te evenaren. Buiten eeni-
 ge weinige spleeten of reeten is het een volkomen klomp steen.

Den 20., gingen zy 's morgens van den Parel, en een an-
 deren weg nemende, togen zy door eene onbebouwde land-
 streek naar de Tyger heuvels, daar zyeenige tamelyke koorn-
 velden zagen. Omtrent den middag hielden zy halte in een
 valey om zich te verversen; aldaar werden zy gekwelt van
 een groot aantal muggen, en des avonds kwamen zy weder in
 de Kaap-Stad te rug.

Kapitein Cook zondt zyne Schapen en ander vee, zoo rasch
 mogelyk, aan boord. Hy vermeerderde zyn voorraad met
 twee Stieren, twee jonge Koeien, twee Hengstpaarden, twee
 Merriepaarden, twee Rammen, eenige Ooijen en Geiten,
 eenig Gevogeltje en eenige Konynen.

Beide de Schepen voor twee jaaren van mondkost en water
 als mede van andere noodwendigheden voorzien zynde, stel-
 de Kapitein Cook een afschrift van zyne schriftelyke bevelen
 aan Kapitein Clerke ter hand, en wy begaven ons allen aan
Decemb. boord, den 30. der maand November. Den volgenden mor-
 gen om drie uren ligten wy het anker, en liepen in Zee met
 een zacht koeltje uit den Zuiden; maar raakten niet buiten
 het gezicht van 't land voor den 3. December, des mor-
 gens.

Den 6., den avonds, toen wy ons op de Zuider breedte van
 39.gr. 14.min. en op 23.gr. 56.m. ooster lengte bevonden, zagen
 wy

wy verscheiden vlekken op 't water van eene roodachtige kleur. 1. BOEK.
Toen wy van dat water wat opschepten, en het zelve naauw- 1776
keurig beschouwden, bespeurden wy een aantal kleene diertjes, Decemb.
welke, door 't microscoop bekeken, naar Steurkrabben ge-
leken.

Wy bleven Zuidoost voortzeilen, gevolgt van eene berg-
achtige Zee, welke het Schip verbazend deedt slingeren,
en ons vee lastig maakte. Verscheiden geiten, en wel voor-
namentlyk de bokken stierven, als mede eenige schapen; ook
begonnen wy zeer gevoelig aangedaan te worden van de
koude.

Des Donderdags den 12., op den middag, bespeurden wy
twee Eilanden. Dat, het welk Zuidelykst van ons af was,
scheen ongevaar vyftien Zee mylen in zyn omtrek, het Noor-
derlykste omtrent negen Zeemylen in zyn omtrek te heb-
ben.

Wy zeilden tusschen deze beide Eilanden door, op een
even gelyken afstand, zonder eenig geboomt of heesterge-
was op één derzelven te kunnen ontdekken. Zy scheenen
een rotzig strand te hebben; en buiten de Zuidoostelyke ge-
deeltens een reeks van dorre bergen, welker zyden en top-
pen bedekt waren met sneeuw. Kapitein Cook doopte deze
Eilanden met den naam van Prins Edward Eilanden.

Thans hadden wy, over 't geheel, harde rukwinden en
maar tamelyk weêr. Na 't verlaten van Prins Edwards Ei-
landen, richtten wy onzen koers, om bezuiden de vier ande-
ren te komen, ten einde de breedte te bereiken van 't Land,
door den Heer de Kerguelen ontdekt.

Volgens inhoud der Schriftelyke bevelen, aan Kapitein
Cook mede gegeven, moest hy dit Eiland onderzoeken, en
trachten 'er eene goede haven te vinden. Het weêr was
thans zeer mistig, en wy waren elk uur in verwagting van
land op te zullen doen. Onze Vaart was beiden gevaarlyk
en traag.

Op den 24., by 't opklaren van de mist, bespeurden wy
land, het welk wy naderhand bevonden een Eiland te zyn
van aanzienlyke hoogte en van omtrent drie Zeemylen in des-

1. BOEK. zelfs omtrek. Kort daar aan ontdekten wy een ander van de-
1776. zelfde grootte, omtrent een zee-myl ten Oosten van 't vo-
Decemb. rige gelegen; en tusfchen die beide, eenige kleiner Eilan-
den. In de ftrekking van Zuid ten Oosten zagen wy een
ander hoog Eiland. Om dit laafte hielden wy het maar even
heen; het was een hooge ronde rots, Blighs-Cap geheten.
Omtrent elf uren, de lucht geheel opgeklaart zynde, wend-
den wy en ftuurden op 't land aan. Op den middag waren
wy in ftaat de breedte van Bligh's-Cap te bepalen op 48 gr.
29 min. Zuid, en deszelfs lengte op 68 gr. 40 min. Ten drie uren
zeilden wy 'er voorby met een frifche koelte uit den Westen.
Terftond daarop zagen wy duidelyk het land, en ten vier
uren was deszelfs ftrekking van 't Zuid-oosten naar 't Zuid-
west ten Zuiden, op den aflland van ongeveer vier Engel-
fche mylen.

Af en aan deze Kaap zagen wy langs de Zuid-kust veele
uithoeken en baijen, waarom wy zeker verwagttten een goe-
de haven te zullen aantreffen. Al aanftonds ontdekten wy
'er een, dewelke wy begonnen in te laveeren, toen het eens-
klaps ftil werd, en wy het anker lieten vallen in vyf-en-veertig
vademen water. De Discovery kwam, kort daar aan, hier-
mede ten anker, en Kapitein Clerke verhaalde ons toen, dat
hy met moeite ontfnapt was op den Zuidhoek van de haven
te dryven, zyn anker gefprongen zynde, alvorens hy het
kabeltouw had konnen inkorten.

Zoo rafch wy ten anker gekomen waren, liet Kapitein
Cook al de booten uitzetten en de leege water-vaten gereed
maken; inmiddels voer hy aan land om een bekwaame plek
gronds uit te kiezen, daar de vaten konden gevult worden,
en tevens om te zien, wat de plaats opleverde.

Hy vond aan den oever eene groote meenigte Penguins
en andere Vogels, als mede Zeekalven; deze laafte echter
waren 'er niet in meenigte, maar zoo geheel buiten vrees,
dat wy 'er zoo veele dooden, als wy verkozen, om van der-
zelver fpek en traan olie te maken voor onze lampen en
voor ander fcheepsgebruik. Zoet water was hier in over-
vloed, maar wy konden 'er niet een enkele boom of hees-
ter

ander van de-
sten van 't vo-
kleener Eilan-
zagen wy een
het maar even
-Cap geheten.
zynde, wend-
middag waren
alen op 48 gr.
'Ten drieuren
t den Westen.
, en ten vier
n naar 't Zuid-
ar vier Engel-

uid-kust veele
gtten een goe-
ontdekten wy
toen het eens-
vyf-en-veertig
jaar aan, hier-
ons toen, dat
van de haven
vorens hy het

liet Kapitein
-vaten gereed
ekwaame plek
vult worden,

igte Penguins
laatste echter
buiten vrees,
om van der-
te lampen en
hier in over-
om of hees-
ter

ter ontdekken, en maar zeer weinig kruiden van eenige 1. BOEK.
foort.

1776.

Decemb.

Alvorens Kapitein Cook naar deszelfs Schip te rug keer-
de, beklom hy een reeks rotzen, de een boven den anderen
uitsteekende. Hy meende daardoor een gezicht over 't gan-
sche land te zullen bekomen, maar hy had den hoogsten top
nog niet bereikt, toen 'er een zoo dikken nevel opkwam,
dat hy niet dan met moeite naar beneden, langs zyn vorig
pad, kon te rug komen. Tegen den avond vischten wy
met de zegen aan den mond van de Haven, maar vinget
niet boven een half dozyn kleine vischjes; niet beter slaag-
den wy den volgenden dag met lyn en hoek. Om eenige ver-
versing te hebben, moesten wy derhalven onzen toevlugt
nemen tot gevogelte, het welk hier onnoemlyk veel was.

Schoon het den 26ste, des Donderdags, mistig en regen-
achtig weer was, begonnen wy echter onze watervaten te
vullen en gras te snyden voor ons vee; dit gras vonden wy
boven aan de haven. De regen, die 'er viel, had de beek-
jens zoo doen zwellen, dat de kant der heuvelen, langs de ha-
ven, als met een waterveld overdekt scheen.

Het Scheepsvolk twee dagen achter den anderen hard
gearbeidt hebbende, en onze watervaten ten naastenby ge-
vult zynde, liet Kapitein Cook het den 27. December rust-
dag houden om Kersdag te vieren. Ingevolge hiervan bega-
ven zich verscheiden Scheepslieden naar den wal, om een
tochtje landwaards in te doen; doch waar zy kwamen, von-
den zy den grond uitermaten woest en dor. Tegen den
avond stelde iemand hunner een fles, welke hy aan het over-
hangen van een rots, met een yzerdraad vastgebonden, aan
den Noordkant van de haven gevonden had, aan Kapitein
Cook ter hand. In deeze fles vonden wy op een stuk par-
lement het volgende opschrift.

*Ludovico XV. Galliarum
Rege, & D^e. de Boynes
Regi a secretis ad res
Maritimas annis 1772 & 1773.*

Uit

I. BOEK. Uit dit Opschrift blykt, dat wy geenzins de eerste Euro-
 1776. péërs waren, die deze haven bezogten: doch als eene ge-
 Decemb. dagtenis, dat wy in deeze haven geweest waren, schreef
 Kapitein Cook op de andere zyde van het parkement,

*Naves Resolution
 & Discovery,
 De Rege Magnæ Britanniae,
 Decembris 1776.*

Hy deedt het vervolgens weder in de fles, en voegde 'er een zilver tweestuiers stuk by van 1772, floot de fles met een loot dekzel, en plaatste dezelve den volgenden morgen in de holte van een steenhoop, ten dien einde op eene hoogte opgericht, naby de plaats daar de fles het eerst gevonden werd. Aldaar liet Kapitein Cook de Britsche vlag waijen en noemde de plaats Kersmis haven, alzo wy op dien Feestdag aldaar waren aangekomen.

In den namiddag ging Kapitein Cook, verzelt van deszelfs tweeden Luitenant, den Heer King, op Kaap François: hy verwachtte aldaar een uitzicht te zullen hebben over de Zee-kust en de daar by gelegen Eilanden: maar zy vonden alles, wat beneden hen was, in een dikke mist bedolven. Het land, gelyks grond met hen, of hooger gelegen, was zichtbaar genoeg, en had een uitermate woest en bar voorkomen, uitgezondert eenige heuvels naar 't Zuiden, die bedekt waren met sneeuw.

Op den 29sten December, zeilden wy, met een labbere koelte en helder weder, uit Kersmis Haven. Het mistige weêr, dat wy eenigen tyd geleden dagelyks meer of min gehad hadden, had ons niet durven doen hopen op dezen helderen dag. Alhoewel wy gestadig het lood in 't water hadden, peilden wy, met een lyn van zestig vademen, maar zelden grond.

Ten zeven of agt uren, bevonden wy ons af en aan een Voorgebergte, door Kapitein Cook Kaap Cumberland geheten. Het ligt ongevaar anderhalve zeemyl van den Zuid-
 hoek

hoek van Kersmis-haven; tusschen beiden is een goede baai. 1. BOEK.
1776.
Decemb.
Af en aan Kaap Cumberland is een klein Eiland, op welkers kruin een rots is, naar een Schildwagts-huisje gelykende, uit hoofde van welke gelykenis, die naam aan dat Eiland gegeven werd. Twee Engelsche mylen verder Oostwaards op legt een groep kleine Eilandjes en rotzen: tusschen deze en het Schildwagts-huis Eiland zeilden wy door, de wydte van het kanaal zal rykelyk een Engelsche myl zyn; met een lyn van veertig vademmen, peilden wy geen grond.

Na dat wy dit kanaal uit waren, zagen wy, aan de Zuid-zyde van Kaap Cumberland, een Baai, drie zeemylen inloopende naar 't Westen. Kapitein Cook noemde dit Voorgebergte Point Prinsfe. Het binnenste van deze Baai noemden wy Cumberland-Baai.

De kust vormt, ten Zuiden van Point Prinsfe, een vyfde Baai. In deze Baai, welke wy met den naam doopten van de Witte Baai, zyn verscheide mindere baaijen of bogten, welke beschut schenen te zyn tegen alle winden. Af en aan de Zuidpunt steken verscheide rotzen derzelver hoofden boven water uit, en waarfchynlyk zyn 'er veele anderen, die zich onder 't water schuil houden.

Het land, welk zich het eerst opdeed af en aan Kaap Francois in de Zuidstrekking van 53 gr. Oost, hadden wy aan ons bak-boord zyde gehouden, meenende dat het een Eiland was, en dat wy een doortocht zouden ontdekken, tusschen dat en het hoofdland: maar wy bevonden het een Schier-Eiland te zyn, aan 't overige van de kust gehegt door een lage landengte. De Baai, welke door dit Schier-eiland gevormt word, werd van Kapitein Cook genaamt Repulse-Baai. De Noordpunt van het Schier-eiland werd Howe's-foreland geheten, ter eere van Lord Howe.

Nader by komende bespeurden wy eenige rotzen en blinde klippen niet verre van het Noord-wester-gedeelte, en ten Oosten daar van twee eilanden, welken in 't eerst zich opdeden als een enkel eiland. Wy stuurden tusschen dezelve en het voorland heen, en bevonden ons, om twaalf uren, in 't midden van het kanaal. De grond van dit Voorland of Schier-

I. BOEK. eiland is tamelyk hoog en van een heuvelige en rotsachtige
1776. zelfstandigheid. De kust is laag en meest-al bedekt met
Decemb. zee-vogels.

Toen wy deze rotzen en voorgemelde eilanden te boven gezeild hadden, zagen wy de gansche zee, die voor ons was, geschakeerd met gansche bedden rots-wier, welk tot op den bodem vast was. Op dergelyke plaatzen word dikwyls zeer diep water gevonden, maar even dikwyls vind men 'er klippen, die met derzelver toppen tot aan de oppervlakte van 't water reiken. Het is altoos gevaarlyk door dit wier te zeilen, als 'er geen deining is om het gevaar te ontdekken. Wy poogden de rotzen te vermyden en stuurden door de bogtige killen heen, welke dezelve van den anderen scheidden. Alhoewel wy gestadig het lood in 't water hadden, troffen wy nooit grond met een lyn van zestig vademmen: dit vermeerderde het gevaar, dewyl wy, by dringenden nood, niet zouden hebben kunnen ankeren. Ten laatsten ontdekten wy een verholen rots in 't midden van één dezer wier-beddingen, en gelyk met de oppervlakte der zee. Dit was genoeg om onze bekommring te vermeerderen, en om ons aanzetten alle voorzorg te gebruiken, ter vermyding van 't gevaar.

Wy waren thans omtrent agt Engelsche mylen ten Zuiden van Howes-Foreland, tegen over den mond van een wyde baai. In de baai zyn veele klippen, lage eilanden, en beddingen met zee-wier, maar tusschen dezelve scheenen bogtige killen of gangen. Wy bevonden ons zoodanig belemmerd door deze beddingen, dat wy het naar het Oosten afwendden, in hope ons zelven uit deze belemmeringen te redden; doch hierdoor raakten wy in zorgelyker toestand, en wy vonden het volstrekt noodzakelyk, om, ware het mogelyk, de schepen te beveiligen voor den nacht, voornamentlyk daar het weêr nevelachtig was, en wy mistig weêr te ontmoet zagen.

In 't Zuidwesten, eenige inhammen bespeurende, beval Kapitein Cook aan Kapitein Clerke, (de Discovery ging niet zo diep als de Resolution) om het naar land te wenden,

daar

daar hy terstond zyn best toe deed; na langs de kanten van 1. BOEK.
verscheiden beddingen gezeild te hebben, daar hy van tien 1776.
tot twintig vademen water peilde, gaf Kapitein Clerke het Decemb.
Sein dat hy een haven ontdekt had, in welke hy, om vyf
uuren des avonds, het anker liet vallen.

Zo haast wy geänkerd waren, gaf Kapitein Cook bevel tot
het uithysfen van twee booten, om het opperste gedeelte van
de haven te beschouwen, en om te zien naar hout.

Toen zy aan land waren, zagen zy van boven een heuvel,
de zeekust tot aan Howes Foreland. Verscheide kleine ei-
landjes, rotzen en blinde klippen waren langs de kust ver-
spreid, en 'er scheen geen beter engte, om uit de haven te
komen dan die, door welke zy in dezelve gekomen waren.

Ten negen uren kwamen de booten aan boord, en de
Heer Bligh berigte, dat hy vier Engelsche mylen ver, de
haven was op geweest; dat derzelver strekking West-zuid-
west was; dat hare breedte, by de Schepen, niet boven
een Engelsche myl konde geschat worden; dat hy van zeven-
en-dertig tot tien vademen water gepeild had, en dat hy aan
beide zyden aan land geweest zynde, het land dor en rotzig
had gevonden, zonder een enkelen boom of heester, en naau-
lyks eenig groen.

Den volgenden morgen ligten wy het anker, en liepen in
zee. Deze haven was genaamt Port Palliser. Toen wy drie
of vier zee-mylon ver van de kust af waren, vonden wy een
klare zee, en omtrent negen uren, ontdekten wy een ronde
heuvel, als een Suikerbrood, en een klein Eiland ten Noor-
den van dezelve, op den afstand van omtrent vier zee-my-
len. Kapitein Cook gaf aan de Suikerbrood-heuvel den
naam van Mount-Campbell.

Het land is hier in 't algemeen laag en vlak. De bergen
eindigen omtrent vyf zee-mylon van den lagen uithoek en
laten eene groote uitgestrektheid laag land over, op het welk
Mount-Campbell of Campbell's-berg gelegen is. Deze ber-
gen schynen enkel naakte rotzen te zyn, welker toppen met
sneeuw bedekt waren; in de valeijen zag men niet dan een
onvruchtbaren grond.

I. BOEK. Op den middag bespeurden wy laag land, dat zich aan den 1776. zoo even gemelden lagen uithoek opende, in de strekking, Decemb. van Zuid-zuid-oost. Het bleek het Oostelyke van dit land te zyn, en werd kaap Digby genaamt. Tusschen Howes-Foreland en kaap Digby vormt het strand een groote Baai, zich verscheiden zee-mylen naar het Zuidwesten uitstrek-kende.

Ten een uur, een kleene bocht in de kust bespeurende, ten Noorden van kaap Digby, hielden wy 'er op aan, voornemens om 'er het anker te werpen; maar in ons ontwerp te leur gesteld zynde, bleven wy voortzeilen, ten einde, alvorens de duister ons overviel, zoo veel van de kust te zien als mogelyk ware. Van kaap Digby strekt dezelve ten naasten-by Zuid-west ten Zuiden naar een laagen uithoek, aan welken Kapitein Cook den naam gaf van Point-Charlotte, ter eere van onze beminnyke Koninginne.

In de strekking van Zuid-zuid-west, omtrent zes zee-mylen van kaap Digby, is een tamelyk hoog uitsteekende punt, genaamt het Voorland van den Prins van Wallis; en zes zee-mylen daar boven, in dezelfde rigting, is de Zuide-lykste uithoek van de gansche kust, welke ter eere Zyner Majesteit, onderscheiden werd by den naam van Kaap George.

Tusschen Charlotte's-Point en het Voorland van den Prins van Wallis ontdekten wy een inham, welke genoemd werd Royal-sound. Al het land tot Kaap George bestaat in verheven heuvelen, die by trappen uit de zee tot eene aanzien-lyke hoogte ryzen; zy waren naakt en dor en derzelver toppen met sneeuw bedekt, niets dat naar een boom of heester geleeke, was 'er te zien. Eenige der lage landen, omstreeks kaap Digby, scheenen bedekt met eene groene zoode, maar de meeste maakten eene naakte en barre vertooning. Penguins en andere Vogels van den Oceaan waren by meenigte aan 't strand, en een onnoemlyk getal Krop-ganzen vlogen rondom onze Schepen.

Begeerig om de lengte te hebben van Kaap George, bleef Kapitein Cook zuidwaards zeilen tot tusschen zeven en agt uren,

uren, toen hy, geen kans ziende om zyn ontwerp te volvoe- 1. BOEK.
ren, zich van den wind bediende, welke naar 't West-zuid 1776.
westen geschoten (de richting die hy zeilen moest) van de Decemb.
kust afhield.

De Fransche land-ontdekkers meenden Kaap Francois den
Uithoek te zyn van een Zuidelyk vastland. De Engelschen
hebben ontdekt dat 'er geen zulk vastland bestaat, en dat
het vermeende land slegts een Eiland is van geringe uitge-
strektheid; het welk uit hoofde van deszelfs onvruchtbaar-
heid met recht den naam kon gegeven worden van het woest-
te Eiland; dan, Kapitein Cook was niet geneigt den Heer
Kerguelen van de eer te berooven, dat het zyn naam voerde.

De Heer Anderson, die, gedurende den korten tyd, wel-
ken wy in Kersmis haven lagen, geene gelegenheid verzuimde
om het land in allerlei richtingen te doorkruisen en optene-
men, deelde 'er de volgende byzonderheden van mede.

Geen plaats, zegt hy, tot hier toe in een der halfronden
ontdekt, levert zulk een eng veld voor den natuur-onderzoe-
ker, als deze barre en dorre plek. 't Is waar, op een kleen-
nen afstand van de kust scheen 'er zich iets groens aan het
gezicht te vertoonen, het welk hoop gaf op het aantreffen
van eenige kruiden; maar die heuchlyke schyn werd ver-
oorzaakt door een kleene plant, [gelyk] aan den steen-
breek (*Saxifrage*) welke op de heuvels aan breed verspreide
bosjes groeit op een soort van verrotte zode, welke droog
zynde tot keukenbrand zou kunnen dienen, en tevens het
eenigste is, het welk men hier vind, dat met mooglykheid
tot dat gebruik zou kunnen strekken.

Een andere plant, die ter hoogte van byna twee voeten
groeide, was taamlyk sterk verspreid langs de moerige hel-
lende schuintens; als ze in 't zaad geschoten was, geleeke
ze naar een kleene kool; zy had de waterige scherpe smaak
van de antiscorbutique planten, alhoewel ze wezenlyk ver-
schilde van derzelver gansche geslacht.

Digt by de broekige en moerige plaatzen vonden wy twee
andere kleene planten, die als salade gegeten werden, de ee-
ne als tuinkers en zeer heet, de andere zacht en malsch, de

1. BOEK. laatste zelfs was eene zeldzaamheid, bestaande niet alleen in 1776. mannelyke en vrouwelyke, maar ook in planten van beider-
Decemb. leye Sexe.

Op kleene plekken, dicht by de haven, groeide tamelyk veel grof gras, het welk wy voor ons vee afmaaiden. In één woord, op de gansche naamlyst der planten telde men 'er niet boven de agttien, daar onder gerekent een schoone soort van *Lichen*, (Longekruid) en verscheide soorten van mos; maar van boom of heester gewas vonden wy niets in 't land, dat 'er naar geleek.

Onder de dieren, waren de Zeehonden of Zeekalven, de voornaamsten, welken onderscheiden werden by den naam van Zeebeeren, zynde dit de soort, welk men de Zeebeerhond heet. Zy komen aan strand om te rusten en te broeden. Ten tyde dat wy hier waren, verwisfelden ze van hair; zy waren zoo aanmerkelyk tam en mak, dat men ze met gemak en zonder de minste moeite kon dooden.

Andere viervoetige dieren zagen wy hier niet; maar wel een groot aantal Zeevogels, als Eenden, Kropganzen, Onweersvogels &c. De Eenden hadden iets van den wintertaling, zoo in grootte als gedaante; wy dooden een aanzienlyk getal van dezelve om ze te eten; het was fyne knap en smaakte niets visfigs.

De Onweersvogel van de Kaap, de kleene blauwe, en de kleene zwarte Onweersvogel, of Moeder Carys kuiken, waren hier niet in meenigte; maar een ander, en wel het grootste soort van Stormvogels, door de Zeelieden Moeder Cary's gans genaamt, werd hier overvloedig gevonden. Deeze Stormvogel is zoo kloek als een Albatros, en is vleeschvretend, zich voedende met de krenge van Zeehonden en Vogels, enz.

De Vogels, welken wy hier het meest aantreffen, waren Penguins; van dezen waren 'er drie soorten. De kop van den grootsten is zwart, het bovenst gedeelte van 't lighaamloodgraauw, het onder gedeelte wit, de voeten zwart; twee breede streepen van een fraai geel loopen van 't hoofd tot de borst; de snavel is van een roodachtige kleur en langer dan
in

niet alleen in
n van beider-

deide tamelyk
naaiden. In
en telde men
een schoone
soorten van
wy niets in 't

eeckalven, de
den naam van
Zeebeerhond
te broeden.
van hair; zy
ze met ge-

et; maar wel
en, Onweers-
vertaling, zoo
yk getal van
maakte niets

auwe, en de
uiken, waren
het grootste
peder Cary's
en. Deeze
vleeschvre-
nden en Vo-

ffen, waren
De kop van
n 't lighaam
wart; twee
hoofd tot de
langer dan
in

in de andere soorten. De tweede soort is van gedaante half
zoo groot als de eerste; het bovenlyf is van een donker
grauw, en deszelfs kop heeft op den kruin een witte plek,
de snavel en voeten zyn geelachtig. De derde soort heeft
het bovenlyf en den hals zwart, het overige wit, uitgezon-
dert den kruin van den kop, welke versierd is met een fraai
geele boog, welke zy kan oprichten als twee kuiven.

Van de Kropganzen waren hier twee soorten, naamlyk,
de kleene Kormoran, of Waterraaf, en een ander met een
zwarte rug en een witten buik. De Zeezwaluw, de Duik-
meeuw, de gemeene Zeemeeuw, en het Port Egmondhoen
zagen wy hier insgelyks. De eenige Schulpvisfchen, die
wy hier aantroffen, waren een gering getal Mosfelen. Ver-
scheide heuvelen, alhoewel slechts van eene matige hoogte,
vonden wy te dien tyd, welke met onze maand Juny over-
eenstemt, met sneeuw bedekt.

Kapitein Cook voornemens zynde om nu zyn koers naar
Nieuw-Zeeland te richten, ten einde aldaar hout en water
optedoen en zich van hooi voor 't vee te voorzien, stevende
van Kerguelens land Oost ten Noorden op. Volgens onze
waarnemingen van den 31. December, aan de Zon en Maan ge-
daan, bevonden wy ons op de Ooster lengte te zyn van 72 gr.
33 min. 31 sec.; en op den eersten dag van 't Jaar 1777., waren
wy op de Zuiderbreedte van 48 gr. 41 min., en Ooster lengte 76 gr.
50 min. Op den 7. vaardigde Kapitein Cook een boot af met be-
velen aan Kapitein Clerke, waar by hy hunne verzamelpplaats
bepaalde in de Avantuur Baai, in van Diemen Land, ingeval
de Schepen van malkanderen mogten afraken, alvorens Nieuw-
Zeeland te bereiken; wy hadden echter het genoeg en by
malkanderen te blyven.

Op den 19. kregen wy, door een schielyken valwind,
schade aan de voorsteng en groote steng van de Resolution,
het welk eenige vertraging maakte, doch alles werd zoo spoed-
ig mogelyk herstelt. De wind gedurig uit den Westen wai-
jende, hadden wy helder weder, en des morgens van den
24. ontdekten wy de kust van van Diemens land. Verscheide
Eilanden en verheven rotzen leggen langs de kust verspreid,
waar-

1. BOEK
1776.
Decemb.

1777-
Januar.

I. BOEK. waarvan de Zuidlykste de Meeuwsteen is. Wy bepaalden, op 1777. den middag, onze Zuider breedte op 43 gr. 47. min, en onze Ooster lengte op 147. gr. op den afstand van ongeveer drie zeemylen van de Zuid-Oost of Zuid-Kaap. Kapitein Cook gaf den naam van Eddystone aan een Rots, welke omtrent een zeemyl ten Oosten gelegen is van Swilly Isle of Rook, en een treffende gelykenis heeft met het baken van Eddystone. Deeze beide rotzen kunnen, zelfs in den nacht, op een zeer grooten afstand gezien worden, en het zyn de toppen van een ry rotzen of blinde klippen.

Den 26. op den middag, kregen wy een koeltje uit den Zuid-Oosten, het welk Kapitein Cook gelegenheid verschafte om zyn voornemen ter uitvoer te brengen, en de Schepen in de Avantuur baai te bestellen, daar wy, ten vier uren, des namiddags, in twaalf vademen water ankerden, ongeveer drie vierde van een Engelsche myl van 't Land af. De Kapiteins Cook en Clerke gingen ieder in een byzondere boot een plaats zoeken, die geschikt ware om ons te voorzien van hout en water en van hooi voor't Vee. De twee eersten vonden zy in overvloed, maar 't gras was 'er zeer schaars. Den volgenden morgen, zondt Kapitein Cook twee partyen af, onder het geleide van den Luitenant King, naar de Oostzyde van de Baai, om hout en gras te versamelen; zy kregen eenige Scheeps-Soldaaten tot een wacht mede, alhoewel men tot nog toe geen inboorlingen gezien had. Hy zondt insgelyks de groote boot uit om water te halen voor de Schepen, en kwam vervolgens in persoon, om te zien wat 'er verrigt werd.

In den avond vingen wy eene groote meenigte visch, van welke deze Baai overvloed heeft; en van welke wy meer zouden gevangen hebben, ware ons net niet gebrooken. Elk kwam nu aan boord met den voorraad dien hy had opgedaan: maar den volgenden morgen de wind tegen zynde om onder zeil te gaan, werden zy tot dezelfde bezigheden weder naar land gezonden, terwyl Meester Roberts, een der Stuurlieden, in een boot naar de Baai werd uitgezonden om dezelve te onderzoeken. In 't naderen van de kust hadden wy op

y bepaalden, op
in, en onze Oos-
teveer drie zee-
pitein Cook gaf
ke omtrent een
le of Rook, en
van Eddystone.
nt, op een zeer
de toppen van

koeltje uit den
nheid verschaft
n, en de Sche-
r, ten vier uu-
ter ankerden,
van 't Land af.
een byzondere
ons te voorzien
De twee eer-
s was 'er zeer
ein Cook twee
nt King, naar
e versamelen;
cht mede, al-
ien had. Hy
te halen voor
, om te zien

enigste visch,
elke wy meer
brooken. Elk
ad opgedaan:
zynde om on-
heden weder
en der Stuur-
nden om de-
st hadden wy
op

op verscheiden plaatzen rook zien opgaan, maar wy kregen I. BOEK.
geene der inboorlingen te zien voor den 28., in den ach- 1777.
termiddag, toen agt manspersoonen en een jongen ons met Januar.
een bezoek verraschten op de plaats daar wy hout insamel-
den. Zy naderden ons met het grootst vertrouwen, en hadden
geene wapens by zich, buiten eenenigen, die een korte stok
had, aan één einde gepunt. Zy waren van middelmaatige
gestalte, eenigzins rank; hun hair was zwart en wollig, en
hun huid was insgelyks zwart. Zy waren geheel naakt, en
hadden op verscheide deelen van hun lichaam breede stree-
pen, die, by sommigen, in bogtige en rechte liniën geprikt
waren. Hunne lippen waren niet aanmerkelyk dik, noch hun-
ne neuzen zeer plat; de trekken van hun wezen waren inte-
gendeel niet onbevallig, hunne oogen redelyk goed, en hun-
ne tanden tamelyk gelyk en regelmatig, maar ongemeen vuil.
Het aangezicht van sommigen was geverft met een rood smeer-
zel, en de meeste hunner besmeerden hunne hairen en baar-
den met dezelfde stof. Als wy hen eenige geschenken aanboden,
namen zy die aan zonder eenig blykbaar genoegen. Eenig
brood, dat wy hen toereikten, gaven zy ons te rug, of wierpen
het weg, zonder zelfs het te proeven; insgelyks weigerden
zy eenige Oliphant visch aantenemen: maar als wy hen eenig
gevogelte gaven, behielden zy het. Twee Varkens, die wy
aan land gebracht hadden, om in de boschen gelaten te
worden, greepen zy by de ooren, en zy schenen geneigt om
die met zich te voeren, met oogmerk, als wy meenden, om
die te dooden.

33 Kapitein Cook, die geerne het gebruik wilde weten van
den stok, welken één dier Wilden in de hand hield, gaf hem
een teken zulks te laten zien; waarop een hunner met dat
stuk hout naar een zeker merkteken wierp, op den afstand
van twaalf roeden geplaatst, doch het welk hy, na verschei-
de proeven, zeer wyd miste. Omai, om de grooter voor-
treffelykheid onzer wapenen te toonen, vuurde daarop met zyn
Snaphaan naar het merk, waarvan de onverwagte slag hen
zoodanig verschrikte, dat zy met ongemeenen spoed naar de
boschen liepen; één hunner was zelfs zoo verschrikt, dat
hy,

I. BOEK. hy, in 't heen loopen, twee mesfen en een disfel liet vallen, welke wy hem gegeven hadden. Zy begaven zich
 1777. vervolgens naar de plaats, daar het Scheepsvolk van de Discovery bezig was de watervaten te vullen; dan, de Officier van die bende zyn Snaphaan in de lucht affchietende, namen zy met veel verhaasting de vlugt.

Januar.

Zoo haast zy afgeweken waren, gaf Kapitein Cook bevel om de twee Varkens, mannetje en wyfje, omtrent een myl ver boschwaards in te brengen; hy ging zelf mede om te zien dat dezelve daar gelaten werden, en om te verhoeden dat geen der inboorlingen iets gewaar werd van 't geene 'er geschiedde. Hy meende insgelyks een jonge Stier en Koe, benevens eenige Geiten en Schapen aan deeze plaats te laten, maar hy stapte van zyn voornemen af, toen hy bezefte dat de inboorlingen dezelve zouden vernielen; het welk hy veronderstelde dat zy de Varkens insgelyks doen zouden, indien zy dezelve by geval mogten aantreffen: Dan, daar de Varkens zeer rasch woest worden in de bossen, was 'er waarschyntlykheid dat dezelve hunne handen ontkomen zouden. Het andere Vee zou voor de Wilden zoo lang niet hebben kunnen verborgen blyven, nademaal men het zelve in eene open vlakte zoude hebben moeten laten.

Een dood stilte, welke den ganschen dag van den 29. bleef aanhouden, belette ons onder Zeil te gaan. Kapitein Cook zond derhalven, als naar gewoonte, benden af naar Land om hout te kappen, gras te maaijen en water te haalen; met de waterhaalders ging hy zelf mede. Kort na onze landing voegden zich omtrent twintig Wilden by ons; één van deeze onderscheidde zich zeer van de overigen, niet alleen door zyne mismaaktheid, maar tevens door zyne grappige gebaren, en zoo 't scheen door zyne koddige redeneeringen, van welken wy nogthans niets verstonden. De Wilden, die wy thans zagen, verschilden eenigzins en wel voornamenlyk in het weefzel van hun hair, van de inboorlingen uit het Noorderlyk gedeelte deezes Lands, welke Kapitein Cook op zyne vorige reis aantrof. Sommige onzer tegenwoordige knapen hadden een reep van een Kangooroo-vel rondom hunne enkels,

disfel liet val-
begaven zich
lk van de Dis-
an, de Officier
tende, namen

in Cook bevel
ent een myl ver
om te zien dat
en dat geender
er geschiedde.
benevens eeni-
ten, maar hy
dat de inboor-
veronderstel-
indien zy de-
ar de Varkens
er waarschyn-
zouden. Het
hebben kunnen
ene open vlak-

den 29. bleef
Kapitein Cook
af naar Land
e haalen; met
onze landing
één van deeze
t alleen door
appige geba-
eringen, van
den, die wy
namelyk in
it het Noor-
ook op zyne
dige knapen
n hunne en-
kels,

kels, anderen droegen om hunne halzen eenig dun koord, I. BOEK.
1777.
Januar.
van bont gemaakt. Op het yzer scheenen zy niet veel acht
te geeven, maar met penningen en kraalen die men hen gaf,
waren zy zichtbaarlyk in hnn schik. Het gebruik van visch
hoeken schenen zy niet te kennen, alhoewel het ten hoogsten
waarschynlyk is, dat hen de eene of andere wyze van visch
te vangen niet onbekent kon zyn.

Hunne wooningen waren kleene veldlootzen of hutten van
stokken opgeslagen en met boomschors gedekt. Wy hadden
insgelyks goede reden om te vermoeden dat zy bywylen tot
hunne beschutting toevlucht namen tot de holtens van groote
boomen, welken zy door vuur uitgehoold hadden.

Kapitein Cook van de houthaalders afgegaan zynde, naar
de maaijers, zag de booten met hooi beladen, en keerde toen
weder naar boord. Naauwlyks was hy van land gegaan, of
er vertoonden zich verscheide Vrouwen en Kinderen, die
door de Mannen, welke hen verzelden, aan den Luitenant
King aangeboden werden. Haar huid was zwart en gemerkt
met lidtekens als die der Mannen, van wie zy echter daarin
verschilden, dat zy haare hoofden geschooren hadden, som-
nigen geheel, anderen enkel aan eene zyde, terwyl de ove-
rige de kruin geschooren hadden, en een smallekring van haar
rondöm lieten zitten.

In den namiddag begaf Kapitein Cook zich weder aan land;
hy vond de maaijers op Penguin Eiland, daar zy uitmuntend
gras en in grooten overvloed gevonden hadden. De ver-
scheide benden werkten hard tot 's avonds, en zich rykelyk
voorzien hebbende van het meest benoodigde, keerden zy
naar boord.

Zoo lang wy in de Avontuur baai bleeven, hield de Heer
Anderson, Oppersteester van de Resolution, zich bezig,
met het onderzoeken van het land. Zyne aanmerkingen over
de inboorlingen, en zyn bericht wegens de natuurlyke voort-
brengzels van den grond, komen hier op uit. 'Er is een zeer
schoon zandig strand, van ongeveer twee Engelsche Mylen
lang, in het binnenste van de Avontuur baai, gevormt, naar
alle waarschynlykheid, uit de deelen, welke de Zee afspoelt

2. BOEK. van zekeren fynen zandsteen. Dit strand is zeer geschikt om den zegen optehaalen. ^{1777.} Achter het zelve is een Meir ^{Januar.} van brakkig water, in 't welk wy met den hengel eenige braasfems en forellen vingen. De strecken langs de baai zyn meest heuvelig, en met bosch van hoog geboomt bezet, ondoorganglyk door de meenigte van varen, struiken en heesters. De grond van 't vlakke land en aan de laage zyde van de heuvels is zandig, of bestaat uit eene geelachtige aarde, en in sommige plaatzen uit een roodachtige kley; maar verder op de heuvels is dezelye van een doffe graauwe kleur. Over het geheel blykt deeze landstreek zeer droog te zyn: ook heeft men 'er, zoo 't schynt, zwaare hitte. Behalven de witte zandsteen zagen wy hier geen andere steenen of eenig soort van mineralen. Ook vonden wy 'er geene kruidgewassen, die eenig onderhoud aan den mensch konden verschaffen. De bosch-boomen zyn 'er allen van één soort, en gemeenelyk geheel regt; zy draagen trosfen van kleene witte bloemen. De voornaamste planten, welken wy hier aantreffen, waren de wilde zuring, melk-kruid, klokjesbloemen, zwaard-kruid, zeevenkel, katoenkruid en verscheide soorten van varen. Het eenigst viervoetig dier, dat wy hier onderscheidentlyk zagen, was een soort van Buidel-rot, omtrent twee maal zoo groot als een groote rat.

De voornaamste bosch of woud Vogels aan deeze plaats zyn de bruine Valken of Arenden, Kraaijen, groote Duiven, geelachtige Papegayen, en een soort van Vogeltje, 't welk wy *motacilla cyanea* noemden, uit hoofde van de schoone azuur op deszelfs hoofd en hals. Aan strand waren verscheide Meeuwen, zwarte Oestervangers of Zeefneppen en de steengraauwe Pluvier.

In de boschen zagen wy eenige zwartachtige Slangen van tamelyke grootte, en wy doodden een Hagedis van vyftien duimen lang en zes duimen in 't rond, allerschoonst gewolkt met geel en zwart.

Onder veelerlei soort van Vlsch, vingen wy eenige groote Roggen, Norsen, Lederwamtuizen, Braasfems, Tongen, Bot, Knorhaanen en Oliphant visch. Op de rotzen zyn
Mos.

zeer geschikt
 is een Meir
 hengel eenige
 langs de baai
 geboomt be-
 ren, struiken
 aan de laage
 ne geelachtige
 ge kley; maar
 raauwe kleur.
 roog te zyn:
 e. Behalven
 ere steenen of
 wy 'er geene
 ensch konden
 an één soort,
 n van kleene
 ken wy hier
 id, klokjes-
 truid en ver-
 voetig dier,
 oort van Bui-
 oote rat.
 deeze plaats
 groote Dui-
 Vogeltje, 't
 an de schoo-
 l waren ver-
 esneppen en
 Slangen van
 van vyftien
 inst gewolkt
 enige groo-
 , Tongen,
 rotzen zyn.
 Mos-

Mosfels en andere Schaalvischen, en op het strand vonden 1. BOEK.
 wy eenige fraaije Medusaas hoofden. De lastigste insecten, 1777.
 welke wy hier aantroffen, waren de muggen en een groote *Januar*.
 zwarte mier, wier beeten ongemeen pynlyk waren.

De bewoners of Inboorlingen schenen van een zachten,
 vrolyken aart, en hadden weinig van dat woeste voorkomen,
 het geen de Wilden gemeenlyk hebben. Zy zyn geheel ont-
 bloot van vlugheid of vernuft, en staan ten naasten by gelyk
 met de ellendige inboorlingen van Terra del Fuego. In het
 kerven of prikken van hunne armen en lichamen, het welk
 zy doen in streepen van verschillende rigtingen, en die even
 boven den huid of het vel uitkomen, laten zy evenwel ee-
 nige vinding blyken. Hunne onverschilligheid voor onze ge-
 schenken, hunne algemeene onöplettendheid en gebrek aan
 nieuwsgierigheid waren zeer opmerkelyk en gaf geen snedig-
 heid of schranderheid van geest te kennen. Hunne kleur is
 van een dof zwart, het welk zy somtyds verdonkeren met
 allerlei smeerzel. Hun hair is volmaakt wollig, en besmod-
 dert met smeer en rood-oker als dat der Hottentotten. Hun-
 ne neuzen zyn breed en dik, en het onder gedeelte van hun
 neuzen steekt aanmerkelyk voor uit. Hunne oogen zyn van
 eene middelmatige grootte, en schoon dezelve niet levendig
 of doordringend zyn, geven zy het gelaat evenwel iets open-
 hartigs, vrolyks en bevalligs. Hunne tanden zyn niet zeer
 wit of regelmatig, en hunne monden zyn wyd; zy dragen
 lange baarden, die zy met verw bestryken. Over 't geheel
 zyn zy welgemaakt, schoon wat uitpuilend van buik. Hun-
 ne liefste houding is, met de eene zyde wat vooruit te staan,
 en met de eene hand agter om de rug, den anderen arm te
 houden, die, by zulk een gelegenheid, aan de vooruitstaande
 zyde nederhangt.

Digt aan den kant van de Baai, zagen wy eenige ellendige
 Hutten van stokken met boomschors: doch deeze scheenen
 enkel voor een korten tyd gedient te hebben; verscheide
 hunner dikste boomen hadden zy tot beten en gemakkelijker
 woningen gemaakt. De stam der boomen was tot de hoog-
 te van zes en zeven voeten uitgeholt, door middel van vuur.

1. BOEK. Deze schuilplaatsen maaken zy duurzaam, door de eene
 1777. zyde van den boom gaaf telaaten, zoo dat dezelve zeer weelderig blyft groeijen.
Januar.

Het fchynt klaar, dat de inboorlingen van van Diemens Land oorspronklyk afstammen van het zelfde geflacht als die van de Noorder gedeeltens van Nieuw Holland. Alhoewel zy in verfcheide opzichten verfchillen, kan van dat verfchil reden gegeven worden, met in aanmerking te nemen, den afstand der plaats, de lengte van tyd, een volkomen affcheiding en de onderscheide luchtftreek.

Februar. Op den 30 January, in den morgenftond, ligttten wy het anker, en gingen, met een koeltje uit het Westen, van de Avantuut baai onder zeil. Des nachts, tufchen den 6 en 7 February, viel een der Zee Soldaaten van de Discovery over boord en verdrongk. Op den 10., in den namiddag, ontdekten wy de kust van Nieuw Zeeland, op den afstand van agt of negen Zee-mylen. Wy ftuurden daaröp naar Kaap Vaarwel, en vervolgens naar Stephens Eiland, en in den ochtend van den 12., ankerden wy in Schip Cove in de Queen Charlottes Baai. Een wyl daarna bragten wy verfcheide leege watervaten aan land, en ruimden een plaats op voor twee Observatoriums. Inmiddels kregen wy verfcheide Canoos aan de Schepen; doch, die 'er in waren, durfden het niet wagen om aan boord te komen. Deeze fchuwheid kwam ons te ongemeener voor, daar Kapitein Cook zeer wel aan hun allen bekend was, en 'er onder den hoop zich één man in 't byzonder bevond, die by een vorige reis zeer vriendelyk van hem behandelt was geworden. Dit mensch echter kon niet overgehaalt worden by ons aan boord te komen. De eenige reden, welke wy voor deeze fchuwheid konden geeven, was te veronderftellen, dat zy misfchien bevreesd waren, dat wy wraak kwamen neemen over den dood van Kapitein Furneaux Volk, het welk hier was vermoord geworden. Dan, op de verzekering van Kapitein Cooks aanhoudende vriendschap, en dat hen geen leed zou wedervaaren, leidden zy zeer fchielyk allen fchyn van wantrouwen en argwaan af. Den volgenden dag floegen wy twee tenten op, en maakten de

Ob.

Observatoriums vaardig, zoo dat de Heeren King en Railey een aanvang maakten met hunne Starrekundige waarnemingen. Twee onzer lieden werden aan 't brouwen van jopenbier gestelt, terwyl anderen de watervaten vulden, gras en hooi voor het Vee verzamelden en hout kapten. Die aan boord bleeven, vonden hun werk in 't herstellen van 't want, en in 't verrigten van de noodige Scheepsbezigheden. Van de Scheeps Soldaaten werd een wacht aangestelt, ter bescherming en beveiliging van de verscheide benden, die aan den wal hunne bezigheid hadden; ook werden aan het arbeids Volk wapenen uitgedeelt, om met dezelve de aanvallen der Inboorlingen aftekeeren, indien deze mogten geneegen zyn om ons te beledigen, waarvoor wy echter niet te dugten hadden.

Geduurende dezen gansch den dag kwamen veele huisgezinnen van de verscheide kusten en sloegen hunne hutten op; niet ver van onze legerstede. De gemaklykheid waarmede zy deeze kortstondige woningen opslaan, is zeer aanmerkelyk. Wy hebben hen op een plek gronds, het welk een uur te voren nog bedekt was met planten en heesters, meer dan twintig woningen zien oprigten. Een gansch Dorp van dergelyke huizen werd, in 't aanzien van Kapitein Cook, in korten tyd gebouwt door zeker getal Wilden, die maar even aangeland waren. Niet zoo haast waren zy uit hunne kanoos gesprongen, of zy ontdeeden den grond, dien zy tot hunne woonplaats verkozen hadden, van alle plant en heester gewassen, en plaatsten 'er de geraamtens hunner hutten. Terwyl de Mansperfoonen daarmede bezig waren, zorgden de Vrouwen voor de kanoos; beveiligden den voorraad en 't gereedschap, en sprokkelden droog hout tot het benoodigde vuur.

De Inboorlingen, die zich op deze wyze by ons kwamen ter nederzetten, bragten ons merkelyk voordeel aan; want sommige hunner waren iederen dag druk bezig met Visch te vangen, van welken zy ons, tegen verwisseling, een goeden voorraad verschaften. Behalven den Visch, hadden wy andere verversingen in overvloed. Lepelbladen,

Scl-

1. BOEK.

1777.

Februar.

1. BOEK. Seldery en Soep · koekjes werden dagelyks gekookt met med
1777. en erwten, en voor onzen drank hadden wy jopenbier. Zulk
Februar. een eetregel weerde schielyk alle de zaden der Scheurbuik,
by de zulken van ons Volk, die dezelve onder de leden
mogten hebben. Doch by onze aankomst alhier waren 'er
op beide de Schepen slechts twee zieken, die 'er aan kwyn-
den.

Buiten de Inboorlingen, die zich dicht by ons hadden ter
nedergezet, werden wy nu en dan ook door anderen hunner
landslieden bezogt. Onder deezen was een opperste, Kahoo-
ra geheten, die aan 't hoofd was geweest der bende, door
welke het Volk van Kapitein Furneaux werd afgesneden.
Hy was gansch niet gelieft van zyne landslieden, van wel-
ken sommigen by Kapitein Cook aanhielden dat hy hem zou-
de dooden; gevende, ten zelve tyde, in de sterkste bewoor-
dingen te kennen, dat zy zyn gedrag afkeurden. Wy had-
den een treffend bewys van de verdeeldheden, welken on-
der dit Volk de overhand hebben; want de bewooners van
ieder Dorp trachten, by beurten, Kapitein Cook aantezet-
ten, hunne nabuuren te verstrooijen of te verdelgen.

Kapitein Cook ging, op den 15., met de boot uit om
gras te zoeken, en bezogt met een de Hippah, of 't versterk-
te Dorp aan de Zuidwest punt van het Eiland Motuara. Hy
bespeurde geen inwoners in het Dorp, alhoewel 'er blyken
waren dat het zelve nog onlangs was bewoont geweest, de
huizen en palisaden nog in zeer goeden staat zynde. 'Er
was geen teken of overblyfzel te bespeuren van de Engel-
sche tuinzaden, welke by deeze Hippah, in 1773., op Ka-
pitein Cooks tweede reis, gezaaid of gepoot waren. Waar-
schynlyk waren dezelve uitgeroeit met wortel en al om plaats
te maaken voor hutten of lootzen; want op andere plaat-
zen, daar wy 'er insgelyks gezaaid hadden, vonden wy ra-
dys, uijen, prey, kool, porcelein, aardappels &c. Al-
hoewel de inboorlingen van Nieuw Zeeland liefhebbers zyn
van aardäppels, hadden zy echter 'er geen een gepoot, veel
minder iets gezaaid, van de andere artykels, welke wy hen
medegedeelt hadden.

Op

Op den 16., vroeg in den morgen, gingen Kapitein Cook en Kapitein Clerke met verscheide Officieren en Matroozen, verzelt van Omai en twee Nieuw-Zeelanders, in vyf booten uit, om voeder te versamelen voor het Vee. Omtrent drie Zeemylen de baai opgevaren zynde, landden zy aan de Oostzyde, daar zy gras genoeg maaiden om de beide groote booten mede te vullen. Op hunne te rug komst, naar de benede baai, deden zy Grafs-Cove aan, alwaar het Volk van Kapitein Furneaux was vermoord geworden. Alhier ontmoetten zy Pedro, den ouden vriend van Kapitein Cook, die van hem in zyne tweede reis gewaagt. Hy en een ander Nieuw-Zeeland, ontvingen hen aan 't strand, gewapend met de spies en patoo, schoon niet zonder duidelyke teekens van vrees, welke echter rasch verdweenen, by 't uitdeelen van eenige geschenken, waar door twee of drie anderen van het huisgezin naar den oever gelokt werden.

Terwyl ons volk aan deze plaats was, wilde de Commandeur gaarne de byzondere omstandigheden weten, wegens den moord aan onze Landsgenooten gepleegt; ten dien einde bediende hy zich van Omai als tolk, wiens moedertaal een byspraak was van die van Nieuw Zeeland. Pedro, en de andere aanwezigen, die geen van allen eenig deel hadden gehad aan dat jammerlyk geval, beantwoordden iedere vraag zonder de minste achterhoudendheid. Het berigt, van hun ontvangen, behelsde: dat, terwijl ons Volk den maaltyd hield, sommigen der inboorlingen hen beroofden van visch en brood, voor welke dievery zy nu en dan slaag kregen, waaruit eenig krakeel ontstond, dat tot daadlykheden oversloeg en het leven kostte aan twee Wilden, die, door de twee eenige musketten, waarmee men zich te weer stelde, dood geschooten werden; want, alvorens een derde schoot te doen, rukten de inboorlingen met verwoedheid op de Engelschen in, die schielyk door het meerder getal overmand, alle om 't leven gebragt werden. Pedro en zyne medgezellen wezen insgelyks de juiste plek aan daar de *fracas* geschiedde, als mede de plaats daar de boot gelegen had, in welke men een zwarte

h. BOEK. te bediende had gelaaten van Kapitein Furneaux, om op de-
1777. zelve acht te geeven.

Februar. Volgens een ander verhaal, zou die Neger aanleiding tot den twist gegeven hebben; want één der inboorlingen iets uit de boot willende steelen, ontfing van den Neger een hevige slag met een stok, zoo dat hy nederviel, waar uit zyne landslieden, die zulks van verre zagen, meenden dat hy dood was, en terstond op ons volk aanvielen, alvorens deze de boot konden bereiken, of zich tegen dezen onverwagten aanval te weerstellen, zoo dat zy de slachtoffers wierden van de woede der vergramde Wilden.

Het blykt dat 'er geen voorneemen was geweest om bloed te vergieten, en dat, indien men niet wat te schielyk geweest ware met de dievery te straffen, 'er geen kwaad zoude geschied zyn. Want de grootste vyanden van Kahoorā erkenden, dat hy niet van zins was geweest om te twisten. Wat de boot aanbelangt, sommige zeiden, dat men dezelve aan stukken gekapt en verbrand had; an 'eren, daar en tegen, verklaarden, dat ze door een bende emdelingen was weggevoerd geworden.

Onze bende bleef te Grafs-Cove tot den avond, en voer toen met de booten naar de Schepen te rug. Op Dingsdag den 18 kwam Pedro met zyn gansche Familje zich digt by ons nederzetten. De eige naam van dit Opperhoofd was Matahouah; maar sommige van Kapitein Cook's Volk hadden hem, by eene vorige reis, den naam gegeven van Pedro.

Op Vrydag den 21, kwam een stam of huisgezin van omtrent dertig perfoonen van het Oppergedeelte der Baai ons een bezoek geeven. Hun opperhoofd was genaamd Tomatongeaouoranuc, en omtrent vyf en veertig jaaren oud; hy had een openhartig, vrolyk voorkomen; en, inderdaad, de overigen van zyn stam waren, over 't geheel, de fraaiste van alle de Nieuw Zeelanders, die Kapitein Cook ooit gezien had. Meer dan twee derde der inboorlingen van Queen Charlottes baai hadden zich thans by ons nedergezet, van
wel-

welken 'er dagelyks een aantal aan onze Schepen en binnen 1. BOEK.
onze legerplaats kwam; maar deze laatste plaats werd het 1777.
meest bezocht, wanneer ons Volk aldaar bezig was met traan Februar.
te kookten, want de Wilden waren zulke liefhebbers van
traanölle, dat zy zelfs de drek uit de vaten en het schuim uit
de ketel met smaak nuttigden, en zich met de reuk vanden
kokenden olie vergasteden, als smaakten zy het heerlykste
feestgeregt.

Toen wy ons van het benoodigde hooi, hout en water
voorzien hadden, braken wy onze tenten op, en den vol-
genden morgen, zynde den 24., ligten wy het anker en
zeilden de Grays-Cove uit. Maar de wind ons niet zoo gun-
stig zynde, als wy wel zouden gewenscht hebben, waren
wy verplicht weder ten anker te komen by het Eiland Motua-
ra. Terwyl wy onszeilvaardig maakten, kwamen Tomaton-
geanoorauc, Matahouah, en verscheide anderen der inboor-
lingen afscheid van ons nemen. Deze beide Opperhoofden
verzogten Kapitein Cook, om eenige varkens en geiten; hy
gaf aan den eersten twee varkens, een beervarken namenlyk
met een zeuge; aan Matahouah een bok en een geit, na dat
zy beloofd hadden dezelve niet te zullen dooden.

Wy hadden by Motuara nog niet lang ten anker gelegen,
toen reeds verscheide kanoos, opgevuld met inboorlingen,
ons kwamen bezoeken, met welken wy eenen stukken handel
dreeven in de zeldzaamheden van deze plaats. In een de-
zer kanoos bevond zich Kahoorä, die terstond door Omai aan
Kapitein Cook werd aangewezen, met verzoek op hem te
mogen schieten; ook bedreigde hy dat Opperhoofd, dat hy
zelf hem van kant zoude maaken, indien hy onderstaan durf-
de ons andermaal te komen bezoeken. Deze bedreigingen van
Omai hadden zoo weinig invloed op Kahoorä, dat deze,
des anderen daags, met zyne gansche Familje tot ons weder-
keerde. Omai, van Kapitein Cook verlof verkreëgen heb-
bende, om hem aan boord te vraagen, leidde hem in de ka-
juit, zeggende: „Daar is Kahoorä, maak hem af;” doch
vreezende, misfchien, dat men hem zou roepen om zyne be-
dreigingen van daags te voren ten uitvoer te brengen,
E 2 maak-

I. BOEK. maakte hy zich schielyk weg. Hy kwam, echter, rasch
 1777. weder, en toen hy bemerkte dat het Opperhoofd geen leed
Február. was wedervaaren, sprak hy Kapitein Cook ernstig over dat
 onderwerp aan; indien een mensch, zeide hy, een ander
 mensch dood in Engeland, word hy om dien moord gehan-
 gen; Kahoorá nu heeft tien menschen vermoord, en ver-
 dient om die reden billyk den dood. Deze sluitreden, hoe
 aanneemlyk ook, was van geen gewigt by onzen Bevelheb-
 ber, die aan Omai verzogt den Nieuw Zeelander Oversten te
 vraagen, waarom hy het Volk van Kapitein Furneaux had
 omgebragt? Kahoorá, op deze vraag benepen, liet zyn
 hoofd hangen, vouwde zyne armen te zamen, en scheen daa-
 delyk den dood aftewagten; maar zoo rasch men hem ver-
 zeekert had, dat hy geen gevaar liep, toonde hy zich vrolyk.
 Hy scheen echter niet gereed of willig om de vraag, die hem
 gedaan was, te antwoorden, tot dat men hem by herhaaling
 verzeekerde, dat hem geen leed zou geschieden. Toen waag-
 de hy het ons te verhaalen, dat één der inboorlingen een
 steene byl mede gebragt hebbende, om dezelve tegen iets te
 verruilen, de persoon, aan wien hy die aangeboden had, hem
 dezelve ontnam, zonder 'er iets voor in de plaats te geeven,
 dat de eigenaar daar op by wyze van verhaal de hand bragt
 aan eenig brood, en dat dit aanleiding had gegeven tot den
 twist. Hy meldde insgelyks dat, geduurende de beroerte,
 hy zelf ter naauwernood was ontkomen, want dat men een
 musket op hem had aangelegen, welke schot hy middel gevon-
 den had achter de boot te ontduiken, terwyl een ander man,
 die by hem stond, werd dood geschooten: waarop Kahoorá
 op den Heer Roowe, den Officier, die over de bende het be-
 vel had, was aangevallen; dat deeze zich met zyn hartsvanger
 had blyven verweeren, en zelfs aan het Opperhoofd een wond
 in den arm had toegebragt, tot dat hy eindelyk door de meer-
 derheid overmand werd. De Heer Burney, die door Kapi-
 tein Furneaux den volgenden dag met eene gewapende bende
 werd afgezonden, om het vermiste Volk optespooren, had
 op de ontdekking van de treurige overblyfzels van dit geval,
 verscheiden schooten op de inboorlingen gedaan, die zich toen
 nog

nog op dezelfde plek gronds bevonden, en misfchien bezig waren op dat verschriklyk feest zich met menschen vleesch te vergasten. Men had met reden mogen denken, dat dit schietten eenig kwaad zoude gedaan hebben, doch by nader onderzoek heeft men bevonden, dat niemand 'er door gedood of beschadigt was geworden.

Voor onze aankomst in Nieuw-Zeeland, had Omai eene begeerte laten blyken, om iemand van deze inboorlingen met zich naar zyn eigen land te neemen. Al schielyk had hy gelegenheid om zyn verlangen te voldoen; want een Jongeling, Taweharooa genaamt, de eenige Zoon van een overleeden Oversten, bood zich aan hem te verzellen en nam van dat stond af aan zyn verblyf aan boord. Kapitein Cook droeg zorg om aan den Jongeling en deszelfs vrienden telaten weeten, dat, indien hy met ons vertrok, hy nimmer zoude wederkomen. Deze verklaring deedt echter niets uit. Daags voor dat wy Cove verlieten, kwam Tiratoutou, zyne Moeder, haar laatste geschenk van Omai ontvangen; en denzelven avond nam zy en haar Zoon afscheid van elkanderen, met alle blyken van de tederste geneegenheid: zy zei, dat ze nu niet meer zou weenen, en zy hield trouw haar woord; want de laatste morgen, toen zy te rug kwam, om Taweharooa voor 't laatst vaarwel te zeggen, was zy zeer vrolyk, zoo lang ze aan boord was, en vertrok zonder de minste aandoening. Een jongen, van omtrent tien jaaren oud, verzelde Taweharooa als knecht; zyn naam was Kokoa. Hy werd aan Kapitein Cook overgeleeverd, door zyn eigen Vader, die zoo onverschillig afscheid van hem nam, dat hy hem alles afplukte en geheel naakt liet. De Kapitein te vergeefs gepoogt hebbende dit Volk te beduiden, hoe onwaarschynlyk het ware, dat deze Jongelingen immer zouden kunnen weder komen, gaf eindelyk zyne toestemming om ze meede te neemen.

De bewooners van Nieuw-Zeeland schynen in geduurige vrees voor elkanderen te leven; de meeste stammen zyn, zoo zy meenen, door deze of geene stam beledigt of benadeelt geworden, en zoeken altoos zich te wreken; het is

I. BOEK.
1777.
Februar.

1. BOEK. niet onwaarschynlyk, dat het verlangen naar een goed maal
 1777. dikwils daartoe een sterke aandrang is. Gemeenlyk bekrui-
Februar. pen zy hunne tegenparty in den nacht, en zoo 't gebeurt
 dat zy dezelve niet op haar hoede vinden, 't welk zeldzaam
 geschied, dooden zy alles zonder onderscheid, en spaaren
 noch Vrouwen, noch Kinderen. Wanneer zy de onmen-
 schelyke slachting gedaan hebben, eeten zy zich zad aan de
 lyken op de plaats zelve, of neemen zoo veele doode lighaa-
 men mede als zy kunnen, en smullen 'er thuis van met de
 verschrikkelykste beestachtigheid. Indien zy ontdekt wor-
 den, eer zy de tyd hebben om hunne bloeddorstige oogmer-
 ken te volvoeren, sluipen zy gemeenlyk af, en somtyds wor-
 den zy vervolgt, en op hun beurt aangetast, van hunne te-
 genparty. Zy geeven nooit kwartier of neemen iemand ge-
 vangen; de overwonne moet het behoud van zyn leven alleen
 in de vlucht zoeken. Deze geduurige staat van vyandschap,
 en de vernielende wyze, waar op dezelve gevoerd word,
 maakt den Nieuw-Zeelander waakzaam en omzichtig, zoo
 dat men hem altoos op zyne hoede vind; en waarlyk, dit
 Volk heeft de sterkste of krachtigste beweegreden om waak-
 zaam te zyn, dewyl 't behoud van ziel en lighaam 'er van
 afhangt: want het is een stuk van hun geloof, dat de ziel
 des menschen, wiens vleesch van zyne vyanden verflonden is,
 ook gedoemt is tot een onöphoudelyk vuur; daar de ziel
 van den geenen, die de hand zyns vyands ontsnapt, zo wel
 als de ziel des mans, die eenen natuurlyken dood sterft, over-
 gaat tot het verblyf der Goden.

De lyken hunner dooden bestellen zy gemeenlyk ter aarde,
 maar wanneer zy meer verlaagen vyanden hebben, dan zy
 met voeg kunnen opeten, werpen zy de lyken in Zee. Zy
 hebben onder hun geene *Morais* of andere plaatzen van open-
 baaren eerdienst; maar zy hebben Priesters, die de Goden
 bidden om hunnen tydelyken voorspoed. De grondbeginzels
 van hunnen Godsdienst, daar wy slechts weinig kundigheid
 van hebben, worden hen op 't sterkst reeds in hunne kinds-
 heid ingeprent.

Niettegenstaande den vyandelyken staat, in welken deze
 men-

menschen leven, worden de reizende vreemdelingen, die eer- I. BOEK.
 ike oogmerken hebben, by hen wel ontvangen en onthaalt; 1777.
 mits echter, dat zy niet langer blyven dan hunne zaaken vor- Februar.
 deren. Op die wyze word de handel van groene talk, wel-
 ke zy *Poonamoo* heten, gedreeven. Volgens hun zeggen
 word die steen nergens gevonden dan op de plaats, welke
 deszelfs naam draagt, en geleegen is aan 't hoofd van Queen
 Charlottes Sound.

De veelwyvery heeft onder de Nieuw-Zeelanders plaats,
 en gemeenlyk heeft één Man twee of drie Vrouwen; die,
 welke ongetrouwt blyven, kunnen niet dan met moeite be-
 staan.

Dit Volk schynt volkomen vergenoegt met hunne gerin-
 ge maate van kundigheden; ook doen zy geene poogingen
 om dezelve uittebreiden of hun verstand aantekweeken. Zy
 zyn niet aanmerkelyk nieuwsgierig; ook staan zy niet ligt
 verbaast op 't zien van eenig nieuw voorwerp; naauwlyks
 zelfs treft het voor één oogenblik hunne aandacht. Omai, 't
 is waar, die een groot gunsteling by hen was, kon zomtyds
 een gansche troep om zich vergaren, maar zy luisterden met
 weinig aandacht op 't geene hy hen verhaalde.

By waarneemingen aan de Maan gedaan, vonden wy de
 Noorder lengte van Ship Cove te zyn 174 gr. 25 min. 15
 sec. en deszelfs Zuidelyke breedte 41 gr. 6 min.

Omstreeks Queen Charlottes Sound is het land ongemeen
 bergagtig, ryzende daadelyk van den Zeekant af in groote
 heuvels. Op wyde afstanden zyn valeijen, welke alle naar
 de Zee in eene kleene kreek uitloopen, met een krydachtig
 of zandig strand, achter het welk vlakke plekken zyn, daar
 de inboorlingen gewoonlyk hunne hutten opslaan. Deze
 gelegenheid is zeer geschikt voor hen, dewyl 'er tusschen
 iederen kreek een beek van versch water in Zee uitloopt.

Het voetstuk dezer bergen, naar den kant van den oe-
 ver, bestaat uit een brosse geelachtige zandsteen, welke een
 blaauwachtige kleur krygt daar dezelve door de Zee bespoelt
 word. Op zommige plaatzen loopt dezelve in horizontale,
 op andere in schuinsche laagten. De aarde of grond, waar-
 men-

1. BOEK. mede dezelve bedekt is, gelykt naar mergel, en ligt gemeenlyk een voet of twee dik.

1777. *Februar.* De weelderige groei van alles wat hier wast, toont duide-lyk genoeg de goede hoedaanigheid van den grond aan. De heuvels, uitgezondert eenige weinige naar den Zeekant, maaken een aaneengeschalkt bosch van hoogopgaande boomen uit, welke met zulk eene ongemeene kracht groeijen, dat dezelve een heerlyk gezicht uitleveren voor hen, die gevoelig zyn voor de verheevene en schoone werken der natuur.

Deze ongemeene kracht in 't groeiend ryk word, ongetwyffelt, grootelyks geholpen door de aangenaame gematigtheid der luchtstreek; want te dezen tyden, alhoewel die overeenkwame met onze Maand Augustus, was het weer niet onaangenaam warm, en de Thermometer stond niet hooger dan 66 gr. De winter schynt insgelyks eyen zacht te zyn met betrekking tot koude; want in de maand, welke oveneenkomt met onze December, stond de kwik nooit laag dan 48 gr. De boomen bleeven even groen als in 't midden van den Zomer.

Alhoewel het weêr 'er over 't algemeen goed zy, is het 'er zomtyds windig en 'er vallen zwaare regens; doch dezelve zyn nooit overmaatig, en duuren niet langer dan één dag. In één woord, dit land zou een der beste landstreeken van de aarde zyn, ware het niet zoo uit der maate heuvelachtig; want genoomen, het konde eens van deszelfs boschen geklaart worden, zou het minder geschikt voor wei-grond zyn dan vlak land, en nog ongelyk mindervoor bouw-grond, dewyl 'er de ploeg niet zou te gebruiken zyn.

De zwaare boomen op de heuvels bestaan voornaamlyk uit twee soorten. Een derzelven, van de grootte onzer zwaarste dennen, groeit ten naasten by als dezelve. Van dezen brouwden wy ons jopenbier, het welk bestond uit een afkookzel van de blaaden dier boomen, aan 't gisten gebragt door suiker of bruine siroop, en men hield dezen drank voor weinig minder dat het Amerikaansche jopenbier. De andere soort van boomen is gelyk een Esdoorn of Mastboom, en groeit

l, en ligt ge
t, toont duide-
grond aan. De
Zeekant, maa-
gaande boomen
groeijen, dat
hen, die ge-
werken der na-

word, onge-
aame gematigd-
alhoewel die
was het weer
stond niet hoo-
s eyen zacht te
maand, welke
kwik nooit laa-
en als in 't mid-

goed zy, is het
s; doch dezel-
er dan één dag.
ndstreeken van
late heuveläch-
szelfs boschen
oor wei-grond
r bouw-grond,

boornaamlyk uit
e onzer zwaar-
n. Van dezen
ad uit een af-
gisten gebragt
en drank voor
er. De ande-
mastboom, en
groeit

groeit veeltyds zeer hoog, maar het hout daar van is en-
kel geschikt voor brand, zynde even als dat van de eerste
soort te zwaar voor masten of raas.

I. BOEK.

1777.

Febr.

Men vind eene grooter verscheidenheid van boomen achter
het strand: twee van dezen draagen eene soort van Aman-
del van de grootte als pruimen; de eene, welke geel is, word
Karraca geheeten, en de andere, welke zwart is, word *Maitao*
genaamt; maar geen van beiden had een aangenaamen smaak,
alhoewel ze van ons Volk en van de Inboorlingen gegeten
werden.

Op de hoogtens, die tot in Zee uitsteeken, of overhellen,
groeit eene soort van *Philadelphus*, een boom, die bloemen
draagt ten naasten by als mirte. De blaaden van den *Phila-*
delphus gebruikten wy als thee, en vonden dezelve uitmun-
tend geschikt om 'er de plaats van te vervullen.

Eene soort van wilde *Sellery*, welke overvloedig in iedere
kreek groeit, mag men tellen onder de planten, die nuttig
voor ons waren, gelyk ook nog eene andere plant, welke
wy lepelblad plegen te noemen. Beiden deze soorten wer-
den daaglyks gekookt met tarwen meel voor 's Volks ontbyt,
en met erwten soep voor hun middagmaal; somtyds gebruik-
te men ze als salade, of men bereidde ze als groentens; op
alle wyzen maakten ze eene uitmuntende kost; en te saamen
met den visch, waar wy overvloedig van voorzien werden,
strekke het een en ander tot eene aangename verkwik-
king.

De bekende soorten van planten, die hier gevonden worden,
zyn, winde, nachtschade, natels, heesterachtige eerenprys,
varkens brbod, maagden palm, *Vanello*, geknootte kali,
Euphorbia, kraanbek, katoen of roerkruid, biesen, vlas,
algenezend-kruid, Amerikaanse nachtschade, knoop-gras,
braambezen, oogentroost, kindkruid; maar elke soort is
verschillende van die van Europa.

Onder eene groote meenigte andere planten, die hier ge-
vonden worden, is 'er één, welke eene byzondere opmer-
king verdient, dewyl 'er de kleederen der inboorlingen van
gemaakt worden. Er word een fyn zychtig vlas van ge-

F

maakt,

I. BOEK. maakt, voor 't uiterlyke beter dan alles, wat wy by ons te
 1777. land hebben, en mischien, wel zoo sterk. Deze plant
 Februar. groeit op alle plaatzen aan de Zee, en somtyds langs de heu-
 velen op, in trosfen of bossen, draagende geelachtige bloe-
 men op een lange steel.

't Is opmerkelyk, dat het grootste gedeelte der boomen en
 planten van die soort waren, die beziën draagen, van wel-
 ken en van andere zaden de Heer Anderson omtrent dertiger-
 lei soorten heeft medegebragt.

De Vogels, van welken hier eene tamelyke meenigte ge-
 vonden word, zyn voor 't grootste gedeelte eigen aan deze
 plaats. Het zou moeilyk en vermoeijende zyn dezelve te
 vervolgen uit hoofde van het meenigte kreupelbosch en win-
 de. Een persoon echter, die zich aan eene plaats wilde be-
 palen, zou 'er zoo veele kunnen schieten, als zeven of agt
 menschen zouden kunnen gebruiken. De voornaamste soor-
 ten zyn groote bruine Papegaijen met grauwe koppen, groe-
 ne Papegaijen, groote Woud-duiven en twee soorten van Koe-
 koeken. Een Tonkan of Grootbek, van grootte als een
 lyster, word hier veel gevonden, alsmede een klein groen
 Vogeltje dat zingt, het welk hier byna het eenigste is: zyn
 zang is zoo zacht, en zyne toonen zoo verscheiden, dat men
 meent een honderd soorten van Vogels rondsom zich te heb-
 ben, wanneer deze kleene zanger zyn bekje slechts opent.
 Om die reden noemde men hem den Spotvogel. 'Er zyn ins-
 gelyks drie of vier soorten van kleiner Vogels, en tuschen
 de rotzen vind men zwarte Zeeëaksters, met roode snavels,
 en gehelme kuiven loodkleurig. Aan den oever zyn eenige
 Zeemeeuwen, eenige blaauwe Reigers, wilde Eendvogels,
 Pluvieren, en eenige Strand-loopers. Wy schoten hier een
 Snip, zeer weinig met die van Europa verschillende.

De meeste Vischen, welke wy hier met de zegen vin-
 gen, waren de Oliphant Visch, Barbeelen, Tongen, Bot:
 maar de inboorlingen voorzagen ons met een soort van Zee-
 braasfema, groote Kongeraalen, en een zekere Visch, die
 vier of vyf ponden woeg, en van de inboorlingen *Mogge* ge-
 naamt werd. — Met de hoek en lyn vongen wy een zwart-
 ach.

achtige visch, van de Zeelieden Kolevisch geheten, maar 1. BOEK.
 zeer veel verschillende van dien, welken men in Europa by 1777.
 denzelfden naam noemt. Wy kreegen insgelyks eene soort *Febru.*
 van kleenen Zalm, Rog, Knorhanen en Norsfen. De in-
 boorlingen voorzagen ons nu en dan van bruine Kabeljaauw,
 Paracutaas, Papegaai visch, eene soort van Makreel, en le-
 dere buizen; behalven nog eene ander soort, die ongemeen
 schaars is, en de gedaante heeft van een Dolphyn, zwart van
 kleur en sterke beenachtige kaken. Deze zyn in 't algemeen
 een uitmuntend eeten; maar de kleine Zalm, de Kole visch
 en Mogge overtreffen de anderen.

Eene groote meenigte uitmuntende Mossels onthouden zich
 tusfchen de rotzen; onder dezen is eene soort, dat meer dan
 een voet lengte heeft. Onder 't zand van de smalle stran-
 den vind men verscheiden Alikruiken; en op sommige plaat-
 zen Oesters, welke, alhoewel klein, wel smaakende zyn.
 Er zyn insgelyks Perriwinkles, Schulpvisfchen, Zeeëijers,
 Starvisfchen, en eenige zeer fraaije Zee-ooren, welke byzon-
 der eigen zyn aan de plaats. De inboorlingen voorzagen ons
 van eenige uitmuntende Steurkrabben.

De Insecten waren hier niet zeer talryk; wy zagen eenige
 Vlinders, twee foorten van vliegende Draken, eenige klee-
 ne Sprinkhanen, verscheide foorten van Spinnenkoppen,
 eenige zwarte Mieren; de Schorpioenvliegen zyn er on-
 noemlyk veel, van wier gegons de bosfchen ruischden. De
 Zandvlieg, welke hier zeer talryk en de eenige schadelyke
 is, is byna zoo lastig als de Muskiet of Mug. Van het krui-
 pend gedierte zagen wy alhier flegts twee of drie foorten
 van onbeledigende Hagedifen.

't Is opmerkelyk, in dit uitgestrekt land, zelfs geene spo-
 ren te vinden van eenig viervoetig gedierte, uitgezondert
 eenige weinige Ratten, en een soort van Vos-hond, wel-
 ke by de inboorlingen gehouden word voor een huisdier.

Zy hebben geen mineralen van eenig belang dan de groo-
 te Jaspis of Serpenteen, van welke zy kunne gereedschap-
 pen en sieradien maaken.

De Inboorlingen, in 't algemeen, zyn niet zoo wel ge-
 vormt,

I. BOEK. vormt, vooräl in hunne ledematen, als de Europeänen; ook 1777. overtreffen zy hen niet in gestalte. Hun gedurig zitten op Februar. hunne hurken, en, door de bergächtige gesteldheid hunnes lands, versteken van die lighaams beweging, welke het zelve eene rechte en geëvenredigde houding geeft, is waarschynlyk de oorzaak van 't gebrek van behoorlyke evenredigheid. 't Is waar, verscheide hunner zyn welgemaakt, en sommige zyn grof van gebeente en sterk gespierd, maar weinige hunner zyn lyvig.

Hunne wezenstrekken zyn verschillende: sommige gelyken naar Europeanen; ook is hunne kleur onderscheiden en donker zwart, of van eene Olyf en taanächtige verf. Over 't algemeen echter zyn hunne aangezichten rond, hunne lippen meest dik, en hunne neuzen (schoon niet plat.) stomp aan de punt. Geen haviksneus was 'er onder hen te vinden: hunne oogen zyn groot, en hunne tanden gemeenlyk breed, wit en regelmatig. Hun haar is, over 't algemeen, zwart, wreed en sluik; het word gemeenlyk aan 't achterhoofd kort gesneden, het overige op den kruin van 't hoofd saamgebonden. Sommigen, 't is waar, hebben bruin haar, en dat van anderen is uit de natuur geneigt te krullen. Het voorkomen van de jongelieden is gul en openhartig; maar by veele bejaarden is het ernsthaftig of nors. De Mans zyn kloeker dan de Vrouwen; en de laatste hebben, noch in hunne gestalte, noch in hun gelaat, iets byzonder bevalligs.

De beide Sexen gaan eveneens gekleed; zy hebben een gewaad, 't welke gemaakt is van het reeds gemelde zydächtige vlas, en welk gewaad eene lengte heeft van vyf, en eene breedte van vier voeten. Het samenstellen daarvan schynt hun eenigste handwerk te zyn, en bestaat in 't knoopen. Twee slippen van dit gewaad slaan zy over de schouders en maken het op de borst vast aan dat gedeelte, welke het lighaam dekt; vervolgens word het weder vastgemaakt om den buik met een gordel van biezen; somtyds word het overtrokken met honds-leer of lange vederen. Veele dragen mantels over dit gewaad heen, die van de schouders tot op de hielen ahangen. De gemeenste kleeding, nogthans, be-
staat

opeänen; ook
urig zitten op
ldheid hunnes
welke het zel-
eft, is waar-
orlyke evenre-
welgemaakt,
espierd, maar

Sommige gely-
erscheiden en
ge verf. Over
d, hunne lip-
t plat.) stomp
en te vinden:
eenlyk breed,
neen, zwart,
terhoofd kort
fd saamgebon-
air, en dat

Het voor-
maar by vee-
s zyn kloeker
in hunne ge-
gs.

hebben een
elde zydäch-
van vyf, en
arvan schynt
't knopen.
schouders en
elke het lig-
aakt om den
het overtrok-
dragen man-
ers tot op de
gthans, be-
staat

staat in eene hoeveelheid stof van bovengemelde slegte fa- 1. BOEK.
briek, aan een koord vastgemaakt en over de schouders ge- 1777.
lagen, van welken het aan alle kanten nederhangt, tot Februar.
over den middel en de dijen. Als zy in dit gewaad nederza-
ten, zouden zy naauylks te onderscheiden zyn geweest van
groote graauwe steenen, indien hunne zwarte koppen niet
buiten hunne kleeding hadden uitgestoken.

Zy versieren hunne hoofden met vederen en kammen van
been of hout, met paarlemoer en met de binnenste huid van
bladeren bezet. Beide Mannen en Vrouwen hebben doorge-
speten ooren, daar zy kralen, stukjes van jaspis of lapjes
doek in hebben hangen. Sommigen hebben het middelschot
van de neus in het onderste gedeelte doorboort, doch wy za-
gen 'er nooit eenig versierzel in. Eén hunner had 'er nog-
thans een telg in, om te toonen dat men by gelegenheid
'er iets kon in steken.

Veelen beprikken hun gelaat met vreemde figuren van ee-
ne zwarte of donkerblauwe klèur; doch 't is niet zeker, of
zulks tot een sieraad of tot een teeken van byzondere onder-
scheiding strekt; de Vrouwen zyn slechts op de lippen en
aan de kin geteekent; en beide Sexen besmeeren hunne hoof-
den en aangezichten met eene vette roode verf. De Vrou-
wen dragen ook halsbanden van haaije tanden, of bundels
van lange kralen; en eenige weinigen onder haar dragen kleene
driehoekige voorschooten, versiert met vederen of stukjes paar-
lemoer, om den middel vastgemaakt met twee of drie snoeren.

Zy onthouden zich in de alreeds gemelde kleene kreeken,
sometyds by enkele huisgezinnen, en somtyds by troepen van
mischien veertig of vyftig. Hunne hutten, welke, meest-
al, ellendige verblyfplaatzen zyn, worden digt by den an-
deren opgeslagen. De beste, die wy zagen, was gemaakt
op de wyze als onze landschuren, en had de hoogte van om-
trent zes voeten, de breedte van vyftien en de lengte van drie
en dertig voeten; van binnen sterk en regelmatig, wel in een
gewerkt met rys en tuig, en rood en zwart geschildert. Aan
het eene einde was een deur om uit en in te kruipen, en aan
het andere einde een vry kleiner opening, oogschynlyk ge-
schikt

2. BOEK. schikt om den rook te lozen. Dit gebouw, nogthans, moet 1777. aangemerkt worden als een hunner paleizen; want veele hunner hutten hebben de helft dier ruimte niet, en zyn zeldzaam hooger dan vier voeten.

Het eenigste huisraad, dat zy hebben, bestaat in eenige weinige kleene zakken of mandjes, in welken zy hun vischgereien andere kleinigheden bergen. Zy zitten rondom een klein vuur in 't midden van de hut, daar zy waarfchyntlyk ook slapen, zonder eenig ander dekzel, dan het geene zy over dag aan hun lyf hebben.

Zy leven voornaamlyk van de vischvangst, tot welke zy verscheide soorten van netten gebruiken, ook houtte visch hoeken, gefcherpt met been, maar zoo wonderlyk gemaakt, dat men niet kan begrypen, hoe dezelve aan 't oogmerk kunnen voldoen.

Hunne booten bestaan uit planken, boven den anderen, en vastgemaakt met sterke en taaie tuig. Veele derzelven hebben eene lengte van vyftig voeten. Somtyds hechten zy 'er twee aan malkanderen met balken; deze noemen zy een dubbele Kano. Ze voeren boven de dertig man; zy hebben een groot hoofd voor op, aartig gefneden en geschildert, en waarmede zy een verwoed mensch schynen te willen verbeelden. Hunne fchipriemen zyn smal, puntig en ongeveer vyf voeten lang. Hun zeil, daar zy weinig gebruik van maken, is een bieze mat van eene driekantige gedaante.

Zy bereiden hunnen visch, met dezelve te braden of liever te bakken; het kookken verftaan zy zich in 't geheel niet, noch weten wat het is. Op gelyke wyze bereiden zy den wortel van den grooten Varen boom, in een gat of hol, daar toe in den grond gemaakt: als hy gaar is, fplyten zy denzelven en halen 'er eene lilächtige zelfftandigheid van binnen uit, eenigzins gelykende maar Sago. De wortel van den kleenen Varen boom gebruiken zy als brood; het word gedroogd en door hen medegevoerd, benevens eene groote hoeveelheid gedroogde visch, wanneer zy ver van hun huis reizen.

Wanneer het weêr hen niet toelaat naar Zee te gaan, vervul-

vullen Mosfel en Zee-ooren de plaats van anderen visch. 1. BOEK.
 Somtyds, doch zeer zelden, dooden zy eenige weinige Pen- 1777.
 guins, Kirmeeuwen en Kropganzen, tot spysverandering. *Februur.*
 Een groot aantal hunner Honden worden opgekweekt om tot
 voedsel te verstrekken; maar voor hun bestaan betrouwen
 zy het meest op de Zee, welke hen goedertierendlyk over-
 vloedig voorziet.

In hunne kost zyn ze niet minder morsig als in hunne per-
 sonen, die een zeer onaangenaamen reuk van zich geven,
 door de meenigte smeer, waarmede zy zich bestryken, en
 doordien zy nooit hunne kleederen waschen: hunne hoof-
 den zyn overvloedig bevolkt met ongediert, het welk zy som-
 tyds eten. Een meenigte van stinkende traanolie en Zeehon-
 den-spek was hun liefste kost. Als ze aan boord der Sche-
 pen waren, dronken zy den olie niet alleen uit de lampen,
 maar verzwolgen even gretig het lamp-katoen mede. Al
 hoewel de bewoners van van-Diemens Lands zelfs ons brood
 niet wilden proeven, dit Volk nogthans verslondt het met
 de grootste graagte, zelfs als het verrot en beschimmelt
 was.

In 't stuk van vernuft behoeven zy voor geene der onbe-
 schaafde Volken, wier omstandigheden met de hunne gelyk
 zyn, te wyken of onder te doen; want zonder behulp van
 eenige metaal-gereedschap maken zy alles wat zy ten gebrui-
 ke nodig hebben; kleederen, Krygswapens e.iz. maken zy
 net, strak en gemakkelijk. Het voornaamste stuk gereed-
 schap, daar zy mede werken, heeft den naam van een disfel,
 en is gemaakt van Serpentssteen of Jaspis; hunne beitels zyn
 van dezelfde stof en somtyds van een zwarte harde steen ge-
 maakt. In de snykonst zyn ze bazu, en men viind hun sny-
 werk op de geringste dingen: in de versierfelen aan het voor-
 ste hunner kanoes, straakt niet alleen teekening, maar oef-
 fening in door. Een Oester of Mosfel schelp, een stuk van
 een Vuursteen of Jaspis dient hen tot een mes; en een haije
 tand, in een stuk hout vastgezet, dient hen tot boor. Hun
 draadwerk voor vischlynen is niet minder dan het onze, en
 hunne netten zyn even goed. Hunne zaag is gemaakt van in-
 ge-

1. BOEK. gekerfde vischtanden, op een stuk hout gehegt, dat aartig be-
 1777. sneden is; doch die zaag dient tot niets anders, als om de licha-
 Februar. men open te snyden der geenen, die zy in den stryd dooden.

Schoon geen Volk gereeder is om een hoon te wreken, laten zy echter geene gelegenheid voorbygaan om zich baldadig aan te stellen, wanneer zy bemerken dat 'er geen gevaar of straf op loopt; waar uit men zou mogen opmaken, dat hunne vaardigheid om een hoon te wreken, eerder het uitwerkzel is eener opstuivende gesteltheid, dan eener wezenlyke dapperheid. Zy zyn uit den aart wantrouwend en ergdenkend; want zy, die ons vreemd waren, durfden niet ten eersten aan ons boord komen, maar bleven op eenen kleenen afstand in hunne booten onze bewegingen gadeslaan, en beraadslagen of zy zich aan ons zouden wagen. Zy zyn ten uitersten onëerlyk, en steelen alles, wat binnen hun bereik komt, vooräl als zy meenen niet betrapt te kunnen worden; in het handelen schynen zy geneigt al 't voordeel alleen te genieten, want nooit betrouwen zy, het geene zy te koop brengen, buiten hunne handen om onderzocht te worden, en zy schynen ten uitersten in hun schik, indien ze u in de eene of andere koop of ruiling bedot hebben.

Zy leven openlyk en byna in een gedurigen twist, want het Oorlog is hun voornaamste beroep, gelyk blykt uit het aantal wapens, en uit hunne behendigheid in dezelve te gebruiken. Hunne wapens bestaan in speren, patoos en helbaarden, en somtyds in steenen. De eerste zyn vyf tot dertig voeten lang, van hard hout gemaakt en gepunt. De Patoos is omtrent agttien duimen lang, van eene lang ronde gedaante, met een handvat van hout, steen &c. Op dit wapentuig schynen zy in den stryd zich veel te verlaten. De helbaart is omtrent vyf of zes voeten lang, aan 't eene einde spits toeloopende met een gesneden hoofd, en breed en plat met scherpe kanten aan het ander eind.

Alvorens zy aanvallen, heffen zy een krygslied aan, daar zy de naauwkeurigste maat in houden; en by trappen brengen zy zich zelve in eene razende woede, verzelt van de verschriklykste verdraijingen hunner tongen, oogen en monden,

dat aartig be-
 als om de licha-
 stryd dooden.
 te wreeken,
 om zich bal-
 er geen ge-
 en opmaken,
 eerder het
 eener wee-
 trouwend en
 durfden niet
 p eenen klee-
 deslaan; en
 Zy zyn ten
 hun bereik
 en worden;
 alleen te ge-
 e koopbren-
 den, en zy
 de eene of

wist, want
 ykt uit het
 lven te ge-
 os en hel-
 yf tot der-
 nt. De Pa-
 ronde ge-
 Op dit wa-
 aten. De
 eene einde
 ed en plat

aan, daar
 en bren-
 elt van de
 en mon-
 den,

den, ten einde hunne vyanden te sterker te verschrikken 1. WOEK.
 Hier op volgt iets alleryslykst wreed, en schandlyk voor de 1777.
 menschelyke natuur, bestaande in 't martelen en aan stukken Februar.
 snyden, (zelfs wanneer ze nog niet dood zyn) van de ligha-
 men hunner vyanden, van welken, na dat zy ze gebraden heb-
 ben, zy het vleesch verslinden met een byzonder vermaak en
 vergenoegen.

Men mag natuurlyk verönderstellen, dat zy, die bekwaam
 zyn om zoo wreedäartig te handelen, geheel en al ontbloot
 moeten zyn van alle menschelyke aandoening; en echter be-
 weenen zy het verlies hunner Vrienden op de tederste en aan-
 doenlykste wyze.

REIS NAAR DEN

T W E E D E B O E K.

*Behelzende onze ontmoetingen zedert ons vertrek van
Nieuw - Zeeland , tot onze aankomst te Ota-
heite , of aan de Societeits - Eilanden.*

II. BOEK.

1777.
Februar.

Op den 25 February, des morgens, verlieten wy de baai en zeilden door Cooks Straits, dat is, de engte van Cook. Op den 27, hebbende Kaap Palliser ten Westen, op den afstand van 7. Zeemylen, stevenden wy, met een frische koelte, naar 't Noord-oosten. Zoo rasch wy buiten het gezigt van 't land raakten, hadden onze beide jonge Nieuw-Zeelanders berouw van den haggelyken stap, dien zy gedaan hadden. Alhoewel wy alles, wat in ons vermogen was, aanwenden om hen ter nedertezetten, bleven zy, zoo wel oentlyk als by hun zelve, weener; en vierden bot aan hunne droefheid, in een soort van lied, in het welk zy den lofschenen te vermelden van hun land en Volk, van 't welk zy nu, waarschynlyk, voor altoos waren afgescheiden. In dezen treurigen luim bleven zy verscheide dagen, tot dat ten langen lesten hunne ontroerde gemoederen tot bedaren begonnen te komen, en hunne Zeeziekte, welke hunne droefheid vermeerderde, afnam. Hunne klaagliederen werden toen minder gehoord. Het land hunner geboorte, hunne bloedverwanten en vrienden werden allengskens vergeten, en zy scheenen zich zeer vast aan ons te verkleven.

Op den 28., des middags, bevonden wy ons op de Zuider-

II. BOEK.

1777.

Maart.

der breedte van 41. gr. 17. min. en op de Oosterlengte van 177 gr. 17 min., en na 't ontmoeten van verschillende winden, passeerden wy, den 27 Maart, den keerkring. In dezen laatsten tocht was ons niets voorgekomen, wat ons aanleiding kon geven te veronderstellen, buiten een enkele keerkring vogel, dat wy langs eenig land gezeild hadden. Op den 29. toen wy Noord-oost aanstevenden, gaf de Discovery fein, dat men land zag. Wy bevonden het een klein Eiland te zyn, op het welk wy bleven aanzeilen tot den avond, toen wy 'er ons twee of drie Zeemylen van afrekenen. Den volgenden morgen, by het aanbreken van den dag, hielden wy het naar de Westzyde van 't Eiland, en zagen verscheiden menschen, door 't water zich naar het rif klippen begeven, daar zy bleven, toen zy zagen dat de schepen schielyk van dezelve af hielden. Anderen, die te voorschyn kwamen, bleven de schepen volgen; sommigen verzamelden zich in kleene benden en maakten een groot geschreeuw.

Toen wy nader aan 't Eiland kwamen, zagen wy veele der inboorlingen langs het strand loopen, en door behulp onzer kykers bespeurden wy, dat zy gewapend waren met speeten en knetzen, met welken zy zwaaiden en ons scheenen te bedreigen, of, gelyk anderen meenden, aan land te nodigen. De meesten hunner waren naakt en hadden slechts een gordel om 't lyf, die tusfchen hunne dyen doorging; eenigen hadden lappen doek van verschillende kleuren om hunne schouders, wit, gestreept of geruit; en meest allen hadden zy een band om 't hoofd, eenigzins naar een tulband zweemende. Hunne gestalte was middelmatig, maar robuust, hunne kleur taanachtig.

Van het afgelegendste deel van 't strand bragten zy nu een kanoo in 't water, daar zich een manspersoon in begaf, die, van 't strand afstekende, het oogmerk scheen te hebben om het Schip te naderen; maar zyn moed bezwykende, keerde hy schielyk naar het strand te rug. Een ander persoon voegde zich, kort daarop, in de boot by hem, en als toen kwamen zy beiden naar ons toe roeijen. Zy scheenen echter bevreesd om naby te komen, tot dat zy gedeeltelyk aange-

II. BOEK. 1777. Maart. moedigt werken door Omai, die hen in de taal van Otaheite aansprak. Aldus bemoedigt, kwamen zy dicht genoeg om eenige spykers en kralen te ontvangen, welken aan een stuk hout gebonden, in de kanoo werden geworpen. Zy lagen nogthans het hout aan een zyde, zonder het andere te ontbinden, het welk misfchien uit bygeloovigheid sproot, want Omai onderrigte ons, dat als zy merkten, dat wy hen geschenken deden, zy ook iets voor hunnen *Eatoa* verzogten; voorders sloegen zy de hand aan een touw, maar durfden het niet wagen aan boord te komen, zeggende aan Omai, dat hun landslieden hen deze omzigtigheid hadden aangeraden; en hen insgelyks gelast hadden te vernemen, van waar ons schip kwam en hoe de naam van den Kapitein was. Toen wy naar den naam van het Eiland vroegen, zeiden zy ons, dat het *Mangya* of *Mangeea* was geheten, waarby zy somtyds de woorden voegden van *Nooe, nai, naiwa*.

De wezenstrekken van een hunner waren bevallig; ook scheen, naar alle uiterlyk voorkomen, zyne geneigtheid mede niet kwaad te zyn, want hy maakte allerlei grappige gebaren; welken te kennen gaven, dat hy vrolyk en goedaartig was. Hy maakte ook ernstige mienen, en sprak eenige woorden met eene godsdienstige houding, alvorens hy het wagen durfde, de hand aan een touw te slaan, het welk aan de achtersteven hing van 't Schip.

Zoo rasch de Schepen op eenen geschikten afstand lagen, zoud Kapitein Cook twee booten uit, om naar een plaats uittezien, geschikt om aan land te komen. In een derzelven ging hy in eigen persoon mede, en was niet zoo haast van 't Schip afgevaren, of de beide lieden in de kanoo roeiden naar hem toe, en toen zy naast de boot gekomen waren, stapte één hunner, zonder eenig bedenken, in dezelve over. Omai, die by den Kapitein was, werd verzogt van den Eilander te vernemen, waar wy konden landen? Hy wees ons twee plaatzen aan, maar wy bevonden, spoedig, tot ons leedwezen, dat het niet mogelyk was, daar aan land te komen, uit hoofde der branding, ten zy met gevaar van onze boot te verliezen. Wy slaagden niet beter in 't zoeken naar

ankergrond, dewyl wy geen grond peilden dan binnen een kabeltouws lengte van de klippen, daar wy een diepte vonden van twintig tot veertig vademmen tusfchen fcherpe korale rotzen.

Terwyl wy dus bezig waren de kust van *Mangcea* optenemen of te herkennen, kwamen de inboorlingen, by hoopen, naar het klippig rif af, alle gewapend. De Eilander, die by ons in de boot was gebleven met Kapitein Cook, meenende misfchien, dat deze krygshaftige vertooning ons afschrikte om aan land te komen, gebod hen aftetrekken. Dewyl 'er velen gehoorzaamden of bewilligden, verbeeldden wy ons dat hy een perfoon van eenig aanzien moest zyn: en wy vernamen dat hy Mourroa heette en Broeder was vanden Koning van 't Eiland. Verscheiden hunner, door nieuwsgierigheid gedreven, zwommen van land naar de booten en kwamen zonder weerhouding aan boord; zelfs vonden wy het eenigzins moeilik hen buiten de booten te houden, en konden naauwlyks beletten, dat zy ons alles ontfutzelden, wat zy maar in handen konden krygen. Ten langen lesten, toen zy bemerkten dat wy naar de Schepen te rug keerden, verlieten zy ons, behalven Mourroa, die, alhoewel niet zonder duidelyke teekenen van vrees, by den Commandeur bleef en aan boord kwam van de *Resolution*. Het Vee en andere nieuwe voorwerpen, welken hy hier zag, fcheenen hem niet zeer met bewondering te treffen; zyne ziel, die misfchien te sterk zich bezig hield met haar eigen behoud, liet hem niet toe om op andere zaken te letten. Hy fcheen zeer ongerust en deelde ons weinig nieuws mede; en om die reden, na dat hy eenigen tyd aan boord had doorgebracht, liet Kapitein Cook een boot uitzetten om hem naar land te brengen. By het uitreden van de kajuit, tuimelde hy over een geit, die hem juist in den weg liep; hy rigtte zich op, bleef staan, keek naar het dier en vroeg aan Omai, wat vogel het ware? Dan, geen middelyk antwoord van hem krygende, deedt hy dezelfde vraag aan de lieden, die op het dek waren. De boot hem tot aan de branding gebragt hebbende, sprong hy in 't water en zwom naar land. Zyne landslieden greetig om van

II. BOEK.
1777.
Maart.

11de NOEK. hem te vernemen wat hy gezien had, schaarden zich allen
1777. rondöm hem, zoo haast hy geland was, en zoo lang wy hen
Maart. zien konden, bleven zy om hem staan. Zoo haast de boot
 te rug was, werd zy binnen gehezen, en, onder zeil gaande,
 richtten wy onzen koers naar 't Noorden. Wy waren
 dus verplicht dit fraaije Eiland onbezogt te laten, alhoewel
 het ons toefcheen, dat het ons van zeer veele noodwendighe-
 den zou hebben kunnen voorzien. Het is gelegen op de
 Ooster lengte van 201 gr. 53 min. en op de Zuider breedte
 van 21 gr. 57 min.

Die gedeeltens der kust van Mangeea, welke onder 't be-
 reik onzer waarnemingen kwamen, worden bezet door een
 rif van koraalrotzen, tegen welke een zwaare Zee by aanhou-
 dendheid aanbreekt. Het Eiland heeft een omtrek van on-
 geveer vyf Zeemylen, en schoon van eene matige en tame-
 lyk gelyke hoogte, kan het, by helder weder, op den af-
 stand van tien Zeemylen gezien worden. Landwaards in ryst
 het in kleene heuvels, die in eene zachte schuinte naar den
 Zeekant afloopen, welke in het Zuidwestelyk gedeelte steil
 is, schoon niet zeer hoog, maar zeer uitgehoolt door de ge-
 durige aandruifching van de golven tegen een bruinachtigen
 Zandsteen, uit welken die kant bestaat. De grond in het
 Noordwestelyk gedeelte loopt in een zandig strand af, boven
 welk strand het land in kleene spleeten schynt gebroken te
 zyn, en geboord met een breede ry boomen, zo 't scheen alle
 hooge wilgen.

De Inboorlingen, die talryk waren, en 'er welgedaan uit
 zagen, maakten het zeer waarschyndlyk, dat dit Eiland een
 grooten overvloed van benodigt voedsel moest voortbren-
 gen. Onze Vriend Mourooa zeide ons, dat zy noch Var-
 kens noch Honden hadden, schoon zy wel van die dieren
 hadden hooren spreken; maar dat zy de weegbree, de taro
 en de brood-vrucht hadden. De eenigste Vogels, die wy
 zagen, waren Zeefwaluwen, malle Mosfchen, witte Eijer
 vogels en een witte Reiger.

De taal der Mangeeaners is een byspraak van die van Ota-
 heite; maar hunne uitspraak geschied meer door de keel. In
 de

zich allen
ng wy hen
st de boot
zeil gaan-
Wy waren
alhoewel
wendighe-
gen op de
er breedte

nder 't be-
door een
y aanhou-
k van on-
en tame-
op den af-
rds in ryst
e naar den
leekte steil
or de ge-
nachtigen
nd in het
f, boven
broken te
cheen alle

edaan uit
iland een
portbren-
och Var-
ie dieren
de taro
die wy
tte Eijer
van Ota-
keel. In
de

de fraaiheid hunner personen gelyken zy de inboorlingen van Otaheite en de Marquesas; ook schynt hunne ganfche geaartheid veel overeenkomst te hebben met die der eerstgenoemde Volkeren; want zy zyn niet alleen vlug en vrolyk, maar ook niet onbedreven in de onbetaamlyke gebaarmakingen, welke de Otaheiteers in hunne dansen oeffenen. Wy hadden insgelyks reden om te verönderstellen, dat zy eene evengelyke wyze van leven leiden: want, alhoewel wy geene gelegenheid hadden om veele hunner woningen te zien, zagen wy echter één huis naby het strand, het welk in deszelfs aanleg maar weinig verschildte van die van Otaheite. Het scheen de hoogte te hebben van zeven of agt voeten, en omtrent dertig voeten lengte, met een open eind, langwerpig of ovaal rond overdwarsch verdeeld. Het was zeer aangenaam gelegen in een kleen bosch.

Het Volk groet de Vreemdelingen door 't samenvoegen der neuzen, en by 't vatten van de hand des perfoons, dien zy aanspreken, wiens hand zy met eenige kracht tegen hun mond en neus wryven. — Het is aanmerkenswaardig, dat de bewoners van de Palaös, nieuwe Philippynsche of liever Carolynsche Eilanden, schoon byna 1500 Zeemylen van Mangeea afgelegene, eene gelyke wyze van groeten hebben.

Wy verlieten Mangeea in den achtermiddag van den 30. Maart, en Noordwaards aan zeilende, ontdekten wy wederom land, den 31., op den afstand van negen of tien Zeemylen. Den volgenden morgen waren wy tegen over deszelfs Noorderlyk einde, en niet boven de vier Zeemylen van daar. Het kwam ons thans voor een Eiland te zyn van ten naasten by dezelfde uitgestrektheid, als dat, het welk wy 't laatst verlaten hadden. Een ander Eiland, doch veel kleiner, zagen wy juist voor ons uit. Alhoewel wy dit laatste spoedig konden bereiken, verkozen wy liever het groote aantedoene, het welk zeer waarschynlyk voeder kon leveren voor ons Vee. Wy zeilden 'er des op aan; dan, daar 'er weinig wind was, en dat weinige nog tegen ons, waren wy 'er des anderen daags morgens nog twee Zeemylen te lywaard van af.

Kort

II. BOEK.
1777.
Maart.

April.

II. BOEK.

1777.

April.

Kort daar aan zondt de Commandeur, onder 't bevel van deszelfs Luitenant, den Heer Gore, drie gewapende booten naar het zeive af, om een goeden ankergrond te zoeken en naar een plaats omtezien, daar men zou kunnen landen. Midelerwyl bleven wy met de Schepen op laveeren tot onder het Eiland. Toen onze booten van 't Schip afvoeren, zagen wy verscheide kanoos van het Eiland afsteken naar de Discovery, dewyl dat Schip het naast by was. Niet lang daarna kregen wy drie dier kanoos, in ieder van welke een mansperfoon was, op zyde van de Resolution.

Wy verëerden onze bezoekers eenige mesfen, koralen en andere kleinigheden; en zy gaven ons eenige kokernoten, daar wy om gevraagd hadden; doch zy gaven ons die niet by wyze van ruiling, want zy schenen geen denkbeeld te hebben van ruilebuiten of handeldryven. Na een weinig aandrang, kwam 'er een aan boord, waarop de beiden anderen mede volgden. Zy schenen volmaakt vergenoegt en vry van alle argwaan. Na dat zy vertrokken waren, kwam 'er een ander Mansperfoon in een Vaartuig; hy bragt tot een geschenk aan Kapitein Cook een bos met weegbree, en ontving voor dezelve in vergelding een lap rood doek en een disfel.

In 't vervolg verhaalde Omāi ons, dat dit geschenk was gekomen van wegens den Koning van dit Eiland. Kort daar na kwam 'er eene dubbele kanoo, daar twaalf Eilanders in waren, naar ons toe. By 't naderen aan 't Schip heften zy eenstemmig eenige woorden aan, by wyze van reizang, één hunner by elke herhaling het eerste woord uitende. Deze plegtige zang geëindigt zynde, kwamen zy aan de zyde van 't Schip, om welks Opperhoofd zy vroegen. Zoo haast Kapitein Cook zich aan hen vertoonde, leverden zy in 't Schip eenige Kokernoten en een Varken; ook schonk de voornaamste perfoon in de kanoo, toen hy met zyne medgezellen binnen boord was gekomen, aan den Kapitein, een stuk matwerk.

Deze nieuwe bezoekers werden in de kajuit geleid en door 't Schip overal heen gebragt. Alhoewel eenige dingen hen ver-

verbaasden, vestigden zy nergens hun aandacht op. Zy durfden het niet wagen digt by de Koeijen of Paarden te komen, van wier aart of wezen zy zich geen begrip konden vormen. Wat de Schapen en Geiten aanbelangde, zy gaven ons te kennen, dat zy ze kenden voor Vogels.

II. BOEK.

1777.

April.

Schoon de Bevelhebber van dit Volk aan zyne nieuwe Vrienden zulke geschenken deed, welke hy meende dat hen het aangenaamste zouden zyn, scheen hy eenigzins te leurgesteld. De Kapitein kwam naderhand te weten dat hy gaarne een Hond zoude gehad hebben, welk dier op dit Eiland niet gevonden werd, schoon de inboorlingen wisten, dat 'er een geslacht van Honden op de Eilanden van den Stillen Oceaan in weezen was. Kapitein Clerk had een gelyk geschenk ontvangen van een ander man, die zulks met het zelfde oogmerk had gedaan, en even als de eerste te leur werd gesteld in zyne verwagting.

De Eilanders, die wy gezien hadden in deze kanoos, waren in 't algemeen van eene middelbare gestalte, en niet ongelijk aan de Mangeeaners. Hun hair golfde los over hunne schouders, of was boven op den kruin van 't hoofd saamgebonden; en schoon by sommigen eenigzins kroes, was het, zoo wel als het geene dat sluik hing, lang. Sommige der jonge lieden waren schoon. Zy droegen, gelyk de bewoners van Mangeea, gordels van geglanst doek, of fyn matwerk, om hunne lenden; de slippers daar van gingen tusschen de dyen door. Hunne ooren waren doorboord, en tot sieraad droegen zy om hunne halzen eene soort van breed gaas met roode vlakken, en geboord met beziën van de nachtschade. Veele hunner waren konstig geprikt of *getatoed* van den middel nederwaards, byzonderlyk op hunne beenen, zo dat het schein als of zy laarzen aan hadden. Hunne baarden waren lang, en zy hadden een soort van schoeizel aan hunne voeten. In hun voorkomen waren zy gul en vrolyk, als mede zeer vriendlyk en goedaartig.

Luitenant Gore kwam, in den namiddag, van zyn tochtje te rug, en berigtte aan Kapitein Cook, dat hy de Westzyde van 't Eiland had opgenomen, zonder eene enkele plaats

te

II. BOEK. te kunnen vinden, daar de Schepen veilig voor anker konden leggen, of de boot aan land komen, dewyl de gansche kust bezet was van eene steile korale rots, tegen welke de Zeeby aanhoudendheid hevig aandruischte. Dan, daar de inboorlingen uitermaten vriendlyk schenen, en even zeer als wy begerig waren ons aan land te zien, meende de Heer Gore, dat men hen zou kunnen overhaalen om, over de branding, zoodanige artykels aan onze booten te brengen, als wy het meest behoefden. Dewyl wy weinig of geen wind hadden, kwam de verwyling van een of twee dagen by ons in geene aanmerking, en, om die reden, besloot Kapitein Cook te beproeven, wat 'er den volgenden morgen kon gedaan worden.

Den 3. April dan, zond Kapitein Cook, al vroeg in den morgen, den Heere Gore af met drie booten tot de beslooten onderneming. Twee der inboorlingen, die by ons aan boord geweest waren, verzelden hen, en Omai diende voor tolk. De Schepen waren ruim een Zeemyl van 't Eiland af, toen de booten aftaken, en de wind zeer slaauw zynde, werd het middag, alvorens de Schepen dichtter onder het Eiland konden komen. Wy bespeurden toen onze booten even buiten de branding, en een verbazend aantal inboorlingen aan den wal tegen over hen. Wy maakten hier uit op, dat Luitenant Gore en anderen van ons Volk geland moesten zyn, en wy waren des zeer onverduldig, om den uitflag hunner verzigtingen te vernemen. Om alle hunne bewegingen te beter gade te slaan, en gereed te zyn hen dien bystand te geven, welken zy noodig mogten hebben, hield de Kapitein het zoodigt aan den wal, als de voorzigtigheid eenigzins gehengde. Eenige inboorlingen bragten nu en dan wat Kokernooten aan de Schepen, en verruilden die tegen alles wat men hen aanbod. Deze tusschen bezoeken verminderden des Kapiteins bekommering, wegens ons Volk dat aan land was. Einde-lyk hadden wy, tegen den avond, het genoeg de booten te zien wederkeeren. Toen ons Volk binnen boord was, vernamen wy, dat de Heeren Gore, Anderson, Burney en Omai de eenige waren, die zich aan land hadden begeven.

't Ver-

't Verrigtte van dien dag werd door den Heer Gore omstan-
dig aan Kapitein Cook verhaalt. Terwyl de Heer Ander-
son, betrekkelijk zyne byzondere verrigtingen en waarne-
mingen wegens het Eiland en deszelfs bewoners; het vol-
gend verslag deedt.

II. BOEK.

1777.

April.

Zy roeiden naar een zandig strand, daar een groot aantal
inboorlingen samengeschoolt was, en zy waren ten anker ge-
komen op een afstand van omtrent honderd roeden van het
rif, van waar verscheiden Eilanders naar hen waren komen
afzwemmen, mede brengende eenige Kokernooten: toen
Omai hen te verstaan had gegeven, dat ons Volk verlangde
aan land te zyn, kwamen 'er kort daarop twee kanoos van
land; om nu de inboorlingen meer vertrouwen inteboezem-
men, besloot de Heer Gore met zyn gezelschap ongewapent
mede te varen. De Heer Anderson en Luitenant Burney zet-
ten zich in een kanoo, en vertrokken een weinig voor de an-
dere kanoo. Hunne roeijers namen met zeer veel oplettend-
heid de storting der branding in acht, en bragten hen behou-
den aan 't rif, daar een der inboorlingen hen by de hand
vatte, met oogmerk om hen te helpen, in 't gaan over de
onëven rotzen naar het strand, daar verscheiden anderen met
groene takken in de handen hen te gemoet kwamen, en be-
groetten door 't samenvoegen der neuzen. Van het strand
af werden zy door eene groote meenigte Volks, dat met de
uiterste nieuwsgierigheid om hen heen drong, geleid naar
een laan van kokos-palmen, daat zy welhaast by een aantal
mannen kwamen, in twee ryen geschaart en met knotzen ge-
wapent. Tusschen dezen verder opgaande, bespeurden zy
iemand, die naar een Oppersten geleek, en met de beenen
kruilings op den grond was nedergezeten, zich verkoelende
met een Waijer, die driekantig was, en gemaakt van het
blad des Kokos-palms, met een gepolyst of glad handstuk
van zwart hout. Hy droeg in zyne ooren groote bosfen van
schoone roode Vederen, maar had anders niets aan zich, dat
hem van het overige Volk onderscheidde. Onze beide lands-
lieden hem gegroet hebbende daar hy zat, gingen tusschen
de lieden, die met knodzen gewapend waren, voort, en kwa-

N. BOEK. men by een tweede Opperhoofd, versierd als het eerste, en
1777. even als hy bezig met zich te waijen. Hy was opmerkelyk
April. uit hoofde van zyne grootte en zwaarlyvigheid, alhoewel hy
 scheen niet boven de dertig jaaren oud te zyn. Op dezelfde
 wyze werden zy voortgeleidt naar een derden Opperhoofd,
 die ouder scheen dan de beide vorige; hy was insgelyks ne-
 dergezeten en met roode veders opgesierd. Na dat zy hem
 gegroet hadden, even gelyk zy de anderen deden, verzocht
 hy hen beiden zig neder te zetten, daar zy gaarne in bewil-
 ligden, als zynde zeer vermoeit van 't gaan, en afgemat
 door de groote hitte, welke zy in 't midden van zulk eene
 meenigte Volks hadden uitgestaan.

Toen 't Volk gelast was uit elkanderen te gaan, zagen de
 Heeren Anderson en Burney, niet ver van hen af, omtrent
 twintig schoone jonge Vrouwspersonen, even als de Opper-
 hoofden versierd met roode veders, en bezig met een dans te
 dansen naar een langzaam en statig lied, door haar alle ge-
 zongen. Onze Heeren stonden op en traden voorwaards om
 deze dansters van nader by te beschouwen, die, zonder ee-
 nige acht op hen te slaan, bleven voortdanssen. Zy schee-
 nen zich te rigten naar de aanduiding eens mans, die in de
 hoedanigheid van voorlezer, haar de verscheide bewegingen
 aanduidde, welke zy moesten maken. Zy veranderden niet
 van plaats, gelyk de dansers in Europa doen; en schoon
 haare voeten niet geheel buiten beweging bleven, bestond de-
 ze dans meer in de snelle beweeging haarer vingeren, te zelve
 tyd haare handen, in eene neigende houding, digt by 't aange-
 zicht brengende, en nu en dan dezelve tegen elkanderen klap-
 pend. In haar dans en zang hielden zy de naauwkeurigste maat.

Alvorens deze schoone Vrouwspersonen haar dans volëin-
 digt hadden, hoorden onze beide landslieden een gedruis als
 van paarden, die op hen kwamen aanrennen; doch omzien-
 de, zagen zy het Volk met knodzen gewapend, het welk,
 gelyk zy vermoedden, verzocht was, hen de wyze te vertoo-
 nen van hun gevegt, gelyk zy dan eene nederlaag vertoonden,
 waar by de eene party de andere vervolgde.

Luitenant Burney en de Heer Anderson begonnen thans

het eerste, en
is opmerkelyk
, alhoewel hy
Op dezelfde
Opperhoofd,
insgelyks ne-
a dat zy hem
den, verzogt
ne in bewil-
en afgemat
an zulk eene

n, zagen de
af, omtrent
s de Opper-
een dans te
daar alle ge-
rwaards om
zonder ee-
Zy schee-
s, die in de
bewegingen
derden niet
en schoon
bestond de-
n, te zelve
by'taange-
deren klap-
rigste maat.
ans volëin-
gedruis als
ch omzien-
het welk,
te vertoo-
ertoonden,

nen thans
om

omtezien naar den Heer Gore en naar Omai, die zy einde-
lyk zagen aankomen, even zeer vermoeid door de meenigte
Volks, dat om hen heen liep, als zy eigens geweest waren,
en op dezelfde wyze tot de drie Opperhoofden ingeleid.
Daar deze Opperhoofden ieder een geschenk verwagten, gaf
de Heer Gore hen zulke dingen, als hy, ten dien einde, had
by zich gestoken; waarna hy hen het oogmerk te kennen
gaf van hunne landing, doch hem werd verzogt tot 's ande-
rendaags te wagten naar het geene hy behoefde. Zy schee-
nen nu hun best te doen onze Heeren van den anderen afge-
scheiden te houden, zoo dat eene byzondere bende ieder hun-
ner omcingelde en op hen gluurde. De Heer Anderfon was
éénmaal meer dan een uur afgescheiden van zyne vrienden;
en toen hy het Opperhoofd, dat by hem was, zeide dat hy
verlangde met Omai te spreken, werd zyn verzoek rond-
uit afgeslagen. Te zelve tyd bevond hy, dat het Volk hem
verscheide kleenigheden, welke hy by zich had, ontfutzel-
de; dan, daar over zyn beklag doende aan het Opperhoofd,
rechtveerdigde dat mensch het gedrag van deszelfs Volk.
Uit deze omstandigheden begon de Heer Anderfon optemaak-
ken, dat zy het oogmerk hadden onze bende onder hen te
houden.

De Heer Burney begaf zich naar het plek, daar de Heer
Anderfon zich onthield, die hem zyne vermoedens te kennen
gaf; en om te beproeven, of deze vermoedens gegrond waren
dan niet, poogden zy beiden zich naar het strand te begee-
ven; doch daar in werden zy schielyk tegengehouden door
eenige inboorlingen, die hen te verstaan gaven, dat zy naar
de plaats, van waar zy gekomen waren, te rug moesten kee-
ren. Toen zy te rug gekomen waren, vonden zy Omai in
dezelfde ongerustheid, maar naar de verbeelding van dezen,
had hy nog eene andere reden van vrees. Hy had hen een
gat zien delven in den grond tot een oven, welken zy thans
 bezig waren heet te maken; dit deed hem denken, dat zy
voornemens waren onze bende te braden en te verflinden;
de vrees voor zulk een uitēinde had hem aan 't Volk doen
vragen, of zulks hun voornemen ware; op welke vraag zy

II. BOEK.

1777.

April.

II. BOEK. ten uitersten verbaast schenen, vragende op hun beurt, of dergelyke gewoonte onder ons plaats had?

1777.
April.

Op deze wyze werden de Heer Anderfon en de anderen het grootst gedeelte van den dag opgehouden, dan eens van elkander afgescheiden, en dan weder by elkanderen; maar gedurig omcingelt door eene menigte Volks, dat hen verzogt een gedeelte hunner huid te ontdekken, het welk in de oogen dier Eilanders een verbazend wonder was. Ter zelfvertyd beroofden zy de zakken onzer landslieden; en een hunner ontrukte den Heer Gore een Baijonet, die aan zyne zyde hing. Dit laatste aan een hunner Opperhoofden onder 't oog gebragt zynde, geliet deze zich, als of hy 'er onderzoek na zou laten doen, schoon hy denkelyk het diefstal begunstigde, want Omai werd kort daar op een dagger ontfoten, welke hy aan zyne zyde had hangen. Zy bragten nu eenige groene takken aan, als teekens van Vriendschap, en de punten daar van in den grond stekende, verzogten ze, dat onze Heeren die zouden vasthouden daar zy zaten; ook gaven zy hen te verstaan, dat zy moesten blyven en met hen eten. Het gezigt van een Varken, dat by den oven lag, welke zy toebereid en heet gemaakt hadden, deed de vrees, welke Omai gevoed had, van 'er zelf in gebraden te zullen worden, verdwynen, en denken dat men voornemens was hem en zyne drie vrienden feestig te onthalen. De Opperste zond insgelyks iemand van zyn Volk af, om voeder voor het Vee te halen, en men kwam te rug met eenige weegbreen, die zy naar de booten afzonden. Inmiddels deeden de Heeren Burney en Anderfon eene tweede poging om naar het strand te komen; maar op hunne aankomst aldaar vonden zy eene Wagt, die het oog op hen hield, en aldaar met dat oogmerk geplaatst scheen. Want toen de Heer Anderfon trachtte tot aan het rif te waden, werd hy door een hunner by de kleeren te rug gehouden; ook dwongen zy hem eenige stukjes koraal, die hy opgeraapt had, neder te werpen, en toen hy zulks weigerde, ontnamen zy hem dezelve met geweld. Zy wilden hem insgelyks niet toestaan eenige kleine planten te behouden, die hy versamelt had; en namen zelfs een wei-

jer

er van den Heer Burney af, welke hy by zyn komst aan
 land als een geschenk ontvangen had. Bevindende dat met
 zich naar hen te schikken het beste middel was om beter be-
 handelt te worden, keerden de Heeren naar de plaats te rug
 van waar ze gekomen waren; en toen beloofden de inboorlin-
 gen, dat als zy met hen den maaltyd zouden gehouden heb-
 ben, welke voor hen werd bereid, zy als dan met een ka-
 noo naar hunne booten zouden gebragt worden. Dien vol-
 gens ging het tweede Opperhoofd, tot wien zy waren inge-
 leid, op een lagen stoel zitten, en gelastte de meenigte een
 breeden kring te vormen, en deedt toen onze Heeren by zich
 neder zitten. Een aantal kokernoten, met veel gebakke
 platanen, en een stuk van een gebraden Varken, werd ie-
 der hunner voorgezet. Hunne vermoeidheid had hen hun-
 nen appetyt benomen; zy aten echter iets, om hunne gast-
 heeren genoeg te geven. De Zon op 't punt zynde van
 onder te gaan, zonden de Eilanders het overschot van 't ge-
 ne 'er toebereid was, naar 't strand, om naar de Schepen
 mede genomen te worden. Onze Heeren vonden een kanoo
 gereed liggen om hen naar hunne booten te voeren, het
 welk de inboorlingen met zeer veel omzigtigheid deden;
 maar, zoo als zy de kanoo in de branding zouden stieren,
 greep iemand hunner een zak uit dezelve, daar een zakpis-
 tool in was, het welk aan den Heer Anderson behoorde,
 die met eenige duidelyke teekenen van 't onvredenheid den
 dief naroevende, denzelven terstond naar de kanoo zag te
 rug zwemmen. De Eilanders zetten hen toen over in de
 booten, in welken zy insgelyks de kookernoten, de weeg-
 breeën en anderen mondkost en voorraad overscheepten,
 waar op onze Heeren zich naar de Schepen lieten te rug
 roeijen.

De dwang, onder welken de Heeren zich bevonden had-
 den, liet hen zeer weinig gelegenheid over om eenige aan-
 merkingen te maken over het land, of het zelve naar be-
 hooren optenemen: zelden waren zy een honderd roeden
 wyd van de plaats af geweest, daar zy tot de Opperhoofden
 werden ingeleid, en gevolgelyk hadden zy zich in hunne op-
 mer-

II. BOEK.

1777.

April.

II. BOEK. merkingen moeten bepalen tot dien naauwen omtrek. De
 1777. Opperhoofden en andere lieden van rang hadden twee keene
 April. balletjes, op een zelfde voetstuk, van been gemaakt, wel-
 ken zy aan dun koord om hunne halzen hingen. Roode ve-
 deren werden hier gehouden voor een byzonder teeken van
 onderscheiding, want niemand durfde die dragen dan de Op-
 perhoofden en de jonge Vrouwspersonen die dansten.

Veele der inboorlingen waren gewapend met speeren en
 knodzen, welke laatsten gemeenlyk zes voeten lang waren,
 van zwart hard hout gemaakt en net gepolyst. De speeren
 waren van het zelfde hout, enkel gepunt, en gemeenlyk twaalf
 voeten lang; sommige echter waren zoo kort, dat ze schee-
 nen te moeten dienen voor pylonen.

Zy behoedden hunne kanoos voor de Zon onder de scha-
 duw van verschillende boomen. Onze Heeren zagen 'eragt
 of tien, die alle dubbel waren; dat is, twee enkelde saamge-
 voegt en aan den anderen vastgemaakt door dwarsbinten.
 Zy waren omtrent vier voeten diep; en hadden ongeveer twin-
 tig voeten lengte, de zyden waren gerond door een verheven
 plank. Twee dier kanoos waren kunstig gevlakt met zwart, in
 een onnoemlyk aantal van kleene figuren, drie-hoekig, vier-
 hoekig &c. en overtroffen zeer verre alles wat de Heer An-
 derfon van dat soort ooit gezien had op eenig ander Eiland
 in de Zuidzee. De Schopriemen waren ten naasten by lang-
 werpig rond, en ongeveer vier voeten lang.

De grond, naar den Zeekant, is niets anders dan een bank
 van koraal, over 't geheel steil en oneffen, welke, schoon
 dezelve waarschyndlyk veele eeuwen bloot gestaan heeft, voor 't
 weder, geene andere verandering heeft ondergaan, dan dat des-
 zelfs oppervlakte zwart is geworden.

Wy hebben alreeds gezegt, dat Omai op dit tochtje was af-
 gezonden als vertolker van den Heer Gore, het welk mis-
 schien de eenige dienst niet was, dien hy deez' dag bewees.
 De inboorlingen hadden hem ondervraagt wegens ons Land,
 onze Schepen en Wapens; waarop hy hen, onder veele an-
 dere byzonderheden, had gezegt, dat ons land Schepen be-
 zat, zoo groot als hun gansche Eiland, aan welker boord
 krygs-

krygsgereedschap was (meenende ons geschut) van zulk eene grootte, dat 'er zich verscheide menschen in konden plaatzen, en dat een enkel stuk in staat was hun gansche Eiland te vernielen. Wat het geschut van onze beide Schepen betrof, hy bekende, dat het zelve gering was by het eerste vergeleken; doch dat wy evenwel met hetzelfde, zeide hy, zeer gemakkelijk, op een zeer wyden afstand, het gansche Eiland en iedere levendige ziel in het zelve konden vernielen. Op hunne vraag, door wat middel zulks kon geschieden? haalde Omai eenige patroonen uit zyn zak, en de kogels met het kruit, door welke dezelve in beweging gebragt werden, aan hun vertoont hebbende, plaatste hy eenige kardoezen in den grond, en stak dezelve met een stukje ligt hout aan. De schielyke slag, de vlam en rook, welke oogenbliklyk daaruit ontfond, verbaasde de inboorlingen zoodanig, dat zy niet langer twyfelden aan de verschikelyke kracht onzer wapenen. Indien zy uit deze proef zich niet een yslyk denkbeeld gevormd hadden van het geschut op onze Schepen, is het denkelyk, dat zy onze Heeren den ganschen nacht zouden opgehouden hebben; want Omai verzekerde hen, dat indien hy en zyne Vrienden niet den zelfden dag aan boord weder keerden, zy zekerheid konden verwagten, dat de Kapitein zyn geschut tegen het Eiland zou losbranden.

De inboorlingen noemen dit Eiland by den naam van Wa-teetoo. Het is gelegen op de Oosterlengte van 201 gr. 45 min. en op de Zuiderbreedte van 20 gr. 1 min. en heeft omtrent zeven Zeemylen in deszelfs omtrek. Het is een alerschoonste plek gronds, overal groen, en uit Heuvels en Valeijen bestaande. Op sommige plaatzen is de grond ligt en zandig, maar verder landwaards in, zagen wy van onze Schepen, met behulp onzer kykers, een ryzenden grond van eene roodächtige kleur. Aldaar hadden de Eilanders hunne huizen, die lang en ruim waren, en gemakkelijk van ons konden onderscheiden worden. De voortbrengzels van dit Eiland zyn ten naasten by dezelfde als die van Mangeea Nooe Nainaiwa, het Eiland, welk wy 't laatst verlaten hadden.

Indien wy mogen staat maken op het bericht van Omai,

II. BOEK.

1777.

April.

II: BOEK. zouden wy, uit het gene hy van zyne drie makkers vernam;
 1777. mogen zeggen, dat de zeden en manieren en de gewoone
 April. wyze van leven, als mede hunne behandeling van vreemde-
 lingen, zeer veel overeenkomst hebben met die op Otaheite
 en de daarom liggende Eilanden. 'Er is insgelyks eene groo-
 te gelykheid tuschen hunne Godsdienstige gevoelens en pleg-
 tigheden. Uit elke omstandigheid schynt het, indedaad,
 ontwyfelbaar, dat de bewoners van Wateoo afkomstig zyn
 van het zelfde Volk, het welk zich zoo aanmerkelyk over de
 wyde uitgestrektheid van den Zuider Oceaan verspreid heeft.

Den ganschen nacht van den 3 April hadden wy, by af-
 wisseling, stiltens en slappe koeltens, zoo dat, voor het aan-
 breken van den dag, de Oosterlyke stroom de Schepen op
 eenigen afstand van Wateoo had afgedreven; maar daar wy
 gemist hadden ons aan dat Eiland voorraad van eenigen aan-
 belang te verschaffen, bleef 'er geen reden over, om ons daar
 langer optehouden: wy verlieten het daarom zeer gewillig,
 en stevenden naar het Eiland, het welk wy drie dagen te vo-
 ren ontdekt hadden.

Omtrent tien uren des morgens bereikten wy hetzelfde,
 waaröp Kapitein Cook onmiddelyk den Heer Gore afzond
 met twee booten, om te zien of hy ergens kon landen en
 voeder bekomen voor ons Vee. Schoon d. Eiland, even
 als dat van Wateoo, van een klippig rif omvangen werd,
 waar tegen de Zee geweldig bruischte, hadden onze booten
 niet zoo haast de Westzyde van 't Eiland bereikt, of zy
 waagden het op den wal aantezetten, daar de Heer Gore,
 met zyne maats behouden aanlandde. Kapitein Cook, die
 gezien had, hoe verre zy geslaagt hadden, zond een kleene
 boot aan hen af, om te weten of zy verderen bystand behoef-
 den. Deze bleef wagten om eene lading in te nemen van de
 voortbrengzels van 't Eiland, en keerde niet voor drie uren
 in den namiddag te rug: geleeft zynde, werd zy weder af-
 gezonden om eene andere lading te halen; het jol werd ins-
 gelyks tot het zelve einde afgevaardigt; met bevel aan den
 Heer Gore, om voor den duister met de booten te rug te ko-
 men, aan welk bevel nauwkeurig voldaan werd.

De voorraad, dien wy hier opdeden, bestond in omtrent twee honderd kokernoten voor ons zelve en eenig gras voor ons Vee, benevens eenige meenigte bladen en takken van jonge Kokernoot boomen en van den Pandanus.

II. BOEK.

1777.

April.

Het Eiland is omtrent drie of vier Zeemylen van Watecoo gelegen, wiens bewoners het by den naam van Otakootaia noemen. Het legt op de Zuiderbreedte van 19 gr. 15 min. en op 201 gr. 37 min. Oosterlengte; het word gerekent niet boven drie mylen in omtrek.

Dit Eiland heeft een volkomen gebrek aan water. Dekokos palmboomen waren de eenige gemeene boomen, die hier gevonden werden, en by verscheide hoopen stonden, als mede eene groote meenigte van de Wharra of Pandanus.

Te dezen tyd waren 'er geen gezeten inwoners; doch wy ontdekten eenige weinige ledige hutten, het welk voor ons een klaar bewys was, dat het ten minsten nu en dan bezogt werd. Onder de schaduw van sommige boomen waren insgelyks gedenksteenen opgerecht van verscheidene groote steenen: ook waren 'er eenige van minder grootte, welke eenige plaatzen ingesloten hielden, daar wy veronderstelden dat zy hunne dooden begroeven. Wy vonden op een plek een groot aantal flekhoornen van eene byzondere soort, fraai gegroeft; uit het welk wy opmaakten, dat het Eiland onlangs was bezogt geweest van lieden, die zich somtyds met schaalvisch voeden. De Heer Gore liet eenige spykers en een hamer in een der hutten, ten gebruike van die genen, die in 't vervolg dit Eiland mogten bezoeken.

Toen wy de booten weder binnen boord geheezen hadden, maakten wy weder zeil naar 't Noorden, met voornemen om ons geluk te beproeven aan Herveys Eiland, het welk door Kapitein Cook was ontdekt geworden in 1773. Wy kregen het, des morgens den 6 met het aanbreken van den dag, in het gezigt, op den afstand van omtrent drie Zeemylen. Omtrent agt uren waren wy 'er naby, en zagen verscheide kanoos van den oever naar ons af komen.

Al nader onder 't Eiland komende, kwamen onmiddelyk zes of zeven dubbele kanoos naar ons toe, in welken zich van

N. BOEK

1777.

April.

drie-tot zes mannen bevonden. Op den afstand van omtrent een steenworp van het Schip, bleven zy leggen, en het was niet dan met moeite, dat Omai hen kon overhalen omaan de zyde van ons boord te komen. Indedaad hun wanordenlyk gedrag gaf geenzins te kennen, dat zy gezint waren ons te vertrouwen, of ons wel te behandelen. Zy poogden eenige riemen uit de boot van de Discovery te steelen, en sloegen naar een Matroos, die hen daar in poogde te beletten. Zy sneden insgelyks een net af, daar spys in was, en dat over de achtersteven van 't Schip hing; in 't eerst wilden zy het niet wedergeven, doch in 't vervolg stonden zy ons toe, om het zelve van hen te koopen. De zulke hunner, die zich by de Resolution bevonden, gedroegen zich even ongeschikt en tergende; want met eene soort van haken aan een lange stok zогten zy openlyk ons verscheide dingen te ontsielen, gelyk zy zich daar ook meester maakten van een overrok, aan een van ons Volk toebehoorende. Het scheen als of zy eenige kennis hadden van ruilebuiten, want zy verwisfelden eenigen visch voor eenige kleene spykers, daar zy zeer veel mede ophadden, en die zy *goore* noemden. Naar stukjes papier of eenigerlei andere beuzelingen, welke hen toegesmeten werden, grepen zy met gretigheid; en zoo 'er iets van in Zee viel, sprongen zy aanstonds in 't water om het te krygen.

Alhoewel de afstand tusfchen Herveys Eiland en Wateoo niet zeer groot is, verschillen de inwoners grootelyks van elkanderen, zoo in persoon als in neiging. De kleur der inboorlingen van Herveys Eiland is donkerer; verscheiden hunner hebben een stout, woest voorkomen, gelyk de inboorlingen van Nieuw-Zeeland, schoon anderen ook ligter van kleur waren. Hun hair was lang en zwart, en hing, of los om hunne schouders, of in een bundel op den kruin van 't hoofd saamgebonden. Hunne kleeding bestond uit een smal stuk matwerk, verscheiden maalen om het lager gedeelte van het lighaam geslagen, en tusfchen de dyen doorgehaalt.

Hun voedsel bestond in kokosnoten, visch en schildpad;
zy

zy ontberen Honden en Varkens, en hebben geen brood- II. BOEK.
vrucht of weegbree. Hunne kanoos, van welken wy 'er 1777.
dertig op één tyd zagen, zyn tamelyk groot en wel gebouwt, April.
en gelyken iets naar die van Watecoo.

Wy dreven, tegen één uur, nadenmiddag, naar het Noordwester gedeelte van het Eiland. Dit scheen de eenigste streek te zyn, daar wy konden verwagten ankergrond te vinden, of eene gelegenheid voor onze booten om te landen. Kapitein Cook vaardigde onmiddelyk Luitenant King af met twee gewapende booten, om te peilen en de kust te herkennen.

De booten keerden ten drie uren te rug, en de Heer King berigtte aan Kapitein Cook, dat hy geen ankerplaats had kunnen vinden voor de Schepen; en dat de booten niet nader hadden kunnen komen dan even aan den buiten kant van het rif, het welk ten naasten by een vierde van een myl van het drooge land was; dat 'er een aantal inboorlingen op het rif waren gekomen, gewapend met knodzen en lange pieken, met oogmerk, zoo als hy veronderstelde, om zich tegen zyne landing te verzetten, schoon zy, ten zelve tyde, kokosnoten aan dat Volk toewierpen en het zelve uitnoodigden aan land te komen; terwyl niettegenstaande den schyn van deze vriendelyke behandeling, het Vrouwvolk gestadig bezig was, een nieuwen voorraad van pylen en speeren aan te brengen.

Kapitein Cook begreep dat, daar wy de Schepen niet konden ten anker brengen, de poging om ons alhier van gras te voorzien, verzelt zou gaan met verwyl en gevaar. Op deze wyze te leur gestelt zynde aan alle de Eilanden, sedert ons vertrek van Nieuw-Zeeland, en door verschillende omstandigheden onvermydelyk opgehouden zynde in 't vervorderen onzer reize, meenden wy, dat het vruchteloos zou zyn dit jaar iets te ondernemen in de hooge breedten van het Noorderlyk half rond, van waar wy thans zoo ver af waren, alhoewel het thans het jaargetyde was voor onze verrigtingen aldaar. In dezen toestand, was het noodzakelyk zodanige maatregels te nemen, als best geschikt schenen tot behoud

III. BOEK. van ons Vee en ter sparring van den mondkost en scheeps-
1777. voorraad; ten einde ons te beter in staat te stellen onze ont-
April. dekkingen in 't Noorden voorttezetten, met welken wy geen
aanvang konden maken als een jaar later dan ons oogmerk ge-
weest was.

De Kapitein bfloot derhalven zyn koers te richten naar de
Vriendelyke Eilanden, alwaar hy wist dat alle onze behoef-
tens konden vervult worden; en dewyl het noodzakelyk was
dag en nacht zeil te voeren, beval hy Kapitein Clerke eene
Zeemyl van de Resolution af voor uit te zeilen, om dat zyn
Schip beter in staat was van 't land aftehouden, het welk
wy, mogelyk, op onzen tocht zouden ontmoeten.

Om ons water te sparen, gaf Kapitein Cook last de distil-
leerketel, den ganschen dag, aan den gang te houden, ge-
durende welken tyd wy ongeveer vyftien twee stoop kannen
versch water kregen.

De zachte koeltens bleven aanhouden tot Donderdag den
tienden, toen de wind eenige uren styf door woei uit het
Noorden en het Noord-Noord-Westen. In den namiddag
hadden wy zwaren regen, verzelt van donderbuijen. Het
regenwater, by deze gelegenheid verzamelt, beliep op vyf
vaten van honderd-zestig stoop ieder. Toen deze buijen
overgewaait waren, hadden wy zeer ongestadige winden;
zoo in kracht als streek, tot des anderendaags middag, toen
dezelve zich in 't Noord-Westen en Noord-Noord-Westen
zette, en styf door woei.

Met deze tegenwinden worstelende, hadden wy daaren-
boven het verdriet zulke winden alhier aantetreffen, welken
wy reden gehad hadden verder naar 't Zuiden te verwachten.
Op den 13. nogthans, by 't aanbreken van den dag, bespeur-
den wy Palmerstones Eiland, op den afstand van omtrent vyf
Zeemylen, doch bereikten het niet voor den volgenden
morgen, ten agt uren. Kapitein Cook vaardigde toen drie
booten van de Resolution en een van de Discovery af, met
een bekwaam Officier in ieder, om naar eene bekwaam eplaats
omtezien daar men kon landen; dewyl wy thans in de volstrek-
te noodzakelykheid waren om naar voeder voor 't Vee uitte-
zien,

en scheeps-
en onze ont-
ken wy geen
oogmerk ge-

ten naar de
nize behoef-
zakelyk was
Clerke eene
om dat zyn
n, het welk

st de distil-
ouden, ge-
bop kannen

derdag den
voei uit het
namiddag
ijzen. Het
iep op vyf
deze buijen
e winden;
ddag, toen
d-Westen

vy daaren-
n, welken
erwachten.
, bespeur-
ntrent vyf
volgenden
toen drie
y af, met
am eplaats
e volstrekt-
Vee uitte-
zien,

zen, wilden wy het zelve niet van honger laten sterven of
voor ons slagten, en ons derhalven te leur gestelt zien in 't
oogmerk, dat wy 'er mede bedoelden.

II. BOEK,

1777.

April.

Het geen men Palmerstones Eiland noemt, is een groep
kleene Eilandjes, omtrent negen of tien in getal, aan mal-
landeren vast door een rif van koraalrotzen, en in eene ron-
de rigting gelegen. De booten onderzochten eerst het Zuid-
oostelyk Eilandje, en daar niet slagende, deden zy het twee-
de aan, daar zy dadelyk landden. Kapitein Cook stevende
toen met de Schepen derwaards, en tegen over de plaats zyn-
de, hielden wy af en aan, alzoo wy geen grond konden vin-
den om te ankeren; dit was echter van geen groot belang,
dewyl geene menschelyke wezens op het Eilandje gevonden
werden, buiten ons Volk, dat zich uit de booten aan land
had begeven.

Ten een uur, keerde een der booten te rug, beladen met
lepelblad en jonge kokosboomen, welke thans tot een uit-
muntend onthaal verstreken voor het vee, dat aan boord
was. De Heer Gore, die het bevel voerde over het uitge-
zonden Volk, liet ons weten, dat het Eiland overvloed had
van deze vruchten, als mede van de Wharra-boom. Ingevol-
ge van dit bericht, besloot Kapitein Cook zich rykelyk te
voorzien van die artykels, alvorens dezen oord te verlaten,
en dienvolgens begaf hy zich, in eene kleene boot, naar
land, verzeld van den Kapitein der Discovery. Het Eiland
heeft niet boven eene Engelsche myl in omtrek, en is niet
boven de drie voeten boven het waterpas der Zee. Het be-
stond byna geheel uit koraalzand, een weinig vermengd met
zwartachtige aarde, welke het overblyfsel schieen van ver-
rotte gewassen.

Aan den binnenkant van 't rif, in een meir, dat 'er tegen
aan spoelt, was, byna gelyk met de oppervlakte, een groot
bed van koraal, dat het betooverendste gezicht uitleverde.
Deszelfs steunstuk, het welk aan de kust vast was, strekte
zich verder uit dan het gezicht reikte, zoo dat het in het wa-
ter schieen te hangen. Dit verrukkelyk toneel werd zelfs nog
aanmerkelyk opgeluistert door eene meenigte vischen, die
lang-

II. BOEK. langzaam, en als volmaakt veilig, daar langs zwommen.
 1777. Derzelver blaauwe, geele, zwarte, roode en andere kleuren
April. waren de fraiste, welke men zich kan verbeelden, en over-
 troffen alles, wat de konst weet uitteleveren. De prach-
 tigheid van deze onderzeesche koraalgrot werd grootelyk
 nog vermeerderd door de verscheidenerlei vormen, en
 men kon, met geene mogelykheid, het geheele stuk be-
 schouwen, zonder in bewondering opgetogen te worden, en
 tevens met leedwezen te bezeffen, dat een zoo verwonder-
 lyk fraai werk verborgen lag in eene plaats, welke zoo zeld-
 saam van 't menschelyk oog beschouwt word.

De 15. werd, gelyk den vorigen dag, besteed in 't ver-
 samelen van voeder voor 't Vee, het welk voornaamlyk be-
 stond in de reedere takjes van den Wharra boom, Palm-kool
 en jonge Kokernootboomen. Tegen zonnen ondergang had-
 den wy eenen genoegzamen voorraad van dezelve opgedaan,
 waarop al het Volk zich, op last van Kapitein Cook, naar
 boord begaf; dan de geringe wind, die 'er was, deed den
 Kapitein besluiten den volgenden dag te besteden in pogin-
 gen, om van het naaste Eiland, te lywaard, eenige koker-
 noten te versamelen voor ons Volk. Ten dien einde bleven
 wy den ganschen nacht af en aan houden; en, omtrent negen
 uren in den morgen, stevenden wy naar de Westzyde der
 Eilanden, en landden met onze booten en met weinig moeite.
 Het Volk toog terstond aan 't versamelen van kokos-noten,
 welken wy hier in den grootsten overvloed vonden: het was
 echter een langwylig werk, dezelve naar onze booten te
 brengen, alzoo wy verplicht waren een halve Engelsche myl
 vere over het rif en tot den middel in 't water te loopen.
 Omai, die ons verzelde, ving, terstond, met een schep-
 net, zoo veel visch, als aan 't Volk, dat aan land was, tot
 een goed middagmaal kon verstrekken; ook zond hy nog ee-
 ne groote hoeveelheid visch aan beide de Schepen. Wy za-
 gen hier eene meenigte Fregat en Keerkring - vogels; zoo dat
 wy hier heerlyke cier maakten. Voor den duister deeden de
 booten nog twee tochtjes, en kwamen telkens zwaar beladen
 te rug; met de laatste lading keerde Kapitein Cook naar
 boord,

boord, latende zyn derde Luitenant, den Heer Williamfon, met eenig Volk aan land, om eene lading gereed te maken, voor de booten, tegen 's anderendaags morgens, toen Kapitein Cook dezelve om zeven uren affcheepte, en ze tegen den middag beladen te rug kreeg. Er werd geen tyd verzuimt om de booten nogmaals naar den oever te rug te zenden, om eene andere lading intenemen, en tevens met last aan al het Volk, om met zonnen ondergang aan boord te komen. Dit bevel werd prompt gehoorzaamt; wy namen de booten binnen, en stevenden Westwaards met eene flappe koelte uit den Noorden.

Het Eilandje, daar wy 't laatst geweest waren, was iets grooter dan 't vorige, en byna geheel bewassen met den kokospalm. De andere voortbrengzels waren dezelve als op 't eerste Eilandje.

De Eilandjes, begrepen onder den naam van Palmerstons Eiland, mogen gezegt worden de top of kruin te zyn van een rif koraal rots, overdekt met een dunne laag zand, schoon bewassen met boomen en planten, gelyk de laage gronden van de hooge Eilanden in dezen Oceaan.

Toen wy Palmerstons Eiland verlieten, stevenden wy West aan, ten einde ons naar Annamooka te begeven. Wy hadden veranderlyke winden met rukken, een weinig donder en veel regen. De regenbuijen, die zwaar waren, leverden ons veel water, waardoor wy niet weinig van ons Scheepswater bespaarden; en dewyl de regen, in één uur, ons meer water aanbragt, dan de disteleerketel in een maand kon leveren, leiden wy dien ketel aan een zyde, dewyl ze ons meer tot last dan voordeel strekte.

De zware hittè, welke wy een maand lang uitgestaan hadden, werd nog vry onaangenamer in dit bedompt regenachtig weder, en wy begonnen te vreezen, dat dezelve ons na-deelig zou worden; het is echter zeer opmerkelyk, dat wy aan geen van beide Schepen een eenig man ziek hadden.

Wy zeilden in den nacht tusschen den 24 en 25 voorby Savage Eiland, door Kapitein Cook in 't jaar 1774 ontdekt: en op den 28., des morgens omtrent tien uren, zagen wy

II. BOEK. de Eilanden, ten Oosten van Annamooka, Noord ten Westen strekkende op den afstand van omtrent vyf Zeemylen. Wy 1777. stuurden Zuid aan, en wendden het toen naar Annamooka. April. Tegen den duister werd het weêr onstuimig, verzelt van regen; des kwamen wy ten anker in vyftien vademen waters.

Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen, toen twee kanoos naar ons toekwamen, en zonder bedenken of tydverzuim zich langs ons Schip plaatsten; in de eerste kanoo waren vier mannen, in de tweede drie. Zy bragten met zich eenig suiker-riet, brood-vrucht, weegbreen en kokernoten, welken zy tegen spykers met ons ruilden. Na 't vertrekken dezer beide kanoos, kreegen wy een andere kanoo aanboord; maar dewyl het donker begon te worden, bleef deze niet lang by ons. Het Eiland, dat het digst by ons was, en slechts op een afstand van vyf Engelsche mylen, werd Komango geheten.

Zoo haast de dag aanbrak, werden wy bezogt door zes of zeven kanoos, welker manschap ons aanbragt twee Varkens, eenig Gevogelt, verscheide groote Woud-duiven, kleene rallen, en eenige violet kleurde koeten, behalven vruchten en wortels van veelerlei soort, welke zy aan ons verwisselden tegen spykers, bylen, kraalen &c. Zy hadden andere artykels van Koopmanschap by zich, maar Kapitein Cook gaf byzondere last, om geen snuisteryen te koopen, alvorens het Schip zou voorzien zyn van voorraad, en zy verlof van hem zouden bekomen hebben.

Tegen den middag kwam de boot van den Heer King te rug met zeven Varkens, eenige Hoenders, en veel vruchten en wortels, als mede met wat gras voor ons Vee. Zyne benede was te Komango zeer beleefd behandelt. De bewoners van 't Eiland schenen niet talryk te zyn; en hunne hutten, die ten naasten by alle naast den anderen stonden, waren maar zeer tamelyk.

Toen wy de booten weder binnen boord hadden, steven- den wy naar Annamooka, en dewyl 'er weinig wind was, waren wy voornemens tusschen Annamooka - ette en de blinden

de klippen aan de Zuid-Oostzyde heen te zeilen; maar toen wy nader by kwamen, ontmoetten wy zeer onregelmatige gronden, weshalven wy verplicht waren van ons voornemen aftezien, en Zuidwaards te stevenen. De nacht was donker en regenachtig, en de wind woei uit alle streken. Den volgende morgen, met den dagenraad, waren wy verder af dan wy 's avonds te voren geweest waren, en de wind was ons vlak tegen.

Wy bleven den ganschen dag, doch met weinig vrucht, laveeren, en 's avonds kwamen wy in negen en dertig vademmen waters ten anker.

Des anderen daags morgen om vier uren liet Kapitein Cook een boot uitzetten, en beval den Schipper langs de Zuid-Westzyde van Annamooka te peilen. By zyne te rug komst verhaalde hy, gepeilt te hebben tusfchen groot en klein Annamooka, alwaar hy een diepte had gevonden van tien en twaalf vademmen waters; dat de plaats beschut was tegen alle winden; maar dat 'er geen versch water ware te bekomen, dan zeer wyd landwaards in, en dat het zelfs aldaar schaars en niet zeer goed was. Om deze zeer genoegzame reden, besloot Kapitein Cook aan de Noordzyde van 't Eiland te ankeren, alwaar hy, op zyne laatste reis, een bekwame plaats gevonden had, om aan land te komen en de Schepen van water te voorzien.

Alhoewel wy 'er niet boven een Zeemyl ver van afwaren, bereikten wy het niet voor vyf uren in den achtermiddag, opgehouden zynde door eene meenigte kanoos, van welken de Schepen omcینگeld werden, en alle beladen met overvloed van leefstocht, het voortbrengzel van 't Eiland. Verscheide dezer kanoos, die dubbel waren, voerden een groot zeil, en waren bemand ieder met tusfchen de veertig en vyftig koppen. Wy kwamen ten anker in agttien vademmen water, op omtrent drie vierde van een Engelsche myl afstand van 't Eiland, het welk zich van 't Oosten naar 't Zuidwesten uitstreckte. Kapitein Cook hernam dus dezelfde standplaats, welke hy bestagen had drie jaaren te voren, toen hy Annamooka bezocht.

II. BOEK.

1777.

April

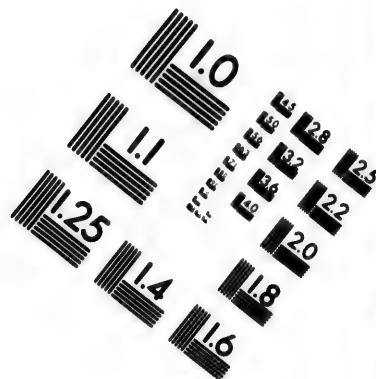
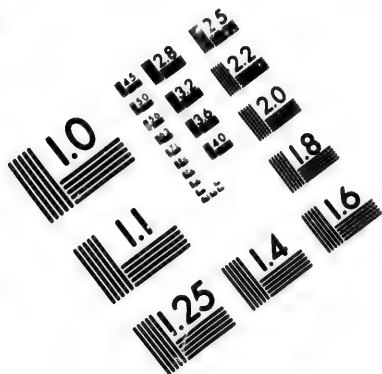
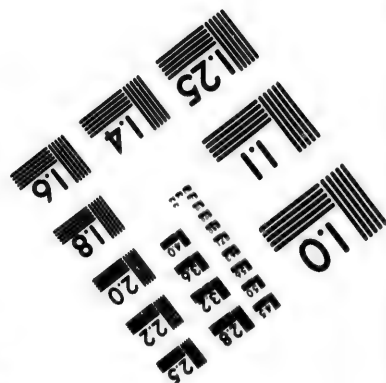
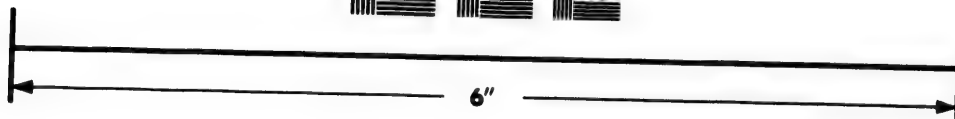
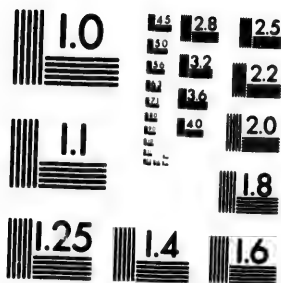

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
E 28
E 25
E 22
E 20
E 18

10
01

II. BOEK.

1777.

April.

Den volgende dag, terwyl men bezig was om alles, tot het vullen en innemen van water, gereed te maken, begaf Kapitein Cook zich, des voormiddags, verzeld van Kapitein Clerke en anderen, naar land, om een plaats uittekiezen tot ons Observatorium, daartoe gereedelyk verlof bekomen hebbende van de inboorlingen. Zy gaven ons alle blyken van beleefdheid en geryfden ons met een schuiten huis, het welk juist beäntwoordde aan een tent. Toobou, het Opperhoofd van 't Eiland, geleidde Kapitein Cook en Omai naar deszelfs huis, het welk op eene aangename plek, in 't midden zyner plantaadië gelegen was. Het was omringt van een grasrand, welke diende, zoo hy zeide, om de voeten te veegen, alvorens binnen de woning te komen. Zulk eene zindelykheid hadden wy te voren nergens aangetroffen, wat gedeelte wy in dezen Oceaan ook bezocht hadden, schoon wy naderhand bevonden, dat die zindelykheid zeer gemeenzaam was op de Vriendelyke Eilanden. Geen vloertapyt in eene Engelsche zydkamer kan reiner gehouden worden dan de matten waren, die de vloer bedekten van Toobous huis.

Terwyl wy aan land waren, kregen wy, by ruiling, eenige Varkens en vrugten, en toen wy aan boord kwamen, vonden wy de Schepen opgepropt met inboorlingen. Dewyl nu zeer weinigen met leedige handen gekomen waren, werden wy spoedig van allerlei vervingen voorzien.

Onze onderscheide verrigtingen aan den wal namen, den volgende dag, een aanvang. Sommige hielden zich bezig met hooijen, anderen met het vullen der watervaten, anderen met hout hakken. Op denzelfden dag begonnen de Heeren King en Bailey gelyke hoogtens van de Zon waartene men, ten einde den gang van onze tydwyzers te weten,

Mey.

Op den 4. Mey, verloor de Discovery haar tui-anker, welks kabel op de rotzen was doorgevyt.

Op den 7. toen de Discovery haar tui-anker had weergekregen, veranderde zy van leg-plaats, doch niet voor dat haar dagelyks ankertouw het zelve lot had getroffen,

Op den eersten dag van onze aankomst te Annamooka, werd ons uit het Schip door een der inboorlingen een zwaare kabel,

belbyl ontstolen, weshalven wy ons vervoegden by Feenou, den Koning van 't Eiland, ten einde door zyn gezag dezelve wedertebekomen; zyne bevelen, ten dien einde gegeven, werden zoo stipt gehoorzaamt, dat de byl aan boord te rug werd gebragt, alvorens wy ons middagmaal geëindigt hadden. Indedaad, wy hadden meer dan eens gelegenheid te ondervinden, hoe asgerigt dit Volk in hunne dievery is. Sommige zelfs van hunne Opperhoofden schaamden zich dat beroep niet. Op den 9 Mey werd een hunner ontdekt, bezig met weg te dragen buiten het Schip de bout van 't rad voor 't Schiemans garen, welke wy zorgvuldig geborgen hadden onder de dekkleeden; voor deze misdaad vonnisde Kapitein Cook hem tot de straf van twaalf dag slagen, en in de boeien te blyven, tot dat hy een Varken zou geleverd hebben voor zyn ontslag. Alhoewel wy na dit geval niet meer door aanzienlyke dieven gekwelt werden, de bedienden of slaven der grooten werden nogthans gedurig gebruikt tot dat laage werk, en of men hen al strafte met een dragt slagen, scheenen zy 'er even ongevoelig voor als de groote mast. Als wy iemand hunner op de daad betrapten, zetten hunne meesters ons aan hen te dooden, in stede van zich voor hen in de bres te stellen; dan, daar wy niet gaarne iemand aan 't leven wilden straffen, raakten zy gemeenlyk vry zonder eenige straf. Voor de schande van aan den lyve gestraft te zyn, waren zy even ongevoelig. Ten langen lesten dagt Kapitein Cook een straf voor hen uit, welke naar wy meenden van eene goede uitwerking was. Zoo haast wy iemand op steelen betrapten, werd hem het hoofd geheel kaal geschoren, en hy dus ten spot gelaten van zyne landgenoten, terwyl dit kenmerk tevens diende, om ons Volk op hun hoede te houden, en zulk een knaap in 't vervolg te beletten ons andermaal te bestellen.

Feenou was zoo ingenomen met ons gezelschap, dat hy dagelyks by ons aan tafel bleef, doch niet altoos van onze kost at. Op den 10. bragten zyne bedienden hem een geregt dat aan den wal was bereisd, bestaande uit Visch, Soep en Yams; de visch was gekookt of gestooft in 't vogt van den

TL. BOEK. Kokosnoot (mischien in een hout vat op heete steenen) en
 1777. werd aan boord gebragt op een weegbree blad. Kapitein
 Mey. Cook proefde van het geregt , en had 'er zoo veel smaak in ,
 dat hy naderhand eenigen visch op dezelfde wyze liet berei-
 den ; dan , schoon zyn kok tamelyk wel slaagde , haalde de
 spys niet by die , welke voor Feenou bereid was.

Voor een groot gedeelte het Eiland uitgeput hebbende van
 alles wat voedsel was , verhuisden wy , op Zondag den 11.
 Mey , van land , en bragten de Observatoriums , de paarden en
 alles wat wy aan den wal gehad hadden , weder scheep ; voor-
 nemens om onder Zeil te gaan , zoo haast de Discovery haar
 dagelyks anker zou weder bekomen hebben. Feenou ver-
 nemende , dat Kapitein Cook naar Tongataboo stond te steve-
 nen , verzocht hem ernstig van dat ontwerp aftezien ; en
 hy drong hier zoo sterk op aan , als of 'er zyn eigen wezent-
 lyke belang mede bemoeit ware. Hy prees hem een groep
 Eilanden aan , Stapae geheten , naar 't Noord - Oosten ge-
 legen ; alwaar hy verzekerde , dat wy gemakkelyk en over-
 vloedig voorzien zouden worden van allerlei verversingen ;
 zelfs bood hy aan ons in persoon derwaards te verzellen.
 Ingevolge van dezen raad , verkozen wy naar Stapae te zei-
 len , en dewyl die Eilanden nog niet waren bezocht geworden
 door eenig Engelsch Schip , vond Kapitein Cook het geraden
 dezelve aanteden.

Op Donderdag den 14. werd Kapitein Clerks anker geluk-
 kiglyk weder gevonden , en den 14. des morgens gingen wy
 onder zeil en verlieten Annamooka.

Alhoewel dit Eiland eenigzins hooger zy dan de andere
 kleene Eilanden , die het zelve omringen , is het echter lager
 dan Mangeea en Wateoo , en deze zelfs zyn maar van eene
 middelmatige hoogte. De oever , daar onze Schepen lagen ,
 bestaat uit een steile , ruwe koraal rots , van omtrent negen
 of tien voeten hoog , uitgezondert twee zandige stranden ,
 welke tegen de Zee beschut worden door een rif van dezelf-
 de soort van rots. In het midden van het Eiland is een meir
 van Zout water , ter breedte van ongeveer anderhalve En-
 gelsche myl , rondom welk meir de grond trapswyze ryst ;
 wy

wy konden niet bespeuren, dat dit meir eenige gemeenschap had met de Zee. Op het ryzende gedeelte van dit Eiland, en vooral naar de kant der Zee, is de grond of van eene zwarte losse aarde of van eene roodachtige klei: maar op 't gausche Eiland word niets gevonden dat naar een stroom van versch water gelykt.

Het land word 'er wel bebouwt, uitgezondert op eenige weinige plaatzen; en schoon sommige strecken braak schynen te leggen, geschied zulks enkel om de krachten te herstellen, welke zy door eene aanhoudende bebouwing verloren hebben; want dikwyls zagen wy de inboorlingen op die plekken gronds bezig met dezelve op nieuws te beplanten. Yams of wortels en weegbreen vormen hun voornaamste plantgewassen en plantaagien, van welke 'er verscheiden zeer uitgestrekt zyn, en besloten binnen afschuttingen van riet, ter hoogte van zes voeten. Binnen dezelve zagen wy dikwyls andere afschuttingen, welke de huizen van voornamen lieden omvingen. De broodvrucht en Kokernootboomen staan verspreid zonder eenige regelmatige orde; maar meest naby de woningen der inboorlingen. De andere deelen van 't Eiland, voornamentlyk naar de Zeekant, en rondom het meir, zyn bedekt met weelderige boomen en kreupelbosch, onder welken zeer veele Mangleo- en Fatano-boomen.

In de lynregte koers naar Stapae, waar heen wy nu bestemt waren, worden ten Noorden en Noord-Oosten van Annamooka een groot aantal kleene Eilandjes gezien. Tusschen de rotzen en ondieptens, die af en aan deze groep leggen, wisten wy niet of eene vrye doortocht zou zyn voor Schepen van grootte als de onzen; schoon de inboorlingen met hunne prauwen 'er door heen zeilden; om die reden, toen wy van Annamooka onder zeil gingen, richtten wy onzen koers ten Westen van bovengemelde Eilanden en Noord-Noordwest naar Kao en Toofoa, twee Eilanden aanmerkelyk om hunne groote, hoogte en de Westerlykste van die in ons gezigt waren. Feenou bleef, met zyn gevolg, in de Resolution tot omtrent den middag, en stapte toen over in de groote Zeil-Praauw, welke hem van Tongataboo had

over-

11. BOEK.
1777-
Mey

II. BOEK. overgevoert, en stuurde tusfchen dezen hoop Eilandjes heen, tegen welken wy regt over lagen.

1777.

May.

In den namiddag, omtrent vier uren, hielden wy 't naar 't Noorden, latende Toofoa en Kao aan bakboord. Wy hadden gemeent voor den duister ten anker te zullen komen, maar de donker overviel ons, alvorens wy een ankerplaats konden vinden in minder dan vyftig vademen water; weshalven wy liever befloten den nacht onder zeil doortebrenge[n], dan in zulk eene diepte het anker te laten vallen.

In den achtermiddag hadden wy ons op den kleenen afstand van nog geen twee Zeemylen van Toofoa bevonden, en verscheide malen 'er den rook zien opgaan. Daar is een brandende berg op dat Eiland, wegens den welken de bewoners der Vriendelyke Eilanden eenige bygelooovige begrippen hadden; zy noemden dien Kollofee, zeggende dat hy een Otooa of Godheid is. Men berigte dat dezelve fomtyds zeer groote steenen uitwerp; deszelfs orater of mond word vergeleken by de grootte van een klein Eiland, en had by geen menschen geheugen opgehouden te rooken; ook meldden de overleveringen 'er niets van. Men verhaalde ons, dat Toofoa slegts zeer dun bevolkt was, maar dat het uitmuntend water had.

Op den 15. waren wy, by 't aanbreken van den dag, niet ver van Kao, een groote rots van een kegelvormige gedaante; met eene labbere koelte uit den Zuid-Oosten stuurden wy tusfchen Footooka en Hafaiva. Omtrent tien uren kwam Feenou aan boord, en bleef den ganschen dag by ons. Hy bragt met zich een meenigte vruchten en twee Varkens, en den ganschen dag door kwamen er kanoos aan, om gemelde artykels met ons te ruilebuiten, het welk wy gaarne deden, dewyl onze voorraad begon te minderen. Op den middag bevonden wy ons op de Zuiderbreedte van 19 gr. 49 min. 45 sec. en wy hadden zeven mylen lengte afgezeild van Anamooka.

Toen wy Footooka voorby waren, ontmoetten wy een rif rotzen, en dewyl 'er weinig wind was, hadden wy eenige moeite om 'er vry van te raken. Dit rif achter ons gelaten heb.

hebbende, wendden wy het naar Neeneeva, een klein laag Eiland, Oost-Noord-Oost van Tootooka, op hoop dat wy 'er een ankerplaats zouden vinden; doch wy vonden ons weder te leur gestelt: want schoon wy, in alle richtingen, land om ons hadden, was de Zee niet te bepeilen.

II. BOEK.

1777.

Mey.

Op den 16. met het aanbreken van den dag, stuurden wy met eene aangename koelte naar Stapae, het welk wy nu van verre zagen, en als een laag land beschouden, door dien de boomen maar even boven 't water schenen uittekomen. Om negen uren zagen wy duidelyk, dat het bestond in drie Eilanden, alle ten naasten by even groot; kort daar aan, kwam, ten Zuiden van dezen, een vierde te voorschyn, zoo groot als een der anderen. Elk Eiland scheen even hoog en deed zich evencens op, en eene lengte te hebben van zes of zeven Engelsche mylen. Het worderlykste dier Eilanden word geheten Haanno, het daaraanvolgende Foa, het derde Le-fooga, en het vierde Hoolaiva; maar zy worden allen begrepen onder den algemeenen naam van Stapae.

By het ondergaan der Zon, bereikten wy het Noorderlykste van deze Eilanden; doch wy bevonden ons hier in dezelfde verlegenheid, by gebrek aan ankergrond, als de twee vorige avonden, en moesten al wederom den ganschen nacht onder Zeil blyven, van land en klippen als omringt. Feenou, die den ganschen dag by ons was aan boord geweest, begaf zich in den avond naar Stapae, en nam Omai mede in de kanoo. Hy was niet onbekommerd wegens onzen onaangenaamen en verdrietelyken toestand, waarom hy den ganschen nacht door een goed vuur aan hield, by wyze van landmerk of baken.

Op den 17. by het aanlichten van den dag, zeer dicht onder Foa zynde, zagen wy dat het aan Haanno vast was, door een rif, dat van het eene Eiland naar 't andere liep, gelyk met de Oppervlakte van de Zee. Kapitein Cook zond een boot uit om naar een ankerplaats te zoeken, en 'er werd eene bekwame plaats gevonden. Wy waren niet boven drie vierde van eene Engelsche myl van land; en dewyl wy voor

L

een

II. BOEK. een sleuf lagen, die in 't rif was, konden wy gemaklyk ten
1777. allen tyde aan den wal komen.

Mey. Zoo haast wy voor anker lagen, werden wy omringt door
eene meenigte kanoos, en oogenbliklyk was ons Schip vol
van inboorlingen. Zy bragten Varkens, Gevogelte, Vruch-
ten en Wortels mede, al het welk zy ruilden tegen doek,
mesfen, kralen, spykers en bylen. Feenou was met Omai
al vroeg in den morgen aan boord gekomen, om Kapitein
Cook voortedragen of inleiden by het Volk van 't Eiland,
gelyk deze dan, ten dien einden, zich met hen naar land
begaf.

Het Opperhoofd geleidde den Kapitein naar een hut, digt
aan het Zeestrand gelegen, en maar weinige oogenblikken te
voren aldaar ter zyner inhaalinge opgeregt. In deze hut wer-
den Feenou, Omai en Kapitein Cook geplaatst. De ande-
re Opperhoofden en de meenigte plaatsten zich tegen over
hen aan de buitenzyde, en zetteden zich insgelyks neder.
Kapitein Cook gevraagd zynde, hoe lang hy voornemens was
hier te vertoeven, antwoordde vyf dagen. Taipa werd daar-
op gelast zich naast hem te plaatzen, en dit aan 't Volk te
verklaren: waaröp hy het zelve aldus aansprak, gelyk Omai
ons in 't vervolg berigtte. Hy vermaande oud en jong, Ka-
pitein Cook te beschouwen als een vriend, die voornemens
was eenige weinige dagen by hen te blyven; en dat zy, ge-
durende zyn verblyf onder hen, hem niets moesten ontroo-
ven of afsteelen, of hem op de eene of andere wyze beledi-
gen. Hy gaf hen te verstaan, hoe men verwagtte dat zy
Varkens, Gevogelte, Vruchten &c. naar de Schepen zou-
den afbrengen, waarvoor zy zulke artykels, als hy opnoem-
de, in verwisseling zouden bekomen. Kort na dat Taipa de
vergaderde meenigte op deze wyze had aangesproken, ver-
liet Feenou hen, waaröp Kapitein Cook door Taipa onder-
rigt werd, dat het noodig ware een geschenk te doen aan
Eraoupa, den Oppersten van 't Eiland. Kapitein Cook, die
daaröp bedagt was geweest, gaf hem zoodanige artykels, die
verre zyne verwagting te boven gingen. Deze mildheid
zet.

zette twee Opperhoofden van andere Eilanden, die hier by aanwezig waren, insgelyks aan, gelyke eischen te doen. Taipa zelf bleef niet in gebreken iets voor zich te vorderen.

II. BOEK.

1777.

Mey.

Feenou hernam nu zyn zitplaats, en beval Eraoupa zich naast hem te zetten en het Volk aantefpreken, gelyk Taipa gedaan had; zoo als dan ten naasten by in dezelfde bewoordingen geschiedde.

Deze plechtigheden voorby zynde, werd Kapitein Cook, op deszelfs verzoek, door het Opperhoofd geleid naar de drie staande poelen van versch water, zoo als zy het noemden; in een van welke het water tamelyk was, en de gelegenheid geschikt, om zonder veel moeite onze watervaten te vullen.

Op Zondag den 18. vroeg in den morgen, kwamen Feenou en Omai, die thans by het Opperhoofd aan land sliep, aan boord, om Kapitein Cook te verzoeken aan den wal te komen. Hy ging met hen mede, en aan land stappende, werd hy geleid naar de plaats, daar hy den vorigen dag gezeten had, en daar hy thans eene groote meenigte menschen zag samengevloet. Alhoewel hy zich verbeeldde dat 'er iets ongemeens op til moest zyn, kon hy echter niet bevroeden wat; ook kon Omai hem deswegens niets berichten.

Na dat hy pas gezeten was, verschenen 'er omtrent honderd inboorlingen, beladen met Yams, weeg-breen, broodvrucht, kokernoten, en suikerriet, alles welk aan onze linkerzyde werd nedergezet. Een aantal anderen volgden kort daarop, en droegen dezelve soort van artykels, welke, in twee hoopen verzamelt, aan onze rechterzyde werden geplaatst. Aan deze werden vastgemaakt twee jonge Varkens, en een half dozyn Hoenders. Aan de linkerzyde werden zes jonge Varkens en twee Tortelduiven gebragt. Eraoupa plaatste zich zelve voor de artykels aan de linkerzyde, en een ander Opperhoofd voor die aan de rechterzyde; deze, gelyk wy gisten, waren de twee Opperhoofden, die dezelve, op last van Feenou, bezorgt hadden, die hier even blindeling gehoorzaamt werd als op Annamooka, en die waarschy-

II. BOEK. lyk by deze gelegenheid de Opperhoofden van Stapae de-
1777. ze schatting had opgelegd.

Mey. Toen de onbekrompe verzameling van voorraad in orde was geplaatst, en voordeelig geschikt, voegden de dragers zich by de meenigte, die om het geheel een kring sloten. Terstond daarop trad een aantal manschap, gewapend met knodzen, binnen de ruimte des cirkels, alwaar zy voor eenige oogenblikken paradeerden, wanneer de helft derzelve zich begaf naar de eene zyde, en de andere helft naar de andere zyde, zich plaatsende voor de aanschouwers. Onmiddelyk daar na onderhielden zy ons achter den anderen met enkele gevechten; een kampvechter van de eene zyde daagde dien van de andere zyde uit, gedeeltelyk door woorden, maar meerder nog door nadrukkelyke gebaren, om één hunner tegen hem te stellen. De uitdaging werd gemeenlyk aangenomen: de beide kampvechters namen eene gevoeglyke houding aan, en de stryd aangevangen zynde, bleef duren tot dat een hunner zwigtte, of tot dat de wapens gebroken waren. By het eindigen van elk gevecht, smeet de overwinnaar zich voor het Opperhoofd neder, regtte zich teroond weder op, en ging heen. Eenige oude mannen, die als regters scheenen voortezitten, gaven hunne goedkeuring of lof in weinige woorden te kennen; en de meenigte, vooral die aan de zyde van den overwinnaar, vermeldde den roem, dien hy verworven had, in twee of drie uitgalingen van hoezee.

Dit spel werd somtyds voor een korten tusschen tyd opgeschort, en dan vervangen door partyen, die met elkanderen worstelden of handgemeen raakten. Het eerste geschiedde op de wyze gebruikelijk te Otaheite, en het handgevecht verschildte weinig van dat der Engelschen. Een paar wakkeren meiden traden vervolgensterbane, en vielen zonder plichtspleeging, elkanderen met de vuist aan, met geen minder behendigheid dan de mannen. Deze stryd duurde echter niet lang, want in een halve minuut gaf een harer het op. De overwinnende heldin werd door de aanschouwers op dezelfde wyze toegejuicht, als de overwinnende kampvechters

ge.

gedaan waren. Schoon wy onze afkeuring lieten blyken van dit laatste spel, hinderde zulks niet, dat twee andere Vrouws- personen, die moedige deerns schenen te zyn, het strydkamp intraden, en waarschyndlyk malkanderen wakker met de handen zouden geklopt hebben, zoo niet twee oude Vrouwen tusfchen beiden gekomen waren, om haar te scheiden. Toen deze gevechten vertoont werden, waren 'er ten minften drie duizend aanschouwers tegenwoordig, en alles geschiedde met het volmaakite genoeg aan weerszyde; schoon sommige der kampvechters duwen kregen, van welken zy nog eenigen tyd daar na gevoel moeten gehad hebben.

Deze vermaaklykheden of vertooningen geëindigt zynde, gaf het Opperhoofd bericht aan Kapitein Cook, dat de mondkost, aan onze regter hand, een geschenk was voor Omai, en die, aan onze linker hand, voor hem, en dat hy Kapitein dezelve naar boord kon voeren, wanneer hem zulks best gelegen kwame. Het gedeelte van den voorraad voor Kapitein Cook, was ten naasten by een derde grooter dan dat van Omai.

Vier booten werden beladen met het geene Feenou ons geschonken had, en zyne mildheid en goeddadigheid overtrof alles, wat Kapitein Cook ooit ontvangen had van de Vorsten van eenige der Eilanden, welken hy, in den Stillen Oceaan, bezocht had. Hy omhelsde derhalven de eerste gelegenheid om Feenou te overtuigen, dat hy geenzins ongevoelig was voor zyne weldaden, en hy verëerde hem zoodanige artykels, als hy wist dat by hem in hooge achting waren. Feenou was zoo zeer voldaan over deze erkentenis, dat om niet in des Kapiteins schuld te blyven, hy hem nog twee zwaare Varkens, eenige wortels en zeer veel doek zondt.

Feenou te kennen hebbende gegeven, dat hy verlangde onze Scheeps-Soldaaten te zien exerceeren, beval Kapitein Cook, dat ze allen aan land zouden komen, des morgens van den 20 Mey. Na dat zy verscheide krygsbeweegingen gedaan en verscheide maalen gevuurt hadden, het welk aan de meenigte aanschouwers uitmuntend schein te behagen, onthaalde het Opperhoofd, op zyn beurt, ons op eene vertooning,

II. BOEK.
1777.
Mey.

ning, welke met eene naauwkeurigheid werd uitgevoerd, alle verre overtreffende, wat zy van onze krygsbeweelingen gezien hadden. Het was een soort van dans, welke door honderd vyf manspersonen werd verrigt, ieder met een werktuig in de hand, naar een Schipriem gelykende, twee en een half voet lang, dun van blad en met een kleen handvat. Met deze instrumenten deden zy verscheide zwaijingen, welke ieder verzeld ging van eene verschillende beweging of van eene verschillende lighaams - houding. Eerst schaarden de dansers zich in drie ryen, en verwisselden hunnen stand door verscheide bewegingen, zoo dat zy, die in de achterste ry waren, voor aan kwamen. Somtyds maakten zy één enkele ry uit, somtyds vormden zy een halven cirkel, en dan weder twee vierkante kolonnen. Gedurende de laatste beweging, trad een hunner voorwaards, en danste een krygsdans voor Kapitein Cook, waarmede die vertooning eindigde.

Het Muzyk, naar 't welk deze dansen geschieden, was het geluid van twee trommels, of liever houte blokken, uit welke zy, met geweld, eenige verschillende toonen haalden, door op dezelve met twee stokken te slaan. De dansers nogthans scheenen niet veel geholpen of geleid te worden door deze geluiden, maar wel door een rey van stemmen, by welke zich die der dansers voegden. Hun gezang was zoetluidend, en hunne daar mede overeenstemmende bewegingen werden met zoo veel kundigheid uitgevoerd, dat de gansche bende dansers een eenig regelmatig konstwerk scheen. De vertooning daarvan zou, op een Europees toneel, zyn toegejuicht geworden. Het overtrof zeer verre alles, wat wy tot hun vermaak aangewend hadden, zoo dat zy zich eenigzins verhooveerdigden op hunne meerderheid over ons. Geen onzer muzyk - instrumenten, buiten den trommel, behaagde hen; zelfs hielden zy onzen trommel voor minder dan de hunne. Onze Walthoorns konden zy niet dulden; zy toonden 'er de grootste verachting voor, en deze verachting had men voor dezelve op alle de andere Eilanden.

Om hen een gunstiger denkbeeld te geven van de verma-
ken

ten en hooger kundigheden der Engelschen, gaf Kapitein Cook bevel tot het vervaardigen van eenige vuurwerken, welke hy, toen 't duister was geworden, in de tegenwoordigheid van Feenou en eene groote meenigte Volks, liet spelen. Deze vertooning behaagde hen over 't geheel grootelyks; maar onze vuurpylen en waterballen verbaasden hen uittersten. Zy erkenden nu, dat wy hen de baas waren.

II. BOEK.

1777.

Mey.

De inboorlingen spanden nu alles aan om ons te vermaken, en zy bleven nog eenigen tyd aanhouden ons te onthaalen op hunne muziek en danspartyen, in welke laatsten de Vrouwsperfonen geen gering deel hadden, daar zy in dezelve zeer veel bevalligheid en ligtveerdigheid lieten blyken.

Kort daar aan vertoonde zich, op 't onverwagtst, een persoon, die op de vuurwerken, welke wy afgeschoten hadden, eenige schimpige en boertige aanmerkingen kwam maaken, welke den saamgevoelden hoop Volks deedt uitbarsten van lagchen. Feenou liet nu door zyn gevolg een dans dansen: zy vormden een dubbelen kring van vier en twintig ieder, rond de rey, en hieven een streelend gezang aan, vergezelt van bewegingen van hoofd en handen. By den aanvang waren hunne bewegingen langzaam, maar dezelve versnelden allengskens, en eindelyk besloten zy den dans met verscheidene zeer kunstige verplaatsingen van de beide cirkels.

Het feest van dezen gedenkwaardigen nacht werd beëindigd met een dans, daar het voornaamste Volk deel in nam. In veel opzichte was hy zeer gelyk aan de vorigen, maar zy versnelden hunne bewegingen tot zulk eene verbazende graad, en slingerden zoodanig met hunne hoofden van schouder tot schouder, dat zy gevaar schenen te loopen van hunne halzen te ontwrichten. Dit ging verzelt van handgeklap, en van een woest gejuich of liever geschreeuw. Een hunner voegde zich aan een zyde, en herhaalde iets op de wyze van een Muzikaal recitative, met zulk eene bevallige houding, dat sommige onzer toegejuichte Acteurs 'er van gebloost zouden hebben. Hy werd door een ander beantwoord, en zulks werd aan weerszyde door de gansche bende verscheide malen herhaalt,

II. BOEK. haalt, en geëindigt met zingen en dansen gelyk als zy begonnen hadden.

1777. *Mey.*

De beide laatste dansen werden algemeen toegejuicht van alle de aanschouwers. Zy geschiedden volmaakt op de maat, en sommige hunner gebaren waren zoo sprekende, dat men met regt kon gezegt hebben, dat zy de taal spraken, die zy nabootsten.

Het tooneel voor deze vertooningen was een open ruimte, tusfchen de boomen, die langs den Zee oever stonden, met toortfen op kleene afftanden van elkanderen, in 't ronde van de binnenzide des cirkels. Alhoewel de toevloed des Volks tamelyk groot was, was het getal der menschen vry minder dan dat, het welk 's morgens gezien werd, toen de Scheeps-Soldaten exerceerden. Verscheide onzer Heeren meenden, dat op dien morgen wel vyf duizend of meer menschen by een waren, om die exercitie te aanschouwen; doch Kapitein Cook achte die rekening een weinig te vergroot.

Daags daar aan, zynde den 21 Mei, deed Kapitein Cook een springtochtje te voet naar 't Eiland Lefooga, het welk hy in sommige opzichte beter vond dan Annamooka; de plantagien waren 'er niet alleen talryker, maar tevens grooter en uitgestrekter. Veele strecken lands, naby de Zee, leggen 'er woest of onbebouwt, het welk mischien is toetschryven aan een zandigen grond. In 't binnenste gedeelte van 't Eiland is de grond beter, en men vind 'er duidelyke blyken van eene sterker bevolking en van eenen ver gevorderden landbouw. Veele plantagien zyn zoodanig omtuint, dat de heggen of afschuttingen even wyd van elkanderen loopende, zeer breede open wegen laten. Wy zagen er groote plekken gronds, digt beplant met papier moerbezen boomen; ook waren de plantagien, in 't algemeen, overvloedig voorzien van zulke planten en vruchten, als aan het Eiland eigen zyn, en by welken de Commandeur nog voegde dezaden van meloenen, pompoeenen, Indiesch koornc &c. Naar by de plaats, daar wy aan land kwamen, zagen wy een bult gronds van twee of drie voeten hoog, op welken vier of vyf kleene hutten stonden, in welken de lyken van eenige lieden

van

van rang begraven lagen. Het Eiland heeft slechts zeven Engelfche mylen in lengte, en op sommige plaatzen is deszelfs breedte niet boven drie dergelyke mylen. Aan de Oostzyde is een rif, dat ver in Zee uitloopt, en tegen welk de golven met groot geweld aandruisfchen; 't is dit rif, dat Lefooga aan Foa hegt, welk Eilandje maar een halve myl van het eerste is afgelegen; by laag water kunnen de inboorlingen over dit rif van het eene Eiland naar 't andere gaan. De oever is een zandig strand of een koraale rots.

Toen de Kapitein van zyn tochtje wederkeerde, en aan boord te rug kwam, vond hy aan de achterfteven van het Schip de Resolution een groote en zeilvoerende kanoo vastgemaakt. In deze kanoo bevond zich Latooliboula, dien de Kapitein op zyn laafte reis te Tongataboo gezien had, en dien hy toen veronderstelde te zyn de Koning van dat Eiland. Men kon hem niet overhaalen aan boord te komen, maar hy bleef in zyn kanoo zitten, in eene zeer ernsthaftige houding. De Eilanders noemden hem *Areekea*, het welk Koning beteekent; een tytel dien wy niet gehoord hadden dat aan Feenou gegeven werd, hoe uitgestrekt zyn gezag ook over hen fcheen te zyn. Latooliboula bleef onder de achterfteven tot den avond, en vertrok toen. Feenou was te dien tydaan boord; maar geen dezer beide Opperhoofden gaven de minste acht op malkanderen.

Op den 23. toen wy bezig waren het Eiland te verlaten, kwam Feenou en deszelfs eerste minister, Taipa, aan de zyde van 't Schip in een kanoo, ons berigten, dat zy naar Vavaoo op reis gingen, een Eiland, zoo zy zeiden, omtrent twee dagen zeilens ten Noorden van Stapae. Het oogmerk hunner reis verzekerden zy te zyn, om nog eenige Varkens voor ons optedoen, en eenige mutzen van roode vederen voor Omai, om met zich naar Otaheite te nemen; zy verzogten ons, niet te zeilen voor hunne wederkomst, welke binnen vyf dagen zou zyn; waarna zy ons wilden verzellen naar Tongataboo. Kapitein Cook nam 't besluit om op de wederkomst van dit Opperhoofd te blyven wagten, die onmiddelyk op reis toog naar Vavaoo.

M

Op

II. BOEK. Op Zaterdag den 25. trad Kapitein Cook in een huis, daar
 1777. een Vrouwspersoon bezig was de oogen te verbinden van een
 Mey. kind, dat blind scheen. De instrumenten, van welke deze
 Vrouwelyke Oculiste gebruik maakte, waren twee dunne hout-
 te tenters, waarmede zy het oog aan 't bloeden bragt. In
 het zelfde huis vond hy eene andere Vrouw het hoofd van een
 kind scheeren met de kaak van een hai, in een stukje hout
 vast gemaakt; eerst maakte zy het hair nat met een vod,
 die zy in 't water doopte, en voorts zich bedienende van haar
 gereedschap, nam zy 't hair zoo dicht aan 't hoofd weg, als
 had zy een scheermes gebruikt. Kapitein Cook nam kort
 daar na aan zich zelve de proef van een dezer zonderlinge
 instrumenten, en bevond dat het volkomen kon voldoen.
 De inboorlingen dezer Eilanden hebben nogthans een an-
 dere manier, op welke zy hunne baarden scheeren; dit doen
 zy met twee schelpen, één van welken zy onder den baard
 plaatzen, terwyl zy met de andere het bovenste gedeelte af-
 schrappen; op deze wyze kunnen zy tamelyk kaal scheren,
 maar 't gaat langzaam. Men vind lieden onder hen, die dit
 als een beroep oeffenen: want het was voor onze matroozen
 zoo gemeen naar land te varen, om zich naar de wyze van
 Stapae den baard te laten schrappen, als het voor de Over-
 sten van 't Eiland was, zich naar boord te begeven om door
 onze barbiers geschoren te worden.

Kapitein Cook bevindende, dat weinig of niets van 't gene
 het Eiland opleverde, thans aan boord werd gebragt, besloot
 van ligging of standplaats te veranderen, en Feenou's weder-
 komst afte wagten in eene andere ankerplaats, alwaar hy eenige
 ververschingen zou kunnen bekomen. Dienvolgens gingen wy,
 den 26. onder zeil, en stevenden Zuidwaards aan langs het rif
 van het Eiland, en na dat wy verscheide ondieptens voorby
 waren, zetten wy het aan op de baai, welke gelegen is tusssen
 het Noord-ende van Hoolaiva en het Zuiden van Lefooga, al-
 waar wy het anker wierpen. Niet zoo haast was ons anker in
 den grond, of Meester Bligh, Schipper van de Resolution,
 werd uitgezonden om de baai te peilen, daar wy thans onze
 standplaats gekozen hadden. Kapitein Cook, verzeld van Luite-
 nant

ant Gore, ging aan land, aan het Zuider gedeelte van Lefoo-
ga, om naar versch water uittezien en de landstreek optenemen.

Lefooga en Hoolaiva zyn van den anderen afgescheiden
door een rif van koraale rotzen, die by laag water boven ko-
men. Sommige onzer Heeren, die aan het laatstgemelde
Eiland aan land gingen, zagen geen het minste teeken van
bebouwing op het Eiland, en slegts eene enkele hut, in wel-
ke een mansperfoon huisvestte, bezig met visch en schildpad-
den te vangen.

Op Dingsdag den 27. by 't aanbreken van den dag, maak-
te de Kapitein sein om 't anker te ligten; en daar hy voor-
nemens was op zyn tocht naar Tongataboo een doortocht
naar Annamooka te zoeken om het Zuiden, tusschen de tus-
schen beide gelegen Eilanden, zond hy Schipper Bligh in
een boot voor uit om te peilen. Maar alvorens wy onder
zeil waren, woei de wind zoo veranderlyk en onbestendig,
dat het niet raadzaam was een vaart te beginnen, die ons zoo
weinig bekend was: wy bleven derhalven leggen en seinden
den Schipper te rug te komen. Hy en de Schipper van de
Discovery werden naderhand afgezonden, ieder in een boot,
om de engts op te nemen. Tegen den middag kregen wy
een groote kanoo, die zeil voerde, onder onze achtersteven,
in dezelve bevond zich een mansperfoon, Poulaho of Futtasai-
ke geheten, of wel beide die namen voerende; de inboorlin-
gen, welke toen aan boord waren, zeiden hem Koning te
zyn van Tongataboo, Annamooka, Stapae en alle de na-
burige Eilanden. Wy waren verwondert een vreemdeling
verreert te zien met dien tytel, dien men ons had doen ge-
looven aan een anderen te behooren; maar zy bleven by hun-
ne verzekeringen, dat het opperste gezag behoorde aan Pou-
laho; en zy erkenden nu voor de eerste maal, dat Feenou
geen Koning was, maar een ondergeschikt Opperhoofd van
veel gezag. Poulaho werd daarop van den Kapitein aan
boord genoodigt, daar hy zeer welkom was, alzoo hy by-
wyze van een geschenk twee vette Varkens met zich bragt.
Deeze groote Personadie, schoon niet ryzig, was zeer log
en zoo lyvig dat hy byna geen gestalte had. Hy scheen om-

II. BOEK.

1777.

Mey.

II. BOEK. 1777. *Mey.* trent veertig jaaren oud te zyn: hy had sluik hair, en zyne wezenstrekken verschilden aanmerklyk van die der meerderheid zyns Volks. Wy vonden in hem een ernsthaftig en verstandig man. Hy bezag het Schip en de verscheide nieuwe voorwerpen met zeer veel oplettendheid, en deed verscheide snedige vragen. Toen hy in 't bezichtigen van 't Vee en andere nieuwigheden, zyne nieuwsgierigheid voldaan had, werd hy verzogt in de kajuit te komen, daar eenige van zyn gevolg tegen inbragten, dat indien hy zulks deed, het zou kunnen gebeuren, dat 'er boven zyn hoofd geloopt wierd; iets dat niet geoorloofd was. Schoon de Kapitein aanbod die zwaarigheid wegteneemen, met te belasten, dat niemand zich zou verftouten over de kajuit te loopen, ftoorde Poulaho zich niet aan die plechtigheid, maar trad, zonder eenige bepalingen te maken, naar beneden in de kajuit. Thans fcheen hy, niet minder dan zyn Volk, verlangende om ons te overtuigen dat hy, en niet Faenou, Koning was. Hy zette zich met ons aan het middagmaal, maar at en dronk zeer weinig en daar na verzogt hy den Commandeur hem naar den wal te willen verzellen. Kapitein Cook deedt zulks in zyn eigen boot, na hem alvorens zulke geschenken gegeven te hebben, die verre zyne verwagting te boven gingen, en om welken te beäntwoorden, Poulaho bevel gaf van nog twee andere Varkens naar boord te zenden. De Koning werd van zyne eige onderdaanen uit de boot gedragen op een soort van een hand berry; en plaatste zich terftond in een klein huis, naar by den oever. Hy zette Kapitein Cook aan zyne zyde, en zyn gevolg fchaarde zich buiten het huis in eenen halven cirkel voor hen. Een oude Vrouw zat dicht by het Opperhoofd, en hield een soort van waaijer in haar hand, om de vliegen van zich afteweeren. De onderscheide artikels, welke zyn Volk aan boord der Schepen, by ruiling, ontvangen had, werden thans alle voor hem uitgespreid; hy bekeek die met oplettendheid, en vroeg hen wat zy 'er in ruiling voor gegeven hadden; en ten langen lesten beval hy de eigenaars, ieder het zyne optenemen, uitgezondert een glaze kom welke hy voor zich hield. Zy, die deze dingen voor hem bragten, wier-

wierpen zich eerst voor hem neder, stelden toen het gekog- H. BOEK.
te ten toon, rezen vervolgens op en vertrokken. Dezelfde 1777.
plechtigheid namen zy, by het te rug nemen, in acht, Mey.
en niemand hunner onderwond zich, staande tot hem te spreken. Zyne opwagters, even voor zy van hem afgingen, deden hem hulde, door het buigen hunner hoofden, tot aan de zolen zyner voeten, welke voeten zy met de boven en onder zyde der vingers van iedere hand aanraakten. Kapitein Cook stond verrukt over den eerbied, dien te dezer gelegenheid wierd in acht genomen, hebbende maar zeldzaam iets dergelyks ergens gezien, zelfs niet by beschaa' der Volken.

Toen Kapitein Cook aan boord kwam, vond hy den Schipper van het gedaane tochtje te rug gekeerd. Deze berichtte hem, dat 'er, zoo verre hy geweest had, een doortogt was voor de Schepen, met een tamelyken Anker-grond; maar dat, naar het Zuiden en Zuid-Oosten, hy een aantal droogtens, banken, blinde klippen en kleine eilanden bespeurd had. Ingevolge van dit bericht lieten wy alle gedagten varen, om langs dien weg een doortogt te zoeken; en besloten hebbende naar Annamooka weder te keeren, langs dezelfde Vaart, welke wy nog onlangs ondervonden hadden, veilig te zyn, zouden wy des anderendaags, den 28., zyn onderzeil gegaan, ware de Wind niet zoo onbestendig gebleven.

Op den 29., by 't aanbreken van den dag, ligten wy het Anker; met een fraai koeltje, uit den Oost Noord-Oosten, steevenden wy Westwaards, en werden van verscheidene zeilvoerende kanoos gevolgt.

Des namiddags liep de wind van 't Oosten naar 't Zuid Zuid-Oosten, met een frische koelte. Daar onze koers thans Zuid Zuid-West lag, waren wy verplicht te loefwaard op te laveeren, en wy bereikten slechts de Noordzyde van Footoha, tegen agt uren des avonds. Den volgenden dag laveerden wy het op naar Lofange, en peilden grond aan ly of aan de Noord-Westzyde, in veertig vadem water; maar de bodem rotsachtig zynde

II. BOEK. en bezet met een keten van blinde klippen aan ly, hielden wy het aan op Kotoo, daar wy verwagten beter
 1777. Ankergrond aantetreffen. De duister was reeds gevallen
 Mey. voor dat wy dat Eiland bereikten, daar wy geene bekende Ankerplaats vindende, den nacht doorbrachten, met af en aan te laveeren. Op den 31., by 't aanbreeken van den dag, zeilden wy op de engte aan, welke tusschen Kotoo is, en tusschen het rif rotzen ten Westen daar van gelegen; maar, op onze aannadering, hadden wy geen genoegzaamen wind, om ons door 't zelve te brengen. Wy stевenden derhalven naar den buiten kant van 't rif, en hielden Zuid-West aan, tot byna twaalf uren, wanneer wy, ontdekkende niet genoeg te loefwaard te vorderen, en vreezende te ver van 't Eiland te zullen verwyderen, terwyl wy zeer veele van deszelfs inboorlingen aan boord hadden, wendden en te rug keerden, en den nacht doorbragten tusschen Footooha en Kotoo. De wind blies thans styf door, met rukken en regen, en gedurende den nacht, de Resolution, door eene kleene draijing van den wind, te ver loefwaard raakende, was zeer na op 't punt van te vervallen op een laag zandig Eiland, Pootoo Pootooa genaamt, en omringt van blinde klippen. Ons Volk, by geluk, even te voren op 't dek geroepen, om het Schip te doen wenden, en de meeste hunner ieder op zyn post zynde, verrigtte met zeer veel oplettendheid en vlugheid het noodige, en dit alleen was ons behoud. De Discovery, die verachter ons was, liep geen gevaar.

Juny. By 't aankomen van het morgen licht, werd 'er een Boot uitgezet, en de Officier, die 'er het bevel over kreeg, werd belast naar Ankergrond te peilen langs het rif, het welk van dat Eiland in Zee uitschiet. Gedurende het afzyn van de Boot, trachten wy de Schepen te wenden, door het Kanaal tusschen het rif van Kotoo en het zandig Eiland; maar een sterke tegenstroom ontmoetende, waren wy genoodzaakt daar van afzien, en voor Anker te komen in vyftig Vademen Water, hebbende het

het zandig Eiland Oost ten Noorden, op den afstand van ongeveer een Engelsche Myl. Hier bleven wy tot den 4. Juny, en kregen dikwyls bezoek van den Koning van Tooboueito en van Volk, dat van de naburige Eilanden kwam om met ons te handelen. Schipper Bligh was inmiddels uitgezonden, om de engtens te peilen tusschen de Eilanden ten Oosten gelegen; en Kapitein Cook begaf zich in persoon naar Kotoo, om het zelve op te nemen. Dit Eiland, uit hoofde der korale riffen, die het omvangen, is naauwlyks te genaken door booten. Deszelfs Noord-Westëinde is laag; maar het ryst eensklaps in 't midden, en eindigt aan het Zuid-Oostëinde in roode kleyachtige steiltens.

II. BOEK.

1777.

Juny.

Het brengt gelyke vruchten en wortels voort als de aangrenzende Eilanden, en is tamelyk bebouwt, schoon dun bevolkt. Het heeft omtrent de lengtens van twee Engelsche Mylen. Terwyl de Commandeur het zelve overal omwandelde, hield ons Volk 'er zich bezig met grasmaijen voor 't Vee, en wy zaaiden 'er eenige Meloenzaden.

In den morgenstond van den 4. ligten wy het Anker, en gingen met eene frische koelte onderzeil naar Annamooka, daar wy den volgenden morgen voor Anker kwamen, ten naasten by in dezelfde plaats, daar wy nog onlangs gelegen hadden. Kapitein Cook begaf zich kort daar op naar Land, en vond de Eilanders braaf bezig, op hunne Plantadien, met het opdelven van Wortels voor den handel. Meer dan twee honderd hunner lieten zich dien dag aan strand vinden, en waren gretig om handel te dryven. De Yams waren nu op zyn best, en wy kregen 'er een goeden voorraad van tegen yzer. Alvorens de Kapitein naar boord te rug keerde, bezocht hy de verscheidene plaatzen, daar hy Meloen en Komkommer zaad gezaait had; maar vond, tot zyn groot leedweezen, dat de meesten vernield waren geworden door 't ongediert; eenige fyn-appel planten, die insgelyks door hem gepoot waren, vond hy echter in eenen voorspoedigen staat.

Op Vrydag den 6., des middags, kwam Feenou van Va-

II. BOEK. Vavaoo aan, en berichtte ons, dat verscheiden Kanoos, beladen met Varkens en anderen voorraad, met hem van dat Eiland afgezeild, met al derzelve Manschap verongelukt waren, in het stormachtige weder, dat wy onlangs gehad hadden. Dit treurig nieuws vond niet veel ingang by ons, alzoo wy thans genoegzaame kundigheid hadden van het karakter des aanbrengrers. De waarheid bestond mischien daar in, dat hy buiten staat was geweest te Vavaoo den voorraad te bekoomen, op welke hy gehoopt had, of zoo hy 'er iets bekomen hadde, hy het zelve te Stapaee had gelaten, welke hy op zynen te rug tocht voorby moest, alwaar hy gehooft moest hebben dat Poulaho ons een bezoek had gegeven; die hy wist, dat, als zyn meerder, al de verdienste en de belooning zou hebben van 't bezorgen dezes voorraads, zonder echter gedeelt te liebben in de moeite om dezelve byeen te brengen. Den volgenden morgen kwam Poulaho aan, met eenige andere Opperhoofden, terwyl Kapitein Cook toevallig aan Land was met Feenou, die thans berouwscheen te hebben over zyn gehouden gedrag, in zich een karakter aantematigen daar hy geen eisch op had: want hy erkende niet alleen Poulaho als Souverein van Tongataboo en de omleggende Eilanden, maar hy geliet zich als of hy sterk met hem vooringenomen was. De Kapitein verliet hem en ging een bezoek geven aan den Koning, dien hy vond zitten met eenige weinige inboorlingen voor hem; terwyl een groot getal anderen, zich haastende om hem hunnen eerbied te bewyzen, den kring merkelyk en schielyk vergrooten. Toen Feenou naderde, plaatste hy zich onder de overigen, die voor Poulaho zaten, als opwachters van zyne Majesteit. In 't eerst scheen hy een weinig belemmerd en verlegen; doch hy hersteide zich rasch. De beide Opperhoofden hadden toen een gesprek met elkanderen, en beide gingen zy met den Kapitein naar Boord om te middagmalen; maar Poulaho alleen zette zich aan tafel. Na dat Feenou hulde had bewezen, met volgens gewoonte den voet te begroeten van zynen Oppervorst met hoofd en

deiden Kanoos, met hem van anfschap veron- dat wy onlangs et veel ingang- ligheid hadden arheid bestond- geweest te Va- e hy gehoopt- het zelve te te rug tocht- ben dat Pou- rist, dat, als- ing zou heb- er echter ge- eën te bren- o aan, met- n Cook toe- ouwscheen te een karakter- at hy erken- ataboo en de- of hy sterk- verliet hem- ien hy vond- em; terwijl- em hunnen- hielyk ver- zich onder- achters van- nig belem- De beide- deren, en- om te mid- afel. Na- gewoonte- met hoofd- en

in handen, ging hy de Kajuit uit, en het bleek thans, dat hy in 's Konings tegenwoordigheid niet eten noch drinken mogt.

II. BOEK.

1777.

Juny.

Op den 8., lichtten wy het Anker, en stevenden naar Tongataboo, met eene aangename koelte uit den Noord-Oosten. Wy werden verzeld van veertien of vyftien Zeilvoerende vaartuigen, die allen de beide Schepen ver vooruit zeilden, en aan de Eilanders toebehoorden. Ten vyf uren, nademiddag, zagen wy twee kleene Eilanden, ten Westen, op den afstand van vier Zeemylen; het een was genaamt Hoonga Stapae, en het ander Hoonga Tonga. Zy zyn gelegen op de Zuidpools hoogte van 20 gr. 36 min. omtrent tien Zeemylen van de Westpunt van Annamooka. Wy bleven een Zuidwesten koers houden, en zagen, op den 9., verscheide kleene Eilanden, buiten welken Eooa en Tongataboo zich opdeden. Wy hadden thans vyf en twintig vademen water, met een bodem van gebroken koraal en zand; de diepte nam trapwyze af by 't naderen van de bovengemelde kleene Eilanden. In 't sturen, rigten wy ons naar de aanwyzing onzer lootzen, en hielden op de wydste ruimte aan, tuschen deze Eilanden, toen wy ongevoelig gedreven werden naar e ne breede plaat, vol koraal rots, beneden de oppervlakte van de Zee. Niettegenstaande wy alle zorg en oplettendheid aanwendden om deze klippen te vermyden, konden wy niet verhoeden, dat het Schip op een derzelven stootte; de Discovery, schoon achter ons, raakte zelf niet vry. Gelukkiglyk dat geen der beide Schepen vast raakte of schade kregen. Wy bleven by onzen koers, en zoo haast wy eene plaats aantreffen, daar wy met eenige veiligheid voor anker konden komen, lieten wy het zelve vallen, en vaardigden de Schippers met de booten af, om te peilen. Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen, of verscheide Inboorlingen van Tongataboo kwamen in hunne Kanoos naar ons af, en zy, zoo wel als onze lootzen, verzekerden ons, dat wy verder op diep water zouden aantreffen, zonder klippen. Hun bericht was waar, want,

N

om-

II. BOEK. omtrent vier uren, werd 'er van de Booten fein gegeven,
 1777. dat 'er goeden ankergrond gevonden was: wy ligten der-
 Juny. halven onze ankers, en zeilden verder op tot dat het duis-
 ter werd, wanneer wy in negen vademen water voor an-
 ker kwamen, op een zandigen bodem. 's Nachts regen-
 de het een weinig, maar vroeg in den morgen, toen de
 wind Zuid liep, en ons goed weder aanbragt, ligten wy
 weder het anker, en zeilden tot onder Tongataboo. Ter-
 wyl wy naar de haven oplaveerden, bleef de Koning in
 zyn Kanoo rond zeilen; ook hadden wy ten zelve ty-
 de een groot aantal kleene Kanoos, om onze schepen.
 Twee dezer Kanoos, die niet uit den weg weken voor
 zyn Koninglyk Schip, werden van het zelve overzeild,
 zonder dat de Vorst 'er zich het minst aan scheen te
 kreunen.

Den 10. Juny, 's namiddags om twee uren, kwamen
 wy ter plaatze onzer bestemming aan; zy was zeer ge-
 makkelyk, en ten Zuid-Oosten gevormt door de kust van
 Tongataboo, en ten Oosten en Noord-Oosten door twee
 kleene Eilandjes. Hier ankerden de beide Schepen in een
 zandigen grond, in tien vademen water, een vierde van
 een Engelsche Myl van het strand af.

Wy hadden niet lang voor Tongataboo ten anker gele-
 gen, of Kapitein Cook begaf zich naar 't Eiland, verzeld
 van eenige Officieren en Omai. Zy vonden den Koning
 aan 't strand op hen wagten, en werden door hem geleid
 naar een klein huis, dicht by de boschen; voor het huis-
 je was eene groote opene ruimte; de Koning zeide aan
 den Kapitein, dat hy 'er gebruik van kon maken, zoo
 lang hy aan 't Eiland bleef. Zy hadden nog niet lang
 in 't huisje geweest, of eene meenigte Inboorlingen ver-
 zamelde zich, in een kring, voor hen op de vlakte: in-
 middels werd 'er een gebakken Varken en een meenigte
 gebakke wortels aangebragt en in deelen uitgelegt, en naar
 's Konings bevel uitgedeelt.

Alvorens Kapitein Cook naar boord te rug keerde, poog-
 de hy een waterplaats te vinden; men bragt hem by verschei-
 de

de poelen, één van welken tamelyk goed water had, doch het zelve was wat ver landwaards in. Onderrigt wordende, dat het kleene Eiland Pangimodoo, naar by het welk de Schepen gelegen waren, hem beter van dat artykel kon voorzien; liet de Kapitein, den volgende morgen, zich daar heen brengen, en vond 'er een poel met beter water, dan hy nog op deze Eilanden had aangetroffen. Deze poel, welke ongemeen vuil was, liet hy van alle ruigt zuiveren, en toen vulden wy 'er onze water vaten. Denzelfden morgen sloegen wy een tent op, by 't huis, dat de Koning ten onzen gebruike bestemt had. De Paarden, het Rundvee en de Schapen werden aan land gebragt, en eenige Scheeps Soldaten tot een wacht gestelt by dezelve. Het Observatorium werd niet ver van de tent opgerigt; de Heer King nam zyn verblyf aan land om de waarnemingen te besturen, en het opzicht te hebben over alle andere noodwendige verrigtingen. Een gedeelte van 't Volk werd in de boschen te werk gezet aan 't hakken van brandhout en aan 't zagen van planken voor de Schepen; de Constapels werden aangesteld om handel te dryven met de Inwoners, die van alle deelen van 't Eiland afkwamen met Varkens, Yams, Kokernoten en andere artykels, zoo dat de plaats, die wy aan den wal besloegen, naar eene Kermis geleek, en onze Schepen aanmerkelyk waren opgepropt met het Volk, het welk ons dagelyks kwam bezoeken. Feenou, die zich in onze buurt onthield, gaf ons telkens blyken van zynen rykdom en edelmoedigheid, door ons te blyven begiftigen met dingen, die ons van veel waarde waren. Poulaho was in dit stuk niet minder oplettende voor ons, want naauelyks ging 'er een dag voorby, of hy begunstigde ons met aanzienlyke geschenken. Thans werd ons berigt, dat zeker persoon, Mareewagee genaamt, van een zeer hoogen rang was op dit Eiland, en zelfs hooger nog dan Poulaho: maar dat hy, uit vergevorderde jaren, stil leefde. Op Vrydag den 13., omtrent twaalf uren, kwam echter Mareewagee, tot op eenen kleenen afstand van de plaats,

II. BOEK.

1777.

Juni.

H. BOEK.
1777.
Juny.

plaats, die wy aan land besloegen, verzeld van een grootaantal menschen van allerlei rang. In den achtermiddag begaven de beide Kapiteins en andere onzer Heeren, verzeld van Feenou, zich naar den wal om hem te bezoeken. Zy vonden, onder een boom, iemand zitten, voor wien een lap doek gespreid was, van omtrent vyftig ellen lengte, rondom welke lap een aantal menschen gezeten was. Zy verbeeldten zich, in hem dien grooten personadie teanschouwen, doch zy werden uit die doling geholpen door Feenou, die hen onderrigtte, dat een ander, die op een stuk Mat was gezeten, Mareewagee was.

Kapitein Cook, die niet verwacht had, by deze gelegenheid, twee Opperhoofden aantetreffen, had slechts een geschenk voor één mede gebragt, het welk hy thans genoodzaakt was te verdeelen, en dewyl het zeer aanmerkelyk was, aan beiden uitersten scheen te voldoen. Onze maats onderhielden hen thans omtrent een uur met twee walthoorens en een trommel; maar het afvuren van een zakpistool, het welk Kapitein Clerke by zich had, scheen hen het meeste te behagen. Alvorens onze Heeren afscheid namen van de beide Opperhoofden, werd de groote lap doek opgerolt, en benevens eenige weinige Kokernoten aan Kapitein Cook aangeboden. Des anderendaags morgens kwam de oude Toobou aan boord een tegenbezoek afleggen by den Commandeur, te gelyker tyd een bezoek gevende aan Kapitein Clerke; by deze gelegenheid werd het gebrekkige van ons eerste geschenk rykelyk vergoed. Inmiddels begaf Mareewagee zich naar den wal, om ons Volk te zien arbeiden, en de Heer King toonde hem alles wat wy daar hadden. Hy stond verstomt van verwondering op 't zien van ons Vee; en onze Spanzaag trok voornamentlyk zyn aandacht. Tegen den middag, kwam Poulaho aan boord, medebrengende deszelfs Zoon, die omtrent twaalf jaren oud was. Hy middagmaalde met Kapitein Cook: dan alhoewel de Zoon 'er by was, mogt hy niet by hem zitten. De Koning kreeg rasch smaak in onze kokery, en had veel op met onze wyn. Hy hield
thans

thans zyn verblyf digt by onze tent, alwaar hy dezen avond ons Volk vermaakte met een dans, in welke hy zelf, schoon zoo lyvig en log, deel nam.

II. BOEK.

1777.

Juny.

Op den 15. ontving Kapitein Cook een boodschap vanden ouden Toobou, behelzende dat hy verlangde hem aan den wal te zien. De Kapitein en Omai gingen vervolgens hunne opwachting maken by dat Opperhoofd, het welk zy vonden zitten, als een der oude Aartsvaders, onder de schaduw van een boom, met een groote lap doek, van de fabriek van 't Eiland, voor hem uitgespreid. Hy verzocht hen zich by hem neder te zetten, waarna hy tot Omai zeide, dat het doek met eenige kokernoten en roode vederen het geschenk uitmaakte, het welk hy aan Kapitein Cook deedt.

Middeleryl deed de Heer Anderfon, met verscheide anderen, een tochtje landwaards in, alwaar zy de volgende opmerkingen maakten. Ten Westen van de tent is het land, omtrent twee Engelsche mylen ver, geheel onbebouwt, schoon bedekt met boomen en kreupel hout, dat uit de natuur zeer kragtig wast. Aan geene zyde daarvan strekt zich eene groote vlakke uit, daar zy verscheide Kokosboomen en eenige kleene Plantadien zagen. Naby de kreek, welke ten Westen van de tent loopt is het land volmaakt vlak, en by hoogwater ofloedgetyde overstroomt.

De volgende dag, zynde den 17. was door Mareewagoe bestemt tot een groote *haiva* of vertooning, tot welke wy alle genoodigt waren. Voor de kortstondige hut van dit Opperhoofd, digt by onze landpost, was ten dien einde een zeer groote plek gronds opgeruimt. Des ogtends kwam een zeer groot aantal inwoners van binnen 's Lands af, ieder met een langen stok op schouder, aan welks eene einde een yam hong. De stokken en yams, aan beide de zyden van de open ruimte nedergelegd zynde, maakten twee groote hoopen versierd met kleene vischjes van veelërleije soort. Deze waren het geschenk van Mareewagoe aan de Kapiteinen Cook en Clerke. De noodige voorbereidzelen gemaakt zynde, begonnen de Eilanders, omtrent elf uren, onderscheiden dansen, welke zy *Mai* noemen. De bende Muziekanten bestond eerst uit:

AL BOEK. zeventig man als een rei, in 't midden van welk drie Instrumenten geplaatst waren, die zy trommels noemen, schoon zy niet veel gelyks met dezelve hadden.

Juny.

Er waren vier ryen, van vier-en-twintig mannen ieder, in den eersten dans. Deze hielden in hunne handen een klein, dun, hout Instrument, omtrent twee voeten lang, in deszelfs gedaante naar een Schopriem gelykende. Met deze Instrumenten, welke zy *pagge* noemen, maakten zy verscheide bewegingen; dan eens dezelve naar den grond rigtende, aan de eene zyde met eene gelyke neiging des lichaams, en dan weder dezelve naar de andere zyde wendende, en schielyk van de eene hand in de andere overbrengende, draijende dezelve met zeer veel behendigheid; met verscheide andere verrigtingen en bewegingen. Hierop vong men een vlugger dans aan, die echter langzaam begon; men zong voor omtrent tien minuten, toen het ganfche lighaam in eene tweevoudige verdeling aftrok en weder naderde, makende een foort van ronden kring, waarmede de dans eindigde; de rei trok insgelyks af, en de trommels werden aan eene zyde gesteld. Drie andere dansen volgden op dezen: maar dezelve hadden zoo veel overeenkomst met de vorigen, dat ik het onnoodig acht die te beschryven.

Deze vermaaklykheden hielden aan van de klokke elf uren des morgens tot na drie uren in den achtermiddag. De meenigte Eilanders, die als aanschouwers was te saamgevloeit, benevens die geenen, die op de handelplaats by de tent en elders rond liepen, bedroeg ten minsten tienduizend, alle binnen den omtrek van eene Engelsche myl.

In den avond werden wy vermaakt met de *Bomai* of nachtdanssen, in een groote opene ruimte, voor de opgeslagen woning van Feenou. Deze duurden drie uren, gedurende welken tyd 'er omtrent twaalf gedanst werden, byna dezelfde als die te Stapaee.

Alhoewel alles geschiedde in beter orde dan wy met reden konden verwagten, kon echter onze oplettendste zorg niet verhoeden, dat wy geplunderd of beroofd werden van de inboorlingen op de honendste en tergendste wyze. Er was byna

na niet iets dat zy niet trachten ons te ontnemen. Eens, op 'tmidden van den dag, poogden zy een anker weg te voeren van voor de boeg van de Discovery, doch te vergeefs. Het eenigst geweld, dat zy pleegden, was dat zy het schouderbeen braken van een onzer geiten, waar aan het dier, niet lang daar na, stierf.

Op Woensdag den 18., gaf Kapitein Cook eenige geschenken aan Mereewagee, in vergelding van die, welke hy, daags te voren, van dat Opperhoofd had ontvangen; en dewyl het onthaal op de vertooning van dien dag ons scheen uittedaagen, om aan onze zyde mede eenig Schouwspel te leveren, beval de Kapitein alle de Scheeps-Soldaaten derzelver exercitien te verrigten, op dezelfde plek daar gedanst was; ook werden aldaar des avonds eenige vuurwerken afgeschoten. De Koning, de voornaamste Opperhoofden en een groote meenigte Volks, waren 'er by tegenwoordig. Het vuren der Soldaten, by Pelottons, scheen hen te behagen, maar onze waterballen en vuurpylen bewonderden zy met de uitterste verbaasdheid.

Terwyl de Inboorlingen de vertooningen van dien avond wacht afwagteden, hield het grootste gedeelte van dezelve, in den namiddag, zich bezig met wilstelen en vechterien. In deze oefeningen blyven zy zeer bedaart, en verlaten het strydperk zonder het minste teken van ongenoegen op hun hun gelaat. Beide Jongens en Meisjes neemen deel in deze oefeningen, en dikwils gebeurt het, dat de kleine deerns hardnekkig met elkanderen kampen. By alle die gelegendheden, achten zy het geen schande overwonnen te worden; ook zet de overwonnen persoon zich even onverschillig neder als of hy niet gestreden hadde. Sommigen van ons Volk traden somtyds tegen hen in 't strydperk, maar werden gemeenlyk overwonnen.

Kapitein Cook voornemens om van 't Vee, het welk hy met zich gebragt had, iets aan dit Eiland te laten, achtte het noodig, des wegens eene verdeeling te maken, voor zyn vertrek. Ten dien einde liet hy, op den 19., de Opperhoofden te zamen roepen, voor ons huis, daar hy hen te

ken-

II. BOEK.
1777.
Juni.

II. BOEK. 1777. *Juny.* kennen gaf, welk een geschenk hy hen had toegedagt. Aan den Koning gaf hy een Stier en een Koe; aan Mareewagee een Kaapsche Ram en twee Oijen; en aan Feenou een Hengst en een Merry. Hy onderrigtte Omai hen te zeggen dat geene van dergelyke dieren binnen den omtrek van verscheide Maanden Zeilens van hun Eiland, bestonden; dat hy dezelve tot hun had overgebracht met veel moeite en kosten, en enkel tot hun gebruik; dat zy, om die reden, zorg moesten dragen geene dier Dieren te dooden, voor dat zy sterk vermee-nigvuldigt zouden zyn; en eindelyk, dat zy en hun nageflacht moesten onthouden en in hun geheugen prenten, dat zy dezelve ontvangen of bekomen hadden van de inboorlingen van Brittannie.

Eenige Officiëren van beide Schepen, op het Eiland een tochtje landwaards in gedaan hebbende, kwamen den 22 Juny des avonds te rug, na eene afwezigheid van twee dagen. Zy hadden hunne Musketten met het benoodigde kruid en lood by zich gehad, behalven nog verscheide kleene artykels die 't meest in aanmerking kwamen by deze Inboorlingen, al het welk hen op dezen kleinen tocht met de grootste behendigheid was ontfolen geworden. Schoon de Kapitein naderhand geen moeite deedt om de artykels te rug te bekomen, welke by deze gelegenheid gestolen waren, kreeg hy echter dezelve allen weder, door tusfschenkomst van Feenou, behalven één Musket en eenige weinige andere kleinnigheden. By die gelegenheid kregen wy ook het gereedschap en andere dingen, die men onze Werklieden ontfolen had, te rug.

Op den 25. Juny hadden wy onze Schepen wel voorzien, onze Zeilen herstelt en het Want weder in orde gebracht, en hadden thans weinig voorraad meer van de voortbrengzels des Eilands te verwachten. Maar dewyl 'er den 5 July een Zon-Eclips stond te zyn, besloot de Kapitein dien tyd afte-wagten, of hy gelegenheid mogt hebben dezelve waartenemen.

Op Maandag den 30 Juny verzelden de Heer King en Anderson, als bezoekers, Futtafaike naar zyn huis, het welk niet ver

edagt. Aan
Mareewagee
een Hengst
gen dat gee-
n verscheide
dat hy dezel-
kosten, en
org moesten
erk vermee-
n nageslacht
dat zy dezel-
rlingen van

Eiland een
den 22 Ju-
twee dagen.
de kruid en
ene artykels
oorlingen,
grootste be-
e Kapitein
rug te be-
en, kreeg
st van Fee-
ndere klei-
et gereed-
ontstolen

voorzien,
bragt, en
brengzels
July een
tyd afte-
e waarte-

g en An-
welk niet
ver

ver af was van dat zyns Broeders Poulaho, te Mooa. Kort na II. BOEK.
hunne aankomst werd 'er een zwaar Varken gedood, het welk 1777.
geschiedde door herhaalde slagen op den kop. Het hair werd Juny.
vervolgens konstig afgeschraapt met de scherpe kant van ge-
spleten Bamboes stukken, waarmede de ingewanden insgelyks
uitgesneden werden. Vooräf, had men een oven gereed
gemaakt, bestaande in een groot hol, in de aarde gedol-
ven, waarvan den bodem belegt werd met steenen, van
grootte, bykans, als eens mans vuist, welke gloeiend ge-
maakt werden, onder een brandend vuur; vervolgens om-
wonden zy eenige dier steenen met bladen van den brood-
vrucht-boom, met welken zy den buik des Varkens opvul-
den, stoppende 'er een aantal bladeren by in, om het uitval-
len te verhoeden, en stekende een soort van prop van dezelf-
de soort van bladen in den Aarsdarm. Dit verrigt zynde,
werd het lighaam geplaatst op eenige stokken, dwars over
de steenen gelegen, en bedekt met weegbree bladen. De
aarde werd vervolgens rondom opgegraven, en de oven dus
toegemaakt, werd 'er verder geen moeite meer aan be-
steed.

Op hunne wederkomst naar 't huis van Futtasaike, werd
het gebraden of gebakken Varken opgedischt, met eenige
kokernoten en verscheide bennetjes gebakken wortels. De
man, die 's morgens het Varken had toebereid, sneed het
zelve meesterlyk op met een mes van gespleten Bamboes.
Schoon het ten minsten vyftig ponden woog, werd het in
zyn geheel voor hen opgezet; na dat zy 'er iets van geno-
men hadden, verzogten zy, dat het overige onder 't Volk,
dat rondom zat, mogt gebruikt worden.

Des avonds werden zy op een Speen-Varken onthaalt,
even eens toebereid als het Varken, en even als dat opge-
discht met wortels en kokernoten. Toen 't Avondmaal ge-
eindigt was, werd 'er een ganschen hoop doek binnen ge-
bragt voor hen om in te slapen; maar zy werden in hunne
rust gestoord door een zonderling voorbeeld van weelde, in
welke hunne lieden van aanzien zich toegaven, en 't welk
bestaat in den slaper te slaan of knuffelen. Twee Vrouws-
per.

M. BOEK. personen, by Futtasaike gezeten, verrigten dat werk, het
 1777. welk zy *tooge tooge* heten; zy streeken of knuffelden zyn
Juny. lighaam en beenen met beide vuisten, tot dat hy in slaap
 viel, en bleven, met tusschen pozen, dat werk, den gan-
 schen nacht door, aanhouden. Als de persoon vast in slaap
 is, verminderen zy de kracht en vlugheid van 't wryven; maar
 zoo haast zy merken dat hy wakker word, hervatten zy het
 werk als voren. Des morgens werd hen gezegt, dat de Vrou-
 wen van Futtasaike elkanderen aflostten en by beurten zich
 te rust begaven. Een werk als dit, zou in eenig ander land
 voor zeer rustverstorende aangezien worden; maar hier
 werkt het alseen rustverwekkend middel, en toont wat de heb-
 belykheid niet al vermag.

Kapitein Cook had zyn verblyf aan dit Eiland verlengt, uit
 hoofde van de aannaderende Eclips; maar, naar de *Micro-*
meter (*) kykende (op den 2 July) vond men 'er iets aan ge-
 broken, en het werktuig ongeschikt voor 't gebruik, tot dat
 het verholpen ware, het welk niet kon geschieden voor den
 tyd dat men het noodig had. Om die reden bragten wy de-
 zen dag al ons Vee aan boord, uitgezondert die Dieren,
 welken wy besloten hadden op dit Eiland te laten. De Ka-
 pitein was voornemens geweest de Kalkoense Haan en Hen
 insgelyks alhier te laten; maar twee Hennen, by toeval,
 om 't leven gekomen zynde, en liever verkiezende die Vo-
 gels op Otaheite voortteplanten, behield hy het eenige paar,
 dat ons overbleef, voor dat Eiland.

Den volgenden dag namen wy ons anker in, en bragten de
 Schepen achter Pangemodoo, ten einde gereed te zyn om by
 den eersten gunstigen wind door de engtens te komen. De
 Koning, die dezen dag met ons middagmaalde, bekeek met
 byzondere aandacht de tafelborden; het welk Kapitein Cook,
 die zulks had opgemerkt, aanzette om hem een tin of aarde
 bord aantebieden.

July.

Des Zaturdags den 5. July, in den morgen, de dag van de
 Eclips, was de lucht betrokken, en wy kregen eenige re-
 gen.

[*] Een Instrument; waarmede men kleine tusschenruimten meet.

genvlogen. Omtrent negen uren, brak de Zon door met kleene tusschenpozen van omtrent een halfuur, doch even voor 't begin van de Eclips raakte zy geheel achter de Wolken. Omtrent het midden van de Eclips liet de Zon zich nu en dan weder zien; doch het overige van den dag bleef de lucht betrokken, zoo dat wy het einde der Eclips niet konden zien.

Na dat de Eclips geëindigt was, pakten wy onze Instrumenten op, en alles wat wy aan land hadden, werd 't Scheep gebragt. Geene der inboorlingen eenige zorg gedragen hebbende voor de drie Schapen, aan Mareewagee gegeven, belastte de Commandeur dezelve weder naar 't Schip te voeren. Hy was bezorgt dat, indien ze daar gelaten werden, de Honden ze zouden vernielen.

De Heer Anderson berigtte ons dat het Eiland Amsterdam den omtrek heeft van omtrent twintig Zeemylen, en dat de oevers bestaan uit koraal rots. Het Land doet 'er zich zeer schoon voor, en levert overvloed van Yams, Kokernoten &c. Er is geen viervoetig gediert dan Varkens, Honden en Ratten. Men vind 'er veelerye soort van Vogels, en de Zeelevert Visfchen in overvloed.

Alhoewel wy thans gereed waren om onder Zeil te gaan, hadden wy geen daglicht genoeg om door de engtens te komen, alzoo het morgenty te vroeg kwam en het avondty te laat inviel; wy waren derhalven genoodzaakt twee of drie dagen te wagten, ten zy wy het geluk mogten hebben om een voor den wind te krygen.

Wy ligten nogthans anker op den 10., omtrent agturen des morgens, en met een styve koelte, raakten wy door het kanaal tusschen de kleene Eilanden Makkaha en Monooafai. Het ty liep ons eerst sterk mede, en bragt ons op tot aan het lagoon, daar de Oosterstroom met dien van het Westen invalt; het welk met de zuiging van het lagoon en van de banken voor het zelve, zeer sterke Rafelingen en Draaikolken maakt. Behalven dit nadeelige, gaat de diepte van 't kanaal een kabelslengte te boven; gevolgelyk kan men 'er niet ankeren, als dicht aan de rotzen, in veertig of vyfen veertig

11. BOEK. vademem waters; daar een Schip bloot legt aan Draaikolken.
 1777. Wy bleven tusfchen de beide tyden opoleven, tot dat het
July. ten naasten by hoogwater was, zonder een enkelen duim te winnen of te verliezen, toen wy eensklaps in den stroom van het Oosterlyk ty raakten. Overtuigt dat wy niet voor den duistere in Zee konden komen, wierpen wy 't anker dicht onder de kust van Tongataboo, in vyf en veertig vademem water. De Discovery ankerde onder onze achterstevan, maar dreef van grond af voor dat het anker hield, en kwam eerst te middernacht weder by ons.

Na tot elf uren van den volgenden morgen hier gelegen te hebben, ligten wy het anker en stевenden Oost op. Ten tien uren kwamen wy het Oost-einde van 't Eiland te boven en hielden op Middelburg of Eooa (zoo als de Inboorlingen het noemen) aan, daar wy 's morgens ten agt uren ten anker kwamen in veertig vademem water; zynde ten naasten by dezelve plaats, daar Kapitein Cook in 1773 gelegen had, toen hy dezelve de English-road of Engelfche Rheeде noemde.

Zo haast wy voor anker lagen, kwam Taoofa het Opperhoofd en verscheide Inboorlingen ons aan boord bezoeken, en toonden zich verheugt over onze aankomst. De Kapitein vergezelde hem naar land, om versch water optesporen, om welk hy voornaamlyk te Eooa gekomen was. Hy had te Tongataboo vernomen dat hier een stroom van de heuvelen in Zee liep, doch zulks had thans geen plaats. Men geleidde hem naar een spong in de rotzen tusfchen hoog en laag water, doch dezelve was brak. Toen zy bemerkten dat ons dit water niet beviel, werden wy, een weinig landwaards in, een diepe sleuf aangewezen, daar wy uitmundend water vonden, het welk, schoon moeilyk te bekomen, echter, door middel van spuiten en linnen kokers, naar den oever kon afgevoerd worden: maar liever dan zulk een langzaam en lastig werk te ondernemen, vergenoegde de Kapitein zich met den voorraad te Tongataboo opgedaan.

Aan dit Eiland bragten wy den Ram en de beide Oijen, die wy van de Kaap de Goede Hoop hadden mede genoomen, en
 thans

thans aan de zorg overlieten van Taoofa, die wonderlyk daarmede in zyn schik was.

II. BOEK.

1777.

July.

Terwyl wy hier voor anker lagen, bekoorde dit Eiland ons door de vertooning van eene heerlyke landsdouwe, daar wy geen de geringste schyn van gezien hadden, aan alle de Eilanden, die wy onlangs hadden aangedaan; ook overtrof het in hoogte alle de door ons bezogte of ontdekte Eilanden, zints ons vertrek van Nieuw - Zeeland; en deszelfs kruin, welke bykans vlak was, liep in eene langzame schuinte naar Zee af. De andere Eilanden, welke deze groep uitmaken, vlak zynde, kon het oog op dezelve niets anders zien, dan de boomen, waarmede zy bedekt zyn; maar daar alhier een zagt ryzende grond is, heeft men 'er een uitgestrekt gezicht over, en men ziet 'er verscheide boschen in eene heerlyke wanorde verspreid. Naby den oever is alles beschaduwt door eene verscheidenheid van boomen, onder welken de Inboorlingen hunne woningen aanleggen, en naar de rechterzyde van onze legplaats, was een der uitgestrektste boschen van kokospalmen, welke wy ooit gezien hadden.

Op den 13., des namiddags, begaf een bende van ons Volk zich naar het hoogste gedeelte des Eilands, een weinig ter rechterzyde van de Schepen, om een uitzicht te hebben over de gansche landstreek. Omtrent half weg gekomen zynde, gingen wy door een diepe Valei, welker beneden grond en zyden bewasfen waren met boomen. Wy vonden overvloed van koraal, tot dat wy de toppen der hoogste heuvelen bereikt hadden; de grond is naby den top over 't geheel een roodachtige klei, welke op zommige plaatzen diep doorgaat. Op het verhevenste gedeelte van het Eiland zagen wy eene ronde bedding, welke geschoort werd door een muur van koraal steenen. Onze leidslieden verhaalden ons dat die Berg opgeworpen was op bevel van hunnen Oversten en dat men 'er nu en dan famen kwam om *Kava* te drinken. Op een kleenen afstand van daar was een sprong van uitmuntend water, en omtrent een myl lager een stroom, welk, zoo men zeide, in Zee uitliep, wanneer 'er veel regen viel.

II. BOEK. Van deze hoogte hadden wy een volkomen gezigt over 't gansche Eiland, uitgezondert van een klein gedeelte naar 't Zuiden. De Zuid-Oost kant, van waar de heuvels, op welke wy ons thans bevonden, niet wyd af waren, ryst met groote onëffenheden onmiddelyk uit de Zee; zoo dat de vlakten en velden alle aan den Noord-West kant leggen; welke, opgeluisterd met verscheiden Boschen van opgaande Boomen, met tusschen beide leggende Plantadien, voor 't oog eene heerlyke landschap uitleveren. Terwyl Kapitein Cook bezig was deze betoverende landstreek te beschouwen, vermaakte hy zich met het heuglyk denbeeld, dat een toekomend Zee-man mischien het genoeg zou hebben, om van deze hoogte de weiden opgepropt te zien van Runderen en klein Vee, door deze Schepen uit Engeland alhier aangebragt; en dat de vervulling van dit enkel weldadig oogmerk, by uitsluiting van alle andere inzigten, een genoegzaam en voldoende bewys zoude uitleveren, dat onze reizen niet nutteloos geweest zyn.

Den volgende morgen zette Kapitein Cook een Pynappel in den grond, en bezaaide de voornaamste Plantadien met Meloenzaden en andere vruchten en gewassen. Hy had, inderdaad, reden om te veronderstellen, dat zyne pogingen niet vruchteloos zouden zyn, want hy had het genoeg, voor het middagmaal van dezen dag, een schotel met knollen te zien op dischen, het voortbrengzel der zaden, welke hy hier, in 1773, den grond had toebetrout.

De Kapitein den 15. bepaalt hebbende onder Zeil te gaan, drong Taoofa by hem aan om nog wat te biyven, ten einde hem een geschenk te kunnen doen, het welk hy voor hem liet vervaardigen. Kapitein Cook liet zich overhalen en stelde deszelfs vertrek uit. Des anderen daags ontving hy van het Opperhoofd een geschenk, bestaande in twee kleine hoopen wortels en eenige fruit, al het welk scheen by een verzamelt te zyn als op de andere Eilanden.

Kapitein Cook keerde toen naar boord, in gezelschap van Taoofa en een van Poulaho's Bedienden, door wien hy een stuk staaf yzer aan dat Opperhoofd zond, als een afscheids

tee-

teeken van zyne achting voor hem; ook kon hy hem niets zenden dat van meer waarde voor hem ware.

1777.

July.

Kort daarna ligten wy het anker, en zeilden, met eene labbere koelte, uit den Zuid-Oosten, naar Zee, daar Ta-oofa en eenige andere Inboorlingen ons verlieten. By't opwinden van het ankertouw, vonden wy het kabel zeer beschadigt; ook ondervonden wy, dat eene verbazende hooge Zee aldaar uit het Zuid-Westen komt invallen.

Wy namen nu afscheid van de Vriendelyke Eilanden en derzelver bewoners, na eene hartelyke verkeering van tuschen de twee en drie maanden met de laatsten gehad te hebben. 't Is waar, nu en dan waren 'er eenige verschillen ontstaan, voortkomende uit hunne natuurlyke geneigtheid tot Diefstal, schoon niet zeer aangemoedigt door de onachtzaamheid of zorgloosheid van ons Volk. Deze verschillen nogthans hadden nooit eenige nadeelige gevolgen; en maar weinige maats, die tot onze Schepen behoorden, die niet met eenig leedwezen afscheid van hunne Vrienden namen. De tyd, welke wy hier doorbragten, werd niet verspilt, en daar wy, voor een groot gedeelte, van de voortbrengzels der Eilanden leefden, werd 'er zeer weinig van onze Scheepsvoorraad verteert. Ook namen wy nog eene genoegzame hoeveelheid verversingen mede, van welken wy bestaankonden, tot onze aankomst aan eene andere plaats, daar wy ons op nieuw konden voorzien. De Commandeur verheugde zich gelegenheid gehad te hebben, dit arm Volk dienst te doen, door hen eenige nuttige Dieren te laten; en dat die, welke hy voor Otaheite geschikt had, nieuwe krachten gekregen hadden in de weiden van Tongataboo. De voordeelen, welke wy genoten met deze plaats aan te doen, waren aanmerkelijk, en wy genoten die, zonder de volvoering van onze hoofdbedoeling te vertragen; nademaal het jaargetyde, om naar 't Noorden te stevenen, reeds voorby was, toen wy 't besluit namen deze Eilanden te bezoeken.

Onder de benaming van Vriendlyke Eilanden moeten wy insluiten niet alleen de groep te Stapae, maar ook die Eilandjes, welke naar 't Noorden, byna onder denzelfden

mij-

II. BOEK. middaglyn, ontdekt zyn geworden, zoo wel als eenige anderen onder de beheersching van Tongataboo, welke de
1777. Hoofdplaats is, en de zetel des bewinds.
July.

Naar het beste bescheid, welk wy konden bekomen, is deze Archipel zeer uitgestrekt. Een der Inboorlingen telde honderd en vyftig Eilanden op, welker namen alle door den Heer Anderfon zyn aangeteekent.

De aanzienlykste Eilanden, van welken wy in deze na- buurschap hoorden spreken, zyn Hamoa, Vavaoo, en Feejee, elk van welke grooter is dan Tongataboo; maar het schynt niet, dat eenig Europeër ooit een eenig daarvan gezien heeft.

Hamoa legt twee dagen Zeilens Noord - Westen van Vavaoo. Het word gezegt het grootste van alle hunne Eilanden te zyn, wel voorzien van Havens en goed water, en overvloed hebbende aan alle de artykels van verversching, welke op de door ons bezogte plaatzen gevonden werden. Poulaho neemt dikwyls zyn verblyf op dat Eiland; en het Volk aldaar wordt zeer hoog geëcht te Tongataboo.

Feejee legt omtrent drie dagen Zeilens van Tongataboo. Het heeft overvloed aan Varkens, Honden, Gevogelte en zulke vruchten en wortelen, als wy op de andere Eilanden vonden; ook is 't grooter dan Tongataboo, maar niet aan de beheering daarvan onderworpen, gelyk de andere Eilanden van dezen Archipel zyn.

De kleur van de Inboorlingen van Feejee was ten minsten een schaduw donkerer dan die der bewoners van de Vriendelyke Eilanden. Wy zagen één der inboorlingen van Feejee; zyn linker oor was gespleten en het lil van 't zelve zoodanig gerekt, dat het tot aan zyn schouder hing. Dergelyk eene zonderlingheid had Kapitein Cook ook aangetroffen, op zyn tweede reis, aan andere Eilanden van de Zuid - Zee. De Mans van Feejee waren hier zeer geëerbiedigt; niet alleen om hun vermogen en wreedheid in het Oorlog, maar tevens om hun vernuft; want in 't stuk van handwerk overtreffen zy verre de bewoners van Tongataboo. Men toonde ons blyken daar van in hunne knodzen en speeren, die
zeer

zeer aartig gefneden waren. Men liet ons insgelyks eenig geruit doek van hen zien, veelverwige matten, aarde potten en andere artykels, in welker maakzel en stof eene meerderheid van vernuft en kunst doorstraalde.

II. BOEK.

1777-

July

De Haven en Ankerplaats van Tongataboo overtreft, zoo in veiligheid en ruimte, als in goedheid van den bodem, alles wat wy ergens aan deze Eilanden ontmoetteden. Het gevaar, dat wy liepen, by 't inkomen van 't Noorden, moet elk bevelhebber, die in het toekomende hier zou willen inloopen, op zyn hoede doen zyn omtrent deze pasage, voor al met een Schip, dat diep gaat; daar de engte, welke wy by 't uitzeilen verkozen, veel wyder en veiliger is.

Alhoewel de Haven van Tongataboo de voorkeur behoorde te worden gegeven, is het water te Annamooka echter veel beter, schoon niet zoo goed als men het zoude verlangen. Tamelyk goed water is 'er evenwel te bekomen door 't graven van putten, digt aan den kant des poels: behalven nog dat Annamooka, ten naasten by in 't midden der groep geplaatst, daardoor best gelegen is om verversching van de andere Eilanden te bekomen. Er is een kreek in het rif aan de Noordzyde van 't Eiland, daar twee of drie Schepen veilig kunnen geborgen worden.

Daar wy tusfchen de twee en drie maanden onder hen hebben doorgebracht, kan men met reden verwagten, dat wy in staat zyn alle zwarigheden optelosen, en een tamelyk goed verslag te geven van hunne zeden, gewoontens en instellingen, zoo wel Burgerlyke als Godsdienstige; voornamenlyk daar wy iemand by ons hadden, die zoo wel hunne taal als de onze verstaande, gevolgelyk ten vertolker konde dienen. Doch Omai was niet geschikt voor dien taak.

De Inboorlingen der Vriendelyke Eilanden zyn zeldzaam boven de gemeene gestalte, schoon 'er onder zyn, die eene lengte van zes voeten hebben, zyn gemeenlyk sterk en welgemaakt, met breede schouders; wy zagen verscheide zeer schoone lieden onder hen, schoon zy, door 't uitpuilen hunner spieren, meer kracht dan schoonheid vertoonen. Hunne wezenstrekken zyn zoo verschillende dat, behalven eene

II. BOEK. zekere stompigheid aan de 'punt hunner neus, welke algemeen is, het niet wel mogelyk is hen onder zekere bepaalde trekken te kenschetzen. Aan den anderen kant hebben wy veele echte Romeinsche neuzen en honderde van Europeesche wezens onder hen gezien. Hunne oogen en tanden zyn goed; maar de laatste zyn niet zoo regelmatig en wit als onder de Indische Natien. Weinige hunner nogthans hebben die ongemeene dikheid van lippen, welke zoo gemeen is op de andere Eilanden.

De Vrouwen verschillen in haare wezenstrekken minder van de Mannen, dan in haare gedaante, welke geheel en al die sterke vleeszige vastheid ontbeert, die by de Mannen gevonden word. Schoon de trekken van eenige onder haar zeer fyn en tederzyn, en de ware kenmerken harer Sexe, waardoor zy zoo veel aanspraak heeft op schoonheid en uitdrukking, is echter die regel hier geenzins zoo algemeen als in veele andere landen. Behalven deze algemeene uitzondering zyn de lichaaamen van de meeste hunner Vrouwspersonen gemeenlyk wel gemaakt, en men vind 'er zommige onder, die volmaakte Modellen van eene schoone gestalte zyn. Maar de ongemeene dunheid en teederheid harer vingeren, waar in geene der Europeesche Vrouwen haar overtreffen, schynt iets byzonders en eigen te zyn aan de Vrouwen van deze Eilanden.

Men vind weinige natuurlyke gebreken of wanschapenheid onder de inboorlingen; echter zagen wy 'er twee of drie met inwaards gebogen voeten; ook zyn ze niet vry van zommige kwalen.

Hunne sterkte en vlugheid beäntwoorden volkomen aan hunne gespierde Ledematen, en in 't oeffenen of gebruiken derzelven, toonen zy duidelyk, tot nog toe zeer weinig verzwakt te zyn door de talryke kwalen, welke de natuurlyke gevolgen zyn van werkeloosheid en traagheid.

De zachtzinnigheid of goedaartigheid, welke zy in eene groote mate bezitten, is op hun gelaat afgeschildert, het welk niets heeft van die woeste bitsheid, welke altoos die Natien kenschetst, die nog barbaarsch of onbeschaaft zyn.

Hun-

Hunne vreedzame geneigtheid is duidelyk optemaken uit de vriendelyke wyze, op welke zy vreemdelingen onthalen. In stede van hen openlyk of onverhoeds aan te vallen, hebben zy nog nooit de geringste blyk gegeven van vyandelykheid; maar gelyk de beschaafde Natiën, eene verkeerling gezogt met hunne bezoekers door ruilebuiten; een middel, het welk alle Natiën tot een zekeren trap van Vriendschap verëenigt. Zy verstaan zich het ruilebuiten zoo volmaakt, dat wy, in 't eerst, verönderstelden dat zy de bedrevenheid daar in verkregen hadden in 't handelen met nabuurige Eilanden; maar in 't vervolg bleek het dat zy naauwlyks eenigen handel dreven dan met Feejee. Mischien liet geene Natie in de wereld, in den handel, meer eerlykheid en minder wantrouwen blyken. Wy stonden hen veilig toe onze goederen te bekyken en te onderzoeken, en zy stelden het zelve blinde vertrouwen in ons. Indien een der beide partyen te onvreden was over dien koop, dien hy gedaan had, nam 'er terstond, met wederzyds genoegen, eene herwysfeling plaats. Over 't geheel schynen zy veele der uitstekendste hoedanigheden te bezitten, die het menschelyk hart versieren.

Eene neiging tot Dievery schynt het eenige gebrek te zyn dat hun fraai karakter bezwalkt. Allen, van wat Sexe of onderdom, waren er zeer sterk aan overgegeven. Wegens dit gebrek in hun karakter moeten wy aanmerken, dat het zelve enkel betreklyk was tot ons, want in hunne onderlinge handelingen met elkanderen, heeft het Diefstal geen meer plaats als in andere landen, daar de onëerlyke praktyken van byzondere leden der Maatschappy geen recht geven, om een geheel Volk opverschillig te beschuldigen. 'Er is eenige inschikkelykheid te gebruiken omtrent de zwakheden van deze arme Eilanders, wier zinnen wy geheel en al overweldigden door den glans en het schitterende van nieuwe en overmeesterende voorwerpen.

Het hair dezer Eilanders is, in 't algemeen, dik, sluik en sterk, schoon 'er onder zyn, die het gekroest en gekrult hebben. Uit den aart schynt het zwak te zyn; maar veele Mans en zommige Vrouwen geven het eene bruine of pur-

II. BOEK.

1777.

July.

II. BOEK. pere kleur, en eenige weinige verwen het Oranje. De eerste kleur word voortgebragt door 't gebruik van een soort 1777. van pleister van gebrant koraal met water gemengt; de *July.* tweede door 't raspzel van een roodächtigt hout, tot een pap gemaakt, en over 't hair gestreken; de derde kleur is het uitwerkzel van den Kurkuma wortel.

In de kleeding van beide de Sexen is geen onderscheid; zy bestaat in een stuk doek of matwerk van omtrent drie ellen breed en twee en een half el lag. Van voren is het dubbel, en hangt gelyk een boezelaar ter halver been neder. Dat gedeelte van 't gewaad, het welk boven den gordel uitkomt, is geplooit in verscheide ploijen, welke als men ze uittrekt, stof genoeg leveren om rondom de schouders geslagen te worden. Dit gewaad is, wat den vorm aanbelangt, het algemeenste; maar de fyne matten en lange stukken doek worden enkel gedragen by lieden van hooger rang. Het minder soort vergenoegt zich met kleene stukken, en hebben dikwyls niet meer dan een dekkleed van bladen van planten of van de *Maro*, een smal stuk doek of mat, gelyk een Sjerp. Dit laten zy om den middel en tusfchen de dyen doorgaan; het word zelden anders als van de Mannen gebruikt. By hunne *Haivas* of groote onthalen of vertooningen, hebben zy onderscheiden gewaden, welke schoon gelyk in vorm meer of minder opgefiert zyn met roode vederen.

Beide Mannen en Vrouwen beschermen nu en dan hunne aangezichten tegen de Zon met kleene mutzen, gemaakt van verscheidenerlei stof.

Er is geen onderscheid in desierselen der beide Sexen. De gemeenste zyn halsnoeren, gemaakt van de vrucht van den Pandanus en verscheide welriekende bloemen bekend by den algemeenen naam van Kahulla. Anderen bestaan uit kleene schelpen, haire tanden, de vleugels en schenkels van Vogels &c., die alle op de borst hangen. Op deze wyze dragen zy dikwyls glad gemaakte paarl-moer schelpen, of een ring om het boven gedeelte vanden arm; ringen van Schildpad om de vingers en verscheide van deze aan malkander geschakeld om 't gewricht van de hand.

In het oorlei hebben zy twee gaten geboord, in welke zy stukjes yvoor dragen van drie duimen lang en van eene langwerpig ronde gedaante, welke aan 't eene gat ingestoken en aan 't andere gat uitgehaalt worden; of stukjes riet, opgevult met een geel blanketzel.

II. BOEK.

1777.

July.

In lichaamlyke reinheid stellen zy veel vermaak; ten dien einde baden zy zich dikwyls in poelen. Schoon het water van de meesten dier poelen ondraaglyk stinkt, verkiezen zy het altoos boven 't Zeewater; ook houden zy zich zoo volkomen verzekert dat het Zeewater hunne huid benadeelt, dat wanneer zy genoodzaakt zyn in de Zee te bāden, zy zich altoos van zoet water zullen bedienen om zich aftewaschen. Zy zyn buitensporig gezet op Kokernoot-Olie, van welke zy een goed deel over hun hoofd en schouders uitstorten, wryvende zich ook over het gansche lighaam met de zelve.

In hun huislyk bestaan hebben zy geen harden arbeid te verrigten, welke het leven onaangenaam maakt, en evenwel het werk, dat zy te doen hebben, belet hen tot logheid of luiheid te vervallen. Hunne landstreek is zoo wel begunstigt van de Natuur, dat het eerste nautyks kan plaats hebben, en hunne geëartheid is zoodanig, dat zy hunnen tyd niet ledig kunnen doorbrengen. De bezigheden der Vrouwen zyn 'er niet zwaar of moeilyk, en kunnen meest in huis verrigt worden. Het maken van doek word geheel aan hare zorg overgelaten.

Een ander handwerk van de Vrouwen is het maken hunner matten, welke die van alle andere landen overtreffen, zoo wel met betrekking tot derzelver weefzel als fraaiheid! Er zyn verscheide andere artykels van minder aanbelang, welke hunne Vrouwen onledig houden.

De Mannen, gelyk natuurlyk is, hebben vry meer en ook moeilyker arbeid te verrigten dan de Vrouwen. Het bouwen van huizen, het timmeren hunner kanoos, delandbouw en het vischen zyn de voornaamste zaaken aan hunne zorg aanbevolen. Daar zy meest al bestaan van aangekweekte wortels en vruchten, zyn ze genoodzaakt een landbouw te

oef-

II. BOEK. oeffenen, welken zy, door hunne nyverheid tot een zekere
1777. graad van volkomendheid gebragt hebben.

July.

De Broodvrucht en Kokernoot-Boomen staan overal verspreid zonder orde, en geven hun weinig moeite, wanneer dezelve eens tot zekere hoogte gekomen zyn. Het Suikriet word gewoonlyk in kleene plekken dicht by een gezet. De Moerbezie, van welke het doek word gemaakt, word zeer rein gehouden en eene goede ruimte gelaten.

In het famenstellen hunner huizen laten zy weinig smaak of vernuft blyken. Die van het geringe zoort van Volk zyn ellendige hutten, naauylks voldoende om hen tegen 't weer te beschutten. Die van voorname lieden zyn grooter en tevens gemakkeliker en geneuglyker.

Zy zyn zeer afgeregt in het timmeren hunner kanoos, en van alles wat zy met hunne handen maken, zyn deze het beste. De dubbele zyn groot genoeg, om omtrent vyftig personen te voeren, en zyn snel in 't Zeilen. Op dezelve word gemeenlyk een hut of tent opgeslagen van den eigenaar en deszelfs huisgezien. Zy worden saamgesteld van het hout van den broodvrucht boom en zeer net gewerkt. Van buiten schynen zy uit één enkel vast stuk gemaakt te zyn; maar van nader by ziet men dat zy bestaan uit een groot aantal stukken, allen naaukeurig in malkanderen gewerkt, en door middel van een boord of rand aan de binnenkant te famengehegt door koord van den Kokernoot. De enkele kanoos zyn voorzien van een uitlegger. De eenige gereedschappen, welke zy gebruiken in 't maken van deze Booten, zyn bylen of dissels van een gladde zwarte steen; booren van Haijetanden, en raspen of vylen van de ruwe huid eens Vischs, vast gelymt op platte stukjes hout. Het zelfde gereedschap gebruiken zy tot alle andere werk, uitgezondert schelpen, welke zy tot messen gebruiken. Hun touwwerk is gemaakt van de vezelen van den Kokernootdop, welke, schoon niet boven tien duimen lang, zy tot de dikte van een schagt en zoo lang maken als zy goedvinden en in kluwen opwinden; van dezen worden de zwarer touwen gemaakt, door verscheide van die koorden samentewerken. Hunne visch-

ly-

lynen zyn zoo sterk en even als ons beste koord. Hunne kleene vischhoeken zyn geheel van Paarlmoer Schelp gemaakt; maar de groote vischhoeken zyn enkel op den rug daarmede gedekt; en beide punten zyn gemeenlyk van schildpad. Zy hebben insgelyks een aantal kleene Vischzegen, ongemeen fyn gebreid.

Hunne Muzikale rieten of pypen, welke de *Syrinx* der ouden gelyken, bestaan uit agt of tien stukken evenwydig van elkanderen geplaatst, doch de meeste ongelyk van lengte. Hunne fluiten zyn gemaakt van het Lid eens Bamboes riets, omtrent agttien duimen lang, en aan beide einden gesloten, hebbende naby ieder eind eengat, en nog vier andere gaten, twee van welken, en slechts één van de eersten, van hen in 't spelen gebruykt worden.

Hunne Krygswapens zyn knodzen, kunstig versierde speeren en werpschigten. Zy maken ook bogen en pylen; maar deze strekken enkel tot vermaak in 't schieten naar Vogels, en niet tot Krygsgebruik.

Hunne keuken groentens bestaan voornaamlyk in Weegbree, Kokernoten, Broodvrucht, en Yams of Wortels. Hunne voornaamste dierlyk voedsel bestaat uit: Varkens, Vleesch, Visch en Hoenders; maar 't gemeene Volk eet meest Ratten. Henne Varkens, Hoenders en Schildpadden schynen hen slegts nu en dan tot lekkernyen te dienen en geschikt voor lieden van rang. Hunne spys word meest gebakken als op Otaheite; en van verscheidenerlei soorten van vruchten maken zy smakelyke gerechten. In het bereiden van hunne spyzen en in de manier van hun eten zyn zy niet zeer zindelyk. Over hunnen maaltyd drinken zy gewoonlyk water, of Kokernoot-melk. De *Kava* is enkel hun morgen-drink. De spys, welke den Opperhoofden word voortgezet, word gemeenlyk op weegbrée bladen gelegd.

Schoon men 'er weinig met Vrouwelyke kuisheid schein op te hebben, weten wy niet dat 'er een enkele echtbreuk heeft plaats gehad, gedurende ons gansche verblyf aan deze Eilanden; ook waren de ongehuwde Vrouwsperzonen van aanzien niet gerieflyker in hare gunsten. Men vond 'er ech-

II. BOEK. echter een groot aantal van een gansch verschillend karakter.

1777.
July.

De droefheid, welke deze Eilanders over een afgestorvene laten blyken, is een klare blyk van hunne goedâartigheid. Behalven de Lidteekenen, welke zy zich toebrengen door brandingen, dryven zy zich een Haje tand in 't hoofd, tot dat zy sterk bloeden, zy slaan hunne tanden met steenen, en steken hunne spiesen niet alleen door hunne kaken in hunne monden, maar tevens door 't binnenste hunner dyen en in hunne zyden. De smertelykste pynen nogthans doen zy zich aan, en hebben enkel plaats, wanneer zy den dood beweenen van hunne naastbestaanden. Als iemand hunner sterft, word hy in matten en doek gewonden en dan begraven. Toen Kapitein Cook, op zyn tweede reis, voor 't eerst deze Eilanden bezocht, bemerkte hy, dat veele Inboorlingen een of beide hunne pinken afgesneden hadden, van welke verminking toen ter tyd geen regt bescheid kon verkrygen. Maar thans werd hem gezegt, dat dit geschied, wanneer zy met eenige gevaarlyke kwaal of ziekte gekwelt zyn, die zy meenen dat hen ten grave zal slepen. Zy veronderstellen, dat de pink by de Godheid zal aangenomen worden als eene verzoenende offerhande, krachtig genoeg om hunne herstelling te bewerken. De afzetting of affnydig geschiedt met een steene byl. Onder tien perzonen was 'er naaulyks een, die niet op zulk een wyze verminkt was, Somtyds nemen zy die zoo dicht aan de hand weg, dat zy het been raken, het welk haar aan de hand hegt. Onder 't gemeene Volk is 't insgelyks gebruiklyk, een Lid van hun pink aftefnyden, uit hoofde der ziekte van de Opperhoofden, onder welken zy behooren.

Zy stellen een Veel-Godendom, doch alle die Goden zyn minder dan *Kallafootonga*, die zy voor een Vrouw houden en beschouwen als den oorsprong der meeste dingen, in den Hemel haar woonstede hebbende, van waar zy den wind, den regen, den donder &c. bestiert. Zy zyn van gevoelen dat wanneer deze zeer te onvreden over hen is, de vruchten der aarde verzengt, verscheide dingen door den blixem ver-
teert,

teert, en zy zelve bezogt worden met ziekten en dood; II. BOEK.
maar dat, zoo haast haare gramschap of toorn bedaart, 1777.
alles terstond tot den vorigen staat van welvaart weder-
keert. July.

Zy bewyzen geen eerdienst aan eenig zichtbaar deel der
scheppinge, of aan iets dat het maakzel is van hunne eigen
handen. Zy offeren geen Honden, Varkens en Vruchten,
(gelyk de gewoonte is op Otaheite,) ten zy zinnebeeldig.
Maar 'er schynt geene reden om te twyffelen of zy offeren
menschen.

Wegens hunne Regeeringsvorm hebben wy slegts weinig
kundigheid. Eene ondergeschiktheid, gelyk aan het Leen-
stelsel van onze Voorvaderen in Europa, heeft onder hen
plaats, maar van deszelfs onderverdeelingen en wezentlyke
gesteltheit weten wy niets. Schoon zommige hunner ons
zeiden, dat de magt hunner Koningen onbepaald is, en dat
hy willekeurig kan beschikken over het leven en den eigen-
dom zyner Onderdanen, werd zulks echter door de weinige
omstandigheden, die zich aan onze opmerking aanboden,
eerder tegengesproken dan bevestigd.

Het Eiland Tongataboo is in talryke streken verdeelt,
welke ieder haar byzonder Opperhoofd hebben, die't gerich-
te houdt, en de verschillen beslist, welke binnen zyn eigen
Landstreek ontstaan. De meeste dezer Oppersten hebben
Landgoederen in andere Eilanden, van waar zy voorzien wor-
den van alles. De Koning ontvangt, op gezette tyden, de
opkomsten van zyne afgelegene Landen te Tongataboo, wel-
ke niet alleen de gewoonlyke plaats zyner Residentie is,
maar tevens het verblyf van de meeste voornamen lieden op
deze Eilanden. De Opperhoofden worden van 't Volk betyeld,
Heeren der Aarde, als mede van de Zon en de Lucht.

Geene der beschaafde Natien hebben ooit deze Eilanders
overtroffen in de groote orde en geregelheid, welke by alle
gelegenheden wordt in acht genomen, in de gereede en on-
derwerpelyke gehoorzaamheid aan de bevelen hunner Opper-
hoofden, en in de volmaakte eensgezindheid, die onder lie-
den van allerlei rang heerscht. Zulk een gedrag doet zich

MR. ROEK. 1777. *July.* klaar en duidelyk bemerken, wanneer de Opperhoofden eenig vergadert volkslichaam aanspreken, het welk niet zelden geschiedt; als dan heerscht 'er de grootste aandacht en de diepste stilte, en wat ook het onderwerp van zulk eene aanspraak mogte zyn, hebben wy nooit een enkel voorbeeld gezien, dat iemand van de aanwezenden blyken gaf van te onvredeheid, of geneigt scheen om den verklaarden wil van den spreker te dwarsboomen.

De onderscheiden klasfen hunner Opperhoofden, scheenen ten naasten by zoo talryk te zyn als onder ons; doch weinig zyn er, om by vergelyking te spreken, die Heeren zyn van uitgestrekte grondbegebieden. Men zeide, dat, wanneer een eingegeërfde stierf, al deszelfs bezittingen aan den Souverein vervielen; maar dat men gewoon was, dezelve aan den oudsten Zoon des overledenen te geven, onder deze voorwaarden, dat hy uit de nalatenschap zorg zou dragen voor de andere Kinderen. De Kroon is 'er Erflyk; en, uit eene byzondere omstandigheid, weten wy, dat de Futtafaikes, tot wier familie Poulaho behoort, in eene afdalende linie, ten minsten een reeks van Honderd vyf en dertig Jaren geregeert hebben, die 'er verloopen zyn tusfchen onze tegenwoordige aankomst aan deze Eilanden en Tasmans ontdekking van dezelve.

De taal aan deze Eilanden heeft eene treffende overeenkomst met die van Nieuw-Zeeland, Otaheite en de andere Eilanden. De uitspraak van dit Volk verschilt, 't is waar, in veele opzichten, met die van Otaheite en Nieuw-Zeeland; maar des niettegenstaande, zyn 'er een groot aantal woorden, die of naaukeurig dezelve zyn, of zeer weinig verandering ondergaan hebben. De taal, zoo als dezelve door die van de Vriendelyke Eilanden gesproken word, is woordenryk genoeg om alle hunne gedagten of denkbeelden uittedrukken; en tamelyk zoetluidend in de gemeenzame verkeering zynde, is dezelve niet ongeschikt voor de Muziek. Zy hebben woorden, om tot Honderd Duizend te kunnen tellen, boven welk getal zy niet konden of wilden rekenen.

De

De Zuid Pools hoogte van dat gedeelte van Tongataboo, II. BOEK.
daar wy ons Observatorium hadden opgericht, te weten naby 1777.
het midden van de Noordzyde van 't Eiland was, volgens de July.
naaukeurigste waarnemingen, 21 graden 8 minuuten 19 secon-
des, en deszelfs Oostelyke lengte 184 graden 55 minuuten
18 secondes.

DERDE BOEK.

Ontmoetingen te Otaheite en aan de Societeits-Eilanden, en de verdere voortzetting der Reize naar de Kust van Noord-America.

III.
BOEK.
1777.
July.

Wy hadden nu ons laatste afscheid genomen van de Vriendelyke Eilanden. Op den 17. July, des avonds om agt uren, hadden wy Eooa Noord-Oost ten Noorden van ons af, op den afstand van omtrent vier Zeemylen. De wind woei styf uit het Oosten. Wy hielden Zuidwaards tot even na zes uren van des anderendaags morgen, toen uit dezelfde streek een schielijke valwind ons Schip achter uitzette en alvorens wy de Schepen konden overwenden, werden onze schoverzeilen en bramzeilen deerlyk gehavent.

Wy bleven Oost-Zuid-Oost stevenen, zonder iets aanmerkelyks te ontmoeten tot den 29., 's avonds om zeven uren, toen wy uit het Noorden een zeer zwaren rukwind kreegen. Wy hadden, te dien stonde, onze marszeilen, onderzeilen en stagzeilen enkel gereeft. Twee der laatsten werden byna aan flarden gescheurt, en het was niet dan met groote moeite dat wy de anderen behielden. Toen dit verloop over was, zagen wy aan de Discovery verscheidelichten in beweging: en den volgenden morgen zagen wy, dat zy haar steng van de groote mast verloren had. Beide wind en weêr bleven onbestendig tot aan den middag, toen de lucht opklaarde en de wind zich in 't Noord-Westenzette. Wy wa-

sen thans op de Zuiderbreedte van 28 gr. 6 min. en de Oosterlengte van 198 gr. 23 min.

Op den 31. des middags, gaf Kapitein Clerke een Sein om met Kapitein Cook te spreken; dien hy vervolgens berigtte, dat de top van de groote mast gescheurt was, en wel zodanig, dat het want van een andere steng zeer veel gevaar liep, dat hy om die reden lighter moest tuigen. Hy berigtte hem insgelyks, zyn groote bramstengra verloren en geen andere aan boord te hebben, noch zelf geen rondhout om 'er een van te kunnen maken. Kapitein Cook zond hem het sprietzeils marszeils ra van de Resolution, het welk voor het tegenswoordige hem tot hulp kon verstrekken. Den volgenden dag zette hy een looze bramsteng op, aan welke hy een bezaans marszeil sloeg, waardoor hy in staat was de Resolution te volgen.

Wy stuurden Oost-Noord-Oost en Noord-Oost zonder iets van eenig aanbelang te bejegenen, tot 's morgens den 8 Augustus, toen wy ten elf uren land zagen, op omtrent negen of tien Zee mylen van ons af. In 't eerst deed het zich op als zoo veele afgezonderde Eilanden; maar nader komende, zagen wy dat alles maar één Eiland uitmaakte.

Der anderendaags, by 't aanbreken van den dag, stевenden wy naar de Westzyde van 't Eiland, en toen wy bezig waren deszelfs Zuid-Westelyk gedeelte om te zeilen, zagen wy dat het bezet was door een rif koraal rots, op zommige plaatzen zich een myl ver van 't land af uitstreckende met een sterke branding tegen dezelve. Al dichter onder 't Eiland komende, zagen wy Volk gaan of loopen langs verscheide deelen van 't strand, en kort daar op zagen wy twee kanoos affteken, in welken omtrent twaalf personen waren, die naar ons toe roeiden.

Om deze kanoos tyd te geven van by ons te komen, minderden wy zeil, en toen dezelve binnen een pistool schoot van ons af waren, bleven zy eensklaps stil leggen. De Inboorlingen wezen met hunne Schopriemen gretig naar land, en riepen ons tevens toe derwaards te komen; veele van hunne maats, die aan 't strand stonden, hielden iets wits in hun-

III.
BOEK.
1777.
July.

August.

III. ne handen op, het welk wy begreepen eene uitnodiging te
BOEK. zyn aan land: de Kapitein nogthans verkoos niet een goeden
1777. wind te wagen aan 't bezoeken van een Eiland, dat slegts
August. van weinig aanbelang scheen; weshalven, na veele vruchteloze pogingen om deszelfs inboorlingen by ons aan boord te lokken, stevenden wy naar 't Noorden en verlieten hen, na eerst vernomen hebben dat zy hun Eiland by den naam noemden van Toobouai; deszelfs ligging is 23 gr. 25. min. Zuider breedte en 2105 gr. 37 min. Oosterlengte.

De grootste uitgestrektheid van dit Eiland, in welke richting ook, is niet boven de vyf of zes Engelsche mylen. Hoe klein het nogthans schyne, heeft het heuvels van eene aanmerkelyke hoogte, aan wier voet een smalle boord vlak land is, byna om het gansche Eiland heen loopende, en grenzende aan een strand van wit zand. De heuvels waren bedekt met gróentens, uitgezondert eenige rotsachtige steiltens, op welker kruinen hier en daar boomen verspreid waren. Dit Eiland, zoo als de lieden in de Kanoos ons zeiden, was rykelyk voorzien van Varkens en Hoenders, en bragt alle de soorten van vruchten en wortels voort, welke op alle de naburige Eilanden van deze plas gevonden worden.

Wy wendden van het Eiland af, en stevenden Noordwaards met een frissche koelte, én by het aanbreken van den dag, op den 12. van deze maand, zagen wy het Eiland *Maita*.

Naarmaate wy digter onder 't Eiland kwamen, kregen wy een aantal Kanoos om ons heen, ieder met twee of drie roeijers. Dan, daar zy van 't gemeenste zoort der bewoners waren, scheen Omai niet veel met hen op te hebben, noch zy met hem. Ten langen lesten kregen wy aan boord een Overste, dien Kapitein Cook te voren gekent had, Ootee geheten en Schoonbroeder van Omai; hy bevond zich toevallig aan dezen hoek van 't Eiland met drie of vier anderen, die allen Omai gekent hadden, eer hy met Kapitein Furneaux de reis ondernam. Hunne ontmoeting had echter niets treffende of aandoenlyks; integendeel 'er scheen aan weerskanten eene volmaakte onverschilligheid plaats te hebben, tot dat

dat Omai, deszelfs Broeder in de kajuit brengende, een lade opende, en hem eenige roode vederen gaf. Zoo haast zulks onder de anderen, die op het dek waren, bekend werd, smeekte Ootee, die in den beginne naauwlyks tegen hem had willen spreken, dat zy *taijo's* (vrienden) mogten zyn, en met elkanderen van naam verwisfelen. Omai nam die eer aan, en teekende het verdrag met een geschenk van roode vederen; het welk door Ootee beantwoord werd met een Varken dat hy van het Eiland liet halen. Wy allen zagen nogthans duidelyk, dat zy geen achtung hadden voor den man, maar wel voor 't geen hy by zich had.

Wy vernamen van de Inboorlingen, die tot ons afkwamen, dat, zints het laatste bezoek van Kapitein Cook in 1774, Oheitepeha-Baai tweemaal was bezogt geweest door twee Schepen, van welke het Volk zulke Dieren aan land gelaten had, als wy thans met ons voerden. Maar toen wy een omftandiger verflag vorderden, vonden wy, dat die Dieren enkel bestonden in Varkens, Honden, Geiten, een Stier en het Mannetje van een ander Dier, van 't welk zy zulk een onvolkomen beschryving gaven, dat wy met geen mogelykheid gissen konden wat het ware. Deze Schepen, zoo zy ons zeiden, waren van eene plaats gekomen, Reema geheten; welke wy veronderftelden te zyn Lima, de Hoofdplaats van Peru, en dat, gevolgelyk, deze laatste bezoekers niet anders konden zyn geweest dan Spanjaarden. Zy vertelden ons dat ze by derzelver eerste aankomst een huis bouwden, en twee Priesters, een Jongen of Huisbediende en een perfoon, *Mateema* geheten, achter lieten; en vier Inboorlingen met zich namen, toen ze afzeilden; dat, omtrent tien maanden daarna, de zelfde Schepen waren weder gekomen, slechts twee Inboorlingen te rug brengende, zynde de beide anderen te Lima gestorven; en dat zy, na een kort verblyf, hun Volk, dat hier gebleven was, mede genomen hadden, maar dat het door hnn gebouwde huis nog in wezen was.

Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen, of de Zuster van Omai kwam aan boord, om hem wegens zyn aankomst te begroeten. Wy zagen met vermaak en tot eer van hun

III.
BOEK.
1777.
August.

bei-

THL. beiden, dat zy by hunne ontmoeting de teederste aandoenin-
BOEK. gen van genegenheid lieten blyken.

1777. Toen dit aandoenlyk toneel geëindigt was, en wy ons
August. Schip wel vertuit hadden, begaf Kapitein Cook, verzelt van
Omai, zich naar den wal. De Kapitein liet Omai omringt van
eene groote schare Volks, en ging toen het huis bezigtigen,
het welk men zeide gebouwt te zyn door vreemdelingen, die
hier onlangs aan land geweest hadden. Hy vond het zelve, in-
dedaad, nog in wezen, niet ver van 't strand af; het was op-
geflagen van stoffen, welke elders schenen bereid, en afge-
maakt hier gebragt te zyn, om by gelegenheid gebruikt te
worden; de planken waren genommert, het huis bestont in
twee vertrekjes, in het achterste van welken een bedstede,
een bank, een tafel, eenige oude hoeden en andere kleenig-
heden waren, voor welke de Inboorlingen ongemeen veel
zorg schenen te dragen, even als voor het huis, het welk
door 't weer nog niet scheen benadeelt te zyn, en onder een
zoort van loots stond, die men 'er had om heen geslagen. In
de want rondom waren over al luikjes als tot lucht ten
dienende, en mischien om door dezelve, by nood, met
geweer te schieten. Tegen over de voorgevel, op een kleen
afstand, was een hout kruis, op welks dwarshout dit
opschrift was: *Christus Vincit*. Op den Standert of stam waren
deze woorden gefehreven: *Carolus III. imperat. 1774.*; het
welk ons denkbeeld bevestigde dat het Spaansche Schepen
geweest waren. Op de andere zyde van de paal liet Kapi-
tein Cook ter gedagtenis van de vroeger bezoeken der En-
gelschen aan dit Eiland, dit opschrift stellen: *Georgius tertius,*
rex. Annis 1767. 1769. 1773. 1774. en 1777.

By den voet van het kruis wezen de Eilanders ons het graf
aan van den Commandeur der beide Schepen, die hier over-
leedt, terwyl zy, op hun eerste aankomst, in de Baailagen.
Zyn naam, voor zoo veel wy uit hunne uitspraak konden op-
maken, was *Oreede*. De Spanjaards, wat ook hunne bedoe-
ling moge geweest zyn, in 't bezoeken van dit Eiland, sche-
nen oneindig veel moeite genomen te hebben, om zich by de
Ei-

Eilanders aangenaam te maken, die, by alle gelegenheden, met veel achting en eerbied van hen spraken.

By de te rug komst van Kapitein Cook, van 't huis door de Spanjaards opgeslagen, vond hy Omai bezig met spreken voor eene groote menigte menschen, van welke men hem niet dan met veel moeite kon aftrekken, om den Kapitein naar boord te verzellen, daar deze een zaak van aanbelang had te veröffenen.

Wetende dat Otaheite en de naburige Eilanden, ons overvloedig konden voorzien van Kokernoten, wier vogt een uitmuntende drank is, verlangde hy zyn Volks toestemming te verkrygen, om voor een korten tyd, hun bepaald rantsoen van sterken drank te verminderen, en hetzelfde met water te mengen. Wegens dezen voorslag bedagt zich niemand een oogenblik, en Kapitein Cook had het genoeg dat het zelve eenparig werd goedgekeurt. Hy belastte Kapitein Clerke een dergelyk voorstel te doen aan 't Volk van de Discovery, dat zich het zelve insgelyks liet welgevallen. Het uitdeelen van 't gewone rantsoen werd terstond opgeschort, uitgezondert de Zaterdag avonden, wanneer ieder zyn volle portie kreeg, ten einde daarmede op de gezondheden te kunnen drinken. hunner Vrouwelyke naastbestaanden in Engeland, aan wie anderzins, onder de mooie Meisjes van Otaheite, in 't geheel niet zou gedagt zyn.

Waheiadooa, Koning van dit gedeelte van het Eiland, schoon op een zeer verre afstand, was onze aankomst te weten gekomen, en des namiddag's van den 16. bragt zyn voogd, Etary genaamt, aan Kapitein Cook twee Varkens als een geschenk van hem; ten zelven tyde aan den Kapitein latende weten, dat hy hem den volgenden dag zou komen zien. Hy voldeed prompt aan zyne beloften; want, des anderen daags morgens vroeg, liet hy van deszelfs aankomst den Kapitein kennis geven, en hem verzoeken aan land te komen. Op deze uitnodiging bereide zich de Kapitein en Omai, om den Vorst een staatelyk bezoek te geven: by deze gelegenheid deed Omai zyn best om zich opteschikken, niet naar den trant der Engelschen, noch naar de wyze van Ota-

III.
BOEK.
1777.
August.

heite of Tongataboo, noch in een gewaad ergens in de wereld bekend; maar in eene vermenging van alle de kleederen, optoizelen en vercierzelen, welke hy by zich had.

Op deze wyze uitgedoscht, kwamen zy aan land, daar zy eerst een bezoek afleiden by Etary; die, op een handberry gedragen, hen verzelde naar een groot gebouw, daar men hem nederzette. Omai plaatste zich aan de eene zyde van hem, en Kapitein Cook aan de andere zyde. De Kapitein liet een stuk Tongataboo doek spreiden, op het welk hy de geschenken plaatste, welke hy voornemens was uittedeelen. Het jonge Opperhoofd kwam, kort daar op, aan, gevolgt van zyne Moeder en verscheide voorname lieden, die zich alle tegen over ons nederzetten. Digt by Kapitein Cook zat een man, die eene korte aanspraak deedt, bestaande uit losse spreuken, van welke sommige hem opgegeven werden door die genen, die om hem zaten. Een ander manspersoon, aan de overzyde by het Opperhoofd gezeten, sprak vervolgens; na hem Etary, en toen Omai &c. Het onderwerp van alle die Oratien was de aankomst van Kapitein Cook en zyne betrekkingen tot hen.

De jonge Koning werd eindelyk door zyn gevolg aangeport, om Kapitein Cook te omhelzen; en ter bekrachtiging van hun verdrag van Vriendschap verwisselden zy van namen. Na dat deze plichtplegingen verrigt waren, verzelden de Vorst en deszelfs Vrienden den Kapitein, om by denzelven aan boord te middagmalen.

Op den 19. ontving Kapitein Cook van het jonge Opperhoofd, een geschenk van tien of twaalf Varkens, eenig Doek en eene meenigte Vruchten. In den Avond staken wy eenige Vuurwerken af, die veel vermaak gaven en verwondering baarden aan de groote meenigte aanschouwers.

Toen wy ons van een verschen voorraad van watervoorzien en alle onze noodwendigheden verrigt hadden, maakten wy ons den 22. zeilvaardig. Terwyl de Schepen bezig waren te ontmaren, begaven Omai en Kapitein Cook zich in den morgen van den 23. naar Land, om afscheid te nemen

van.

• van het jonge Opperhoofd. Toen Kapitein Cook weder aan boord was gekomen, kregen wy een aangenaam koeltje uit den Oosten, waarmede wy onder Zeil gingen; de Resolutie kwam dien zelfden avond nog ten anker in de Matavai Baai; daar de Discovery niet voor des anderen daags morgens aankwam.

Op Zondag den 24 's morgens, kwam Ootoo, de Koning van 't gansche Eiland, vergezelt van een grootaantal Inboorlingen in hunne Kanoos, van Oparre, de plaats zyns verblyf, en aan den uithoek van Matavai geland zynde, zond hy een bode aan ons boord, door wien hy liet weten, dat het hem aangenaam zou zyn Kapitein Cook daar te zien. De Kapitein begaf zich, dienvolgens, naar den wal, verzelt van Omai en eenige Officiëren. Te dier gelegenheid vonden zy eene meenigte Volks by een, in welks midden zich de Koning met deszelfs Vader, twee Broeders en drie Zusters bevond. De Kapitein trad naar hem toe en groette hem, gevolgt van Omai, die op zyne knien viel, en 's Vorsten voeten omhelsde. Alhoewel Omai zich tot deeze plechtigheid had voorbereid, en ten dien einde zyne beste kleederen had aangetrokken, en zich zeer eerbiedig en zedig gedroeg, werd 'er echter slegts weinig acht op hem gegeven. Hy maakte den Koning een geschenk van drie of vier Ellen Goud-doeck, en een groot stuk met Rode Vederen; de Kapitein gaf hem een hoed met een gouden boord, een fyn Linnen kleed, eenig handgereedschap, eene meenigte Rode Veeren, en een van de Mutzen, welken op de Vriendelyke Eilanden gedragen worden.

Na dat bezoek begaf de Koning met de gansche Koninklyke Familje, verzelt van Kapitein Cook, zich naar ons Schip, gevolgt van verscheide Kanoos, alle volladen met veelerlei soorten van levensmiddelen. Niet lang daar na kwam 's Konings Moeder aan boord, met zich brengende eenige Proviant en Doeck, het welk zy verdeelde tuschen den Commandeur en Omai. Alhoewel op Omai in den beginne weinig acht geslagen werd, begon men rasch zyne Vriendschap te zoeken, toe men was te weten gekomen, welke ryk-

III.
BOEK.
1777.
August.

III.
BOEK.
1777.
August.

dommen hy bezat. Kapitein Cook moedigde dit aan zoo veel als mogelyk was, alzoo hy verlangde hem by Ootoo te plaatzen, voornemens zynde om alle zyne Europeefche Dieren aan dit Eiland te laten, meende hy dat Omai in staat zou zyn de inboorlingen 't een en ander te onderrechten wegens 't gebruik en 't bestuur dezer Dieren. Ook begreep Kapitein Cook dat hoe verder Omai van zyn geboorte Eiland af ware, men des te meerder eerbied voor hem hebben zou. Maar, ongelukkig, verwierp Omai dezen raad, en hy gedroeg zich zoo onvoorzichtig, dat hy zeer fchielyk de Vriendschap verloor van Ootoo, en van de meeste aanzienlyke lieden te Otaheite. Hy verkeerde enkel met vreemden en fchoijers, die niets anders bedoelden als hem te plukken; en ware de Kapitein niet tusfchen beide gekomen, zouden zy hem niets van eenig aanbelang hebben laten houden. Dit gedrag verwierf hem het ongenoegen der voornaamfte Opperhoofden: die wel zagen, dat zy van niemand in beide Schepen zulke kostelyke gefchenken konden bekomen, als door Omai weggegeven werden, aan het geringfte zoort van Volk. Na het middagmaal verzeide een party van ons Ootoo naar Oparre. Wy namen eenig Gevogelt met ons, naamlyk de Haan en Hen van een Pauw, de Haan en Hen van een Kalkoen, drie Ganzen en een Gent, vier Eenden en een Waard. Al dit Gevogelt lieten wy te Oparre in 't bezit van Ootoo; de Ganzen en Eenden begomen reeds te Broeden, alvorens wy van hler zeilden. Wy vonden 'er een Gent, door Kapitein Wallis, tien jaren te voren, aan Oberca gegeven; ook zagen wy 'er verscheide Geiten en de Spaanfche Stier, welke zy aan een boom vastgebonden hadden, naar by de woning van Ootoo. Nooit zagen wy een fchooner Dier van dit foort. De Commandeur zondt 's anderendaags de drie Koeijen, die hy aan boord had, tot dezen Stier; ook bragt hy den Stier, den Hengst en de Merry, als mede de Schapen, die wy, tot hier toe, aan boord gehad hadden, aan land te Matavaï. Op deze wyze over deze Dieren befchikt hebbende, vond hy zich onthoven van de buitengemeene moeite en last, welke hem het overbrengen van dit lewendig

dig gediert , naar zulk eene ver afgelegene plaats , gekost had.

'Terwyl wy hier waren, werd het Scheeps-Volk van beide de Schepen bezig gehouden, met het verrigten van zeer veel noodzaaklyk werk. De groote Mast van de Discovery werd aan land gebragt, en zoo goed gemaakt als dezelve ooit te voren geweest ware. Onze Zeilen en watervaten werden hersteld; beide onze Schepen gekalfaat, en het Want beoorlyk nagezien en te regt gebragt. Ons Brood, dat wy in Vaten aan boord hadden, werd uitgepakt en gelucht, en wy vonden dat 'er zeer weinig van beschadigt was.

Op den 26. maakten wy een stuk Grond klaar voor een Tuin, dien wy met verscheiden Moeskruiden en Groentens bezaaiden; naar weinige van welken de Inboorlingen denke-lyk zullen omzien. Eenige Aardäppels, Meloenen en Pyn-appelplant waren reeds in eenen vorderlyken staat, toen wy deze plaats verlieten.

Des avonds van den 29. trokken de Eilanders schielyk te rug, zoo wel van onze Landpost als van beide onze Schepen. Wy gisten, daarvan de oorzaak te zyn, dat zy kennis hadden van 't een of ander Diefstal, welk 'er moest gepleegt zyn, en daar zy voor vreesden gestraft te zullen worden. Eindelyk kwam de gansche zaak ter onzer kennisse. Een onzer Ondermeesters had een tochtje Landwaards in gedaan om eenige zeldsaamheden te koopen, en had ten dien einde ter ruilinge met zich genomen vier Bylen: hy was onvoorzichtig genoeg geweest om dezelve door een Inboorling te laten dragen, die zoo rasch hy zyn kans schoon zag, met de Bylen was op een pad getogen. Dit was de reden van de schielyke vlucht, daar Ootoo zelf met zyn gansche Familie deel aan nam; en het was niet dan met zeer veel moeite dat de Kapitein, na hen twee of drie mylen achter na gezet te hebben, hen tot staan kon krygen. Daar de Kapitein nu beslooten had niets in 't werk te zullen stellen om de Bylen weder te bekomen, ten einde zyn Volk in het toekomende beter op deszelfs hoede te doen zyn, werd alles schielyk tot vorige rust herstelt.

III.

BOEK.

1777.

August.

III. Den volgende morgen kwamen 'er eenige boden aan van
 BOEK. Eimeo, met tyding dat het Volk van dat Eiland de Wapens
 1777. had opgevat; en dat de aanhangers van Ootoo aldaar genoopt
 August. waren geworden, door de tegenparty, de wyk te nemen
 naar 't gebergte. Het verschil tusfchen de beide Eilanden,
 eerst in 1774 ontstaan, had gedeeltlyk zints al dien tyd ge-
 duurt. Kort na dat Kapitein Cook, op zyn tweede reis, O-
 taheite verlaten had, wat 'er eene ontzaglyke Oorlogs Vloot
 uitgezeilt; maar de Malcontenten van Eimeo hadden zulk
 eenen dapperen tegenstand geboden, dat de Vloot, zonder
 voordeel behaalt te hebben, was te rug gekomen; en thans
 achtte men het noodig eene andere Vloot uitterusten. Op
 de aankomst dier boden vergaderden de Opperhoofden aan
 't huis van Ootoo, daar Kapitein Cook zich, op dat pas,
 bevondt, en de eer mogt genieten in hunnen raad te worden
 toegelaten. Een der boden gaf opening van de zaak, in ee-
 ne lange redevoering, in welke hy verflag deed van den toe-
 stand der zaken in Eimeo, en de Opperhoofden van Otaheite
 aanspoorde om zich by die gelegenheid te wapenen. Ande-
 ren, die 'er niet voor waren, om de eerste vyandelykheden
 te plegen, verzetteden zich 'er tegen; en de zaak werd met
 zeer veel bezadigtheid en betaamlykheid behandelt. Ten
 langen lesten zegepraalde de party, die voor den Oorlog
 was; en 'er werd, fchoon niet eenparig, befloten om eene
 fterke magt naar Eimeo aftezenden. Gedurende het gansche
 verschil had Ootoo zeer weinig gefproken. De raden, die
 tot den Oorlog neigden, fpraken Kapitein Cook aan om
 hulp; en alle waren zeer verlangende te weten, welke zyde
 hy kiezen zou. Men zond om Omai om tot tolk te dienen;
 maar daar hy nergens te vinden was, vond de Kapitein zich
 genoopt om zelf te fpreken, zoo goed als hy kon, wanneer
 hy hun te verftaan gaf, dat, nademaal hy volmaakt onkun-
 dig was wegens den oorsprong der twist, en de Inboorlingen
 van Eimeo hem nooit in 't minfte beledigt hadden, hy niet
 kon befluiten om eenige vyandelykheden tegen hen te ple-
 gen. Met deze verklaring waren, of fchenen zy te vreden
 te zyn. De raad fcheidde; maar alvorens de Kapitein weg-
 ging,

ging, verzocht Ootoo hem des namiddags weder te komen en Omai mede te brengen.

Eenige van de onzen maakten, ter bestemder tyd, hunne opwachting by hem; hy geleidde ons tot zyn Vader, in wiens tegenwoordigheid de twist met Eimeo weder ter bane werd gebragt. De Commandeur, die zeer geneigt was de zaak te bemiddelen, ondertastte deswegens het oude Opperhoofd, maar hy was doof voor alle dergelyke voorstellen, en had een besluit genomen om Oorlog te voeren. Toen wy naar den oorsprong van den Oorlog vernamen, zeide men ons, dat verscheide jaren geleden, een Broeder van Waheiadooa van Tiaraboo, naar Eimeo was gezonden, op verzoek van Maheine, een Volk's Oversten van dat Eiland, om hunnen Koning te zyn, maar dat hy daar nog niet veele dagen geweest had, of Maheine, die hem ter dood liet brengen, wierp zich zelve op, in tegenstelling van Tierataboomooe, Neef van den Overleden, die nu de wettige eigenaar was geworden, of mischien door 't Volk van Otaheite be- noemt, om, by den dood van den anderen, in het bewind op- tevolgen.

Onze Heeren, die thans te Opatre waren, werden van Ootoo verzocht dien nacht daar te blyven. Zy troffen hier eene gelegenheid aan om te zien, hoe dit Volk zich zelve vermaakt in hunne byzondere *Heevas*. In één huis zagen zy 'er omtrent honderd zitten; in wier midden twee Vrouwen waren, die ieder een oud Man achter zich hadden, zeer zachtjes op een trommel slaande; terwyl de Vrouwen, by tusschenpozen, zeer zagt en aangenaam zongen. De Vergadering was zeer aandachtig, en scheen als het ware door de Muziek opgetogen; op de vreemdelingen werd slegts van weinigen acht gegeven, en de Zangsters bleven mer de anderen hun Muzyk achtervolgen. Toen ons gezelschap aan 't huis van Ootoo aankwam, was het schier duister. Al- daar werden zy onthaald op één der openbare *Heevas* of to- neelspelen, in welke zyne drie Zusters de voornaamste karac- ters vertoonden. Dit noemden zy een *heeva raä*, en nie- mand word binnen het huis of de ruimte toegelaten, daar zulk

III.

BOEK.

1777.

August.

een

III een spel vertoont wordt. Dit heeft altoos plaats, wanneer des
BOEK. Konings Zusters eenigen rol spelen. Hare kleeding was,
1777. by deze gelegenheid, schilderächtig en cierlyk, en zy kwe-
Septemb. ten zich zeer wel, schoon tusfchen beiden vier grappenma-
 kers nog meer fcheenen te behagen aan de toekykers, die
 zeer talryk waren. De Kapitein begaf zich met zyn gezelschap den volgenden morgen naar Matavai, latende Ootoo te Oparre; maar deszelfs Moeder, Zusters en veele andere Vrouwen, begaven zich met den Kapitein naar boord, daar Ootoo kort daar aan volgde.

Op den 7. September, ftaken wy eenige Vuurwerken af, voor eene groote meenigte aanfchouwers, van welke sommigen zeer voldaan waren, doch het grootste getal was zeer verschrikt; zoo zelfs, dat men hen naauylks kon overhalen het einde aftewagten. Een tafel rad, Vuurballen uitwerpende, verspreidde de gansche meenigte in een oogeblik; zelfs de kloekmoedigste vlugten met verhaastte schreden.

Sommige onzer hielden des anderendaags het middagmaal by Oedidee, op Visch en Spek. Het Varken, welk omtrent dertig ponden woog, was levend, gebraden en opgedischt, binnen het uur. Kort na den maaltijd verscheen Ootoo, die aan Kapitein Cook vroeg, of hy zyn buik had vol gegeten: toen de Kapitein ja gezegt had, zeide Ootoo, ga dan met my mede. Dienvolgens verzelde de Kapitein hem naar zyns Vaders huis, daar hy verscheide lieden bezig vond twee Meisjes fraije kleederen aanteden en zonderling opteschikken. Er waren verscheide stukken Doek, van welke het eene einde van ieder stuk over de hoofden gehouden werd der Meisjes, terwyl het overige om hunne lighamen onder den oxel gewonden werd; toen liet men de boven einden vallen, die in ploijen en vouwen tot op den grond over het andere heen hingen. Om het buitenste van alles werden toen verscheide lappen Doek van onderscheide kleuren geslagen, het welk de dikte verbazend vermeerderde, zoo dat dezelve ten minsten negen Ellen in den omtrek had, en de arme deerns naauylks zich onder het gewigt van dezen zonderlingen

gen opschik, konden bewegen. Zy werden ieder behangen met twee *Taames*, of Borstplaten, ter verfraaijinge van het geheel, en om aan alse een Schilderachtig voorkomen te geven. Dus uitgedoscht, kwamen zy aan boord van 't Schip, verzelt van verscheide Varkens, en eene meenigte Vruchten, welk alles benevens het Doek een geschenk was van Ootoo's Vader voor den Kapitein.

Op den 10. onthaalde Ootoo, te Oparre, een bende van ons op een Tooneelspel. Zyne drie Zusters voerden de rollen uit, en haar kleeding was nieuw en sierlyk, en overtrof wat wy van dat soort, op eenige dezer Eilanden, gezien hadden.

De voorname bedoeling van Kapitein Cook, in 't gaan naar Oparre, was, om een gebalzemd lyk te zien, naar by de verblyfsplaats van Ootoo. By onderzoek, vernam hy dat het de overblyfzels waren van Tee, een Opperhoofd zeer wel by hem bekend, toen hy de laatste reis dit Eiland bezocht. Het lyk lag in eene sierlyke *toopapao*, in allen opzichte gelyk aan die te Oheitepeha, in welke de overblyfzels van Waheiadooa bewaart worden. Wy vonden het lichaam overdekt, binnen de *toopapao*, en in doek omwonden. Op verzoek van den Kapitein werd het, door den persoon, die er het opzicht over had, uitgebragt en geplaatst op een soort van baar, om volkomen beschouwt te kunnen worden, maar wy werden niet toegelaten binnen de beperking van de *toopapao* te komen. Het lyk dus ten toon gesteld zynde geworden, schikte hy de plaats op met Matten en Doek, op zulk eene wyze belegt, dat het zelve aan 't oog behaagde. Het lighaam was geheel in alle zyne deelen; en scheen naauwlyks van eenige verrotting aangedaan te zyn, gevende geene de minste onaangename lucht van zich; schoon dit één der heetste luchtstreken is, en Tee meer dan vier maanden was dood geweest. 't Is waar, de spierachtige deelen en de oogen waren opgekrompen, maar het hair en de nagels waren in derzelve natuurlyken staat, en alle de leden buigzaam. Toen wy onderzoek deden naar de wyze, op welke zy hunne lyken bewaren, werd ons gezegt, dat kort na het afsterven, dezel-

III.
BOEK.
1777.
Septemb.

TII.
BOEK.
1777.
Septemb.

ven ontdaan worden van alle de ingewanden, die door den anus worden uitgehaalt, waar na de holligheid geheel opgevult word met Doek; dat zoo haast zich eenig vogt vertoont, het zelve terstond werd afgedroogt, en de lighamen gewreven werden met welriekende Kokernoot-olie; dat zulks dikwyls herhaalt, dezelveu verscheiden maanden behoed; waar na ze allengskens in stof verkeeren. Omai berigtte ons dat de lyken van alle hunne groote lieden, die eenen natuurlijken dood sterven, op deze wyze bewaardt en lang daar na openlyk ten toon gestelt worden, In 't eerst laat men ze op elken fraijen dag zien, naderhand slegts van tyd tot tyd, en eindelyk zeldzaam. Wy vertrokken des avonds van Oparre, daar wy Ootoo en de gansche Koninglyke Familje lieten blyven.

Toen den volgenden dag de Kapiteinen Cook en Clerke vereert werden met een bezoek van Ootoo, stegen zy te paard, en reden de vlakte rond van Matavai, tot de grootste verbazing van eene ontzachlyke meenigte aanschouwers. 't Is waar, Omai had te voren eens of tweemaal gepoogt een paard te beryden, maar hy was 'er telkens afgevallen, eer hy ter deeg gezeten was; des was het thans voor de eerste keer, dat zy iemand te paard zagen. Het geene door de Kapiteins was aangevangen, werd dagelyks door den een of ander van ons Volk herhaalt, en evenwel lieten de Inboorlingen niet af, nieuwsgierig te zyn en verftelt te staan. Toen men hen getoont had, welk gebruik van deze Dieren te maken ware, waren zy uitermate blyde met dezelveu, en naar 't ons toefcheen, boezemden deze Dieren hen een beter denkbeeld in van de meerderheid en grootheid van andere Natien, dan alle de nieuwigheden, door hunne Europeesche bezoekers hen aangebragt, tot nog toe gedaan hadden.

Ootoo maakte aan Kapitein Cook bekend dat zyne tegenwoordigheid te Oparre vereischt werd, alwaar men gehoorftond te verleenen aan een groot personaadje van Bolabola, weshalven hy verzogt hem derwaards te willen vergezellen. De Kapitein willigde dit verzoek gereedelyk in, verwagtede aldaar iets, zyne aandacht waardig, te zullen by-

wonen; ten dien einde vertrokken zy den 16., verzelt van den Heer Anderson, doch niets viel 'er voor, dat hunne opmerking verdiende, of van 't minste aanbelang voor hen was.

Kapitein Cook, de Heer Anderson en Omai begaven zich des morgens van den 18. weder naar Oparre, verzelt van Ootoo, en met zich nemende de Schapen, welke men voornemens was aan 't Eiland te laten. Zy bestonden in een Engelsche Ram en Ooi, en in drie Kaapsche Ooijen, alle welken de Kapitein aan Ootoo verëerde. Daar de drie Koeijen by den Stier geweest hadden, vond hy goed, dezelve te verdeelen, en 'er een naar Ulietea mede te voeren. Met dit oogmerk gaf hy last, om dezelve voor hem te brengen, en hy stelde aan Etary voor, dat indien hy zyn Stier by Ootoo wilde laten, hy dezen Stier en een der Koeijen zou hebben. Tegens welk voorstel, Etary, eerst, het een en ander inbragt; maar eindelyk nam hy 'er genoeg in; toen echter het Vee in de boot gebragt werd, wilde het Volk van Etary niet, dat er eenige verwiseling geschiedde.

Kapitein Cook hieruit vermoedende, dat Etary de schikking der ruiling had goedgekeurt, enkel om hem genoeg te geven, zag van de verwiseling af, en besloot eindelyk om ze allen aan Ootoo te laten, dien hy uitdruklyk belastte niet te dulden dat dezelve van Oparre verplaatst werden, tot dat ze jongen genoeg zouden hebben voortgebragt, over welken hy als dan naar goedvinden zou mogen beschikken aan zyne Vrienden, of ze naar de omliggende Eilanden overzenden.

Deze zaak afgedaan zynde, lieten zy Etary en deszelfs party daar ter plaatze, en verzelden Ootoo naar eene andere streek, niet wyd van daar gelegen, daar zy de bedienden van een Opperhoofd wagtende vonden, met een Varken, een Speenvarken en een Hond, alseen geschenk hunner meesters aan den Koning. Alles werd overgeleverd met de gewoone plechtigheden; ook werd 'er een aanspraak gedaan, waarin de spreker vernam naar den welstand van Ootoo en zyne voornaamste lieden.

III.
BOEK.
1777.
Septemb.

III. Dezen dag en den 19. werden wy maar tamelykvoorzien
 BOEK. van vruchten; toen dit ter ooren was gekomen van Ootoo,
 1777. kwam hy met deszelfs Broeder, die zich byzonderlyk aan
 Septemb. Kapitein Cook verknogt had, van Oparre met een ruimen
 voorraad van lyftócht voor beide de Schepen. De gansche
 Koninglyke Familje kwam den volgenden dag met geschen-
 ken, zoo dat wy thans meer mondkost ontvingen dan wy kon-
 den gebruiken.

Toen wy ons water aan boord hadden, en alles in behoor-
 lyke orde was gestelt, begon Kapitein Cook te denken om
 het Eiland Vaarwel te zeggen, ten einde den behoorlyken
 tyd te hebben tot het bezoeken van andere Eilanden in deze
 Nabuurschap. Wy bragten derhalven onze Observatori-
 ums en Werktuigen van land aan boord, en sloegen onze Zei-
 len aan.

Des anderendaags morgens vroeg, kwam Ootoo by ons
 aan boord, om aan Kapitein Cook kennis te geven, dat de
 Oorlogs Kanoos van Matavai en van de drie andere landstre-
 ken, zich stonden te verëenigen, met die van Oparre, en
 van dit gedeelte van 't Eiland; en dat de gansche Vloot al-
 daar de Wapenschouw zou pasfeeren. Het smaldeel van Ma-
 tavai raakte kort daarop in beweging, en na een poos voor
 de baai geparadeert te hebben, verzamelde het zich aan den
 oever; waar op Kapitein Cook zich in zyn boot begaf, om
 die Vloot te bezichtigen.

Zy houden voor hunne Oorlogs Kanoos dusdanige vaartui-
 gen die schansen hebben, op welke zy stryden, en van zul-
 ke Kanoos hadden zy 'er zestig; ook hadden zy 'er ten naas-
 ten by zoo veele die kleiner waren. De Kapitein stond ge-
 reed om hen naar Oparre te verzellen, toen de Opperhoof-
 den, kort daar op, een besluit namen om niet voor 's ande-
 rendaags te vertrekken. Deze verwyling behaagde den Com-
 mandeur, dewyl ze hem gelegenheid kon verschaffen om iets
 van hunne wyze van strydvoeren te zien. Ten dien einde
 verzocht hy Ootoo bevel te willen geven, aan eenige van
 deszelfs Kanoos, tot het doen van eenige gewone krygsver-
 rigtingen. Terstond kregen twee derzelven last, zich naar
 de

III.

BOEK.

1777.

Septemb.

de baai te begeven; in een van dezelve plaatſte zich Ootoo, Kapitein Cook en de Heer King. Omai begaf zich aan boord van de andere. Zoo rasch zy ver genoeg in Zee waren, kwamen zy op malkanderen af, naderden en weken, by beurten, zoo ſchielyk als hunne roeijers konden voortſtuwen. Inmiddels zwaaiden de krygſlieden, die op de ſchansſen waren, hunne wapens, en maakten eene meenigte poeſen, welke nergens anders konden toe ſtrekken, dan om hunne driften gaande te maken, en hen te bereiden tot den aanval. Ootoo ſtond aan de zyde van een ſchans om de nodige bevelen te geven tot het naderen, wenden en afdeinzen; veel oordeel en een goed oog ſcheenen hier toe vereiſcht te worden, ten einde een kans waartenemen of een gevaar aftekeeren. Ten langen leſten, na verſcheide malen op malkanderen aangeroeit te hebben, en te rug geweken te zyn, kwamen de beide Kanoos malkanderen op zyde, Schans tegen Schans, en na een hevig, doch kort gevecht, in 't welk al de manſchap van Ootoo veronderſtelt werd omgekomen te zyn, ſprongen Omai en zyne makkers over, waar op oogenbliklyk Ootoo met al deſzelfs ſchoproeijers in Zee ſprongen, als of zy genoodzaakt waren, hun leven met zwemmen te redden.

Volgens het zeggen van Omai, geſchiedden hunne Scheepsgevechten niet altoos op die wyze. Somtyds hegten zy de beide Vaartuigen aan malkanderen, ſteven tegen ſteven, en vechten tot dat al de Krygſlieden van de een of andere zyde geſneuveelt zyn. Doch zulk een ſtryd heeft nooit plaats dan wanneer de Oorlogvoerende partyen voorgenomen hebben te overwinnen of te ſterven; en in waarheid dit moet dikwils het geval zyn, want zy geven nooit kwartier, ten zy om hunne krygsgevangenen den volgenden dag een wreeder dood te doen ondergaan.

Al de kragt en 't vermogen van deze Eilanden is alleen in hunne Scheepsmagt gelegen; hunne beſliſſende krygsſlagen geſchieden alle op Zee, en wy hebben nog nooit gehoord van eenen algemeenen Veluſſlag, tuſſchen hen be-

III. De tyd en plaats des ftryds, door beide partyen bepaalt
 BOEK. of vastgesteld zynde, brengen zy daags en 's nachts te vo-
 1777. ren door in brasferyen en vermaaklykheden. By 't aanbre-
 Septemb. ken van den dag, brengen zy hunne Kanoos in 't water, ma-
 ken allerhande voorbereidzelen, en als 't volkomen licht is,
 beginnen zy den ftryd. De overwonnen zoeken zich te red-
 den door eene verhaaste vlucht; zy, die aan land kunnen ko-
 men, vluchten met hunne vrienden naar 't gebergte; want
 de overwinnaars fparen, zoo lang hunne woede duurt, noch
 Grysäart, noch Vrouwen, noch Kinderen. De daaraanvol-
 genden dag, komen zy aan de *Morai* te famen, om den *Ea-
 tooa* te danken voor de behaalde overwinning, en de ter ne-
 de gevelden, benevens de Krygsgevangen, als flachtoffers op-
 teofferen. Vervolgens beginnen zy van vrede te handelen,
 van welken de overwinnaars gewoontyk de artykels bepalen,
 zoo dat ganfche landftreken en zelfs geheele Eilanden zom-
 tyds van eigenaars veranderen. Omai vertelde ons, dat hy
 eens door die van Bolabola Krygsgevangen was gemaakt, en
 naar dat Eiland overgevoert, daar hy en veele anderen, des
 anderendaags, den dood zouden hebben moeten ondergaan,
 waren zy niet zoo gelukkig geweest van in den nacht te ont-
 komen.

Dit Spiegelgevecht over zynde, trok Omai zyn Wapen-
 rusting aan, beklom de Schans van een' der Kanoos, en werd,
 dus uitgedoscht, langs den oever van de baai heen geroeit,
 ten einde zich van ieder volkomen te laten zien. Zyn wa-
 penrok trok nochtans van de meenigte die aandacht niet,
 welke men verwacht had. Van zommigen, die te voren
 reeds een gedeelte daarvan gezien hadden, was de nieuws-
 gierigheid grootendeels voldaan, en anderen hadden, uit
 hoofde zynér dwaasheid en onvoorzigtigheid, zulk een af-
 keer tegen hem opgevat, dat zy naauwlyks het oog wilden
 wenden, naar 't gene hy ten toon fpreidde; hoe zonderling en
 nieuw het ware.

Ootoo kwam met deszelfs Vader aan boord, des morgens
 van den 22., om te vernemen, wanneer Kapitein Cook stond
 onder zeil te gaan? want de Kapitein verftaan hebbende dat
 'er

'er eene goede haven was te Eimeo, had hen gezegt, dat hy op zyn overtocht naar Huaheine, dat Eiland zou aandoen, en nu kwamen zy om een voorflag te doen van hem te willen verzellen, en terzelter tyd hunne Vloot onder zeil te doen gaan, om Towha te versterken. Gereed zynde om te vertrekken, liet hy hen de keuze van den dag, en zy bepaalden den volgenden Woensdag, wanneer Ootoo, met deszelfs Vader, Moeder en gansche Familie, by hem aan boord zouden komen. Toen men deswegens was overengekomen, stelde de Kapitein voor om terstond naar Oparre te varen, daar de gansche Vloot dien dag stond te verzamelen, en gemonstert te worden.

Toen Kapitein Cook gereed stond om in de boot te treden, werd de tyding aangebragt, dat 'er een verdrag gesloten was, tuschen Towha en Maheine, en dat Towha's Vloot naar Attahooroo was te rug gekeert. Op dit onverwagt nieuws, werden de Oorlogs Kanoos, die te Oparre stonden te verzamelen, bevel gegeven, ieder naar hare Havens te zeilen. Kapitein Cook nogthans volgde Ootoo naar Oparre, verzelt van den Heer King en Omai. Kort na hunne aankomst bragt een bode van Eimeo de voorwaarde van 't verdrag; daar het zelve was ten nadeele van Otaheite, werd Ootoo scherp doorgehaalt, wiens verwyf in 't zenden van versterkingen Towha genoopt had een schandig verdrag te maken. Zelfs werd 'er algemeen gezegt, dat Towha, wrokende over de behandeling hem aangedaan, verklaard zou hebben, dat hy, onmidlyk, na 't vertrek van Kapitein Cook zyn magt meende te voegen by die van Tiaraboo, en op Ootoo aanvallen. Dit maakte dat Kapitein Cook verklaarde besloten te hebben zich de zaak zyn 's Vriends aantetrekken; en dat zoo iemand ondernemen durfde hem aan te vallen, hy den genen het gewicht van zyn ongenoegen zou doen gevoelen by deszelfs wederkomst aan dit Eiland.

Deze verklaring deedt waarschynlyk de bedoelde uitwerking, en althoewel Towha in 't eerst zulk een vyandig opzet mogt gehad hebben, hoorden wy 'er in 't vervolg niet meer van spreken. Whappai, de Vader van Ootoo, keurde den

III.
BOEK.
177.
Septemb.

Vre,

III.
BOEK.
1777.
Septemb. Vrede ten hoogsten af, en wraakte Towha dien gesloten te hebben. Deeze oude Man begreep wyzelyk, dat het vertrek van Kapitein Cook met hen naar Eimeo, aan hunne zaak zeer veel goeds zou gedaan hebben, al ware het zelf dat hy geen deel in hunnen twist genomen hadde, en hieruit maakte hy op, dat Ootoo zeer voorzigtiglyk had te werk gegaan met op den Kapitein te wagten, alhoewel daar door de spoedige hulp vertraagt wierd, op welke Towha was wagtende.

Daar alle onze Vrienden wisten, dat wy op 't punt waren van onder zeil te gaan, kwamen zy ons den 26. bezoeken en bragten ons meer Varkens mede, dan wy noodig hadden; want geen zout over hebbende om het Spek intepekelen, kregen wy te veel voor ons tegenwoordig vertier.

Kapitein Cook verzelde Ootoo, den volgenden dag, naar Oparre; en alvorens van daar te rug te komen, bezag hy het Vee en 't Gevogelte, welk hy aan de zorg zyns Vriends had aanbevolen. Alles scheen in een goeden toestand en wel opgepast te worden. Twee Ganzen en twee Eenden zaten reeds te broeden, maar noch de Pauwin noch de Kalkoen-schen Hen waren aan 't leggen. Hy nam vier Geiten van Ootoo, van welke hy voornemens was een paar aan Ulietea te laten; en de twee anderen overtehouden ten gebruike van eene der Eilanden, welke hy op zyn reis naar 't Noorden mogt aandoen.

Het volgende bedryf van Ootoo zal aantoonen, dat het Volk van dit Eiland sneedig en loos genoeg is, in 't bevorderen van deszelfs bedoelingen. Onder andere dingen, welke Kapitein Cook, op verschillende tyden, aan 't Opperhoofd gegeven had, was een bespiedglaasje of kykertje; toen hy 'er twee of drie dagen meester van geweest was, werd hy het moede, of bespeurde misfchien dat het hem van geen nut was; om die reden bragt hy het heimelyk aan Kapitein Clerke, dien hy zeide, dat nademaal hy hem zoo veel vriendschap betoond had, hy hem thans een geschenk meende te doen, het welk hy veronderstelde dat hem aangenaam zou zyn. „Maar, zeide Ootoo, Toota, (Kapitein Cook namentlyk)

„lyk) moest 'er niets van weten, want hy zoude het graag gehad hebben, maar ik weigerde het hem te geven.” Vervolgens stelde hy het glaasje in handen van Kapitein Clerke, dien hy tevens verzekerde, dat hy 'er op eene eerlyke wyze was aangekomen. In 't eerst weigerde Kapitein Clerke het aant nemen onder allerlei voorgevens; doch Ootoo drong 'er op aan, en liet het hem houden. Weinige dagen daar na herinnerde hy het glas aan Kapitein Clerke, die, alhoewel hy het niet verlangde te hebben, nogthans geerne Ootoo wilde verplichten, en meenende dat eenige bylen hem aangenamer zouden zyn, liet hy 'er vier aanbrenge, als eene verwisseling voor 't glas. Terstond riep Ootoo uit: „Toota heeft 'er my vyf voor aangeboden.” Wel nu, zeide Kapitein Clerke, als dat zoo is, zal uwe Vriendschap voor my u niet nadeelig zyn; ik zal u zes bylen geven. Deze gift nam hy gereedelyk aan, doch hy verzocht nogmaals aan Kapitein Clerke, er niets van te laten blyken aan Toota.

Voor de meenigvuldige dingen van waarde, welke door Omai weggegeven waren, ontving hy maar één goed stuk weder, bestaande in eene fraaije Zeilvoerende dubbele kanoo, met al haar tuig. Kort te voren had de Kapitein hem een stel Engelsche Vlaggen laten maken, doch deze hield hy thans van te veel waarde, om gebruikt te worden. Derhalven flanschte hy eenige Vlaggen en Wimpels aan één, ten getale van tien of twaalf, welke hy aan verscheiden hoeken van zyn kanoo liet hangen. Deze nieuwigheid trok eene meenigte Volks, dat by hoopen naar dezelve kwam kyken. Omai's Wimpels waren een mengzel van Engelsche, Fransche, Spaansche en Hollandsche Vlaggen, zynde de Europeesche Vlaggen, die hy gezien had. Hy had zich wel voorzien van Doek en Kokernoot-Olie, welk beide beter en overvloediger te bekomen zyn op Otaheite dan aan eenige der Societeit-Eilanden; zoo dat men ze als een artykel van Koophandel kon aanmerken. Omai zou zich zoo onbedagtzaam en onbestendig niet gedragen hebben, gelyk hy in veele gevallen deedt, ware hy niet weggesleept door zyne Zuster en door

T

zyn

III.
BOEK.
1777.
Septemb.

III. zyn Schoonbroeder, die benevens eenige uitgekozen ken-
 BOEK. nissen zich geheel van hem meester maakten, ten einde hem
 1777. alles wat hy bezat afhandig te maken, en waarin zy wezent-
 Septemb. lyk zouden geslaagt hebben, indien Kapitein Cook de nuttig-
 ste artykels van Omai's Goederen niet in bewaring had geno-
 men. Dan dit zelfs zou Omai niet voor armoede behoed
 hebben, indien de Kapitein deze zyne bloedverwanten hadt
 toegelaten, hem te verzellen naar Huaheine, daar men be-
 sloten had hem te vestigen. Het was gewis hun oogmerk
 hem geheel kaal te plukken, maar de Kapitein stelde hen te
 leur in hunne bedoeling, door hen te verbieden zich in dat
 Eiland te laten zien, zoo lang hy zich in dat gedeelte der
 Waereld zoude bevinden, en zy kenden hem te wel om niet
 te gehoorzamen.

Door stiltens en flappe koeltens uit den Westen, werden
 wy hier eenige dagen langer opgehouden, dan wy verwagt-
 ten. Gedurende al dien tyd waren de Schepen opgepropt
 met onze Vrienden, en omringt van Kanoos; want niemand
 wilde ons verlaten voor dat wy onder zeil gingen. Eindelyk
 kregen wy den 29. een Oosten Wind, zoo dat wy anker
 ligten. Toen de Schepen onder zeil waren, deden wy,
 om Ootoo's nieuwsgierigheid te voldoen, zeven schooten uit
 ons Geschut, waar na alle onze Vrienden, behalven hy en
 twee of drie anderen, afscheid van ons namen, met zoo veel
 hartelykheid en aandoening, als genoeg te kennen gaf, hoe
 zeer hen ons vertrek smertte. Ootoo te kennen gevende,
 hoe hy verlangde de Schepen onder zeil te zien, deden wy
 een gang zeewaards en wendden het terstond weder naar bin-
 nen, waaröp hy eindelyk zyn laatste afscheid nam, ons Vaar-
 wel wenschte en met zyn Kanoo naar land voer.

Kapitein Cook zou zich zoo schielyk niet begeven hebben
 van Otaheite, hadde hy Omai kunnen overhalen, om zich
 daar neder te zetten. Er was zelfs geen waarfchynlykheid
 dat wy elders beter van Lyftogt zouden voorzien worden dan
 wy, by aanhoudenheid, hier gedaan wierden, zelfs toen wy
 op ons vertrek stonden. Daarénboven had 'er een vriend-
 schap en vertrouwen plaats tusschen ons en de bewoners van
 't Ei-

't Eiland, als naauylks te verwagten ware op eenige andere plaats, en 't geen iets ongemeens is, die vriendschap en dat vertrouwen had altoos blyven stand grypen, zonder tusfchen beiden door eenig toeval of misverftand afgebroken of opgefchort te worden; zelfs was 'er geen diefftal van eenig aangelang gepleegt.

Het moet als iets ongemeens voorkomen, dat wy nooit eenig regt befcheid konden bekomen, wegens den tyd, wanneer de Spanjaarden hier aanlandden, hoe lang zy 'er bleven en wanneer zy vertrokken. Hoe meer onderzoek wy daar toe deden, des te meer werden wy overtuigt van de onbekwaamheid van de meeste van dit Volk, om geheugen te dragen, of den tyd te berekenen van voorleden gebeurtenissen, vooral, wanneer 'er een tydvak van meer dan agttien of twintig maanden tusfchen beiden verloopenen is. Uit het opschrift nogthans van het kruis, en uit het verhaal van de verftandigfte Inboorlingen, bleek, dat 'er twee Schepen te Oheitepeha in 't Jaar 1774 waren aangekomen, kort na dat Kapitein Cook vertrok van Matavai, het welk geweest was in Mey van dat zelfde jaar. De levende Dieren, welke zy hier agterlieten, beftonden in een Stier, eenige Geiten, Varkens en Honden en het Mannetje van een ander Dier, het welk wy naderhand vernamen een Ram geweest te zyn, welke thans te Bolabola was.

De Varkens zyn groot en hebben alreeds de oorspronglyke foort, die wy op 't Eiland vonden, merkelyk verbeterd; ook waren ze by onze laafte komst alhier zeer talryk en fterk vermeenigvuldigt. Geiten zyn hiermede in meenigte: 'er is naauylks een Opperhoofd dat 'er geene heeft. De Honden, door de Spanjaarden hier aan land gezet, zyn van twee of drierleye foorten: waren dezelve alle van kant gemaakt, liever dan op 't Eiland gelaten te zyn, zoude het vry wat beter voor de Inboorlingen geweest zyn. De jonge Ram van Kapitein Cook werd het flagtöffer van een dier Dieren. Er waren vier Spanjaarden aan land gebleven, toen die Schepen het Eiland verlieten; naamlyk twee Priesters, een Huis-knecht, en een ander zeer bemind by de Inboorlingen, die

III.
BOEK.
1777.
Septemb.

III. hem by den naam van Mateema onderscheidden. Hy scheen
 Bolk. zich zoo naastig op hunne taal te hebben toegelegt, dat hy
 1777. in staat werd dezelve te melyk te spreken, en een onvermoei-
 Septemb. den vlyt aanwendde om de Eilanders verheven gedagten te
 boezemen, van de grootheid der Spaansche Natie, en hen
 tevens een slegt denkbeeld te geven van de Engelschen.

Op den 30 September, met het aanbreken van den dag, na dat wy van Oraheite vertrokken waren, rigtten wy onze koers naar 't Noord-einde van het Eiland Eimeo, daar wy in tien vademen Waters ten anker kwamen. De Haven word Taloo geheten; zy is aan de Noordzyde van 't Eiland in het gewest van Oboonohoo, of Poonohoo. Zy loopt meer dan twee Engelsche mylen tusschen de heuvels Zuid, of Zuid ten Oosten op. Zy behoeft voor geene Haven, die wy in dezen Oceaan ontmoetten, onder te doen; zoo ten opzichte van veiligheid als van goeden ankergrond.

De Haven van Parowroah, aan dezelfde zyde van 't Eiland, legt omtrent twee Engelsche mylen naar 't Oosten, en heeft meer ruimte dan die van Taloo; maar de opening in het rif is te lywaard van de Haven, en is zeer veel naauwer. Deze in 't oog loopende gebreken, moeten aan de Haven van Taloo boven al de voorkeur geven.

Zoo haast wy voor anker lagen, kwamen gansche meenigens van Inboorlingen aan boord van onze Schepen, uit enkele nieuwsgierigheid, want zy bragten niets met zich om te ruilebuiten; verscheide Kanoos nogthans kwamen den volgende morgen van verder afgelegene streken, en bragten overvloed van Broodvrucht en Kokernoten, als mede eenige weinige Varkens aan, welke wy inruilden tegen Kralen, Spykers en Bylen; de roode Veders werden hier zoo sterk niet gevraagd als te Oraheite.

October. Op Donderdag den 2. October, ontving Kapitein Cook, des morgens, een bezoek van Maheine, het Opperhoofd van het Eiland, verzelt van deszelfs Vrouwe. Hy naderde het Schip met groote omzigtigheid en bedagtzaamheid, als of hy eenig kwaad van ons vermoedde, uit hoofde onzer Vriendschap met de Oraheiteänen; alzoo dit Volk zich niet kan

kan verbeelden, dat wy in Vriendschap kunnen leven met eene Natie, zonder eene party voor dezelve tegen hare vyanden te nemen. Kapitein Cook gaf hen zulke artykels ten geschenke als hy meende dat hen 't meeste zouden behagen. Na dat zy een half uur by ons vertoeft hadden, keerden zy naar land. Kort daar op kwamen zy weder met een groot Varken, waar mede zy bedoelden het geschenk van den Kapitein te beantwoorden; doch deze vermeerderde de vorige artykels tot de volle waarde van 't aangebragte Zwyn: vervolgens gingen zy aan boord van de Discovery een bezoek afleggen by Kapitein Clerke.

Tegens den avond stegen Kapitein Cook en Omai te paard en reden het strand langs. Omai had de inboorlingen verboden ons te volgen, zoo dat onze sleep niet talryk was; de vrees van misnoegen te geven bedwong hunne nieuwsgierigheid.

Alles gereed gemaakt zynde om onder zeil te gaan, bragten wy het Schip in diep water, voornemens om des anderendaags den 7. October in Zee te steken, waarin wy door een onaangenaam toeval belet werden.

Over dag hadden wy onze Geiten aan land laten grazen, en niettegenstaande wy twee mannen tot oppassers over dezelve gestelt hadden, was 'er dien avond een van gestolen. Dit was een groot verlies, dewyl des Kapiteins oogmerk, om ook andere Eilanden van deze Dieren te voorzien, daar door verydelt werd; hy besloot derhalven alles wat mooglyk ware aantewenden, om de Geit weder te krygen. 's Morgens daar aan kreegen wy tyding, dat dezelve naar Maheine gevoerd was, die zich te dien tyd bevond in de Haven van Parowroah. Twee bedaagde Manspersonen boden hunnen dienst aan, om iemand onzer daar heen te geleiden, teneinde de Geit te rug te brengen. Dienvolgens zond Kapitein Cook eenige van zyn Volk in een boot af met een boodschap aan het Opperhoofd, aandringende om beide de Geit en den Dief terstond overteleveren. De Geit werd ons 's avonds te rug gebragt, maar intuschen was 'er eene andere gestolen, welke wy, na zeer veel moeite, wederkregen, en niet voor

III.
BOEK.
1777.
October.

III. en al eer de Kapitein eenige huizen en kanoos in den brand
 BOEK. had gestoken, en andere vyandelyke bedreigingen gedaan.
 1777. Te Eimeo werden de Schepen rykelyk voorzien van Brand-
 October. hout. Wy hadden ons te Otaheite van dat artykel niets ver-
 zorgt, om dat 'er te Matavai geen boom gevonden word,
 welke niet van nut is voor debewoners. Wy ontvingen hier
 insgelyks een grooten aanvoer van ververschingen in Var-
 kens, Brood-vrucht en Kokernoten.

Tusfchen de voortbrengzels van dit Eiland en die van Ota-
 heite is weinig onderscheid; het onderscheid nogthans in
 hunne Vrouwen is aanmerkelyk. Die van Eimeo zyn don-
 ker van kleur, kleen of kort van leest, en afzigtelyk van we-
 zenstrekken.

Het voorkomen van Eimeo heeft geen het minste gelyk
 met dat van Otaheite; het laatste een heuvelachtig land zyn-
 de, heeft weinig lagen grond, uitgezondert eenige diepe
 valeijen en de vlakke boord welke het naby de Zee omvangt.
 Eimeo heeft steile ruwe heuvels, die in onderscheide rigtin-
 gen loopen, en langs hunne zyden groote valeijen en zach-
 te ryzende gronden laten. De heuvels, schoon rotsachtig,
 zyn gemeenlyk bedekt met boomen bykans tot aan den top.
 In het diep van de Haven van Taloo ryst de grond langfamer-
 hand tot den voet der heuvelen, maar de vlakke boord aan
 de zyden loopt geheel steil uit op eenen kleenen afstand van
 de Zee. Dit leverde een gezicht ver boven alles wat wy te
 Otaheite gezien hadden. Digt by de plaats, daar onze Sche-
 pen lagen, zyn twee groote steenen, wegens welken de In-
 boorlingen eenige bygeloovige begrippen voeden. Zy be-
 schouwen ze als Broeder en Zuster; en houden ze voor Ea-
 toas of Godheden, die door bovennatuurlyke wegen van U-
 lietea daar gekomen zyn.

's Morgens, na ons vertrek van Eimeo, zagen wy Hua-
 heine. Ten twaalf uren kwamen wy aan den Noorderlyken
 ingang van Owharre's Haven, aan de Westzyde van 't Ei-
 land gelegen, ten anker.

Den volgenden morgen, zynde den 13 October, kregen
 wy alle de voorname lieden van 't Eiland aan onze Schepen.

Dit

Dit was juist wat Kapitein Cook verlangde, dewyl het thans hoog tyd werd om Omai te plaatzen; en hy meende, dat de tegenwoordigheid dezer Opperhoofden hem in staat zou stellen, om zulks naar genoegen te doen. Omai scheen thans genegen om zich te Ulietea ter nedertezetten; en indien hy en Kapitein Cook het eens hadden kunnen worden omtrent de wyze, hoe zulks ter uitvoer te brengen, zou de laatste 'er niet ongenegen toe geweest zyn. Zyn Vader was door de inwoners van Bolabola, toen deze Ulietea veroverden, eenig land in dat Eiland ontnomen, en de Kapitein hoopte in staat te zullen zyn het aan den Zoon terug te bezorgen, zonder moeite. Ten dien einde werd 'er vereischt dat Omai de vriendschap verwierf van die geenen, die de meesters van 't Eiland geworden waren; dan, Omai wilde naar zulk een voorstel niet luisteren, en was verwaand genoeg zich te verbeelden dat de Kapitein geweld zou gebruiken om hem te herstellen in zyne verloren landen. Daar dit nu belette dat hy zich niet te Ulietea vestigde, begon de Kapitein Huahaine te beschouwen als eene geschikter plaats, en besloot derhalven van de tegenwoordigheid der voornaamste lieden van dat Eiland gebruik te maken, en de zaak aan hen voortedragen.

De Kapitein maakte zich daarop gereed, om een plechtig bezoek te geven aan Taireetareea, de Earee rahie, of Koning van het Eiland, met oogmerk om van deze zaak te spreken. Omai, die hem zoude verzellen, kleedde zich by die gelegenheid netjes aan, en voorzag zich van een fraai geschenk voor het Opperhoofd zelf, en van een ander voor zyn Eatooa. Hunne aanlanding trok de meeste bezoekers van de Schepen af, die met veele anderen in een groot huis vergaderden. De Kapitein bleef eenigen tyd op Taireetareea wagten; en toen deze te voorschyn kwam, zag Kapitein Cook duidelyk, dat hy zyne tegenwoordigheid wel had kunnen ontberen, dewyl hy niet boven de tien jaren oud was. Omai ving aan offerhanden van Doek, roode Veders &c. aan de Godin te offeren. Daar op volgde eene andere offerhande, welke door het jonge Opperhoofd aan de Godin stond

III.
BOEK.
1777.
October.

III. stond gegeven te worden; en na deze offerhande werden ver-
 BOEK. scheidt andere bosfen roode Vederen aangeboden. De on-
 1777. derscheidt artykels werden voor een Priester gelegd, en elk
 October overgeleverd met een soort van gebed, het welk door een
 van Omaïs Vrienden werd uitgesproken, alhoewel grooten-
 deels door hem zelfs opgegeven. In deze gebeden vergathy
 zyne Vrienden in Engeland niet, noch die geen, die hem
 behouden in zyn geboorteland hadden wedergebracht. Toen
 deze offerhanden en gebeden geëindigt waren, nam de Pries-
 ter elk artykel in rang op, en na 't herhalen van een gebed,
 zond hy alles naar de *Morai*.

Deze Godsdienstige plechtigheden verrigt zynde, zette
 Omai zich by den Kapitein neder, die aan het jonge Opper-
 hoofd een geschenk deedt en een ander geschenk in de plaats
 ontving. Vervolgens werden er eenige schikkingen gemaakt
 met betrekking tot de wyze van onzen handel met de Eilan-
 ders; in welke schikkingen de Kapitein wel degelyk voor-
 stelde, de slegte gevolgen die ontstaan zouden, als zy ons
 beroofden of goederen afftalen, gelyk ze by vorige gelegen-
 heden gedaan hadden. Voorts sprak men de vergaderde Op-
 perhoofden over het vestigen van Omai. Hy verhaalde
 hen, dat wy hem naar ons land hadden overgevoerd, daar
 hy wel was ontvangen geworden van den grooten Koning en
 deszelfs *Earees* (Oversten of Edelen) en gedurende zyn ver-
 blyf aldaar onthaald met alle de teekenen van achting en ge-
 negenheid; dat men hem had te rug gebracht, na dat hy door
 onze edelmoedigheid was verrykt met verscheidt artykels,
 die ten uittersten voordeelig en nuttig zouden zyn aan zyne
 landslieden; en dat, behalven de beide Paarden, die hier
 stonden te blyven, veele andere nieuwe en nuttige Dieren
 te Otaheite gelaaten waren, die spoedig zouden vermeenig-
 vuldigen, en een genoegzaam getal leveren ten nutte en ge-
 bruike van alle de omgelegene Eilanden. Vervolgens gaf
 hy hen te verstaan, dat Kapitein Cook hen ernstig verzocht
 aan zyn Vriend een stuk land afstaan, daar hy een huis kon
 bouwen, en den noodigen lyftocht voor hem en deszelfs be-
 dienden aankweeken; hy voegde 'er by, dat indien hy zulks
 niet

niet kon verkrygen, by gifte of koop, te Huaheine, de Kapitein voorgenoomen had hem naar Ulietea te voeren en aldaar ter nedertezetten. Deze hoofddeelen waren aan Omai opgegeven door Kapitein Cook, die, bemerkende, dat het gene waarmede hy befloten had, naamlyk van naar Ulietea te gaan, de goedkeuring scheen weggedragen van alle de Opperhoofden, terftond de reden daarvan bevroedde. Omai had verwaandelyk zich geveleid, dat de Kapitein geweld zou gebruiken, om hem te Ulietea in zyns Vaders landen te herftellen, en hy had, over dat onderwerp, zich onbedachtzaam geftit tegen eenige lieden van de Vergadering, die thans in de verwagting waren, dat Kapitein Cook hen zou ondersteunen, in 't overmeesteren van Ulietea, en in 't verdryven van de Bolabolanen uit dat Eiland. Om hen nu deswegens beter te onderrigten, gaf hy hen op 't ernstigfte te verftaan, dat hy hen in zulk een onderneming niet alleen niet zou ondersteunen, maar zelfs niet dulden zou, dat zoo lang hy zich in hunne Zeeën bevond, zulks ter uitvoer gebragt wierde; en dat indien Omai zich in Ulietea wilde nederzetten, hy op eene vriendelyke wyze daar moest heen gevoert worden, en zich niet als een veröveraar aan 't Volk van Bolabola laten opdringen.

Deze nadrukkelyke verklaring gaf terftond eene andere wending aan de gevoelens van den raad. Een hunner liet zich aldus uit: dat het gansche Eiland van Huaheine, met alles wat 'er op was, aan Kapitein Cook toebehoorde; en gevolgelyk, dat hy over zulk een gedeelte, als hy voor zyn Vriend verlangde, kon beschikken. Omai hoorde dit met vermaak aan, en meende dat hy, met mild tezyn, hem alles zou doen geven. Maar een bod te doen, dat met geen voeg kon aangenomen worden, oordeelde de Kapitein zoo goed als niet te bieden, en om die reden verzocht hy, dat zy eene byzondere plek wilden aanwyzen, als mede het land dat zy genegen waren afteftaan tot eene vastigheid. Op dit verzoek, zond men om eenige Opperhoofden, die reeds uit de Vergadering weggegaan waren, en na eene korte beraadflaging, werd het verzoek van den Commandeur eenparig ingewilligt,

III.

BOEK.

1777.

October.

III.
BOEK.
1777.
October.

en terftond den grond bepaalt, welke gelegen was naast het huis daar deze Vergadering gehouden werd. Dit ftuk gronds ftrekte zich uit langs de kant van de Haven, omtrent twee honderd Roeden in lengte, en ruim zoo veele roeden in 't breedte naar den kant van den Heuvel, welke voor een goed gedeelte mede in de gift bepaalt werd. Deze zaak afgedaan zynde, werd een tent aan den oever opgeflagen, het noodige Volk daar-toe beftemt, en de Observatoriums opgeregt. De Timmerlieden van beide de Schepen werden aan het optimmeren gezet, van een kleen huis voor Omai, alwaar hy de verfchillende goederen, die uit Europa aangebragt waren en hem toebehoorden, veilig kon bergen; te zelve tyd leidden sommigen van ons Volk een Tuin voor hem aan, daar zy Wynftokken, Pompelmoes Boomen en Pyn Appels in planteden, en dien zy met allerlei foort van Moeskruiden bezaajden; en alvorens wy van dit Eiland vertrokken, bevond zich alles in dezen Hof in eenen bloeienden ftaat.

Omai begon thans ernftig acht te geven op zyne eigen zaken, en had een hartelyk berouw over zyn onbezonnen en verfpillende handelwyze op Otaheite. Hy trof op Huaheine een Broeder, eene Zuster en een Schoonbroeder aan, de Zuster getrouwt zynde; doch deze plunderden hem niet, gelyk zyne andere Bloedverwanten hem onlangs gedaan hadden. Het fcheen, nogthans, dat fchoon zy te eerlyk en goedhartig waren, om hem iets te ontnemen of te benadeelen, zy van te weinig aanzien waren op 't Eiland, om hem eenige wezentlyke dienften te kunnen bewyzen, hebbende geen gezach of invloed om zyn perfoon te befchermen. Daar de zaken dus gefteft waren, liep hy groot gevaar om beroofd te worden van alles wat hy van ons ontvangen had, zoo rafch hy niet meer binnen het bereik zou zyn van onze veel vermoegende befcherming.

Hy ftond nu op 't punt om eene zonderlinge plaats te beftaan in de Maatschappy, van welke hy een lid ging worden en van welke hy de eenige ryke Man zou zyn. En daar hy, door zyne betrekking tot ons, zich meester had gemaakt van eene soort van fchat, welke van niemand zyner landslieden door

door kunst of vlyt kon verkregen worden, was het natuurlyk te denken, dat dewyl ieder een begeerig zou zyn om deel te hebben aan dezen benydden rykdom, allen zich zouden vereenigen om den eenigften eigenaar 'er van te berooven. Om zulks waarschyntlyk voortekomen, raadde hem Kapitein Cook zommige zyner goederen te verdeelen onder twee of drie der voornaamste Opperhoofden, die, op deze wyze begunstigt, daar door genoopt konden worden, om hem te handhaven en te beschermen tegen de beledigingen van anderen: hy beloofde dezen raad te volgen; en voor ons vertrek van hier, vernamen wy, dat deze voorzigtige stap door hem gedaan was. De Kapitein nogthans, die zich niet te sterk verliet op beweegredenen van dankbaarheid, maakte gebruik van krachtdadiger en bondiger drangredenen, die vrees verwekten, en hy liet geene gelegenheid voorbygaan om de Inboorlingen te beduiden, dat hy voornemens was, na verloop van den gewonen tyd, dit Eiland andermaal te komen bezoeken, en dat, indien hy zyn Vriend te dien tyden niet even veilig en zeker vond, als hy hem thans liet, alle de zulken, welken als dan zouden blyken zyne vyanden te zyn geweest, gewisfelyk konden verwagten door hem gestraft te zullen worden.

Terwyl wy in deze Haven lagen, bragten wy het Scheepsbrood aan land, om het te luchten en van schimmel te zuiveren. De meenigte kakkerlakken, met welke wy op de Schepen thans gekweld waren, was ongelooflyk. De schade, die zy ons toebagten, was zeer groot, en alle onze pogingen om die Dieren te vernielen, vruchteloos. Alle zoort van spys, welke slechts voor eenige weinige oogenblikken ongedekt stond, werd van dit schadelyk gedierte overwelmd en zoodanig doorgevreten, dat dezelve een Honingraat geleek. De Vogels, die om hunne zeldzaamheid door ons opgezet en bewaard waren, werden door dit verslindend ongediert vernield; en deze insecten waren zoo gretig op inkt, dat zy het schrift van de strooken Parkement, welke wy aan verscheide artykels hadden hangen, uitäten, en het eenigste, waarmede wy kondenvoorkomen het vernielen onzer boeken, was dezelve zeer vast toe te binden, zoo dat dit ongediert belet werd tuschen de bladen in te dringen.

III.
BOEK.
1777.
October.

III. Omai's huis thans grootendeels voltooit zynde, bragten
 BOEK. wy op den 26. verscheide zyner Meubilen aan; onder ver-
 1777 scheide andere artykels was een doos met Poppegoed, het
 October, welk ten uitersten aan de gapende meenigte behaagde: maar
 naar de Schotels, Borden, Drinkbekers, Glazen, Potten,
 Ketels en andere Keuken gereedschap, werd nauylks van ie-
 mand zyner Landslieden het oog gewendt. Omai zelf kwam
 in de verbeelding, dat het hem van geen nut zou zyn; dat
 een gebakken Varken een smakelyker eten was dan een ge-
 kookt, dat een weegbree blad een zoo goede schotel maakte
 als een tin bord; en dat de dop van een Kokernoot de plaats
 wel kon vervullen van een bier glas of beker. Om die reden
 stond hy de meeste dezer artykels van Engelsch Huisraad
 af aan het Scheeps-Volk, dat 'er hem Bylen en andere Yzer-
 werk voor in de plaats gaf, het welk van wezenlyker waar-
 de in dit weerddeel was. Onder de meenigte dingen, wel-
 ke men in Engeland verëert had, had men geen Vuurwerken
 vergeten; van welken wy des avonds van den 28. eenige af-
 staken, tot geen gering vermaak en verbazing van eene groote
 meenigte Volks. De overige werden in orde gestelt en aan
 Omai gelaten, ingevolge derzelver oorspronglyke bestem-
 ming.

Omai had niet zoo rasch zyne nieuwe woning beflagen,
 of Kapitein Cook begon te denken om van Huaheine te ver-
 trekken, en liet daarom dezen avond, alles wat wy aan land
 hadden, naar de Schepen overbrengen, uitgezondert een
 Geit, die met jong was, als mede een Hengst en een Mer-
 rie, die wy in eigendom lieten aan onzen Vriend, van wien
 wy nu eindelyk stonden te scheiden. Wy gaven hem ins-
 gelyks een Beer- Varken en twee Zoggen van Engelsch ras,
 ook had hy twee of drie Zoggen van zyn eigen. De Hengst
 had de Merrie besprongen, terwyl wy te Otaheite lagen; zoo
 dat waarschyglyk door dit aanzienlyk geschenk deze Eilanden
 van Paarden staan voorzien te worden.

Wat de Huisbedienden van Omai aanbelangt, hy had van
 Otaheite vier of vyf *toutous*, of lieden van 't geringer soort me-
 degenomen; de twee jonge Nieuw-Zeelanders bleven by hem,
 waar

waar by zich te Huaheine nog voegden zyn Broeder en verscheide anderen; zyn Huisgezin bestond des uit tien of elf Personen, onder welken nogthans niet één Vrouwsperfoon getelt werd. Het Huis, welk onze Timmerlieden voor hem gebouwt hadden, was vier en twintig voeten breed, agttien voeten diep, en omtrent tien voeten hoog; het was van planken opgeslagen, welke de Buit waren van onze Krygsbedryven te Eimeo: in 't samenstellen van 't huis waren zoo weinig spykers gebruikt als mogelyk was, ten einde niemand aantezetten het zelve, om het yzer, aftebreken. Hy beloofde ons, dat onmidlyk na ons vertrek, hy een ruim huis, naar zyne eige landwyze, zou bouwen, van welk huis het eene einde over dat, het welk wy voor hem getimmert hadden, zou heen getrokken worden, om het daar door te beter te beveiligen en in stand te houden. Tot dat werk beloofden de Opperhoofden van 't Eiland hem, hunne hulp te zullen leenen. Indien nu het ontworpen gebouw den grond mogt beslaan, welke voor het zelve bestemt wierd, is het zeker dat weinig huizen op Huaheine dat van Omai in grootte en ruimte zullen overtreffen.

Het Europees Wapentuig van Omai bestond in een Vögelroer, twee paar Pistolen, verscheide Houwers of Hartsvangers, een Musket, Baijonet en Patroontasch. Toen hy alles wat hem toebehoorde aan land had, onthaalde hy de beide Kapiteins en de meeste Officieren der beide Schepen, twee of driemalen, op 't middagmaal, by welke gelegenheid zyn tafel rykelyk voorzien was van de beste spys, welke het Eiland voortbragt. Alvorens onder zeil te gaan liet de Commandeur het volgend Opschrift op de buitenzyde van 't Huis snyden:

Georgius Tertius, Rex, 2 Novembris, 1777.

Naves { *Resolution, Jac. Cook, Pr.*
 Discovery, Car. Clerke Pr.

Op Zondag den 2. November; ten vier uren, namen wy *Novemb.*
 een Oosten-Wind te baat, en zeilden de Haven uit van Ow-

III. harre. De meeste onzer Vrienden bleven aan Boord, tot dat
 BOEK. onze Schepen onder zeil waren, toen Kapitein Cook, om
 1777. hunne nieuwsgierigheid te voldoen, vuur liet geven uit vyf
 Novemb. stukken. Hierop gingen zy allen van boord af, uitgezondert
 Omai, die by ons bleef tot dat wy in Zee waren. Door 't
 uitbrengen van een Werpäner aan den wal, waren wy on-
 der zeil gekomen, dan, by 't overhalen van 't Schip brak
 het touw, dat op de rotzen afgevyt was, zoo dat het anker
 achter bleef; het was derhalven noodzaakelyk een boot afte-
 zenden, om het weder aan boord te krygen. Met deze boot
 voer onze Vriend Omai naar land, na een zeer hartelyk
 Vaarwel en afscheid genomen te hebben van alle de Officie-
 ren. Hy droeg zich in zyn afscheidnemen kloek en manne-
 lyk, tot dat hy by Kapitein Cook kwam, wanneer hy, in
 weerwil van alle pogingen, zich niet kon weerhouden tra-
 nen te storten; ook bleef hy in 't varen naar 't strand den
 ganschen tyd over weenen, gelyk de Heer King, die hem
 in de boot verzelde, naderhand aan Kapitein Cook ver-
 haalde.

De te rug komst van Omai en de dadelyke blyken van Brit-
 sche milddadigheid, welke hy met zich te rug bragt, moe-
 digden veelen zyner Landgenoten aan, om zich aan te bieden
 ons als vrywilligers naar Pretane te verzellen. De Kapitein
 nogthans liet by alle gelegenheid blyken, dat hy, besloten
 hebbende niemand mede te nemen, alle aanzoek van dien
 aart moest van de hand wyzen. Omai, die 'er roem in stel-
 de de eenigste groote Reiziger onder hen te blyven, en nog-
 thans bevreest scheen, dat de Kapitein zich zou laten overhalen
 om ook anderen in dien roem te doen deelen, herinnerde
 hem verscheidenmalen de verklaring van den Graaf van Sand-
 wich, dat geene anderen zyner Landgenoten naar Engeland
 zouden overgebragt worden.

Zoo haast de boot, in welke Omai naar 't Eiland was ge-
 voert, te rug kwam met het achtergelaten Werpäner, na-
 men wy haar binnen, en stevenden zonder langer dralen op
 Ulietea aan. Den volgenden morgen, zynde den 3 Novem-
 ber, zeilden wy om het Zuidëinde heen van dat Eiland naar
 de

de Haven van Ohamaneno. Niet zoo rasch bevonden wy ons binnen die Haven, of onze Schepen werden omringelt van kanoos, alle vol Inboorlingen, met een aanvoer van Vruchten en Varkens, welken zy verruilden tegens verscheide van onze artikels.

III.
BOEK.
1777.
Novemb.

Omtrent veertien dagen, na onze aankomst te Ulietea, kreegen wy een kanoo met twee van Omai's bedienden aan boord, door welke hy ons liet weten, dat de inwoners van Huaheine hem ongestoord lieten, en dat alles by hem wel was, uitgezondert, dat zyn Geit in 't werpen van jongen gestorven was. Dit bericht ging verzelt van een verzoek om eene andere Geit en om twee Bylen. De Kapitein, die behagen schepte, om by deze gelegenheid nogmaals zyn Vriend dienst te doen, zondt de boden te rug naar Huaheine op den 18., en gaf hen by de Bylen een Bok en een Geit voor Omai mede.

Op Maandag den 19., stelde de Commandeur aan Kapitein Clerke ter hand de schriftelyke bevelen, hoe zich te gedragen, ingevalle de Schepen, na haar vertrek van deze Eilanden, van malkanderen mogten afraken. De inhoud daarvan was: dat nademaal de Vaart van de Societeit-Eilanden naar de Noordkust van America zeer lang was, en een gedeelte derzelve moest geschieden in 't holste van den winter, wanneer men niets dan onstuimig en buijgig weer te wagten had, waar door eene scheiding van den anderen zou kunnen veroorzaakt worden, Kapitein Clerke gelast werd alle mogelyke zorg te dragen om zulk eene scheiding te verhoeden: doch indien de beide Schepen van malkanderen mogten afraken, hy, na vyf dagen zich te vergeefs in 't opsporen van Kapitein Cook bevlytigt te hebben, zou hebben te stevenen naar de Kust van Nieuw Albion, en trachten dat Eiland te bereiken op 45 gr. breedte, alwaar hy tien dagen zou blyven kruisen op de Resolution, en dat Schip in dien tusschen tyd niet ziende opdagen, de eerste bekwame Haven zou hebben intelloopen op of benoorden die breedte, ten einde ververschingen te bekomen, en zich te voorzien van Water en Hout: dat hy, gedurende zyn verblyf in die

Ha.

III. Haven, aanhoudend zou hebben uittezien naar Kapitein
 BOEK. Cook, en indien deze voor den 1. April niet by hem
 1777. ware, hy als dan zyn tocht Noordwaards moest vervorderen
 Novemb. tot op de breedte van 56 gr., alwaar hy op geen grooter
 afstand vande Kust, dan 15 Zeemylen, zou hebben te kruisen
 op de Resolution, tot den 20. Mey, en haar niet aantreffende,
 vervolgens Noord op stevenen, en trachten een doortocht
 te ontdekken in den Atlantischen Oceaan, het zy door de
 Baai van Hudson of door die van Baffin, volgens de bevelen
 van de Admiraliteit; dat indien hem zulks mogte mislukken,
 hy als dan zou hebben te stevenen naar de Haven van St.
 Pieter en St. Paulus in Kamschatka en aldaar den winter door-
 brengen; doch, ingevalle hy geene ververschingen in die
 Haven konde bekomen, hem vryheid gelaten wierd zyn ste-
 ven te wenden werwaards hy zoude goedvinden, mits, voor
 zyn vertrek, aan de Regeering te overhandigen een verslag
 van zyne bestemming om overgelevert te worden, aan Ka-
 pitein Cook by deszelfs aankomst; en dat hy in de lente van
 het volgende jaar 1779 naar bovengemelde Haven zou hebben
 wedertekeeren; dat ingevalle hy te dier tyd geene verdere be-
 velen van Kapitein Cook mogte bekomen, hy als dan in zy-
 ne verdere verrigtingen zou hebben te letten op de ge-
 schreven bevelen van de Lords van de Admiraliteit en zich
 naar dezelve te gedragen; en dat, ingevalle hy door ziekte
 of andere oorzaken buiten staat geraakte aan deze of aan die
 van hunne Lordschappen te voldoen, hy als dan dezelve
 zou overlaten aan den Officier, de eerste na hem in
 rang.

Terwyl wy aan den wal vertuit lagen, schraapten wy de
 beide zyden bodems en onzer Schepen, en bragten eenige
 Tinne Platen onder de binten. Deze Platen had Kapitein
 Cook bekomen van den braven Heer Pelham, Secretaris van
 Commisfarijsen tot het verzorgen van den lyftocht voor 's
 Konings Schepen, ten einde te beproeven, of Tin niet even
 zoo goed als Koper zou kunnen dienen in 't bekleeden van
 Schepen.

Op Donderdag den 27., namen wy onze Observatorien
 op,

op, en bragten alles aan boord wat wy aan den wal hadden; vervolgens ontmaarden wy de Schepen en dreven een weinig de Haven af, toen wy weder ten anker kwamen. Den volgende nacht woei de Wind met zware rukken, verzelt van hevige regenvlagen. In een dezer rukken sprong het Kabel voor welk de Resolution ten anker lag, maar daar wy een ander anker gereed hadden, draaiden wy spoedig voor het zelve weder op.

De wind, welke by aanhoudendheid tusfchen het Noorden en Westen bleef, hield ons in de Haven tot Zondag den 7. December, toen wy 's morgens ten agt uren het anker lichtten en onder zeil gingen met een ligte koelte uit den Noord-Oosten. De gansche voorgaande week door waren wy bezogt door lieden van alle de Deelen van 't Eiland, die ons overvloed van Varkens en groene Weegbreen aanvoerden; zoo dat de tyd, dien wy door tegenwind in de Haven bleven spullen, niet geheel en al verloren was; want groene weegbreen zyn een uitmuntende plaats vervullende kost voor brood, en kunnen twee of drie weken goed blyven. Behalven den aanvoer van mondkost, voorzagen wy ons hier van het benoodigde Water en Hout.

De Ulieteanen kwamen ons, over 't algemeen, kleiner en zwarter voor dan de Inboorlingen van de nabygelegen Eilanden: ook fchenen zy ongeschikter, misfchien om dat zy Onderdanen zyn geworden van de Inwoners van Bolabola. Oreo, hun Opperhoofd, is flechts een soort van Stedehouder van den Bolabolanschen Monarch; en veröivering fchynt het aantal ondergeschikte Opperhoofden, die onder hen hun verblyf houden, vermindert te hebben. Zy zyn, derhalven, niet zoo dadelyk onder het opzicht van die genen, wier belang het is eene betamelyke gehoorzaamheid van hen te vorderen. Alhoewel Ulietea thans tot dezen vernederenden staat van afhanglykheid gebragt is, was het te voren, zoo als men ons verzekerde, het voornaamfte van deze groep Eilanden en misfchien wel de eerste zetel van 'tbewind; want men zeide ons, dat de tegenswoordige Koninglyke Familie van Otaheite af komstig is van dat huis, het welk hier, voor

III.
BOEK.
1777.
Novemb.

Decemb.

III. de laatste omwenteling, heerschte. De onthronde Ko-
 BOEK. ning van Ulietea, wiens naam is Ooroo, houd zyn verblyf
 1777. te Huaheine, en levert in zyn eigen persoon, een voor-
 Decemb. beeld, niet alleen van de onbestendigheid van 't vermogen,
 maar insgelyks van den eerbied, welken deze Eilanders be-
 wyzen aan byzondere Vorstelyke Familien; want zy staan
 Ooroo toe alle de teekenen, welke zy de Koninglyke waar-
 digheid toefchikken, te behouden, uiettegenstaande hy van
 zyne landen berooft is. Een dergelyk voorbeeld zagen
 wy daarvan, gedurende ons verblyf te Ulietea, daar wy
 nu en dan bezogt werden van Kapitein Kook's ouden Vriend
 Oree, het laatste Opperhoofd van Huaheine. Hy bleef tot
 nog toe een zeker gezach behouden, en was gestadig van een
 aantal opwachters omringt.

Ons afscheid genomen hebbende van Ulietea, stuurd-
 en wy naar Bolabola. Ons voornaamste oogmerk in 't bezoeken
 van dat Eiland was, om een van de ankers te bekomen, wel-
 ke door den Heer de Bougainville aan Otaheite verloren wa-
 ren. Kapitein Cook, dit anker door middel van geschen-
 ken bekomen hebbende, keerde aan boord te rug; liet de
 booten binnen nemen, en ging onder zeil naar 't Noorden.
 Hadden wy tot den volgenden dag te Bolabola gebleven, is
 't waarschynlyk, dat wy rykelyk van allerlei lyfstoet zouden
 zyn voorzien geworden; en ongetwyfelt zullen de Inboorlin-
 gen zich zeer te leur gestelt hebben gezien, toen zy bevon-
 den dat wy vertrokken waren: maar daar wy alreeds een goe-
 den voorraad van Varkens en Vruchten aan boord hadden,
 en ons niet vele artykels overbleven om meer te koopen, kon
 ons niets bewegen het vervorderen van onze reis te verwylen.

Oteavanooa, de Haven van Bolabola, gelegen aan de
 Westzyde van 't Eiland, is zeer ruim; en alhoewel wy daar
 niet inliepen, had Kapitein Cook het genoeg om te verne-
 men van lieden, daar toe door hem gebruikt, dat het eene
 zeer geschikte plaats was om Schepen te bergen.

De kleene uitgebreidheid van Bolabola in aanmerking ge-
 nomen, zynde slegts agt Zee mylen in omtrek, is het op-
 merkelyk dat het Volk daarvan in staat geweest zy Ulietea
 en

en Otaha te veroveren; het eerste van welke Eilanden meer dan eens zoo groot is.

Als de bewoners niet ontrust worden door inwendige beroertens of woelingen, zoo als zints veele jaren het geval is geweest, hebben zy overvloed aan alles wat hun land voortbrengt. Indien wy een grooter verscheidenheid van goederen en het benoodigde zout by ons gehad hadden, zouden wy zoo veel Spek hebben kunnen inzouten, als de beide Schepen een Jaar lang behoeften. Maar aan de Vriendelyke Eilanden, Otaheite en de omleggende plaazen ontdeden wy ons byna van alle onze Koopwaren. Onze Bylen, in 't byzonder, waren wy ten naasten by kwyt, en voor die alleen waren; in 't algemeen, Varkens te bekomen. Het Zout, dat wy over hadden, was niet meer dan 'er verëischt werd tot het inpekelen van vyftien vaten Vleesch.

De Europeanen behoorden, om zoo te spreken, van tyd tot tyd (eens in de drie of vier jaren) deze Eilanders te gaan bezoeken, ten einde hen van die artykels te voorzien, met welke zy, nu wy die by hen ingevoert hebben, ten hoogsten zyn vooringenomen. 't Gemis van zulk een aanvoer zou ten sterksten van hen gevoelt worden, en mischien wanneer het te laat zou zyn, om weder te keeren tot hunne oude onvolkomen werktuigen, welken zy nu verwerpen en verachten. Wanneer het yzer gereedschap, dat wy hen thans bezorgt hebben, versleeten zy, zullen zy hun eigen gereedschap bykans insgelyks vergeten hebben, ten minsten zeer onbedreeven in de behandeling daarvan zyn. Een steene Byl of Beitel is thans eene zoo groote zeldzaamheid onder hen, als een yzere zeven jaren te voren was: en een Dissel van Been of Steen gemaakt, is nergens meer te zien. Zy gebruiken 'er thans lange Spykers toe, en zy zyn zwak genoeg om zich te verbeelden dat zy 'er eenen onuitputtelyken voorraad van bezitten, want op 't laatst vroegen zy 'er niet meer naar.

Mesfen waren thans op Ulitea in zeer hooge achting; en Bylen en Beitel hadden, op alle de Eilanden, den voorrang boven alles. Wegens artykels, die enkel tot sieraad dienden,

HIL

BOEK.

1777.

Decemb.

III.
'BOEK.
1777.
Decemb.

den, waren deze Eilanders zoo veränderlyk, als de beschaafte Naticn van Europa. Want een stuk, dat van daag by hen in waarde was, werd mischien morgen achter de bank gesmeten, zoo als hunne zinlykheid, grilligheid of mode goevonden. Maar van ons yzer gereedschap ondervonden zy zoo blykbaar het nut, dat hetzelfde altoos van hen geacht zal worden. Zy zouden, indedaad, ellendig zyn, indien men op hield hen zoodanige dingen aantevoeren, welke noodzaaklyk schynen om hen het leven genoeglyk te maken; te meer daar zy de stof tot dezelve ontbeeren, en niet in de kunst bedreeven zyn om die te fabricceeren.

Volgens 't verhaal van den Heer Anderson, waait de wind hier voor 't grootste gedeelte van 't jaar, tusshen 't Oost-Zuid-Oosten en Oost-Noord-Oosten; somtyds waait dezelve ongemeen sterk, en word van de Inboorlingen *Maarac* geheten.

Het Zuid-Oostelyk gedeelte van Otaheite levert een der weelderigste gezichten op, van de gansche weereld. De Heuvels zyn hoog, steil en onëffen, maar tot derzelver toppen bedekt met Boomen en Heesters; de Rotzen zyn bekleed met een aangenaam groen, het welk de eigenschap schynt te bezitten, van zich zelf voorttebrengen. De lage Landen en Valeijen zyn vruchtbaar in allerlei voortbrengzels, die krachtig en weeldrig groeijen, en den beschouwer een denkbeeld inboezemen, dat geen land in de weereld halen kan by dit, in kracht en schoonheid van gewassen. De natuur heeft het even mild beschonken met beekjes, die door iedere Valei heen vlieten, en zich naar den Zeekant in verscheiden takken verdeelen, en de landen vruchtbaar maken, door welke zy stroomen.

De woningen der inboorlingen leggen onregelmatig verstroot op den vlakken grond, en veele van dezelve, langs den oever, verschaften ons eene verrukkelyke vertooning van onze Schepen, vooräl daar de Zee binnen het rif volmaakt stil is, en ten allen tyde de Vaart veilig maakt voor de bewoners, die wy gedurig bezig zagen met af en aan varen.

De

III.
BOEK.
1777.
Decemb.

De Broodvrucht Boom word nooit geplant, maar komt voort uit Wortels van de ouden, welke zich dicht over de Oppervlakte van den grond verspreiden. De voornaamste Boomen zyn de Kokernoot en Weegbree; de eerste vordert geen oppassing, zoo haast dezelve een voet of twee boven den grond is; maar voor den Weegbree moet men inde aankweeking zorgen, want omtrent drie maanden, na deszelfs uitschieting, begint hy Vruchten voorttebrengen, gedurende welken tyd het jonge scheuten geeft, welke opvolgende Vruchten leveren; de oude stammen, wier Vruchten afgeplukt zyn, worden afgehouwen.

Op onze aankomst alhier stonden wy als verftomt over het aanmerkelyke onderscheid, tusfchen de bewoners van Tongataboo en die van Otaheite; de eerste zyn van een grof, kloek maakzel en donker van kleur; de andere zyn van een veel tengender gestalte, en eenigzins blank. Dit onderscheid, nogthans, sloeg niet onmiddelyk ten voordeele over van de Otaheiteanen; en toen het zulks deedt, geschiedde zulks misfchien meer uit hoofde dat wy aan hen gewoon werden, terwyl dat gene, het welk ten voordeele der anderen fprak, thans uit ons geheugen begon teraken.

De Vrouwspersonen nogthans van Otaheite bezitten alle die teedere en fyne trekken, welke in veele landen haar van de andere kunne onderscheiden. De Mans alhier dragen lange baarden, en het hoofdhair veel langer dan op Tongataboo, het welk hen een gansch verschillend voorkomen gaf. De Otaheiteanen zyn beschroomt en wuft: zy zyn niet zoo gefpiert en kloek als de Vriendelyke Eilanders, het welk misfchien veroorzaakt word door dien ze een minder werkzaam leven leiden, waartoe de ongemeene vruchtbaarheid van hun land niet weinig toebrengt.

Zy hebben zeer veel op met de begaafdheden van 't ligchaam, en stellen vele dingen te werk om dezelve te bevorderen, volgens de begrippen welke zy van schoonheid hebben. Onder de *Erreoes*, of ongetrouwde Mannen, voornamelyk die van eenig aanzien, is het de gewoonte, een zoort van natuurlyke bewerking te ondergaan, om zich blank te

III. maken; zy houden zich twee of drie maanden binnenhuis,
 BOEK. gedurende al dien tyd dragen zy een groote meenigte klee-
 1777. deren en eten niets als Broodvrucht, het welk zy voor een
 Decemb. krachtdadig middel houden in 't blank maken van den huid.

Negentiende deelen ten minsten van hunne gewone mond-
 kost, bestaan in groentens of gewasfen en de *Mahia*, of
 gerezen Broodvrucht. Aan deze matige levenswyze mag
 misfchien toegeëigent worden, dat zy zoo weinig kwalen
 hebben.

By alle gelegenheden betoonen zy eene gulle, openhartige
 en edelmoedige geëärtheid te bezitten. Omai, 't is waar,
 zeide ons dikwyls, dat zy wreedheden oeffenen in 't straffen
 hunner vyanden, die zy met zeer veel overleg allerlei smer-
 ten aandoen, nypende zomtyds kleene stukjes vleesch uit
 verscheide deelen van hun lighaam, en halende hen zomtyds
 de oogen uit het hoofd, of fnydende hen de neus af; en
 eindelyk, om van de zaak een einde te maken, hen den buik
 oprytende; doch dit laatste geschied slechts by ongemee-
 ne gevallen.

Als het hachlyk tydftip van eenig groot onheil voorby is, la-
 ten zy nooit angst of eenige ongerustheid voor het toekomen-
 de blyken. Bezorgtheid brengt nooit een kreuk voort op
 hun gelaat: de aannadering van den dood zelf berooft hen
 niet van hunne levendigheid. Ik heb hen door ziekte op
 den rand des grafs gezien, en op het punt zien staan, om
 daadlyk den vyand aantevallen, doch in beide die omstan-
 digheden heb ik nog nooit bespeurt, dat zy de minste droef-
 geestigheid of vrees lieten blyken.

Maar zy wulps van aart zyn, en alle hunne bedoelingen
 strekken, om zich gemak en vermaak te bezorgen, fchy-
 nen alle hunne uitspanningen gericht, ter opwekkinge hun-
 ner minnedriften, en hunne gezangen, welke zy met ver-
 rukking uitboezemen, komen alle op min en liefde uit. Maar
 dewyl een gedurige opvolging van zinnelyke genietingen ein-
 delyk moet walgen, wisselen zy, by wylen, dezelve af met
 verhevener onderwerpen; zy zingen hunne Zegepralen in den
 ftryd, hunne bezigheden en verlustingen in tyd van vrede,
 hun-

hunne reizen en ontmoetingen en de byzondere voordeelen van hun eigen Eiland.

Schoon de taal van Otaheite oorspronklyk dezelfde schynt te zyn als die van Nieuw-Zeeland en de Vriendelyke Eilanden, word zy echter niet zoo sterk door de keel uitgesproken, en heeft minder medeklinkers dan de beide laatsten, waar-door zy, even als de zeden der bewoners, zacht en streelend is. Zy heeft overvloed van schoone en figuurlyke uitdrukkingen; en zy is zoo woordenryk, dat zy meer dan twintig onderscheidenamen hebben voor de Broodvrucht, even zoo veele voor den *taro* wortel, en half zoo veele voor den Kokernoot.

Zy hebben eene uitdrukking, welke naauwkeurig overeenkomt met den styl der schrift, te weten, het rommelen der ingewanden. Zy maken 'er telkens gebruik van in hunne hartstogtelykheden; gedurig de finert van droefheid, verlangen, en andere aandoeningen, toepasfende op de ingewanden, als de zetel daarvan, waar zy zich verbeelden dat alle de werkingen der ziel volbracht worden.

In de konsten zyn zy zeer onbedreven; zy laten zich echter veel voerstaan op het genezen van heelkundige kwalen, welke wy met alle onze kennis in dien tak niet kunnen navolgen. Enkele breuken worden slechts gespalkt; maar indien 'er eenig deel van het been weg is, brengen zy tusfchen de gebroken einden, een stuk uitgeholt hout, om de plaats te vullen. De *Capao*, of Chirurgyn, beschouwt de wond, na verloop van vyf of zes dagen, wanneer hy bespeurt dat het hout gedeeltelyk overdekt is met het groeiende Vleesch; vyf of zes dagen daarna kooft hy andermaal den lyder bezoeken; wanneer gemeenlyk alles volkomen gedekt is; als nu de lyder wat krachten heeft bekomen, baad hy zich in 't water en bevind zich herstelt.

Breuken van de ruggegraat weten zy dat doodelyk zyn; ook weten zy by ondervinding, in wat deelen van het ligchaam wonden ongeneeslyk zyn. Hunne kennis van ziekten schynt vry wat bepaalder, om dat misfchien hunne ziekten minder zyn dan hunne andere toevallige kwalen.

In weerwil der ongemeene vruchtbaarheid van dit Eiland,

III.
BOEK.
1777.
Decemb.

III. land, ontstaat 'er dikmalen Hongersnood, waarby men zegt
BOEK. dat veele menschen omkomen. Of deze ramp toeteëigenen
1777. zy aan het mislukken der Vruchten in zommige jaargetyden,
Decemb. aan te groote Volkrykheid, of aan Oorlogen, heb ik geene
behoorlyke onderrigting kunnen bekomen; doch zy hebben
'er uit geleerd zeer zuinig te leven, zelfs in tyden van o-
vervloed.

Lieden van het geringste soort eten zeer weinig dierlyk
voedzel; en zoo zy te eeniger tyd iets krygen, is het ge-
meenlyk Visch, Zee-Eijers of andere voortbrengzels van de
Zee; want Spek valt hen zelden of nooit ten deel; zelfs kry-
gen de Opperhoofden, die van den minder rang zyn, het
slegts eens om de week, veertien dagen of de maand, alnaar
dat zy ryk zyn.

De *Ava* word voornaamlyk gebruikt onder fatzoenlyke lie-
den; maar deze drank word anders toe bereid als die, wel-
ke wy op de Vriendelyke Eilanden zagen. Alhier gieten zy
een weinig water op den wortel, en dikwyls bakken,
braden of stooten zy de stengels, zonder ze te kaauwen,
voor dat zy ze te trekken zetten. Ook stooten zy insge-
lyks de bladen van de plant, en gieten 'er water op als op den
wortel. Deze drank word niet gedronken in groote gezels-
chappen, op die gezellige wys als plaats heeft by die van
Tongataboo; deszelfs uitwerkingen zyn hier vry nadeeliger,
het welk mischien is toeteëigenen aan de wyze van berei-
ding; want wy zagen dikwyls, dat ze de kracht had van ie-
mand dronken te maken.

Veelen onzer, die voorheen aan deze Eilanden geweest
hadden, stonden verbaast te zien, dat verscheide Inboorlin-
gen, die om hunne zwaarte en lyvigheid toen ter tydaanmer-
kelyk waren, nu bykans enkel geraamtens gelekenen; de
oorzaak van deze verandering werd algemeen toegeëigent
aan 't gebruik van de *Ava*. Hunne huid was droog, ruw en
bedekt met schilfers; welke zy zeggen, dat by wylen afval-
len, wanneer zy eenigzins schynen te vervellen. Om zich
wegens zulk een vernielend gebruik te verontschuldigen, ge-
ven zy voor, dat het dient om te verhoeden, dat zy niet te
ly-

lyvig zouden worden; doch het ontzenuwt hen uitermaten en verkort waarfchynlyk hun leven.

De maaltyden te Otaheite zyn zeer veelvuldig. De eerste gefchiedt omtrent twee uren in den morgen, waarop zy gaan flapen; de volgende gefchiedt om agt uren; zy *middagmalen* om elf uren, en *wederom*, gelyk Onai zich uitdrukte, om twee uren en om vyf uren, en avondmalen om agt uren. In deze wyze van huislyk leven hebben eenige grilligheden plaats. De Vrouwen zyn niet alleen verplicht by zich zelve te eten, maar mogen zelfs niet proeven van de meeste der betere fpyzen. Schildpad, of Visch van de zoort der Makreelen, durven zy niet aanraken, alhoewel men ze hoog fchat: zommige byzondere zoorten der beste weegbreen zyn haar insgelyks verboden; aan Vrouwen van 't eerste aanzien word zelden toegelaten Spek te eten. De Kinderen van beide *Sexen* eten insgelyks op zich zelve, en de Vrouwen difchen gewoonlyk hunne eigen geregten op.

Zy zyn niet zoo duister en geheimzinnig in hunne andere gewoontens omtrent de Vrouwen, vooräl ten aanzien harer betrekkingen tot de Mannen. Wanneer een Jongeling en jonge Dochter, uit onderlinge keuze, overeenkomen om zamentewonen, doet de eerste een gefchenk aan den Vader van 't Meisje, het welk bestaat in de gemeenste levens noodwendigheden, als Varkens, Doek, of Kanoo's; indien nu de Vader begrypt, dat hy geen waarde van aanbelang voor zyne Dochter ontvangen heeft, dwingt hy haar haren eerften Vriend te verlaten, en met een anderen te gaan wonen die milddadiger is. De Man, 't is waar, is altoos volkomen vry om eene nieuwe keuze te doen; of zoo zyn bedverwant eens Moeder word, mag hy het kind ombrengen; en naderhand de Vrouw verlaten of zyn verwantschap met haar achtervolgen. Maar als hy het kind aanneemt, en vergunt, by 't leven te blyven, als dan word Man en Vrouw aangezien als aan malkanderen in den echt verbonden; en men ziet zelden dat ze naderhand van elkanderen fcheiden. Een Mansperfoon nogthans kan, zonder berisping, een jonger bedgenoot by zyn eerste Vrouw nemen en met beide leven.

Y

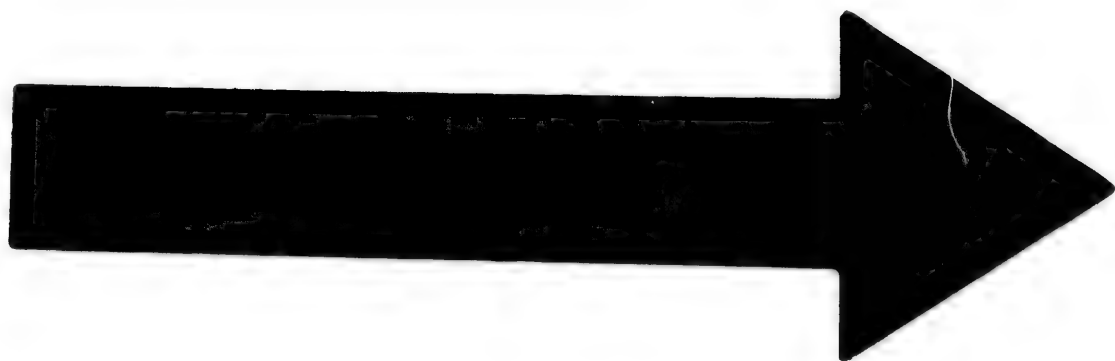
Hun

III.

BOEK.

1777.

Decemb.

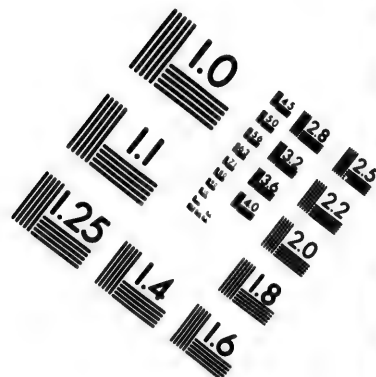
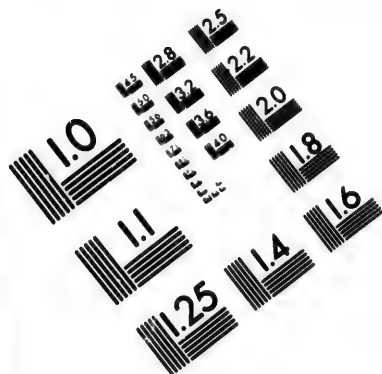
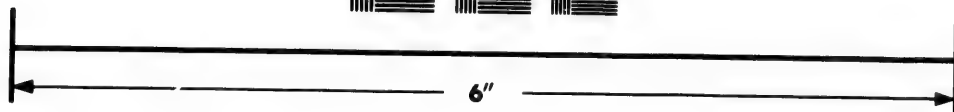
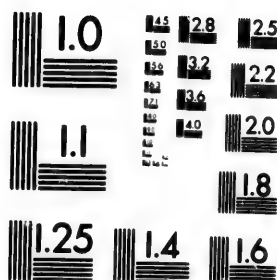

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

28
25
22
20
18

10

III. Hun Godsdienstig ſtelzel bevat eene meenigte zonder-
 BOEK. lingheden, daar weinige van 't gemeene Volk een regt be-
 1777. grip van hebben; ook bepaalt de kennis daarvan zich meest
 Decemb. tot de Priesters, die, indedaad, talryk zyn. Zy bewyzen
 geen byzonderen eerbied aan één Opperſten God, maar zy
 gelooven in eene meenigte Godheden, die alle een volheid
 van vermogen bezitten. Daar nu verſcheide deelen van 't
 Eiland, en andere naburige Eilanden verſchillende of onder-
 ſcheiden Goden hebben, verbeelden de inwoners van elk deel
 of van zulk Eiland zich, dat zy den voornaamſten God geko-
 zen hebben, of een God, die ten minſten overgenoegzaam
 magtig is om hen te beſchermen en in hunne noodwendig-
 heden te voorzien. Indien zoodanig een God hen geen ge-
 noegen geeft of niet voldoet, achten zy het niet zondig, van
 God te verwisſelen. Een voorbeeld hiervan had onlangs
 plaats op Tierataboo, daar twee Godheden de zak werden ge-
 geven, en Oraa, God van Bolabola, in derzelver plaats ge-
 kozen.

In het dienen hunner Goden zyn zy opmerkelyk vlytig.
 De *Whattas*, of offerplaatzen van de *Morais*, zyn gemeen-
 lyk overladen met Vruchten en Dieren, en bykans ieder huis
 zet een afzonderlyk gedeelte daar voor aan een zyde.

In Godsdienſtige zoo wel als in andere gevallen zyn de
 Vrouwen verplicht hare minderheid te toonen. Wanneer zy
 voor by de *Morais* gaan, moeten zy zich, voor een gedeel-
 te, ontblooten of een grooten omweg nemen om die te ver-
 myden. Schoon zy niet meenen, dat hun God hen aanhou-
 dend met weldaden moet begunſtigen, en nimmer de hand
 van hen afrekken, bekommeren zy zich minder daar over
 dan over de pogingen van eenig boos wezen om hen te ſcha-
 den. *Etee*, zeggen zy, is een booze geest, die vermaak
 ſchept in kwaad doen; aan dezen nu offeren zy zoo wel als
 aan hunne Godheid; maar al het kwaad, dat zy van onzicht-
 bare wezens vreezen, is enkel tydelyk.

Indien de Echtgenoot eerst ſterft, ſtellen zy, dat de ziel
 van zyne gade hem niet vreemd is op hare aankomst in 't
 land der geesten. Zy hernieuwen hunne voormalige gemeen-
 ſchap

zaamheid in een ruim gebouw, *Tourooa* geheten, daar afgescheide Zielen verzamelen om zich met de Goden te verlustigen. Als dan geleidt de Man haar naar zyne afzonderlyke woning, daar zy eeuwig hun verblyf houden, en geestelyke wezens voortbrengen.

III.
BOEK.
1777.
Decemb.

Zy houden de Ziel voor onstofflyk en onsterfelyk; en meenen dat dezelve in de angsten des doods om de lippen heen floddert, opwaards stygt en van de Godheid geëten word; gedurende eenigen tyd in dien staat blyft, vervolgens haar vaart neemt naar eene zekere plaats, geschikt ter inneming van menschelyke Zielen, daar een eeuwig schemerlicht of dagenraad heerscht. Zy verwagten geene aanhoudende straf voor op aarde bedreven misdaden; naardien de Zielen van goede en slechte menschen van de Godheid geëten worden.

Veele hunner gevoelens wegens God zyn ten uittersten ongerymd. Zy stellen hem onder den invloed van die geesten, die hun bestaan van hem afleiden, daar hy de magt heeft om zich zelf hervoorrttebrengen. Zy kunnen zich over geene onstoffelyke dingen uitlaten, zonder hunne meening te bepalen tot stoffelyke dingen, en om die reden drukken zy zich mischien op die wyze uit. Zy meenen dat die genen, die in Zee verdrinken, daar blyven, en, in een verruklyk land, prachtige woningen beslaan, daar alles hun geluk bevordert. Zy houden ook staande, dat alle andere Dieren Zielen hebben; zelfs geven zy een Ziel aan de Boomen, Vruchten en Steenen; die by hun sterven, verbreking of verteering tot de Godheid opstygen, van waar zy tot het voor haar geschikt verblyf overgaan.

Zy stellen een blind vertrouwen in hunne droomen, en meenen dat het mededeelingen zyn van hunne Godheid of van de geesten hunner Vrienden, die dit leven verlaten hebben, en dat zy, die met dezelve begunstigt worden, toekomstige gebeurtenissen kunnen voorspellen: doch dergelyke kundigheid bepaalt zich enkel tot byzondere lieden. Om al gaf voor, met die mededeelingen begunstigt te worden. Hy verzekerde ons, dat, op den 26 July 1776, zyns Vaders

III. ziel hem in een droom had te kennen gegeven, dat hy er-
 BOEK. gens in drie dagen zou aanlanden; maar hy slaagde niet ge-
 1777. lukkig in zyne eerste Prophetische Voorzegging, want wy be-
 Decemb. reikten Tenerif niet voor den eersten Augustus.

Wegens de Schepping hebben zy vreemde en duistere overleveringen. Zekere Godin, zeggen zy, had een klomp aarde aan een koord hangen, welke zy in 't ronde slingerde, zoo dat 'er verscheide stukjes van afsprongen, uit welke Otaheite en de naby gelegen Eilanden hun oorsprong namen: die alle bevolkt werden door één paar menschen, welke zich oorspronglyk op Otaheite vestigden; dan, dit raakt enkel hunne eige onmiddelyke Schepping; want zy stellen nog eene algemeene Schepping voor deze.

Zy hebben verscheide Godsdienstige en Historische Legendes; van welke 'er een is, met betrekking tot het eten van menschen Vleesch, die aldus luidt: langen tyd geleden leefden 'er twee menschen op Otaheite, met name *Tahesai*, welke naam thans aan menschen eters gegeven word. Zy bewoonden het gebergte, dat zy nu en dan verlieten om de dal bewoners te vermoorden, die, vervolgens, door hen verslonden werden, tot merkelyke stremming van de bevolking. Twee Broeders, gezet om het land van zoodanige vyanden te verlossen, bedienden zich, met een goeden uitslag, van een list ter hunner vernieling. Zy woonden verder op dan de *Tahesai*, en waren zoodanig gelegen, dat zy met hen konden spreken zonder zich te wagen. Zy verzogten hen op een Gastmaal, daar deze gereedelyk in bewilligden. De Broeders maakten daarop eenige steenen heet over 't vuur, deden dezelve in stukjes *Mahee*, verzogten één van de *Tahesai* zyn mond te openen, lieten toen een dier steenen daar in vallen, daar zy terstond water op goten, het welk in het bluschen van den steen een sissend gerucht maakte en hem doodde. Men verzogt den anderen insgelyks den mond te openen, die zulks in 't eerst weigerde, uit hoofde van de gevolgen, welke hy het had zien hebben by zyn medgezel; maar toen men hem verzekerde, dat het een lekkeren brok, en dat die uitwerking slechts kortstondig was, dat zyn Broeder

der welhaast weder zou bekomen, liet deze zich overhalen om den brok te slikken, die hem insgelyks doodde: hunne lichamen werden daarop aan stukken gefneden en door de Inboorlingen begraven, die om de Broeders te beloonen, dat zy hen van twee zulke Monsters verlost hadden, hen het bewind gaven over het geheele Eiland.

De voornaamste kenteekenen van den Souverein bestaan daarin, dat hy in 't bezit word gestelt van de *Maro*, dat hy de voorzitting heeft by de menschen offers, en dat hy den Kinkhoorn blaze, op 't hooren van welken, ieder Onderdaan verplicht is, naar vermogen, spyze te brengen naar 's Vorsten verblyf. Hun eerbied voor zyn naam gaat by zommige gelegenheden tot de grootste buitensporigheid. Wanneer hy tot de *Maro* nadert, en 'er eenige woorden in de taal gevonden worden, die in klank by dien naam komen, worden zy terstond voor anderen verwisfeld; en indien eenig mensch vermetel genoeg ware om die woorden te blyven gebruiken, zou niet alleen hy, maar ook zyn gansche Familje, het met den dood moeten bekoopen.

De Oppervorst verwaardigt zich nooit de woning van iemand zyner Onderdanen intetreden; in elke streek of in elk gewest daar hy heen gaat, heeft hy huizen, die hem eigens toebehooren. En indien hy, by toeval, ooit genoopt mogt worden van dien regel aftewyken, word de woning, welke dus de eer zyner tegenwoordigheid geniet, met al het Huisraad daarin, geheel en al verbrand. In zyne tegenwoordigheid ontdekken zyne Onderdanen zich tot aan den middel, en wanneer hy zich aan eenige byzondere plaats bevindt, word 'er een paal, met een stuk Doek aan dezelve vastgemaakt, opgericht in de een of andere daarby gelegen zichtbare streek, aan welke paal dezelve eertekenen bewezen worden.

Otaheite word in verscheide oorden verdeelt, welker grenscheidingen gemeenlyk bepaalt worden, door beekjes of lage heuvels; maar de onderverdeelingen, ter bepalinge van ieders eigendom, worden door groote steenen aangewezen, welke van geslachte tot geslachte dezelfde blyven.

III.
BOEF.
1777.
Decemb.

III. Somtyds ontstaan 'er, uit het verplaatzen dier steenen, twisten, welke door 't gevecht beslist worden, roepende elke party deszelfs Vrienden te hulp. Maar als men op eene 1777. Decemb. behoorlyke wyze zyn beklag doet aan de *Eree de hoi*, beslist hy het verschil in 't vriendelyke.

Buiten het aantal Eilanden, die zich van Matai tot Mou-rooa uitstrekken, werd ons van 't Volk te Otaheite gezegt, dat 'er een laag onbewoont Eiland was, *Mopeeha* genaamt, als mede verscheide lage Eilanden, naar den kant van 't Noord-Oosten, waarheen men met een goeden wind in twee dagen kon zeilen.

Men zegt dat te Mataeva de gewoonte plaats heeft, dat de Vaders hunne Dochters aanbieden aan Vreemdelingen, die dat Eiland komen bezoeken. De paren, nogthans, moeten vyf nachten by elkaar liggen, zonder eenige vryheden te gebruiken. Den zesden avond onthaalt de Vader zyn gast ten eten, en beveelt aan de Dochter hem als haren Echtgenoot te ontvangen. Hoe onbevallig de byslaap aan den Vreemdeling ook moge voorkomen, moet hy niet laten blyken, dat hy afkeerig van haar is; zulks zou eenen onvergeeflyken hoon zyn en met de dood gestraft worden. Veertig mannen van Bolabola, die uit nieuwsgierigheid zich naar Mataeva hadden begeven, werden op die wyze behandelt: een hunner toonde zich in 't byzyn van een jongen, die zulks aan den Vader overbragt, afkeerig van het Vrouwspersoon dat hem ten deel viel. De Mataeevanen, vergramt op dat berigt, vielen op hunne bezoekers aan; maar de Bolabolanen doodden driemaal hun eigen getal, schoon ten kosten van hun eige bende, van welke maar vyf ontkwamen, die zich in 't eerst in de Boschen schuilhielden, en vervolgens in een Kanoo ontsnapten.

Wy verlieten Bolabola, en namen ons afscheid van de Societeit Eilanden, op Maandag den 8 December, en stelden onzen koers naar 't Noorden, hebbende den wind tusschen 't Noord-Oosten en Oosten, en maar zeldzaam Zuid-Oost, dan na het pasferen van de linie.

Des nachts, tusschen den 22 en 23, passeerden wy den Eve-

Evenachts lyn, en op den 24, even na 't aanbreken van den dag, ontdekten wy land, strekkende Noord-Oost ten Oosten. Kapitein Cook, die dit Eiland beschouwde als een plaats geschikt om ons van Schildpadden te voorzien, besloot aldaar ten anker te komen. Wy lieten dienvolgens onze ankers vallen in dertig Vademen Waters. Des anderen daags morgens vroeg, zynde Kersmis, werd van elk Schip een boot afgezonden, om nauwkeurig optenemen of men 'er kon landen; en ten zelve tyde zond men twee andere boten af, om voor den dreg, langs den oever te Vischen. Deze beide boten kwamen om agt uren te rug met boven de twee honderd Ponden Visch. Door dezen goeden uitslag aangemoedigt, werden zy, na schafstyd, door den Commandeur nogmaals uitgezonden; hy zelf begaf zich in eene andere boot, om de Kust optenemen, en uitzien naar eene plaats om te landen, waartoe hy echter geen moogelykheid zag. De twee Boten, die 's morgens met het zelfde oogmerk waren afgezonden, kwamen omtrent twaalf uren te rug; de Schipper, die zich in die van de Resolution bevonden had, meldde aan Kapitein Cook, dat omtrent vier of vyf Engelsche mylen naar 't Noorden, een inham in 't land was, met eene engte in het Lagoon, het welk hy by gevolg voor eene bekende plaats hield om aan land te komen. Ingevolge van dit verslag, ligten wy het anker, en, na twee of drie gangen, kwamen wy weder voor anker in een grond van fyn donker zand, voor een klein Eiland, aan den ingang van het Lagoon of Meir gelegen.

Vrydags morgens den 26, beval de Commandeur aan Kapitein Clerke een boot uitzendende met een Officier naar de Zuid-Oost kant van het Lagoon, om naar Schildpadden uitzien; hy zelf ging met den Heer King, ieder in een boot, naar de Nood-Oost zyde. Het was zyn voornemen, om naar den Oostenlyken uithoek te gaan, maar de wind zulks niet toelatende, landden hy en de Heer King meer naar beneden, op een zandige vlakte, daar zy een Schildpad vingen, de eenigste welke zy in het Meir zagen. Schoon de beide Heeren geen andere Schildpadden hadden aange-

III.
BOEK.
1777.
Decemb.

trof.

III. troffen, wanhoopten wy aan geen goeden vangst; want eenige Officiëren van de Discovery, die aan de Zuidzyde van het Kanaal aan land hadden geweest, waren gelukkiger en vingen er verscheiden.

Decemb. 1777. Wy hadden eenige Yams en Kokernoten aan boord, goed om te pooten; des werden dezelve op bevel van Kapitein Cook in den grond gezet, ook zaajden wy eenige Meloenzaden. De Kapitein liet 'er insgelyks een flesch, in welke hy het volgende Schrift deedt;

Georgius Tertius, Rex, 31 Decembris, 1777.

*Naves { Resolution, Jac. Cook, Pr.
Discovery, Car. Clerke Pr.*

Januar. 1778. Op Donderdag den 1. January 1778, zondt de Commandeur verscheide boots uit, om de onderscheide benden aan boord te brengen die wy aan land hadden, als mede de Schildpadden welke zy gevangen hadden. Toen dit was verrigt, vond hy het te laat om onder zeil te gaan, weshalven hy besloot tot den volgenden morgen te wagten. Wy kregen aan dit Eiland, voor beide de Schepen, omtrent drie honderd Schildpadden, welke de een door den anderen omtrent negentig Ponden wogen: zy waren alle van de groene soort, en in hoedanigheid zoo goed als eenige in de weereld.

De grond van dit Eiland (aan welk Kapitein Cook den naam gaf van Kersmis Eiland, uit hoofde dat wy dat feest daar vierden) is op zommige plaatzen ligt en zwartachtig, zaamgesteld uit Steen, Vogel-Drek en verrotte Gewassen. In andere streken bestaat dezelve uit gebroken Koraal Steenen, vergane Schelpen en andere voortbrengzels van de Zee. Wy konden niet ontdekken, dat 'er ooit te voren eenig menschelyk wezen geweest ware; en waarlyk, indien iemand, by toeval, op dit Eiland geworpen of achtergelaten werd, zou hy naauwlyks in staat zyn om het 'er lang te houden; want schoon 'er Vogels en Visch in overvloed zyn, zou het hem echter aan water ontbreken, dat hier niet te vinden is, zoo min als eenig gewas om voor hem de plaats van brood te vervullen.

vervullen, en het slechte nitwerkzel van dierlyk voedsel te beletten. Aan de weinige Kokernoot-Boomen vonden wy weinig vrucht, en dat weinig niet goed.

Kersmis Eiland word van Kapitein Cook geschat vyftien of twintig Zeemylen in omtrek te hebben. Deszelfs gedaante is een half rond, of gelyk de Maan by 't laatstekwartier, zynde de twee Hoornen de Noord- en Zuid-punten. De Westzyde, of het klein Eiland aan den ingang van het Lagoon gelegen, legt op de Ooster lengte van 202 gr. 40 min. en op de Noorderbreedte van 1 gr. 59 min.

Op Vrydag den 2 January, lichtten wy, by 't aanbreken van den dag, het anker, en hernamen onzen Noorderlyken koers met eene aangename koelte uit het Oosten en Oost-Zuid-Oosten, het welk ons bybleef tot dat we op de Noorderbreedte kwamen van 7 gr. 45 min. en op de Oosterlengte van 205, toen wy een gansch den dag een volkome stilte hadden. Daarop volgde een wind uit den Noord-Oost ten Oosten, welke in 't eerst zeer zwak was, maar aanwakkerde, naar mate wy meer naar 't Noorden vorderden. Op Zondag den 18, vroeg in den morgen, deed zich een Eiland op, strekkende Noord-Oost ten Oosten. Kort daar aan zagen wy meer land, dat naar 't Noorden strekte, en geheel van het vorige was afgescheiden. Op den middag gisten wy ons agt of negen Zeemylen aftezyn van het eerste. Wy bevonden ons thans op de Oosterlegte van 200, en op de Noorder breedte van 21 gr. 12 min. By 't opgaan der zonne van den volgenden dag, strekte het eerste Eiland naar 't Oosten op verscheide Zeemylen afstands. Buiten staat zynde om het zelve te bereiken, zetten wy onzen koers naar 't andere, en zagen kort daar aan een derde Eiland, West Noord-West strekkende.

Wy hadden thans een frische koelte uit het Oosten ten Noorden; en des middags was het tweede Eiland, Atooi genaamt, naar welks Oostpunt wy stuurden, omtrent twee Zeemylen van ons af. Nader komende, staken verscheide Inboorlingen in hunne Kanoos van het strand, en kwamen gereedelyk langs ons Schip. Wy werden aangenaam verrast te be-

III.
BOEK.
1778.
Januar.

III. vinden, dat zy een byspraak van de Otaheitesche taal spra-
 BOEK. ken. Wy konden hen met geen mogelykheid overhalen by
 1778. ons aan boord te komen. Kapitein Cook maakte eenige kopere
January. penningen vast aan een touw, het welk hy toereikte aan hen,
 die zich in een der Kanoos bevonden, en, op hun beurt,
 maakten zy eenige makreel aan het touw vast by wyze van
 wedergifte. Dit werd eenige maalen herhaalt; en wy ga-
 ven hen kleene spykers of stukjes yzer, waartegen zy ons
 meer Visch in de plaats gaven benevens een zoeten Aardap-
 pel; een zeker blyk dat zy eenig denkbeeld hebben van ruile-
 buiten; of ten minsten voor het eene geschenk een ander in
 de plaats te geven.

Daar wy geen ankerplaats konden vinden aan dezen Oost-
 lyken uithoek, stevenden wy te lywaard en hielden het langs
 de Zuid-Oostzyde, op den afstand van omtrent anderhalve
 Engelsche myl van den oever. De Kanoos verlieten ons, toen
 wy zeil maakten; maar naar mate wy langs de Kust bleven
 stevenen, kwamen 'er andere van 't strand af, die Biggen en
 eenige uitmuntende Aardappels medebragten, welke zy ver-
 wisselden tegen alles wat wy hen aanboden; en wy kogten
 verscheide kleene Biggen voor een spyker of bout van zes
 ivers.

Wy bragten den nacht door met af en aan te houden, en
 stevenden des anderendaags morgens op 't land aan. Ver-
 scheide Kanoos vol inboorlingen kwamen ons tegen roeijen,
 van welken sommige het waagden by ons aan boord te ko-
 men.

Geene der Bewoonderen, die wy ooit te voren op eenig
 Eiland of in eenig land aantroffen, stonden zoo verbaast als
 deze menschen waren, toen zy op 't Schip kwamen. Hun-
 ne oogen wendden zy gestadig van 't eene stuk naar 't ande-
 re; en de woestheid van hun gezicht en gebaaren duidde ten
 klaarsten aan, dat zy volkomen onkundig waren van alles wat
 zy zagen; ook gaven zy ons duidelyk te kennen, dat zy
 nooit te voren door de Europeërs waren bezocht geworden, en
 dat zy niets van onze waren kenden, buiten het yzer. Van
 dat metaal nogthans hadden zy waarschynlyk slechts hooren
 spre-

III.
BOEK.
1778.
Januar.

spreeken, of mischien 'er eenige geringe hoeveelheid van gezien, in lang voorleden tyden hen aangebragt.

In veele opzichten waren deze Inboorlingen natuurlyk beschaaft; of ten minsten vermeden zy ons te beledigen. Op hunne eerste komst in de Schepen poogden zy alles te stelen wat onder hun bereik kwam, of liever opentlyk medetene-men, als of zy veronderstelden, dat wy hen zulks niet kwalyk zouden nemen, of 'er hen in beletten: doch wy overtuigden hen rasch van hunne dwaling; en toen zy bemerkten, dat wy een wakend oog over hen hielden, waren zy zoo gereed en vlytig niet om iets naar zich te nemen, dat hen niet toebehoorde.

Omtrent negen uren vaardigde Kapitein Cook den Luitenant Williamson af met drie gewapende boten, om naar een bekwame plaats uittezien om te landen, als mede naar versch Water; met bevel om, indien hy 't noodig mogt vinden aan land te gaan ter opspeuringe van 't laatste, hy niet zou toelaten, dat hem meer dan een Man buiten de boots verzelden.

Op de wederkomst onzer boots wagtende, die uitgezonden waren om de Kust te herkennen, hielden wy met de Schepen af en aan. — Tegens middag, kwam de Heer Williamson te rug, met berigt dat hy achter een strand naar by een der Dorpen een groote poel had gezien, in welke de Inboorlingen zeiden versch Water te zyn, en dat 'er voor dezelve een tamelyke ankergrond was.

Kapitein Cook hield 'er met de Schepen naar toe, en wierp in vyf en twintig vadem water het anker in een zandigen grond. De Schepen dus voor anker leggende, begaf de Kapitein zich tuschen drie en vier uren in den achtermiddag, met drie gewapende boots en twaalf Scheeps-Soldaten naar land, met oogmerk om het water te proeven, en de geneigtheid der Inwoneren te polzen, wier getal op een zandig strand voor een Dorp zeer sterk was aangegroeit; achter het Dorp was een Valei, in welke de poel was gelegen. Op 't oogenblik dat hy aan land sprong, vielen alle de Eilanders op hunne aangezichten, en bleven in die vernederende gestalte, tot dat hy door teekenen hen overhaalde opteryzen. Als toen boden zy hem veele kleene Biggen aan met Weeg-

III. bree-Boomen, makende ten naasten by gebruik van dezelf-
 BOEK. de plechtigheden, welke hy by dergelyke gelegenheden had
 1778. zien in acht nemen aan de Societeit en andere Eilanden; ook
 Januar. werd 'er eene lange redevoering of gebed uitgesproken door
 een byzonder mensch, daar zich by wylen andere van den
 hoop in mengden. Kapitein Cook gaf door teekenen te ver-
 staan, dat hy hunne Vriendschaps betuigingen aannam, en
 schonk hen wederkeerig eenige dingen, ten dien einde van
 boord medegenomen. Deze inleidende bezigheid verrigt
 zynde, stelde hy een Wagt aan 't strand, en liet zich vervol-
 gens door eenige inboorlingen naar het Water geleiden, hat
 het geen hy zeer goed vond, en zoo groot dat het met regt
 een Meir mogt heten. Hy keerde daar op naar boord te rug
 en gaf last om alles gereed te maken tot het landen en halen
 van Water, het welk des anderen daags morgens geschiedde,
 gaande hy zelf met eenige van zyn Volk aan land, terwyl
 'er door hem een wagt van Scheeps Soldaten op den oever
 geplaatst werd.

Zoo haast zy geland waren, werd 'er een aanvang gemaakt
 met ruile-buiten, en eenige Varkens en Aardappels inge-
 kocht tegen spykers en stukken yzer. Ver van onze man-
 schap te belemmeren in 't water vullen, hielpen de inwoners
 integendeel ons Volk in 't rollen der Vaten van en naar het
 Schip, en deden gereedelyk alles, wat men van hen begeerde.

Onder de verscheide stukken, welke zy ter ruiling aanbrag-
 ten, werden wy voornaamlyk getroffen door eene soort van
 Mantel en Kap, die men zelfs in beschaafder landen voor zeer
 fraai zoude gehouden hebben. Deze Mantels waren ten naas-
 ten by van maakzel en lengte als de korte Manteltjes, door
 de Vrouwen in Engeland en door de Mannen in Spanje ge-
 dragen, van voren even vast gemaakt, en slegts tot het midden
 van den rug reikende. De grond derzelve is een net-werk,
 waar in de schoonste roode en geele vederen zoovast gehegt zyn,
 dat de oppervlakte vergeleken mag worden by het dikste en bes-
 te fluweel, zoo in zachtheid als in luister. De wyze, op
 welke zy hunne kleuren schikken, is zeer onderscheiden; ee-
 nige vakken zyn driehoekig van rood en geel beurtelings,

andere hebben de gedaante van eene halve Maan; sommigen zijn geheel rood, uitgezondert dat zy een geelen rand hadden. De schitterende klenren der vederen, in zulke Mantels, die nog nieuw waren, deden eene zeer schoone uitwerking. In den beginne wilde niemand der Inboorlingen een eenige dier Mantels afstaan voor iets wat hun werd aangeboden; vervolgens vorderden zy voor een dezelve een Snaphaan: doch ten langen lesten kreegen wy 'er sommigen voor zeer groote spykers. De besten waren schaars, en 't is waarschynlyk, dat zy dezelve enkel by plechtige gelegenheden gebruiken.

De Kap of Muts heeft de gedaante van een Helm met een nitstek of hoofdstuk in 't midden, gemeenlyk een hand breed. Zy sluiten vry dicht om 't hoofd en hebben keepen om de ooren door te laten. Zy worden van tinnen gemaakt, met net werk overtrokken, daar de vederen in gehegt worden, op dezelfde wyze als in de Mantels, schoon iets digter, maar met minder verscheidenheid; het grootste gedeelte was rood met eenige geele, groene of zwarte streepen op de zyden. Deze Mutzen voltoojen, naar alle waarschynlykheid, de kleeding van den Mantel; althans de Inboorlingen vertoonden zich somtyds met beiden te gelyk.

Op Donderdag den 22. hadden wy 's morgens aanhoudende regen, en de branding stond zoo hoog op den oever, dat onze boots niet aan land konden komen. De Resolution lag in geene veilige plaats, want op iets meer dan twee kabel lengtens van haar achtersteven, zagen wy de blinde klippen. In weerwil van de branding durfden de inboorlingen het wagen met hunne Kanoos naar ons toe te komen, met zich brengende Varkens en groentens, welke zy, als te voren, verruilden tegen onze waaren. Een hunner, die eenige Vischhoeken te koop boodt, zagen wy, dat een klein pakje vast had aan een der Vischkoorden, die aan de hoeken vast waren, het welk hy zeer zorgvuldig afzonderde en voor zich hieldt, als hy den hoek overgaf. Gevraagd wat het was? wees hy op zyn buik, en gaf te kennen als of het iets dood was; zeggende tevens, het is kwaad. Wy verzogten hem

II.
BOEK.
1778.
Januar.

III
BOEK. hem het pakje te openen, het welk hy met zeer veel weer-
1778. zin deedt; en wy zagen, dat 'er een dun stukje Vleesch in
Januar. lag, 't geen uitgedroogt scheen, maar thans bevogrigt was
van 't Zeewater. Op de gedagten vallende, of het ook men-
schen Vleesch mogt wezen, ondervraagden wy hem deswe-
gens, en kregen ten antwoord, dat het een stukje van een
mensch was, voorts vroegen wy aan een zyner Landgeno-
ten, die by hem stond, of het onder hen de gewoonte ware
hunne vyanden te eten, die in den stryd gedood werden? en
deze antwoordde terstond, ja.

In den namiddag hadden wy by tuschenpozen goed weder.
De wind was toen naar 't Oosten en 't Noorden geloopt, doch
schoot tegens den avond naar het Zuid-Zuid-Oosten, waarop
het wederom begon te regenen, dat den ganschen nacht door aanhield, zonder echter van veel wind verzelt te
zyn. 's Morgens om zeven uren kregen wy een koeltje uit
het Noord-Oosten, waar op Kapitein Cook last gaf het an-
ker te ligten, met oogmerk om het Schip wat verder van de
klippen te brengen. Zoo haast het laatste anker uit den grond
was, schoot de Wind naar 't Oosten, weshalven wy genood-
zaakt werden alle zeilen by te zetten, om het Schip van het
Eiland aftebrengen; dan, alvorens wy in 't ruime zop wa-
ren, was het Schip zeer sterk te lywaard afgedreven. De
Kapitein poogde weder op de reede te komen; maar een
sterke stroom tegen zich hebbende, en zeer weinig wind,
kon hy zyn oogmerk niet bereiken: om die reden zond hy
de Heeren King en Williamson met drie boots naar den oe-
ver, om water en ververschingen in te nemen, zendende ten
zelve tyde bevel aan Kapitein Clerke, om mede, na hem,
zee te kiezen, ingevale hy zag, dat de Resolution buiten staat
bleeve om weder op de Rheede te komen.

De Commandeur hopende een Rheede, of mischien een
Haven te vinden aan het Westeinde van 't Eiland, bekom-
merde zich des te minder zyne vorige Standplaats te berei-
ken; dan, daar hy de boots derwaards had gezonden, hieldt
hy het, zoo veel hy kon, by den Wind, en echter was
ons Schip, op den middag, drie Zeemylen te lywaard. Naar-
ma-

mate wy het Westeinde van 't Eiland naderden, bevonden wy, dat de kust langzamer hand Noord-Oost omliiep, zonder een baai, kreek of inham te vormen, daar een Schip beschut ware tegen het geweld eener hooge Zee, welke van 't Noorden opzettende, op de kust met eene verbazende branding kwam aanbruischen. Wy vonden ons des in onze hoop om eene Haven te vinden, schielyk te leur gestekt. Veele Inboorlingen volgden ons in hunne Kanoos Zeewaards, zich gedurig bezig houdende met ons te ruilebuiten.

III.

BOEK.

1778.

January.

Op Zaterdag den 24., vonden wy, by 't aanbreken van den dag, dat ons Schip, door de stroomen, naar 't Noord-Westen en Noorden was gedreven; zoo dat de Westerlyke uithoek van Atooi Oost strekte op den afstand van een Zeemyl. Kort daar aan kregen wy een koelte uit het Noorden, en Kapitein Cook, in de verwagting, dat die koelte de Discovery in Zee zou brengen, stuurde aan op Oneeheou, een nabyleggend Eiland, het welk toen Zuid-West strekte, met oogmerk om aldaar voor anker te komen. Hy bleef op dat Eiland aanstevenden tot over elf uren, toen hy nog zes Engelsche mylen ver daarvan af was: maar alzoo hy de Discovery niet zag opdagen, vreesde hy voor de gevolgen van zich zoo verre van elkanderen te verwyderen; hy liet derhalven het oogmerk varen, om voor het tegenwoordige Oneeheou te bezoeken, en wendde het weder naar Atooi, voornemens om op de Rheede ten anker te komen, ten einde ons van 't benoodigde Water ten volle te voorzien. Wy hielden Zuid-Oost aan tot vroeg in den morgen van den 25., toen wy wendden en op Atooi's Rheede aanhielden; kort daar na voegde zich de Discovery by ons.

Kapitein Cook van zommige Inboorlingen, die naar de Schepen waren afgekomen, vernomen hebbende, dat 'er versch Water te bekomen ware in een Dorp, het welk wy op eenen geringen afstand van ons af zagen, hield op die plaats aan, en wierp voor dezelve het anker, in zes en twintig vadem Waters, op den afstand van drie vierde van eene Engelsche myl. De Discovery ankerde verder van den wal af in drie en twintig Vadem.

On-

III. Onze nieuwsgierigheid werd dezen dag weder opgewekt
 BOEK. om te weten, of deze Eilanders menschen-eters waren; hier
 1778. toe gaf aanleiding een der Eilanderen, die door een gescht
January. Poort wilde inkruipen, maar daar in wederhouden werd; hy
 vroeg terstond, of wy hem dooden en opeten zouden, als hy
 'er door kwame; en deze vraag ging gepaart met zoo veele
 duidelyke teekenen en gebaren, dat wy ons in de meening
 derzelven geen oogenblik konden vergisfen. Wy hadden
 thans de gelegenheid om de vraag, ten aanzien van dat ge-
 bruik, om te keeren, en iemand, die achter den geweerden
 persoon in de Kanoo zat, en zeer opmerkzaam alles wat 'er
 omging gade sloeg, antwoordde terstond, dat indien wy by
 hen aan land gedood wierden, zy niet zouden schromen ons
 opteeten: hy wilde daar door niet te kennen geven, dat men
 ons met dat oogmerk zou dooden, maar dat zulks zou ge-
 schieden, indien wy vyandelyk tegen hen handelende, door
 hen overwonnen wierden.

De Heer Gore werd in den achtermiddag afgezonden met
 drie gewapende boots, om naar eene bekwame plaats ter lan-
 dinge uittezien, als mede om, zoo dra hy geland zoude zyn,
 naar versch Water te zoeken. Hy kwam des avonds te rug
 met berigt aan Kapitein Cook, dat hy aan 't hier bovenge-
 melde Dorp was aangeland, van waar men hem geleid had naar
 een wel, omtrent een halve myl Landwaards in; maar dat
 het Water, welk hy 'er vond, niet toereikende was voor on-
 ze behoefte, en dat de Weg daar heen ten uiterste slecht
 was.

Tegen des anderendaags avond, zond de Commandeur den
 Schipper met een boot naar de Zuid-Oost punt van 't Eiland,
 om te beproeven of hy in dien oord aan land konde komen. De
 Schipper kwam met een gunstig antwoord te rug; dan het
 was thans te laat, om ons Volk, dat wy aan land hadden, te
 rug te ontbieden, zoo dat die bende den ganschen nacht aan
 den wal moest blyven.

De maats, die wy aan land hadden, vonden in die stree-
 ken van het Eiland, welke zy doorgetrokken waren, ver-
 scheide zout-poelen, zommige van welken een weinig water
 in

in hadden, doch andere niet. Zy zagen niets dat naar een loopenden stroom gelek, en schoon het Water, in de welken, die zy onder weg aantroffen, tamelyk goed was, scheen het nogthans schaars te zyn. De huizen der Inboorlingen waren in kleenen getale hier en daar verstrooid: wy gisten dat 'er niet meer dan vyf honderd personen op 't gansche Eiland waren. Hunne manier van leven was voeglyk en rein. Wy zagen niet, dat 'er de Mans met de Vrouwen zamen aten; en de laatste scheenen, in 't algemeen, zich in benden zamen te voegen. De Olie der Noten van de *Dooe Dooe* branden zy, by nacht, tot licht; hunne Varkens bakken zy in ovens, en zy splyten ze in de lengte in tweeën.

Omtrent zeven uren 's avonds sprong het anker van de *Resolution*, waar door zy van de bank afdreef. Door dit toeval bevonden wy ons des anderen daags morgens met het aanbreeken van den dag, zynde den 2. February, negen mylen te lywaard van onze laatste legplaats; en de Kapitein, voorziende dat 'er te veel tyd zou verloop en om weder op die hoogte te komen, gaf sein aan de *Discovery* om zich by hem te vervoegen, het welk tegens den middag geschiedde, waarop de beide Schepen dadelyk Noordwaards aanhielden, tot voortzetting van haar reis. Nadat wy dus meer tyd hadden verspilt in de nabuurschap van deze Eilanden, dan 'er vereischt werd tot het voldoen onzer behoeften, waren wy nogthans verplicht van daar te vertrekken, alvorens ons behoortelyk van 't benoodigde water voorzien te hebben, of onsdien overvloed van ververschingen te verschaffen, welke de inwoners in staat en bereid waren ons aantebrenge n. Ons Schip had echter voor ten minsten drie weken aan mondkost alhier opgedaan, en Kapitein Clerke, gelukkiger nog dan wy, voorzag 'er zich van zoo veele gewassen, als overgenoeg waren om het Scheepsvolk van de *Discovery* meer dan twee maanden te spyzen.

De Eilanden in den stillen Oceaan, welke op onze laatste tochten ontdekt zyn, bevonden wy doorgaans in meenigte by een te liggen; de enkele op zich zelve liggende Eilanden, tot hier toe aangetroffen, zyn weinig, in vergelyking van

III.
BOEK.
1778.
January.

Februar.

III.
BOEK.
1778.
Februar.

de anderen; schoon naar alle waarschijnlijkheid, 'er veel andere nog onbekent zyn, welke als tusſchen deze byeenliggende Eilanden inkomen. Uit wat aantal Eilanden deze nieuw ontdekte Archipel is zamengeſteld, moet overgelaten worden aan de beſliſſing van volgende Zeebeploegeren. Wy zagen 'er vyf van, door de Inboorlingen betyelt met de namen Woahoo, Atooi, Oneeheou, Oreehoua en Tahoorā. Het laaſte is een klein verheven Eiland, op den aſtand van vier of vyf Zeemylen van den Zuid-Ooſthoek van Oneeheou. Men zeide ons, dat het 'er kriëlt van Vogels, deſzelfs eenigſte bewoners. Men gaf ons inſgelyks eenig bericht wegens het aanwezen van een laag onbewoond Eiland in de nabuurschap, genaamt Tammata Pappa. Behalven deze zes, verzekerde men ons, dat 'er nog eenige andere Eilanden waren, zoo wel naar 't Ooſten als naar 't Weſten gelegen. Kapitein Cook gaf aan deze ganſche groep Eilanden den naam van Sandwich Eilanden, ter eere des Graven van Sandwich. Die, welke wy zagen, zyn gelegen tusſchen de 21 gr. 30 min. en 22 gr. 15 min. Noorder breedte, en tusſchen 199 gr. 20 min. en 201 gr. 30 min. Ooſterlengte. Wat aanbelangt Woahoo, het Ooſtelykſte, welk wy van deze Eilanden zagen, wy konden 'er geen ander bericht van bekomen, dan dat het een hoogen grond heeft en onbewoond is.

Oneeheou legt zeven Zeemylen ten Weſten van onze ankerplaats te Atooi, en heeft niet boven de vyftien Zeemylen in omtrek. 't Voornaamſte dat 'er groeit, zyn Yams wortels.

Wegens Oreehoua weten wy geene andere byzonderheden, dan dat het een hoog Eiland is, van geringe uitgeſtrektheid, liggende digt aan de Noordzyde van Oneeheou.

Atooi is 't grootſte der Eilanden, die wy van dezen zagen. Uit het geene wy van het zelve konden opmaken, is deſzelfs lengte van Ooſt tot Weſt ten minſten tien Zeemylen, waaruit deſzelfs omtrek ten naaſten by kan gegist worden, ſchoon het veel breeder voorkomt aan den Ooſt dan aan den Weſthoek.

In

In deszelfs algemeen voorkomen gelykt het Land in't geheel niet naar een der Eilanden, door ons, binnen den Keerking van Capricornus, bezogt, alleen deszelfs Heuvels naby het middelpunt uitgezondert; deze zyn hoog, maar loopen in eene zachte helling af, naar den Zeekant of lage landen. Alhoewel het aan 't oog de verrukkelyke Boorden van Otaheite niet vertoont, noch de weelderige vlakten van Tongataboo, met boomen bedekt, welke te gelyk beschutten tegen de brande stralen der Zonne, en een heerlyk uitzicht, benevens overvloed van voedsel, voor de Inboorlingen leveren; echter daar het een grooter deel zachtryzende gronden bezit, overtreft het in zommige opzichten de voorgemelde heerlyke Eilanden, als zynde beter geschikt om tot meer voordeel en nut aangelegt te worden.

Indien wy uit onze ondervinding oordeelen moesten over de luchtstreek, zouden wy dezelve voor zeer veranderlyk houden; want volgens het algemeen gevoelen, was het thans de tyd van het jaar dat het weder gerekent word het bestendigst te wezen, de Zon op de grootste hoogte zynde. De hette was zeer gematigt, en men schynt hier weinig ongemak te hebben van het warme en vogtige weder, aan welke zoo veele Landen, binnen de Keerkringen gelegen, onderhevig zyn.

Behalven de gewassen, door ons ter ververschingen ingeruult, onder welke ten minsten vyf of zesderlei soort van Weegbreen waren, brengt het Eiland ook Broodvrucht voort, die echter zeer schaars schein, dewyl wy 'er slechts één Boom van zagen. Ook zyn 'er eenige weinige Kokos-Palmen, eenige Yams, de *Kappe* van de Vriendelyke Eilanden, of de *Arum* van Virginie, de *Etooa* Boom, en de welriekende *Gardenia* of *Jasmyn* van de Kaap.

Van de roode Vogels, welke zy ons te koop aanboden, konden wy 'er nooit een levendige te zien krygen; maar wy zagen een klein Vogeltje van een donker Karmozyn kleur, en omtrent van grootte als een Kanarie Vogeltje. Wy zagen insgelyks een grooten Uil, twee bruine Valken, Wouwen en een Wild-Eend. Het is zeer waarschyglyk, dat zy eene zeer talryke verscheidenheid van Vogels hebben, als wy nagaan

III.
BOEK.
1778.
Februar.

III. de meenigte fraije geele, groene en kleene fluweel zwarte
 BOEK? Vederen, die zy op hunne Mantels hegten, en waarmede zy
 1778. alle hunne sieraden optoijen.

Februar. De Visch en andere voortbrengzels van de Zee scheenen hier niet zeer verscheiden, en behalven den kleenen Makreel zagen wy enkel de gemeene Mossels; een soort van een krytachtige kleur; een kleene bruinachtige klip Visch, met blaauwe Spikkels, een Schildpad in een poel vastgemaakt, en drie of vier soorten van gezoutte Visch. De weinige Schulp-Visfchen, die wy te zien kregen, waren meestäl in toizel en opschik verkeert, schoon ze niets nieuws of schoons hadden om zich by ons aantepryzen.

De eenige tamme Huisdieren, welke we hier vonden, waren Varkens, Honden en Hoenders, alle van dezelfde soort, welke wy op de Eilanden van den Stillen Oceaan hadden aangetroffen. Er waren insgelyks kleene Hagedisten; en eenige Ratten, zeer gelyk aan die van alle de Eilanden, welke wy tot hier toe bezogt hadden.

De bewoners van Atooi zyn van eene middelbare gestalte, maar over 't geheel sterk van lichaam; zy munten niet uit in schoonheid van leest of van gelaat, hun gezicht duid eer iets goedigs en openhartigs, dan een vlug of schrandere verstand aan. Het aangezicht, voornaamlyk dat der Vrouwen, is by sommigen rond, maar lang by anderen; men kan niet wel zeggen, dat zy als een Volk onderscheiden zyn door iets dat zy byzonders in hun gelaat of voorkomen hebben.

Zy schynen van eene openhartige en vrolyke geestgesteldheid te zyn, en even verre af van de wispelturige lichtveerdigheid der Otaheiteren, als van de stugge ernsthaftigheid by veelen der Inboorlingen van Tongataboo. Zy schynen zeer gezellig onder elkanderen te leven; en uitgenomen hunne diefachtige geneigtheid, welke eene aangeboren aartschynt der meeste Volken, door ons in dezen Oceaan bezogt, behandelden zy ons ongemeen vriendelyk.

Uit het aantal menschen, welke wy by ieder Dorp verzamelt zagen, toen wy de kust langs zeilden, zoumen kunnen veronderstellen dat de bewoners van dit Eiland vry talryk zyn.

De

De hier en daar verstrooide Huizen mede gerekent, zullen 'er mischien op het gansche Eiland zestig zulke Dorpen zyn, als dat voor 't welke wy ten anker lagen: indien wy nu vyf personen voor ieder huis stellen, zullen 'er in elk Dorp vyf Honderd of dertig Duizend op 't geheele Eiland wezen. Dit getal word door ons in geenen deele vergroot, want wy zagen zomtyds drie Duizend Personen tefiens op den oever; wanneer men niet kon veronderstellen, dat 'er boven een tiende gedeelte der Inboorlingen tegenwoordig was.

Hunne Dorpen hebben niets, dat naar eene versterking of Vesting gelykt; de Huizen staan hier en daar verstrooid en zonder eenige orde. Zommige zyn vry ruim en gemakke-lyk, veertig of vyftig Voeten lang, twintig of dertig breed, terwyl andere verachtelyke Kotten zyn. De gedaante is niet ongelyk aan Hooi-Bergen; of om 'er mischien een beter denkbeeld van te vormen, mogen wy ons het Dak van een Schuur verbeelden, op den grond nedergezet, rondom besloten, gedekt met lang gras over dunne stokken gelegd.

Uit het gene wy zagen groeijen en ter Markt brengen, valt 'er geen twyfel, of het grootste gedeelte van hun voedsel uit het plantenryk zyn Aardäppels, Taro en Weegbreen. Yams en Broodvrucht zyn 'er zeldzaamheden. Aan dierlyk voedsel schynen zy geen gebrek te hebben, dewyl zy eene meenigte Varkens aanfokken, die overäl los rondom de huizen loopen; en indien zy Honden eten, 't welk niet geheel onwaarschynlyk is, hebben zy van deze Dieren een grooten voorraad. De meenigte Vischoeken, by hen gevonden, gaf te kennen, dat zy uit Zee een tamelyk gedeelte van dierlyk voedsel halen.

Zy maken, even als op de Zuidelyke Eilanden, hun voedsel gereed met heete steenen; en uit de groote meenigte, welke wy op een en denzelfden tyd zagen vervaardigen, vermoedden wy, dat alle de Ingezetenen van een gansch Dorp of ten minsten veelen in hetzelfde, gebruik maakten van een gemeene Oven.

De vermaken van dit Volk zyn veelvuldig. Wy zagen

III.
BOEK.
1778.
Februur. geene hunner dansen, by welke zy gebruik maken van hunne gevederde Mantels en Mutzen; doch uit de bewegingen, welke zy maakten met hunne handen, by andere gelegenheden, als zy zongen, oordeelden wy, dat zy, ten minsten eenigermate, gelyken naar die wy op de Zuidelyke Eilanden zagen, alhoewel niet zoo konstig bedagt.

In de verscheide Handwerken van dit Volk, straalt eene groote mate van vinding en netheid door. Hun Doek maken zy van de *Morus Papyrifera*, en ongetwyfeld op dezelfde wyze als te Tongataboo en op Otaheite, want wy kogten eenige der gegroefde stokken, met welke zy die slaan. Het weefzel daar van, schoon dikker, is minder dan van het Doek der zoo evengemelde plaatzen: maar in het Kleuren en Schilderen derzelven, betoonen de Atooijs veel meer sijnak, door de eindelooze verscheidenheid van figuren, die zy 'er in plaatzen.

Het eenige Yzerwerk, dat wy onder hen zagen, en van 't welk zy reeds voor onze aankomst bezitters waren, was een stuk van een yzeren hoepel van omtrent twee duimen lengte in een hout handstuk gezet; en een ander scherp stuk gereedschap, het welk wy voorönderstelden gemaakt te zyn van de punt van een Houwer. Daar zy nu daadlyk die stukken in eigendom bezaten, en zeer wel het gebruik van dat metaal kenden, scheenen zommige van ons Volk geneigt te gelooven, dat wy de eerste Europeers niet waren, die deze Eilanden bezogten. Maar de groote verbaastheid, welke zy lieten blyken op 't zien onzer Schepen, en hunne volkomen onkunde wegens 't gebruik van ons schietgeweer, kan met zulk een gevoelen niet overeengebragt worden.

De Kanoos van dit Volk zyn gemeenlyk omtrent vier en twintig Voeten, lang en doorgaans gemaakt uit een enkel stuk Hout, tot op de dikte van een duim uitgeholt en aan beide einden puntig uitgesneden. De Boorden bestaan in drie planken, elk een Duim dik, zeer net pas gewerkt en aan het Vaarttuig vast gehegt. De beide uiteinden loopen een weinig hoog en scherp uit. Dewyl zy zelden meer dan anderhalve voet breed zyn, hebben de enkele Kanoos (want somtyds voegen zy er twee

twee te famen) uitleggers of ramen, welke beter en met meer oordeel gemaakt zyn, dan alle, die wy te voren gezien hadden. Zy worden met Schopriemen voortgestuwt van maakzel als op de andere Eilanden; zommige Kanoos hebben een driehoekig Zeil, het welk zy aan een Mast en Spriet opzetten. Het touwwerk, dat zy tot hunne Vaartuigen gebruiken, als mede het dunne koord, voor hun Vischgerei, is sterk en aartig gemaakt.

Zy zyn geenzins nieuwligen in de Landbouwkunde. De vlakke grond is 'er eene uitgestrekte Plantadie van *Taro* en van andere artykels, welke zy met behoorlyke zorg nagaan. De Aardäppel-landen en de plekken voor 't Suikerriet of voor de Weegbreen op de hooge gronden, zyn zeer geregelt bepoot, doch zonder afschutzel; of wy moesten daarvoor de grebben of slooten nemen in de lage gronden, welke waarschynlyker geschikt of uitgegraven zyn, om water naar de *Taro* plant toetevoeren.

Onze kortstondige en gebrekkige verkeerling, welke wy met de Inboorlingen hadden, gaf ons geene gelegenheid om een juist denkbeeld te bekomen, van hunnen Regeeringsvorm. Dan, uit de algemeene overeenkomst van gewoontens, die wy hier zagen in acht nemen, en byzonder uit den eerbied, welke wy hen zagen bewyzen aan hunne Opperhoofden, mogen wy met recht opmaken, dat dezelve niet veel verschilt van dien der andere door ons tot hier toe bezogte Eilanden.— Naar alle waarschynlykheid voeren zy dikwyls Oorlog onder elkanderen; zulks was optemaken uit de meenigte wapens die zy bezaten, en door hen ineene zeer goede orde gehouden werden: ook verstonden wy, uit hunne eige monden, dat zy Kryg voerden tegen de bewoners der onderscheide strecken van hun Eiland niet alleen, maar ook tegen die van de naburige Oneheou en Oreehoua; en dit is reden genoeg om te bepalen, waarom, in weerwil van hunnen uitgestrekten grond, die zeer vruchtbaar kon gemaakt worden, hunne bevolking zoo gebrekkig is.

Behalven hunne speeren, die van een fraai bruinachtig Hout gemaakt en keurlyk gepolyst zyn, en aan het eene

III.
BOEK.
1778.
Februar.

eind

III. eind een weerhaak hebben, zagen wy nog een ander wapen-
 BOEK. tuig, het welk wy nergens te voren hadden aangetroffen;
 1778. het geleeke eenigzins naar een Dolk, en was gemeenlyk agt-
Februar. tien duimen lang, aan een einde, en ook wel aan beide einden
 fcherp gemaak, en door een koord aan de hand vast. Het
 fchynt dat zy het in de gevechten gebruiken, daar zy hand-
 gemeen in worden; men zou aan zommigen derzelven den
 naam kunnen geven van dubbelen Dolk, als hebbende een
 handvat in de midden, zoo dat zy 'er beide wegen medekun-
 nen treffen. Zy hebben ook Boog en Pylen, maar daar de-
 zelfve niet fterk van maakzel waren, en zeldzaam gezien wer-
 den, is het denkelyk dat zy ze nooit in den ftryd gebruiken.
 Het Mes of de Zaag, waar mede zy de doode lighamen hun-
 ner vyanden ontleden, kan al mede onder hunne Wapens
 gerangfchikt worden, alzo zy 'er, handgemeen wordende,
 mede flaan en fnyden.

De Inboorlingen van Tongataboo begraven hunne dooden
 op eene gevoeglyke wyze; ook beftellen zy hunne menfche-
 lyke flachtöffers ter aarde; maar zoo veel ons bekend is,
 offeren zy geen ander dier of gewas aan hunne Godhe-
 den.

Indien de Sandwich Eilanden, in een vroeger tydperk,
 door de Spanjaarden ontdekt geweest waren, zouden zy, on-
 getwyfelt, zich van derzelver voordeelige ligging bediend,
 en Atooi, of eenig ander dezer Eilanden, tot een verver-
 fchingplaats gebruikt hebeen voor de Schepen, die jaarlyks
 van Acapulco naar Manilla zeilen. Zy leggen ten naasten
 by in 't midden van de eerstgemelde plaats en Guam, een
 der Ladrones, het welk thans hun eenige Haven is, in het
 door ftevenen van dezen wyden Oceaan; en het zou geen
 week Zeilens buiten hunnen gewonen koers geweest zyn de-
 zelfen aantedoen. De kennis van de Sandwich Eilanden zou
 even voordeelig zyn geweest aan onze Buccaneers, die zom-
 tyds, van de kust van America, naar de Ladrones over fla-
 ken, met een voorraad van Mondkost en water, naaulyks
 toereikende om 't leven te behouden. Hier zouden zy al-
 toos overvloed aangetroffen, en binnen een maand Zeilens,
 het

het eigenste gedeelte van California bereikt hebben, op welks hoogte 't Manilla Schip verplicht is te komen. Hoe gelukkig zou Lord Anson geweest zyn, hoe veele moeilijkheden zou hy ontgaan hebben, indien hem bekend ware geweest, dat een reeks van Eilanden lag halfweg tuschen America en Tinian, op welke hy alle zyne behoeften rykelyk hadt kunnen vervullen.

De Discovery zich by ons gevoegt hebbende, rigtten wy onzen koers Noordwaards, met een aangename koelte uit het Oosten.

Op Zaterdag den 7 February bevonden wy ons op 29 gr. Noorder breedte, en op de Ooster lengte van 200 gr., de wind Zuid-Oost schietende. Tot den 12. hielden wy onzen koers Noord-Oost en Oost, en vervolgens wendende, stevenden wy Noordwaards, zynde wy op de Noorder breedte van 30 gr. en op de Oosterlengte van 206 gr. 15 min. Op deze hoge breedte, en daarenboven in 't winter getyde, hadden wy slechts 's morgens en 's avonds eenige koude beginnen te ontwaren; een bewys van den gelykmatigen en duurzamen invloed van de hitte der Zonne ten allen tyde tot op 30 gr. aan weerszyde der Linie. 't Is bekend dat boven die hoogte de onevenredigheid veel grooter wordt. Op den 25. bereikten wy de Noorder breedte van 42 gr. 30 min. en de lengte Oostwaards van 219 gr. Alhier begonnen wy klip of rotswier aantetreffen, van welk Lord Anson in zyn reis gewag maakt, onder den naam van *Zeelook*, het welk de Manilla Schepen gemeenlyk ontmoeten.

Op den eersten Maart hadden wy eene volmaakte kalmte, welke opgevolgt werd van een Noorden wind, met welken wy naar 't Oosten stevenden, voornemens zynde naar Land omtezien.

Op den 2. Maart hadden wy stil weer. Eenige streken der Zee schenen bedekt met eene soort van slym, rondsom welke wy eenige kleene Zeediertjes zagen zwemmen. Die wy best zien konden, waren van een silachtige soort, bykans rond van gedaante; een kleiner soort had een wit en blinkend voorkomen en was zeer talryk. Sommigen dezer laatste

III.
BOEK.
1778.
Februar.

III.
BOEK.
1778.
Maart.

werden opgevischt, en in een glazen fles met Zeewater gedaan, waar in zy zich vertoonden als stukjes zilver, als zy in rust waren. Doch, wanneer zy zwommen, het geen zy met even veel gemaks scheenen te doen, in verschillende rigtingen, schoten zy de helderste kleuren uit van de schitterendste Edelgesteentens, naar mate 'er het licht op viel. Nu eens vertoonden zy zich doorschynend, dan eens namen zy onderscheiden tinten van blaauw aan, van het lichtste tot het donkerste, gemengt met den gloed van den Robyn, van genoegzame kracht, om het glas en het water te verlichten. Als men het glas tegen den sterken dag hieldt, vertoonden zich de kleuren allerlevendigst, maar verdweenen bykans, wanneer deze diertjes naar den grond gingen, die als dan 'er bruinachtig uitzagen. By de kaars hadden deze Zeediertjes meest een kleur van schoon bleek groen, met een bruinen glans, in den donker, flauwlyk eenig licht van zich scheen te geven.

Op den 6., tegen den middag, zagen wy twee Zee-robben en verscheide Walvischen; en des anderen daags vroeg in den morgen, kregen wy de lang gewenschte Kust van Nieuw Albion in 't gezicht, op den afstand van tien of twaalf Zeemylen, strekkende van 't Noord-Oosten tot het Zuid-Oosten. Des middags bevonden wy ons op de Noorderbreedte van 44 gr. 33 min. en op 235 gr. 20 min. Oosterlengte, op omtrent agt Zeemylen afstands van 't Land.

Wy peilden thans drie en zeventig vademen Water in een modderigen grond, en negentig vademen een Zeemyl verder af. Het land was van eene tamelyke hoogte, en scheen verdeelt in Heuvelen en Dalen, meest al met Hout bedekt. Er deedt zich niets aanmerkelyks voor 't gezicht op, uitgenomen een hoogen Heuvel met een vlakken kruin. Het land liep in het Noorderlykst einde puntig uit, en werd door Kapitein Cook genaamt, Kaap *Foulweather*, naar het ongemeen slechte weer dat wy vervolgens aantroffen.

Den agtsten des avonds, liep de wind Noord-West, met rukken Hagel en Jachtsneeuw. Om het mistige en nevelachtige weder bleven wy tot den volgenden middag Zee houden.

den, en stuurden vervolgens weder op het land aan, het welk wy om twee uren in den achtermiddag te zien kregen, strekkende Oost-Noord-Oost. Van dien tyd af tot den 29, bleven wy gestadig met storm en tegen winden worstelen, toen wy eindelyk ten anker kwamen, in tagtig Vademen Water, zoo dicht aan Land dat wy het met een werpanker konden bereiken. De Discovery werd door eene stilte overvallen, alvorens zy binnen den arm van den inham konde komen, daar zy in zeventig Vademen het anker liet vallen.

Zoo haast lagen wy niet voor anker, of drie Kanoos kwamen op het Schip aanroeijen, in de eene waren twee, in de andere zes, en in de derde tien Manspersonen; vry dicht genaderd zynde, stondt, in een der twee laatst gemelde Kanoos, een Man op, die een lange aanspraak deedt, en gelyk wy uit eenige zynere gebaren opmaakten, ons uitnodigde om aan land te komen; hy strooide ten zelve tyde met volle handen Vederen naar ons toe, en zommige zynere maats wierpen op dezelfde wyze een rood poeder uit.

Kort daarop kreegen wy een zagt koeltje, dat ons dicht aan den Wal bragt. Wy kreegen nu verscheiden Kanoos om ons te bezoeken; twee en dertig lagen 'er op eenen tyd rondsom ons Schip, voerende ieder van drie tot zeven en agt personen, Mans en Vrouwen. Een der Kanoos trok voor al ons oog, door eenen byzonderen kop, met een Vogels oog en eenen vervaarlyken langen bek beschildert. De persoon, die 'er in zat, en een Opperhoofd scheen te zyn, was niet min opmerkelyk door zyn zonderling voorkomen; hy had eene meenigte Vederen aan zyn hoofd hangen, en hy was op eene ongemeene wyze besmeert en beschildert. Hy hield in zyne hand een houten Vogel, van grootte als een Duif, met welke hy dikwyls ratelde; hy was verbazend luidruchtig in zyn aanspraak, die verzeld ging van veele uitdrukkende gebaren. Schoon onze bezoekers zoo vreedzaam waren, dat wy hen niet konden verdenken met een vyandelyk oogmerk tot ons gekomen te zyn, konden wy echter hen niet overhalen by ons aan boord te komen. Zy waren nogthans zeer gereed om alles aan ons aftestaan wat zy by zich hadden, en

III.

BOEK.

1778.

Maart.

III. namen gretig van ons te rug wat wy hen aanboden ; doch zy
BOEK. waren meer gestelt op yzer als op iets anders , en het gebruik
1778. van dit waardig metaal scheen hen niet vreemd.

Maart. Veele Kanoos volgden ons naar onze ankerplaats , en een
groep van omtrent tien of twaalf derzeiven bleef het grootst
gedeelte van den nacht langs de Resolution zich ophouden.
Wy vleiden ons thans in staat te zullen zyn , ons van het noo-
dige te voorzien , en ons te herstellen van die ongemakken en
moeilykheden , welke wy , zints onze komst op deze kust ,
ondergaan hadden door gedurige tegenwinden en onstuimig
weder.

VIERDE BOEK.

Verrichtingen met de Inboorlingen van Noord - America; ontdekkingen aan die Kust en het Oosterlykst gedeelte van Asia, en te rug tocht Zuidwaards naar de Sandwich Eilanden.

Daar wy gelukkiglyk zulk eene uitmuntende en veilige plaats voor onze Schepen gevonden hadden, in een inham, welks kusten bewoond scheenen door een goed en vreedzaam soort van Volk, lieten wy geen oogenblik verloren gaan om, na dat wy ten anker gekomen waren, naar een gemakkelyke en bekwame Haven uittezien, daar wy, gedurende ons verblyf in deze Baay, bestendig konden blyven leggen. Ten dien einde zond Kapitein Cook drie gewapende Boots af, onder 't bevel van den Heer King, terwyl hy zelf met eene andere boot op een zelfde tocht uitging. 't Viel hem niet bezwaarlyk te vinden wat hy begeerde; want aan de Noord-Westzyde van den arm, en op eenen kleenen afstand van de Schepen, vondt hy eene bekwame en gedekte kleene Baai, volkomen tot ons oogmerk dienstig.

Eene meenigte Kanoos, opgepropt met de bewoners dier Kust, hield zich den ganschen dag om en by de Schepen; de handel werd wederzyds geöpend en voortgezet met de striktsste eendragt en goede trouw. De artykels, die zyaanbragten, waren de Huiden of Vellen van onderscheidene Dieren, als Beeren, Zeeotters, Wolven, Vossen, Harten,

IV.
BOEK.
1778.
Maart.

IV. Indifche Konynen, Maters en Bonfingen. Maar van alles
 BOEK. wat zy te koop veilden, verbaasde ons niets zoo sterk als de bek-
 1778. keneelen van menschen en handen nog niet geheel van vleesch
 Maart. ontbloot, van 't welk zy ons te verstaan gaven, geëten te
 hebben; en, indedaad, men kon aan zommigen zien, dat ze
 op 't vuur te braden hadden gelegen. Uit deze omstandig-
 heid bleek maar al te klaar, dat de verschrikkelyke gewoon-
 te om hunne vyanden te verslinden, hier zoo wel plaats greep
 als by de Nieuw-Zeelanders, en andere Volken van de Zuid-
 Zee Eilanden.

Den volgende dag besteedden wy met het brengen on-
 zer Schepen in de kleene Baai, daar wy ze vertuiden. By
 't inwinden van 't ankertouw, vonden wy, dat niettegen-
 staande de groote diepte van 't water, de grond bezet was
 met Rotfen en Klippen, van welke onze Kabels en andere
 touwen, die wy gebruikt hadden om de Schepen in de klee-
 ne Baai te brengen, niet weinig geleden hadden. Ook was de
 ganfche bodem als met Rotzen bezaait. Het Schip was zeer
 lek in zyn bovenwerk, weshalven de Timmerlieden aan 't
 werk gezet werden, om het zelve te kalfaten en alles teher-
 stellen, wat zy bevonden zulks benoodigt te hebben.

Den 31. Maart bragt de tyding van onze aankomst een
 groot aantal Inboorlingen naar onze Schepen. Op zekeren
 tyd telden wy meer dan honderd Kanoos, die de een door
 de andere ieder vyf menschen in hadden; want weinige wa-
 ren 'er met minder dan drie, veelen hadden zeven, agt en
 negen, en een zelfs zeventien Personen aan boord.

Wy vonden, nogthans, dat zy ruim zoo gretig waren om
 te stelen als de meeste Natien, die wy op onze reis ontmoet
 hadden, en daarenboven deden zy meer kwaad met stelen
 dan de andere Dieven; want daar zy fcherp gereedschap by
 zich hadden; konden zy, als wy slechts den rug keerden,
 een haak van een takel of een ander stuk, zer van een touw
 snyden; ock raakten wy op deze wyze verscheide artikels
 kwyt, en onder anderen een haak, die tusfchen de rwintigen
 dertig ponden woog. Zy ontdeden de boots van al het yzert
 dat zy stelen waardig rekenden, zelfs als sommige onzer lig-
 den

den er de wagt by hielden. Om tot hun oogmerk te komen, gebruikten ze allerlei looze streken, want een hunner wist door eene meenigte gekkernyen en andere poetzen het oog van ons Volk tot zich te trekken, terwyl een ander bezig was, het yzerwerk van de boot aan een ander einde aftebreeken. Indien het gestolen stuk terstond gemist werd, was de Dief gemakkelyk te ontdekken, dewyl wy ze geneigt vonden malkanderen geerne te beschuldigen; doch het gestolene werd altoos met wederzin door den Dief te rug gegeven, weshalven wy nu en dan genoodzaakt waren ons van dwang middelen te bedienen.

Onze Schepen wel vertuit zynde, gingen wy 's anderen daags over tot verdere noodwendige verrigtingen. De Observatoriums werden aan land gebragt, en op een Rots geplaatst, aan de eene zyde van de Baai, niet verre van de Resolution. Sommige van ons Volk werden gezet aan 't hout hakken, en aan 't ruimen van een plaats om onze watervaten te vullen. Andere werden gebruikt tot het brouwen van jopenbier, waartoe hier overvloed van Pynboomen gevonden werd. De smitse werd ook opgerecht tot het smeden van 't yzerwerk voor de Fokkemast, waar van een der slabben gebroken was.

Dagelyks werden wy bezogt van een merkelyk aantal Inboorelingen, onder welke wy veeltyds nieuwe tronien zagen. Op hunne eerste vertooning bedienden zy zich van eene zonderlinge wyze, om zich aan ons bekend te maken. Zy roeiden met alle magt en veerdigheid rond om beide de Schepen, terwyl al dien tyd een Opperhoofd zich over eind hield met een speer in de hand, altoos met een luidruchtig stem of gebalk iets uitsprekende.

Den volgenden dag bragten wy het loopende Wand aan de Fokkemast, welke wy toen zoo slegt vonden dat wy genoodzaakt waren, dezelve uittenemen en een ander in derzelver plaats te stellen. Ons overig loopend Wand wierd insgelyks slegt bevonden, waarom de Commandeur bevel gaf een gedeelte daarvan te vernieuwen en de rest te herstellen.

Van den tyd af dat wy in de Baai lagen tot den 7 April, had-

IV.
BOEK.
1778.
April.

IV.
BOEK.
1778.
April.

hadden wy ongemeen schoon weder; doch 's morgens van den agtsten begon het om agt uren styf te waijen uit den Zuid-Oosten, verzeld van nevelig en regenachtig weer, het welk in den achtermiddag toenam; des avonds woei het een storm, met hevige rukken en valwinden, die van over het hooge land aan de overzyde de Baai kwamen invallen, en, schoon onze Schepen wel vertuit lagen, echter onzen staat gevaarlyk maakten.

De Inboorlingen kwamen in weerwil van dit slechte weder ons dagelyks bezoeken, en de toestand, in welke wy ons bevonden, maakte die bezoeken aangenaam aan ons. Gemeenlyk bragten zy ons een aanvoer van Visch, als wy niet in staat waren den hoek en lyn te gebruiken, noch behoorlyke plaats hadden om een net te trekken. De Visch, van welke zy ons voorzagen, was kleene Kabeljauw, een kleen soort van Braasfem en Sprot. Op den 11. hadden wy onze Fokkemast volkomen herstelt en getuigt; den 12. streken wy de Bezaansmast, die van boven geheel verrot was.

Des avonds kregen wy een bezoek van een Stam Inboorelingen, dien wy te voren nog niet gezien hadden, en die over 't geheel eene beter vertooning maakten dan onze oude Vrienden. De Commandeur geleidde hen in de Kajuit, daar niets hunne aandacht of nieuwsgierigheid scheen te trekken; alles werd onverschillig beschouwt, en maar zeer weinigen onder hun lieten het oog over het een of ander gaan. Den volgenden dag gingen sommige van ons Volk naar de Bosfchen om een boom te houwen, daar wy een Bezaansmast van konden maken, en bragten denzelven daags daar aan naar de werkplaats onzer Timmerlieden; des avonds van dien dag, schoot de wind naar 't Zuid-Westen, en woei sterk door, verzeld van regen tot des anderen daags morgens om agt uren, toen de wind wat minderde en naar 't Westen liep.

Op den 16., toen onze Timmerlieden reeds ver gevordert waren met de nieuwe Bezaansmast, vonden zy dat de boom, dien zy daar toe gebruikten, in deszelfs val eenig ongemak bekomen had, weshalven het noodig werd geoordeelt, een anderen boom uit de Bosfchen te halen, waar-

waartoe alle handen meer dan een halven dag gebruikt werden.

Gedurende deze verrichtingen waren 'er veele Inboorlingen, die met een duidelyke verbazing op onze Schepen bleven staan, het welk wy van wegens hunne gewone onverschilligheid niet wisten uitleggen. Een bende vteemden, in zeven of agt Kanoos, kwam op den 18. in de Baai, en na eenigen tyd naar ons gekeken te hebben, vertrok dezelve weder. Wy vermoedden, dat onze oude Vrienden, die thans ter tyd in vry grooter aantal by ons waren dan onze nieuwe bezoekers, hen niet wilden toestaan eenigen handel met ons te dryven, want het was zeer duidelyk te bemerken, dat de naburige bewoners den handel met ons voor zich zelve hielden, en met onze Goederen handel dreven by verafgelegene stammen, want zomtyds zagen wy hen in geen vier vyf ganfche dagen, maar daar na kwamen zy weder met een versche lading van nieuwigheden en vellen.

De Inboorelingen, die ons dagelyks kwamen bezoeken, waren het nuttigste voor ons; want, als ze hunne beuzelingen aan ons verkogt hadden, hielden zy zich bezig met Visfchen, en deelden ons altoos van den vangst mede. Ook kregen wy van hen eene zeer goede hoeveelheid goeden traan, die zy ons in blazen aanbragten; doch ten langen lesten zогten zy ons te foppen, en mengden 'er water onder; en eens of twee malen bedrogen zy ons, door de blazen geheel en al met water optevullen. Het was echter beter voor ons zulks door de vingeren te zien, dan 'er eenige moeite over te maken.

Ons meeste zwaar werk thans aan een kant zynde, ging de Commandeur den volgenden morgen van boord, om de Baai op te nemen. Hy begaf zich eerst naard den Westhoek, daar hy een groot Dorp ontdekte, en voor het zelve een zeer wel gedekte Haven, met water van negen tot vier vadem.

De bewoners van dit Dorp, die zeer talryk en aan den Commandeur niet onbekent waren, ontvingen hem zeer heusch en ieder deed zyn best om hem in zyn vertrek te noodigen,

IV.
BOEK.
1778.
April.

IV. want verscheide Familien hebben woningen onder het zelf-
BOEK. de dak. Hy nam zeer Vriendelyk hunne uitnodigingen aan,
1778. en de gastvrye Vrienden die hy bezogt, bewezen hem alle
April. tekenen van beleefdheid en eerbied.

Op den 21. werd de Bezaansmast ingezet en getuigt, en de Timmerlieden kregen bevel een nieuwe Voorsteng te maken, om in de plaats te dienen van die wy verloren hadden.

Den 23, 24, en 25 April maakten wy ons gereed om naar Zee te gaan; de Zeilen werden aangeflagen; de Observatoriums en andere artykels van Land aan boord gebragt; en beide de Schepen in staat gestelt, om onder zeil te gaan.

Aldus gereed zynde, meenden wy den 26. in Zee te steken, doch de wind en het getyde ons tegen zynde, waren wy genoodzaakt tot aan den middag te wagten, toen eene dood stilte den Zuid-Westen wind opvolgde; doch het ty ons gunstig zynde, boegzeerden wy de Schepen uit de klee-ne Baai. Wy hadden veranderlyke koeltens en stiltens tot omtrent vier uren in den achtermiddag, wanneer de wind begon te wakkeren en de lucht graauw en dik werd.

Op onze eerste aankomst in dezen Inham, werd dezelve door den Commandeur betytelt met den naam van *King George Sound*; maar naderhand werd hem berigt, dat de Inboorlingen 'er den naam van *Nootha* aan gaven. Dezelve is gelegen op 49 gr. 33. min. Noorder breedte, en op 233 gr. 12 min. Oosterlengte.

De Boomen, van welke de Bosfchen 't meest voorzien zyn, zyn de Canadiaansche Pyn, de witte Cypres en twee of drie andere soorten van Pynboomen. De twee eersten zyn 'er in den grootsten overvloed, en gelyken, op een afstand, makanderen, maar van nader by zyn dezelve zeer gemaklyk te onderscheiden, hebbende de Cypres een bleeker groen dande andere. Over 't geheel wassen de Boomen hier zeer sterk, en zyn lang en zwaar.

Langs de Rotzen en Boorden der Bosfchen, zagen wy eenige Aardbezie. Planten, Braambezien, Kruisbezien en Aalbezien Bosfchen, alle in eenen bloeienden staat.

Alle de Dieren, welke wy in de plaats, daar wy met onze Schepen lagen, konden levend te zien krygen, waren twee of drie Indische Konynen, Marters of Marters en Eekhoorns; 't is waar, zommige onzer maats, die aan den vasten wal, aan de Zuid-Oostzyde van de baai landden, zagen niet ver van den oever de sporen van een Beer.

Vogels zyn hier in 't geheel niet meenigvuldig, en die wy zagen waren zeer schuw, mischien om dat ze gestadig gejaagt worden door de Inboorlingen, die dezelve of eten, of om de Vederen dooden, welke zy tot opschik of cieraad gebruiken. Kraijen en Ravens, in 't minste niet met die van Engeland verschillende, troffen wy hier insgelyks aan; als mede een Gaai en Aakster; het gemeene Winter Koningje was 't eenigste Vogeltje, dat wy hier hoorden zingen; ook zagen wy den Canadiaanschen Lyster, den bruinen Arend met een witten kop en staart, een kleene soort van Valk, een Reiger en den groot gekuifden Ysvogel.

De Quebrantaheusfas, Kropganssen en Meeuwen zagen wy langs de Kust; de twee laatsten zagen wy ook dikwyls in de Baai. Er zyn twee soorten van wilde Eend-Vogels, de een zwart met een witten kop, de andere wit met een rooden bek. Eens of twee malen zagen wy eenige Zwanen Noordwaards vliegen, doch wy weten niet waar zy zich ophouden.

Schoon zy niet veel verscheidenheid van Visch hebben, is 'er dezelve echter overvloediger dan 't Gevogelt. De voornaamste soort is de gemeene Haring, die hier zeer talryk is, alhoewel niet boven zeven duimen lang; ook is 'er nog een kleinder soort, die iets langer is dan de Anchovis of de Sardynen; wy zagen 'er Zilverkleurde Braamsfems en andere van eene bruine Goudachtige kleur, met smalle blauwe strepen.

Van 't kruipend gedierte, vernamen wy hier enkel de bruine Slangen, van omtrent twee voeten lang, met witte strepen op den rug en aan de zyden, en de bruine water Hagedi. De eerste zyn zoo onschadelyk, dat wy de Inboorlingen

IV.
BOEK.
1778.
April.

IV.
BOEK.
1778.
April.

gen dezelve levend in de handen zagen dragen. Het geslacht der Insecten schynt talryker te zyn: want (choon de tyd van hunne verschyning slechts begonnen was, zagen wy veelerelei soort van Vlinders, doch van de meest bekende: als mede eenige Byen, Kruisbezie Uilen, eenige weinige Torren, twee of drie soorten van Vliegen en eenige Muggen.

Alhoewel wy hier Yzer en Koper aantroffen, meenden wy echter dat het zelve niet eigen was aan deze plaats. Ook zagen wy geen oer of erts van eenig Metaal, behalven eene ruwe roode okerachtige stof, van welke de Inboorlingen gebruik maken om zich te beschilderen of mede te besmeeren.

De Inboorlingen zyn, over 't algemeen, meer dan middelmatig klein van gestalte, doch niet rank in evenredigheid, doorgaans naar het vette hellende, schoon niet sterk gespierd. Het gehat der meesten is vol en rond, zomtyds breed en met sterk uitpuilende kaken, boven dezelve tusschen de flagen van 't hoofd ingedrukt; de neus is boven aan plat, met wyde neusgaten, en een ronde punt; het voorhoofd laag, de oogen klein, zwart en kwynend; de mond rond, met dikke lippen, de tanden regelmatig en digt, maar niet in witheid uitmuntende. Hunne baarden en wenkbrauwen zyn dun, schraal en altoos smal; hun hoofdhair is zwaar, dik en sterk, zwart, sluik en lang. De hals is kort, de armen dik, en gedrongen; in hunne gansche gedaante hebben zy niets dat naar schoonheid of welgemaaktheid zweemt; alle hunne Ledematen zyn kort in evenredigheid van het overige; hunne beenen zyn krom en scheef, met breede voeten en uitpuilende enkels; dit laatste gebrek schynt grootendeels te ontstaan, uit hun gedurig zitten op hunne hurken of hielen.

De Vrouwen zyn, over 't geheel, van dezelfde groote, kleur en gedaante, als de Mannen, van welke het zeer bezwaarlyk valt haar te onderkennen, dewyl zy geene natuuryke Vrouwlyke bevalligheden bezitten: ook zagen wy 'er niet eene eenige, zelfs onder de jeugdigste, die draaglyk schoon mogt heten.

Hun.

Hunne gewone kleeding bestaat uit een vlasachtige soort van Mantel, aan den bovenkant met een bonte randen beneden met franje behangen. Onder den linker arm doorgaande, word dezelve op den regter schouder vastgemaakt, en de beide armen vry gelaten; zomtyds word de Mantel om den middel geschoort door een Gordel van grove Biezen. Over dezen dragen zy een kleinen Mantel, die niet verder dan den middel komt, desgelyks van onderen met franje behangen. Het hoofd dekken zy met een muts, van gedaante als een geknotte Kegel, of als een bloempot van fyne Biezen gemaakt, van boven versierd met een ronden knop of een tros ledere akers, met een koord die onder de kin doorgaat, om het afvallen te verhoeden.

Hunne lighamen zyn altoos met roode verf bestreken; hunne aangezichten beschilderen zy, fraijigheids halven, met zwart, helder rood of wit: dit laatste geeft hen een afschuwlyk aanzien. De ooren van veelen zyn in de lel met een tamelyk groot gat doorboord, en hooger op aan de vouw van 't oor zyn nog twee kleiner gaten, daar zy allerlei tuig van Been, Vederen, Schulpen, Franje en dunne plaatjes Koper in hangen. Het middelschot van de neus is by zommige doorboord, en met een koord doortrokken. Andere dragen aan dat middelschot, plaatjes van Koper, Tin of Yzer, van gedaante als een Hoefzyser, van welke de beide open zyden over de bovenlip hangen.

Eenige hunner kleedingen schynen eeniglyk geschikt tot den kryg, en tot deze behoort een gelooide ledere Mantel dubbeld samen gevoegd, en zoo 't schynt gemaakt van de huid eens Elands of Buffels. Deze word op de gewone wyze vast gemaakt, en zoo geschikt, dat 'er de borst tot aan de keel door gedekt is, terwyl tevens een gedeelte daar van tot op de hielen afhangt. Dit kleed word zomtyds zeer konstig geschildert, en is niet alleen sterk genoeg om pylon, maar zelfs, zoo als men ons toonde, om de steek van een Speer te wederstaan; veel overeenkomst heeft deze Krygsrok met een gemalieden Kolder.

Uit het te koopbieden van bekkeneelen en beenderen van

C. c. 3.

men

IV.
BOEK.
1778.
April.

Hun.

17.
BOEK.
1778.
April.

menschen, heeft men maar al te veel reden om vast te stellen, dat zy hunne vyanden met eene beestachtige wreedheid mishandelen. Maar deze omstandigheid strekt veel eer tot een Merkteeken van overeenkomst in Karakter met dat van meest alle stammen der onbeschaafde Volken, door alle Eeuwen en over den geheelen Aardbodem; dan ten blyke dat zy, boven anderen, onmenschlyk zyn. Ten deezen opzigte, hadden wy geen reden om ongunstig over hunnen aart te oordeelen. Zy schynen een buigzaam, gediensfig en goed-aartig Volk te wezen, doch ligt geraakt en zeer opstuivende, niettegenstaande hunne overheerschende logheid; en even, gelyk meest alle driftige Volken, rasch bedaart.

Een ratel, en een kleen fluitje, zyn de eenige Muzyk Instrumenten, welke wy by hen zagen. De ratel gebruiken ze als zy zingen; maar by welke gelegenheden zy zich van 't fluitje bedienen, konden wy niet regt te weten komen.

De twee eenige bewoonde plaatzen van de Baai, schynen de beide reeds gemelde Dorpen te zyn. Het getal der Inwoonderen van beide die Dorpen, zou ten naasten by naauwkeurig kunnen opgemaakt worden uit het getal der Kanos, die ons, den tweeden dag na onze aankomst, kwamen bezoeken. Wy telden 'er honderd, die, door elkanderen gerekent, elk ten minsten vyf menschen inhielden; doch wy zagen toen ter tyd zeer weinige Vrouwen, oude Mannen, Kinderen of Jongelingen onder hen, zoo dat wy 't getal der Inwoneren van beide de Dorpen mogen stellen op viermalen de meenigte van hen die ons bezogten, en dus op twee duizend in 't geheel.

Hunne huizen zyn gebouwd van zeer lange breede planken, met de kanten op elkanderen rustende, op verscheide plaatzen vast gemaakt met reepen van Pyn-Schors; aan de buitenzyde hebben zy zeer zwakke posten, die vry wyd van den anderen staan, aan welke die planken insgelyks gehegt zyn; doch van binnen hebben zy eenige sterke palen, die schuins staan en het werk schragen. De hoogte van de zyden en vooreinde dezer huizen is zeven of agt voeten, doch hier achterste gedeelte is wat hooger, waar door de planken,

ken, die het dak uitmaken, voorwaards hangen, en los liggende naar welgevallen kunnen verplaatst worden, of dicht tegen een, om den regen te weren, of by goed weer opgeschoven, om lucht in of rook uittelaten.

Het Huisraad bestaat meerendeels uit Kasfen en Kisten van allerlei grootte, op een gestapelt; aan de zyden of de einden der Huizen; hier in zyn hunne Kleederen, Vellen, Maskers, en andere dingen, daar zy eenige waarde in stellen. Eenige dezer zyn dubbeld, of de een dient den ander tot een dekzel; zommige hebben dekzels met lederentongen tot scharnieren; andere, die zeer groot of zwaar zyn, hebben een schuif of gat in 't bovenste gedeelte, om de dingen in te doen en uittelen. Zy zyn gemeenlyk zwart geverft en vercierd met de tanden van Dieren, of ruwlyk besneden met de afbeeldzels van Vogelen en Beesten. Zy hebben insgelyks vierkanten en groote langwerpige Bakken, ronde houtte Nappen en Schalen; houtte Schotels van omtrent tweevoeten lang, waaruit zy eten; voorts Manden van Teenen of Biezen gevlogten. Al hun Huisraad legt door malkaer zonder de minste orde of schiklykheid; het geheel is een tooneel van verwarring, en de eenige plaatzen, waar deze ongeredderheid niet gevonden word, zyn de slaapsteden, waar op men niets dan Matten ziet; deze zyn tamelyk zuiver en van fyner soort dan zy gemeenlyk in hunne Vaartuigen gebruiken,

De ongeregeldheid en verwarring hunner Huizen haalt echter niet by de morsigheid en stank derzelven; zy droogen niet alleen hun Visch binnenshuis, maar beredderen dien daar tevens, het welk met de graten en andere brokken onder het eten op den grond geworpen, met meer soorten van vuiligheid en drek gansche misthoopen maken, die zy nooit wegnemen, dan wanneer zy 'er naauwlyks meer overheen stappen kunnen. Alles om en by het Huis stinkt naar traan, Visch en rook, en alles is zoo morsig, dat men 'er zich naauwlyks een denkbeeld van kan vormen.

De Mans houden zich voornaamlyk bezig met Vischen en met het dooden van Land en Zee Dieren, tot onderstand hun-

IV.
BOEK.
1778.
April.

iv. hunner Huisgezinnen; met huislyke zaken zagen wy niet dat
 DOEK. zy zich veel bemoeiden; maar de Vrouwen waren onledig
 1778. met het vervaardigen van Kleederen, en met het toeberei-
 April. den van Visch en het droogen van Sprot, welke zy ook van
 de Kanoos naar hare Huizen overbrengen: Ook zagen wy
 ze, in kleene Kanoos, Mosfelen en andere Schulpvisch op-
 zamelen; met deze Kanoos weten zy zoo behendig om te
 gaan als de Mannen, die met de Vrouwen in eene zelfde
 Kanoo gezeten, weinig oplettendheid op de Sexe betoonen,
 of haar ooit de Schopriem uit de hand nemen, om voor haar
 te roeijen; in andere omstandigheden laten zy al mede gee-
 ne teederheid voor de zwakke kunne blyken.

De Jongelingen zyn opmerkelyk bedryfloos; zy zitten,
 by hoopen, zich in de Zon te koesteren, of liggen op 't strand
 in 't zand te kruipen, even als Zwynen, zonder eenig dek-
 zel. Doch deze onbetaamlykheid vindt alleen plaats by de
 Mannen. De Vrouwen waren altoos voeglyk gekleed, en
 gedroegen zich zeer zedig, allen lof verdienende van wegen
 de bewaring der schaamte, zoo pryslyk in hare Sexe, en te
 verdienstelyker by haar, dewyl de Mannen des geen gevoel
 scheenen te hebben.

Hun voedsel schynen zy meest uit Zee te halen; deze ver-
 schaft hen Visch, Mosfelen, andere Schulpvischen en Zee-
 Dieren. Onder de eerstgemelde telt men voornaamlyk Ha-
 ring, Sardynen, twee soorten van Braasfems en kleene Ka-
 beljaauw. De groote Mosfel is een voornaam gedeelte van
 hunne spys; dezelve word overvloedig in de Baai gevon-
 den. Land-Dieren scheenen thans zeer schaars te zyn, want
 wy zagen geen vleesch dat tot dezelve behoorde; en schoon
 wy zoo veele Vellen konden krygen als wy begeerden,
 hadden zy mischien dezelve by ruiling of koop van an-
 dere stammen bekomen. Het blykt derhalven ten vol-
 len, uit een meenigte omstandigheden, dat dit Volk hun
 voornaamste dierlyk voedsel uit Zee haalt, buiten eenige
 weinige Meeuwen en andere Vogels, welke zy met hunne
 Pylen schieten.

Hunne eenige winter groentens zyn de takken van den
 Ca-

Canadifchen Pyn - Boom en Zee - gras, maar narmate de voortyd nadert, maken zy ook gebruik van andere gewassen.

Zomtyds eten zy de kleene Zee - Dieren raauw, schoon het doorgaands hunne gewoonte is de spyzen te Roosten of te Braden; want van onze wyze van Koken weten zy niets, zoo als blykt uit het toebereiden van hunne Bruinvifch - Soep; ook zyn 'er hunne Vaten, die alle van hout zyn, niet toegefchikt. Hunne wyze van eten komt volmaakt over een met de morsfigheid van hunne Huizen en Perfonen, want de Vaten en Schotels, uit welke zy eten, fchynen nooit gewafchen zedert ze uit de handen des makers kwamen, en de vuiligheden van een vorig maal worden door een volgend maal eerst afgewifcht. Alles wat hard of taai is van hunne fpyze fcheuren zy met hand en tand; want alhoewel zy hunne Mesfen gebruiken, om van de groote ftukken aftefnyden, zyn ze tot nog toe niet bedagt geweest om deze tot kleinder ftukjes en mondvollen te verdeelen door 't zelfde middel, of fchoon zulks veel voeglyker en zindelyker zyn zoude. Maar zy hebben geen denkbeeld altoos van zindelykheid; en de wortels, welke zy uit den grond delven, eten ze, zonder de minfte poging te doen van 'er de aanhangende aarde aftefchudden.

Hunne Wapens beftaan in Bogen en Pylen, Speeren, Slingers, korte Knotzen van been gemaakt, en een kleene Bof eenigzins gelykende naar de gemeene Amerikaanfche Tomahawk. Zommige hunner Pylen zyn met yzere punten, doch doorgaans van getand been. De Speer heeft gemeenlyk een lang beenen punt; de Tomahawk is een fteen van zeven of agt duimen lengte, aan 't eene einde fcherp, en aan 't andere in een houten handvatfel gezet.

De aanleg en uitvoering hunner handwerken zyn uitgeftekter en vernuftiger, dan men met mooglykheid zou hebben kunnen verwagten van den natuurlyken aart dezes Volks, en van de geringe vordering, welke de befchaaftheid tot nog toe onder hen gemaakt heeft. Hunne eerfte zorg befteden zy aan hunne linnen en wolle Kleederen; de eerfte

D d

zyn

IV.
BOEK.
1778.
April.

IV. zyn gemaakt van den bast der Pyn-Boomen tot den staat van
BOEK. Hennip gebragt.

1778. Zy zyn zeer gestelt op het snyden van al hun Houtwerk,
April. en daaraan beantwoord hun sinaak van tekening der figuren
op hunne wolfe stoffen. Men ziet by hen niets zonder een
zoort van Snywerk, of het beeld van eenig Dier, doch het
menschelyk aangezicht heeft by hen de voorkeuze.

Hunne Kanoos zyn van een zeer eenvoudig maakzel, en
schynen zeer geschikt voor 't gebruik, dat zy 'er mede be-
doelen. De grootste, die twintig en meer menschen kun-
nen voeren, zyn uit eenen enkelen Boom gemaakt. Veele
hebben eene lengte van meer dan veertig Voeten, ze zyn
zeven Voeten breed, en drie Voeten hol. Van 't midden
naar beide de stevens loopen zy scherper toe, de achterste-
ven staat loodlynig en heeft een knop op den top, de voorste-
ven springt een weinig hooger vooruit, en eindigt in een
beeltenis van 't een of ander Dier. Van binnen hebben zy
geen banken noch schragen, maar wel eenige dunne stok-
ken, die zy in 't midden op de helft der diepte over dwars
leggen. De Kanoos zyn zeer ligt, en derzelver breed en plat-
heid dient om vast te leggen, zonder eenig raam op zyde,
't welk wy aan geen hunner Kanoos zagen. Hunne Schop-
riemen zyn klein en ligt, en gelyken naar een groot blad, pun-
tig aan 't einde, breed in 't midden, en naar 't handvat-
zel smaller uitlopende. Zy zyn niet boven de vyf voe-
ten lang. Door 't dagelyks gebruik weten zy 'er zeer be-
kendig mede omtegaan. Van Zeiltuig maken zy nooit
gebruik.

Hun Visch en Jacht tuig is konstig gemaakt en wel be-
dagt. Het bestaat in Netten, Hoeken, Lynen, Harpoe-
nen, Lensfen, en een werktuig van gedaante als een Roei-
riem. Door behulp van hun Yzer gereedschap zyn zy zeer be-
kendig in 't maken van Houtwerk. Hun meeste gereedschap
is van Yzer gemaakt; ten minsten zagen wy slechts een Bei-
tel van Been. Het Mes en de Beitel waren de eenige ge-
daanten, welke het Yzer by hun aannam. De Beitel is een
lang plat stuk Yzer, stekende in een houten Handvatzel.
Een

Een Steen dient hen tot Hamer, en een stuk van een Visch-
huid dient hen tot Bruinëerder.

't Is ligt te bevroeden, dat wy slechts weinig kundigheid
bekomen konden, wegens hunnen Vorm van Regeering en
Godsdienst. Wy vernamen nogthans, dat 'er Opperhoofden
onder hen waren, betytd met den naam van *Acweek*, aan
wien de andere eenigzins ondergeschikt zyn. Maar 't ge-
zach van ieder dezer groote lieden schynt zich niet verder dan
over zyne eige familie uittetrekken, die hem als haar hoofd
erkent. Dewyl nu deze lieden alle niet bedaagt waren, is
mogelyk deze tytel erflyk.

Hun taal is noch ruw, noch onaangenaam; de *k* en *h* spree-
ken ze niet zoo zacht uit, als wy doen: maar om iets breed-
voerigs wegens hunne Spraakkenst te zeggen, daar toe zyn
wy buiten staat.

Den 26. April liepen wy in Zee met de duidelykste voor-
teekens van eenen aannaderenden storm, welke ook kort daar
op volgde. Naauwlyks waren wy de Baai uitgezeild, of de
wind schoot van 't Noord-Oosten naar het Zuid-Oosten ten
Oosten, met sterke rukken en regen, terwyl de lucht aan al-
le kanten ongemeen duister was. Tusschen een en twee uren
in den namiddag woei het een volmaakten Orkaan; zoo dat
de Commandeur het ten uitersten gevaarlyk oordeelde, langer
voor den wind te loopen: hy liet derhalven de Schepen een
bylegger maken, met derzelver boeg naar 't Zuiden. In de-
zen staat kreeg de Resolution een lek aan stuurboord zyde,
het welk ons in 't eerst niet weinig beängstigde; maar toen
wy 't water uitgebaleid hadden, waar mede wy tot midder-
nacht bezig waren, konden wy het met een' pomp gaande
houden. De wind tegen den avond Zuidlyk geschoten zyn-
de, begon een weinig te bedaren, waarop wy naar 't Westen
stevenden; maar omtrent elf uren verhief de storm zich we-
der, en bleef aanhouden tot vyf uren van den volgenden dag,
toen dezelve allengskens verminderde.

Op Vrydag den 1. Mey geen land ziende, stuurden wy
Noord-Oost, met eene frische koelte uit het Zuid-Zuid-
Oosten en Zuiden, met rukken en buijen van hagel en re-

IV.
BOEK.
1778.
April.

Mey.

IV.
 ZOEK.
 1778.
 Mey.

gen. Des avonds om zeven uren ontdekten wy land op den afstand van twaalf of veertien Zeemylen. Den volgenden morgen, om vier uren, zagen wy de kust strekken Zuid-Oost en Noord ten Westen; op den afstand van vyf of zes Zeemylen. Ten-zelfen tyde strekte de Noordpunt van een inham, of ten minsten wat wy 'er voor hielden, Oost ten Zuiden; en van daar naar 't Noorden scheenen veele Baijen en Havens langs de Kust te zyn. Tusschen elf en twaalf uren zeilden wy voorby een hoop kleene Eilandjes, dicht aan den oever gelegen, ten Noorden van den Zuidhoek van eene uitgestrekte Baai. Een arm van deze Baai scheen inwaards naar 't Noorden te strekken, achter een ronden hoog verhevenen Berg, tusschen die Baai en de Zee. Kapitein Cook noemde dezen Berg *Edgecumbes Berg*, en de streek lands daarvan voortkomende *Edgecumbes Kaap*. De Noorder breedte van deze Kaap is 57 gr. 3 min., en de Ooster lengte 24 graden 7 minuten.

Wy hadden thans flappe koeltens uit den Noordwesten, die verscheide dagen aanhielden. Wy stuurden Zuid-West en West-Zuid-West, tot 's morgens den 4., toen wy wendden, en op den oever aanhielden.

Op den 6. des middags was het naaste land omtrent agt Zeemylen van ons af. In 't Noord-Oosten scheen een Baai te zyn, en aan derzelver Zuidhoek een Eiland, met hout bedekt. In den namiddag wierpen wy het lood, en vonden een modderigen grond, ter diepte van zeven Vademen waters. Met een flappe koelte uit het Noorden stuurden wy West aan, en 's middags van den volgenden dag bevonden wy ons op den afstand van vier of vyf Zeemylen van den oever.

Op Zondag den 10., om twaalf uren, waren wy omtrent drie Zeemylen ver van de Kust van 't vaste land. Ten Westen van de laatste strekking was een Eiland op den afstand van zes Zee mylen. Een punt, door den Commandeur *Kaap Suckling* genaamt, schiet naar 't Noord-Oost-einde van dit Eiland.

Op den 12., op den middag, strekte de Oostelyke punt van

een ruimen inham West-Noord-West, op den afstand van drie Zeemylen. Van Comptroller's Baai tot aan deze punt, welke door den Commandeur Kaap Hinchingbroke genaamt werd, loopt de Kust ten naasten by Oost en West. De wind was thans Zuid-Oost, en wy werden bedreigd met mist en storm. Kapitein Cook was verlangende ergens te kunnen inloopen, om het lek te stoppen, alvorens ons aan een anderen storm bloot te stellen. Wy stевenden derhalven op den inham aan, en hadden denzelven niet zoo haast bereikt, of het weer werd ongemeen mistig; weshalven het noodig geoordeelt werd, de Schepen in de een of andere plaats te bergen, tot dat de mist opklaarde. Ten dien einde bragten wy het digt onder Kaap Hinchingbroke, en wierpen het anker voor eene kleine Baai, in eenen kleigrond in agt Vademmen water, op den afstand van omtrent een vierde van een Engelsche Myl van 't strand.

De Heer Gore werd naar land gezonden om eenige eetbare Vogels te schieten. Hy was 'er naulyks bygekomen, of omtrent twintig Inboorelingen kwamen te voorschyn in twee groote Kanoos, waarop zy raadzaamst oordeelden naar boord weder te keeren: de Inboorelingen volgden hem, doch waagden het niet dicht by de Schepen te komen, blyvende op eenigen afstand van dezelve; zy maakten een vreeslyk getier, beurtlings de armen uitsprekkende en te zamen slaande, waarop zy een zang aanvingen, volkomen op dezelfde wyze als die van King Georges Sound. Hunne hoofden waren ook met Vederen bestrooit. Een hunner hield een wit kleed uit, het welk wy voor een Vriendschaps teeken aanzagen; een ander stond over einde in een Kanoo, bykans een viendeel uurs lang, met zyne armen uitgestrekt, geheel naakt en onbeweeglyk. Schoon wy hunne vriendschaps teeken beaantwoordden, en met allen nadruk hen poogden aantemoe-digen, om op zyde van onze Schepen te komen, konden wy nogthans hen niet overhalen. Zommige onzer lieden haalden verscheide der gemeenste woorden in de Nootharsche taal op, doch zy scheenen dezelve niet te verstaan. Na eenige geschenken van ons gekregen te hebben, welke wy

IV.
BOEK.
1778.
May.

hen toewierpen, keerden zy naar 't strand te rug, door te-
kenen te kennen gevende, dat zy den volgenden morgen ons
weder wilden komen bezoeken. Twee hunner kwamen,
nogthans, elk in een kleene Kanoo, des nachts, waarschy-
lyk in de verwagting dat zy ons in slaap zouden vinden, en
des de geleegenheid zouden hebben, om ons te bestelen;
want zy pakten schielyk hunne biezen, toen zy bemerkten
ontdekt te zyn.

Wy ligten onze ankers, en gingen onder Zeil, om eene
goede legplaats te zoeken, en vonden kort daarop eene uit-
muntende Baai en Haven; het weder was echter onstuimig,
zoo dat wy genoopt werden eerder voor anker te komen dan
wy voornemens waren. Gedurende ons verblyf alhier ge-
droegen de Inboorlingen zich zeer baldadig; zy poogden on-
ze boots te stelen, en zelfs de Discovery te plunderen. Zoo
als wy 't punt stonden om anker te ligten, ten einde ver-
der de Baai in te zeilen, begon de wind even heftig te waai-
jen als te voren, verzeld met regen; weshalven wy genood-
zaakt werden te blyven leggen. Toen 's avonds de wind
even sel bleef aanhouden, en wy geen kans zagen om
eerlang de Baai dieper in te varen, besloot Kapitein Cook
het Schip te kielhalen in onze tegenwoordige legplaats; ten
dien einde liet hy de Resolution vertuijen met een plecht en
werpanker. Onder het werpen van 't anker uit de boot,
bleef een onzer Matrozen met zyn been in de boei-reep ver-
wart, en raakte met het anker naar de diepte, daar hy, in
dien hachlyken toestand, tegenwoordigheid van geest ge-
noeg behield, om zich zelf te ontwarren en weder boven te
komen, in weerwil van eene zeer gevaarlyke breuk aan 't ee-
ne Been. Des anderen daags morgens vroeg werd het Schip
gekielhaald, ten einde het lek dicht te maken, het welk,
na 't afnemen van de dubbeling, gevonden werd in de na-
den. Terwyl de Timmerlieden hier mede bezig waren,
werden andere van ons Scheeps-Volk gebruik, in 't vullen
van de watervaten aan een Rieviertje, niet ver van onze an-
kerplaats. De wind was thans merkelyk vermindert, maar de
lucht bleef dik en met regen bezet.

Op

Op Saturday den 16., begon het weder tegen den avond op te helderen, en wy zagen rondom land. Wy hadden onze legplaats aan de Oostzyde van de Baai, in een streek, onderscheiden door den naam van Snug-corner Baai. Kapitein Cook, verzelt van zommige zyner Officieren, ging het hoofd daarvan opnemen, en bevond dat dezelve beschut was tegen alle winden: de ankergroed was modderig, en de diepte van zeven tot drie Vademen. Het land aan den oever is laag, en wel van hout voorzien. De open grond was met sneeuw bedekt, van welke maar weinig in de boschen gevonden werd. De toppen der naburige Heuvelen waren met Hout bewassen, maar die, welke dieper Landswaards in waren, scheenen dorre Rotzen, en onder de sneeuw bedolvente zyn.

Het lek van de Resolution ten langen lesten dicht gemaakt zynde, lichtten wy den 17. het anker, 'smorgens om vier uren, en richtten onzen koers naar 't Noord-Westen. Toen wy den Noord-Westelyken uithoek van den arm bereikt hadden, daar wy ten anker hadden gelegen, bemerkten wy dat de vloed in den inham kwam, langs het zelfde kanaal, door 't welk wy ingezeild waren. Deze omstandigheid vermeerderde de waarschynlykheid niet, van eenen doortocht naar 't Noorden door den ingang, schoon ze ook dezelve niet volkomen tegensprak. Na dat wy den bovengemelden uithoek voorby waren, ontmoetten wy veel slegten grond en veele blinde klippen. De wind begaf ons, en wy kreegen nu en dan stiltens en flappekoeltens, zoo dat wy moeite hadden om ons te redden uit de gevaren, die ons dreigden. Eindelyk, nogthans, wierpen wy, om een uren, het anker in omtrent dertien Vademen water onder den Oostwal, omtrent vier Zee mylen ten Noorden van onze laatste legplaats. Alhoewel het weder in den morgen zeer nevelachtig ware, klaarde het echter naderhand op, zoo dat wy al het land in 't ronde onderscheidelyk zien konden, vooral naar 't Noorden, daar het ons te gefloten scheen. Dit gaf ons weinig hoop op eenen doortocht langs dien weg. Om deswegens echter beter te kunnen oordeelen, zond Kapitein Cook den Heer Gore uit, met twee gewapende Boeten om den Noorderlyken arm optene-

17.
BOEK.
1778.
Aloy.

.IV. men; en ten zelven tyde vaardigde hy den Schipper af, met
 BOEK. twee andere Booten, om eenanderen arm naartesporen, wel-
 1778. ke naar 't Oosten scheen te strekken. Beide keerden des
 May. nachts weder. De Schipper met berigt aan den Comman-
 deur, dat de arm, werwaards hy gezonden was, gemeenschap
 had met dien, welken wy 't laatst verlaten hadden, en dat
 de eene zyde van den zelven gevormt werd door een groep
 Eilanden. De Heer Gore berigtte, dat hy de opening van
 een arm gezien had, welke hy dagt, dat zich zeer wyd uit-
 strekte naar 't Noord-Oosten, en door welke waarschijnlijk
 een doortocht kon gevonden worden. Aan den anderen
 kant meende meester Roberts, een der Stuurlieden, die den
 Heer Gore verzelt hadden, dat zy het hoofd van dien arm
 gezien hadden. Deze twee verschillende gevoelens, bene-
 vens het bovengemelde, dat de vloed door den ingang van
 het Zuiden kwam, maakte het bestaan van eenen doortocht
 lang dien weg ten uittersten onzeker. Kapitein Cook
 besloot derhalven geen tyd meer te spilen in het zoeken naar
 een doortocht in een plaats, welke zoo weinig hoop leverde
 van te zullen slagen; te meer daar de wind thans gunstig
 was om Zee te kiezen. Hierom zette hy, op den 18. den
 koers Zuid-West; den inham afzeilende met eene flappe
 koelte uit het Noorden. Wy ontmoetten hier den zelfden
 gebroken grond als daags te voren, daar wy echter ons schie-
 lyk van ontdeden. Door eene andere opening te ontdek-
 ken, werden wy in staat gestelt onzen weg naar Zee te be-
 korten; deze opening is van de andere afgescheiden door een
 Eiland, dat, in de richting van Zuid-West tot Noord-Oost,
 zich agttien Zeemylen uitstrekt, en aan het welk Kapitein Cook
 den naam gaf van Montagu Eiland. In dit Zuid-Westelykst
 Kanaal liggen verscheide Eilanden. Die digtst aan Zee lig-
 gen, zyn hoog en rotzig; dieper inwaards zyn ze laag, ge-
 heel zonder sneeuw, met hout en groente bewassen; om die
 reden gaf hy ze den naam van Groene Eilanden. In een Ka-
 naal tusschen deze Eilanden en Montagu Eiland, zeilden wy
 den 19. en den 20. en bevonden ons weder in open Zee; de
 Kust strekte zich zoo ver het oog kon reiken, West ten Zuiden.

De

De inham, welke wy thans verlaten hadden, werd door Kapitein Cook den naam gegeven van *Prins William's Sound*. Uit het geene wy 'er van zagen, beslaat dezelve ten minsten anderhalve graad breedte en twee graden lengte, zonder mede te rekenen de armen of takken, welke uitgestrektheid niet bekend is.

De Inboorlingen, welke wy hier aantroffen, waren, over 't algemeen, van eene middelmatige gestalte, schoon veelen er beneden waren. Zy waren wel geschoudert en breed van borst, met korte dikke halzen, groote breede aangezigten, welke by de meesten plat waren. Het onevenredigste gedeelte van hun geheel, was hun hoofd, dat ongemeen groot was. Hunne tanden waren tamelyk wit, breed, gelyk van grootte en wel geregeld; hunne rondgepunte neuzen waren aan 't einde wat opgeschort, en hunne oogen, hoewel niet klein, hadden naauwlyks eenige evenredigheid tot hunne aangezigten; hun hair was zwart, dik, regt en zwaar. Hunne baarden waren gemeenlyk dun en schraal, doch de haren, om de lippen, der genen, die 'er mede voorzien waren, vertoonden zich borstelachtig of styf, en meest bruinverwig; sommige bedaagde Mannen hadden breede, dikke en recht-hairige baarden.

Mannen en Vrouwen en Kinderen van deze Baai gaan alle even eens gekleed. Hunne gemeene kleeding bestaat in een soort van digt gesloten rok, of liever nachtrok, welke zomtyds enkel tot aan de knien komt, maar gemeenlyk tot aan de enkels afhangt; aan het boven einde is een gat, juist groot genoeg om het hoofd door te laten, met mouwen die tot aan de vuist reiken. Deze rokken zyn gemaakt van de huiden van verschillende Dieren, als Vossen, Konynen, de Pyn Marter, Zeeötter, Robben, Beeren &c. en worden gemeenlyk met het hair buitenwaards gedragen. Eenigen hebben deze rokken van Vogel huiden, waaröp het dons alleen gelaten is, het welk zy ook op andere stoffen lymen. Wy zagen ook een of twee wollen kleedingen, gelyk aan die der bewoners van King George's Sound. De naden, waar de onderscheide huiden zyn zamengevoegt, worden gemeen-

E e

lyk

IV.
ROEK.
1778.
Mey.

IV. lyk verciërd met franjen of akers van smalle reepen, uit de-
 BOEK. zelfde huiden gefneden. Zommige dezer kleedingen hebben
 1778. een kap of kraag; anderen dragen een hoed; maar de kap
 May. of kraag is de gewoonlyke dragt, en maakt met den rok hun-
 ne gansche kleeding uit by goed weer. Wanneer het re-
 gent, trekken zy over den gemelden rok een anderen aan,
 kunstig vervaardigt van het ingewand der Walvisfchen, of
 van eenig ander groot Zeedier, en zoo vernuftig bereid, dat
 het meest gelykt naar ons Goudslagers vlies; de zelve is zo ge-
 maakt, dat men dien om den hals kan doen fluiten; de mou-
 wen reiken tot aan de vuist, en worden om het gewricht
 van de hand met een band vastgemaakt.

Alhoewel de bewoners aan dezen Inham over 't algemeen
 noch hunne beenen, noch hunne voeten dekken, hadden
 echter zommige hunner een soort van kousfen van vellen ge-
 maakt, die tot half weg de dyen kwamen; en naauwlyks was
 'er een, of hy bezat vuistwanten van beerenhuid gemaakt.
 Beide Mannen en Vrouwen doorborende ooren met verschei-
 de gaten, waar in zy kleene bosjes kralen hangen. Zy door-
 boren insgelyks het middelfchot van den neus, waarin zy ge-
 wonelyk de Vleugel-en Staart-Vederen van Vogels, of klei-
 ne gebogen cieraaden fteken, gemaakt van eene rondeschulp-
 achtrige zelfftandigheid, gereegen aan een ftyve koord, drie
 of vier duimen lang, 't welk hen een belachlyk en woest voorko-
 men geeft. Maar het ongemeenste en afzigtigfte cieraad,
 door eenigen van beiderlei Sexen aangenomen, is, dat zy
 den onderlip gefpleeten of geheel doorfheden hebben, in de
 zelfde rigting als de mond, een weinig boven het uitftekend
 deel der Kin. Deze infnyding heeft overdwars meest al twee
 duimen lengte, en neemt of door natuurlyke opkrimping, als
 de wond versch is, of door herhaalde kunstgreepen, de ge-
 daante aan van wezenlyke lippen, en wordt zoo wyd, dat zy
 'er de tong kunnen doorfteken. Dit deedt een onzer Ma-
 trozen, die, voor de eerste keer, zoodanig iemand zag,
 uitroepen, dat die karel twee monden hadt; en indedaad het
 geleck 'er zeer veel op. In dezen gemaakten mond fteeken
 zy een plat kleen cieraad, gemaakt van fchulp of been, in
 klee-

IV.
BOEK.
1778.
Mey.

kleene vakjes verdeeld gelyk tanden, tot op het grondstuk of dikste gedeelte, welk aan weerskanten een uitpuilend stuk heeft, om tot steunpunt te dienen als het in de verdeelde lip gezet word, wanneer het gesneden gedeelte buitenwaards komt. Anderen hebben in den onderlip slechts eenige gaten, in welke zy, cieraads halven, eenige stutten van schulp steken, die zich als een tweede ry ondertanden vertoonen.

De Mannen beschilderen hunne aangezichten veelal zwart, of helder rood, ook wel blaauw of loodkleurig, doch niet in eene regelmatigige gedaante; de Vrouwen prikken of vlakken haar Kin met zwarte strepen, die op elke kaak zamenloopen: eene gewoonte, die insgelyks plaats heeft onder de Groenlandsche Vrouwen, gelyk Crantz ons vermeldt.

Hunne Kanoos zyn van tweederlei soort; de een groot en open, de andere klein en gedekt. Zy maken dezelve van dunne stukjes hout, en overtrekken die met robben velen of met de huiden van andere Zee-Dieren.

Hunne Wapens, Visch en Jagtigeren zyn dezelfde als die van de Groenlanders en Esquimaux. Veele hunner Speeren zyn met Yzer gewapent, en hunne Pylen hebben gemeenlyk een scherpe punt van been. Zy werpen hunne Flitzen door middel van een stuk Hout van een voet lang, met eene holte in 't midden, in welke de Flitz of Pyl legt.

Met welke werktuigen, of met welk gereedschap, zy hun Houtwerk, en Kanoos maken, is ons onbekent; het eenige, dat wy onder hen zagen, was een soort van Steen-Byl, eenigzins gelyk aan die van Otaheite, en andere Eilanden van den Stillen Oceaan. Zy hebben zeer veele-yzere Messen, eenige zyn regt, andere gebogen, zommige zeer klein in lange hegten gezet, met het lemmer opwaards gekromt. Zy hebben ook Messen van eene andere soort, bykans twee Voeten lang, en zeer gelyk aan een Dolk mes, met eengroef in 't midden. Zy dragen dezelve in schede van Dieren Vellen, en hangen ze aan een lederen riem, die om den hals gaat, onder hunne kleederen. 't Is waarschynlyk, dat zy die enkel als wapens gebruiken, daar zy zich van de overige Messen tot andere eindens bedienen.

iv. Het voedsel, dat wy hen zagen nuttigen, bestondt in't
 BOEK. vleesch van Dieren, het zy gezoden of gebraden, als mede
 1778. in gedroogden Visch. Het Vleesch, dat wy van hen kog-
 Mey. ten, scheen Beeren vleesch te zyn. Zy eten insgelyks een
 groote soort van Varen wortel, die zy bakken of op eene an-
 dere wyze gereed maken. Zommige onzer lieden zagen hen
 een kost eten, welke men zich verbeeldde, dat het binnenste
 gedeelte van den Pynbast ware. Hun drank is, naar alle
 waarschyndlykheid, water; want in hunne Kanoos hadden zy
 sneeuw in houten Vaten, 't geen zy by monden vol ge-
 bruikten. Zy eten op eene betamelyke en zindelyke wyze,
 want zy droegen wel zorg om eenige vuiligheid, welke aan
 de spyze mogt zitten, 'er aftedoen. En schoon zy, zom-
 tyds, het rauwe vet van eenig Zee-dier gretig binnen sloe-
 gen, sneeden zy het altoos eerst met hunne Mesfen in klee-
 ne stukjes. In hunne Perzonen waren zy tamelyk rein en
 geenzins wanhavenig; de houten Vaten, uit welke zy aten,
 waren zindelyk, en hunne Kanoos zelve waren niet morsfig.
 Uit de Vellen, welke zy ons te koop bragten, kunnen
 wy eeniglyk opmaken, welke Dieren tot dit vaste land van
 America behooren; deze Dieren zyn voornamenlyk de Beer,
 de Hermelyn, de Marter, de Zeeötter, Robben of Zee-
 honden, het Indische Konyn, de Vos en de Lynx.
 Behalven deze Dieren is hier nog de witte Beer, van wel-
 ker huiden de Inwoners eenige stukken medebragten, als
 mede de volle huiden van de jongen dier Beeren. Hier is
 insgelyks de Wolverene of Quickhatch, of kleene Beer, wiens
 huid een zeer glanzige kleur heeft, als mede een grooter
 soort van Hermelyn dan de gewone, met bruin gemengeld,
 en naauylks eenig zwart aan de staart hebbende.
 Van de Vogelen vonden wy hier den Alcyön of grooten
 Ysvogel, met eene zeer schoone pluimadie; den Kropgans,
 den witkoppigen Arend, als mede het Bromvogeltje, dat
 dikwyls rondsöm het Schip vloog, terwyl wy hier ten an-
 stondt uit zwarte Zeefneppen met roode snavels; Gansfen,
 eene kleene soort van Eend. Vogels, en eene andere soort,
 die niemand kende.

De

De voornaamste Visch, welke men ons te koop bragt, was de bonte of gestreepte Kabeljauw en Heilbot; ook vingen wy, langs het Schip, den stekelbuik of hersfenpan Visch, den Star-Visch van een purper kleur en agttien stralen of punten. De klippen waren meest zonder Schelpvisch, en het eenige Dier van dat geslacht, dat wy te zien kregen, was een roodächtige Krap met zeer langen stekels.

De Metalen hier aangetroffen waren Yzer en Koper; voor al was 'er overvloed van 't eerste, zoo dat de meeste Spietfen en Pylen 'er punten van hadden. — Het erts of oer, waarvan zy zich bedienden, in 't beschilderen van hunnelig-hamen of aangezichten, was een bros, smeurig of vettig rood oker of yzer erts, een helder blaauw blanketzel en zwart lood; doch zy waren 'er schaars van bedeeft.

Wy zagen maar weinige soorten van gewasfen; en de Boomen, welke meest om de Baai groeien, waren de Canadiaansche en Jopen-Pyn, waarvan 'er zommige ongemeen zwaar en lang waren.

Op den 20. Mey, verlieten wy Prins William's Sound, en stevenden, volgens de strekking der Kust, Zuid-Westwaards aan met eene labbere koelte. Wy passeerden in deze richting op de Noorder breedte van 59 gr. 10 min. en Ooster lengte van 207 gr. 45 min. een hoog Voorgebergte, dat door den Commandeur Kaap Elizabeth geheten werd, als zynde ontdekt op den geboorten dag van die Princes. Dewyl wy boven het zelve geen land zagen, vleiden wy ons, dat het den Westelyken uithoek van het vaste land van America zyn mogt; maar wel haast werden wy overtuigt ons zelve vergist te hebben, want wy zagen land op nieuw, dat West-Zuid-West strekte. De wind was thans aangewakkerd en woei zeer hard, zoo dat wy zeer wyd van de Kust afgevoerd werden. Op den 22. slapte de wind, en wy stevenden op Kaap Elizabeth aan, welk Voorgebergte tegen den middag ten Westen van ons was, op den afstand van tien Zeemylen.

Onbestendige slappe koeltens en stilte, hielden ons van de Kaap af tot den 25., toen wy, om tien uren des morgens, een gunstigen wind kreegen en onder de Kust kwamen, die

rv. wy langs zeilden, wanneer wy bespeurden dat het land van
BOEK. Kaap St. Hermogenes een Eiland was van omtrent zes Zee-
1778. mylen in omtrek, van de Kust afgescheiden door een Kanaal,
Mey. dat bykans een Zeemyl breed was.

St. Hermogenes liep in een lage punt uit, *Point Banks* geheten. Wy waren thans op de Noorder breedte van 58 gr. 41 min. en op de Ooster lengte van 207 gr. 44 min. Wy hadden het land in 't gezicht, strekkende Noord-West, en wy verbeeldden ons, dat het zelve vast was aan Kaap Elizabeth. Nader by komende, zagen wy, dat het een groep hooge Eilanden en Rotzen was, en gevolgelyk afgescheiden van 't overige land. Het barre en dorre voorkomen dezer Eilanden verwierf hen den naam van *Barren Isles*. Zy liggen op 59 gr., drie Zeemylen ver van Kaap Elizabeth, en vyf van *Point Banks*.

Na eene dikke en nevelachtige lucht kregen wy tegens den avond helder weder, en wy zagen een zeer hoog Voorgebergte, welks verheven top boven de wolken scheen uitsteken en twee ongemeen hooge Bergen tegen. Kapitein Cook gaf 'er den naam aan van Kaap Douglas, ter eere zyns Vriends Doctor Douglas, Kanunnik van Windsor. Het ligt op 58 gr. 56 min. Noorderbreedte en op 206 gr. 10 min. Oosterlengte; twaalf Zeemylen van *Point Banks*, en tien ten Westen van de *Barren Eilanden*.

Den 26., by 't aanbreken van den dag, toen wy ons ten Noorden van de *Barren Isles* bevonden, zagen wy nog meer land, strekkende van Kaap Douglas naar 't Noorden. Het bestond uit een keten van zeer hoge Bergen; van welken een zichtbarer zynde dan alle de overigen, den naam kreeg van *Mount St. Augustin*.

Het zien van dit Land benam ons geenzins den moed, dewyl wy in de meening waren, dat het zelve afgescheiden was van het land van Kaap Douglas, en *Mount St. Augustin*. In dedaad wy verbeeldden ons, dat het land ten Noorden van Kaap Douglas bestond in een groep Eilanden, door zoo veele Kanalen afgescheiden, van welke wy slechts een Kanaal te kiezen hadden, naar de streek des winds die 'er woei.

Door

IV.
BOEK.
1778.
Mey.

Door dit denkbeeld gestreelt, en hebbende een frische koelte uit den Noord-Noord-Oosten, hielden wy het naar 't Noord-Westen tot agt uren, toen wy volkomen overtuigt werden, dat het gene wy hadden aangezien voor Eilanden, de toppen van Bergen waren, vereenigt aan het lager land, het welk wy, uit hoofde van den betrokken Horizont, op een wyder afstand, niet hadden kunnen onderscheiden. Dit Land was geheel met sneeuw bedekt, van de toppen der Bergen tot aan het Zeestrand, en had in allen anderen opzichte het voorkomen van een groot vast land. Kapitein Cook hield zich nu ten vollen verzekert, dat hy langs dezen Inham geen doortocht zou ontdekken, en schoon hy naar den zelfen bleef zoeken, geschiedde zulks meer op aandrang van anderen dan uit eigen beweging.

Na verscheide vruchtlooze pogingen aangewent te hebben, om door dezen ingang of opening een doortocht te ontdekken, gaven wy zulks ten eenemalen op, en Kapitein Cook gaf aan deze opening den naam van *River-Turnagain* of keer weer Rivier. Wy hadden dezelve opgevaren tot op de breedte van 61 gr. 31 min; en tot op de lengte van 210 gr., eene lengte van meer dan zeventig mylen van den mond af gerekent, zonder een sehyn te zien van den oorspronk derzelve. De tyd, welken wy in 't nasporen dier Rivier doorbragten, behooren wy ons niet te beklagen, vooral daar zulks in vervolg van tyd zyn nut zal kunnen hebben. Maar het verwyl daar door veroorzaakt, aan ons die een veel grooter oogmerk bedoelden, was een wezenlyk verlies. Het jaargetyde was reeds ver gevordert; en het was thans klaar dat het vaste land van America zich verder naar 't Westen uitstreckte, dan wy uit de beste Kaarten hadden kunnen veronderstellen. De Commandeur had echter het genoeg te bedenken, dat indien hy deze zeer groote Rivier niet had nagespoort, bespiegelende Landbeschryvers het gewaagt zouden hebben te verzekeren dat dezelve eene gemeenschap hadde met de Zee naar 't Noorden, of met Hudsons of Baffins Baai naar 't Oosten, en waarschynlyk zou men dezen Inham op volgende weereld Kaarten even stellig geplaatst hebben,

als

Door

IV. als men de ingebeelde ſtaaten van de *fuca* en de *fonte* op andere Kaarten geplaatst heeft.
 BOEK. De Heer King werd door Kapitein Cook, in den achter-
 1778. middag, nogmaals uitgezonden met twee gewapende booten
 Mey. en met bevel om te landen aan 't Zuid-Oosten van de Rivier, aldaar de vlag te planten, en in den naam zynen Groot-Brittanniſche Majesteit bezit te nemen van het land en de Rivier; ook werd hem belast in den grond een fles te begraven, met eenige ſtukken Engelfche Munt van 1772 en een papier, waarop de namen der Schepen, en den tyd der ontdekkinge vermeld ſtonden. Deze Landhoek kreeg den naam van Point Poſſeſſion.

By hoogwater ligttten wy anker, en hielden het met eene ſlappe koelte naar den West cever, daar wy des anderen daags morgens vroeg, uit hoofde van den wederkomst des vloedſ, ten anker kwamen.

Wy ligttten het anker om half elf uren, en laveerden de Rivier af met eene labbere koelte uit het Zuiden, toen, door onächtzaamheid van den Schieman, de Resolution op een plaat ſtootte, bykans in 't midden der Rivier. By de laagſte eb hadden wy twaalf voeten water, om en by het Schip, maar de plaat liep aan andere zyden droog.

Toen de Resolution vast raakte, gaf Kapitein Cook aan de Discovery Sein om ten anker te komen. Wy vernamen naderhand, dat dit Schip bykans op den drooge was vervallen geweest aan de Westzyde van de plaat. Omtrent vyf uren in den achtermiddag, toen de vloed inkwam, raakte het Schip vlot, zonder eenige ſchade bekomen te hebben, en zonder ons in 't minſten te ontrusten. Wy hielden het daarop naar den West wal, daar wy in diep water tyſtopten, uit hoofde van tegenwind.

July. Ten tien uren des avonds, toen 't van ebbe was, ligttten wy wederom anker, en om vyf uren, des anderen daags morgens, den 3. Juny, het ty afgeloopen zynde, lieten wy 't anker vallen onder den Westwal, omtrent twee mylen beneden *Bluff Point*. Terwyl wy hier lagen, kregen wy bezoek van veele Inboorlingen, die den ganſchen morgen by ons bleven; en

enwier gezelschap ons zeer aangenaam was, dewyl zy eene meenigte allerbeste Salm medebragten, welke zy tegen eenige weinige onzer snuisteryen verruilden. Zy voorzagen de beide Schepen met eenige honderde ponden van die Visch, waarvan de meeste opengefmeden en in staat was om gedroogt te worden.

Voor 't eerst, na onze aankomst in deze Rivier, zagen wy de Bergen onbewolkt, en onder die van de Westzyde bespeurden wy een brandenden Berg, op de breedte van 60 gr. 23 min. de eerste hooge Berg ten Noorden van Mount St. Augustin. De mond of Vuurwerper is bykans aan den top, en aan dat gedeelte van den berg naar den kant van de Rivier. Hy loost een witten rook, maar geen vuur. De wind altoos in 't Zuiden blyvende, lieten wy ons met de Ebbe de Rivier afdryven, en op den 5. des morgens ter plaatze komende, daar wy ons plechtanker hadden laten zitten, poogden wy nogmaal, doch vruchteloos, het zelve weder te bekomen.

Toen het wederom van Ebbe was, ligten wy ons anker en laveerden met eene labbere koelte de Rivier af. De vloed noodzaakte ons echter weder voor anker te komen; maar om één uur des anderen daags morgens gingen wy onderzeil met een' styve koelte, pasfeerden om agt uren de Barren Isles, en op den middag hadden wy Kaap St. Hermogenes ten Zuid-Oosten van ons, op den afstand van agt Zeemylen. Wy waren voornemens tuschen het Eiland van dien naam en het vaste land door te zeilen: maar de wind ging kort daar aan leggen of was ons tegen, zoo dat wy het voornemen, om het Schip door dien doortocht te sturen, varen lieten.

Den 9., 10., en 11., hadden wy aanhoudend mistig weêr, met eenigen regen, zoo dat wy maar zelden de Kust konden zien; wy hadden een luchtig windje, maar de lucht was guur en koud. Wy bleven naar de kust op laveeren.

Des avonds van den 12, by 't opklaren van den mist, zagen wy het land op den afstand van twaalf Zeemylen, naar 't Westen; des anderendaags morgens vroeg, hielden wy 'er op aan. Op den middag waren wy 'er slechts drie En-

IV.
BOEK.
1778.
Jany.

IV.
BOEK.
1778.
Jany.

gelfche Mylen van af; hebbende een verheven uithoek, dien wy Kaap Barnabas noemden, ten Noord-Noord-Oosten van ons, op den afstand van omtrent tien Engelsche Mylen, op de Noorderbreedte van 57 gr. 13 min. Uit hoofde van den nevel konden wy den Noord-Oostelyken uithoek niet te zien krygen, maar de Zuid-Westhoek had een verheven kruin, welke in twee ronde Heuvels uitliep, waarom wy denzelven den *Two-headed Point*, of den twee hoofdigen uithoek noemden. Dit gedeelte van de Kust bestaat meest in hooge Heuvels en diepe Valeijen.

Wy bleeven voortlaveeren, en om zes uren 's avonds, tusfchen Kaap Barnabas en *Two-headed Point*, twee Zeemylen van het strand af, peilden wy twee en zestig Vademers. Hier zagen wy een lagen uithoek, strekkende 59 gr. West. Op den 14., des middags, waren wy op de Noorder breedte van 56 gr. 49 min. Het land, door ons den vorigen dag gezien, kwam ons thans voor, als of het twee Eilanden waren. 's Anderen daags morgens bevonden wy ons onder het Zuidelykst gedeelte van dat land, en bespeurden dat het één Eiland was, het welk den naam kreeg van *Trinity Eiland*. Deszelfs grootste uitgestrektheid van Oost tot West, bepaalden wy op omtrent zes Zeemylen. Het heeft aan beide einden dor verheven land, en in 't midden laag. Het ligt op de Noorder breedte van 56 gr. 36 min. en op 205 gr. lengte, drie Zeemylen van het vaste land, tusfchen het welk zich verscheide Eilandjes en Klippen bevinden; 'er scheen echter een goede doortocht en veiligeankergrond te zyn. Wy verbeelden ons in 't eerst, dat dit het mistig Eiland ware van Beerings, maar deszelfs ligging komt niet overeen met de Kaart, die hy 'er van gegeven heeft. Op Woensdag den 17. hadden wy labbere koeltens tusfchen het Westen en Noord-Westen; met volmaakt helder weer, een drooge en scherpe lucht. Op den middag was de strekking van 't vaste land Zuid-West en Noord ten Oosten; het naaste gedeelte op zeven of agt Zeemylen afstands, met een groep Eilanden naar 't Zuid-Westen, op omtrent gelyken afstand van 't vaste land.

Op den 18. hadden wy helder en aangenaam weer, en, voor 't grootst gedeelte van den dag, stilte. Wy zonden een boot af naar de Discovery. Een van 't bootsvolk schoot een zeer schoonen Vogel, kleiner dan een Eend, zwart van vederen, uitgenomen dat het voorste van den kop wit was. Achter ieder oog ryst een fraaije geelachtig witte kuif, achterwaards overgekruld als een ramshoorn; de snavel en pooten waren rood. Wy bevonden ons ten Zuiden van Kaap Hermogenes, toen wy de eersten van deze Vogelen zagen; naderhand zagen wy 'er verscheide, en dikwyls by geheele benden. Meenigmaal zagen wy de meeste andere Zee-Vogels, die men in den Noord Oceaan gemeenlyk aantreft, als de Kropgans, Meeuwen, Zee Aaksters, groote zwarte Petrels of Waterstrykers, Eenden, Ganssen en Zwanen; en zelden ging 'er een dag voorby, of wy zagen Walvisfchen, Zeerobben en andere zeer groote Visschen.

Om vier uren in den achtermiddag passeerden wy verscheide Eilanden ten Zuiden van ons. Wy vonden in 't Kanaal dertig Vademen waters, en even na dat wy 'er door waren, deedt de Discovery, die twee Engelsche mylen agter ons was, drie schoten, maakte een bylegger, en seinde om met ons te spreken. Kapitein Cook toonde zich zeer bekommerd deswegen; want daar wy in 't Kanaal geen oogfchyntlyk gevaar gezien hadden, was hy bevreesd, dat de Discovery een lek gekreegen, of eenig ander ongeluk mogt bekomen hebben. Terstond werd 'er een boot afgezonden, welke onmiddelyk met Kapitein Clerke wederkeerde. Hy berigtte den Commandeur, dat eenige Inboorlingen in drie of vier Kanoos, het Schip, gedurende eenigen tyd, gevolgt hebbende, eindelijk het zelve bereikt hadden; dat een hunner veele teekenen maakte, zyn muts afneemende, en groetende op de wyze der Europeënen. Dat men hen uit het Schip een touw had toegeworpen, waar aan zy een klein dun doosje heggtten, en dat de man, die het woord voerde, na verscheide teekenen gemaakt te hebben, met de Kanoos weder was vertrokken. Wy hadden geen vermoeden dat dit doosje iets zou behelzen; en 't was eerst na 't vertrek der Kanoos, dat,

IV.
BOEK.
1778.
Jany.

IV. men, het zelve toevallig openende, daarin een stuk papier
 BOEK. vond, zorgvuldig opgevouwen en beschreven, zoo als wy.
 1778. veronderstelden, met schrift in de Russische taal. Het jaartal
 Juny. 1778. las men boven aan, en in het geschrift zelve werd ge-
 wezen tot het jaar 1776. Alhoewel niemand onzer in staat
 was om het alphabet van den schryver te ontcyferen, konden
 wy echter uit de talletters wel opmaken, dat anderen voor
 ons deze nare en akelige gewesten bezogt hadden. Inde-
 daad de hoop, om welhaast eenige Russische handeldryvers te
 ontmoeten, kon niet dan aangenaam zyn aan ons, die, in
 zoo langen tyd, alleen verkeerd hadden met de Wilden van
 den Stillen Oceaan, en met die van het vasteland van Noord-
 America.

Kapitein Clerke vermoedde eerst, dat eenige Russen hier
 Schipbreuk geleden hadden; en dat die ongelukkigen, in 't
 zien voorby varen van onze Schepen, aangespoord waren ge-
 worden, om ons van hunnen toestand te onderrigten. Op
 dit vermoeden, met menschelyke tederhartigheid aangedaan,
 had hy gehoopt dat de Resolution zou bygehouden hebben,
 om de Schipbreukelingen tyd te geven van zich by ons te
 voegen: maar Kapitein Cook zag de zaak gansch anders in;
 hy meende, indien zulks het geval geweest ware, dat die
 ongelukkigen, om zich zelve te redden, eenigen hunner
 in de Kanoos naar de Schepen zouden afgezonden hebben:
 hy hieldt het derhalven voor waarschynlyker, dat het ge-
 schrift behelsde een berigt van den een of anderen Rusfi-
 schen handelaar, die zich onlangs aan deze Eilanden bevond,
 om overgeleverd te worden aan iemand zyner landgenoten, op
 wiens komst hy wagtte, en dat de Inboorelingen ons voor
 Russen aanzien, dit briefje aan ons hadden overgegeven.
 In dit begrip zynde, hieldt de Commandeur zich niet op met
 verder onderzoek naar deze zaak, maar begaf zich weder
 onder zeil, richtende zyn koers naar 't Westen.

Op den 21. vorderden wy weinig, hebbende meest flappe
 koeltens en stilte. Wy hadden toen *Halibut head* ten Noor-
 den 24. West. Dit Eiland heeft zeven Zeemylen in omtrek,
 en is behalven het hooge voorland, zeer laag van grond en
 bar.

bar; 'er liggen verscheide kleine Eilanden dicht by, tusschen welke en het hoofd land een doortocht schynt, ter breedte van twee of drie Zeemylen.

In den achtermiddag hadden wy een stilte, die drie uren bleef aanhouden; gedurende dien tyd vingen wy meer dan honderd Heilbotten, van welken zommigen over de honderd ponden, en geen minder dan twintig ponden wogen; wy waren 'er niet weinig mede verkuist. Wy vingen dezelve in vyf en dertig Vademmen water, op omtrent een Engelsche Myl van 't strand af.

Tot in den namiddag van den 22. bleef het weêr meest wolkig en nevelachtig, toen de wind naar 't Zuid-Oosten schoot, verzeld, als naar gewoonte, met dik, regenachtig weêr.

Op den 24., des morgens ten zes-uren, zagen wy het vaste land, en ten negen uren strekte het zich Noord-Oost ten Oosten en Zuid-West ten Westen; het gedeelte digst by ons was op den afstand van vier Zeemylen. Het land naar 't Zuid-Westen bestond in Eilanden, die wy den vorigen nacht reeds gezien hadden. Toen wy des avonds omtrent vier Zeemylen van het strand af waren, en weinig wind hadden, namen wy onze lynen en hoeken te baat, doch vingen slegts twee of drie kleine Kabeljaauwen.

Den volgen morgen kregen wy een Oostelyk windje, en met hetzelfde helder weer, het welk iets ongemeens was, zoo dat wy duidelyk den vuurbrakenden Berg, de andere Bergen en al het land langs dezelve zien konden. Tusschen dezen uithoek en de Eilanden deed zich eene wyde opening op, daar wy op aanhielden, tot dat wy buiten dezelve land zagen, en alhoewel wy niet bemerkten dat dit land aan het vaste land gehegt was, hielden wy echter een doortocht door die opening onzeker. Ook twyfelden wy, of het land, ten Zuid-Westen, Eiland dan Vastland ware. Ongenegen om ons te veel op enkelen schyn te verlaten, stevenden wy Zuid-Westwaards aan, en toen wy buiten al het zichtbare land waren, hielden wy het naar 't Westen, in welke richting de Eilanden lagen.

Het daglicht was ons van weinig nut, want uit hoofde

IV.
BOEK.
1778.
Jany.

IV. van het nevelachtige weder, konden wy naauwlyks honderd
 BOEK. Roeden van ons af zien. Maar dewyl de wind vry gema-
 1778. tigd was, waagden wy het doortezeilen. Na verloop van
 Juny. eenige uren, de nevel een weinig opgeklaard zynde, zagen
 wy het groot gevaar, dat wy ontkomen waren. Wy bevon-
 den ons drie vierde van eene Engelsche Myl van de Noord-
 Oostzyde eens Eilands. Twee hooge Rotzen waren ieder
 omtrent een halve Zeemyl van ons af; en omtrent even ver-
 re van elkander; verscheiden blinde klippen lagen 'er ronds-
 om. Nogthans hadt de Voorzienigheid, in die mist, de Schie-
 pen tusschen die Rotzen heen gestuurd; 't geen men op ee-
 nen helderen dag naauwlyks zou hebben durven wagen, en
 ons geleid naar eene zeer bekwame ankerplaats.

Zoo dicht aan Land zynde, liet Kapitein Cook een boot
 uitzetten, om daar heen te varen en te onderzoeken wat het
 zelve opleverde. Toen de boot in den achtermiddag te rug
 keerde, kregen wy berigt, dat 'er eenig gras en andere klee-
 rie planten groeiden, een van welke zeer veel gekeek naar
 Porslein; doch Boomen of Heesters waren 'er op 't Eiland
 niet te zien.

Wy ligten het anker om zeven uren, en stuurden tusschen
 het Eiland heen, daar wy by geankert hadden, en een kleen-
 der niet ver daar van afgelegen. De breedte van het Kanaal
 was niet boven een' Engelsche Myl, en de wind ging leg-
 gen eer wy 'er door waren; weshalven wy ons genoopt
 vonden ten anker te komen, in vier en dertig Vadem
 water. Wy zagen thans Land naar alle kanten. Dat naar 't
 Zuiden strekte zich uit in een reeks van Bergen, welks rich-
 ting Zuid-West was; en welk Land wy naderhand bevon-
 den een Eiland te zyn, Oonalaska genaamt.

Tusschen dit Eiland en het land ten Noorden, het welk
 wy voor een groep Eilanden aanzagen, vertoonde zich een
 Kanaal, Noord-West strekkende. Op een uithoek, ten
 Westen van 't Schip, en op den afstand van drie vierde van
 eene Engelsche Myl, zagen wy verscheide Inboorlingen met
 derzelver woningen. Ook zagen wy, naar dien kant, twee
 Walvischen sloepen, die wy veronderstelden maar pas ge-
 doodt

doodt te zyn. Eenige weinige Inboorlingen kwamen nu en dan naar de Schepen af, en dreven eenen kleenen handel met ons Volk, maar zy bleven nooit langer dan een kwartier uurs achter een aan boord; zy schenen verbaasd schuw alhoewel wy zeer schielijk bespeurden, dat Schepen als de onzen hen niet onbekent waren: ook hadden zy in hun manier van doen iets beschaafds, het welk wy nergens by de Wilde stammen hadden aangetroffen.

Omtrent een uren nadenmiddag bedienden wy ons van een gunstig koeltje, als mede van den vloed, om het laatstgemelde Kanaal te bereiken, verwagtede, als wy het zelve zouden doorgestevend zyn, dat het land naar 't Noorden zou wegkrimpen, of dat wy een doortocht uit Zee naar 't Westen zouden ontdekken; want wy vermoedden geenzins in een Inham van 't vaste land, maar wel tuschen de Eilanden, te zyn, en onze gisningen waren juist.

's Anderendaags morgens met het aanbreken van den dag ligten wy het anker, en wy werden met een zacht koeltje uit den Zuiden het Kanaal opgevoert; doch de wind verflapte schielijk en wuifde naar alle strecken. Wy hadden echter een sterke stroom in ons voordeel, en de Resolution bereikte het einde van den doortocht eer de eb begon. De Discovery was zoo gelukkig niet; dat Schip werd te rug gedreven, met het ty mede gesleept, en had zeer veel moeite om zich te redden.

Toen wy door het Kanaal waren, vonden wy het land aan de eene zyde naar 't West-Zuid-Westen krimpen, en dat van de andere zyde naar 't Noorden. Dit deedt ons hopen dat het vaste land eene nieuwe richting genomen had in ons voordeel. Dewyl wy weinig water aan boord over hadden en verwagten met een snellen stroom ginds en weer gevort te worden, zonder genoegzamen wind om het Schip te sturen, wendden wy het naar eene Haven aan de Zuidzyde van den doortocht, doch werden voorby dezelve gedreven; ten einde nu niet weder te rug gedreven te worden, ankerden wy aan den Zuidwal in twintig Vademen water, en buiten de kracht van den sterken stroom, die zelfs aan de-

IV.
BOEK.
1778.
Juny.

IV. ze plaats nog vyf knoopen in anderhalf uur afliep. Hier
BOEK. werden wy bezogt van verscheide der Inboorlingen ieder in
1778. een kanoo. Zy ruilden eenig Vischtuig voor tabak. Een
Juny. hunner, een Jongman, tuimelde met zyn kanoo het onderst
boven. Ons Volk greep hem, doch de kanoo werd door een an-
der gered, en aan strand gebragt. Door dit toeval werd de Jon-
geling genoopt by ons aan boord te komen; hy liet zich zonder
tegenstribbeling naar de Kajuit leiden, en stond noch verbaasd
noch verlegen; zyn overrok geleek naar een hembd, gemaakt
van de pens eens grooten Zeediers; daar onder hadt hy een
kleed van dezelfde gedaante van Vogel-huiden gemaakt, met
de Vederen daarop aartig saamgenait, de gevederde zyde
binnewaards gekeerd. Het was uitgemonsterd met veeler-
lei stukjes zyde stof; zyn muts was vercierd met glaze Kora-
len. Zyne eigen kleederen nat zynde, gaven wy hem eeni-
ge van onze kleederen, welke hy even vaardig aantrok als
wy zouden gedaan hebben. Uit zyn gedrag en uit dat van
eenige anderen, bleek duidlyk, dat dit Volk niet geheel
vreemd was van Europeanen en van eenige hunner gewoon-
ten. Er was echter iets aan onze Schepen, dat hunne
nieuwsgierigheid grootelyks gaande maakte; want de zulken
die geen Kanoos hadden om naar de Schepen af te komen,
verzamelden op de nabygelegene Heuvels om ze te be-
schouwen.

July. Wy werden door dikke nevels en tegenwinden aan deze
plaats opgehouden tot den 2. July, gedurende welken tus-
schentyd wy eenige kundigheid opdeden, wegens het land
en deszelfs bewooneren. De Haven word van de Inboore-
lingen *Samganoodha* geheten; zy is gelegen aan de Noord-
zyde van Oonalaska, op de Noorder breedte van 53 gr. 55
min. en op 193 gr. 30 min. Oosterlengte, en in de straat,
door welke dit Eiland van de Noordlyke Eilanden word af-
gescheiden. De Haven is aan den ingang omtrent een En-
gelsche Myl wyd, en loopt, voor omtrent vier Engelsche My-
len, Zuid ten Westen. Zy heeft overvloed van goed wa-
ter, doch het land rondsom geen hout, van wat soort
ook.

Op den 2. Jly zeilden wy van Samganoodha met eene lab-
bere koelte uit den Zuid-Zuid-Oosten naar het Noorden,
zonder iets hinderlyks in dezen tocht te ontmoeten.

Op Saturday den 4., om agt uren 's morgens, zagen wy
hoog land met sneeuw bedekt. Kort daar aan kregen wy
dood stilte; wy peilden dertig Vademen water, en vingten
met lyn en hoek veel uitmuntende Kabeljauw.

Op den 6. en 7. vorderden wy, uit hoofde van den Noor-
den wind, zeer weinig: 's avonds, om agt uren van laatst-
gemelden dag, peilden wy negentien Vademen water, en wy
bevonden ons drie of vier Zeemylen van de Kust af, welke
op Woensdag den 8. eene strekking had van Zuid-Zuid-
West tot Oost ten Noorden, en uit laag land bestond, met
een ry Bergen daar achter, met sneeuw bedekt.

Des morgens van den 9., stuurden wy met een Noord-
West windje Oost ten Noorden, ten einde naderaan de Kust
te komen. Onze Ooster lengte was thans 201 gr. 33 min.
en onze Noorder breedte 57 gr. 49 min. Wy peilden vyf-
tien Vademen water en een grond van fyn zwart zand.

Van dien tyd af tot den eersten Augustus bleven wy onzen *August.*
koers Noordwaards houden, ontmoetende veele verander-
lyke winden en telkens belemmerd door ondieptens en Eilan-
den, welke ons vry hinderlyk waren in 't voorzetten van on-
zen tocht. Aan een der Eilanden, welke wy op deze vaart
ontdekten, gaf Kapitein Cook den naam van Rond Eiland.
Het ligt op de Noorder breedte van 58 gr. 37 min. op de
Oosterlengte van 200 gr. 6 min. en op den afstand van zeven
Engelsche Mylen van het vaste land.

Op den 2. Augustus tusfchen drie en vier uren in den ach-
termiddag stierf de Heer Anderfon, Chirurgyn of Opper-
meester op de Resolution, na meer dan twaalf maanden aan
een uitteerende ziekte gekwynt te hebben. Hy was een ver-
standig en kundig jongman, en een aangenaam gezelschap. Hy
was zeer ervaren in zyn beroep, en niet onbedreven in ver-
fcheide andere Wetenschappen. Onze lezers zullen onge-
twyfeld opgemerkt hebben, hoe nuttig hy ons op de Reis
was; had hy langer mogen leven, zou hy de weereld ver-

IV. scheidkeurige waarnemingen, betreffende de Natuurlyke Hi-
 BOEK. torie dier plaatzen, welke wy bezogten, hebben kunnen mede-
 1778. deelen. Kort na zyn overlyden, ontdekten wy land naar 't
 August. Westen, op den afstand van twaalf Zeemylen. Wy hielden
 het voor een Eiland, aan het welk de Commandeur, ter vereeu-
 wiging der gedagtenisse des overledenen, voor wien hy eene
 byzondere achting had, den naam gaf van Andersons Eiland.
 Den volgenden dag werd de Heer Law, Opperreester van
 de Discovery, tot Opperreester van de Resolution aange-
 stelt; en de Heer Samuel, eerste Onderreester van de Resolution,
 werd in de plaats gestelt van den Heer Law op de Discovery.
 Op den 4., om drie uren in den achtermiddag, zagen wy
 land voor uit, het welk wy ons verbeeldden het vaste land
 te wezen, maar landwaards in, rees het in Heuvels van een
 tamelyke hoogte; het had een groenachtig voorkomen,
 maar was waarschyntlyk onbloomt van hout en zonder sneeuw.
 Op Woensdag den 5., om tien uren, in den morgen, zet-
 ten wy het op 't land aan, en ankerden kort daar op tuschen
 het Eiland en het vaste land in zeven Vademen water. Ka-
 pitein Cook liet met den Keer King en eenige andere Offi-
 cieren zich aan land zetten op 't Eiland, van waar hy had
 gehoopt een gezicht te zullen hebben van de Kust en Zee naar
 't Westen; maar naar dien kant was de mist zoo dik, dat hy
 niet wyder af kon zien als van onze Schepen. De Kust van
 't vaste land schein naar 't Noorden uitteloopen, in een la-
 gen uithoek, door ons Point Rodney geheten.
 De Noorderbreedte van dit Eiland bevonden wy te zyn
 64 gr. 30 min. en deszelfs Oosterlengte 193 gr. 57 min.
 Het heeft ongeveer twaalf Engelsche Mylen omtrek. De
 Oppervlakte van den grond bestaat grootendeels uit groote
 losse steenen, op verscheide plaatzen met mos en andere ge-
 wasen bedekt, van welke laatste wy twintig of dertig on-
 derscheide soorten waarnamen, meest alle in bloem. Maar
 de Kapitein zag noch Boom noch Heester op het Eiland of
 op het naburig vaste land. Digt aan 't strand, daar hy land-
 de, vond hy een verbazende meenigte wilde Porslein, Lon-
 ge kruid, Erwt en &c. van welke hy eenige mede naar boord
 nam

nam om ze te koken. Hy zag verscheide Pluvieren, en ander klein gevogelt; ook werd'er een Vos gezien. Niet verre van de plaats waar onze Heeren landden, vonden zy een sleede, welke aan Kapitein Cook aanleiding gaf om aan het Eiland den naam van *Sledge Island*, of Slede Eiland te geven. De slede scheen zeer gelyk aan die, welke de Rusfen in Kamtschatka gebruiken, ter vervoeringe van goederen, over de sneeuw of 't ys, van de eene plaats naar de andere; zy was omtrent tien duimen breed en tien voeten lang, met een soort van hekwerk aan weerszyde en met been beslagen. Zy was konstig gemaakt en net in malkander gewerkt met houte penen, maar meest met reepen en stukken van Walvisch baarden; waaruit Kapitein Cook opmaakte, dat zy een werkstuk was van de Inboorlingen dezes lands.

Op den 6., des morgens om drie uren, ligten wy ons anker en gingen onder zeil, naar 't Noordwesten koers zettende, met eene labbere koelte uit het Zuiden. Tusschen vier en vyf uren des morgens van den 8., kregen wy het land, dat ten Noordwesten lag, in 't gezicht; en niet lang daar na, werden wy, by stilte, door eenen sterken stroom gedreven naar het strand, waarom wy het noodig achtten voor anker te komen in twaalf Vademen water, op den afstand van omtrent twee Engelsche Mylen van 't land. Om agt uren kregen wy een Noord-Oostelyke koelte, weshalven wy weder zeil maakten naar 't Zuid-Oosten, hopende een doortocht te vinden tusschen dit Noordwestelyk land en de Kust; doch schielyk kwamen wy in zeven Vademen water, en bespeurden, dat de beide Kusten door laag land vereenigt waren, waar achter het hooge land gelegen was.

Overtuigt dat het geheel eene vaste Kust was, wendden wy, en stevenden op het Noord-Westelyk gedeelte aan, daar wy niet wyd van af ten anker kwamen in zeventien Vademen water. Het weer was thans dik en regenachtig; maar 's anderendaags morgens, klaarde de lucht op, en stelde ons in staat om het naburige land te onderkennen. Een verheven steile Rots, of Eiland, strekte West ten Zuiden; een ander Eiland, ten Noorden daarvan, en ongelyk veel grooter,

IV.
BOLK.
1778.
August.

IV. strekte West ten Noorden; de bovengemelde steile Heuvel.
 BOEK. Zuid-Oost ten Oosten; en de hoek lands onder dezelve.
 1778. Zuid, 32 gr. Oost. Onder dien Heuvel is eenig laag land,
 August, dat zich naar 't Noordwesten uitstrekt; en welks uitterste
 uithoek omtrent een Zeemyl van ons af was. Daartegen
 over, als mede verder op, bespeurden wy eenig hoogland,
 het welk wy hielden voor het aanhoudende vasteland. Dee-
 ze uithoek, door den Commandeur de Kaap Prins van Wal-
 les genaamt, is de Westelykste van geheel Amerika tot nog
 bekend. Deze Kaap ligt op de Noorder breedte van 65 gr.
 46 min. en op de Oosterlengte van 191 gr. 45 min. Wy
 verbeeldden ons eenig Volk te zien aan de Kust; en 't is zeer
 mogelyk, dat wy ons niet vergisten, dewyl wy, ter zelve
 plaatse, iets verheven als Schanssen, en nog andere kleene
 bulten, naar hutten gelykende, zagen.

Dezen morgen, om agt uren, gingen wy met eene flappe
 koelte, uit den Noorden, onder zeil; maar nautyks had het
 Schip eenigen gang, of de wind stak op, 't begon hevig te
 regenen, terwyl, ter zelve tyd, het weder zeer mistig was.
 Wind en ty liepen tegen malkaâr in, en maakten een hooge
 Zee, die dikwyls over het Schip heen rolde. Wy maakten
 een bylegger tot tien uren, en stelden, vervolgens, onzen
 koers naar 't Oosten, om den nacht doortebrenge.

Op Maandag den 10., hernamen wy, met het aanbreken
 van den dag, onzen koers naar 't land, het welk wy daags-
 te voren gezien hadden. Tusschen den Zuid-Westen uit-
 hoek en een Landhoek, die West strekte, op den afstand
 van zes Engelsche Mylen, vormt de Kust een ruime Baai,
 daar wy, voor den middag, om tien uren, onze ankers lie-
 ten vallen, omtrent twee Engelsche Mylen van den Noordwal
 af, in een grind grond ter diepte van tien Vademen water.
 In 't inkomen van deze Baai, zagen wy aan den Noordwal
 een Dorp, en eenig Volk, dat op 't gezicht der Schepen met
 verlegenheid en vreeze bevangen scheen. Wy konden duidelyk
 de menschen zien, die met pak en zak op de schouders land-
 waards in liepen. By dit Dorp besloot Kapitein Cook te
 landen; dienvolgens voer hy daar heen met drie gewapende
 boe-

booten, verzeld van eenige Officieren. Dertig of veertig mannen, ieder gewapend met een Piek, Boog en Pylen, stonden op een ryzenden grond dicht by de huizen; op het naderen onzer Heeren, traden drie hunner naar strand toe, namen zeer beleefd hunne mutzen af, en maakten diepe buigingen. Wy beantwoordden deze beleefdheid, doch zulks boezemde hen geen vertrouwen genoeg in, om onze landing afte wagten; want toen wy de boots op 't strand haalden, weken de Inboorlingen achter uit. Kapitein Cook volgde hen alleen, zonder iets in de handen te houden, en door tekenen en gebaren bragt hy hen tot staan en tot het aannemen van eenige geringe geschenken: voor welke zy hem twee Vosfen huiden en een paar Walrus tanden wedergaven: het scheen den Kapitein toe, dat zy deze dingen ten dien einde mede genomen hadden, en ze hem evenwel zouden geschonken hebben, hadden zy niets van hem ontvangen.

Zy scheenen zeer beschroomd en omzigtig, en gaven door tekenen te verstaan, dat wy toch geen meer Volk aan Land zouden laten komen. Wanneer de Kapitein de hand lag op den schouder van een hunner, sprong deze eenige schreden te rug; en naar mate de Kapitein voorttrok, traden zy achter uit, zich altoos gereed houdende om gebruik te maken van hunne Pieken, terwyl zy, die zich op de hoogte bevonden, vaardig stonden met Pyl en Boog om hunne makkers by te springen. Ongevoelig echter voegde de Kapitein met nog drie zyner Heeren zich onder hen. Het uitreiken van eenige koralen aan de naast bystaande, verwekte welhaast zekere mate van vertrouwen: zoo dat zy zich niet langer ontrustten, toen zich meer van onze Manschap zamen voegden: allengskens greep 'er een soort van handelplaats. Voor Tabak, Messen, Koralen en andere snuisteryen, gaven zy eenige Pylen en eenige stukken hunner kleedinge; doch niets van 't geen ons Volk by zich had, kon hen bewegen om een Boog of Piek afte staan. Dezen hielden zy altoos vaardig en slechts eene enkele keer, toen vier of vyf Personen voor ons Volk zongen en dansten, lagen ze dezelve af; doch plaatsten

IV.
BOEK.
1778.
August.

IV. ze teffens in zulker voege, dat ze dezelve in een oogenblik
BOEK. konden opvatten.

1778.

August. Hunne Pylen waren gepunt met been of steen; slegts eenige hadden baarden en eenige een ronde stompe punt. Tot welk gebruik deze laatste dienden, kunnen wy niet zeggen, of het moet zyn om kleene Dieren te dooden, zonder de huid of vacht te beschadigen. Hunne Bogen waren even eens als die wy gezien hadden aan de Amerikaansche Kust: hunne Pieken of Speeren waren met yzer of staal gepunt en van Europeesch of Asiatisch maakzel; veel moeite was 'er besteed om ze met snywerk en inlegzels van koper en een zeker wit Metaal te versieren. Zy, die met Boog en Pyl in de handen stonden, hadden de Piek aan eenen lederen riem over den regter schouder hangen, en over den linker schouder hing een lederen Koker voor de Pylen; eenige dezer Pylkokers waren ongemeen fraai gemaakt van rood leder, keurlyk gestikt en met andere cieraaden opgepronkt. In verscheide andere dingen en wel voornaamlyk hunne kleeding straalde een veel grooter maate van vernuft door, dan wy zouden hebben durven verwagten onder een zoo Noorderlyk Volk aantetreffen.

Alle de Amerikanen, na onze landing aan die Kust, door ons gezien, waren klein van gestalte, met ronde bolle aangezichten, en uitpuilende Kakebeenen. Maar 't Volk, by 't welk wy ons thans bevonden, geleek 'er niets naar; het was kloek, en welgemaakt, langwerpig van aangezicht, met een woord, het schein een geheel ander Volk. Wy zagen noch Vrouwen, noch Kinderen, Meisjes noch Jongens en geene oude lieden, als een enkel Man met een kaal hoofd; hy was de eenige, die ongewapent was. De anderen schenen een keurbende, eer beneden de middelbare jaren dan 'er boven. Alle hadden zy doorboorde ooren, in welke sommige glazen Korallen hadden hangen; wy zagen geen anderen cieraad aan hunne lippen; en in deze byzonderheid verschillen zy mede nog van de Amerikanen, laatst door ons ontmoet.

Hunne kleeding bestond in een Broek, een Muts, een Rok, Laarzen en Handschoenen, alle gemaakt van Hartsle-

leder, Honden en Robben Vellen, alle welbereid, eenige met, andere zonder hair. De Mutzen sloten vry dicht om de hoofden, en behalven deze Mutzen, door de meeste gedragen, kreegen wy van hen eenige kapers of flodderhoeden groot genoeg om hoofd en schouders tevens te dekken. Hun hair, dat zwart scheen, was zeer dicht afgesneden, geen hunner droeg een baard. Op onze Messen en Tabak stelden zy den meesten prys; met de weinige onzer andere artykels hadden zy weinig op.

Het Dorp bestond uit zomer en winter woningen; delaatste gelyken volnaakt een verwulft, beneden den grond. Een derzelve, door Kapitein Cook bezogt, was van eene ovale gedaante, omtrent twintig voeten lengte, en twaalf of meer voeten hoog, van hout en walvischribben gemaakt, kunstig geschnit, en verbonden door kleiner stukken van dezelfde stof. Over dit gespan lag een dekzel van grof gras, dat weder met aarde overdekt was. Zoo dat het huis van buiten een heuveltje geleeke, ondersteunt door een steene muur, ter hoogte van drie en vier voeten, opgehaald aan de beide kanten en het eene einde. Aan het andere einde liep de grond schuins op naar den ingang, welke een gat was boven in het dak van dat einde. De vloer lag met planken; onder dezelve was een soort van kelder; aan het einde van elk huis was een overwelfd vertrek, 't welk hy voor een bergplaats aanzag. Deze provisie kelders hadden gemeenschap met het huis, door een donkeren gang; en met de open lucht door een gatin 't dak, gelyk komende met den grond waar'op men ging; doch zy kunnen niet gezegt worden geheel onder den grond te zyn; want het eene einde strekte zich uit tot den kant der hoogte, langs welke zy gemaakt zyn, en die met steen was opgehaalt. Boven op stond een soort van Wachthuisje of Tooren, van de Ribben van groote Visschen gemaakt.

Hunne zomerhutten waren vry ruim, en van eene ronde gedaante, naar den top spits uitlopende. Den opstal bestond uit dunne staken en beenen, gedekt met de huiden van Zeedieren. Kapitein Cook bezag 'er een van binnen, en vond een

IV.

BOEK.

1778.

August.

iv. een stookplaats digt by de deur; 'er lagen eenige houte Vaten, alle even morsfig. De slaapplaatsen waren aan de zyde, en besloegen den halven kring. Zy waren van den anderen afgeschoten door vellen; de bedden en 't beddegoed bestonden meest uit hartevellen; de meeste vond hy droog en zindelyk.

BOEK.
1778.
August.

Rondöm de woningen zagen wy verscheide Rakken, van tien tot twaalf voeten hoog, opgericht van beenderen, en geschikt, zoo 't scheen, om visch en huiden te droogen, die, in dezer voegen, buiten 't bereik geplaatst waren hunner Honden, die zy in groote meenigte hebben. Deze Honden zyn van het Vossen soort, kloek van gestalte, verschillend van kleur, met lang zacht hair als wol; waarschynlyk houden zy deze Honden om in den winter hunne sleden te trekken, van welke zy rykelyk voorzien zyn. Kapitein Cook zag 'er verscheiden in een hunner winterwoningen opgelegd. Mischen wel dat de Honden hen gedeeltelyk ten spyze strekken; verscheiden lagen 'er dood, welke dien morgen scheenen geslacht te zyn.

De Kanoos van dit Volk zyn van dezelfde soort als die der Noordlyke Amerikanen; van de groote en kleine zagen wy 'er eenige leggen in een kreek by het Dorp.

Uit de groote Vischbeenen en die van andere Zeedieren, kwam het ons voor, dat de Zee hen het meerendeel van hun onderhoud verschaft. Het land deed zich zeer onvruchtbaar op; onze Heeren konden 'er geen boom of heester ontdekken; op eenige afstand, naar 't Westen, zagen zy een reeks Bergen, met onlangs gevallen sneeuw bedekt.

In 't eerst hielden sommigen van ons dit land voor een gedeelte van 't Eiland Alaschka; in de kaart van den Heer Stæhlin ter nedergeftelt; maar uit het voorkomen van de kust, de gelegenheid van het tegen overliggend Amerikaansche strand, en uit de lengte, begonden wy wel haast te denken, dat het waarschynlyker het land van de Tschutski of de Oostelykste uithoek van Asia was, door Beering, in den jaare 1728, ontdekt. Maar dit vast te stellen, zonder eenig verder onderzoek, zouden wy de kaart van den Heer Stæhlin

en zyn bericht vanden nieuwen Noorder Archipel, voor zeer gebrekkig in de opgave der breedte, of voor een louter verdichtzel moeten verklaren; een vonnis, het welk wy niet geerne zouden stryken over eene uitgave zoo staatlyk goedgekeurd, zonder daar toe de duidelykste bewyzen te kunnen inleveren.

Na dat onze Heeren, twee of drie uren, by dit Volk hadden doorgebracht, keerden zy na boord weder; en de wind kort daaraan naar 't Zuiden schietende, ligten wy het anker, en stevenden Noord-Oostwaards op, tusfchen de Kust en de beide Eilanden. Des anderen daags middag bevonden wy ons op de Noorderbreedte van 66 gr. 5½ min. en op 191 gr. 19 min. Oosterlengte.

Van deze hoogte stevenden wy Oostwaards, ten einde dichter aan de Kust van Amerika te komen; en den 16, voor den middag, zagen wy, in 't Noorden, aanden gezichteinder, eene helderheid, gelyk aan die het ys te rug kaatst, en ysblink geheten word. Wy gaven 'er weinig acht op, in de veronderstelling dat het onwaarschynlyk was zoo rasch ys te zullen ontmoeten. Nogthans scheen de scherphheid der lucht, en de duisterheid van 't weer, van de twee of drie laatste dagen, eene schielyke verandering aanteduiden. Om trent een uur later, liet het gezigt van eene verbazende meenigte ys, geen twyfel meer over wegens de oorzaak van de helderheid aan den gezichteinder. Tusfchen twee en drie uren kwamen wy digt aan den zoom van het ys in twee en twintig Vademen water; wy bevonden ons toen op de Noorder breedte van 70 gr. 41 min. en buiten staat om verder te komen, want het was niet mogelyk door 't ys heen te dringen, het strekte zich uit van West ten Zuiden tot Oost ten Noorden, zoo ver het oog kon reiken. Alhier ontmoetten wy eene groote meenigte Walrusfen, eenige in het water, doch een veel grooter aantal op het ys. De Commandeur meende de boots te laten uitzetten en eenige dezer Dieren te laten dooden; maar de wind aanwakkerende, zag hy van zyn voor-nemen af, en wy bleven voortlaveeren naar 't Zuiden of liever naar 't Westen, want de wind woei uit dien hoek. Wy

H h

vor-

IV.
BOEK.
1778.
August.

IV. vorderden weinig; dewyl wy op den 18., des middags ons
 BOE. bevonden op 70 gr. 44 min. Noorder breedte en bykans vyf
 1778. Zeemylen Oostelyker waren.

August. Wy waren thans dicht aan den zoom van 't Ys, het welk
 als een dikke muur was, en ten minsten tien oft twaalf voeten
 hoog scheen; verder Noordwaards op scheen het nog hoo-
 ger, deszelfs oppervlakte was ongemeen ruw en oneffen, en
 hier en daar zagen wy als waterkolken op het zelve.

Op Woensdag den 19. 's morgens om agt uren, schoot
 de wind naar 't Westen; wy wenden het daarop naar 't Noor-
 den, en op den middag waren wy op de Noorderbreedte van
 70 gr. 6 min. en op de Oosterlengte van 196 gr. 42 min.,
 Thans hadden wy eene meenigte dryf-ys rondom de Sche-
 pen, en het Veld-ys zagen wy omtrent twee Zeemylen ten
 Noorden van ons. Tusschen een en twee uren bereikten
 wy den zoom daarvan; wy vonden het niet zoo dik op een
 gedrongen als het geene wy Noorderlyker gezien hadden;
 maar het was te hegt en in te groote stukken, om 'er met
 de Schepen doortedringen. Wy zagen eene verbazende
 meenigte Walrusen op 't ys, en daar onzen voorraad van
 verschen Mondkost schaars was, werden de Boots van bei-
 de Schepen uitgezet om 'er eenige te vangen. 's Avonds
 om zeven uren hadden wy, binnen de Resoloutie, reeds ne-
 gen dezer Dieren, welke wy voor Zee-Koeien hadden aan-
 gezien; zoo dat wy ons grootelyks te leur gestelt zagen:
 voornaamlyk vonden eenige onzer Matrozen zich deerlyk be-
 drogen, die van wegen de nieuwigheid, reeds eenige dagen
 met hunne oogen hadden te gast gegaan; en denkelyk zou-
 den zy in dezelfde verbeelding gebleven zyn, en het onder-
 scheid niet ontdekt hebben, indien twee of drie Matrozen
 aan ons boord, die op Groenland gevaren hadden, niet ge-
 zegd hadden, welke Dieren het waren, en dat men 'er nooit
 van at. Des niettegenstaande lieten wy ze voor ons gereed
 maken en opdischen, en de meeste van ons Volk verkozen
 ze ver boven ons gezoute Vleesch.

Het Vet dezer Dieren is in 't eerst zoo zoet als merg,
 doch binnen weinige dagen word het rans, ten zy men het

inzoute, wanneer het veel langer kan goed blyven. Het magere Vleesch is hard, zwart en sterk van smaak; het hart van 't dier smaakt bykans als dat van een Os. Het gesmolten vet levert veel olie uit, die zeer goed brand in de lamp. De huid is dik en zwaar, en kwam ons wel te pas tot belegzels van touwwerk. De tanden van de meesten waren thans ter tyd zeer kleen, sommige van de grootste en oudste dezer Dieren hadden ze niet boven een halve voet lang. Wy maakten hier uit op, dat zy ze eerst onlangs gewisseld hadden.

Zy lagen op 't ys, by kudden van veele honderden, open over malkanderen als Zwynen in een schot. Zy slaan een sterk geluid, waaruit wy des nachts of by mistig weer konden opmaken, of wy digt by land of 't ys waren. Nooit vonden wy de gansche kudden slapen, maar altoos eenige de wacht houden, die op 't aannaderen van de Boot de naastliggende wakker maakten, en dit ging voort van den een tot den ander, tot dat de gansche meenigte wakker was. Zelden nogthans poogden zy weg te spoeden, voor dat men op hen gevuurd had. Maar als dan tuimelden zy de een over den anderen met de grootste verwarring in Zee. En indien wy by de eerste schoot 'er geen doodden, ontkwamen ze gemeenlyk alle, hoe doodlyk ook gewond. Zy kwamen ons zoo gevaarlyk niet voor als zommige schryvers ze afmalen, zelfs niet na dat men ze heeft aangevallen; zy vertoonen meer dan ze indedaad zyn; een verbazend aantal dezer Dieren volgden de Booten, en kwamen dezelve vry naby; maar het enkel vuur van wat kruid op de pan, of het wyzen met den Snaphaan op een hunner, deedt ze oogenbliklyk onderduikelen. Het Wyfje verdedigt het jong tot het alleruiterste en ten kosten van haar eigen leven, het zy op 't ys of in 't water. Het jong zal de Moeder niet verlaten, schoon deze gedood worde, en als men ze een van beiden dood, is men zeker van de overige. In 't water houd de Moeder haar jong tuschen de voorvinnen. Het Dier heeft veel gelyk op een Zee-rob, maar is ongelyk veel grooter. De lengte van een derzelven, en deze was niet van de grootste, be-

iv.
BOEK.
1778.
August.

iv. paalden wy op negen voeten vier duimen, van den snoet
 BOEK. tot de staart; de omtrek van 't lyf aan den schouder, hield
 1778. zeven voeten tien duimen; de omtrek aan de agtervinnen
August. was vyf voeten zes duimen; en de romp, zonder kop, huid
 of ingewanden, woog agt honderd vier en vyftig ponden. De
 kop woog een en veertig en een half pond, en de huid twee
 honderd en vyf ponden.

Toen wy onze Walrusfen, die wy Zeepaarden noemden,
 aan boord hadden, werden wy kort daar na van 't ys om-
 ringt, waaruit wy ons niet konden redderen, dan met den
 boeg naar 't Zuiden te wenden, en dien koers bleven wy
 houden tot 's anderendaags morgens om drie uren, hebbende
 een flappe Westerlyke koelte, en gemeenlyk dik mistig weer.

Wy bevonden ons thans op de Noorder breedte van 69 gr.
 32 min. en op de Oosterlengte van 195 gr. 48 min.; en de-
 wyl 't Veld-ys niet ver van ons af was, hielden wy 't voor
 zeker, dat het thans een gedeelte der Zee bedekte, 't welk
 weinig dagen te voren nog door geen ys bezet was; en dat
 het zich verder naar 't Zuiden uitstreckte, dan daar wy het
 hadden aangetroffen.

Wy stевenden West aan tot vyf uren des achtermiddags
 van den 26., toen wy eeniger mate als in een ys baai lagen,
 welke in 't Noord-Westen en Noord-Oosten scheen geslo-
 ten te zyn; langs den zoom van 't Veld-ys was een meenigte
 dryf-ys.

Op Donderdag den 27., wendden wy en hielden West-
 waards aan, des avonds, om zeven uren, waren wy digtaan
 den zoom van 't ys. Wy hadden weinig wind, waarom Ka-
 pitein Cook de boots liet uitzetten, en zich in een derzelven
 begaf, om den staat van 't ys te onderzoeken, het welk hy
 vondt te bestaan uit losse stukken van verschillende grootte,
 zoo dicht zamengevoegt, dat 'er met geen boot was tusfchen
 te komen; ook was 't even ondoenlyk voor de Schepen om
 'er doortedringen. Het ys was zuiver doorschynend, uit-
 genomen de oppervlakte, welke wat ylder en vol tochtgaa-
 tjes was. Het scheen uit bevrozen sneeuw zaamgesteld, in
 Zee gevormd, en het voortbrengzel van verscheide winters
 te

te zyn. De Ysfchotzen, die de buiten kant van 't géheele Veld uitmaakten, waren van veertig of vyftig roeden uitgestrektheid tot vier of vyf, en, naar Kapitein Cooks gedagten, gingen de grootste brokken dertig of meer voeten diep onder water; de Zon fchynt zeer weinig toe te brengen tot de ontdooijing derzelven, dewyl dat Hemellicht, schoon in den Zomer daaglyks een geruimen tyd boven den gezichteinder, zelden meer dan weinige uren op een dag door de wolken en nevels heen dringt, en dikwyls verscheide dagen achter-een niet gezien wordt. 't Zyn de golven, door 'erken wind verwekt, die deze verbazende ysklumpen vernorsfelen; en het is zeer mogelyk dat 'er meer ys vermalen wordt in een stormachtig jaargetyde, dan voortgebragt wordt in verscheide winters, en hier door wordt eene eindlooze ophooping voorgekomen; doch dat 'er altyd voorraad genoeg overblyft, zal een iegelyk erkennen, die op de plaats zelve waarnemingen gedaan heeft.

Terwyl Kapitein Cook met de Boot uit was om deze waarnemingen te doen, kwam 'er een dikke mist op, die hem spoediger naar boord deedt te rug keeren dan hy wenschte, mede brengende een Walrus voor elk Schip. Ons Volk had 'er verscheide gedood, doch geen tyd gehad om ze met de boots naar de Schepen te voeren. Het aantal dezer Dieren, door ons op alle de Ysvelden gezien, is, wezendlyk, verbazend groot. Wy bragten den nacht door met af enaantehouden tusfchen het dryf-ys, en 's morgens, om negen uren, de mist eenigzins opgeklaart zynde, werden de Boorts van beide de Schepen afgezonden op de Walrus vangst, want ons Volk begon thans fmaak in die spyze te krygen, en alles wat wy 'er van aan boord gebragt hadden, was reeds genuttigt. Op den middag bevonden wy ons op de Noorder breedte van 69 gr. 17 min. en op 183 gr. Ooster lengte, in vyf en twintig Vademen water. Om twee uren nademiddag ons van eenen behoorlyken voorraad van deze Dieren voorzien hebbende, en de wind aanwakkerende, uit den Zuid-Zuid-Oosten, namen wy de Boots binnen en stevenden naar 't Zuid-Westen.

IV.
BOEK.
1778.
August.

IV. Op den 29^{en} des morgens, zagen wy het Veld-ys naar 't
 BOEK. Noorden, en, kort daar na, ontdekten wy land, dat Zuid-
 1778. West ten Westen strekte; weinig tyds daar na zagen wy nog
 August. meer land, dat West strekte. Het deedt zich op in twee
 Heuvels, naar Eilanden gelykende; doch rasch zagen wy
 dat het één land was. Nader by 't land komende, nam de
 diepte van 't water schielyk af, zoo dat, om twaalf uren,
 toen wy het over een anderen boeg wendden, wy slegts agt
 vademen water peilden. Wy bevonden ons thans drie En-
 gelsche mylen van de Kust, welke zich uitstreckte van Zuid
 30 gr. Oost, tot Noord 60 gr. West, de laatste uithoek uit-
 lopende in een blinde Kaap, zynde een der bovengemelde
 Heuvelen. Dit land was geheel ontbloot van hout, ook za-
 gen wy geen sneeuw; de grond was waarfchynlyk met een
 soort van mos bedekt, welke aan den zelven een bruine
 kleur gaf. In den lagen grond, tusfchen de Zee en het hoo-
 ge land, was een meir, zich naar 't Zuid-Oosten verder uit-
 strekkende, dan wy met het oog konden bereiken. Door 't
 opklaren van den mist, hadden wy dezen dag een tamelyk
 goed gezicht van de Afiatifche Kust, welke in allen op-
 zichte zeer gelyk is aan de daar tegenoverliggende Kust
 van Amerika: te weten laag land naar Zee zyde, met ry-
 zende grond landwaards in.

Het jaargetyde was thans zoo ver gevordert, en de tyd
 van Vorst zoo naby, dat Kapitein Cook het niet voorzich-
 tig dagt, dit jaar eenige verdere pogingen te doen ter ont-
 dekkinge van eenen doortocht naar den Atlantifchen Oceaan;
 te meer dewyl 'er zich weinig waarfchynlykheid tot eenen
 goeden uitflag liet aanzien. Zyn aandagt werdt daarom ge-
 vestigt op het vinden eener plaatze, waar hy zich van hout
 en water kon voorzien; en boven al hield hy zyne gedagten
 bezig, hoe den winter doortebrenge, ten einde zyn tyd te
 besteden ten nutte der Zeevaard en Aardryks-Befchryvinge,
 en teffens in staat te blyven om den volgenden Zomer naar
 't Noorden weder te keeren tot het verder zoeken van eenen
 doortocht.

Afgehouden hebbende tot dat wy weder in agttien Vade-
 men

men water raakten, zeilden wy Oostwaards aan langs de Kust, welke wy thans met zekerheid konden houden voor het vaste land van Asia. De wind woei thans stevig door, het miste sterk, en 'er viel eene meenigte sneeuw, weshalven wy alle omzichtigheid in acht namen, en gedurende eenige uren in den nacht een bylegger maakten. Vroeg in den morgen, van den 30. Augustus, hielden wy een koers, welke ons 't geschiktst scheen om ons het land niet te doen verliezen; want het weer was dik en duister, met gestadige sneeuwbuijen. Ten tien uren kreegen wy de Kust in 't gezicht, welke uit verscheide klippige uithoeken scheen te bestaan, aan een gefohakeld door een laag strand, zonder eenige haven. Op eenigen afstand van de Zee deeden zich verscheide hoogtens aan ons op, sommige van welke met sneeuw als overtoegen waren; in alle andere opzichte maakten het gansche land eene barre en naakte vertooning.

Wy verlieten deze akelige gewesten van ys en sneeuw, en wendden den steven naar 't Zuiden. Op den 31. zeilden wy voorby een klein Eiland op de Noorder breedte van 67 gr. 50 min. en drie Zeemylen van de vaste Kust gelegen, onder den naam van Burneys Eiland op de kaart getekend. Op deze hoogte zyn landwaards in veele Bergen, waaronder sommige zeer hoog.

Kapitein Cook hieldt zich nu volkomen verzekerd van 't gene hy voorheen geloofde, dat dit het Land der 'Tschutski was; of de Noord-Oost Kust van Asia; en dat Beering, in 't Jaar 1728, tot aan deze plaats geweest was.

Op den 2. September, kregen wy goed weer en Zonschyn; wy zeilden de Kust langs op een afstand van vier Engelsche mylen, en zagen door onze kykers verscheide inwooners en eenige hunner woningen, die naar aardhoopen geleeken; doch geene hunner waagden het met hunne Kanoes naar onze Schepen aftekomen.

Hoe meer wy thans verzekert waren op de Kust van Asia te zyn, des te minder konden wy de kaart van den nieuwen Noorderlyken Archipel van den Heer Stæhlin met onze waarnemingen overeenbrengen; en wy konden het groot-

IV.
BOEK.
1778.
August.

Sept.

te

IV. te verschil niet anders uit den weg ruimen, dan met te ver-
 BOEK. onderstellen, dat wy een gedeelte van 't geene hy het Ei-
 1778. land Alaschka noemt, genomen hadden voor het Amerikaan-
 Sepr. sche vaste land, en het Kanaal over 't hoofd hadden gezien,
 waar door dat Eiland van de vaste Kust word afgescheiden.
 Dan dit gesteld zynde, bleef'er nog een verbazend verschil over.
 Wy rekenden het een zaak van aanbelang, dat stuk voor het
 tegenwoordige optehelderen, ten einde in den toekomenden
 Zomer ons slechts met één onderwerp bezig te houden.
 Daar nu deze Noorderlyke Eilanden door hem voorgedragen
 worden als overvloedig van hout voorzien, hoopten wy, by
 't ontdekken van dezelve, rykelyk daar van op te doen,
 nademaal wy aan dat artykel thans groot gebrek op beide de
 Schepen begonnen te krygen; ten dien einde stevenden wy naar
 de Amerikaansche Kust over, welke wy den 6. in 't gezicht
 kregen.

Op den 7. September, 's avonds om agt uren, zagen wy
 licht aan land; en twee Kanoos met menschen naar ons afko-
 men. Wy hielden by, ten einde hen tyd te geven ons te na-
 deren; maar welke tekenen van Vriendschap wy ook maak-
 ten, zy bleven meer dan een vierde van een Engelsche myl
 van ons af. Wy hielden ons niet langer met hen op, maar
 bleven de Kust langs zeilen. Toen wy des anderendaags be-
 merkten dat het water merkelyk ondieper werd, kwamen
 wy in tien Vademen ten anker, en bleven tot 's morgens, dat
 de dag begonaantebreken, leggen.

Op den 9. bevonden wy ons aan een Kust bedekt met hout
 het welk voor ons, die zulks in langen tyd niet gezien had-
 den, een aangenaam gezicht was. 's Avonds, om agt uren,
 kwamen wy voor anker aan het Zuidelykst gedeelte van het
 Noorderlykste Eiland, want wy meenden dat deze Kust tot
 twee Eilanden behoorde. Des anderen daags bevonden wy
 het een schier-Eiland te zyn, aan 't vaste land gehegt door
 eenen lage land- engte, aan wederzyde van welke door de
 Kust een baai wordt gevormt. Wy stevenden de Zuidelyk-
 ste van deze Baijen in, en kwamen, om twaalf uren, vooran-
 ker in vyf Vademen water, in eenen modderigen grond.

Wy

Wy zagen op het Schier Eiland verscheide Inboorelingen, van welken één in een kanoo naar ons afkwam. Kapitein Cook gaf aan dezen man een mes en eenige koralen, waarmee hy zeer wel in zyn schik scheen; wy beduiden hem ons eenige mondkost te bezorgen, waar op hy ons oogenbliklyk verliet en naar het strand roeide: onder weg ontmoette hy een ander, die met een kanoo naar ons toe kwam; van dezen nam hy twee gedroogde Zalmen over, met welke hy terstond naar ons Schip wederkeerde, zonder echter dezelve aan iemand anders, dan aan Kapitein Cook, te willen overleveren. Sommige van ons Volk verbeeldten zich, dat hy naar onzen Commandeur vroeg, onder den naam van *Capitane*; maar denkelyk vergisten zy zich. Kort daar op kwamen ook andere bewoners naar ons af met eenigen gedroogden Visch, welke zy tegen een weinig beuzelingen aan ons verruilden. Zy scheenen niet afkeerig van Tabak, maar waren boven al begeerig naar messen.

In den achtermiddag werd de Heer Gore naar het Schier Eiland afgezonden om hout en water te bekomen, van welk eerste artykel wy een grooten overvloed aan 't strand zagen. Luitenant Gore keerde 's avonds te rug, met de groote boot vol beladen met hout. Hy had maar weinig versch water gevonden, en het hout had hy niet dan met veel moeite aan boord gekregen, uit hoofde dat, op eenigen afstand van 't strand, de booten telkens grond raakten. Na eenigen tyd af en aangehouden te hebben met de Schepen, kwamen wy eindelyk voor anker in minder dan vyf vademen water, een halve Zeemyl van de Kust af.

Op Zondag den 13., vertoonde zich dicht aan de plaats, waar ons Volk bezig was met hout hakken, een gezin der inwoonderen; de Kapitein zag slechts den Man, de Vrouw, een Kind en nog een vierde mensch, welk het mismaaktste en kreupelste schepzel was, dat ooit onder zyn gezicht kwam. De Man was bykans blind, en noch hy noch zyn Wyf zagen 'er zoo wel uit, als veele anderen, die wy te voren aan deze Kust ontmoet hadden; de onderlippen van beiden waren doorboord, en zy hadden eenige glaze koralen by zich, zoo als

IV.
BOEK.
1778.
Septemb.

IV. wy voorheen onder hunne naburen gevonden hadden. Op
 BOEK. niets waren zy meer gestelt dan op yzer. Voor vier mesfen,
 1778. die wy van een ouden yzeren band smeedden, bragten zy
 Septemb. ons omtrent vier honderd ponden Visch, welke zy onlangs
 hadden gevangen. Onder deze Visch vonden wy forellen,
 barbeelen, en nog een andere soort tusfchen den barbeel en
 den haring. De Kapitein gaf het Kind, dat een Meisje was,
 eenige korallen, op welke gift de Moeder, vervolgens de
 Vader en toen de kreupele in tranen uitbarften; waar by, om
 het Concert te volmaken, ook eindelyk het Meisje haar ge-
 huil voegde. Doch dit Muzyk duurde niet lang. De by-
 kans blinde Man was welgemaakt, licht koperverwig van
 kleur, zyn hair was zwart en kort, zyn baard was fchraal.
 Hy hadt twee gaten in den onderlip, doch daar geen ciera-
 den in hingen. De Vrouw was kort, in een gedrongen,
 hadt een bol rond aangezigt, een jak aan van hartsleër, een
 breeden hoed op 't hoofd, en wyde laarsfen aan de beenen.
 Zy was van de lip tot de kin geprikkeld. Beiden hadden
 zwarte tanden, die tot op het tandvleesch afgevyld fcheenen.
 Eer den avond viel, waren de beide Schepen rykelyk
 voorzien van hout; ook had elk Schip een dozyn vaten met
 water aan boord gekregen. Op den 14. zonden wy eenig
 Volk aan land, om hei voor boenders en bezems te fnyden,
 en takken van den harstboom om bier te brouwen. Om
 twaalf uren hadden wy al ons Volk aan boord, want daar de
 wind begon op te fteken, was 'er eene zoo hevige branding
 aan het ftrand, dat onze boots niet dan met gevaar aan land
 konden komen.

Dewyl men nog twyffelde, of de Kust, op welke wy ons
 thans bevonden, tot een Eiland of tot het Vaste land van
 America behoorde, werd Luitenant King door den Comman-
 deur uitgezonden met twee boots, beiden wel bemant en ge-
 wapend, ten einde zoodanige nafporingen te doen, als in-
 ftaat zouden zyn, om ons met zekerheid deswegens te on-
 derrigten.

Den volgenden avond kwam Luitenant King van zynen
 tocht te rug. Het Bootsvolk had zonder ophouden geroeit
 naar

naar 't Land tot 's nagts om een uren, toen de Heer King, by 't aanlanden, zich naar de hoogtens hadt begeeven, van waar hy de beide Kusten kon zien zamenloopen, en dat de Inham eindigde in een kleene Kreek of Rivier, voor welke verscheide Zandbanken en modderige platen lagen en, overal ondieptens. Het land naar 't Noorden was een groot end wegs laag en broekig, rees vervolgens in Heavels, die aan weerszyde van den Inham in een bocht toteen liepen, welke zeer gemakkelijk kon gezien worden.

Van de hoogte, op welke de Heer King zich begaf, om een volkomen gezicht over de baai te hebben, kon hy duidelijk veele ruime dalen of valeijen onderkennen, die wel bewaterd, zeer belommerd, en met Heuvels van tamelyke hoogte omvangen waren. Een dier wateren, naar 't Noordwesten, scheen eene zeer aanzienlyke Rivier te zyn, uit welker loop hy meende te mogen zeker stellen, dat ze zich aan den mond van de baai ontlastte. Zommige van zyn Volk, die zich dieper landswaards in begaven, hadden, naar mate zy verder kwamen, de boomen zwaarder en grooter bevonden.

Aan dezen Inham gaf Kapitein Cook den naam van *Norton's Sound*, ter eere van Sir Flecher Norton, Spreeker van 't Huis der Gemeentens, thans Lord Grantley, een naastbestaande van den Heer King.

Kapitein Cook, thans volkomen overtuigt, dat de kaart van den Heer Stählin zeer gebrekkig was, en aan 't vaste land van America dat gedeelte gronds weder gegeven hebbende, het welk door dien Heer aan zyn denkbeeldig Eiland van Alaschka was ingeruimt, achtte het thans hoog tyd, deze Noorderlyke gewesten te verlaten, en naar een plaats te stevenen, daar hy den winter kon doorbrengen, en eenige voorraad van mondkost en ververschingen bekomen. Petropaulowka, of de haven St. Peter en St. Paul in Kamtschatka, kwam hem niet voor als eene geschikte plaats om zich van 't noodige te voorzien. Ook waren 'er nog andere redenen om ten dezen tyde niet derwaards te stevenen; de voornaamste daar van was, zyne groote ongeneigtheid, om zes of zeven maan-

17.
BOEK.
1778.
Septemb.

IV. den bedryveloos te blijven, gelyk het gevolg zou zyn van het
 BOEK. overwinteren in eenige dezer Noorderlyke streken. Hy be-
 1778. greep ten langen lesten, dat geen plaats voor hem en zyn Volk
 Septemb. gunstiger kon zyn dan de Sandwich Eilanden, werwaards hy
 dan ook besloot den koers te zetten, na alvorens zich van
 het benoodigde water te voorzien, welk gewigtig artykel hy
 voornemens was in de een of andere haven aan de Kust van A-
 merika te zoeken, in 't Zuidwaards stevenen langs het vaste
 land van dat Weerelddeel; dan, indien hy daar in niet mogt
 slagen, zou hy trachten Samganoodha te bereiken, welke ha-
 ven bestemt was tot de verzamelplaats onzer Schepen, in-
 gevalle dezelve van elkanderen mogten afraken.

In den morgen van den 17. September, ligten wy het an-
 ker, en op den 18. hernamen wy onze vaart langs de Kust.
 Op den middag peilden wy vyf vademen water; wy zagen
 Besborough Eiland ten Noorden, en nog een ander Eiland,
 dat wy Stuarts Eiland noemden, ten Zuiden 66 gr. West, en
 zогten een doortogt tusschen dit laatste Eiland en het vaste
 land; maar toen de boots, die wy voor ons uit hadden, sein
 gaven van slegts drie vademen water te peilen, stevendende
 wy buiten het Eiland om, en seinden de sloepen zich te voe-
 gen tusschen het strand en de Schepen.

Stuarts Eiland ligt op 63 gr. 35 min. Noorderbreedte, op
 den afstand van zeventien Zeemylen van Kaap Denbigh. Het
 heeft zes of zeven mylen in deszelfs omtrek, is op zommige
 plaatzen tamelyk hoog, maar meerendeels laag land, met
 eenige klippen aan de Westzyde. 't Grootst gedeelte van de
 Kust van 't vasteland is laag land, maar verder landwaards
 in bespeurden wy hoog land. Tegen over het Eiland van
 Stuart is een uithoek, door ons Kaap Stephens betyelt, op 63
 gr. 33 min. Noorder breedte en 197 gr. 4 min. Oosterlengte.
 Langs het strand, zoo van 't Eiland als van den vasten wal, za-
 gen wy eenig hout dryven, schoon wy geen enkelen boom op
 een van beiden konden bespeuren. By gelegenheid zouden hier
 Schepen kunnen ankeren, tusschen het Vasteland en de
 Noord-Oostzyde van 't Eiland; in vyf vademen water, be-
 schut tegen de Ooste, Weste en Zuide winden, maar de
 plaats

plaats ligt open voor de Noorde winden, alzo het land, in die rigting, te ver af is om eenige veiligheid of dekking te kunnen verschaffen. Alvorens Stuarts Eiland te bereiken, zeilden wy voorby twee kleene Eilandjes, tusſchen ons en het Vaste land gelegen, en de Kust langs zeilende, zagen wy verſcheide Inboorelingen op 't ſtrand, die door teekenen ons ſcheenen uittenoodigen nader by te komen.

Zoo haast wy buiten 't Eiland waren, ſtuurden wy Zuid ten Westen, naar 't Zuidelykſte vaste land, dat binnen het bereik van ons gezigt was, tot agt uren 's avonds, toen de diepte van 't water ſterk verminderde, weshalven wy het naar 't Noorden wendden, tot in vyf vademen diepte en den nacht bleven af en aanhouden. Op den 19., hernamen wy onzen Zuidelyken koers, maar ondieptens noodzaakten ons meer naar 't Westen te houden; de wind begon ſterk aantewakkeren, uit den Oost Noord Oosten, des werd het hoog tyd voor ons naar dieper water te zoeken, en een Kust te verlaten, waar wy niet langer veilig waren. Wy ſtaken derhalven by den wind Noord op, en kwamen langzamerhand in agt vademen water.

Toen wy by den wind ſtaken, waren wy omtrent twaalf Zeemylen ver van 't Vaste land, en negen ten Westen van Stuarts Eiland. Wy vernamen geen land ten Zuiden van Point Shallow-water, welks ligging Kapitein Cook gistre op de Noorderbreedte van 63 gr.; zoo dat tusſchen deze breedte en Shoat Neſs op 60 gr. de Kust niet is nageſpeurd. Waarschynlyk is dezelve enkel genaakbaar voor boots of zeer kleene Vaartuigen; of, indien 'er doortochten zyn voor grooter Schepen, zou het vry wat tyd verëiſchen die opteſporen. Van den top van de mast zagen wy de Zee, zoo ver 't oog reiken kon, bezaait met droogtens en banken; het water was modderig en wankleurig, en veel verſcher dan in de plaatsen daar wy laatst geänkert hadden. Hieruit maakten wy op, dat in deze onbezogte ſtreek een zeer groote Rivier ergens moest uitwateren.

Op Woensdag den 23., zagen wy, by 't aanbreken van den dag, land, op den aſtand van zes of zeven Zeemylen.

IV Op dezen afstand deedt het zich op als een kluft Eilanden,
BOEK. doch het was slechts één Eiland, het welk eene uitgestrekt-
1778. heid had van dertig Engelsche Mylen. Kapitein Cook be-
Septemb. vond naderhand, dat het den Russen geheel onbekent
 was; hy beschouwde het derhalven als één onzer ontdek-
 kingen, en noemde het Gore's Eiland. Het scheen on-
 vruchtbaar en zonder bewooners, ten minsten wy zagen 'er
 geene op; ook zagen wy 'er zoo veele Vogels niet om
 heen, als wy te voren gezien hadden; doch wy zagen 'er
 eenige Zee-otters, een Dier, het welk wy niet op hoo-
 ger breedte hadden aangetroffen.

Wy bleven een Oosterlyken koers houden, tot agt uren
 's morgens, van den 25., toen de Resolution een lek kreeg
 onder stuurboords onderspiegel, weshalven wy genoodzaakt
 waren een pomp gaande te houden. Wy dorsten niet wagen
 het Schip over een anderen boeg te wenden, maar bleven
 West aan stevenen tot 's anderen daags, om zes uren, toen
 wy 't Schip voor den wind omwendden en Oost aan hielden,
 wanneer wy geen ongemak van 't lek meer bespeurden, een
 blyk dat het boven water was, het welk ons niet weinig ge-
 rustheid baarde.

October. Eindelyk zagen wy, den 2. October, met het aanbreken
 van den dag, het Eiland Onalashka, in eene Zuid-Ooste-
 lyke strekking. Wy zetten het op de Baai aan, tien mylen
 ten Westen van Samganoodha, bekend by den naam van
 Egoochshat; maar het water te diep vindende, verlieten
 wy dezelve zeer spoedig. De Inboorlingen kwamen ons dik-
 wyls bezoeken; en bragten gedroogde Salm en anderen Visch
 mede, welk ons Volk gretiglyk ruilde voor Tabak. Slechts
 weinige dagen te voren was al de Tabak, die ons nog over-
 bleef, onder hen uitgedeelt; schoon 'er toen niet half ge-
 noeg was om hunnen eisch te voldoen, (zoo een onbedagt
 en onvooruitziend schepzel is een Engelsch Matroos,) wa-
 ren zy 'er thans zoo rykelyk mede, als of wy een haven van
 Virginie ingelooopen waren: ook rees in minder dan twee da-
 gen, de prys van die waar, meer dan duizend ten honderd.
 Den volgenden dag kwamen wy, om een uur namiddag, in
 de

de haven van Samganoodha ten anker, en, op den 4., werden 's morgens de timmerlieden te werk gezet om den huid afteligen van en beneden de verdubbeling van de Resoluti-
ons stuurboord zyde. Zy vonden verscheide naden geheel open, zoo dat men zich niet langer verwonderde wegens de meenigte water, welke wy in 't Schip gekregen hadden. Wy ruimden de Visch en rantzoon kamers benevens het achterhol, en schikten de dingen zoodanig, dat, ingeval van toekomstende lekken van dien aart, het water terstond naar de pomp konde komen. Behalven dit werk, en het innemen van ons benoodigde water, ruimden wy het voorhol en namen eenige ballast in.

De groentens en kruiden, hier voorheen gevonden, waren thans meest aan 't afnemen. De besen waren 'er nog in meenigte, en een derde van ons Volk kreeg, by beurten, verlof om ze te gaan inzamelen. De inwoonders bragten 'er insgelyks eene meenigte aan: en zoo de beginzels der Scorbut mogten gehuisvest hebben by iemand van 't Volk der beide Schepen, is het zeker, dat het gebruik van deze besen, en het drinken van jopenbier, van 't welk zy om den anderen dag hun rantzoon kregen, die kwaal tot in den grond zou genezen hebben.

Wy voorzagen ons insgelyks overvloedig van Visch en kregen rykelyk Zalm, zoo wel versch als gedroogt, welke de Inboorlingen ons aanbragten. De versche Zalm was thans op zyn best; maar 'er was een soort van Zalm, van ons, om de gedaante van den kop, kromneuzen genaamt, die wy maar tamelyk vonden. Dikwyls vingen wy met den zegen, aan het hoofd van de Baai, eene meenigte Zalm, Forellen en Heilbot, waaronder Botten waren, die twee honderd vier en vyftig ponden wogen. Naderhand bedienden wy ons van de lyn en hoek. En alle morgens zonden wy een boot met Volk uit om te vischen, die meest altoos te rug kwam met agt of tien Heilbotten, aan welken al ons Scheepsvolk overvloedig genoeg had. Dit was een uitmuntende Visch, en weinige onzer Matrozen, die denzelven niet boven den Zalm

IV.
BOEK.
1778.
October.

keurs

tv. keurden. Deze Visfchery stelde ons des in staat om den voor-
 BOEK. raad van Scheepspyze zeer te doen strekken.
 1778. Op den 8., ontving Kapitein Cook, uit handen eens in-
 October. boorelings van Oonalashka, genaamt Derramoushk, een zeer
 zonderling geschenk, aangezien de plaats waar wy ons thans
 bevonden. Het was een roggebrood, of liever een pastey
 in de gedaante van een brood, inwendig met Zalm gevult,
 die wel gepépert was. Dezelfde mensch had een dergelyk
 geschenk mede gebragt voor Kapitein Clerke, en een brief-
 je voor ieder Kapitein, geschreven in een taal, welke wy
 geen van allen verstonden. 't Was zeer natuurlyk ons te
 verbeelden, dat deze beide geschenken ons gezonden werden
 van eenige Russen, die hier in de nabuurschap 't huis be-
 hoorden, en uit dien hoofde zonden de Kapiteinen, by den-
 zelfden bode, aan deze onbekende Vrienden, eenige flessen
 Rum, Wyn en Bier, niet twyfelende of zulks zou ten hoog-
 sten aangenaam zyn. Kapitein Cook liet den bode verzellen
 door den Korporaal Lediard, een schrandere man, met oog-
 merk om eenig nader bescheid te hebben, en met last dat
 indien hy eenige Russen mogt ontmoeten, hy aan dezelve
 zou trachten te doen verstaan, dat wy Engelschen waren,
 Vrienden en Bondgenoten van hunne Natie.
 Op Saterdag den 10., keerde Korporaal Lediard terug met
 drie Rusfische Zeelieden of Bonthandelaars, die met verschei-
 de anderen hun verblyf hielden te Egoochshat, waar zy ee-
 nige pakhuizen hadden, benevens een Woonhuis en een sloep
 van omtrent dertig tonnen groot. Een dezer Russen was de
 Schipper of Stuurman van dit Vaartuig. Alle drie waren zy
 kundige, hupsche lieden, zeer gereed om ons te onderrigten
 van 't geene wy verlangden te weten. Doch by gebrek aan
 een tolk, konden wy malkanderen niet dan met moeite ver-
 staan. Zy scheenen eene volkomen kennis te hebben van de
 pogingen door hunne Landslieden aangewend om de Yssee
 te bevaren, en van de ontdekkingen, die van Kamschatka
 gedaan waren door Beering, Tschirikoff en Spangenberg.
 Maar zy hadden geen het minste denkbeeld van dat gedeelte
 der weereld, tot welke de kaart betrekking had van den Heer
 Stah-

Stæhlin, toen wy dezelve aan hen vertoonden. Kapitein Cook wees hen, op die kaart, Kamschatka en eenige andere plaatzen aan: zy vraagden hem of hy de Eilanden gezien had, die daar verbeeld werden; en toen hy, neen, zeide, bragt een hunner zyn vinger aan de kaart, op een plaats, daar een aantal Eilanden getekend waren, zeggende dat hy daar gekruist had om naar Land te zoeken, maar dat hy 'er geen land had aangetroffen. De Kapitein haalde nu zyn eigen kaart voor den dag, en bevond dat zy geen kennis altoos hadden van eenig gedeelte van de Amerikaansche Kust, behalven van dat gedeelte tegen over dit Eiland gelegen.

De drie Rusfen, den ganschen nacht over gebleven zynde by den Commandeur, gingen den volgenden morgen een bezock geven aan Kapitein Clerke, en vertrokken toen, ten uitersten voldaan over het genoten onthaal. Zy beloofden binnen weinige dagen te zullen wederkomen en een kaart mede te brengen van de Eilanden, gelegen tusfchen Kamschatka en Oonalashka.

Terwyl Kapitein Cook en de Heer Webber zich in een Dorp bevonden niet ver van Samganoodka, den 14. kwam 'er 's avonds een Rus aan, die de voornaamste man was onder zyne landslieden op dit en den naburige Eilanden. Zyn naam was Erasim Gregoriaff Sin Ismyloff. Hy landde hier in een Kanoo, die drie lieden voer, en was verzeld van twintig of dertig kleiner Kanoos, die elk slechts één man voerden. Zoo haast hy geland was, werd 'er een kleene tent voor hem opgeslagen, die zy hadden medegebragt, waar na zyne lieden, voor zich zelven, andere tenten oprigttten, die zy van hunne Kanoos en Schopriemen maakten, en met gras dekten. Ismyloff noodigde den Kapitein en den Heer Webber in zyne tent, en dischte eenige gedroogde Zalm en besfen voor hen op. Hy scheen een verstandig man te zyn; en 't speet den Kapitein geweldig niet met hem te kunnen spreken als by teekenen en met behulp van cyffer en andere letters. De Kapitein noodigde hem tegen den volgenden dag aan boord van de Resolution, daar hy des anderen daags met al zyn gevolg zig liet vinden; hy hadt zich dicht by ons

19.
BOEK.
1778.
October.

IV. komen nederzetten, ten einde met meer gemak zyne op-
 BOEK. wagting by ons te kunnen maken.
 1778. Kapitein Cook hoopte de kaart van hem te zullen beko-
 October. men, welke de drie Rusfen ons beloofd hadden, doch hy
 werd te leur gestelt. Ismyloff zeide hem die toe, en hield
 zyn woord. De Kapitein vond hem zeer kundig in de Land-
 kennis van deze streken en in alle de ontdekkingen door de
 Rusfen in deze gewesten gedaan.

Ismyloff niet alleen, maar ook al de anderen betuigden, dat
 zy niets kenden van het Amerikaans Noorderlyk vastland;
 en dat noch Luitenant Synd, noch eenig ander Rus, 'er in de
 laatste jaren geweest hadden. Zy noemden het by denzelf-
 den naam, door den Heer Stæhlin aan zyn groot Eiland, dat
 is, Alaschka, gegeven. In den achtermiddag, na het mid-
 dagmaal gehouden te hebben, by Kapitein Clerke, ver-
 trok Ismyloff met al zyn gevolg, doch beloofde binnen wei-
 nige dagen te zullen wederkomen; dienvolgens ontvingen wy
 den 19. een ander bezoek van hem; medebrengende de bo-
 vengemelde kaarten, welke hy aan Kapitein Cook toefstond
 te copiëeren, en op welken de volgende aanmerkingen
 vielen.

Deze kaarten waren twee in getal en beide met de pen ge-
 teekent, zy scheenen zeer echt te zyn. Een derzelve be-
 vatte de Zee van Penshinskian; de Kust van Tartarye tot
 op de Noorderbreedte van 41 gr.; de Kurilische Eilanden, en
 het Schier-Eiland van Kamschatka. De Heer Ismyloff gaf
 ons te kennen, dat een groot gedeelte van de Zeekust van
 Kamschatka door hem zelf verbeterd was; ook beschreef hy
 het werktuig daar toe door hem gebeezeit, het welk een
 Theodolite moet geweest zyn, een werktuig, dat in de Land-
 meetkunde gebruikt word, om hoogtens en afstanden te me-
 ten. Hy zeide ons insgelyks, dat 'er slegts twee havens wa-
 ren, aan de gansche Oostelyke Kust van Kamschatka, om
 Schepen te bergen; namenlyk de Baai van Awatska, en de
 Rivier Olutora, in 't binnenste der Golf van dien naam; dat
 'er niet eene haven was aan de Westkust; en dat Yamsk de
 eenige was, behalven Okotsk, aan de gansche Westelyke zy-
 de.

de van de Zee van Penshinschian, tot daar men komt aan de Rivier Amur. De Kurile Eilanden hebben maar eene haven en deze is aan de Noord-Oostzyde van Mareekan, daar de Rusfen een grondvesting hebben.

De andere kaart bevatte alle de ontdekkingen der Rusfen, ten Oosten van Kamschatka, naar den kant van Amerika. Dat gedeelte van de Amerikaansche Kust, op welke Tschirikoff verviel, word in deze kaart gesteld tusfchen de Noorderbreedte van 58 gr. en 58½ gr. en van 75 gr. Oosterlengte van Okotsk, of 218½ gr. van Greenwich; en de plaats, waar Beering ankerde, op 59½ gr. Noorderbreedte en 63½ gr. Oosterlengte van Okotsk of 207 gr. van Greenwich. Om niets van de lengte te zeggen, welke om verscheide redenen gebrek- kig kan zyn, verschilt de breedte van de Kust door Beering en Tschirikoff ontdekt, byzonderlyk dat gedeelte door den laatsten gezien, verbazend met de kaart van den Heer Mul- ler. Maar welke van de kaarten gebrekkelykst is, die, wel- kede de Heer Ismyloff ons liet zien, of die van den Heer Mul- ler, zou moeilyk te besliffen zyn.

Ismyloff bleef by ons tot 's avonds van den 21. en nam toen zyn laatste afscheid van ons. Kapitein Cook vertrouw- de aan zyne zorg een brief voor de Heeren van de Admira- liteit, in welken een kaart gesloten was, van alle de door ons bezogte Noorderlyke kusten. Ismyloff verzekerde dat er in 't voorjaar gelegenheid zou zyn om dien brief naar Kamschatka, of Okotsk te vervorderen, en dat dezelve den volgenden winter te Petersburg zou zyn. Hy gaf den Ka- pitein een brief aan den Majoor Behm, Landvoogd van Kam- schatka, die op dat Schier-Eiland te Bolcheretsk verblyf houdt; en eenen anderen aan den bevelvoerenden Officier van Petropaulowska.

De Heer Ismyloff scheen bekwaamheden te bezitten, een hooger stand waardig dan hy thans bekleedde. Hy was zeer ervaren in de Starrenkunde en in de nuttigste takken der Wis- kunde. Kapitein Cook verëerde hem een Octant van Had- ley; en schoon hy misfchien te voren 'er nooit een gezien had, begreep hy fchielyk 't gebruik dat 'er van gemaakt kon worden.

IV.
BOEK.
1778.
October.

IV. Op Donderdag den 22., poogden wy met een Zuid-Oos-
 ten wind naar Zee te zeilen, maar konden het niet volvoe-
 ren. In den namiddag van den 23. werden wy bezogt van
 eenen Jacob Ioanovitch Soposnicoff, een Rus, Bevelhebber
 van een klein Vaartuig te Oomanak. Hy scheen een zeer
 zedig mensch en wilde geen sterken drank gebruiken, van
 welke de andere Russen, die wy aan deze plaats ontmoet
 hadden, zeer groote liefhebbers waren. Hy scheen te we-
 ren van St. Peter en St. Paul, en wist naauwkeuriger dan de
 Heer Ismyloff den prys van onderscheiden artykels, maar, vol-
 gens zyne onderrigting, was alles wat wy benoodigt hadden, in
 die haven schaars en zeer duur. Hy gaf ons te verstaan, dat hy
 in de aanstaande Mey Maand te Petropaulouska stond te zyn,
 en belast zou worden met Kapitein Cooks brief. Hy scheen zeer
 begeerig om het een of ander teeken van den Kapitein aan den
 Majoor Behm te kunnen overleveren; om aan dit verlangen te
 voldoen, zondt de Kapitein aan den zelfen een kleene kyker.
 Na dat wy aan deze Russen kennis kregen, ontvingen
 zy dikwyls een bezoek van onze Heeren, die altoos zeer
 heusch van hen onthaalt werden. Zy hadden een Woonhuis
 en twee Pakhuizen op het Eiland; en werden van veele Kam-
 schatdalers en Oonalashkaners bedient. Eenige andere In-
 boorelingen van 't Eiland, die van de Russen onafhangelyk
 scheenen, woonden te dier zelfde plaatze. De zulken, die
 den Russen toebehoorden, waren alle van 't mannelyk ge-
 slacht, en, nog jong zynde, van de ouderen afgenomen of
 gekogt. Wy zagen 'er thans twintig, die niet meer dan
 Kinderen waren: zy woonen allen in 't zelfde huis, de Rus-
 sen aan het oppereinde, de Kamschatdalers in 't midden en
 de Oonalaskaners aan 't lage einde, daar een ruime kookplaats
 is om hunne spyze te bereiden, welke meestäl bestaat in
 Visch, wilde wortels en bessen. Er is weinig verschil tus-
 schen de eerste en laaste tafel met betrekking tot de spyze, be-
 halven 't geen door 't Koken 'er aangedaan wordt, want de
 Russen weten hunne kost zeer smakelyk te maken; zelfs we-
 ten zy het Walvisch vleesch zoo wel toetebereiden, dat men
 'er

'er met smaak van eten kan: zy hebben een soort van pangebak, van fyn geslagen Zalmhuit gemaakt, dat zeer wel de plaats van brood kan vervullen. Nu en dan mogen zy eens brood proeven, of een schotel eten hebben daar wat meel onder gemengt is, doch dan gaan ze te gast. Indien wy het sap van besfen uitzonderen, het welk zy gewonelyk over den maaltijd slurpen, hebben zy geen anderen drank dan zuiver water, en mischien is 't zeer gelukkig voor hen, dat zy geen sterker drank bezitten.

Gelyk het Eiland hen voedsel verschaft, zoo voorziet het hen ook eenigermate van kleeding. Deeze bestaat hoofdzakelyk in beestenvellen. Het opperkleed, gemaakt als de kiel onzer voorlieden, reikt tot aan de kniën, onder het zelve dragen zy een hembdrok of twee; ook dragen zy een broek, een bonte muts, en laarsfen, van welke de zoolen van Rusfisch leder en de schaften van sterke ingewanden van Dieren gemaakt zyn.

Op alle de voornaamste Eilanden, tuschen Kamschatka en Oonalashka, vind men Rusfen, die 'er zich nederzetten om pelteryen te verzamelen. Bever en Otterhuiden worden 't meest van hen gezocht, vellen van minder waarde maken echter een gedeelte van hunnen handel uit. Wy verzuimden te vragen, hoe lang zy op Oonalashka en de naburige Eilanden gevestigd geweest waren; dan dit kan niet wel van eene late dagteekening zyn, als wy in aanmerking nemen de onderwerping der Inboorelingen. Deze bonthandelaars worden van tyd tot tyd, door anderen opgevolgt. Die wy ontmoetten, waren hier van Okotsk gekomen, in 't jaar 1776, en stonden in 1781 weder te vertrekken.

Wat de Inboorlingen van dit Eiland zelf betreft, zy schynen een zeer vreedzaam en onbeledigend Volk te zyn; in eerlykheid zou het ten voorbeelde kunnen dienen van de beschaafte Natiën. Dan, uit het geene wy by hunne naburen zagen, met welke de Rusfen geen verkeering hebben, zouden wy zeer sterk kunnen twyfelden of hunne oorspronglyke geëärtheid wel zoodanig geweest zy: en 't is eerder te denken, dat het een gevolg is van hunnen tegenwoordigen staat van onderwerping. Indedaad, indien wy de Rusfen

IV.
BOEK.
1778.
October.

IV. niet verkeerd begrepen hebben, waren zy genoodzaakt ge-
 BOEK. weest eenige gestrenge voorbeelden te stellen, alvorens zy
 1778. de Eilanders tot een geschikt Volk konden maken. Indien
 October. men, in den beginne, wezendlyk gestrengheden geëffent
 heeft, is de beste verschooning daar voor, dat ze de geluk-
 kigste gevolgen hebben getad, en dat 'er thans de grootste
 eensgezindheid heerscht tusssen de Russen en de Inboor-
 lingen. Deze laatste hebben op ieder Eiland hunne Opper-
 hoofden, en schynen eene ongestoorde vryheid en eigendom
 te genieten. Of zy den Russen schatting schuldig zyn, dan
 niet, konden wy niet te weten komen, doch wy hebben ee-
 nigen reden om te vermoeden dat zy cynsbaar zyn.

De Inboorlingen van Oonalashka zyn meest alle klein van
 gestalte, gedrongen, doch wel gemaakt. Ze zyn gemeenlyk
 kort van hals, en hebben zwartachtige dikke aangezichten,
 zwarte oogen, en kleine baarden; hun hoofdhaar is lang,
 zwart en sluik; de Mans dragen het van achteren loshan-
 gende, van voren snyden ze het af; de Vrouwen binden het
 gemeenlyk in een tros of bundel te zamen. In de kleeding
 van beiderlei kunne is ten aanzien van 't maakzel geen on-
 derscheid, het enig verschil is in de stof. De rok der
 Vrouwen word vervaardigt van Robbenvellen, en die der
 Mannen van Vogelvellen; beider kleeding hangt beneden de
 knien. De Vrouwen dragen geene andere kleeding. Maar
 de Mannen dragen over den rok een ander, gemaakt van 't
 ingewand van Dieren, daar 't water niet kan doordringen,
 'er is een kap aan, die zy over 't hoofd trekken. Eenige
 hunner dragen laarzen, en alle dragen ze een langwerpig ron-
 den hoed of kap van hout, met een holte daar 't hoofd in
 sluit. Deze kappen verwen zy met groen of andere kleuren
 en het bovenste gedeelte van den bol verciere zy met de
 lange borstels van eenig Zeedier, beregen met Korallen, voor
 aan hegten zy een of twee kleene beeldjes van been gemaakt.
 Zy schilderen zich niet; maar de Vrouwen prikken het aan-
 gezigt ligtelyk; beide Mannen en Vrouwen doorboren de on-
 derlip, en steken 'er zes dunne stukjes been in; men ziet ech-
 ter dit cieraad even zeldzaam by de Mannen als men het da-
 ge

gelyks by de Vrouwen aantreft. Eenige hegten Korallen aan de boven lip onder de neusgaten, en allen hebben zy oorcierzels.

Hun voedsel bestaat uit Visch en andere Zeedieren, uit gevogelt, wortels, besen en zelfs uit Zeewier. Des Zomers droogen zy eene meenigte Visch, welken zy in kleine hutten voor winterspys opleggen, en het is waarschyglyk dat zy tegen dien tyd van schaarsheid, zich insgelyks voorzien van besen en wortels. Hunne meeste spys eten zy rauw; en zoo zy al eenige Kookkunst oeffenen, bestaat dezelve in 't Kokken en Roosten, het was ten minsten de eenige welke wy 'er zagen, en denkelyk leerden zy de eerste van de Russen. Eenige hebben kleene kopere Ketels; die ze niet bezitten, bedienen zich van een platten steen met randen van klei. Kapitein Cook zag eens een Opperhoofd het middagmaal doen met den kop van een evengevangen Heilbot, van welken, twee der bedienden de ongewassen slymerige kiewen aten, eer de meester 'er iets van kreeg. Men ineedt vervolgens den kop van den Visch, die in Zee uitgespoelt werd, en op wat gras nedergelegd, toen sneed een der bediende eenige groote brokken van de Kaakbeenderen, en lag dezelve binnen 't bereik van het Opperhoofd, die ze met geen minder gretigheid verslond dan de Europeanen rauwe Oesters doen. Het maal gedaan zynde, werd het overige van den kop in stukken gesneden, en aan de bedienden gegeven, die met hunne tanden den Visch daar van affcheurden, en de beenen knaauwden als zoo veele honden.

Nademaal dit Volk zich niet beschildert, zyn hunne personen niet zoo taddig als de Wilden, die zich met allerlei vet of olie besmeeren; hunne huizen echter zyn ruim zoo luizig en morsig, deze bouwen zy op de volgende wyze: zy graven in den grond een langwerpig vierkante put, zelden meer dan vyftig voeten lang en twintig voeten breed; zelfs is in 't algemeen de ruimte minder. Over deze put leggen zy een dak van hout, het welk zy aan het strand, daar de Zee het aanspoelt, verzamelen. Dit dak word eerst met rietgras, vervolgens met aarde bedekt, en heeft des het uitwendig

voor-

rv.

BOER.

1778.

October.

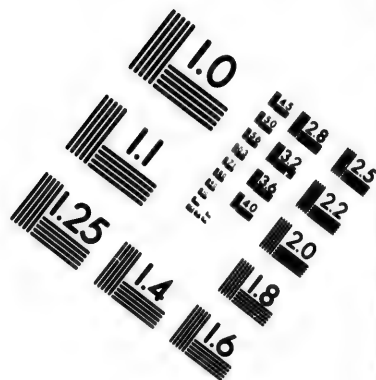
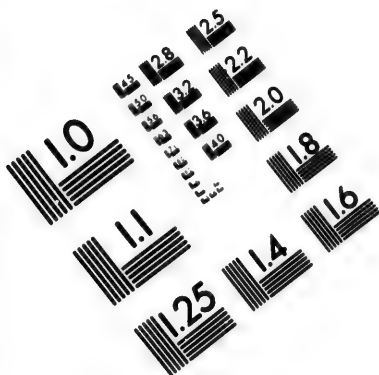
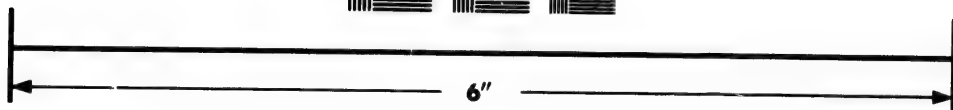
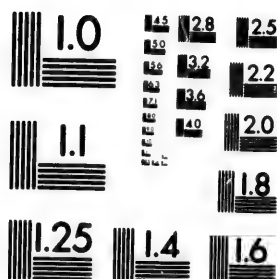

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

10

19. **DOEK.** 1778. *October.* voorkomen van een mestvaalt. In 't midden van het dak, naar beide einden, word eene vierkante opening gelaten, de eene geschikt voor 't inlaten van 't daglicht, de andere om in en uittegaan door middel van een post of staak, welke ten einde is uitgehakt met keepen. In sommige dier huizen is beneden nog eene andere ingang. Rondom de wanden dezer hutten hebben de gezinnen (want verscheiden wonen 'er te zamen) hunne afgezonderde plaatzen, waarin zy gaan slapen en zitten te werken; niet op banken, maar in een soort van een uitgehoolde bak, langsden binnenkant der hut, en bedekt met Matten; dit gedeelte word tamelyk zuiver gehouden, het welk men niet kan zeggen van het middelste gedeelte voor alle de familien geschikt, want schoon zy 't met gedroogt gras bestroijen, wordt 'er echter alle vuiligheid ter neder gesmeten; ook staat 'er de pis-bak, welker stank niet verbeterd wordt door de rauwe huiden, of het leder dat men 'er telkens mede besprengt of natmaakt: agter en boven de bak plaatzen zy de weinige goederen, die zy bezitten, als matten, vellen of vachten en kleederen.

Hun Huisraad bestaat in emmers, kannen, houten nappen en lepels, gevlogte manden en zomtyds in een Russische ketel of pot, alles vry net gemaakt, alhoewel wy by hen geen andere gereedschappen zagen dan het mes, en een stuk plat yzer, in den vorm van een beitel, gezet in een krom houten handvatzel.

Schoon de Rusfen onder dit Volk wonen, bevonden wy dat hetzelfde minder yzer bezat dan de andere Stammen, die wy op het vasteland van Amerika hadden aangetroffen, en die nooit Rusfen gezien, noch mischien eenige gemeenschap met dezelve gehad hadden. Misfchen verkoopen zy voor eenige Kora'en en voor een weinig tabak en snuif alles, wat zy misfen kunnen, want weinige onder hen, die niet rooken. snuiven en tabakkaauwen.

Zy schenen geen meer yzers te verlangen, of eenige andere werktuigen te ontbreken, behalven naai naaldens, want de hunne waren van been; met deze naaijen zy hunne Kanoos, en hunne kleederen, ook borduren zy 'er mede. In
ste-

stede van garen, bedienen zy zich van zenuwdraden, welke zy tot de verëischte dikte weten te splyten. Al het naaiwerk wordt door de Vrouwen verrigt. Zy zyn Kleeder en Schoenmaaksters, ook maken zy de Kanoos of overtrekken dezelve; want, naar alle waarschyntlykheid, stellen de Mannen het bintwerk te zamen, over 't welk de vellen getrokken worden. Matten en korven maken zy van rietgras, vry sterk en fraai. Indedaad, 'er heerscht eene netheid en volmaaktheid in het grootst gedeelte van hun Handwerk, waar door zy toonen, dat het hun noch aan vinding, noch aan vlyt ontbreekt.

In geen hunner huizen zagen wy een haarfte; zy verlichten en verwarmen dezelve met lampen, welke, hoe eenvoudig ook, volmaakt aan 't oogmerk beantwoorden. Zy zyn gemaakt van een vlakken steen, aan de eene zyde als een Schotel uitgeholt. In het uitgeholde gedeelte doen zy olie, en tot een lemmet gebruiken zy gedroogt gras. Beide Mannen en Vrouwen warmen zich over dezelampen, die zy voor eenige minuten tusschen hunne beenen, en onder hunne kleederen zetten. Zy verwekken vuur door tegenbotfing of wryving; het eerste door twee steenen tegen elkander te slaan, waar van de een vooraf met zwavel is bestreken; het tweede, door middel van twee stukken houts, waarvan het een vlak, en het ander een stok is, van omtrent anderhalve voet lang; het gepunte einde van den stok zetten zy op het andere stuk, draaijen denzelven als een drillboor, en verwekken vuur in weinige minuten. Deze wyze van vuur maken is algemeen in verscheide deelen der wereld; en niet alleen in gebruik by dit Volk, maar ook by de Kamschatdalers, de Groenlanders, de Brazilianen, de Otaheiters, de Nieuw-Hollanders en waarschyntlyk by veele andere Volken. Eenige geleerde en schrandere Mannen hebben, uit deze gewoonte, trachten te betoogen, dat dit en dat Volk van dezelfde herkomst is; doch toevallige overeenkomsten, in weinige byzondere gevallen, kunnen zulk een besluit niet ten vollen wettigen; ook zal, aan den anderen kant, de strydgheid in zeden of gebruiken, tusschen twee

IV.
BOEK.
1778.
Oomber.

IV. onderscheiden Natiën, geen bewys opleveren, dat ze van
BOEK. verschillende herkomst zyn.

1778. Wy vonden by dit Volk geen verdedigend of aanvallend
October. wapentuig. 't Is echter niet te verönderstellen, dat de Rus-
fen het zelve in dien verdedigloozen staat vonden; mischien
wel dat zy het, ter hunner eigene veiligheid, ontwapenden.
Insgelyks kunnen Staatkundige beweegredenen den Rusfen
aangezet hebben om geene groote Kanoos aan deze Eilanders
toetestaan; want wy kunnen bezwaarlyk gelooven, dat zy
oorspronglyk geene zoodanige Kanoos zouden gehad hebben;
daar wy ze by alle hunne naburen aantroffen: hoe 't ook zy,
één of twee groote Kanoos, welke wy hier zagen, behoor-
den aan de Rusfen; onder de Eilanders zagen wy niet dan
kleine, en wel van de kleinste, welke wy op de Amerikaan-
sche Kust gezien hadden, schoon in de samenstelling zeer
weinig verschillende; zy loopen wat stomp af aan de achter-
steven, de voorsteven is gevorkt, en de boventand van de
vork steekt met een bogt boven de onderste uit, welke laatste
gelyk loopt met de oppervlakte van 't water; 't is opmerke-
lyk dat zy hunne Kanoos dus samenstellen, want de vork vat
gemeenlyk alles wat zy ontmoeten; om zulks nogthans te ver-
hoeden, plaatzen zy een kleene stok tuschen de beide pun-
ten. Zy maken hunne Kanoos, naar de wyze der Esquimaux
en Groenlanders, en stellen ze zamen van dunne balein stroo-
ken, welke zy met robbevellen overtrekken of bekleeden:
ze zyn gemeenlyk twaalf voeten lang, agt duimen breed in
't midden, en hebben eene diepte van twaalf of veertiendu-
men. Zomtyds kunnen zy twee personen voeren, van wel-
ke de een zich in de ronde opening plaatst, ten naasten by
in 't midden van de Kanoo, en de andere zich in de Kanoo ge-
heel uitgestrekt nederligt. Om die opening is een rand of hou-
ten hoepel, met vellen van ingewand omboord, die gelyke en
beurs te samengetrokken of geopent kunnen worden met ledere-
koorden. De persoon, die in deze ronde opening zit, trekt
het vel dicht toe om zyn middel over zyn darm-rok, van welke
de mouwen dicht om de hand sluiten, gelyk de kraag om den hals;
de muts of kap sluit dicht om zyn hoofd, en word bedekt door
den

den houten hoed, zoo dat 'er noch water in zyn lighaam, noch in de Kanoo kan dringen, en indien hetzelfde in de laatste mogt doordringen, droogt de Kanoo-voerder het uit met een spons. Zy gebruiken een dubbele Schopriem, welke met beide handen in 't midden word gehouden, en waarmede zy het water dan aan deze dan aan geene zyde slaan, met eene snelle en regelmatige beweging; waar door de Kanoo vry wat wegs, in een volkomen rechte lyn, in korten tyd aflegt. Alhoewel ons Schip, in 't zeilen van Egoochshak naar Samganoodha, zeven Engelsche mylen in een uur aflei, bleven twee of drie Kanoos ons met roeijen, of voortstuwen, byhouden.

Hun Jaagen Vischgereedschap voeren zy, in daar toe gemaakt stroppen, op hunne Kanoos mede. Alles is ongemeen net gewerkt van hout en been, en verschilt zeer weinig by 't geen de Groenlanders gebruiken. Het eenige onderscheid is in de punt van den Werp-pyl of Harpoen, welke in sommige, door ons op dit Eiland gezien, niet boven een duim lang was, daar die der Groenlanders, volgens Crantz, bykans agttien duimen lang zyn. Eenige hunner gereedschappen zyn indedaad kunstig gemaakt, even als hunne schigten die gemeenlyk van hout en omtrent vier voeten lang zyn, het eene einde is been, waarin, door middel van een pypje of kokertje, een ander stukje been, dat gebaard is, vast zit, doch zoo gemaakt, dat het gemaklyk los laat, dit word in 't midden van de stok verzekert aan eenen dunnen senuwdraad. Zoo rasch een Vogel, Visch, of ander Dier getroffen wordt, slipt het gepunte beentie uit het pypje, en blyft door middel van den baard of weerhaak in het lichaam vast. De schigt dryft als een boei op 't water, wyst het spoor van 't Dier aan, en strekt tevens om het merkelyk aftematten, waar door men zich 'er gemaklyk meester van maakt. Deze schigten worden door de Inboorlingen over detweehonderd voeten ver geworpen met veel kracht en behendigheid. Zy zyn ongemeen afgerigt in het treffen van Zee en Rivier-visch. Behalven dit Vischgereedschap hebben zy ook lynen, hoeken, netten, en fuiken, daar ze gebruik van maken. Hunne lynen zyn van gevlochte senuwdraden, en hunne hoeken van been gemaakt.

IV.
BOEK.
1778.
October.

IV. BOEK. 1778. October. Walvisfchen, Bruinvisfchen, Bots - Koppen, Heilboth, Zwaardvisch, Zalm, Forellen, Kabeljaauw, Tong, plat en andere zoorten van Visfchen worden aan dit Eiland gevonden; maar Heilboth en Zalm, fchynen 'er overvloedigst, en van dezelve leeven de bewoners dezer Eilanden grootendeels; ten minften, deze zyn de eenigfte foorten van Visch, die wy zagen, dat zy, uitgenomen Kabeljaauw, tot winter voorraad oplagen.

Robben en al dat soort van Zee - Dieren, zyn hier zoo veelvuldig niet als in andere Zeëen. Dit kan niemand vreemd voorkomen, die weet, dat 'er naauelyks een strek is aan wederzydsche Kusten of een bewoond Eiland tusfchen dezelve gelegen, of 'er worden inwoners gevonden, die op deze Dieren jachtmaken, om ze tot spyze en kleeding te gebruiken. Walrusfen worden by meenigte aan het ys gevonden, en de Zee - Otter word zelden ergens aangetroffen dan in deze Zee. Wy zagen ook zomtyds een Dier, van kop als een Rob, doch grooter van lichaam, het blies op de wyze der Walvisfchen, 't was wit van kleur met donkere plekken. Mifchien wel dat het de Zee - Koe of *Manati* ware.

Water gevogelt word hier in zulk een aantal niet gevonden, noch in zulk eene verscheidenheid, als in de Noorderlykste strecken van den Atlantifchen Oceaan. Wy hebben 'er nogthans hier aangetroffen, die wy ons niet konden herinneren ergens elders gezien te hebben; inzonderheid de *Alca Monochroa* of Papegaiduiker van Stellen, en een zwarte en witte Eendvogel, welke ons toefcheen te verschillen van het Steen - Eend, door Krashenikoff beschreven in zyne Historie van Kamschatka. Alle de andere Vogels, door ons gezien, zyn door dien Heer vermeld, uitgezondert eenige, die wy digt by 't ys zagen; de meeste dezer, zoo niet alle, zyn beschreven door Martin, in zyne Reize naar Groenland. 't Is eenigermate zonderling, dat de Penguins, die men telkens in veele oorden der wereld ontmoet, niet gevonden worden in deze Zee. De Albatrossen of Fregat Vogels zyn 'er insgelyks fchaars.

De weinige Landvogels van ons in deze strecken gezien, zyn

zyn dezelfde als de Europeefche; doch daar wy ons geheel tot de Zeekusten bepaalden, hadden wy weinig gelegenheid om de Dieren, of Gewasfen, des lands te ontdekken, en 't is zeer waarfchynelyk dat 'er veele andere waren, die niet onder ons oog kwamen. In de Bosfchen van Northons Sound, fchoot iemand onzer een' overfchoonen Vogel; welke wy vernemen dat zomtyds in Engeland gevonden word, bekend onder den naam van *Chatterer*, dat is fnaterer. Ons Volk zag 'er andere kleene Vogels, als de Goudvink, de Secht, de Geelgors, en de Mees; weinige Insecten zyn 'er, behalven Muggen, en van het kruipende gedierte zagen wy 'er geen dan Haagdisfen. Men vind op Oonalashka, noch op eender naburige Eilanden geen Harten, ook vind men 'er geen Huisdieren, zelfs geen Honden. Weezels en Vosfen waren de eenige viervoetige Dieren, die wy 'er aantroffen; doch de Inboorlingen verhaalden ons, dat zy ook Hazen hadden, en de Bergrotten, daar Krashenikoff van meld. Uit dit alles, kan men ligt nagaan, dat de Inwooneren meest bestaan van 't geene de Zee hen oplevert; ook zyn zy aan de Zee het hout verschuldigt, van 't welk zy hunne huizen bouwen, en andere noodwendigheden vervaardigen; dewyl op geene dezer Eilanden, noch op de bygelegen Kust van 't vaste land, een enkelen boom groeit.

Men verhaalt ons, dat de zaden der planten en gewasfen, door verscheide middelen, van het eene gedeelte der weereld tot het andere zyn overgevoerd, zelfs tot op de Eilanden, in 't midden der grootfte en uitgestrekte Oceaan gelegen, en wyd afgecheiden van eenig ander land. 't Is derhalven opmerkelyk, dat 'er geen boomen groeijen in dit gedeelte des Vastenlands van Amerika, noch op eenige der nabygelegen Eilanden. Ongetwyfelt zyn ze even zoo wel gelegen om zaden te ontvangen, langs alle die onderscheidene wegen, van welke men ons spreekt, als die Kusten, welke overvloed van houtgewas hebben: Mifchien heeft de natuur aan zommige gronden het vermogen geweigerd om boomen voorttebrengen, zonder behulp der kunst. Wat het dryf hout betreft, dat op deze Eilanden aanfpoelt, 'er is

IV.
BOEK-
1778.
October.

iv. geen twyfelen aan of het komt uit Amerika. Want alhoe-
 BOEK. wel 'er geen hout op de naburige vaste Kust moge groeijen,
 1778. kan 'er genoeg dieper landwaards in wasfen, dat met de Wa-
 October. tervloeden in de Lente ontwortelt, weggespoelt, en in Zee
 gedreven word. Niet weinig kan 'er ook aankomen van de
 houtryke Kusten; hoe verre dezelve ook van dezen oord zyn
 afgelegen.

Een groote verscheidenheid van Planten word op Oona-
 lashka gevonden, waar van veele gelyk zyn aan de Euro-
 peefche, aan die van Newfoundland, en andere oorden
 van Amerika; andere, welke men insgelyks te Kamfchat-
 ka vind, worden van beider Inboorlingen daar en hier
 geëten, van alle welke planten Krashenikoff onseene beschry-
 ving heeft medegedeelt. De voornaamfte dier planten is de
 Saranne of lelie wortel; welke omtrent zoo groot is als de
 Knoflook, rond en faamgesteld uit eene meenigte bolleties
 en korrels. Gekookt, gelykt ze eenigzins naar Salep of Sa-
 lop, en heeft geen onaangename fmaak, maar deze wortel
 fchynt 'er niet zeer overvloedig te zyn.

Onder de spyze, die de Inboorelingen gebruiken, kan
 men ook eenige andere wilde wortels tellen; de steel van een
 plant niet ongelyk aan de Angelica; en eene groote verschei-
 denheid van besfen, als kraakbesfen, blaauwbesfen, braam-
 besfen en heidebesfen, behalven nog eene kleene roode bes,
 welke in Newfoundland by den naam van Patrys-bes genoemd
 word; en eene andere bruine bes, die ons onbekent was,
 deze had eenigzins den fmaak van een fleepruim, maar ver-
 ichilde voor 't overige in allen opzichte van dezelve: als
 men ze in meenigte eet, is zy zeer zamentrekkende. Men
 kan 'er Brandewyn van ftoeken. Kapitein Clerke poogde 'er
 eenige van te bewaren; doch zy geraakte aan 't gisten, en
 kregen een kracht als waren ze in fterken drank ingelezen.

Er waren verscheide planten, daar wy gebruik van maak-
 ten, maar aan welke de Rusfen en Inboorelingen zich niets
 laten gelegen leggen; als wilde porslein, een soort van lepel-
 blad, tuin en waterkers en eenige weinige anderen. Wy
 vonden ze allen smakelyk, het zy in foep of als Salade opge-
 discht.

discht. De dalen en lage gronden hebben overvloed van gras, dat zeer dik groeit en hoog opschiet. Naar 't ons toe-licheen zouden runderen, het gansche jaar door, op Oonalashka in 't open veld kunnen blyven, zonder op het stal te komen. Op verscheide plaatzen scheen de grond geschikt, en in staat om granen, en andere groentens voorttebrengen; maar tot nog toe schynen de Russische handelaars, ende Inboorlingen, zich te vergenoegen met het geene de grond uit de natuur oplevert.

Wy vonden, onder 't Volk van dit Eiland, levendige zwa-vel, maar konden niet vernemen van waar zy dezelve beko-men. Ook vonden wy 'er oker en een steen, welke purper afverft, en een anderen, die eene groen kleur geeft. Deze laatste is in deszelfs natuurlyken staat van een graauw groe-nen verw, grof en zwaar, ontbind zich gereedelyk in olie; maar, in 't water gelegd, verliest hy al deszelfs eigenschap-pen: steenen, welke wy aan 't strand en op de heuvels von-den, leverden niets ongemeens op.

De Oonalashkalers begraven hunne afgestorvenen op de toppen der heuvelen, en rechten een hoogte over het graf op. Een der inboorlingen, die Kapitein Cook vergezelde, in eene wandeling over het Eiland, wees hem verscheide dier rustplaatzen der dooden aan. Over een derzelven, aan de zyde eens wegs, had men een hoop steenen opgeworpen, daar een ieder, die 'er voorbyging, een steen aan toevoeg-de. Landwaards in waren verscheide steenen hoogtens, die met kunst aangelegt scheenen, van welke zommige het voor-komen eener hooge oudheid hadden.

Deze Eilanders leven ongemeen vrolyk en vriendelyk on-der malkanderen. De Russen zeiden ons, nooit aangelegt te hebben met hunne Vrouwen, uit hoofde dat ze geen Chris-tenen zyn. Ons Volk was zoo naaugezet niet; en zommige onzer hadden in 't vervolg reden zich eene gemeenzaamheid te beklagen, welke de Vrouwen van Oonalashka aanmoedig-den, maar niet weinig nadeel toebragt aan de gezondheid on-zer Matroozen, door eene besmetting, welke hier niet on-bekent is. De inboorlingen zyn insgelyks aan de kanker,

IV.
BOEK.
1778.
October.

IV. of aan een kvaal, die dezelve zeer na by komt, onderhe-
 BOEK. vig, en welke zy, die 'er mede besmet zyn, zorgvuldig ver-
 1778. borgen houden. Zy scheenen ons toe geene hooge jaren te
 October. bereiken, en van de Mannen of Vrouwen, die wy 'er aan-
 troffen, waren 'er weinige of geene, die wy boven de vyftig
 jaaren schatteden.

Sedert onze aankomst in Prins Williams Sound, vonden wy eene opmerkelyke gelykenis tusfchen de bewooners van dit Noordwestelyk gedeelte van America en de Esquimaux en Groenlanders, zoo met betrekking tot hunne personen, als kleeding, wapentuig, Kanoos en dergelyken. Dit alles echter trof ons minder, dan de gemeenschap tusfchen de taaluitingen der Groenlanderen en Esquimaux, en die van Oonalashka en Nortons Sound; en uit deze en andere overeenkomsten mogen wy met zeer veele redenen ftellen, dat alle deze Natien van een en het zelfde Volk afstammen; indien dit zoo zy, is 'er weinig twyfel aan, of 'er moet, by Zee door Baffins baai, eene Noorderlyke gemeenschap zyn tusfchen het Westlyk gedeelte van Amerika, en het Oostelyk gedeelte, doch welke gemeenschap misfchien door 't ys en andere hinderpalen daadlyk voor Schepen gesloten is; Kapitein Cook was, ten minften toen ter tyd, van die gedagten.

De getyden zyn in deze streken, buiten Cook's Rivier, niet sterk. De vloed komt uit het Zuiden of Zuid-Oosten en volgt de strekking van de Kust naar 't Noord-Westen. Tusfchen Kaap Prince of Wales, en Norton Sound vonden wy een ftroom, welke byzonderlyk af en aan die Kaap, en aan den binnenkant van Sledge Eiland naar 't Noord-Westen loopt. Doch die ftroom strekte zich niet ver van de Kust uit, en was noch bestendig noch geregeld. Ten Noorden van Kaap Prince of Wales, befpeurden wy noch ty noch ftroom, het zy op de Kust van Amerika, of op die van Asia. Zulks deed sommige van ons Volk vermoeden, dat de beide Kusten aan een gehegt zyn door land of ys; welk vermoeden versterkt werd door deze opmerking, te weten, dat wy nooit een holle Zee uit het Noorden hadden, en dat wy dien kant heen bykans niets als ys zrgen.

Wel-

Welke denkbeelden de Oonalashkalers zich van de Godheid, en van eenen toekomenden staat vormen, is ons onbekent. Ook kunnen wy wegens hunne uitspanningen niets met zekerheid melden, als hebbende geene gelegenheid gehad dezelve bytewonen.

Uit de waarnemingen gedurende ons verblyf in de haven van Samganoodha gedaan, bevonden wy dezelve gelegen te zyn op de Noorder breedte van 53 gr. 5 min. en op 193 gr. 29 min. 45 sec. Oosterlengte.

Op Maandag, den 26 October, verlieten wy deze haven, en gingen met een Zuiden wind naar 't Westen onder zeil; wy hadden ten oogmerk naar de Sandwich Eilanden te steeven, aldaar eenige der winter maanden doortebrengen, indien wy 'er de benoodigde ververschingen konden bekomen, en dan, in 't voortzetten onzes tochts, Kamschatka aante-doen in 't midden van Mey des volgenden jaars. Dit besluit genomen zynde, gaf de Commandeur aan Kapitein Clerke de noodige bevelen, ingevalle de Schepen van elkanderen mogten afraken, de Sandwich Elianden werden gestelt voor de eerste verzamelplaats, en Petropaulowska in Kamschatka voor de tweede.

Op den 29. zagen wy des morgens, om half zeven uren, land, het welk wy namen voor het Eiland Amoghta. Ten agt uren, schoot de wind West; wy konden het Eiland niet te boven komen, lieten af met laveeren, en zetten het voor den wind naar Oonalashka, ten einde ten Noorden van het zelve te geraken, alzoo wy 't niet wagen durfden, met zulk een harden wind, Zuidelyk te houden. Om drie uren in den namiddag kreegen wy Oonalashka weder in 't gezigt; wy minderden zeil, haalden dicht by den wind, niet in staat zynde, voor den nacht de engte te pasfeeren. Op den 30. met het aanbreeken van den dag, hadden wy een hevigen storm uit het West-Noord-Westen met rukken en sneeuwbuijen, wy lieten het onder onze onderzeilen, en dubbeld gereefde marszeilen voor den wind loopen. Omtrent den middag bevonden wy ons in de straat, welke wy om drie uren in den agtermiddag

M m

door

IV.
BOEK.
1778.
October.

Wel-

IV. door raakten, hebbende Kaap Providence West-Zuid-West van
 BOEK. ons af, het woei uit den West-Noord-Westen een styve
 1778. koelte, doch het weer was goed.
 Novemb. Op den 2. November, deed de Discovery verscheide

schoten, welke wy dadelyk beantwoordden. Om agt uren
 verloren wy dat Schip uit het gezigt, en zagen hetzelfde niet
 weder voor den volgenden morgen om agt uren. Om tien uren
 was het weder by ons, en het hevige van den storm over zyn-
 de, maakten wy zeil en vervolgden onzen tocht naar 't Zuiden.

Op den 7., Saturdags morgens, vloog een Kropgans ver-
 scheiden malen om ons Schip heen. Daar deze Vogels zich
 nooit ver van land begeven, meenden wy op geen grooten
 afstand van Land te zyn, alhoewel wy 'er niets van konden
 ontdekken. Slechts weinig wind hebbende, kregen wy in
 den namiddag Kapitein Clerke aan ons boord met de droeve
 tyding, dat de tweede nacht, na ons vertrek van Samganood-
 ha, door 't losschieten van den grooten hals van de Discove-
 ry, een Man gedoodt en de bootsman met twee of drie an-
 deren gekwetst waren. Hy voegde 'erby, dat zyne zeilen en
 wand op den 3. zeer veel geleden hadden, en dat hy gescho-
 ten had om ons een bylegger te doen maken.

Op de 8., hadden wy een aangenaam koeltje uit den Noor-
 den met helder weder. Op den 9., hadden wy agt uren over een
 boeg stilte, welke vervangen werd van een Zuiden Wind, ver-
 gezeld van schoon weér. Al het Volk dat slechts een naald
 kon handelen, werd aan 't verstellen van de zeilen gezet,
 terwyl de timmerlieden zich bezig hielden met de boots inor-
 de te brengen.

Op den 15. zagen wy een keerkring Vogel, en een Dol-
 phyn, de eerste die wy op dezen tocht ontmoetten. Op
 den 19 liep de wind met een ruk van 't Zuiden door 't Wes-
 ten naar 't Noorden, verzeld van regen. In den avond be-
 gon dezelve sterk aantewakkeren, en wy waren genoodzaakt
 onze marszeils dubbel te reven. In 'tstryken van 't groot
 marszeil, om het zelve te reeven, werd het door de kracht
 des winds van het onderlyk gereten, en op verscheide plaat-
 sen

fen gefcheurt, doch des anderen daags morgens floegen wy een ander marszeil aan.

Tot den 25., bleven wy met hevige rukwinden worstelen, en bevonden ons toe met het aanlichten van den dag op 20 gr. 55 min. Noorderbreedte. Den volgenden morgen vroeg, ontdekten wy land. Wy hielden 'er op aan, en omagt uren was deszelfs strekking van 't Zuid-Oosten naar 't Westen, zynde op omtrent twee Zeemylen van den digtsten afstand. Wy bemerkten thans, dat wy ons by 't ontdekken van de klust Sandwich Eilanden vergist hadden, liggende die, welke wy op onzen tocht Noordwaards bezogt hadden, alle te lywaard van onzen tegenwoordigen stand.

Landwaards in zagen wy een hoogen Heuvel, wiens kruin tot in de Wolken reikte; van dien Heuvel liep de grond in eene zachte glooijing en eindigde in eene steile rotzige of klippige Kust; tegen welke de Zee met eene verbaasende branding aanbruischte. Niet in staat om het Eiland te boven te komen, haalden wy by en hielden naar 't Westen. Aan verscheide strecken van de Kust zagen wy veele huizen en plantadien. Het land scheen wel bewassen met hout, en wel voorzien van water te zyn.

't Was van 't uiterste gewicht, ons, aan deze Eilanden, behoorlyk van al den benoodigden leeftocht te voorzien, het welk met geen mooglykheid kon geschieden, indien wy een' vryen handel met de Inboorlingen oorloofden. Om die reden verbood Kapitein Cook aan 't Volk van beide de Schepen handel te dryven; hy stelde lieden aan, die met zyne toestemming en die van Kapitein Clerke, voorraad en verserschingen, doch niets anders, van de Inboorlingen mogten inruilen. Ook verbood hy, onder zekere bepalingen, geen Vrouwlieden in de Schepen toetelaaten. Doch het kwaad, welk hy daar door zocht voortekomen, had zich alreeds onder deze Eilanders verspreidt, door de bewoners van de naburige Eilanden, aan wie wy hetzelfde hadden mede gedeelt.

Omtrent den middag, toen wy slechts drie Engelsche mylen van 't land afwaren, kwamen eenige Kanoos met Inboor-

IV.
BOEK.
1778.
Novemb.

IV. lingen naar ons toeroeijen , en naaulyks waren zy aan Scheeps-
BOEK. zyde , of derzelver stuurlieden kwamen , zonder de minste be-
1778. denking , aan boord. Zy voorzagen ons van eene meenigte
Novemb. Zee-Katten , welke zy aan ons verruilden tegen spykers en
 yzer. Zy bragten slechts weinige Vruchten of Wortels mede , maar zeiden dat ze 'er overvloed van hadden op het Eiland , gelyk ook van Varkens en Hoenders. — In verwagting dat zy des anderen daags ons eenen meerderen voorraad zouden aanvoeren , hielden wy het den ganschen nacht van de Kust , op welke wy den volgenden dag weder aanstevenden. In 't eerst kregen wy weinig bezoek , maar tegen den middag kwamen 'er eene meenigte met Kanoos naar ons toeroeijen , medebrengende Aardappels , Tarro , Broodvrucht , Weegbreen en kleene Biggen , al het welk wy tegen yzer gereedschap en spykers inruilden , weinig of geene andere artykels meer hebbende om aan hen te geven. Wy dreven handel met hen tot vier uren in den namiddag , toen zy hunne ladingen kwyt waren ; zy lieten geene geneigtheid blyken om meer te halen , weshalven wy terstond onder zeil gingen.

Op den 30. , toen wy ons af en aan het Noord - Oost einde van het Eiland bevonden , zagen wy nog eenige Kanoos naar ons af komen , die meest toebehoorden aan Terreeboo , een Opperhoofd , dat met dezelve medekwam. Hy verëerde den Commandeur twee of drie Biggen , en , by ruiling , voorzagen wy ons van eenige weinige vruchten. In minder dan twee uren vertrokken ze allen , behalven zeven of agt , die verkozen aan boord te blyven. Kort daarop kwam eene zeilvoerende dubbele Kanoe om hen aftehalen , welke wy den ganschen nacht in 't sleeptouw hielden. 's Avonds zagen wy een ander Eiland te loefwaard van ons af , van de Inboorelingen Owwhyhee geheten ; het andere , waar wy af en aan geweest hadden , was Mowee genaamt.

Decemb. Op den 1 December , om agt uren 's morgens , kansziende om Owwhyhee te bereiken , hielden wy 'er op aan ; onze Mowéésche bezoekers vonden toen goed , zich in hunne Kanoos naar den wal te begeven.

Op

Op den 2 December, zagen wy, met verbaasdheid, de toppen der Bergen met sneeuw bedekt; de Bergen waren niet uitermaten hoog, echter lag de sneeuw op zommige plaatsen zeer diep, en scheen 'er reeds eenigen tyd gelegen te hebben. Digtter aan land komende, werden wy genadert door eenige Inboorlingen, die in 't eerst eenigzins schuw schenen; doch sommige werden overgehaald by ons aan boord te komen; ook bewogen wy hen naar 't Eiland weder te keeren en ons eenig water aantevoeren, daar wy gebrek aan hadden. Toen deze het strand bereikten, kregen wy eene meenigte anderen te rug, die ons tamelyk wel voorzagen van Biggen, Vruchten en Wortels. Wy dreven handel met hen tot omtrent zes uren 's avonds, toen wy afhielden om te loefwaard optelaveeren rondom het Eiland.

Den 4. des avonds, werd 'er een Eclips aan de Maan waargenomen door den Heer King, die zich van een nacht Telescope, met eene ronde opening aan het voorwerp einde, bediende; en door den Commandeur, die de Telescoop met een van Ramsdens Sextant gebruikte.

Den 6. des avonds, digt aan Land zynde en vyf Zeemylen hooger de Kust op, handelden wy wederom met de Inboorlingen, van wie wy slechts weinig opdedden; des anderen daags morgens hielden wy het wederom naar den wal en kregen toen eene groote meenigte Eilanders aanboord, met welke wy bleven handelen tot twee uren in den namiddag. Wy waren nu voor vier of vyf dagen ryklyk voorzien van Spek, Vruchten en Wortels, weshalven wy wederzeil maakten, en te loefwaard oplaveerden.

Om onze sterke dranken te besparen, tot dat wy weder in kouder luchtstrekten kwamen, had Kapitein Cook, ten onzen algemeenen gebruike, een zeer drinkbaar bier laten brouwen, van eenen voorraad suikerriet, het welk wy aan deze Eilanden opdedden. Niemand nogthans van 't Scheepsvolk wilde, by 't opsteken van 't vat, daar van proeven: de Kapitein, met een goed oogmerk dezen drank bereid hebbende, gaf zich geen moeite om door gezach of overreding iemand tot het drinken van dit Suikerbier te dwingen; hy

IV.
BOEK.
1778.
Decemb.

IV.
BOEK.
1778.
Decemb.

wist dat 'er geen vrees voor 't scorbut was, zoo lang wy nog overvloedig konden voorzien worden met groentens en kruiden: Om echter in zyne bedoelingen niet te leure gestelt te worden, gelastte hy, dat 'er geene Soopies op een der Schepen zouden worden uitgedeelt. Hy zelve en de Officiers bleven dit bier by aanhoudenheid drinken, zoolang het noodige om het te brouwen kon bekomen worden. Een weinig hop, die wy aan boord hadden, verbeterde het zeer; en buiten twyfel was 't een gezonde drank, alhoewel het onbedagte Scheepsvolk bleef beweerden, dat het hunne gezondheid benadeelde. Elke nieuwigheid, hoedanig ook, aan Scheepsboord, al schoon dezelve ten nutte strekke der Scheepslieden, zal gewis hunne afkeurig ontmoeten. Zy weigerden in King Georges Sound het Jopenbier te drinken, enkel om dat het een nieuw ingevoerde drank was. De Soep van gestremt vleeschnat en de Zuurkool werden in 't eerst gewraakt; en verworpen als een ongeschikt voedsel voor menschen; weinig Scheepshoofden hebben op hunne Schepen meer nieuwigheden en nuttige verscheidenheeden van spysen drank ingevoerd dan Kapitein Cook, weinige Scheepsbevelhebbers hadden dezelfde gelegenheden om die proeven te nemen, of vonden zich in de noodzakelykheid om ze te onderstaan. 't Was echter aan zekere afwykingen van vastgestelde gebruiklykheden toeteschryven, dat hy zyn Scheeps - Volk behoed heeft voor het scorbut, die schrikkelyke kwaal, door welke op lange en vreedzame reizen mischien meer onzer Zee-lieden zyn weggerukt dan 'er omkwamen door de hand des vyands in Krygstochten.

Tot den 13., met de Schepen op eenigen afstand van de Kust gehouden hebbende, stevenden wy nu weder op dezelve aan, om te handelen met de Inboorelingen, die, op onze nadering, ook weder tot ons afkwamen, waarna wy weder Zee kozen. Op den 15. zогten wy op nieuw ons van Vruchten en Wortelen te voorzien, maar de wind toen uit het Zuid - Oosten waaijende, namen wy die gelegenheid waar om Oostwaards te stevenen, ten einde het Zuid - Oosteinde van 't Eiland omtebaren. De wind bleef het grootst gedeelte

te van den 16. Zuid-Oost. Op den 17. was dezelve veranderlyk en op 18. doorgaans onbestendig.

Op den 20., werden wy, in den namiddag, bezocht van eenige Eilanders, die in hunne Kanoos met zich bragten, Biggen en Weegbreen. Deze laatste waren ten uitersten aange-naam, dewyl wy reeds eenige dagen zonder groentens geweest waren; dan, het geene zy ons aanvoerden, was zoo gering, dat het naauwlyks een enkelen dag kon strekken; des avonds hielden wy het van de Kust af, die wy den volgenden morgen weder tot op vier Engelsche mylen naderden, waarop eene meenigte Kanoos, alle met mondkost beladen, tot ons afkwamen. De voerders derzelven bleeven met ons handelen tot in den namiddag om vier uren; toen wy ons tamelyk wel voorzien vonden; wy gingen derhalven onder zeil en stevenden Noordwaards aan.

Wy ontmoetten minder achterhoudenheid en wantrouwen in onzen handel met het Volk van dit Eiland, dan wy ooit te voren ondervonden hadden met eenige wilde stammen; meenigmaal gaven zy hunne goederen uit de Kanoos aan 't Volk over, en kwamen vervolgens zelve aan boord om op 't halfdek te ruilebuiten. De bewoners van Otaheite stelden, zelfs na onze herhaalde bezoeken, zoo veel vertrouwen niet in ons, waar uit wy mogen opmaken, dat die van Owwhyhee opregter zyn in hunne handelingen met elkander dan de Otaheitsers.

't Is niet meer dan billyk, ter hunner eere, aantemerkten, dat zy nooit ondernamen in de ruilingen ons te bedriegen, of eenige diefstal te plegen. Zy zyn volkomen bedreven handelaars, en begrepen ten klaarsten de reden van ons zeilen langs de Kust. Want schoon zy overvloed van Biggen en andere mondkost aanvoerden, bleven zy byzonderlyk by hunnen gevraagden prys staan, en liever dan hunne goederen onder de waarde te geven, zouden zy ze weder naar 't strand gevoerd hebben.

Na alles wat deze Eilanders tot ons af bragten, by ruiling overgenomen te hebben, gingen wy onderzeil, zette onzen koers Noord, en bevonden ons den 31., op den middag, op

19 gr.

IV.

BOEK.

1778.

Decemb.

IV. 19 gr. 55 min. Noorderbreedte en op 205 gr. 3 min. Ooster
 BOEK. lengte. Des middernachts, wendden wy 't over eenen an-
 1778. derboeg naar 't Zuid-Oosten. In de verbeelding zynde dat
 Decemb. het Volk van de Discovery ons had zien wenden, verzuim-
 den wy Sein te doen, het welk tot gevolg had, dat wy
 eenige dagen achter den anderen dat Schip niet te zien
 kregen.

1779. Op den eersten January, des Jaars 1779, 's morgens vroeg
 Januar. was de dampkring met zware Wolken beladen, uit welken
 eene hevige regen nederstortte. Wy hadden eene ligte
 koelte uit den Zuiden, welke nu en dan door stilte werd af-
 gewisselt. Om tien uren klaarde de lucht op, en de wind
 wakkerde aan. Op een afstand van vyf Engelsche mylen
 van 't land zynde, kregen wy eenige Kanoos aan boord met
 Varkens, Vruchten en Wortels. Wy bleven met het Volk,
 dat ons dezelve aanvoerde, handelen, tot drie uren in
 den namiddag, toen wy, tamelyk wel voorzien, weder zeil
 maakten.

Den 2., 3. en 4., zeilden wy langs de Zuid-Oostzyde van
 't Eiland, des nachts af en aanhoudende, en een gedeelte
 van den dag een bylegger makende, om de Inboorelingen
 gelegenheid te geven met ons te ruilebuiten. Dikwyls kwa-
 men zy naar ons af op een afstand van vyf Zeemylen van 't
 strand, maar zelden bragten zy dan veel met zich, het zy uit
 vrees van hunne artykels in de Zee te verliezen of uit onze-
 kerheid van dezelve aan ons kwyf te raken. Wy voorza-
 gen ons van eene tamelyke hoeveelheid zout, dat uitmun-
 tend goed was; ook kogten wy thans enkel zulke Varkens,
 die groot genoeg waren om ingezout te kunnen worden, an-
 dere van minder zwaarte wezen wy van de land; zel-
 den echter, konden wy 'er bekomen die boven de zestig pon-
 den wogen.

Op den 5., des morgens, zeilden wy om den Zuidhoek
 van 't Eiland, op de Noorderbreedte van 18 gr. 54 min.,
 boven welke de Kust inkrimpt naar 't Noorden 60 gr. West.
 Aan dezen uithoek is een groot Dorp, welks inwoners ons
 hy meenigte kwamen bezoeken. Zomtyds omstuwden de

Ka-

IV.
BOEK.
1779.
January.

Kanoos onze Schepen, zy waren vol Varkens en Vrouwen, de laatstgemelde konden volstrekt niet van boord gehouden worden, en waren onbeschaamder dan die wy ooit ergens zagen, zy scheenen met geen ander oogmerk by ons aan boord te komen, dan om haare personen ten beste te geven. Het was gelukkig voor ons, dat wy nog eenige groentens aan boord hadden, want van dat artykel werden wy hier zeer schaars voorzien: ook scheen dit gedeelte van 't Eiland, die niet te kunnen voortbrengen, deszelfs grond, aldaar, leverde al te duidelyke blyken op, dat dezelve door de uitbarsting van eenen vuur spuwendenden Berg verwoest was.

Alhoewel de Kust bedekt zy tegen de heerschende winden, heeft dezelve echter geen ankergrond; met een lyn van honderd en zestig vademmen, konden wy, op den afstand van een halve myl van 't strand, geen grond peilen. De Inboorlingen ons thans verlaten hebbende, zeilden wy eenige mylen de Kust langs, en bragten den nacht door met af en aanhouden.

Den volgenden morgen kregen wy wederom eenige Eilanders aan boord, zy bragten in hunne Kanoos dezelfde Koopwaren mede als te voren. Niet ver van 't strand zynde, werd Schipper Bligh in een boot afgezonden om de Kust te peilen, en aan land om te zien naar zoet water. By zyne wederkomst verhaalde hy, dat hy op twee kabel lengtens van 't strand geen grond had kunnen treffen met een lyn van honderd zestig vademmen; dat hy aan land geen Rivier of Beek gezien had, dat 'er in zommige hollen van de Rotzen eenig regenwater stond, het welk echter door 't overstuiven van 't Zeewater brak was geworden; dat de gansche oppervlakte van 't land bestond, uit Sindels en Asch, waar tusschen zich hier en daar eenige planten vertoonden.

Tot ons onuitpreeklyk genoeg zagen wy, tusschen tien en elf uren, van dezen morgen de Discovery weder te voorschyn komen, om den Zuidhoek van 't Eiland, en om één uur was zy ons op zyde. Kapitein Clerke kwam daarop by ons aan boord, en zeide, dat hy vier of vyf dagen hebbende gekruist ter plaatze waar wy van elkanderen afraakten, om de

N n

Oost

iv. Oostzyde van 't Eiland was gezeilt, waar hy, door tegen-
 BOEK. winden van de Kust werd afgedreven. Dat een der Eilanders,
 1779. op eigen verzoek, al dien tyd aan boord was gebleven, en
 January. het Schip niet had willen verlaten, schoon 'er zich verschei-
 de maalen gelegenheid had toe aangeboden.

Op den 8. bespeurden wy, by 't aanbreken van den dag, dat onder 't af en aanlaveren in den nacht, de stroomen ons sterk te loefwaard hadden te rug gedreven, en dat wy onthansaf en aan den Zuidwesten uithoek van 't Eiland bevonden, alwaar wy een bylegger maakten, ten einde de bewoners gelegenheid te geven met ons handel te dryven. Den nacht werd doorgebracht met af en aantehouden; vier mannen en tien Vrouwen daags te voren by ons aan boord gekomen, bleven nog by ons. De Commandeur geen zin hebbende in 't gezelschap der laatsten, hield, den 9., op 't land aan, eeniglyk met oogmerk om zich van onze gasten te ontdoen, ook zonden wy haar weg in de Kanoos, die tot ons afgekomen waren om met ons te handelen.

Op den 10. vorderden wy weinig; 's morgens, om vier uren, van den elfden, kregen wy den wind uit het Westen, en naderden het land, in verwagting van eenige ververschingen te bekomen. De Inboorlingen ons zoo dicht by hen ziende, begonnen naar ons aftekomen, en wy bleven den ganschen dag met hen handelen, schoon wy weinig levensmiddelen konden inzamelen, de meeste hunner zelf niets by zich hebbende om te ruilen. Uit deze omstandigheid bleek, dat deze streek van 't Eiland zeer armoedig was, en ons reeds alles had geleverd wat 'er te missen ware.

Van den 12. tot den 15. kregen wy telkens eenige Kanoos aan boord, zomtyds met eenige Varkens, doch met geen gewassen of kruiden, dewelke wy 't meest behoefden, en welker gebrek ons noodzaakte toevlucht te nemen tot onze Scheepsprovisie; den 14. nogthans kregen wy uit het Noorden van 't Eiland eenige Varkens en Wortels.

Op den 15, hadden wy ongemeen schoon weder, en overvloed van bezoekers, van welken de meeste den ganschen sphen nacht over by ons aan boord bleven, terwyl wy hunne
 Ka-

Kanoos in 't sleeptouw hielden. Op den 16. zagen wy by 't aanlichten, een soort van een baai, naar welke Schipper Bligh werd afgezonden met een boot van ieder Schip, om dezelve optenemen en te onderzoeken.

IV.
BOEK.
1779.
January.

Van alle kanten kregen wy thans Kanoos om ons heen, zoo dat wy 'er ten tien uren 's morgens ten minsten een getal van duizend konden tellen, alle opgepropt van Volk en beladen met Varkens en andere levensmiddelen. Onder de aanvoerders zagen wy niemand die eenig wapentuig by zich had, een bewys van hunne vreedzame geneigtheid. Handel en nieuwsgierigheid, scheenen de eenige beweegredenen van hun bezoek, schoon onder zulk een aantal menschen ook eenige waren die blyken gaven van eene diefstachtige neiging: een hunner slat het roer van een der Scheepsboten, 't welk niet ondekt werd dan toen het te laat was om hetzelfde weder te krygen. Kapitein Cook begreep dat het thans een geschikt tydstip was om den Eilanderen het gebruik onzer vuur wapenen te toonen; twee of drie musket schoten en even zoo veele met een vierponder, werden op zyn bevel, over de Kanoo gedaan, welke het roer wegvoerde. Dan, daar men niet voor had iemand te treffen of eenig nadeel toebrengen, verbaasde dit schieten meer dan het afschrikte.

Schipper Bligh, keerde tegen den avond weder, met bericht dat hy een Baai met goeden anker grond en versch water gevonden had. De Commandeur besloot naar deze baai te zeilen, ten einde de Schepen te kalefateren, en ons zelven van de benoodigde ververschingen te voorzien. By het vallen van den avond begaf het meerendeel der Eilanderen, die aan ons brood waren, zich naar land, doch veele verzogten aan boord te mogen slapen; nieuwsgierigheid was de eenige beweegreden niet, althans by zommigen, want 's anderendaags morgens werden 'er verscheide dingen vermist, waarom de Commandeur het besluit nam om voortaan niet zoo veelen, aan boord te laten vernagten.

Op den 17. kwamen wy, voor den middag, om elf uren, ten anker in de baai, door de Inboorelingen Karakakooa geheten, omtrent een vierde van een Engelsche myl van den

IV. Naord - Oosten wal af. Na dat wy wel vertuit waren, kree-
gen wy eene meenigte Inboorlingen aan boord, en de Sche-
pen waren van een groot aantal Kanoos omstuwt. Op onze
1779. reize hadden wy nergens zoo veel Volks by een gezien. Be-
January. halven de meenigte in de Kanoos, was de gansche oever be-
dekt met toekykers, honderden, die af en aan en als schoo-
len visch ronds om de Schepen zwommen. Het zonderlinge
van zulk een tooneel trof ons ten uitersten; en slechts wei-
nige van ons Volk, die zich beklagden, dat onze onlangs ge-
daane pogingen om een doortogt om 't Noorden naar huis
te vinden, mislukt waren. Onze wederkomst aan de Sand-
wich Eilanden, hadden wy aan die te leurstelling te danken,
waardoor wy tevens in staat gesteld werden, om onze Reis te
verryken met eene ontdekking, in veele opzigten de gewig-
tigste door de Europeanen in den Stillen Oceaan gedaan.

V Y F D E B O E K.

*Dag verhaal der verrigtingen by onze wederkomst
aan de Sandwich Eilanden.*

Karakakooa baai, ligt aan de Westzyde van het Eiland Owhyhee. Zy heeft de uitgestrektheid van eene Engelsche Myl binnewaards, en word door twee lagelandpunten ingesloten, een halve Zeemyl van den anderen, strekkende Zuid-Oost, en Noord-West. Op de Noord punt, die vlak en dor is, staat het Dorp Kowrowa: in het diepst van de baai, digt by een bos van statelyke Kokosboomen, is een ander veel grooter Dorp, Kakooa geheten; tusschen deze Dorpen loopt een hooge klippige steilte, aan den kant van 't Zeestrand ontoeganglyk. Aan de Zuidzyde van de Kust heeft het land een ruw voorkomen, verder op ryst de grond langzaam, en levert een aangenaam gezicht van eene meenigte bebouwde en omtuinde Akkers en Boschen, van Kokernoot-boomen, om welke een groot aantal woningen der Eilanderen verspreid liggen. Het strand, rondsom de baai, is bezet met een zwarte Koraalrots, behalven te Kakooa, alwaar de oever zandig is, en een *Morai* of begraafplaats gevonden word, met een kleene versch waterwelle. 't Was by dezen oever dat wy vertuilen lagen. —

Wy hebben reeds gezegt; dat wy, by onze aankomst en ankering in deze baai, eene meenigte inboorelingen op en om de Schepen kregen, alle drukten hunne vreugd uit door zingen, schreeuwen, en allerbuitensporigste gebaren. De

V. zyde, het dek en het wand der Schepen waren van dit Volk
 BOEK. als bedekt. Vrouwen en Jongens, die geene Kanoos hadden
 1779. kunnen krygen, kwamen met gansche scholen naar onze Sche-
 January. pen zwemmen, en geen plaats aan boord vindende, onthiel-
 den zy zich den ganschen dag in 't water, daar zy niet
 deden dan met elkander te dartelen.

Onder de Opperhoofden, die aan boord van de Resolution
 kwamen, was een Jongman, *Pareea* geheten, die wy spoe-
 dig ontdekten een pezoon van groot gezach te zyn. Hy gaf
 zich by Kapitein Cook aan als de *Jakane* (*) van den Vorst,
 van 't Eiland, die zich toen op een Krygstocht te Mo-
 wee bevond van waar men hem binnen weinige dagen terug
 verwagtte. Eenige geschenken van den Commandeur ver-
 knogtte hem aan onze belangen, ook was hy ons van zeer
 veel nut. Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen,
 of 'er was zoo groot eene meenigte Volks, hangende aan de
 eene zyde van de Discovery, dat dit Schip zeer over helde,
 en ons Scheepsvolk kon met geen mooglykheid den aandrang
 der meenigte weeren. Kapitein Cook bedugt, dat hier uit
 eenig onheil mogt ontstaan, gaf zulks aan Pareea te kennen,
 die oogenbliklyk het Schip van dien overlast bevrydde, ende
 Kanoos, daar om heen liggende, deedt vertrekken.

Uit dit staaltje blykt dat de Opperhoofden, een zeer wille-
 keurig gezach hebben over het gemeene Volk, gelyk een
 dergelyk geval aan boord van de Resolution, nog nader staaf-
 de: de meenigte menschen die zich in dat Schip lieten vin-
 den was zoo groot, dat de gewone Scheepsverrigtingen 'er
 door belemmert werden, des men genoodzaakt was den by-
 stand te vragen van *Kaneema*, een ander Opperhoofd, ins-
 gelyks ten sterkste aan Kapitein Cook gehegt. Naauwlyks
 was hem kennis gegeven van de belemmering, die de Ei-
 landers aan ons veroorzaakten, of hy beval hen oogenblik-
 lyk het Schip te verlaten, waarop zy zonder de minste be-
 den-

[*] Wy hebben nooit met zekerheid kunnen te weten komen, of dit
 de tytel van eenige bediening was, dan eenige graad van verwandschap
 aan den Vorst aanduidde.

denking ylings over boord sprongen, uitgenomen één man, die zich uit onwilligheid, eenigzins tegen het bevel scheen te verzetten: doch Kaneema deeze verachting van zyn gezacht bemerkende, greep hem onmiddelyk aan, en wierp hem in Zee. v.
BOEK.
1778.
January.

Deze beide Opperhoofden waren zeer welgemaakte mannen, en hadden iets ongemeen innemend in hun voorkomen. Kaneema, wiens beeldtenis door den Heer Webber geteekent is, was een zoo schoon man, als men kan verlangen te zien. Hy was omtrent zes voeten lang, hadt zeer geregelde en veel beduidende wezenstrekken, zyne houding was onbedwongen, stevig en bevallig, en hy hadt levendige zwarte oogen.

Wy hebben reeds gemeld, dat gedurende ons kruisen af en aan dit Eiland, de Inboorlingen altoos zuiver en heusch met ons handelden, zonder de minste geneigdheid tot dievery telaten blyken; het welkonste vreemder voorkwam, dewyl zy lieden waaren van den laagsten rang, als Vischershers en dienstbaren. De zaak was thans geheel van gedaante verändert. De meenigte Eilanders, die aan alle kanten de Schepen bezetten, verschaften meenigvuldige gelegenheden om te kopen, zonder gevaar te loopen van ontdekt te worden, en ingevalle van ontdekking, hadden zy altoos kans om ongestraft te ontkomen, uit hoofde van onze minderheid in getal. Mischien wel dat deze verandering in hun gedrag voortspoot uit de aanmoediging hunner Opperhoofden, want daar wy doorgaans, den geroofden buit vonden in handen van hunne aanzienlyken, is 'er weinig twyfel aan of deze rooveryen geschiedde op derzelver aansporing.

Toen wy reeds kennis hadden gemaakt met beide de Opperhoofden Pareea en Kaneema, bragten deze een derden mede, Koah geheten. Hy werd ons voorgedragen als een Priester, en als iemand, die in vroeger tyd, zich als een dapper Krygsheld onderscheiden hadt. Hy was een klein, oud, vermagerd man, met leepe oogen, en over zyn gansche lighaam bedekt met melaats schurft, veroorzaakt door 't onmatig gebruik van *Ava*. In de Kajuit geleid, naderde hy den Commandeur met de grootste eerbiedenis, over wiens schouders hy een stuk rood doek wierp, vervolgens eenige

tre-

v. treden achterwaards doende, bood hy eene kleene Bigge
 NOEK. aan, en deedt eene redevoering die geruimen een tyd duurde.
 1779. Gedurende ons verblyf op Owwhyhee werd deze plechtigheid
 January. dikwyls herhaald, en uit verscheide omstandigheden scheen
 ze ons toe eene soort van Godsdienstig eerbewys te wezen.
 Hunne afgoden zyn met rood doek overdekt, en eene Big-
 ge is hunne gewone offerande aan de Eatooas. Hunne aan-
 spraken deden zy zoo vlug en vaardig als of dezelve naar een
 formulier werden opgezezt.

Na 't eindigen dezer plechtigheid bleef Koah by den Com-
 mandeur middagmaalen, hy at overvloedig van alle de
 vleeschspyzen, die hem werden voorgezet, maar om voor de
 de tweedemaal onzen wyn of sterken drank te proeven, daar
 toe kon hy, even bezwaarlyk als de meeste bewoonders der
 Eilanden in de Zeeën, overgehaald worden. Tegens den
 avond ging de Commandeur, de Heer Bailey, en de Heer
 King met Koah naar land. Naauwlyks waren zy geland of
 zy werden ontvangen door vier Manspersonen, die met roe-
 den aan welker eind hondenhaair hing, voor hen heen gin-
 gen, met luider stem een korte zinspreuk uitroepende, waar
 in zy alleen het woord *Orono* (*) konden onderscheiden.
 De meenigte, aan 't strand te zaamgeruidt, week op onze
 aannadering te rug; en buiten de weinige, die by de wonin-
 gen van het bygelegen Dorp zich op hunne aangezigten had-
 den nedergebogen, was 'er niemand te zien.

Alvorens een verslag te geven van de byzondere plechtig-
 heden, welke de aanbidding, of het Godsdienstig eerbewys
 aan Kapitein Cook gedaan, verzelde; zal het niet ondien-
 zyn den reeds gemelden *Morai* te beschryven, welke te Ka-
 kooa aan het strand gelegen was. Dezelve bestond uit een
 vast vierkant gevaarte van steen, ter lengte van omtrent
 veer-

[*] Een naam, by welken Kapitein Cook doorgaans by de Inboor-
 lingen van Owwhyhee genoemd werd. Zomtyds bezigden zy dien omtrent
 een onzichtbaar wezen, het welk zy zeiden in de Hemelen te leven. Dit
 was tevens de tytel van een hoogen rang op het Eiland.

veertig, ter breedte van twintig, en ter hoogte van veertien Roeden. Het bovenste was plat, en omvangen van een hout latwerk; waar aan de Hoofdschedels ten toon hingen van die Inboorlingen, welke by het afsterven hunner Opperhoofden waren opgeofferd. In het midden van het plein stond een vervallen houten gebouw, met het hek te wederzyden, gemeenschap hebbende door eene steene muur, die de ganfche ruimte in twee deelen fcheidde. Vyf ftaken van omtrent twintig voeten hoog fchraagden naar de landzyde eene onregelmatige ftelling; by den Zeekant ftonden twee kleene huizen, die eene overdekte gemeenschap met den anderen hadden.

Koah geleidde ons naar den top van dit gevaarte. By onze intrede zagen wy twee groote houten Beelden, met zeer mismaaakte wezenftrekken, en een lang ftuk hout, in de gedaante van een omgekeerde kegel, van den top hunner hoofden opwaards ftekende. De overige deelen waren bedekt met rood doek. Kapitein Cook werd hier ontvangen door een ryzig jongman, met een langen baard, die hem aan de Beelden voorftelde, en een zoort van zangaanhefte, waarin Koah mede zong. Wy werden toen geleid naar dat einde van de Morai, waar de vyf ftaken ftonden; aan derzelver beneden einde waren twaalf Beelden, in een half kringswyze gedaante gefchikt, voor het middelste stond een hooge tafel, gelyk de *Whatta* van Otaheite, waarop een verrot Zwyn lag, en onder dezelve eenige Kokernoten, Weegbreen, Aardappels, Broodyrucht, en ftukken Suikerriet. De Commandeur werd door Koah onder deze tafel geleid, en door dien Priester het verrot zwyn voorgehouden, en ten tweedemaal met eene lange redenyoering, die zeer luidruchtig uitgerabgeld werd, aangesproken. Koah liet vervolgens het Varken op den grond vallen, en beklom daarop met den Commandeur, niet zonder groot gevaar, de ftelling. Toen zagen wy, met een ftatelyke ommegang naar het bovenste van den Morai opkomen, tien Mannen, die een levendig Zwyn droegen in een uitermaate groot rood kleed. Eenige weinige fchreden genaderd zynde, wierpen zy zich voor over, waar op Kaireekééa, de bovengemelde ryzige Jongman, naar

v.
BOEK.
1779.
January.

v. hen toetrad, het kleed overnam, en het zelve voor Koah
BOEK. bragt, die het om den Kapitein sloeg, en hem het Zwyn
1779. aanbod.

January. Terwyl Kapitein Cook zoo hoog verheven stond, en regt grillig geplaatst was, met rood doek omwonden, en naauwlyks in staat, om zich aan de stukken van eene rottige stelling vast te houden, werd hy onthaalt op het gezang van Koah, en Kaireekkea, die nu eens te zamen, dan weder by beurten zongen. Na 't eindigen van dien dienst, welke vry lang geduurt had, liet Koah het Zwyn vallen, en klom met den Kapitein terstond af. Hier op leidde hy hem by de bovengemelde Beelden, aan ieder van welken hy iets op eenen verachtlyken toon toeduwde, in 't voorbygaan met zyne vingers op dezelve tikkende; eindelyk stelde hy hem voor aan 't middelste, 't geen, door dien het met een rood kleed bedekt was, boven de anderen scheen uittemunten. Voor dit Beeld wierp hy zich neder, en kustte het, vorderende dat Kapitein Cook het insgelyks doen zoude, die daar in bewilligde, besloten hebbende zich gedurende de gansche plechtigheid door Koah te laten besturen.

Wy werden nu naar de andere afdeeling van de *Morai* geleidt, waar eene ruimte was, van ongeveer twaalf voeten in 't vierkant, omtrent drie voeten lager dan het plein. Wy traden in dezelve neder, en terstond werd Kapitein Cook tusfchen twee afgoden geplaatst; Koah ondersteunde zyn linker arm, en verzogt den Heer King, den anderen te ondersteuten. Op dezen tyd verscheen 'er een tweede rei van Inboorelingen, met zich brengende een gebraden Varken, Pudding, Kokosnoten, Broodvrucht, en andere gewasfen. Als zy ons naderden, stelde Kaireekkea zich aan hun hoofd, en bood het Varken, op de gewone wyze, den Commandeur aan, zingende als voorheen, welken zang door zyne Medegenoten geregeld beantwoord werd. Wy bemerkten dat het gezang en de herhalingen, of antwoorden, allengskens korter wierden, tot dat omtrent het einde, Kaireekkea slechts twee of drie woorden uitte, welke met het woord *Orono* alleen beantwoord werden.

v.
BOEK.
1779.
January.

Na 't eindigen van deze opoffering, plaatsten de Inboorlingen zich tegen over ons neder, en begonnen het Varken open te snyden, de Kokosnooten te breeken, en de Gewasfen te schellen. Anderen hielden zich bezig met de *Ava* te Brouwen, en het inmengzel tot dien drank te kaauwen, op dezelfde wyze als op de Vriendelyke Eilanden. Kairee-keea de Kern van een Kokernoot gekaauid hebbende, deedt die in een stuk doek, met het welk hy het hoofd, aangezicht, handen, armen, en schouders bestreek van Kapitein Cook: de *Ava* werd vervolgens rond gediend, en na dat wy 'er allen van geproefd hadden, rukten Koah en Pareea het Varkensvleesch in stukken, en staken ons het zelve in den mond. De Heer King liet zich, zonder weerzin te toonen, voeden van Pareea, die ongemeen zindelyk op zyn lyf was; doch Kapitein Cook, die door Koah voorgediend werd, kon geen brok door krygen, als hy zich het stinkend Zwyn herinnerde, dat door hem behandeld was; en deze afkeer verminderde geenzins, toen de oude Man, beleefdheidshalven, de stukken voor hem gekaauidt hadt.

Deze plechtigheid geëindigt zynde, verlieten wy de Morai, na onder het Volk eenige stukjes yzer en andere snuisteryen uitgedeeld te hebben, met welke zy zeer in hun schik waren. Wy werden daarop in reijen na de boots geleidt, en voorgegaan door de roeden dragers, die, als voren, spreuken herhaalden. De meeste Inboorlingen weken wederom uit den weg, de anderen wierpen zich op den grond neder als wy voorbygingen. Wy roeiden terstond naar boord, peinzende op 't geene wy gezien hadden, en zeer voldaan over de goede geneigtheid onzer Vrienden.

Des anderendaags morgens, ging de Heer King met agt Scheeps-Soldaten naar den wal, met bevel om een wachtplaats op te rigten, in zulk een stand als meest geschikt was, om de water halers en andere werklieden gadeteslaan, en onder bescherming te houden. Zy vonden daartoe een zeer geschikte plaats bykans in 't midden van het Dorp, en Pareea, altoos bereid om, ten onzer voordeele, zyn gezacht te doen gelden, boodt hen aan eenige huizen om verre te werpen,

v: pen, die hem toefcheenen, ons in den weg te staan. Wy
 BOEK. wezen zyne aanbieding van de hand, en verkozen een Aard-
 1779. appel Akker, niet verre van de Morai; dit stuk land werd
 January. ons gereedelyk ingeruimt, en om den indrang der Inboor-
 lingen afteweren, terstond door de Priesters geheiligt, door
 hunne Roeden te plaatzen rondsom den opgeworpen wal.

Deze afweering noemen zy *Taboo*, een woord door de-
 ze Eilanders dikwyls gebruikt, en zoo 't scheen van eene
 veel uitwerkende kracht. Het verschaft ons zelfs eene
 meerdere afzondering dan wy verlangden, geene Kanoos
 durfden 'er aanlanden; de Inboorelingen zaten wel om het af-
 schutzel, doch niemand durfde binnen de Taaboode plaats ko-
 men zonder ons verlof. 't Is waar, op ons verzoek, weigerden
 de Mannen niet, Vruchten, en levensmiddelen op den Akker
 te brengen, maar met geen mogelijkheid konden wy de
 Vrouwen beweegen by ons te komen; en welke geschen-
 ken wy haar ook aanboden, alles was vruchteloos. Deze
 omstandigheid verschaft vry wat vermaak aan onze Vrien-
 den aan boord; waar een meenigte Volks, en inzonderheid
 Vrouwen, gestadig aankwamen, zoo dat men genoodzaakt
 was, bykans aanhoudend, de Schepen daarvan te ontlasten
 om het noodige Scheepswerk te kunnen verrigten. Zom-
 tyds noodzaakten wy twee of drie honderd Vrouwen te ge-
 lyk in Zee te springen, daar zy rondzwommen en dartzelden
 tot dat zy weder konden worden toegelaten.

Pareea en Koah verlieten ons den 19 January, om hunne
 opwagting te gaan maken by Terreeoboo, die aan een wyd
 afgelegen oord van 't Eiland geland was; van dien dag tot
 den 24. viel 'er niets van aanbelang voor; de Schepen wer-
 den gekalefaat en het wand herstelt. Het inzouten van Var-
 kensvleesch was een der zaken, waaraan Kapitein Cook zich
 voornamentlyk liet gelegen zyn, en in welke wy zints de
 proeve by vorige reizen, thans zeer wel slaagden, waarom
 wy het niet ondienstig achten, deswegens eenigzins breedvoer-
 rig te zyn, ter onderrigting van volger de Zeevarende.

Het vleesch van dieren, in luchtstreeken binnen de Keer-
 kringen gelegen, met inzouten goed te houden, is door-
 gaans

gaans ondoenlyk geoordeelt, uit hoofde dat het ſchielyk be-
derf, geen tyd liet aan 't zout om zulks te beletten. Kapi-
tein Cook blykt de eerſte Zee Man geweest te zyn, die des-
wegens proeven heeft genomen: op zyne tweede Reis naar
den Stillen Oceaan, in 't Jaar 1774, ſlaagde hy in die proe-
ve zoo wel, dat hy het algemeene gevoelen voor eene dwa-
ling erkende. Daar de tegenwoordige Reis zeer waarſchyn-
lyk een jaar zou duren boven den tyd, naar welken de voor-
raad van Mondkost voor de beide Schepen geregelt was,
vond hy zich verplicht eenig middel uittedenken, geſchikt
om dat gebrek te vervullen of anders aftezien van alle verdere
ontdekkingen. Hy herhaalde derhalven zyne proeven, en hy
zag, met niet weinig genoegen, dezelve volkomen beänt-
woorden aan zyne verwagtinge.

De Varkens, door ons ingezout, waren van verſchillen-
de zwaarte, en wogen van zes en vyftig tot honderd, en hon-
derd twintig ponden, ieder. Zy werden altoos in den ach-
termiddag geſlagt, en na dat dezelve geſchraabt en van 't
ingewand ontdaan waren, werden ze in ſtukken gehakt van
vier tot agt ponden elk; de beenen werden uit de pooten en
ruggeſtukken genomen, en de grootſte zoort ontdeed men
zelfs van de ribbebeenderen. De ſtukken werden nu zorg-
vuldig nagezien en afgeveegt, en het geronne bloed uit de
aders weggenomen, waarna ze zoo warm in 't zout gewre-
ven werden, en in de open lucht op een hoop gelegd, ge-
dekt met planken en met zwaar gewigt geperst. Des ande-
ren daags avonds werden ze weder wel afgedroogt en nage-
zien, en de verdagte ſtukken uitgeſchoten. Daar na wer-
den ze in een tobbe met ſterken pekkel gelegd, vervolgens een
of tweemaal daags nagezien, en indien men bevond dat het
een of ander ſtuk geen zout gevat had, het welk uit den reuk
des pekels kan ontdekt worden, werden ze daadelyk uit den pekkel
gehaalt, op nieuw nagezien, en de gezonde ſtukken in verſchen
pekkel overgelegd. Dan, dit geſchied zelden. Na verloop
van zes dagen worden ze voor 't laast nagezien, ligt uitge-
perst, en getondt met een weinig zout tuſſchen elke laag.
De Heer King bragt eenige vaten ſpek mede in Engeland,

V.
BOEK.
1770.
Januar.

v. het welk in January 1779 te Owhyhee was ingezouten, en
 BOEK. op Kersmis in 1780 van verscheide leeden geproeft werd,
 1779. die alle verklaarden dat het volmaakt zuiver en goed was.
 January. Niet lang hadden wy onze Wagtplaats betrokken, of wy
 ontdekten de woonplaatzen eener Priester Schaar, wier ge-
 regelde oppassing van de Morai onze nieuwsgierigheid trok.
 Hunne Hutten stonden rondsom een poel, omringd door een
 Bosch Kokos-Boomen, welke hen afzonderde van het strand
 en 't Dorp, en aan dien stand het voorkomen gaf van een
 Godsdienstig verblyf. Kapitein Cook was zoo rasch niet
 hier van verwittigd, of hy besloot die Priesteren een bezoek
 te geven; en in verwagting dat hy op eene zonderlinge wy-
 ze van hen zoude ontvangen worden, nam hy den Heer
 Webber met zich, om dien in staat te stellen tot het afteeke-
 nen der plechtigheid.

Aan het strand aankomende, werd hy geleidt na *Harre-no-Orono*, of het huis van Orono. Aan die gewyde plaats ge-
 naderd, werd hy nedergezet aan den voet van een houten
 Afgod, naar die van de *Morai* gelykende. Alhier werd, op
 nieuw, één zyner armen ondersteund door den Heer King.
 Vervolgens werd hy met een rood kleed omhangen, terwyl
 Kaireekkea, in 't byzyn van twaalf Priesteren, eene Bigge
 aanbood, met de gewone plechtigheden. Dit verrigt zynde,
 werd de Bigge gesmoort, en in den gloed geworpen van een
 daar toe aangelegt vuur. — Het hair en bortels van het
 dier afgebrand zynde, werd 'er een tweede offerande ge-
 daan, en het gezang als voren herhaalt; waarna de doode
 Bigge voor eene korten tyd gehouden werd onder de neus
 van Kapitein Cook, en vervolgens, met een Kokosnoot,
 aan zyne voeten nedergelegd. Dit gedeelte der plechtigheid
 volëindigt zynde, zaten de bedienaars daar van ter neder;
 de Ava werd gebrouwt en rond gediend; een gebraden Var-
 ken opgedischt, en wy werden op dezelfde wyze gevoed als
 by de vorige plechtigheid.

Zoo lang wy in de Baai bleven, werd Kapitein Cook, tel-
 kens als hy aan land kwam, vergezeld door een dier Prieste-
 ren, die voor hem heen ging; kennis gevende dat de Orono

aan
 gen.
 staan
 kenn
 relin
 deze
 viele
 plaat
 zich
 vruch
 By d
 hoof
 verg
 met
 weze
 tigh
 De
 pleg
 hen
 tot h
 deler
 zond
 zelfs
 fene
 van
 wiet
 te d
 de o
 Gro
 van
 V
 ged
 alle
 alt
 tot
 de

aan land was, en het Volk gebiedende voor hem nedertebuigen. Dezelfde persoon vergezelde hem steeds op 't water, staande in de boeg van de boot, met een roede in de hand, kennis gevende van de aannadering van Orono aan de Inboorlingen, die met hunne Kanoos kwamen aanvaren, waarop deze terstond het roeijen staakten, en op hunne aangezigten vielen tot dat hy voorby was. Zoo meenigmalen hy de Wagtplaats bezocht, voegde Kaireekkea met zyne mede broederen zich by hem, en boden hem Varkens, Kokosnooten, Broodvrucht &c. aan, alles met de gebruikelijke plechtigheden. By deze gelegenheden verzogten eenige der mindere Opperhoofden verlos, om den Orono eene offerande te doen. Dit vergund zynde, boden zy zelve het Varken aan, doorgaans met duidelyke kentekens van vreeze en beeving, en in 't bywezen van Kaireekkea en de Priesters, die by deze plechtigheid hunne gewone gezangen aanhieven.

Deze eerbewyzingen bepaalden zich niet tot loutere plichtplegingen; ons Volk, dat aan land was, werd dagelyks van hen voorzien van Varkens en gewasfen, meer dan genoeg tot hun onderhoud, en verscheide Kanoos, met leversmiddelen beladen, werden even stipt aan boord der Schepen gezonden. Men vorderde geene wedervergelding, noch gaf zelfs geen de minste schyn van die te verlangen. In het oefenen van deze weldadigheden, scheenen zy zich te kwyten van een Godsdienstplicht. Wanneer wy onderzogten, aan wien wy zoo veel mildadigheid, als aan ons betoond werd, te danken hadden, gaf men ons te kennen, dat het geschiedde op de kosten van Kaoo, den Oppersten der Priesteren, en Groot-Vader van Kaireekkea, die op dien tyd den Koning van 't Eiland op reis vergezelde.

Wy hadden minder reden van vergenoegtheid over het gedrag der Krygsoversten, dan over dat der Priesteren. In alle onze onderhandelingen met de eersten, gedroegen zy zich altoos ten uitersten baatzuchtig, en behalven hunne neiging tot stelen, welke eenigzints te verschoonen zou zyn, uit hoofde van derzelver algemeenheid in deze Zeeën, bedienden zy

v.

BOEK.

1779.

January.

v. zich van konsttreken, welke niet min onëerlyk waren. Wy
 NOER. ondervonden zelfs, met leedwezen, dat onze Vriend Koah,
 1770. door Pareea by ons ingeleidt, een voornaame rol speelde in
 January. dat schandelyk bedryf.

De Opperhoofden, die ons Varkens verëerden, werden altoos edelmoedig beloont; het gevolg daar van was, dat ons meer Varkens aangebragt werden, dan wy konden gebruiken. By die gelegenheden bedelde Koah, die aanhoudend by ons was, om die Varkens, welke wy volstrekt niet noodig hadden, en gemeenlyk werden ze hem gegeven. Doch op zekeren dag ons eene Bigge aangeboden wordende, door een Man, dien Koah by ons bragt, en als een Opperhoofd aanprees, herkenden wy die Bigge dezelfde te zyn, welke wy onlangs aan Koah hadden afgestaan. Op 't ontdekken van dit bedrog, bevonden wy, by nader onderzoek, dat het gewaande Opperhoofd een gemeen Man was, en uit andere zamenloopende omstandigheden werden wy ten vollen overtuigt, dat Koah ons meenigmaalen op dergelyke wyze bedrogen had.

Op Zondag den 24. stonden wy niet weinig verbaasd te vernemen, dat 'er geen Kanoos van land mogten, en de Inboorelingen zich in hunne huizen hielden. Ten langen lesten ontdekten wy, dat de baai *getabooed*, en allen ommevang met ons verboden was, uit hoofde van de aankomst van Terreeoboo, hunn' Koning. Niets van dien aart voorzien hebbende, misten de Schepen de dagelyksche toevoer van Vruchten.

Op Maandag, den 25., poogden wy door bedreigingen en goede woorden de Inboorelingen te overreden, om aan boord te komen; het welk van die uitwerking was, dat eenige het waagden van land te steken, doch wy zagen tevens, hoe vlytig zich een Opperhoofd gedroeg om hen te rug te houden. Om hem hier in te beletten, lieten wy met loskruid op hem schieten, het welk de verlangde uitwerking hadt, en wy kreegen, als naar gewoonte, de benoedigde ververschingen. In den namiddag werden de Schepen in stilte bezogt door Terreeobo, alleen vergezeld van een

ne Kanoo, in welke zyne Vrouw en Kinderen gezeten waren. Tot tien uren by ons aan boord gebleven zynde, keerde hy naar het Dorp Kowrowa te rug.

Tegenden middag van den volgenden dag, liet de Koning, in eene groote Kanoo gezeten, en van twee andere gevolgd, zich met groote staat naar de Schepen roeijen. Dit maakte een grootsch vertoon. In de eerste Kanoo bevond zich Terreeoboo met zyne Opperhoofden, uitgedoscht met hunne gevederde Mantels en Helmetten, en gewapend met Speer en Dolken. In de tweede Kanoo zat Kaoo, de Opperpriester, met zyne mede Priesteren, en de afgoden met een rood kleed omwonden. Deze Afgoden waren beelden van eene yslyke grootte, vervaardigt van teenwerk, en keurig opgetooit met kleene vederen van allerlei kleuren. De oogen waren groote Paarloester-Schulpen, met een zwarte noot in 't midden; met een dubbelde ry honden tanden waren hunne monden bezet, welke, even als de overige wezenstrekken, zeer misvormd waren. De derde Kanoo was beladen met Varkens en Plantgewassen. Onder het aannaderen zongen de Priesters, in de tweede Kanoo, hunne liederen met eene groote deftigheid. Zy roeiden rondom de Schepen, maar in stede van aan boord te komen, gelyk wy verwachtende waren, keerden zy terstond weder naar het strand, daar wy onze wachtplaats hadden.

Zoo rasch de Heer King, die zich aan den wal bevond, hen zag naderen, gaf hy last aan onze kleene wacht den Koning te ontvangen. Kapitein Cook, bemerkende, dat de Vorst naar 't strand te rug keerde, liet zich medederwaards roeijen, en kwamen omtrent gelyk tyd by den oever. Wy geleidden hen in de tent, en naauwlyks was de Koning gezeten, of hy rees weder overëinde, en wierp, op eene zeer bevallige wyze, den ryk gevederden Mantel, dien hy zelve droeg, over de schouderen van Kapitein Cook, zette een gevederde helm hem op 't hoofd, en verëerde hem een keurig gemaakte waijer; ook spreidde hy voor diens voeten neder vyf of zes andere Mantels, alle zeer schoon en van groote waarde. Hierop werden door 's Konings oppassers vier

V.
BOEK.
1779.
January.

V. groote Zwynen aangebragt, met Broodvrucht, Kokosnoten
 DEK. en Suikerriet; vervolgens geschiedde de plechtigheid der
 1779. naamwifeling, tusfchen den Koning en Kapitein Cook, het
January. zekerst on erpand van Vriendfchap onder alle de Eilanders
 van den Stillen Oceaan. Eene ftatelyke ommevang van
 Priesteren, met een eerwaardig oud Man aan 't hoofd, vertoon-
 de zich nu, gevolgd van een langen fleep. Mannen, groote
 Zwynen met zich voerende, terwyl andere beladen waren
 met Aard-appels, Weegbreen &c. Uit het gelaad en de
 gebaaren van Kaireekkea konden wy terftond bemerken, dat
 de oude Man, aan 't hoofd dezès ommevangs, de voorge-
 melde Opperpriester was, wiens goedgunftigheid ons zoo
 lang een ruim onthaal verfchafte. Hy floeg een ftuk rood
 doek om de fchouderen van Kapitein Cook, en bood hem,
 op den gewoonen trant, eene Bigge aan. Vervolgens plaat-
 fte hy zich naast den Koning; waarop Kaireekkea en diens
 medegenooten hunne mondelyke plechtigheden aanvingen,
 die door Kaoo en de Opperhoofden beantwoord werden.

Wy ftonden ten uiterften verbaasd in den perfoon des Ko-
 nings dien zelfden vermagerden ouden man te erkennen, die
 aan de Noordzyde van 't Eiland Mowee, aan boord van de
 Refolution kwam; ook bemerkten wy dat verfcheide zyner
 opwagters dezelfde lieden waren, die toen ter tyd, by ons
 den ganschen nacht overbleven. Onder dezen bevonden zich
 des Konings twee jongfte Zoonen, van welke de oudfte om-
 trent zestien jaaren oud was; en Maiha - Maiha, deszelfs
 Neef, dien wy ons niet terftond konden herinneren, om dat
 hy op dien tyd het hoofdhair bepleisterd had, met een soort
 van vuil fmeerzel en poeder, 't welk niet weinig tot opluist-
 tering ftrekte van het woestfte gelaat, dat wy ooit gezien-
 hadden.

De plechtpleegingen geëindigt zynde, voerde Kapitein
 Cook, Terreeoboo, en verfcheiden van diens Opperhoofden,
 naar de Refolution, alwaar zy met alle teekenen van eerbie-
 denis ontvangen werden. De Commandeur, in vergoeding
 van den gevederden Mantel, trok den Koning een linnen
 hembd aan, en gorde hem zyn eigen Houwer op zyde. Kaoo
 en

en eenige andere Opperhoofden bleven aan strand. Geduurende al dien tyd was het aan niemand geoorloofd met een Kanoo in de baai te verschynen, en de inwoners, die niet in hunne Hutten bleven, lagen op den grond nedergebogen. Alvorens de Koning de Resolusion verliet, gaf hy de Inboorlingen verlof, om als voren aan de Schepen te handelen; doch de Vrouwen, (om welke reden konden wy niet ontdekken,) werden door de *Taboo* verboden, ten huize uittegaan, of eenige gemeenschap met ons te houden.

Het gedrag der Inboorelingen was zoo gediensfig, en onbeledigend, dat het by ons alle vrees voor gevaar deed verdwynen, zoo dat wy ons zelve ten allen tyden en by alle gelegenheden, zonder de minste bedenking, onder hen vertrouwden. De Officiers begaven zich dikwyls landwaards in, het zy alleen, of in klein getal, en bleven zomtyds den geheelen nacht uit. Om alle de blyken van heusheid en vreindlyk onthaal te vermelden, ons by die gelegenheden gegeven, zou meer dan een boekdeel verëisfchen. Waar wy verschenen, zagen wy ons omringt van 't Volk, dat zich om 't sterkst beyverde ons allen mogelyken dienst te bewyzen en ten hoogsten verblyd scheen, wanneer wy van hunne dienstaanbiedingen wilden gebrnik maken. Een meenigte van onschuldige kunstnarigen werden 'er in 't werk gestelt, om onze aandacht te lokken, of ons vertrek te vertragen. Jongens en Meisjes liepen voor ons heenen, als wy door de Dorpen wandelden, en hielden ons, by elk open plein, staande, om voor ons te dansen. Dan eens werden wy genoodigt, om een dronk Kokusnootmelk te drinken, of zoodanigen ververschingen aantenemen, als zy in staat waren ons aan te bieden; dan weder werden wy omringt van een troep jonge Dochters, die alles deden wat haare konst vermogt, om ons met zang en dans te vermaken.

Alhoewel hunne gulheid en gediensfigheid ons niet weinig genoeggen verschaftte, deedt hunne diefstachtige geneigtheid, welke zy met alle de Eilanders van deze Zeeën gemeen hebben, ons echter op onze hoede zyn, ja zy verplichtte ons zelfs tot gestrengheden, welke wy gaarne zouden ver-

v.
BOEK.
1779.
January

v. meden hebben, waren wy 'er niet toe genoodzaakt geworden:
 BOEK. Opzekerendag ontdekten wy eenige hunner bedrevente zwem-
 1779. mers bezig met Spykers te halen uit onze Scheepsdubbeling;
Januafy. het welk zy zeer behendig verrigten, met een vuur steen,
 aan het einde van een kort stokje vastgemaakt. Dit bedryf
 was zoo gevaarlyk voor ons, dat wy genoodzaakt waren met
 Hagel op de Dieven te schieten, die echter dezelve wisten
 te ontduiken onder de Schepen; toen wy nogthans een hun-
 ner magtig werden, vonden wy het noodig hem, aan boord
 van de Discovery, anderen ten afschrikke, eenige geesfel-
 slagen toetellen.

Om dezen tyd deden een groot aantal Heeren van beide
 de Schepen een togtje landwaards in, ten einde de na-
 tuurlyke voortbrengzels van 't Eiland te onderzoeken; van
 welken wy hier na verslag zullen geven. Dit togtje ver-
 schafte Kaoo nieuwe gelegenheid, om blyken te geven van
 zyne beleefdheid en edelmoedigheid. Zoo haast hy van hun
 vertrek verwittigd werdt, zondt hy hen zeer veele Mondbe-
 hoefstems achterna, met last aan de bewoners der strecken,
 door welke zy zouden heen trekken, om hen alle heusch-
 heid en dienstvaardigheid te betoonen. By deze gelegen-
 heid handelde hy zoo hupsch en onbaatzugtig, dat zelfs het
 Volk, het welk hy gebruikte, niet vermogt het geringste ge-
 schenk aantenemen. Na verloop van zes dagen kwamen de
 Heeren te rug, die slechts twintig Engelsche Myl ver land-
 waards in geweest hadden, gedeeltelyk by gebrek aan goede
 Leislieden, gedeeltelyk uit hoofde van de slegte onbruikbaare
 voetpaden.

Op den 27., werd het roer van de Resolution afgehangen
 en naar den Wal gezonden, om geheel herstelt te worden.
 De timmerlieden werden ten zelve tyde landwaards in ge-
 zonden, onder 't geleide van eenige van Kaöos Manschap,
 om planken te halen voor de regelingen van 't Galjoen, het
 welk gansch versleten en verrot was.

Op den 28. gaf Kapitein Clerke, die door onpaslykheid
 meest altoos aan boord was gebleven, zyn eerste bezoek aan
 'Terreeoboo. Dezelfde plichtplegingen aan Kapitein Cook be-

wezen, werden ook ter eere van Kapitein Clerke in acht genomen, die by zyne terugkomst een geschenk ontving, van dertig groote Zwynen, en zoo veele Plantgewassen, dat zyn Scheepsvolk 'er meer dan een week genoeg aan had. De wyl dit bezoek zeer onverwagt geschiedde, stonden wy ten uitersten verbaasd over het geschenk.

Tot nog toe geene hunner speelen of uitspanningen gezien hebbende, werden wy, op ons verzoek, dezen avond onthaald op een vecht-party. Schoon zy in deze spelen ver moeten onder doen, voor de Inboorlingen der Vriendelyke Eilanden, zullen wy, om dat ze eenigzins daarvan onderscheiden waren, van dezelve een kort verslag geven.

Op een vlakke plek gronds, niet verre van onze tenten, verzamelde eene groote meenigte Volks. In 't midden werd eene open ruimte gelaten, aan welker boven einde de scheidsmannen of Rechters de voorzitting hadden, onder drie standerts, van welke eenige lappen veelkleurig doek afhingen, zaamgesteld van de vellen van twee wilde Ganzen, eenige kleene Vogels, en eenige weinige Vederbosfen. Toen alles in gereedheid was, gaven de Rechters het teeken tot den aanval, waarop twee Kampvechters te voorschyn kwamen, langzaam toetredende, hunne voeten zeer hoog naar achteren oplichtende, welker zolen zy met hunne handen bestreken. Tot elkanderen naderende, bekeeken zy malkaar van 't hoofd tot de voeten met verachting, zich met een spotachtig gelaad naar de aanschouwers wendende, makende allerlei grimassen, bochten en onnatuurlyke gebaarden. Binnen 't bereik van elkanderen gekomen, hielden zy beide armen naar het aangezicht uitgestrekt, op welk gedeelte zy 't voornaamlyk scheenen te muntten. Zy deden hunne slagen met de gansche zwaai van den arm, het welk ons zeer averechts toefcheen; zy poogden geene slagen afteweeren, maar trachten dezelve te ontduiken, door te bukken of achter uitte-treden. De stryd werd schielyk beëindigt; want als een van beiden viel, het zy by toeval, of door een toegebragten slag, werd hy voor overwonnen gehouden; en de overwinnaar gaf zyn triomph te kennen, door eene meenigte van

v.
BOEK.
1779.
January.

v. vreemde gebaarden, welke gemeenlyk een luid lachgen onder de aanschouwers verwekten, het welk eigenlyk de bedoeling scheen van het gevecht. De verwinnaar wagtte op
 DEEK. 1779. een tweeden tegenstreever, en overwinn ar blyvende, op
 January. een derden en zoo voorts, tot dat hy eindelyk zelve overwonnen werdt.

In deze gevechten, vonden wy het zeer zonderling, dat wanneer 'er twee gereed stonden om elkanderen aantevallen, een derde mogt toeschieten, om zich tot tegenstreever van een der beiden te stellen, terwyl de andere gehouden was, heen te gaan. Indien het gevecht lang bleef duren, of niet schieelyk voortging of ongelyk scheen, voegde een Opperhoofd zich tuschen beiden, en maakte er een einde van, door het steeken van een stok tuschen de twee Kampvechters. Dewyl dit dikwyls op ons verzoek geschiedde, verwachtten men, dat iemand onzer lust hadde om een kanstegende Inboorlingen te wagen; dan, schoon ons Volk sterk uitgenoodigt werd, om aan deze twee-stryden deel te nemen, had het geene ooren naar die uitdagingen, zich nog te wel herinnerende de slagen, welke zy op de Vriendlyke Eilanden ontvangen hadden.

Op dezen dag overleedt William Matman, een Matroos en handlanger van den Konstapel: van deze gebeurtenis maken wy te meer gewag, om dat een lyk, tot hier toe, iets zeer ongemeens onder ons was. Hy was een bedaagt mensch, en zeer geacht om zyne verkleefdheid aan Kapitein Cook. Voorheen hadt hy een en twintig jaaren als Scheeps-Soldaat gediend, en in 1772 kwam hy als Matroos aan boord van de Resolution, op welk Schip hy met Kapitein Cook den tocht deedt naar de Zuidpool. By zyne te rug komst kreeg hy een plaats in Greenwich Hospitaal, op voorspraak van dien Kapitein, die 'er ook zyn verblyf nam: doch gezet zynde om zynen weldoener in alle lotgevallen te vergezellen, verliet hy nevens hem het Hospitaal, toen de Kapitein tot Bevelhebber over dezen tocht werd aangestelt. Hy had op deze reis telkens ligte koorzen gehad, en was ziekelyk toen wy in deze baai kwamen; doch, slegts weinige dagen aan land geweest zynde, meende hy volkomen herstelt te wezen, en verzocht

we-

weder aan boord te komen, het welk ingewilligt werd, waar op hy den volgenden dag een aanval van beroerte kreeg, welke, twee dagen daar na, een einde van zyn leven maakte.

Op verzoek van Terreeoboo, werd het lyk van dezen hupschen Zeeman op de Morai begraven, en alles met groote plechtigheid verrigt. Kaoo, en deszelfs medegemoten, waren by de begraafnis tegenwoordig; zy namen alle wegvoeglykheid in acht, en waren zeer ingetogen terwyl de lykdienst gelezen werd. Toen wy de aarde over 't lyk begonnen te werpen, naderden zy het graf met zeer veel aandoening, en wierpen in het zelve eene doode Bigge, eenige Kokosnoten en Weeg-breen. Drie achter een volgende nachten omringden zy het graf, daar zy zich tot aan den morgen bezig hielden, met het offeren van Zwynen, met het zingen van liederen, en met het doen van gebeden.

Aan 't Hoofdeinde van 't Graf, rigtten wy een staak op, aan welke wy het stuk van een plank vastnagelden, waarop de naam en de ouderdom, benevens de sterfdag van den overleden geschreven was. Zy beloofden ons dit gedenkteken niet te zullen wegnemen, en waarschyndlyk zal het 'er stand houden, zoo lang de zeer verganglyke stoffe, van welke wy het vervaardigden, het gehenge.

Onze Schepen hadden thans groot gebrek aan brau hout, weshalven Kapitein Cook verzocht aan den Heer King, om met de Priesteren te handelen over het koopen van het latwerk om de Morai. De Heer King, twyfelmoedig over de voeglykheid van dezen voorslag, vreesde dat het enkel spreken daar van, door de Priesters als iets zeer ergerlyks zou opgenomen worden; doch daar in vond hy zich ten uitersten bedrogen. Zy toonden geen de minste verwondering op den voorslag, en vergunden ons het hout zonder de minste bepaling. Toen onze Matrozen het kwamen halen, ontdekte de Heer King, dat een hunner een gesneden beeld medevoerde, en by verder onderzoek bevondt hy, dat zy den geheelen halven kring (van welke in de beschryving der Morai gesproken is,) hadden naar de Boots gevoert. Alhoewel de Inboorlingen aan-

v.

BOEK.

1770.

Januarij.

v. schouwers van dit bedryf waren, lieten zy 'er geene de min-
BOEK. ste gevoeligheid over blyken; integendeel, zy leenden de
1779. hand in het wegvoeren dier beelden: De Heer King nog-
January. thans oordeelde het gevoeglyk Kao deswegens te onder-
houden; die al mede vry onverschillig scheen over de zaak,
en alleen verlangde dat het Beeld, het welk in 't midden ge-
staan hadt, zou te rug gegeven worden, gelyk zulks ter-
stond geschiedde, en naar het huis van een der Priesterey over-
gebragt.

De Koning en deszelfs Opperhoofden hadden zints eeni-
ge dagen zich vry nieuwsgierig getoond, om den dag van
ons vertrek te mogen weten. De Heer King voelde zich hier
door opgewekt, om naartevorschen welk een denkbeeld dit
Volk van ons vormde, en welke hunne begrippen waren we-
gens de oogmerken en bedoelingen onzer Reize. Hy spaar-
de geen moeite om dat stuk naar genoegen opgelost te zien;
maar alles wat hy te weeten kon komen, was, dat zy in het
denkbeeld waren, dat wy ons geboorteland verlaten hadden,
uit gebrek of schaarsheid van leeftogt, en dat wy hen en-
kel een bezoek hadden gegeven, om ons eens braaf den buik
te vullen. Dit besluit was vry natuurlyk, aangezien het ver-
magerd voorkomen van eenige onzer Scheepslieden, de on-
gemeene gulzigheid, waarmede zy op de versche spyzen van
dit Volk aanvielen, en onze bezorgheid om zoo veele le-
vensmiddelen optedoen, als wy met mogelykheid bekomen
konden. Voeg hier by eene omstandigheid die hen niet
weinig verlegen maakte, naamlyk, dat wy geene Vrouwen by
ons hadden.

't Was grappig genoeg te zien, hoe de Inboorelingen over
de buiken streken van onze Matroozen, die ver van inge-
vallen te zyn, gelyk by onze aankomst aan deze plaats, thans
vry rond stonden; waarom dit Volk zoo door teekenen als
woorden te verstaan gaf, dat het voor ons tyd was om te ver-
trekken; doch, indien wy weder wilden komen tegen het
volgend faizoen van de Broodvrucht, men als dan beter in
staat zou wezen, om ons van al het benoodigde te voor-
zien.

Wy

Wy hadden ons nu zestien dagen in de Baai opgehouden, en gedurende dien tyd zulk eene verbazende slachting aange- recht, onder hunne Varkens, en zoo veele van hunne Vruchten verslonden, dat men zich geenzins behoefte te verwonderen, als zy verlangden van zulke gasten ontslagen te zyn, en ons te zien vertrekken. Het kan ook zyn dat Terreeoboo, met zyne navragingen niet anders bedoelde, dan eene begeerte om in tyds dat geene gereed te hebben, het welk hy voor had ons by ons vertrek te verëeren; want toen wy hem kennis gaven, voornemens te zyn binnen twee dagen het Eiland te verlaten, werd 'er terstond een uitroeping gedaan, het Volk afvorderende de Zwynen en Vruchten aftebrengen, om door Terreeoboo aan den Orono geschonken te worden.

Op dezen dag werden wy aan 't strand onthaalt op de grappen en Zotskuuren van een der Inboorlingen. Hy hieldt in de eene hand een Muzyk Instrument; om zyn hals hadt hy een krans van Zeewier, en om elk been, even boven de kuit, een sterk netwerk met verscheide ryen hondstanden loshangende. Zyn dans ging verzelt van allerlei vreemde fratzten, en onnatuurlyke verdraijingen van mond en oogen, welke schoon ten uitersten belachlyk, over het geheel niets uitdrukten, of te beduiden hadden.

Worstel en Vechtpartyen verschaften ons vermaak tegens den avond, en wy van onzen kant onthaalden de Inboorelingen, op het afsteken der weinige Vuurwerken, welke ons nog waren overgebleven. Niets verwekte meerder verwondering by deze Eilanders, dan deze Vuurwerken, en in de- zelve erkenden zy geerne onze meerderheid.

Onze timmerlieden, die landwaards in gezonden waren, om planken ter herstellinge van het Galjoen voor de Resolu- tion, hadden nu reeds drie dagen uit geweest, zonder dat wy iets van hen vernamen; het geen ons niet weinig ontrusten. Wy gaven deswegens onze bekommring te kennen aan den ouden Kaoo, die even verlegen scheen als wy; doch terwyl wy te zamen een overleg maakten om hen iemand achter na te zenden, kwamen zy alle behouden te rug. Zy hadden,

V.
BOEK.
1779.
January.

V. gen verwagting, ver landwaards in moeten gaan, eer zy eenige Boomen vonden, geschikt voor het benoodigde werk.
 DOEK. 1779. Deze omstandigheid, als mede de slechte wegen, die het
January. moeilyk maakten het hout naar de Schepen te voeren, hadden hunne terugkomst vertraght. Zy spraken met veel lof van hunne leidslieden, die hen niet alleen van leeftogt voor zagen, maar met veel getrouwheid voor hun gereedschap hadden zorg gedragen.

Februar. Den 4. February bestemd zynde tot ons vertrek, noodigde Terreeoboo Kapitein Cook, en den Heer King, om op den derden by hem te komen, ter plaatze, waar Kaoo zich ontheldt. By onze aankomst aldaar, zagen wy eene meenigte kleeden over den grond verspreid, benevens vele rode en geele vederen, vastgemaakt aan de draden van Koker-nootschellen, als mede een groot aantal Sylen en ander Yzerwerk, van ons in ruiling gekregen. Niet verre van dit alles, lag een zeer groote voorraad van vruchten van allerlei soort, en daar nevens eene groote kudde Zwynen. In 't eerst verbeeldde wy ons, dat dit alles ten geschenke voor ons bestemd was, doch Kaireekeea berichtte ons dat het een schatting was, door het Volk van dat Landgedeelte, aan den Koning opgebracht; en naauwlyks waren wy gezeten, of alles werd aan de voeten van Terreeoboo nedergelegd, en voor hem uitgespreid.

De Koning toonde zich zeer voldaan over dit blyk van plichtbetrachting zyns Volks; een derde gedeelte van het Yzere gereedschap, een derde van de Vederen, en eenige stukken Doek, werden door hem uitgekozen, en op zyn last aan eene zyde gelegd; het overige van 't Doek, en de Vederen, nevens de Vruchten, en Zwynen, werd vervolgens aan Kapitein Cook, en den Heer King aangeboden. De waarde en groote van dit geschenk, overtrof alles, wat wy van dien aart gezien hadden. Wy toefden geen oogenblik om 't een en ander naar boord te zenden: de grootste Zwynen werden geslacht, om ingezouten te worden tot Scheepskost op Zee, en de kleene Biggen werden, benevens de Vruchten, onder 't Volk van de beide Schepen verdeelt.

Wy

Wy verlieten nu de Morai, en bragten alles wat ons op en tot de Wachtplaats gediend had aan boord. De Taboo werd opgeheven; en naauwlyks hadden wy de plaats verlaten, of het Volk liep met geheele hoopen derwaards, en doorsnuffelde alles ten naauwkeurigste, in verwagting van het een of ander van waarde, door ons achtergelaten aldaar te vinden. De Heer King, de laatste aan land gebleven, en op het wederkeeren van de Boot wagtende, werd van eene groote meenigte Inboorelingen omringt, die hem overhaalde zich onder hen nedertezetten, waarop zy begonnen te klagen over ons scheiden, en het was niet zonder moeite dat hy zich van hen ontsloeg. Ook was hy indedaad in de hoogste achting by hen; gelyk blyken zal uit het volgende verhaal.

Het bevel gehad hebbende over het Volk, dat wy, gedurende ons verblyf in deze Baai, aan land hadden, verkreeg hy daar door gelegenheid, om de Inboorelingen beter te leeren kennen, en by hun bekend te worden, dan zy, wier dienst het meest aan boord verëischt werd. Ook was de heuscheid en vriendelykheid, die zy hem bewezen, uitermate groot, doch alles overtreffende was de bestendige Vriendschap hunner Priesteren; dit deedt hem alles aanwenden om zich hunne achting en genegenheid waardig te maken, waar in hy zoo gelukkig slaagde, dat toen hen de tyd van ons vertrek bekend was, zy hem sterk aan waren om op het Eiland te blyven, en daar toe de uitlokkendste aanbiedingen aan hem deden. Toen hy zich des verschoonde, met te zeggen, dat Kapitein Cook hier aan zyn toestemming niet zou geven, stelden zy hem voor de Wyk te nemen, naar 't gebergte waar zy hem verborgen zouden houden, tot dat de Schepen vertrokken waren; op zyne verzekering dat de Kapitein zonder hem niet onderzeil zou gaan, vervoegden de Koning en Kaoo zich by Kapitein Cook, (wiens Zoon zy meenden dat hy was,) met een ernstig verzoek dat hy by hun mogt blyven. De Kapitein niet verkiezende een verzoek, zoo vriendelyk gedaan, bot af te weigeren; verzekerde hen, dat hy voor het tegenwoordige hem niet kon ont-

v.
BOEK.
1779.
Februair.

V. beeren; maar dat hy voornemens zynde het volgende jaar op
 BOEK. het Eiland wedertekomen, als dan zou trachten de zaak naar
 1775. hun genoeg te schikken.
 Februar.

Op Donderdag den 4., zeilden wy, vroeg in den morgen, de baai uit, wordende gevolgt van de Discovery, en een verbazend aantal Kanoos. Het oogmerk van Kapitein Cook was het overig gedeelte van de Kust dezès Eilands, optenemen, alvorens naar de andere Eilanden te zeilen, in hoope eene Rheede aantetreffen, waar de Schepen beter gedeekt lagen dan in Karakakooa baai, en ingevalle het hem hier niet gelukte, als dan het Zuid-Oostlyk gedeelte van Mowee langs te zeilen, alwaar hy, volgens verzekering, eene uitmuntende haven zou aantreffen,

Op den 5. en 6. hadden wy stil weder en vorderden weinig, tegen den avond begon de lucht te betrekken, en de wind met hevige rukken van land te waaijen, zoo dat wy genoodzaakt waren, alle onze zeilen in te nemen, en een bylegger te maken onder het bezaans stagzeil. Zoo rasch de wind begon optesteken, werden wy van alle de Kanoos verlaten, onder dezen was 'er één, welke door de hooge Zee onderst boven raakte, doch twee Mannen en een oude Vrouw, die zich in dezelve bevonden hadden, en op 't punt stonden om te verdrinken, werden gelukkig gered door Schipper Bligh. By het schielyk vertrek der Kanoos waren verscheide Vrouws-personen aan ons boord achtergelaten, zonder dat iemand harer Landgenoten zich harer in 't minste bekreunde.

Op den 7. maakten wy weder Zeil, hadden goed weder, en eene labbere koelte. Wy bevonden ons thans vyf Zee mylen van 't strand doch, om de hooge Zee, dorsten de Kanoos het niet wagen tot ons aftekomen, zoo dat de Vrouwlieden genoodzaakt waren by ons aan boord te blyven, het welk haar gansch niet aan stond, zynde meest alle Zee ziek, ook hadden veele harer, haare Kinderen aan landgelaten. Op den 8. ontstond 'er 's middernachts eene hevige stormwind, die de voormats van de Resolution zeer beschadigde, de wangen deed springen, en het noodzakelyk maakte de mast te ontspreken. Kapitein Cook stond eerst in beraad of hy naar de

Ka-

Karakóoa baai zou te rug keeren, of zich verlaten op het vinden van eene haven aan de Eilanden te lywaard. 't Is waar, het geene 'er te herstellen ware, zou waarschylyk beter hebben kunnen geschieden aan eene andere plaats, dan in deze baai, die de gemaklykste niet was, en welker land streek reeds merkelyk door ons van leefstocht, en ververschingen was uitgeput; maar daar en tegen kon men het beschouwen, als een onvoorzigtigen stap, een tamelyke goede haven te verlaten, enkel op de hoop van eene betere te zullen aantreffen, te meer, dewyl wy daar in niet slagende, ons zelve aan zeer veele moeilykheden, en gevaren blootstelden. Om die reden wendden wy, de steven weder naar land, ten einde de Inboorlingen gelegenheid te geven de Vrouwen, die wy aan boord hadden, aftehalen; en toen wy omtrent den middag tot op een Engelsche Myl den oever genadert waren, kwamen verschieide Kanoos naar ons toe, maar oodanig opgepropt met Volk, dat 'er geen plaats voor onze gasten overbleef; Kapitein Cook liet derhalven de Pinas buiten boord zetten, om het Vrouwvolk aan land te voeren, en de Schipper, dien hy 'er het bevel over gaf, kreeg tevens last, om aan de Zuidkust naar versch water om te zien, het welk hy echter niet kon vinden.

Veranderlyke winden, en een sterker stroom naar 't Noorden, vertraagden onze wederkomst in de Baai, en den 9., tegen den avond, woei het zoo sterk, uit den Zuid-Oosten, dat wy genoodzaakt waren onze marszeilen dubbel te reeven. Den 10., 's morgens vroeg, werden wy door een hevig verloop, tot dicht onder de branding der klippen gevoert, ten Noorden des Westhoeks van Owhyhee. Wy hadden maar even de ruimte, om dezelve te vermyden, en deden verscheide schooten om de Discovery op haar hoede te doen zyn, en van 't gevaar te onderrichten.

Even voor den middag bedaarde het weêr, en eenige weinige Kanoos waagden het tot ons aftekomen, het Volk van dezelve verhaalde ons, dat de laatste stormwinden veel schade gedaan hadden, en dat 'er veele Kanoos verongelukt waren, of gemist werden. Het overige van den dag even wy op-

V.
BOEK.
1779.
Februar.

v. loeven; in den avond waren wy slechts een Engelsche myl
 BOEK. van de baai af; doch wy bleven tot den dagenraad af en
 1779. aanhouden, en kwamen kort daar aan in onze vorige plaats
 Februar. ten anker.

Den ganschen dag van den elfden, en een gedeelte van den twaalfden February, waren wy druk bezig met het uiligten van de fokkemast, en met dezelve naar land te brengen. Niet alleen was dezelve beschadigt aan den top. maar ze was van onder aan den voet zeer verrot, en had een zeer groot gat in 't hart. Dewyl het herstellen van 't een en ander waarschynlyk verscheide dagen zou vorderen, werd alles wat tot het Observatorium behoorde aan land gebragt, door de Heeren King, en Baily, die teffens hunne tenten by de Morai oprichtten, tot een wacht by dezelve aanstellende, een Korporaal en zes Scheeps-Soldaten. Wy hernieuwden onze kennis en Vriendschap met de Priesteren, die, tot onze meerder veiligheid, de Wachtplaats met hunne roeden *tabooden*, als voorheen. De Zeilmakers kwamen ook aan land, om de schade te herstellen, welke de Zeilen by de laatste stormwinden geleden hadden, zy werden geplaatst in eene woning, welke de Priesters ons inruimden, naast de Morai.

De wyze, op welke wy, by onze wederkomst en 't ankeren, ontvangen werden, verschilde zoo veel van die onzer eerste aankomst, dat wy 'er alle over verbaast stonden; geen gejuich, geen zamenvloeying van menschen, geen gewoel werd 'er bespeurt, de baai scheen ontvolkt en verlaten, en naauwlyks zagen wy eene enkele Kanoo op 't water. 't is waar, men kon stellen dat de nieuwsgierigheid der Inboorlingen, thans vry wat vermindert was, maar het gastvry onthaal, het welk wy hier by aanhoudenheid genoten hadden, de vriendelyke voet, op welchen wy, by ons vertrek, van elkanderen afscheid namen, gaf ons reden te verwagten, dat zy by onze te rug komst, ons met de grootste teekenen van vreugde en blydschap, zouden ontvangen hebben.

Wy maakten veelerlei gisfingen wegens de oorzaak dezer ongemeene verandering, tot dat eindelyk het gansche geheim werd verklaard en opgeheldert, by de te rug komst van

van de boot, door ons naar Landgezonden, by welke wy de tyding ontvingen, van 's Konings afwezigheid, en dat de baai *getabood* was. Dit bericht scheen zeer voldoende aan veelen onzer, maar andere waren van gevoelen, dat het thans gehouden gedrag der Inboorlingen, eenige argwaan aanduidde; en dat de *taboo* of het verbod, onder voorwenzel van Terreeoboo's afwezendheid, listiglyk voorgewend werd, om hem tyd te geven met zyne Opperhoofden te overleggen, op wat wyze met ons te handelen. Of dit vermoeden gegrond, dan of het voorgeven der Inboorelingen echt ware, is iets het welk wy met geen mogelykheid kunnen zeker stellen. 't Is zeer waarschynlyk dat onze spoedige te rug komst, voor welke zy zich geene genoegzame redenen konden geven, hen eenigzins ontrustte; doch het gedrag van Terreeoboo, die, by deszelfs gewaande aankomst, des anderendaags morgens, terstond zyne opwagting kwam maken by Kapitein Cook, als mede de vriendelyke wyze, op welke de Inboorelingen hunne voorige gemeenzaamheid met ons, van dat oogenblik af aan, vernieuwden, schenen duidelyke blyken te zyn, dat zy niets kwaads met ons voor hadden, of van ons verwagtede waren. Ter ondersteuning van dit gevoelen, kunnen wy nog een ander geval melden; dat ons op onze eerste aankomst daags voor 's Konings bezoek bejegende. Zeker Inboorling had aan boord van de *Resolution*, een Zwyn verkogt, en den bedongen prys 'er voor ontvangen; Pareea, die by den handel tegenwoordig was, raadde den verkooper aan het Zwyn niet over te leveren, zonder een vermeerden prys. Over deze tuschen spraak toonden wy ons sterk gebelgd, en stieten hem van ons af; toen nu kort daar aan de baai *getabood* werd, meenden wy in 't eerst dat zulks geschiedde, uit hoofde van den hoon door ons aan 't Opperhoofd toegebracht.

Deze beide gevallen in aanmerkingen genomen, valt het zeer moeilyk reden te geven, van de daden eens Volks, wiens taal en gewoontens, ons zoo gebrekkig bekend zyn; en men kan zich ten minsten eenig denkbeeld vormen van de moeilykheden, met welke die genen te worstelen hebben,

V.
BOEK.
1779.
Februarij.

v.
BOEK.
1779.
Februär.

ben, die, in hunnen omgang met deze vreemdelingen, altoos verplicht zyn in 't onzekere te dobberen, terwyl uit enkel ingebeeelde beledigingen, de ernstigste gevolgen kunnen voortvloeijen, dan het zy onze gisfingen deswegens gegrond of ongegrond zyn, 't is zeker dat alles op den ouden vriendelyken voet voortging tot op den 13. February in den namiddag.

Tegen den avond van dien dag kwam de Officier, die aan 't hoofd der waterhalers van de Discovery was, aan den Heer King berigten, dat verscheide Opperhoofden niet verre van 't strand zich samengevoegt hadden, en bezig waren de Inboorelingen te verdryven, die de Matroozen hielpen in de watervaten, naar den oever te rollen, hy voegde 'er by dat het gedrag dier Opperhoofden, hem niets goeds aanduidde, en dat hy vreesde meer en meer van hen ontrust te zullen worden. Op zyn verzoek kreeg hy van den Heer King een Scheeps-Soldaat mede, met het enkele Zydgeweer gewapend. Kort daar aan kwam dezelfde Officier te rug, met bericht aan den Heer King, dat de Inbooringen zich gewapend hadden, en zeer oproerig waren. Hy begaf derhalven zich in persoon naar de plaats, vergezeld van een Scheeps-Soldaat met een Snaphaan gewapend. Op derzelve aannadering, wierpen de Eilanders hunne steenen aan een zyde, en de Heer King eenige Opperhoofden aangesproken hebbende, werd het by een Gerot gemeen terstond verstroot. Alles thans in rust zynde, besloot de Heer King, Kapitein Cook te gemoet te gaan, die met de Pinas juist aan land stond te komen. Hy gaf hem verslag van het zoo even voorgevallene, en kreeg bevel om met een Kogel te schieten op de zulken, die weder eenige moeite mogten maken, of met steenen smyten. Ingevolge van dezen last gaf, de Heer King aan den Korporaal bevel, op de geweeren der Schildwagten een Kogel te zetten, in plaats van Hagel.

Op ons wederkeeren naar de tenten, hoorden wy aanhoudend schieten uit kleengeweer van de Discovery, gemunt, zoo 't ons toefcheen, op een Kanoo, welke het met alle haast naar 't strand zette, en achter na geroeit werd, van eene

eene onzer ligte sloepen. Uit dit schieten stelden wy vast, dat 'er eenig diefstal gepleegt was. Kapitein Cook beval derhalven den Heer King hem te volgen, met een gewapend Scheeps-Soldaat, om ware het mogelyk het Volk van de Kanoo te vatten als het aan strand kwam. Zy liepen diensvolgens naar de plaats, daar zy dagten dat de Kanoo zou aanlanden, doch bereikten die te laat; het Volk was 'er uit, en hadt, voor hunne komst, het hazenpad landwaards ingekozen.

Zy wisten toen niet dat de goederen reeds weder gegeven waren; en uit het geene zy gehoord en gezien hadden, opmakende, dat het gestolene van aangelegenheid moest wezen, wilden zy hunne pogingen om ze weder te bekomen niet staken. Men vroeg de Inboorlingen, welk een weg dit Volk was opgeslagen, men zette de dieven na tot de duisternis begon te vallen, en toen zich zelven omtrent drie mylen verre van de tenten afrekenende, en vermoedende door de Inboorlingen in het nazetten misleid te zyn, achtten zy het vergeefsche verdere nasporingen te doen, en keerden weder naar 't strand.

Gedurende hun afwezen, was 'er geschil ontstaan van vry ernstiger natuur. De Officier, die met de kleene boot de dieven was achter na geweest, en met de gestolene, doch weder gekregene goederen naar boord te rug keerde, zijnde, dat Kapitein Cook en de Heer King de scholmen bleven achtervolgen, maakte zich meester van de Kanoo, die op strand was gehaalt, en nam dezelve mede. Ongelukkig behoorde deze kanoo aan Parcea, die op 't eigen oogenblik van 't boord der Discovery komende, eisch maakte op dezelve, met de sterkste betuigingen van zyne onschuld. De Officier weigerde die weder te geven, en werd daar toe noch sterker aangemoedigt door het Volk van de Pinas, die op Kapitein Cook wagtte; hier uit volgde een gevecht, waar in Parcea, door een geweldigen slag met een riem op 't hoofd getroffen, nederviel. Verscheide Inboorelingen, die tot hier toe stille aanschouwers geweest waren, vielen, daar op, ons Volk met zulk eene meenigte steenen op 't lyf, dat

R r

het

V.
BOEK.
1779.
Februär.

v.
BOEK.
1779.
Februar.

het met overhaasting de wyk moest nemen, en zich met zwemmen redden, aan een rots zeer wyd van 't strand gelegen. Terstond werd de Pinas geplunderd, en zou geheel vernield zyn geworden, had Pareea zich daar niet tegengesteld; want deze was thans van den slag niet alleen herkomen, maar had dien insgelyks vergeten. Hy beval de Eilanders uit elkanderen te gaan, en gaf ons Volk door tekenen tekenen, dat het mogt wederkomen, en bezit nemen van de Pinas; naderhand verzekerde hy de bootslieden zyn best te zullen doen, om het geplunderde weder te bezorgen. Na hun vertrek volgde hy hen en zyne Kanoo, en bragt hen den hoed van den Scheepschryver en eenige andere dingen van 't geroofde weder; hy toonde zich zeer verlegen over het voorgevallene, verlangde te mogen weten of de Orono hem zou dooden, en of het hem zou geoorloofd wezen den volgenden dag aan boord te komen? Men verzeekerde hem dat hy wel zou ontfangen worden, en op deeze verzekering wreef hy zyne neus aan die der Officieren, (het gewone Vriendschaps teeken van dat land,) en roeide naar het Dörp Kowrowa.

Toen Kapitein Cook alle deze byzonderheden was te weten gekomen, ontrustten ze hem zeer, en met den Heer Kingaan 't boord te rug gekeerd zynde, gaf hy zyn vrees te kennen, dat deze Eilanders hem zouden noodzaken, tot het neemen van strenger maatregelen, want, voegde hy 'er by, men moet hen niet laten vermoeden, dat zy eenig voordeel op ons behaald hebben. Doch daar het dien avond te laat was om iets te doen, gaf hy alleen bevel dat al wie zich van de Inboorelingen aan boord bevond, terstond het Schip moesten ruimen. Toen aan dit bevel voldaan was, begaf de Heer King zich naar strand, en dewyl het voorgevallene van dien dag zeer veel van het vertrouwen had vermindert, het welk wy te vooren op de Inboorelingen stelden, werd de *Morai* met een dubbele Wagts bezet, met last om den Heer King te roepen, zoo rasch zy iemand vernamen, die aan 't strand mogt komen loeren. Omtrent elf uren bespeurde men vyf Eilanders, om den voet van de *Morai* heen kruipen; zy zогten met alle omzichtigheid ons te naderen, doch ontdekkende, dat zy

ge-

gezien waren, pakten zy zich schielyk weg. Omtrent middernacht waagde het één hunner dicht aan de plaats te komen, daar wy het Observatorium hadden, doch toen onze Schildwagt over hem heen schoot, namen ze alle de vlugt en wy bragten den nacht door, zonder verder ontrust te worden.

Den volgenden morgen begaf de Heer King zich, by het aanbreken van den dag, naar boord van de Resolution, om den tydwyzer te halen. Onder weg werd hy gewuifd van 't boord der Discovery, daar hem berigt werd, dat de Sloep dien nacht gestolen was, van de boei reep, aan welke dezelve had vertuit gelegen.

Toen de Heer King aan boord kwam van de Resolution, vond hy de Scheeps-Soldaten bezig met zich te wapenen, en Kapitein Cook, met het laden van zyn dubbelgeloopt vuur-roer. Hem het wedervaren van dien nacht aan de Morai willende verhalen, viel Kapitein Cook hem met eenige moeilykheid in de reden, en verhaalde hem het verlies van de groote Boot van de Discovery; en hoe hy zich gereed maakte om die wedertebekomen. Het was zyne doorgaande gewoonte, op alle de Eilanden van dezen Oceaan, wanneer hem iets van eenig aanbelang ontstolen ware, den Koning of eenige der voornaamste Erees aan boord te lokken, en als gyzelaars te houden, tot dat het gestolene was wedergegeven. Deze gewoonte tot hier toe altoos gelukkig uitgevallen, meende hy, te dezer gelegenheid, weder te volgen: ook gaf hy last om alle de Kanoos, die de baai uit wilden, aan te houden, voornemens om dezelve te nemen, en te vernielen, indien hy de groote boot langs eenen vriendelyken weg niet konde wederkrygen. Diensvolgens werden de boots van beide Schepen, behoorlyk bemant en gewapent, dwarsvoer de baai gelegd; en alvorens de Heer King van boord ging, werden er eenige zware stukken afgeschoten op twee Kanoos, die poogden te ontsnappen.

Tusschen zeven en agt uren, verlieten Kapitein Cook en de Heer King te samen het Schip, de eerste in de Pinas by zich hebbende den Heer Philips en negen Scheeps-Soldaten; de an-

v.
BOEK.
1779.
Februar.

v. dere in de kleine Boot. De laatste bevelen, welke de Heer
 BOEK. King van Kapitein Cook ontving, waren, dat hy de gemoe-
 1779. deren des Volks, aan onze zyde van de baai, zou trachten ter
 Februar. nederzetten, door hen te verzekeren dat men hen geen leed
 zou doen; zyn Volk by een te houden, en altoos op zyne
 hoede te wezen. Hierop scheidde Kapitein Cook van den
 Heer King; de Kapitein ging naar Kowrowa, de verblyf-
 plaats van Terreeoboo, en de Heer King naar strand: aan
 land gekomen, maakte hy het zyne eerste zaak de strikste
 bevelen te geven aan de Scheeps-Soldaten, zich binnen de
 tent te houden, op hunne Snaphanen een Kogel te zetten, en
 om wat reden ook hunne geweeren niet afteleggen. Ver-
 volgens ging hy den ouden Kaoo, en de Priesters aan der-
 zelve Hutten bezoeken, aan wien hy, zoo goed hem moge-
 lyk was, de reden verklaarde van deze vyandelyke toebe-
 reidzelen, welke hen zoo zeer ontrust hadden. Hy bevond
 dat het geval van de gestolen groote Boot hem reeds bekend
 was, en verzekerde hen, dat, alhoewel de Commandeur be-
 floten hadt, die wederstehebben, en de dieven te straffen,
 zy nogthans, en alle de bewoners van het Dorp aan onze
 zyde, niet het minste kwaad van ons te vreezen had-
 den. Hy drong by de Priesters aan, dit aan het Volk be-
 kend te maken, en te zeggen, dat het zich niet behoefde
 te ontrusten, maar dat het vreedzaam en bedaard zou hebben
 te blyven. Kaoo vroeg aan den Heer King, met veel ont-
 roering, of 'Terreeoboo eenig leed stond te geschieden? Hy
 verzekerde hem van neen; en deze verzekering schein den
 Priesteren niet weinig genoegen te geven.

Inmiddels hadt Kapitein Cook de boot van den Noord-
 hoek der baai doen komen, en landde met dezelve te Kowro-
 wa, vergezeld van den Luitenant en negen Scheeps-Solda-
 ten. Hy trok terstond naar 't Dorp, waar men hem met
 eerbied ontving; het Volk wierp, als naar gewoonte, zich
 voor hem neder, en bood hem, als voor heen, eenige klee-
 ne Biggen aan. Bespeurende dat men zyn oogmerk niet ver-
 moedde, vroeg hy vervolgens naar den Koning en de twee
 Zoonen des Konings, die meesten tyds zyne gasten geweest

wa-

waren, a
 binnen k
 zen zoek
 de woon
 De oude
 over 't v
 tein Coo
 verzogt
 de Resol
 aan, en
 zellen.

Alles f
 ge lieder
 traden n
 reea geh
 's Koning
 oogen fir
 twee Op
 gen, en
 gaan, d
 grooten g
 in bewe
 schut, en
 den zich
 toestand
 zyne Ma
 buiten st
 wapenen
 stelde, d
 optrekke
 schaarde
 dertig so

De ou
 met de
 zyn gela
 ten steel
 bleef zee

waren, aan boord van de Resolution. De jongens keerden binnen kort met de Inboorelingen weder, die hen hadden wezen zoeken, en geleidden Kapitein Cook, onmiddelyk, naar de wooning, waar Terreeoboo dien nacht geslapen hadt. De oude Man was even ontwaakt, en, na een kort gesprek over 't verlies van de groote Boot, aan welks dievery Kapitein Cook overtuigt was, dat de Koning geen deel hadt, verzocht by hem mede te gaan, en den dag aan boord van de Resolution doortebrengen. De Koning nam de uitnodiging aan, en maakte zich, terstond gereed, om hem te vergezellen.

Alles scheen naar wensch te zullen gelukken; de twee Jonge lieden zaten reeds in de Pinas, en de overige der bende traden naar den oever, wanneer een Vrouw, Kanee-Kabareea geheten, de Moeder der beide Jongens, en eene van 's Konings geliefste wyven, hen naliep, en met traanen in de oogen smeekte, zich toch niet aan boord te begeven. De twee Opperhoofden, die zy by zich had, hielden hem tegen, en 'er op aandringende dat hy niet verder zou medegaan, deden zy hem nederzitten. De Eilanders thans in grooten getale aan 't strand samenvloeiende, waarschynelyk in beweeging gebragt, door het afschieten van het grof geschut, en het vertoon van vyandelykheden in de baai, schaarden zich rondsom Kapitein Cook en Terreeoboo. In dezen toestand, bemerkte de Luitenant der Scheeps-Soldaten, dat zyne Manschap door de meenigte te sterk op een gedrongen buiten staat gesteld werd, om zich, des noods, van hunne wapenen te kunnen bedienen, waarom hy Kapitein Cook voorstelde, deze, langs den rots, naar den waterkant te doen optrekken; de meenigte maakte ruimte, en de Luitenant schaarde zyn Volk in eene linie, op een afstand van omtrent dertig schreden van de plaats, waar de Koning zat.

De oude Koning bleef al dien tyd op den grond zitten, met de blykbaarste trekken van vrees en verslagenheid op zyn gelaat. Kapitein Cook ongenegen, om een zaak te laten steeken; tot welks volvoering hy aan land gekomen was, bleef zeer ernstig den Koning aanporren om toch medetegaan;

v. terwyl aan den anderen kant, wanneer de Koning de minste
 ROEK. geneigtheid toonde, om hem te volgen, de Opperhoofden,
 1779. die hem omringden, 'er zich tegen verzetteden, eerst met
 Februar. bidden en smeeken, doch naderhand met kracht en geweld,
 en eindelyk hem dwingende aan land te blyven. Kapitein
 Cook, ten laafsten bemerkende, dat alles in repen roere was,
 en geen kans ziende om zonder bloedftorting den Koning me-
 de te krygen, gaf het eindelyk op, ten zelven tyde aan den
 Heer Philips te verftaan gevende, dat zich van dwang te be-
 dienen in dit geval, waarfchynlyk het leeven zou kosten,
 aan eene meenigte van Inboorlingen.

Schoon deze onderneming nu mislukte, en door Kapitein
 Cook werd opgegeven; fcheen nogthans zyn perfoon in geen
 het minfte gevaar geweest te zyn, tot 'er iets voorviel, 't
 geen eene noodlottige en rampzalige wending aan de zaak
 gaf. De beide Booten, die dwars voor de baai lagen, ge-
 vuurd hebbende op eenige Kanoos, die 'er uit poogden te
 geraken, hadden ongelukkig een der voornaamfte Opper-
 hoofden getroffen. De tyding van diens dood kwam in het
 Dorp, waar zich Kapitein Cook bevondt, juist toen hy van
 den Koning vertrokken was, en met zeer veel bedaardheid
 naar het ftrand wandelde. De gifting, daar door in de ge-
 moederen veroorzaakt, was maar al te zigbaar: Vrouwen
 en Kinderen werden achterafgezonden; de Mannen vertoon-
 den zich fchielyk in hunne Wapenrusting; omhangen met
 teenen Schilden, en voorzien van Speeren en Steenen. Een
 der Inboorelingen, een Steen in de eene, en een lange yzere
 Staaf (Pahooa genoemd) in de andere hand hebbende, kwam
 op Kapitein Cook af, zwaaijende met zyn geweer, by wyze
 van uitdaging, en dreigende den Steen te werpen. De Ka-
 pitein verzogt hem aftelaten; de Eilander bleef voortvaren
 met bedreigingen; het welk den Kapitein ten uiterfte ver-
 gramde, en aanzette op hem met Hagel te fchieten. De
 Man, door het Schild gedekt, waar de Hagel niet kon door-
 dringen, werd des te woedender en te ftouter. Verscheide
 Steenen werden den Scheeps-Soldaten naar 't hoofd gefme-
 ten, en een van de Erees trachtte met zyn Pahooa den Heer
 Phi.

philips te doorsteeken, doch in dien toelag misfende, kreeg hy van dezen een slag met de Kolf van de Snaphaan. Kapitein Cook lostte daar op zyn tweede loop, op welke een Kogel stond, en doodde eenen van de geweldigste aanvalleren. Onmiddelyk hier op volgde een algemeene aanval met Steenen, het welk van onzen kant beantwoord werd, met het losfen van het klein Geweer, en met het schieten van het Volk in de Booten. Tot onze groote verwondering, weerstonden de Eilanders ons vuur, met zeer veel onverschrokkenheid, en, zonder onze Scheeps-Soldaten tyd te laten om weder te laden, rukten zy op hen in met yslyk geschreeuwen gegil. Hier op volgde een tooneel van de uiterste schrik, en verwarring.

Vier onzer Scheeps-Soldaten namen de wyk tusschen de rotsen, en werden de slachtöfvers van de woede des vyands; drie anderen ontvingen gevaarlyke wonden; de Luitenant werd met een Pahoa tusschen de schouders gekwetst, doch tot zyn geluk niet afgevuurt hebbende, schoot hy den Man, die hem den steek had toegebracht, zoo als deze gereed stond om hem andermaal te treffen. Toen men onzen ongelukkigen Kapitein voor de laatste keer onderscheidenlyk zag, stondt hy aan den Waterkant, bevelende aan 't Volk in de Booten niet langer te vuren, maar digter aan 't strand te halen.

Eenige, die zich daar bevonden, meenen dat de Scheeps-Soldaten en het Volk in de Booten, vuurden zonder bevel van Kapitein Cook, die gaerne verdere bloedstorting wilde voorkomen; het is derhalven niet onwaarschynlyk, dat zyne menschlievenheid, by die gelegenheid, doodlyk voor hem geweest hebbe: want men heeft opgemerkt, dat zoo lang hy de Inboorelingen het hoofd boodt, niemand zich met geweld tegen hem verzette; doch, toen hy zich omkeerde om de Bootslieden iets toeteroepen, werd hy in den rug gestoken, zoo dat hy met zyn aangezicht in 't water viel. De Eilanders, die hem zagen vallen, hieven een algemeen geschreeuw aan. Zyn lichaam werd op eene onmenschelyke wyze op het strand gehaalt, en door den vyand omringd, die elkan-

v.
BOEK.
1779.
Februars

de-

v. deren den Dolk uit de handen trekkende, eene woeste iever
 BOEK. toonde, om deel te hebben in hem afte maken.
 1779. Zoodanig was het rampzalig uiteinde, van onzen uitmun-
 Februar. tenden Bevelhebber. Na een leven, beroemd door zoo vee-
 le welgeslaagd ondernemingen, kan hy bezwaarlyk gerekend
 worden, te vroeg weggerukt te zyn, terwyl hy leefde om
 het groot werk, waar toe hy byzonderlyk verörend scheen,
 te volëindigen, wordende eer verftoken van het genot, dan
 van het verkrygen des roems. Hoe oprecht zyn verlies be-
 treurd werd, door die geenen, die hunne veiligheid te dan-
 ken hadden, aan zyn kundigheid en beleid, en allen troost
 aan zyne teederheid en menschlievendheid, is met geen mo-
 gelykheid te befchryven; ook zoude de taak even moeilyk
 zyn het afgryzen, de verflaghenheid, en de verbazing te fchet-
 zen, die volgde op een' zoo verfchriklyken en onverwagten
 ramp. Laat ons derhálven het oog van zulk een akelig en
 droevig tooneel afwenden, ter behaaglyker befchouwinge
 van 's mans karakter en deugden, en onze laafte billyke tol
 betalen, aan de gedagtenis van dezen waardigen mensch, met
 eene korte Gefchiedenis, van zyn leven en bedryven, tenal-
 gemeene nutte volvoerd, optegeeven.

Kapitein James Cook, (*) was in November 1728 geboren te
 Marton, in Cleveland, niet verre van Great Ayton in York-
 shire. Zyn Vader was een daghuurder by een landman,
 en woonde eerst in een klein Dorp, met leeme muren om-
 waldt; doch verhuisde naderhand naar Great Ayton, waar
 hy, als boeren knecht, dienst kreeg by wylen den Schildknaap
 Thomas Scuttowe, en in verfcheide takken van het boeren
 bedryf-geholpen werd door zyn Zoon.

Dertien jaaren oud, werd hy ter Schoole befteed by Mr. Pul-
 len, een Schoolmeester te Ayton, by wien hy het Cyfferen en
 Boekhouden &c. leerde, en al vroeg, zegt men, blyken gaf
 van

(*) Deze volledige en extra Levensbefchryving van Kapitein Cook is,
 na de uitgave van die, welke in het groote en kostbare werk, door de
 Admiraliteit van deze Reize uitgegeeven, gevonden word, aan 't Publiek
 mede gedeelt.

van zyne geschiktheid, en neiging voor de Rekenkunde. In January 1745, werd hy door zyn Vader tot leerjongen besteed, by een Kruidenier en Kramer te Snaith; waar hy anderhalf jaar bleef, en van zyn Meester, die zyne groote neiging tot de Zeevaard bespreurde, in welke hy hem niet geerne wilde tegengaan, van zyn verdrag ontslagen werd.

In July 1746, werd hy voor drie Jaaren als Leerjongen besteed by Mr. J. Walker van Witby, welken tyd hy tot groot genoegens zyns Meesters uithieldt. Zyne eerste reize, welke hy ter Zee deedt, was aan boord van het Schip de *Free-love*, het welk meest in den Kool-handel gebruikt werd van Newcastle naar Londen.

In de lente van 1750, nam hy dienst als Matroos aan boord van de *Maria*, Kapitein Gaskin, by wien hy, gedurende dat gansche Jaar, op de Oost Zee voer.

In 1755 begaf hy zich in 's Konings Zeedienst, aan boord van de *Eagle*, geneigt zynde als hy zich uitdrukte, zyn fortuin langs dien weg te beproeven. Eenigen tyd daar na, zeilde de *Eagle* met een ander Fregat op een Kruistocht uit, welke zeer gelukkig uitviel. Op de eerste Reis werd de *Eagle* gevoerd, door Kapitein Hamer. Naderhand had Sir Hugh Palliser het bevel 'er over, die welhaast Cook's verdienste ontdekte, en hem van onder het gemeen nam.

In 1758 was hy Schipper op de *Northumberland*, het vlag Schip van Lord Colville, die toen het hoogbevel voerde over een smaldeel, op de Kust van Amerika. Hier was het, gelyk hy meenigmaalen verhaalde, dat hy, voor 't eerst, Euclides las, en zich toeleide op de wiskunde, zonder eenigen anderen bystand, dan eenige weinige Boeken, en eigen bevytiging. Terwyl hy op deze wyze het middel vondt, om zyn verstand te beoefenen, en eenigzins het gebrekkelyke eener opvoeding te verbeteren, woonde hy de meeste woelige tooneelen van den Oorlog in America by. By het beleg van Quebec, werd hy door Sir Charles Saunders belast, met de uitvoering van verscheide gewigtige Zeediensten. Als loots voerde hy de Booten aan, in den aanval van Montmorency;

v. bestuurde de Inscheeping naar de Hoogten van Abraham, **BOEK.** en door 't plaatzen van boeijen, wees hy de groote Schepen 1779. 't vaarwater aan, langs welk zy de Rivier veilig konden op- *Februär.* zeilen. De wyze, op welke hy zich in deze gewichtige diensten kweet, verwierf hem de achting en vriendschap van Sir Charles Saunders en Lord Colville, die, zoo lang zy leefden, zyne yverige bevorderaards bleeven. By het eindigen des Oorlogs, werdt hy, op aanpryzig van Lord Colville, en Sir Hugh Palliser, aangestelt, om de Golf van St. Lawrence, en de Kust van Nieuw-Foundland af te tekenen.

Op den 1. April 1760 werd hy tot Luitenant aangestelt, in welken post hy veele proeven gaf van die bekwaamheid, welke hem zedert tot die hooge posten bevorderde, waar in hy zich met zoo veel roem kweet, dat hy by de Nakomelingschap geächt zal worden als een der kundigste Zeelieden, welke dit Land heeft voortgebragt.

In het Jaar 1765, vergezelde hy Sir William Burnaby, op den Kruistocht van Jamaica, en verwierf, op dien tocht, de goedkeuring en toejuiching van den Admiraal.

In het Jaar 1767, werd hy door Sir Edward Hawke verkozén om het bevel te voeren op het Schip de Endeavour, naar de Zuid-Zee bestemt, om den overgang van Venus over de schyf van de Zon waartenemen; en verdere ontdekkingen te doen, in dat gedeelte van den Aardkloot.

Zints dit tydperk zyn zyne gedane diensten te algemeen bekend, om ieder in 't byzonder opgehaalt te worden. Zyne achting klom naar mate zynere bevorderingen, tot eene hoogte, welke verre boven alle loftuitingen is. Indedaad, hy schynt byzonderlyk geschikt geweest te zyn, tot deze zoort van onderneeming. Zyne natuurlyke neiging, zyne opklimmingen in den Zeedienst, zyne onvermoeide vlyt, alles liep zamen om een bekwaam Zeeman van hem te maken, en hem die kundigheden te verschaffen, welke van slechts weinigen kunnen verkregen worden.

Hy was sterk van lichaam, van een gezond gestel, en in staat om de grootste ongemakken te verduren. Als de noodt
hem

V.
BOEK.
1779.
Februarij.

het verëischte, kon hy met smaak de slechtste spyze nuttigen, en met de grootste bezadigheid en onverschilligheid, kon hy zich aan alle zelfverzaking onderwerpen. Zyne zielshoedanigheden waren van dezelfde sterke geëartheid, als die zyns lichaams. Zyn verstand was kloek en schrander: zyn oordeel, byzonder in alles wat betrekking had tot zyn beroep, vaardig en vast. Zyne plans en ondernemingen droegen blykbaare teekens, van een groot oorspronglyk vernuft. Zyn moed was bedaard, bezadigt en onverschrokken, gepaard met eene verwonderlyke tegenwoordigheid van geest. Zyne Zeden waren eenvoudig, onbedwongen, en hadden niets gemaakts. Zyne geëartheid, men moet het bekennen, was veels te haastig en oplopend; doch deze fout is ligt te vergeven, als men 'er by aanmerkt, dat hy goedhartig en menschlievend was.

Zie daar eenige weinige schaduwingen of omtrekken van Cooks karakter; doch zyne meest in 't oog loopende Karaktertrek was, die onweerstaanbaare en onvermoeide drift, in het voortzetten en volvoeren van eenig ontwerp, in weerwil van alle gevaren, moeilykheden, en ongemakken. In alle zyne lange, moeilyke en verdrietige reizen, bleef het vuur van zyn drift en yver altoos in vollen gloed. Geen aanprikkelende verlokking kon hem voor een oogenblik aftrekken; zelfs die tuschenpozingen van uitspanningen, welken zomtyds onvermydbaar voorkwamen, en met blydschap door veele zyner Officieren omhelst en genoten werden, zag men hem met ongeduld verduren, als ze niet besteed konden worden, of iets toebrengen, tot het beter volvoeren zyner ontwerpen.

't Zoude onnodig zyn hier voorbeelden optehalen, van de gelegenheden, waarin hy blyk gaf van deze hoedanigheden. Wy zullen echter den uitslag dier diensten opgeven, onder de twee hoofdzaken, tot welke zy kunnen gebragt worden, die der Aardrykskunde, en der Zeevaard, en deze elk in een onderscheiden gezichtpunt plaatzen.

Geen wetenschap ontving mischien ooit grooter toevoegzelen van een enkel Man, dan de Aardrykskunde ont-

V. ving van Kapitein Cook. Op zyne eerste groote reize ont-
BOEK. dekte hy de Societeit-Eilanden; en bepaalde met zekerheid
1779. dat Nieuw-Zeeland uit twee Eilanden bestond, door een
Februar. Straat, naar zyn naam genoemd, van een gescheiden. Hy
spoorde vervolgens de Oost-Kust van Nieuw-Holland naar,
tot nog toe onbekend, eene uitgestrektheid van zeeven en
twintig graden breedte, of meer dan twee duizend Engel-
sche Mylen.

Op zynen tweeden tocht, lostte hy het groot verschilstuk
op wegens een Zuidlyk gelegen Vasteland; dat half rond zoo
volkomen doorkruist hebbende, dat 'er geen mogelykheid
voor het bestaan van zulk een vastland overbleef, als digt
by de Zuidpool en buiten het bereik der Zeevaard. Op de-
zen tocht ontdekte hy Nieuw-Caledonia, het grootste Ei-
land in den Zuider Stillen Oceaan, uitgenomen Nieuw-Zee-
land. Hy ontdekte insgelyks het Eiland Georgia, als mede
eene onbekende Kust, door hem Sandwich Land geheten:
en twee malen de Zeeën der keerkringen bezocht hebbende,
bepaalde hy de ligging der oude, en deedt verscheide nieu-
we ontdekkingen.

Zyne derde en laatste Reize munt nogthans boven alle
de voorgaande uit, door de uitgestrektheid en het aanbelang
der ontdekkingen. Behalven verscheide kleine Eilanden, in
den Zuider Stillen Oceaan; ontdekte hy de groep Eilanden,
door hem Sandwich Eilanden genoemd, die, om derzelver
ligging en voortbrengzelen, mischien een voorwerp van
meer aanbelang zullen worden, dan eenige andere ontdek-
king in de Zuidzee. Hy onderzocht vervolgens het geen tot
nog was onbekend gebleven; van de West-kust van Ame-
rika, van 40 tot 70 gr. Noorderbreedte, behelzende eene
uitgestrektheid van drie duizend zeven honderd Engelsche
Mylen; hy verzekerde en staafe de nabygelegenheid der
twee groote Vastelanden, van Asia en Amerika; voer de
straat tusschen die beide door, en nam de Kust ter weder-
zyde tot zulk een Noordpoolshoogte op, dat hy volkomen
overtuigt werd, van de onbestaanbaarheid eens doortochts,
in dat half rond van den Stillen Oceaan, tot de Atlantische
Zee;

Zee, het zy Oost- of Westwaards; met een woord, hy heeft de waterbeschryving des bewoonbaren Aardkloots voltooid, indien wy uitzonderen de Japansche Archipel, en de Zee van Amur, welke tot nog toe den Europeanen onvolkomen bekend zyn.

v.
BOEK.
1779.
Februar.

De diensten, welke hy als Zeeman bewezen heeft, zyn niet minder van aanbelang en lofwaardig. De middelen, door hem uitgedagt en met zulk een goeden uitslag te werk gesteldt, ter behouding en bevordering der gezondheid van Zeevarenden, zullen zyn naam aan de toekomstende Eeuwen overleveren, en hem by de Nakomelingschap doen beschouwen, als den Vriend en weldoener van 't menschedom. Zy, die bedreven zyn in de Geschiedenis der Zeevaard, kunnen niet onkundig zyn, dat de voordeelige handel, welke men door lange Zee Reizen, in verafgelegen gewesten, heeft zoeken te dryven, altoos ten duursten is komen te staan, aan 't menschelyk geslacht. De schriklyke ziekte, welke eigen is aan den Zeedienst, moest behalven de onverantwoordelyke dwingelandy, welke men omtrent onze Zeelieden oeffent, noodwendig alle onze ondernemingen ter Zee ten uitersten dwarsboomen en hinderlyk zyn. 't Was voor Kapitein Cook bewaard, door herhaalde proeven, de weereld te toonen, dat de reizen konden voortgezet worden, tot de ongewone lengte van drie en vier jaaren, in onbekende gewesten, en onder alle verwiselingen van luchtstreeken, niet alleen zonder eenigzins de gezondheid te benadeelen, maar zelfs zonder den kans des leevenstydperks te verminderen. De wyze, op welke hy te werk ging, vind men omstandig opgegeven in een geschrift, geleezen voor de Koninglyke Societeit in den Jare 1776 (*).

Wat de bekwaamheden tot zyn beroep aanbelangt, dezelfde te beoordeelen, staat aan die geenen, die de behoorlyke

(*) Dit Geschrift is door den Heer *de Menchy*, Geneesheer te Rotterdam, vertaald, en door den Boekhandelaar R. Arienberg uitgegeven onder den tytel: *verslag, wegens eenige nieuwe verbeteringen, aangaande de middelen, t.r. behouding der Zeevarenden.*

v. ke kundigheid hebben, van alles wat 'er tot den Scheeps-
 BOEK. dienst verëischt word. Deze zullen gereedelyk toestaan,
 1773. dat het besturen en volvoeren van drie tochten, zoo vol ge-
 Februar. vaar en zwaarigheids, van zulk een langen duur, met een
 eenpaarigen en gewenschten uitslag, eenen Man verëisch-
 ten, die niet alleen eene naauwkeurige kunde bezat van de
 Zeevaard, maar teffens een allerkloekst, en veel bevattend
 vernuft.

In dezer vocgen een getrouw, doch kort verslag gegeven
 hebbende, van den dood onzes hartelyk be.eurden Bevel-
 hebbers, als mede van zyn Karakter en diensten, laten wy
 zyne gedagtenis 'over, aan de dankbaarheid en bewondering
 der Nakomelingschap.

Wy hebben hier boven reeds gemeld, dat vier Scheeps-
 So'daten, die Kapitein Cook vergezelden, van de Inboore-
 lingen tuschen de Rotzen gedood werden. De overige met
 hunnen Luitenant Philips ontkwamen, met zich in Zee te
 werpen, en onder het vuur, welke het Volk in de Booten
 maakte. By deze gelegenheid gaf de Heer Philips een spre-
 kend bewys van zyne dapperheid, en 'van zyne genegenheid
 voor zyn Volk; want naauwlyk de Boot bereikt hebbende,
 en ziende een der Scheeps-Soldaten, die niet wel zwemmen
 kon, in 't water spartelen, en in gevaar van door de Eilan-
 ders achterhaald te worden, sprong hy weder in Zee om hem
 te redden, alhoewel hy zelf zwaar gekwetst ware. 'Terwyl
 hy bezig was ter hulpe van den Soldaat toeteschieten, werd
 hy door de Eilanders met een steen op 't hoofd gesmeten,
 zoo dat hy het naauyls boven water kon houden, en maar
 even zoo veel kracht over had, om den Soldaat by 't haar
 te vatten, en behouden aan de Boot te brengen. Ons Volk
 bleef voor een wyl gestadig uit de booten vuuren, (welke
 gedurende het gevecht slechts twintig schreden van den wal
 aflagen,) ten einde hunne rampzalige medemakkers, indien
 eenigen derzelven nog in leven waren, de gelegenheid te
 verschaffen, om te ontsnappen. Deze pogingen, onder-
 steunt door eenige stukken geschut, uit welke, ten zelve
 tyde, van de Resolution gevuurt werd, noodzaakten, ten
 lan-

langen lesten, den vyand aftetrekken, waar op eene kleine boot, bemand met vyf Adelborsten, naar dat gedeelte van 't strand roeide, daar men eenige lighamen voor dood, op den grond zag liggen; het gevaar dat zy liepen om met zoo weinig magt, zich van die lyken meester te maken, en hun Buskruid ten naasten by verichoten zynde, keerden zy naar de Schepen weder, latende de lyken in 't bezit van de Inboorelingen, benevens tien stel geweeren.

Toen de algemeene ontsteltenis, welke de tyding van ons verlies over de beide Schepen verspreid hadt, eenigzins aan 't bedaren geraakte, begon men zich te bekommeren over de zoodanige onzer, die zich aan de *Morai* bevonden, waar wy, by onze mast en zeilen, een wagt hadden van slechts zes Scheeps-Soldaten. 't Is moeilyk te beschryven, hoe de gemoederen van den Heer King, en deszelfs Manschap, aan dezen post gestelt waren: gedurende den tyd dat alle deze zaken voorvielen aan de andere zyde van de Baai. Niet boven een Engelsche Myl af zynde, van het Dorp Kowrowa, konden zy duidelyk de verbazende meenigte Volks onderscheiden, dat saamgevloeit was op den plek gronds, waar Kapitein Cook maar even te voren was aangelandt. Zy hoorden het losbranden der geweeren, en zagen een ongemeen gedrang en beweeging onder de meenigte. Kort daar aan zagen zy de Eilanders aftrekken, de Booten het strand verlaten, en het Volk in dezelve met groote bedeesdheid van de Schepen af en aan varen. Het hart van den Heer King bezweek op dit gezigt. Hy kon, op het vernemen van zoo veel gewoel en ongewone bewegingen, zich niet onthouden zeer bekommerd te zyn over een Man, wiens leven van zoo veel waarde was. Hy kende daar en boven het vertrouwen dat Kapitein Cook, die in alle zyne verrichtingen met de Eilanderen van dezen Oceaan zeer gelukkig geflaagt had, in deze Volken stelde, en hy vreesde dat dit vertrouwen hem, in 't een of ander hachelyk tydstip, niet genoeg op zyn hoede zou doen zyn. Zyne eerste zorg, derhalven, op 't hooren schieten uit klein geweer, was de Eilanders, die in grooten getale rondsom den wal van ons ge-

V.
BOEK.
1779.
Februar.

wyde

v. wydde Veld saamgevloeit waren, en niet wisten wat zy den-
BOEK. ken moesten, van 't geene zy gehoord en gezien hadden,
1779. te verzekeren, dat hen geen leed zou geschieden; en dat,
Februar. wat 'er ook gebeuren mogte, hy genegen was, om zich
vriendlyk jegens hen te gedragen.

De Heer King bleef met zyn Volk in dezen toestand, tot de Boots aan boord te rug gekomen waren; toen Kapitein Clerke, door middel van een kyker, bespeurende, dat onze bende omcingeld was van de Inboorlingen, die hy meende voornemens te zyn dezelve aantevallen, bevel gaf om twee vier ponders op de Eilanders los te branden. Deze schooten, schoon wel gemikt, deden geen schade, doch gaven de Inboorlingen eene overtuigende blyk, van derzelver groote kracht. Een Kokusnoot-Boom, onder welken eenige hunner gezeten waren, werd van een der koogels door midden geschooten, de andere koogel nam een stuk van een Rots weg, daar zy bystonden. Daar nu de Heer King hen even te voren de sterkste verzekering hadt gegeven voor hunne veiligheid, was hy niet weinig aangedaan over dit vyandelyk bedryf, en om te beletten, dat men niet voortging met schieten, vaardigde hy terstond een Boot af, om Kapitein Clerke bericht te geven van den vriendelyke voet, op welken hy thans met de Eilanders stond, en dat, indien de zaken van gedaante mogten veranderen, en hy genoodzaakt zyn zich vyandelyk tegens hen te gedragen, hy als dan den bystand van Kapitein Clerke zou vorderen door het ophyzen van een Vlag.

De Heer King wagtte, met het grootste ongeduld, de te rug komst der Boot af; en na omtrent een vierendeel uurs, in de uiterste angst en onzekerheid doorgebracht te hebben, werd hem, ten langen lesten, het geene hy gevreesd hadt, bevestigd op de aankomst van Mr. Bligh, met bevel om terstond met de tenten optebreken, en de zeilen, die ter herstellinge aan land waren, naar de Schepen over te voeren. Kai-reekeea, die op het zelfde oogenblik insgelyks tyding had gekreegen, van den dood van Kapitein Cook, door een Inbooring, die van de andere zyde van de baai gekomen was, kwam met de grootste verslagenheid, en droefheid op het ge-

gelaat, aan den Heer King vragen, of de tyding echt ware.

De toestand van ons Volk aan deze plaats, was ten uitersten hachlyk en benaauwd. Niet alleen hun eigen leven, maar de uitslag van den Reistocht, en het te rug keeren, ten minsten van eene der Schepen, was in een en hetzelfde gevaar ingewikkelt. De Mast van de Resolution, benevens het grootst gedeelte der Zeilen, waren aan land, en slechts onder de Wacht van een half douzyn Scheeps-Soldaten. Het verlies van dezelve zou onherstelbaar geweest zyn, en alhoewel de Eilanders, tot nog, geen de minste geneigtheid hadden laten blyken, om ons vyandelyk aantevallen, kon men zich echter niet verzekeren, dat zy, op het vernemen van 't geene te Kowrowa was voorgevallen, niet zouden veranderen. Om die reden vondt de Heer King raadzaam, zich te houden als of hy geen geloof sloeg aan den dood van Kapitein Cook, en Kaireekaea te verzoeken het gerucht tegentegaan, beducht, dat de vrees voor onze wraak, of het voorbeeld van den gelukkigen uitslag hunner landslieden, hen mogt aanzetten de gunstige gelegenheid, welke zich thans aanbood, waartenemen, om ons eenen tweeden slag toebrengen. Ten zelven tyde, raadde hy hem aan den ouden Kaoo, en de andere Priesteren in een groot huis te brengen, naast de *Morai*; eensdeels uit een vooruitzicht op hunne veiligheid, ingevalle het noodzakelyk werd, tot geweldige middelen toevlucht te nemen; ten anderen uit een verlangen om hem digt by ons Volk te hebben, ten einde zyn gezacht te kunnen gebruiken by de Inboorlingen, indien zulkiets konde toebrengen tot behoud van den Vreede.

De Heer King plaatste de Scheeps-Soldaten op den top van de *Morai*, welke een sterke voordeelige post uitmaakte, en stelde Mr. Bligh tot hoofd over de zelve aan, met de striktste last, om zich enkel te verweeren. Hy liet zich vervolgens naar de Discovery roeijen, ten einde met Kapitein Clerke te spreken, over den gevaarlyken toestand onzer zaken. Naauwlyks hadt hy de plek gronds verlaten, of de Eilanders begonnen ons Volk met steenen te smyten, en hy

T t

hadt

v.

BOEK.

1779.

Februar.

V. hadt maar even het Schip bereikt, of hy hoorde het schieten der Scheeps-Soldaten. Hy-keerde derhalven spoedig naar den wal, waar hy onze zaaken elk oogenblik hachlyker vondt. De Inboorlingen waren bezig, met zich van Wapens te voorzien; en hunne teenen Schilden aantetrekken, terwyl hun getal zeer sterk en schielyk aangroeide. Hy zag insgelyks groote benden op ons Volk af komen, langs de steilte, welke het Dorp Kakooa afscheid, van de Noordzyde der baai, waar Kowrowa gelegen is.

BOEK.
1779.
Februar.

In 't eerst vielen zy van achter de Wallen hunner omtuinde Velden, ons Volk met Steenen aan, en geen wederstand ontmoetende, werden zy stoutmoediger. Eenige dappere knapen langs 't strand gekropen, onder bedekking der Rotzen, vertoonden zich, eensklaps, aan den voet der Morai, met oogmerk om dezelve naar den Zeekant te bestormen, de eenige plaats waar ze te naderen was, en zy lieten al vry sterk met Hagel op hen schieten, en zagen een hunner vallen, eer zy verdreeven konden worden.

Wy kunnen niet nalaten, de dapperheid een dezer aanvaleren by deze gelegenheid te vermelden. Weder gekomen zynde, met oogmerk om het lyk van zynen gesneuvelden makker aftevoeren, onder 't gestadig vuur van onze bende, werd hy gekwetst, en daar door genoodzaakt het lichaam te laten leggen en te wyken. Dan, eenige oogenblikken daarna, vertoonde hy zich op nieuw, werd andermaal gewond en nogmaal verplicht te rug te keeren. Op dat oogenblik kwam de Heer King aan de Morai; en zag dezen Man voor de derde maal wederkomen, bezwykende van vermoeidheid en van bloed verlies. De Heer King, onderrigt van 't gebeurde, verboodt de Soldaten te schieten; en men liet den Eilander toe zynen Vriend aftevoeren, daar hy juist mede bezig was, toen hy zelf nederviel en den geest gaf.

Ten dezen tyde bygesprongen door eene aanzienlyke versterking van beide de Schepen, weken de Eilanders achter hunne wallen, waar door de Heer King toegang kreeg tot de Priesteren: een dezer verzogt hy zyn best te willen doen om zyne landslieden tot eenige voorwaarden te brengen, en hen

voor

voortestellen, dat indien zy wilden aflaten met steenen te finyten, hy onze manschap zou verbieden te schieten. Men kwam tot dit verdrag, en ons Volk werd toegelaten, de mast in 't water te brengen, en de zeilen, met al den toefstel tot onze Starrekundige waarnemingen &c., naar de Schepen aftevoeren, zonder de minste belemmering. Zoo haast ons Volk de Morai verlaten had, namen de Eilanders die in; zomnige hunnen wierpen ons eenige weinige steenen achter na, welken ons echter geen kwaad deden.

De Heer King kwam tusfen elf en twaalf uren aan boord van de Discovery; waar hy tot nog geen bepaald ontwerp gemaakt vond, naar 't welk ons in 't vervolg te gedraagen. Het wederbekomen van Kaptein Cooks lyk en de te rug gave van de Boot waren de voorwerpen, op welke wy allen meenden het sterkst te moeten aandringen, en de Heer King verklaarde, dat men, naar zyn gedagten, zig van geweld moest bedienen indien de Eilanders een oogenblik weigerden daar aan te voldoen. Schoon men met recht mag veronderstellen dat de aandoening van den Heer King, over den dood van een geliefte en waardig vriend, hem tot die gedagten bragt, waren 'er ongetwyfelt nog andere gewichtige redenen, die by hem in aanmerking kwamen. Het dooden van Kapitein Cook, en ons genoodzaakt te hebben het strand te verlaten, en naar onze Schepen te wyken; moest, natuurlyk, den moed der Inboorlingen aanwakkeren, en hy twyfelde niet, of het voordeel, hoe gering ook, daags te voren op ons behaalt, zou hen aanzetten om verder iets gevaarlyks tegen ons te ondernemen, te meer daar uit het geene ze tot hier toe zagen, zy niet veel reden hadden om onze Vuurwapens te vreezen. Deze Wapens hadden, tegen onzer aller verwagting, hen niet in 't minste afgeschrikt. De toestand onzer Schepen, en de tucht welke onder ons plaats had, was daar en tegen zoodanig, dat indien men ons, des nachts, met eenig geweld had aangestast, zulks mischien de schroomlykste gevolgen zou naar zich gesleept hebben. Het gevoelen van het grootste gedeelte der Scheeps-Officiëren strookte volmaakt met de vermoedens van den Heer King, aan wien het toescheen dat

V.

BOEK.

1779.

Februär.

v. niets geschikter was om de Eilanders aantezetten, tot het
 BOEK. ondernemen van eenen aanval, dan van onzen kant eene nei-
 1779. ging te laten blyken tot een vergelyk, welke neiging zy en-
 Februar. kel zouden kunnen toefchryven aan onze minderheid of vrees.
 Maar zy, die 'er voor waren de zaken te bemiddelen, gaven
 in bedenken, dat dewyl het kwaad reeds geschied was, en
 al het gebeurde niet kon herroepen worden, of de Inboore-
 lingen, uit hoofde hunner vorige Vriendschap en gediens-
 stigheit, niet eenigen eisch hadden op onze gematigtheid,
 te meer, daar het treurig geval, ons overgekomen, het ge-
 volg niet scheen te zyn van een voorberaden ontwerp; dat
 ten aanzien van Terreeoboo, die niets van het diefstal wist,
 en gereedelyk Kapitein Cook naar boord had willen volgen,
 en ook daadlyk beiden zyne Zoons naar de Pinas had afge-
 zonden, alle verdenking moest ophouden: dat van het ge-
 drag zyns Wyfs, en der Opperhoofden gemakkelyk reden kon
 gegeven worden, als men acht wilde slaan op de vrees, welke
 hunne gemoederen moest bevangen, op het zien der gewapende
 magt met Kapitein Cook aanlandde, en de vyandelyke toebereid-
 zelen in de baai, eene vertooning niet overeenkomstig het
 vertrouwen en de Vriendschap, waar in beide partyen tot
 zoo verre verkeerdt hadden; dat het aangrypen der Wape-
 nen door de Eilanders, gewislyk, was geschied met oogmerk
 om zich te verzetten tegen een aanval, welke zy reden hadden
 van ons te vreezen, om ons met geweld Meester te maken
 van den Koning, dien wy natuurlyk moesten verwagten, dat
 ten uitersten zou verdedigt worden door een Volk, het welk
 ongemeen veel achting en eerbied voor deszelfs Opperhoof-
 den hadt.

By deze gevoelens van menschelykheid, voegde de voor-
 zichtigheit nog deze beweegredenen; dat wy gebrek aan
 water en andere ververschingen hadden; dat 'er zeven of
 agt dagen verëischt werden, om de mast van de Resolution
 gereed te hebben en in 't spoor te brengen; dat de lente sterk
 naderde, dat het spoedig voortzetten van onzen naasten tocht
 naar 't Noorden, alleen in 't oog moest gehouden worden,
 en derhalven dat een wraakzuchtigen stryd aantegaan niet de

In

Inboorelingen, ons niet alleen zou blootstellen, aan 't verwyrt van de noodelooste wreedheid, maar tevens de toerusting onzer Schepen grootelyks vertragen. Kapitein Clerke stemde in dat gevoelen, en terwyl wy voorders bezig waren met het beramen van een plan tot onze volgende verrigtingen, bleef een aantal Inboorlingen het strand bezetten; sommige zelfs naderden met hunne Kanoos, tot binnen 't bereik van een pistool schoot aan de Schepen, ons honende door veelerlei uittartingen en andere teekenen van verguizing. Het viel ons, by die gelegenheid, moeilyk de Matrozen te weerhouden, geen gebruik te maken van Scheeps-Wapenen, daar wy besloten hadden geen geweld te oefenen, lieten wy de Kanoos onbeschadigt naar 't strand wederkeeren.

De Heer King werd thans gelast naar 't land te varen; met de Booten der Schepen, wel bemand engewapend, met oogmerk om met de Eilanders in gesprek te komen, en zoo 't mogelyk ware, in onderhandeling te treden met eenige *Ercees*. Indien hy daar in mogt slagen, moest hy de lyken weder eischen en byzonderlyk dat van Kapitein Cook; by weigering derzelven moest hy hen dreigen met onze wraak; maar voor al niet vuren zonder aangevallen te worden, en om geene reden, hoe genaamt, aan land treden. Deze bevelen werden den Heer King gegeven, ten aanhoore van allen die hem stonden te vergezellen, en op de stelligste wyze.

De Heer King verliet met zyne bende de Schepen, omtrent vier uren in den achtermiddag, den wal naderende, liet zich alles aanzien, dat zy vyandelyk stonden ontvangen te worden. Alle de Inboorelingen waren in de weer; Vrouwen en Kinderen namen de wyk; de Mannen wapenden zich met lange Speeren en Dolken, en schoten hunne teene schilden aan. Het scheen insgelyks als of zy, zints den morgen, borstweeringen van Steen hadden opgeworpen, langs het strand waar Kapitein Cook zich aan land had begeven, en waar zy mischien verwagttten aangevallen te zullen worden.

Zoo haast onze bende binnen bereik was, begonnen de Eilanders, met Slingers, Steenen te werpen naar ons Volk,

v.
BOEK.
1779.
Februär.

zonder echter iemand te kwetzen. De Heer King besloot uit deze feitelykheden, dat alle pogingen, om met hen te spreken, vrugteloos zouden zyn, ten ware hy eenige reden gave tot onderling vertrouwe: hy beval dienvolgens de gewapende Booten te blyven leggen, en roeide met eene kleine Boot voorwaards, houdende een wit Vaandel in de hand; terstond hadt hy het genoeg, uit het algemeen vreugde gejuich der Inboorlingen, te bemerken dat zy de beduidenis van 't Vaandel zeer wel verstonden. De Vrouwen keerden oogenblikkelyk te rug van achter de Heuvelen, de Mannen ontteden zich van hunne teene Schilden, alle zetteden zy zich zelve aan den Zeekant neder, verspreidende hunne wapenen, en den Heer King uitnoodigende aan land te komen.

Alhoewel zulk een gedrag eene Vriendelyke geneigtheid scheen uittedrukken, kon hy zich niet weerhouden, de oprechtheid daarvan te verdenken. Maar toen hy Koah met eene ongemeene stoutmoedigheid en vertrouwen naar de Boot zag komen zwemmen, met een witte Vlag in de hand, vondt hy goed dit teeken van vertrouwen te beantwoorden, en hem in de Boot te ontvangen, schoon hy gewapend was, iets dat den argwaan van den Heer King niet verminderde. En, indedaad, zints langen had hy niet zeer gunstig omtrent Koah gedacht. De Priesters zelve hadden hem altoos afgeschilderd als een slecht mensch, die onze Vriend niet was; en de herhaalde ontdekkingen van zyn bedrog en verraderlykheld, hadden ons een overtuigd bewys van de waarheid hunner verzekeringen gegeven. Daarenboven het treurig bedryf van den morgen, in het welk men hem een voornaame rol had zien speelen, boezemde den Heer King den uitersten afkeer in, van zich zoo dicht by hem te zien; en daar hy dien Heer naderde met geveinsde tranen en hem omhelsde, mistrouwde de Heer King hem tot zoo verre, dat hy de punt van de *Pahoa*, welke het Opperhoofd in de handen hieldt, aangreep, en van zich afkeerde. Hy gaf den Eilander te kennen, gekomen te zyn om het lyk van Kapitein Cook te vorderen, en het Oorlog aan de Eilanders te verklaren, ingevalle het hem niet zonder verwyf werd overgelevert. Koah

ver-

verzekerde hem dat zulk, zoo rasch doenlyk, zou geschieden, en dat hy zelf ten dien einde zou heen trekken; en na een stuk yzer van de Heer King verzogt te hebben, sprong hy uit de Boot en zwom naar land, zyne landslieden toeroepende, dat wy alle wederom Vrienden waren.

Ons Volk bleef met grooten angst, bykans een uur lang, naar zyne terugkomst wagten. Intusschen waren de andere Booten zoo dicht aan 't strand genadert, dat het Boots-Volk in gesprek was geraakt met een party Eilanders, die zich daar bevonden; en van wien zy vernamen, dat het lighaam van den Kapitein aan stukken was gesneden, en landwaards ingevoerd; maar de Heer King bleef van deze omstandigheid onkundig, tot dat hy aan boord der Schepen te rug was gekomen.

De Heer King begon thans over het lang uitblyven van Koah eenigzins onverduldig te worden, waarop de Opperhoofden hem sterk aan waren om aan land te komen, met verzeekering, dat indien hy zig in perzoon wilde begeeven naar Terreeoboo, het lyk ongetwyfeld aan hem zou te rug gegeven worden. Toen zy geen kans zagen, den Heer King aan land te doen komen, trachtten zy, onder voorwendzel van gemakkelyker met hem te spreken, hem met de Boot tusschen de Rotzen te lokken, waar zy het in hunne magt zouden gehad hebben, hem van de andere Booten aftefnyden. Doch deze list viel niet moeilyk te doorgronden, en hy stond gereed om alle gemeenschap met hen aftebreken, toen hy een Opperhoofd zag aankomen, dat zich byzonderlyk verknogt hadt aan Kapitein Clerke, en aan de Officiers van de Discovery; met welk Schip hy mede gezeild had, (toen wy de laatste keer de baai verlieten,) voornemens om met ons naar 't Eiland Mowee overtesteken. Hy zeide van Terreeoboo te komen, om ons Volk te berichten, dat het lyk landwaarts ingevoerd was, van waar het den volgenden morgen zou wederbragt worden. Hy scheen zeer oprecht in zyn voorkomen, en gevraagd zynde, of hy ons bedroog, haakte hy zyne twee voor vingers in één, een téken daar telande van waarspreeking, in 't geven van welk deze Eilanders zeer nauwgezet zyn.

De

V.
BOEK.
1779.
Februar.

v. De Heer King thans verlegen zynde wat te doen, zondt
 BOEK. den Heer van Couver af, om van al het voorgevallene ken-
 1779. nis te geven aan Kapitein Clerke en dien te zeggen; dat,
 Februar. naar zyne gedagte, de Inboorlingen niet voornemens waren
 hun woord te houden; en dat verre van droevig te zyn over
 het gebeurde, het zelve integendeel, uit hoofde van hun
 behaald voordeel, hen trotscher scheen te maken, als mede
 dat zy slechts tyd zогten te winnen, om door de eene of
 andere list ons Volk in hunne magt te krygen. De Heer
 van Couver keerde te rug, met bevelen voor den Heer King
 om naar boord wedertekomen, na alvorens aan de Eilanders
 te hebben doen verstaan, dat indien het lyk den volgenden
 morgen niet wedergebragt werd, het Dorp zou verwoest
 worden.

Toen zy onze bende zagen te rug keeren naar de Sche-
 pen, trachten zy dezelve door de hoonendste en verguizend-
 ste gebaren te vergrammen. Verscheide van ons Volk zei-
 den, dat zy de Inboorelingen duidelyk zagen parade maken,
 in de kleederen van onze rampzalige landslieden, en onder
 dezelve een *Eree*, die met den Houwer of Sabel van Kapi-
 tein Cook heromzwaaide, tērwyl de scheede gehouden werd
 door eene Vrouwe.

Ingevolge het bericht van den Heer King, aan Kapitein
 Clerke, wegens de tegenwoordige neiging, welke hy in de
 Eilanders meende bespeurt te hebben, werden de nadrukke-
 lykste maatregels genomen, ten einde wel op onze hoede te
 zyn, en instaat om alles afteweeren wat men, gedurende den
 nacht, tegen ons mogt ondernemen. De Boots werden aan
 Windketens gefort, de Schildwachten werden verdubbelt,
 op beide de Schepen werden Wacht-Booten uitgezet om rond
 te roeijen, en te verhoeden dat de Eilanders de Kabels niet
 afsneden.

Wy bragten den nacht door zonder ontrust te worden,
 als door het gehuil en geklag, het welk gestadig aan land
 gehoord werd. Des anderen daags, zynde Maandag den 13.
 des morgens vroeg, kwam Koah op zyde van de Resolution,
 met eene kleine Bigge en eenig Doek, het welk hy verzogt

te mogen aanbieden aan den Heer King. Wy hebben alreeds gezegt, dat de Heer King van de Eilanders aangezien werd voor den Zoon van Kapitein Cook, en daar deze zulks nooit hadt tegen gesproken, werd de Heer King, na den dood van onzen Commandeur, waarschynlyk beschouwt als Bevelhebber. Zoo rasch hy op 't dek kwam, vroeg hy Koah, naar 't lyk, en bemerkende, dat deze hem met verkeerde antwoorden zocht te paaijen, weigerde hy diens geschenk aanteneemen, en stond op het punt om hem met gramschap te bejegenen, en met bedreigingen aftefchepen, indien Kapitein Clerke, met oogmerk om den schyn van Vriendschap optehouden, het niet gevoeglyker geoordeelt had, hem met den gewoonen eerbied te behandelen.

Dit Opperhoofd kwam op dien morgen verscheiden malen tot ons, telkens het een of ander niets beduidend geschenk met zich brengende; dan, daar wy hem gestadig met zeer veel oplettendheid alles wat op 't Schip was zagen gadeslaan, droegen wy zorg hem te doen bemerken, dat wy zeer wel ter onzer verdediging toegerust waren. Hy drong Kapitein Clerke en den Heer King sterk aan, om naar land te gaan, en gaf de schuld van het te rug houden der lyken aan de andere Opperhoofden. Hy verzekerde die Heeren, dat alles naar hun genoegen zou geschikt worden, indien zy zich in persoon tot den Koning wilden begeeven. Doch onze Heeren vonden het niet raadzaam, op Koahs woorden veel te vertrouwen; en indedaad, zy werden naderhand een feit gewaar, het welk een bewys opleverde van zyn gebrek aan trouw en waarspreeking: want zy vernamen, dat onmiddelyk na het gevecht, waar in Kapitein Cook het leven liet, Terreeoboo de wyk had genomen, in de holte van het steile gedeelte eens bergs, die over de baai hangt, dat hy daar niet was te naderen als door middel van een touw, dat de Koning zich daar verscheide dagen schuil hieldt, en dat het benoodigde tot zyn onderhoud tot hem werd afgelaten met koorden.

Toen Koah van de Schepen vertrokken was, zagen wy zyne landslieden, die reeds met het aanbreken van den dag

v.
BOEK.
1779.
Februar.

v. in meenigte, aan 't strand ſaamgekomen waren, met zeer
 BOEK. veel nieuwsgierigheid om hem heen dringen, als of zy ver-
 1779. langden te weten wat nieuws hy medebragt, en welke ſtap-
 Februar. pen diensvolgens te doen waren. Zy waren, zeer waar-
 ſchynlyk, verwagtede, dat wy ons best zouden doen, om
 onze bedreigingen ter uitvoer te brengen, en zy aan hun-
 nen kant, ſcheenen voornemens ons aftewagten, en geen
 enkele voetſtap voor ons te wyken. Den ganschen mor-
 gen door hoorden wy aan verſcheide ſtrecken der Kusten op
 Kinkhoorns blazen; wy beſpeurden groote hoopen volks
 van over de heuvelen aantrekken; en aan alle kanten
 de verſchynzelen zoo ontruſtende, dat wy goedvonden
 werpanker uittebrengen, ten einde het Schip regt voor het
 Dorp te halen, ingevalle men ons mogte aanvallen: de Boo-
 ten werden af en aan den Noordhoek van de baai gelegd,
 om door de Inboorlingen van die ſtrek niet verrast of over-
 rompelt te worden.

De ſtrydbare houding, welke zy thans aangenomen had-
 den, en het breken van hun woord in het niet wedergeven
 van de lyken der geſneuvelden, veroorzaakte nieuwe beraad-
 ſlagen onder ons, wegens het geene ons nu te doen ſtond.
 Het beſluit daar van kwam hierop uit, dat men het vernieu-
 wen van de maſt der Reſolution, en de toebereidzelen tot ons
 vertrek, door niets zou laten vertragen, doch dat men intus-
 ſchen onze onderhandelingen met de Inboorlingen, ter weder-
 bekoming der lyken onzer landſlieden, zou voortzetten.

Het grootſte gedeelte van den dag werd vervolgens be-
 ſteed, om de fokkemaſt op eene bekwame plaats op het dek
 te krygen, waar de timmerlieden behoorlyk aan dezelve kon-
 den werken, en in 't maken van de noodige veranderingen in
 den rang der Officieren. Het Opperbevel over den tocht op
 Kapitein Clerke vervallen zynde, nam hy zyn verblyf aan boord
 van de Reſolution, ſtelde den Luitenant Gore tot Kapitein aan
 van de Discovery; en de Heeren King en Williamſon, tot
 eerſte en tweede Luitenants van de Reſolution; ook benoem-
 de hy, tot het vervullen van de opengevallen Luitenants
 plaats, den Heer Harvey, een adelborst, die Kapitein Cook

op zyne twee laatste tochten had vergezelt. Gedurende den ganschen dag lieten de Eilanders ons met rust; tegen den avondstond werd de groote Boot aan een Winkeeten gelegd, en Wacht-Booten om elk Schip uitgezet als voren.

Omtrent agt uren 's avonds, de lucht zeer donker zynde, hoorden wy een Kanoo naar 't Schip roeijen; zoo rasch zulks bespeurd werd, gaven de beide Schildwachten, die op 't dek waren, vuur op dezelve. De Kanoo was bemand met twee Inboorlingen, die terstond uitriepen: „Tinneë” (een woord, waarmede zy den naam van den Heer King gewoon waren uittedrukken,) en zeiden Vrienden te zyn, die iets by zich hadden, het welk tot Kapitein Cook behoorden. Toen zy binnen boord kwamen, wierpen zy zich aan de voeten onzer Officieren, en scheenen ten uitersten verschrikt. Gelukkiglyk waren zy niet gekwetst, niettegenstaande de Kogels van de beide geweeren door de Kanoo heen gegaan waren.

Een hunner was de Man, door ons reeds vermeld onder de benaming van *Taboo* man, die gestadig zich by Kapitein Cook hieldt, en de byzondere plechtigheden verrigtte, hier boven reeds beschreeven; en die, schoon een aanzienlyk Eilander, naauwlyks weerhouden kon worden, om hem de laagste diensten eens huisknechts te bewyzen. Na met vele traanen het verlies van den *Oromo* beweent te hebben, zeide hy ons, een gedeelte diens lyks medegebragt te hebben. Hierop gaf hy ons een klein pakje over, het welk hy onder den arm had gehouden; maar 't is niet mogelyk het afgryzen te schetzen, waar mede wy aangedaan waren, toen wy in dat pakje een stuk menschen vleesch vonden, ter zwaarte van omtrent negen of tien ponden. Dit zeide hy was het eenige dat thans van 't lighaam overbleef; het overige had men in stukken gesneden en verbrant; doch het hoofd en al de beenderen, uitgezonderd die, welke tot den romp behoorden, waren in 't bezit van Terreeoboo en de andere Opperhoofden: het gedeelte, dat wy thans voor ons hadden, was Kaoo te beurtgefallen, den Oppersten der Priesteren, om 'er gebruik van te maken by de eene of ander

v.
BOEK.
1779.
Februar.

v. re Godsdienstplechtigheid; deze zondt het ons, als een blyk
 BOEK. van zyne onschuld, en van zyne verknogtheid aan ons.
 1779. Thans hadden wy gelegenheid om te vernemen, of zy
 Februar. menschen-eters waren, en wy bleven niet achterlyk ons van
 dezelve te bedienen. Eerst poogden wy door verscheide
 vragen, die wy van ter zyde aan ieder afzonderlyk deden,
 van hen te verneemen, op welk eene wyze men de andere
 lyken gehandeld, en over dezelve beschikt had; en vindende
 dat zy volkomen over een stemden in het verslag; dat,
 na dezelve van 't vleesch ontdaan te hebben, ze geheel ver-
 brandt waren, deden wy eindelyk deze vraag aan hen, of zy
 niet van 't een of ander geëten hadden? Geen Europeaan
 kon meer afkeer van zoodanigen denkbeeld toonen, dan zy
 terstond op deze vraag lieten blyken. Naderhand vroegen
 zy ons, met grooten ernst, en met eene houding van vrees,
 wanneer de *Orono* stond wedertekomen? en op wat wyze
 hy hen, by zyne te rug komst, zou handelen? Dezelfde
 vraag werd ons naderhand van anderen gedaan; en dit
 denkbeeld strookt zeer wel met het gedrag, het welk zy
 over 't algemeen omtrent hem in acht namen, en het welk
 te kennen gaf, dat zy hem beschouwden als een wezen van
 een verheven soort.

Te vergeefsch verzogten wy onze vriendelyke bezoekers
 by ons aan boord te blyven tot den volgenden morgen. Zy
 zeiden ons, dat, indien het geene zy thans verrigttten, ter
 ooren mogt komen van den Koning of van een der Erees,
 de gevolgen daarvan ten uitersten verderfelyk zouden zyn voor
 hunne gansche Maatschappy; dat zy, om zich niet bloot te
 stellen, in den duister gekomen waren, en dat zy even om-
 zichtig moesten zyn, in 't wederkeeren naar 't strand. Zy
 verhaalden ons voorders, dat de Opperhoofden zeer verlang-
 den zich aan ons te wreken, wegens den dood hunner lands-
 lieden; dat zy ons in 't byzonder waarschuwdten, op onze
 hoede te zyn omtrent Koah, dien zy verzekerden onzen
 onverzoenlyksten vyand 'te zyn, en niets zoo zeer ver-
 langde dan de gelegenheid om ons te bevechten, waartoe
 het blazen op de Kinkhoorns, het welk wy 's morgens ge-
 hoord

hoord hadden, eene uitdaging was geweest. Uit het verhaal dezer lieden vernamen wy insgelyks, dat, in het eerste gevecht, by het Dorp Kowrowa, zeventien hunner landgenoten gesneuveld waren, onder welke vyf Opperhoofden; dat onder dat getal Kaneena met deszelfs Broeder, onze byzondere goede Vrienden, behoorden. Agt, zeiden zy, waren omgekomen by de Wachtplaats, onder welke gesneuvelden insgelyks, drie lieden van den eersten rang waren.

De beide Inboorelingen verlieten ons, om elfuren, en verzogten van ons, uit omzichtigheid, dat één onzer Wacht-Booten hen mogt verzellen tot voorby de Discovery, op dat men niet weder op hen mogt schieten, en daar door het Volk aan land op de been brengen, en hen derhalven blootstellen van door het zelve ontdekt te worden. Wy voldeden gereedelyk aan dit verzoek, en vernamen, met blydschap, dat zy behouden en zonder ontdekt te zyn, waren aan land gekomen.

Den ganschen nacht door hoorden wy het zelfde luid geklag van den vorigen nacht. Vroeg in den morgen kregen wy een bezoek van Koah. Het belgde den Heer King te zien, dat deze, niettegenstaande de duidelykste blyken van zyn verraderlyk gedrag, en de deswegens gedane stellige verzekeringen van onze Vrienden de Priesters, geduld wierd dezelfde bedriegelyke rol voorttespeelen, en ons ten minsten den speelbal te doen schynen, van zyne huichelaary en dubbelhartigheid. Indedaad, het vooruitzicht van onzen toestand beloofde niets veel goeds; tot nog, hadden wy met onze vreedzame schikkingen geene der bedoelde oogmerken bereikt. Op geene onzer eischten was, tot nog, voldoende geantwoord; wy waren nog niets gevorderd in eene bevrediging met de Inhoorlingen; zy bleeven nog gestadig zich aan strand vertoonen als Krygszuchtig, en gereed om ons te belletten aan land te komen: het was echter volstrekt noodzakelyk voor ons geworden aan land te gaan, alzoo wy niet langer konden uitsstellen, ons van 't benoodigde water te voor zien.

V.
BOEK.
1779.
Februär

v. Om evenwel het gedrag te billyken van Kapitein Clerke,
 BOEK. moeten wy zeggen, dat uit het groot aantal Eilanders, en
 1779. uit het voornemen, het welk zy scheenen te hebben, om
 Februar. ons kloekmoedig aftewagten, het ten vollen waarfchynlyk
 was, dat wy hen niet konden aanvallen, zonder ons aan groot
 gevaar bloot te ftellen, en dat het verlies van flegts weini-
 gen onzer Schcepsgezellen, ons ten uiterften zou benadeelt
 hebben, op het overige van onzen tocht; daar in tegendeel
 het verwylen der volvoering onzer bedreigingen, fchoon zulks,
 aan den eenen kant, hen niet voordeelig deed denken van
 onze dapperheid, echter zoo veel uitwerkte, dat zy einde-
 lyk zich verfpreidden. Zelfs dezen dag, toen zy befpeur-
 den, dat wy niets verrigften, zagen wy eene meenigte hun-
 ner, by benden, na dat zy den Kinkhoorn geblazen, en al-
 lerlei uitdagingen aan ons gedaan hadden, aftrekken over
 't gebergte, zonder zich immer wederom aan ons te laten
 zien. De zulken nogthans, die overig bleven, gedroegen
 zich niet minder ftout en trots. Een hunner was zelfs ver-
 metel genoeg, om tot onder 't bereik van een Musketschoot
 by de Resolution te komen, en na verfcheide Steenen ons
 toegeworpen te hebben, zwaaid hy over zyn hoofd met den
 hoed, welke aan Kapitein Cook had toebehoord, terwyl zy-
 ne landslieden aan 't ftrand hem toejuichden, en in zyne ver-
 metelheid aanmoedigden.

Ons Volk was ten uiterften gebelgd over dezen hoon,
 en al te famen op het dek komende, fmeekten zy dat men
 hen niet langer wilde noodzaken zoo veele herhaalde uittar-
 tingen te verduwen. De Heer King werd van hun verzogt zyn
 best te willen doen, om Kapitein Clerkes toeftemming te be-
 komen; zich van de eerfte gelegenheid te mogen bedienen,
 om den dood van hunnen zoo zeer betreurden Bevelhebber te
 wreken. Toen de Heer King hier van verflag deedt, aan
 den Kapitein, gaf deze bevel tot het losfen van eenige ftukken
 zwaar gefchut op de aan ftrand fttaande Eilanders, en hy be-
 doofde de Matroozen, dat indien ze den volgenden dag aan
 de waterplaats ontrust mogten worden, men hen als dan zou
 toeftaan de Inboorelingen te ftraffen.

Alvorens wy ons geschut wel gestelt hadden, bemerkten de Eilanders ons voornemen, uit het gewoel en bedryf op 't Schip, en namen de wyk achter hunne huizen en wallen. Wy schoten derhalven in 't wild, doch onze Kogels deden de bedoelde uitwerking. Want, kort daar op, zagen wy Koah in grooten haast naar ons toeroeijen, en op zyn aankomst vernamen wy dat eenige lieden gedood waren en Maiha-Maiha, een voornaam *Eree*, en zeer na verwand aan Terreco-boo, aan 't aangezicht gewond was.

Kort na de aankomst van Koah, kwamen twee jongens van de Morai naar onze Schepen afzwemmen, ieder gewapend met een lange Speer; tamelyk dicht genaderd zynde, hieven zy, op eene plechtige wyze, een liedaan, het welk, voor zoo veel wy uit het veelvuldig herhaalen van 't woord *Orono*, en uit het wyzen naar 't Dorp, waar Kapitein Cook gesneuveld was, konden opmaken, de onlangs treurige gebeurtenis tot onderwerp had. Na bykans een kwartier uurs op eenen klagenden toon gezongen te hebben, altoos in 't water blyvende, kwamen zy aan boord van de Discovery, en reikten hunne Speeren over; een weinig tyds aan boord getoest hebbende, keerden zy naar 't strand te rug: Nimmer konden wy te weten komen, wie hen afgezonden hadt of wat 'er mede bedoelt werd.

Wy namen tegen den nacht de gewoone voorzorg ter beveiliging onzer Schepen; en zoo haast het donker was, kregen wy een bezoek van de beide Inboorlingen, die 's avonds re voren by ons geweest hadden. Zy verzekerden ons, dat schoon ons grof geschut, dien achtermiddag, de Opperhoofden niet weinig ontsteld had, dezen echter hunne vyandelyke oogmerken niet hadden laten varen, weshalven zy ons aanraadden op onze hoede te zyn.

Den volgenden morgen, zynde den 17. February, werden de Boots van beide Schepen naar land gezonden om water te halen. De Discovery werd dicht aan 't strand gehaald, ten einde de waterhalers te beschermen. Al rasch bevonden wy dat het bericht, door de Priesteren aan ons medege- deelt, niet ongegrond was, en dat de Eilanders befloten had-

v.
BOEK.
1779.
Februars.

den

Al-

v. den geene gelegenheid te verzuimen om ons te beleedigen
 BOEK. of afbreuk te doen, als zulks, zonder aan hunne zyde veel
 1779. gevaar te loopen, kon geschieden.
 Februar. Op deze gansche kluft Eilanden, zyn de meeste Dorpen
 digt aan zee geleege; en de nabygelegen grond is omvan-
 gen met Steenen Wallen, ter hoogte van omtrent drie voe-
 ten. In den beginnen meenden wy, dat deze afschuttingen
 de eigendommen bepaalden; maar thans ontdekten wy dat de-
 zelve dienden ter borstweeringe tegen eenen inval. Zy be-
 staan uit losse Steenen, welke de Eilanders met veel behen-
 digheid en vlugheid weten optehopen, en te stellen ter plaat-
 se daar zy verwagten aangevallen te zullen worden. Aan de zy-
 de van den berg, welke langs de baai ligt, hebben zy insgelyks
 holen of spelonken, die zeer diep zyn, en welker ingang gedekt
 is door eene soortgelyke Steenen Borstweering. Van achter
 deze Steene Wallen, belemmerden de Eilanders gestadig ons
 Volk, dat om water uit was, door het smyten van Steenen; en
 de kleene magt, welke wy aan land hadden, was niet in staat,
 schoon met Musketten gewapend, hen te noodzaken de wyk te
 nemen. Op deze wyze geknelt, was ons Volk, dat gedu-
 rig op zyn hoede moest zyn, niet bekwaam om op een ganschen
 voormiddag meer dan een ton water te vullen. Terwyl het
 derhalven niet mogelyk was, dit werk naar behooren te ver-
 rigten, en het benoodigde water voor de Schepen binnen
 boord te krygen, zoo lang de aanvallers aan die plaats ble-
 ven, en niet verder op verdreven werden; kreeg de Disco-
 very last, om met haar grof geschut den vyand te verjagen,
 het welk met het doen van eenige schooten gelukte, waarop
 ons Scheeps-Volk hun werk ongemoeid kon verrigten. Doch
 de Inboorlingen lieten zich welhaast weder zien, en vie-
 len ons op de gewoone wyze aan; het werd derhalven
 volstrekt noodig geacht eenige Hutten, welke hier en daar
 verspreid stonden by den wal, achter welken de Inboorlingen
 zich schuil hielden, te verbranden. In 't volvoeren van het
 bevel daartoe gegeven, ging ons Volk te ver, en maakte
 eene noodelooze en wreede verwoesting. Dit bedryf is zee-
 kerlyk eenigzins te verschoonen als men nagaat, hoedikwyls
 zy,

beledigen
zyde veel

ste Dorpen
is omvan-
t drie voe-
chuttingen
wy dat de-
l. Zy be-
eel behen-
n ter plaat-
Aande zy-
y insgelyks
ang gedekt
an achter
stadig ons
eenen; en
et in staat,
de wyk te
dat gedu-
ganschen
erwyl het
en te ver-
en binnen
plaats ble-
de Disco-
verjagen,
, waarop
en. Doch
, en vie-
derhalven
r en daar
oorlingen
n van het
n maakte
yf is zee-
edikwyls
zy,

zy, zonder zich te mogen wreken, van de Eilanders getart, gehoont, en op 't verachtelykst beschimpt waren, en hoe geerne zy verlangden hun bloed te koelen en wraak te nemen, over den dood van hunnen geliefden en geërbiedigen Bevelhebber: maar men kan tevens duidelyk uit hun gedrag zien, hoe noodzakelyk het is de grootste omzigtigheid te gebruiken, by dergelyke gelegenheden, zelfs voor een enkel oogenblik de Wapenen in handen te geven, van eenige losse Soldaten of Matroozen, om daarmede naar goeddunken te handelen. De stipte tucht en eene hebbelyke gehoorzaamheid, door welke hunne magt befluurd word tot zekere doeleindens, brengt hen in 't begrip dat als zedearvan ontslagen zyn, en de overmagt hebben, hen het recht toekomt om naar welgevallen te handelen. Dadelyke ongehoorzaamheid, bykans de eenige misdaad zynde, om welke zy verwagten gestraft te worden, beschouwen zy dezelve gereedelyk als de eenige maatstok van recht en onrecht, en zy besluiten, dat het geene zy ongestraft kunnen doen, ook overeenkomstig met eer en billykheid mag gedaan worden: Zoo dat de gevoelens van menschlykheid, en het edelmoedig behandelen van een weerloos vyand, het welk op andere tyden den waren braven man kenmerkt, slechts zwakke weerhoudingen zyn voor 't oeffenen van geweld, in tegenstelling van die natuurlyke neiging, door welke 't gemeen word aanzet, om deszelfs eigen magt en onafhangelykheid te doen gelden.

Wy hebben hier boven reeds gemeld, dat men enkel last had gegeven, tot het verbranden van eenige weinige verspreide huizen, achter welke de Eilanders zich gedekt hielden. Wy stonden, derhalven, ten uitersten verbaasd, toen wy het gansche Dorp in vlam zagen, en alvorens de Boot, welke wy afvaardigden om de woede van ons Volk te beteugelen, het strand bereikte, waren de woningen onzer oude en bestendige vrienden, de Priesters, alle in brand. De Heer King had derhalven groote reden om zich te beklagen over de onpaslykheid, welke hem dien dag aan boord hieldt. De Priesters hadden zich altoos onder zyne bescherming be-

X x

von-

v.
BOEK.
1779.
Februar.

v.
BOEK.
1779.
Februar.

vonden, en de Officiëren, die toen de Wagts aan land hadden, ongelukkig, zelden aan de Morai geweest zynde, kenden weinig of niets van de gelegenheid dier plaats. Had hy zelf aan land kunnen zyn, 't is denkelyk, dat door zyn toedoen, de verwoesting zich niet zou hebben uitgestrekt tot de woningen dier eerwaardige Mannen.

By 't ontvluchten der vlammen, werden verscheide Inboorelingen dood geschoten, van welken 'er twee door ons Volk het hoofd werden afgehouden, en aan boord gebragt. De dood van één ongelukkig Inbooreling, werd door ons allen uitersten betreurd. In 't gaan naar de Bron, om water te haalen, werd door een der Zee-Soldaten op hem geschoten. De Kogel trof zyn kalbas, welke hy terstond van zich afwierp, en 't op een loopen stelde. Hy werd vervolgt tot aan één der bovengemelde hooien, en geen Leeuw kon zyn Kuil met meer moed en onverfchrokkenheid verdedigen, tot dat hy ten langen lesten, na een geruimen tyd twee van onze lieden op een afstand gehouden, en van zich afgeweerd te hebben, dood ter nederviel, bedekt met wonden. Het gebruik, welk van deze hollen of gaten gemaakt word, kwam, door dit geval, het eerst tot onze kennis. Op omtrent dezen tyd, werd een bedaagd Man gevangen genomen, geboeit en aan boord gebragt van de Resolution, in dezelfde Boot, waar in de hoofden zyner beide landslieden waren. Nooit zagen wy de schrik op iemands gelaat zoo sterk afgebeeld als op het gelaat van die persoon, noch zulk eene heftige overgang tot onmatige vreugde, als toen hy ontboeit werd, en men hem te kennen gaf dat hy veilig kon vertrekken. Hy deedt ons zien dat het hem aan geene dankbaarheid ontbrak, want niet alleen dat hy naderhand dikwyls tot ons wederkeerde, altoos met het een of ander geschenk van levensmiddelen, maar zelfs bewees hy ons nog andere diensten.

Kort na de verwoesting van het Dorp, zagen wy van den Heuvel afkomen, een Man, vergezeld van vyftien of twintig Jongens, die in hunne handen hielden stukken wit Doek, Weegbreen, en groene takken &c. Op dit vreedzaam

gezandschap, zoo rasch het binnen bereik was, werd door ons Volk gevuurt; doch dit schieten belette niet, dat het zynen weg vervolgde, en de Officier, die de wacht had, kwam by tyds te voorschyn, om te verhoeden dat ons Volk niet andermaal losbrandde. Nader by komende, zag men, dat het hoofd daarvan onze oude Vriend Kaireekera was, die de vlucht had genomen, toen ons Volk het eerst de vlam stak in 't Dorp, doch die nu te rugkwam, en zyn verlangen te kennen gaf, om aan boord van de Resolution gebragt te worden. Op zyn aankomst in 't Schip, vonden wy hem zeer peinsächtig en stemmig. Wy poogden hem te overtuigen van de noodzakelykheid, die 'er was om het Dorp in brand te steken, waar door, tegen onze meening, zyne woning en die zyner broederen vernielt waren. Hy verweet ons onze ondankbaarheid en onvriendelykheid, en indedaad, het was eerst op dit oogenblik, dat ons ter ooren kwam al het leed en den hoon hen aangedaan. Hy zeide ons, dat hy zich verlatende op de beloften hen door den Heer King gedaan, als mede op de verzekeringen, welke zy ontvangen hadden van de lieden, die tot ons met de overblyfzels van Kapitein Cook gekomen waren, zy 't onnoodig hadden geoordeelt, hunne goederen landwaards in te voeren, gelyk geschied was door de andere Dorp bewoners, maar dat zy het beste hunner eige dingen, zoo wel als van die, welke zy van ons verzamelt hadden, in een huis hadden gebragt naast de Morai, daar zy met verdriet gezien hadden, dat alles door ons Volk verbrand was.

By ons aan boord komende, had hy de hoofden van zyne twee landslieden zien leggen op het dek, het welk hem zeer tegenstond; ook verzocht hy ernstig, dat dezelve mogten overboord geworpen worden: aan welk verzoek, op last van Kapitein Clerke, terstond voldaan werd.

Onze Waterhalers kwamen s'avonds aan boord te rug, zonder verder ontrust te zyn geworden. Wy bragten eenen zeer onäangenamen nacht door; het gehuil en 't geklag, het welk wy van land hoorden, was sterker en akeliger dan te voren. Onze eenige troost by deze gelegenheid was, de hoop dat wy

v. in het toekomende niet genoopt zouden worden, tot het oef-
 BOEK. fenen van zulke geftrengheden.

1779. 't Is opmerkelyk, dat gedurende alle deze beroeringen, de
 Februar. Vrouwspersonen, die van 't Eiland by ons aan boord waren, geen de minste neiging toonden om ons te verlaten, of de minste bekommering lieten blyken voor haar zelve, of voor haare Vrienden aan land. Zy fcheenen, indedaad, zoo volkomen onāangedaan, dat sommige harer, die zich op 't dek bevonden, toen het Dorp in vlam ftond, opgenomen fcheenen met het fchouwſpel, en dikwyls uitriepen, dat het *Maita*, dat is, zeer fraai was.

Den volgenden morgen, zagen wy den verraderlyken Koah, als naar gewoonte, naar boord komen. Dewyl 't niet langer noodig was hem te ontzien, werd den Heer King toegestaan hem naar goeddunken te behandelen. Terwyl hy al zingende op zyde van de Refolution kwam, en een Varken benevens eenige Weegbreen aan den Heer King aanbod, werd hem van dezen gelast aftehouden, en gewaarschuwt zich niet weder te laten zien, zonder het gebeente van Kapitein Cook, ten ware hy zyn herhaalde ontrouw, en het niet nakomen van zyn gegeven woord, verkoos betaalt gezet te zien. Deze onāangename begroeting fcheen hem weinig aanteden; hy keerde terſtond naar ſtrand te rug, en voegde zich by een bende zyner landslieden, die bezig waren Steenen te fmyten naar onze Waterhalers. Het lyk van den jongman, die daags te voren gefneuveld was, werd dezen morgen gevonden aan den ingang van het Berghol: zommige van ons Volk wierpen 'er een mat over heen; kort daar op zagen zy verſcheide Inboorlingen het lyk op hunne ſchouders weg halen, en zy konden dezelve duidlyk een treurzang hooren zingen by het vervoeren.

De Eilanders ten langen leſten overtuigt zynde dat het geen gebrek aan vermogen was om hen te kastyden, het welk ons in 't eerst had doen beſluiten hunne uittartingen te dulden, lieten af ons Volk te ontrustten: tegens den avond kreegen wy een Opperhoofd, *Eappo* genaamt, aan boord, die ons zelden was komen bezoeken, maar die wy wisten een Man van

van den eersten rang te zyn; hy kwam thans, met geschenken van Terreeoboo, ons om vrede sineeken. De geschenken werden aangenomen, en het Opperhoofd werd te rug gezonden, met het volgende antwoord. Dat wy geen vrede zouden maken, voor dat de overblyfsels van Kapitein Cook aan ons waren overgeleverd.

Eappo berichtte ons, dat het vleesch der beenderen van ons gesneuvelde Volk, als mede de beenderen der rompen, verbrand waren; dat de lid-beenderen van de Scheeps-Soldaten uitgedeeld waren, aan de mindere Opperhoofden; en dat over de overblyfsels van Kapitein Cook op de volgende wyze was beschikt: het hoofd was gegeven aan eenen voornamen Eree, Kahoopeou geheten; het hair aan Maiha-Maiha; de arm, been en dybeenderen aan Terreeoboo. — Toen het reeds duister geworden was, kwamen verscheide Inboorelingen naar de Schepen af met veelerlei plantgewassen; ook ontvingen wy van Kaireekkea twee ladingen van dezelfde artykels ten geschenke.

De volgende dag werd voor 't grootst gedeelte besteed, in 't afzenden en ontvangen van boodschappen, die, van Kapitein Clerke, en den ouden Koning, over en weder gedaan werden. Eappo drong zeer sterk aan dat een onzer Officieren naar land zoude komen: en hy zelf bood zich aan om als gyzelaar aan boord te blyven: doch aan dat verzoek werd niet voldaan, en hy ging van ons af met de beloften, van ons des anderen daags morgens het gebeente te zullen brengen. Onze waterhalers ontmoetten aan het strand geen de minste tegenkanting van de Eilanders; die, niettegenstaande ons omzichtig gedrag, zich onder ons durfden begeven, zonder de minste teekens of blyken van wantrouwen of vrees.

Op Saturdag den 20, hadden wy al vroeg in den morgen het genoegen om de fokkemast behoorlyk geplaatst te krygen. Dit werk ging verzeld met zeer veel moeite en gevaar, door dien ons touwwerk zoo rot en versleten was, dat de jyn verscheide malen brak. Op dezen morgen zagen wy, tusfchen tien en elf uren, eene talryke bende Inboorelingen

v. den Heuvel, die tegen over de baai legt, afkomen in een
 BOEV. soort van staatsie; ieder Manspersoon droeg op zyn schou-
 1779. der twee of drie Suikerrieten, en hield eenige Broodvrucht,
 Februar. Weegbreen en Taro in de hand. Vooraf gingen twee trom-
 melslagers, die toen zy den waterkant bereikt hadden, zich
 by een witte Vlag ter nederzetten, en op hunne trommels
 sloegen, terwyl die geenen, die hen gevolgt hadden, * één
 voor één voorttreeden, en de geschenken, welke zy by zich
 hadden, nederleiden, waar na zy in dezelfde orde te rug
 keerden. Kort daar aan verscheen Eappo in zyn gevederden
 mantel, iets met zeer veel deftigheid in de handen dragende:
 hy plaatste zich op een Rots, en gaf met teekenen te kennen
 dat men een boot tot hem zou afzenden.

Kapitein Clerke vermoedende dat het Opperhoofd het ge-
 beente van Kapitein Cook by zich had, (gelyk ook indedaad
 bleek het geval te zyn) begaf zich in persoon met de Pi-
 nas naar 't strand, om het zelve te ontvangen, en gelastte
 een Heer King, hem met de groote boot te volgen. Aan 't
 strand gekomen, trad Eappo in de Pinas, gaf aan Kapitein
 Clerke het gebeente over, het welk omwonden was in eene
 groote meenigte nieuw fyn Doek, en overdekt met een ge-
 borduurden mantel van zwarte en witte vederen. Hy kwam
 vervolgens met onze Heeren tot aan de Resolution, maar kon
 niet overgehaalt worden, om mede aan boord te komen;
 mischien uit welvoeglykheid, om niet tegenwoordig te zyn,
 by het openen van 't overgeleverde pak, in het welk wy de
 beide handen van Kapitein Cook in haar geheel vonden, die
 ons wel bekend waren, uit hoofde van een zwaar lidteeken
 aan de eene hand, waar door de voorvinger van den duim
 ter gansche lengte van het metacarpus of de nahand was af-
 gescheiden; het bekkeneel, doch van 't welk de hoofdsche-
 del was afgescheiden, en de beenderen van 't aangezicht aan
 ontbraken; den Hoofdschedel met de ooren daar aan vast,
 en het hair op denzelven kort gefneden, de beide armbeen-
 deren met den huid van de voorarmen daar aan hangende;
 de dy en scheenbeenderen te samen gevoegt, doch zonder de
 voeten. De bindzels der gewrichten bemerkten wy dat in
 hun

hun geheel waren: alles droeg zichtbaare teekenen, dat het in 't vuur was geweest, behalven de handen op welken het vleesch nog was, en die hier en daar doorsneden waren, en met zout gevult, waarschyntlyk met oogmerk om dezelve te bewaren. Het bekkeneel was in zyn geheel zonder breuk, maar de hoofdschedel had in het achterste gedeelte een doorsnede. Van de onderste kaak en de voeten, die aan de been-deren ontbraken, hadden zich, volgens het zeggen van Eappo, verscheide Erees meester gemaakt, doch hy verzekerde ons tevens, dat 'Terreecoboo alle middelen in 't werk stelde om dezelve wedertebekomen.

Den volgenden morgen kwam Eappo met den Zoon des Konings aan boord; zy bragten met zich niet alleen het overige van Kapitein Cook's gebeente, maar insgelyks de loopen van zyn Snaphaan, zyne schoenen, en eenige andere kleinigheden, welke hem toebehoord hadden. Eappo verzekerde ons, dat Terreecoboo, Maiha-Maiha en hy zelf ten uitersten verlangden met ons in vrede te zyn; dat zy 'er ons nu de overtuigendste blyken van hadden gegeven; en dat zy zulks veel eerder zouden gedaan hebben, waren zy daar in niet belet door de andere Opperhoofden, van welken veelen ons nog niet zeer geneegen waren. Hy beweende met de levendigste aandoening den dood van zes Opperhoofden, die door ons Volk gedood waren, sommige van welken wy onder onze beste Vrienden hadden mogen tellen. Hy verhaalde ons dat de groote boot ons ontnomen was, door 't Volk van Paréa, waarschyntlyk om zich te wreken over den slag, dien men hen had toegebracht; en dat die boot daags daar aan was verbrooken. De Wapens der Zee-Soldaten, welke wy insgelyks wedergeëischt hadden, waren, naar zyn zeggen, door 't gemeen weggevoert, en met geen mogelykheid te herkrygen.

Alles wat ons thans overbleef, was de laatste eer te bewyzen aan onzen uitmuntenden Bevelhebber. Eappo werd afgezonden en gelast om de gansche baai te *Tabooden*. Des namiddags werd het gebeente in een lyk kist gelegt, den lykdienst over het zelve gelezen, en met de gewone Militaire eer-

v.
BOEK
1779.
Februar.

v. certeekenen ter diepte beftelt. Onze aandoeningen by de-
 BOEK. ze treurige gelegenheid laten zich niet gemakkelyk be-
 1779. fchryven.
Februär.

Den ganschen morgen van den 22. was 'er geen Kanoo in de baai te zien. De Taboo, welke Eappo, op ons verzoek, op dezelve gelegd had, den voorgaanden dag, nog niet opgeheeven zynde. Eindelyk kwam dat Opperhoofd tot onsaf. Wy verzekerden hem, thans volkomen voldaan te zyn; en daar de *Orono* nu begraven was, de gedagtenis van de onlangs ongelukkige gebeurtenis met hem begraven zoude blyven. Wy verzogten hem voorders de *taboo* opteheffen, en te laten uitroepen dat de Eilanders, als voren, ons leeftocht mogten aanvoeren. Zeer spoedig werden de Schepen van Kanoos omringt, en wy kreegen verscheide Erees aan boord, die hun leedwezen wegens het gebeurde, en hun genoegen over onze bevreediging ten sterkften uitdrukten. Verscheide onzer Vrienden, die ons met hun bezoek niet begunftigden, zonden ons groote Varkens en anderen voorraad ten geschenke. De oude verraadelyke Koah kwam onder anderen mede tot ons af, maar wy wilden hem niet aan boord dulden.

Daar wy nu gereed waren om in Zee te loopen, gaf Kapitein Clerke (die zich niet veel goeds voorspelde, indien de tyding van ons bedryf de Eilanden telywaard bereikte voor onze aankomst aan dezelve,) bevel, om de Schepen te ontmannen. Des avonds, omtrent agt uren, zonden wy alle de Inboorelingen, die by ons aan boord waren, weg, en Eappo nam met Kaireekeea vriendelyk afscheid van ons op de teederste wyze. Wy ligten terftond het anker en liepen de baai uit van Karakakooa. De Eilanders hadden zich alle aan 't strand geschaard, en ontvingen, by ons afzeilen, ons laatste vaarwel, met alle teekenen van genegenheid en goedhartigheid.

Om tien uren hadden wy reeds het land uit het gezicht, en stevenden Noordwaards aan, om een havenplaats op te zoeken, aan den Zuid-Oostkant van Mowee, van welke de Inboorelingen ons dikwyls gesproken hadden. Den vol-
 gen-

genden morgen vonden wy ons, door eene hooge Zee uit den Noord Oosten, te lywaard afgedreeven; en door eene styve koelte uit die zelfde streek, raakten wy nog verder ten Westen. Om middernacht wendden wy, en stевenden, vier uren lang, naar 't Zuiden, om 't land te vermyden; den 24., met het aanbreeken van den dag, zetten wy het aan op een kleen dor Eiland, Tahoorowa genaamt, omtrent zeven mylen ten Zuid-Westen van Mowee.

Wy moesten het opgeven de Zuid-Ooster gedeeltens van Mowee van digter by natesporen, wendden en hielden het langs den Zuid-Oostkant van Tahoorowa. Digt om deszelfs Westelyken uithoek heen sturende, ten einde den Westkant van Mowee te bereiken, kreegen wy eensklaps ondiep water, en zagen voor ons uit, de Zee op eenige klippen aanbruïschten. Wy hielden voor eenigen tyd af, en stuurden toen weder Noordwaards, het aanhoudende op eene engte tusschen Mowee, en een Eiland Ranai geheten. In den achtermiddag hadden wy stil weêr met flappe koeitens uit den Westen. Wy hielden Noord-Noord-West; maar tegen het ondergaan van de Zon ondieptens bespeurende, en het weder onbestendig zynde, rigtten wy onzen koers naar 't Zuiden.

Wy waren thans voorby de Zuid-Westzyde van dit Eiland, en niet in staat om de Kust te naderen. Dezekant van 't Eiland vertoond zich, op een afstand, eveneens als de Noord-Oostzyde, gelyk wy, by onze te rug komst van 't Noorden, die zagen in de maand November 1778. De Heuvelächtige strecken, door een laag vlak Schier-Eiland aan den anderen vast, maken op het eerste gezigt de vertooning van twee afzonderlyke Eilanden; en wy beschouwden ze als zoodanig, tot op omtrent tien Zeemylen van de Kust, welke door een groote bogt binnewaardseen ruime baai vormt, van welke de Westelykste punt, waar langs de zoo evengemelde droogtens of ondieptens zyn, aanmerkelyk is door een kleen Heuveltje, ten Zuiden van 't welk een schoone zandige baai is; aan het strand stonden verscheide Hutten met eene groote meenigte Kokusnoot-Boomen om dezelve.

Den ganschen dag door werden wy bezogt van verscheide

v.
BOEK.
1779.
Februar.

▼. Inboorelingen, die ons verschen voorraad van leefstocht
 BOEK. aanvoerden. Al schielyk ontdekten wy, dat ons ongeluk te
 1779. Owwhyhee hen ter ooren was gekomen. Zy gaven zich veel
 Februar. moeite om de byzonderheden daarvan te vernemen uit den
 mond van een Vrouwsperfoon, dat zich in de Resolution had
 verborgen gehouden, ten einde overgevoert te worden naar
 Atooi, en vroegen in 't byzonder naar Pareea en eenige an-
 dere Opperhoofden; ook scheenen zy ten uitersten aange-
 daan over den dood van Kaneena en deszelfs Broeder. Dan
 in wat gezichtpunt deze zaak zy voorgedragen door dit
 Vrouwsperzoon, zy bleven ten onzen opzichte zich zeer
 heusch en vriendelyk gedragen.

Op den 25. des morgens, stuurden wy, met een Oosten wind,
 langs den Zuidkant van Ranai, toen wy omtrent den middag te-
 genwinden en stilte kreegen tot den avond; vervolgens zet-
 ten wy het met eene flappe Oostelyke koelte naar 't Westen
 van Morotoi. De stroom, welke sints ons vertrek uit de
 baai van Karakakooa, uit den Nöord-Oosten ons was byge-
 bleven, nam dezen dag deszelfs rigting naar het Zuid-Oosten.
 Den 26., 's morgens vroeg, zette zig de wind in 't Oosten,
 en woei zoo styf, dat wy genoopt werden onze marszeilen
 dubbel te reeven. Om zeven uren zagen wy een kleene baai,
 op den afstand van twee Zeemylen, met een schoon zandig
 strand; doch geen schyn van eenig zoet water bespeurende,
 poogden wy te loefwaard van Woahoo te komen, een Eiland,
 door ons, in January 1778. gezien. Om twee uren in den ach-
 termiddag zagen wy het land, strekkende West ten Noorden,
 op den afstand van omtrent agt Zeemylen. Zoo haast het duis-
 ter werd, hielden wy af, en stevenden, den 27., by het aan-
 lichten van den dag weder op hetzelfde aan. Tusschen tien en
 elf uren waren wy slechts een Zeemyl ver van land, en bykans
 aan 't midden van de Noord-Oostzyde van 't Eiland.

Noordwaards bestaat de Kust uit enkele op zich zelf staan-
 de Heuvels, die steil uit Zee opschieten, aan de zyden be-
 dekt met houtgewas; de vlaktens of dalen tusschen dezelve
 scheenen vruchtbaar en welbebouwt. Naar 't Zuiden bespeur-
 den wy eene zeer ruime baai, welke naar 't Zuid-Oosten

beperkt was, door een lagen uithoek lands, bedekt met Kokusnoot-Boomen, af en aan welker uithoek zich, op den afstand van een Engelsche Myl van 't strand, een rots in de gedaante van een Eiland vertoonde.

De wind styf door blyvende waijen, waren wy ongeneigt aan lager wal te raken, waarom wy, in plaatze van de baai op te nemen, langs de streek van de Kust lielden. Op den middag waren wy omtrent twee Zeemylen van 't Eiland, en tegen over de Noordpunt van 't zelve. De grond is laag en vlak, en mringt van een klippig rif, op den afstand van anderhalve Engelsche Myl. Om twee uren, werden wy, op 't zien van een schoone Rivier, aangezet te ankeren in dertien vademen waters. In den namiddag vergezelde de Heer King, de beide Kapiteins naar 't strand, waar slechts weinig Inboorelingen zich vertoonden, en de meeste dezer waren Vrouwen. Men onderrigtte ons, dat de Mans naar Morotoi getrokken waren, om Tahyterree te bestryden, doch hun Opperhoofd, Perreeoranee, was te huis gebleeven, en zou gewisfelyk zyne opwagting by ons komen maken, zoo haast onze aankomst hem bekend ware.

Tot onze groote te leurstellinge vonden wy het water brak, meer dan twee honderd Roeden ver de Rivier op, doch hooger op was het volmaakt zoet, en de Rivier leverde een verrukkelyk gezicht op. Al verder den stroom langs gaande, kwamen wy aan den samenvloed van twee kleine Beeken, die ter rechter en linkerzyde van een steilen Romanesken Berg afvloeiden. De grond aan weerszyden van de Rivier, en alles wat wy te Woahoo zagen, was zeer wel bebouwdt; over al zagen wy Dorpen, en 't gansche land leverde een fraaije en Schilderachtige vertooning.

Dewyl 't een zeer moeilyken arbeid zou geweest zyn, aan deze plaats ons water te halen, werd de Heer King afgevaardigt om de Kust te lywaard optenemen; doch met geen mogelijkheid aan land kunnende komen, uit hoofde van een Korraal rif, het welk zich langs 't strand uitstrekke, besloot Kapitein Clerke terstond naar Atooi te zeilen, waar wy, op den eersten van Maart, op onze vorige ankerplaats, weder het

V.

BOEK.

1779.

Februar.

V.
BOEK.
1779.
Maart.

anker lieten vallen. Zeer spoedig kreegen wy een bezoek van verscheide Kanoos, doch even spoedig bemerkten wy, in het voorkomen, en handelwyze der Inboorelingen, die hartelykheid en vriendelykheid niet, waarmede zy ons te voren bejegend hadden. Niet zoo haast waren zy aan boord gekomen, of één hunner gaf ons te kennen, dat wy aan de Vrouwen eene ziekte of kwaal hadden medegedeelt, aan welke veele lieden van beider kunnen gestorven waren. Hy zelf, was te dezer tyd, nog onpaslyk aan het Venus-smet, en beschreef zeer omstandig de verscheide toevallen dier ziekte, van welke wy het onherstelbaar kwaad gewisfelyk onder hen moeten verspreid hebben, naardemaal wy, by onze eerste komst aan deze plaats, geen schyn van die kwaal onder de Inboorelingen bescpeurd hadden.

De groote zaak was hier, de Schepen met allen spoed van water en levensmiddelen te voorzien; ten dien einde werd de Heer King in den namiddag naar land gezonden, met de groote Boot en Pinas, beladen met lege water vaten. Hy was vergezeld van den Konstapel van de Resolution, die last had om, tegen ruiling, eenige levensmiddelen te bekomen, en had by zich een wagt van vyf Scheeps-Soldaten. Een groote meenigte Volks bevond zich aan 't strand, van 't welk wy in den beginne heusch ontvangen werden, maar dat, toen onze vaten aan den wal waren, ons zeer veel moeite begon te maken.

By ondervinding bewust, hoe bezwaarlyk zy in hunne baldadigheid en onbeschoftheid waren te keer te gaan, zonder tusfschenkomst hunner Opperhoofden, vernamen wy met leedwezen, dat deze alle zich verre van de hand, en aan een wyd afgelegen streek van 't Eiland bevonden. By 't misfen hunner hulpe waren wy in eenen beklagelyken toestand, want wy konden naauwlyks een kring vormen, gelyk wy ter onzer beveiligung, en tot gemak van de zulken onzer, die den handel dreven, gewoon waren te doen. Niet zoo haast echter hadden wy eene afscheiding gemaakt, en eenige Scheeps-Soldaten geplaatst, om het gemeen aftekeeren, of een Eiland greep de bajonet van een der Soldaten, en poogde dezelve hem

hem met geweld te ontnemen. Op de aankomst van den Heer King, liet de Inbooreling af en week te rug, maar kwam dadelyk weder, gewapend met Speer en Dolk, en zyne landslieden konden niet dan met veel moeite hem weerhouden, den Soldaat op 't lyf te vallen. De heftigheid van dezen Eilander ontstond uit eene geringe prik, welke de Soldaat hem met de bajonet had gegeven, om hem buiten den kring te houden.

Onze toestand vorderde thans veel beleid en omzichtigheid: de Heer King belastte uitdrukkelijk niet te vuuren, of iets gewelddadigs te verrigten buiten zyn bevel; naauwlyks had hy deze orders gegeven, of hy werd ter hulpe geroepen van de waterhalers, die aan de bron zeer belemmert en ontrust werden door de Inboorelingen, die, voor af, voor elk te vullen watervat een grooten byl vorderden. Op onze weigering, wilden zy de Matroozen niet toestaan de watervaten naar de Boots te rollen.

Zoo haast de Heer King aan de waterplaats gekomen was, trad een der Inboorlingen hem op zyde, en deedt hem zeer onbeschoft denzelfden eisch. De Heer King zeide hem, dat, als Vriend, een byl tot zyn dienst was, maar dat hy de watervaten wilde laten vullen en afvoeren, zonder daar voor iets te betalen; terstond wenkte hy het Volk van de Pinas voorwaards te treden, en ten zelve tyde riep hy drie scheeps-Soldaten van de ruilebuiters af, om de waterhalers te beschermen.

Dit moedig gedrag was van dat gevolg, dat zy ons niet durfden beletten de vaten te vullen, doch voor het overige bleven ze ons beschimpen en hoonen. Sommige hunner, onder voorwendzel van de Matroozen te willen helpen in 't rollen der vaten naar 't strand, stuurden dezelve eenen anderen weg; andere stolon ons Volk de hoeden van het hoofd, trokken ze aan hunne wambuisen te rug, traden hen op de hielen, terwyl de omstaande Eilanders in lachgen uitschaterden, en ons Volk op allerlei wyze beschimpten en voordeden zot hielden; vervolgens namen zy eene gelegenheid waar om des kuipers puts te steelen, en hem met geweld zyn zak

V.
BOEK.
1779.
Maart.

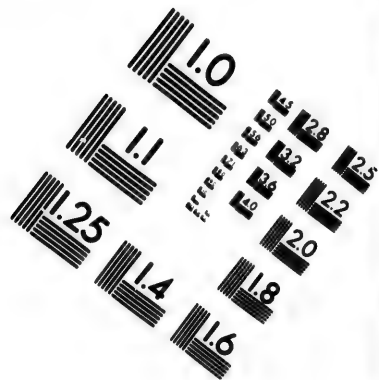
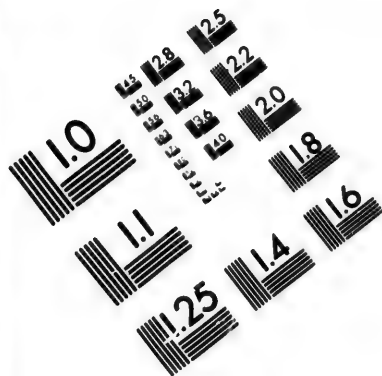
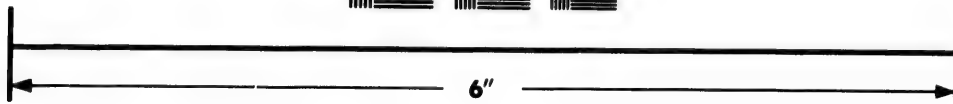
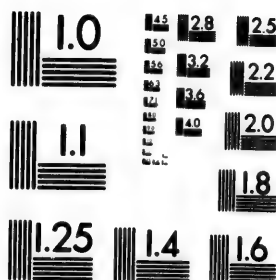

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic Sciences Corporation

**23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503**

18
20
22
25

10

V. te ontnemen. Dan, hunne voornaamste bedoeling was,
 BOEK. zich van de Musketten der Scheeps-Soldaten meester te ma-
 1779. ken, die zy hen gestadig uit de handen zогten te wringen;
 Maart. waar over deze niet weinig klaagden. Schoon de Eilanders,
 over 't algemeen, eenigen eerbied en ontzach voor den Heer
 King scheenen te hebben, moest hy evenwel iets aflangen
 en zyn deel betalen, in het geene zy roofden en plunderden.
 Een hunner naderde hem op eene gemeenzame wyze, en
 terwyl deze zyn aandacht bezig hield, ontnam een ander
 hem den Hartsvanger, welke hy los in de handen hieldt, en
 liep 'er mede weg.

Dergelyken hoon was door geen geweld te beteugelen.
 Voorzichtigheid vorderde geduldig zich te onderwerpen, en ten
 zelve tyde zoo veel op onze hoede te zyn als mogelyk ware.
 Doch het geene den Heer King eenigzins onthutste, was,
 dat hem, kort daar na, door een Sergeant van de Scheeps-
 Soldaten gezegt werd, dat zich schielyk onkeerende hy een
 Mansperfoen achter hem had gezien met een Dolk in de hand,
 en gereed om hem denzelfden in 't lyf te duwen. Alhoewel
 hy zich deswegens konde vergisfen, was onze toestand nog-
 thans zeer hachlyk en gevaarlyk, en de minste feil of mislag
 aan onzen kant, zou de noodlottigste gevolgen hebben kun-
 nen na zich sleepen.

Ons Volk was in drie benden verdeelt; één derzelve be-
 zig met de watervaten te vullen aan de Wél; een andere met
 die naar 't strand te rollen, en de derde met het inruilen van
 levensmiddelen. De Heer King stond eenigzins in beraad,
 om deze benden te verëenigen, en ze te doen dienen ter be-
 scherming van één werk: maar by nader overweeging,
 achtte hy het raadzaamst, ieder bende by haar werk te laten
 blyven als voren; want als men ons wezenlyk had willen aan-
 tasten, zou onze verëenigende magt slechts weinig weder-
 stand hebben kunnen bieden; hy begreep tevens dat het by-
 eenbrengen van ons Volk, enkel ten onzen nadeele konde
 werken, en een duidelyk bewys opleveren van onze vrees;
 daar en boven was in het tegenwoordig geval de meenigte
 verspreid, en een groot gedeelte bezig met ruilebuiten. Dat

ze ons niet aanvielen, was misfchien voornamentlyk te danken aan de vrees voor onze wapenen, dewyl het hen toescheen, dat wy veel vertrouwen in dezelve stelden; en met slechts vyf Scheeps-Soldaten zulk eene meenigte Volk tegentestellen, moest hen van onze meerderheid een zeer vergroot denkbeeld geeven; 't was derhalven onze zaak, hen in die begrippen te houden, en tot eer van de gansche bende moeten wy erkennen, dat geene menschen ter bekrachtiging dier denkbeelden zich beter konden gedragen. Wat enkel voor spotterny kon gehouden worden, werd, als ongemerkt, geduldt; maar als zy wezenlyk verhindert of ontrust werden, namen zy eene vergramde en dreigende houding aan. Eindelyk slaagden wy zoo wél, dat alle onze vaten onverhindert en behouden aan den Zee-oever kwamen.

Terwyl de Matroozen bezig waren, die vaten in de groote Boot te laden, werden de Inboorelingen, die thans begonnen te begrypen, dat ze geene verdere gelegenheid zouden hebben om ons te plunderen, zich stouter en baldadiger aantestellen. De Sergeant der Scheeps-Soldaten gaf daarop, gelukkig, aan den Heer King in bedenking, of het niet best ware hem met zyne bende vooraf in de boot te zenden, waardoor de Musketten buiten bereik zouden zyn, want deze waren, gelyk wy reeds gezegt hebben, het voornaamste doel der Inboorelingen, en ingevalle zy ons te lyf wilden, konden de Scheeps-Soldaten ons beter verdedigen uit de Bootten dan op het strand.

Alles was thans in de Boots, en behalven den Heer King, den Konstapel Anderson, en een Bootsman, was 'er niemand onzer meer aan land. De Pinas lag buiten de branding, door welke zy moesten heen zwemmen, waarom de Heer King, aan den Konstapel en Bootsman beval hun best te doen dezelve te bereiken, 'er byvoegende dat hy hen zou volgen; doch zy weigerden beide aan dat bevel te voldoen, en het werd een soort van twist, wie het laatst aan land zou blyven. Een haastig woord, zoo 't scheen, even te voren door den Heer King den Matroos toegeduwt, en door dezen aange-

V.
BOEK.
1779.
Maart.

merkt:

v.
BOEK.
1779.
Maart.

merkt als zynen moed te kort doende, maakte hem geemlyk, en de oude Konstapel meende het zyn plicht te zyn, deel te nemen in een zaak daar het point van eer betrokken was. In dezen misfelyken toestand, zouden zy misfchien nog lang geharreward hebben; ware het verschil niet beflist geworden door de steenen, welke, van alle kanten, herom vlogen, en door 't geroep van 't Boots-Volk, dat hen bad, zich te willen spoeden, dewyl de Inboorelingen, met knodzen en Speeren gewapend, reeds naar den oever op hen afkwamen. De Heer King, de eerste die de Pinas bereikte, ziende den Konstapel nog ver achter uit, en niet geheel buiten gevaar te zyn, gaf bevel om met één Musket te vuuren, maar in den haast om hem te gehoorzaamen, werden 'er twee schooten gedaan. De Inboorelingen kozen terstond het hazenpad, en lieten slechts een Man, en een Vrouwspersoon aan 't strand. De Man poogde verscheide keeren zich op te richten, maar kon niet, zynde gekwetst in de liesch. De Eilanders keerden kort daar aan te rug, omsingelden den gekwetsten, en zwaaiden, met eene uitdagende houding, hunne Speeren tegens ons; dan, toen wy ten naasten by de Schepen bereikt hadden, zagen wy eenigelieden aan 't strand komen, die wy voor Opperhoofden hielden, en door wie alle de overige van 't strand verdreeven werden.

Gedurende ons afzyn, had Kapitein Clerke zich over ons zeer ontrust, te meer alzoo hy eenige Inboorelingen, die intusfchen by hem aan boord geweest waren, kwalyk verstaan had. Zy hadden dikwyls den naam genoemd van Kapitein Cook, en veel gesproken van dood en verwoesting, waaruit hy opmaakte, dat zy, kennis hebbende van de ongelukkige gebeurtenis te Owhyhee, daarop zinspeelden. Doch zy hadden hem enkel willen te kennen geeven, de Oorlogen ontstaan over de Geiten, door Kapitein Cook te Oneeheow achtergelaten, en dat die arme Geiten, gedurende den twist over den eigendom derzelven, waren gedood. Kapitein Clerke, dit treurig verhaal toepasfende op ons ongeval te Owhyhee, en als of zy 'er eenige wraak mede bedoelden, hieldt intusfchen zyn verrekkyker op ons gevestigd, en toen hy den

den rook van 't vuur der Musketten zag, gelastte hy, de Boots ter onze hulpe gereed te maken.

Den volgenden dag, zynde den 2. Maart, werd de Heer King nogmaal aan land gezonden met de Waterhalers. Het gevaar van daags te voren gelukkig ontkomen zynde, vond Kapitein Clerke goed, onze wacht met veertig gewapende Mannen van beide de Schepen te vermeerderen. Doch deze voorzorg bevonden wy onnoodig, dewyl het strand geheel aan ons was overgelaten, en de gansche grond van de plaats waar wy aanlandden tot aan de wêlle *getabood*. Wy maakten hier uit op, dat deze strek was bezocht geworden van eenige Opperhoofden, die aldaar niet hebbende kunnen toeven, bedagtzaamlyk dien stap ter onzer beveiliging gedaan hadden. Verscheide Manspersonen vertoonden zich, aan de andere zyde der Riviere, met Speeren en Dolken, zonder ons echter te moeijen. Hunne Vrouwen kwamen tot ons over, en plaatsten zich niet verre van ons aan den oever, en tegen den middag bewogen wy het Man - Volk, ons te voorzien van Varkens en Wortels, en 't een en ander voor ons te bereiden. Toen wy van 't strand afstaken, kwamen zy naar den Zeekant, en één hunner had de stoutheid een Steen naar ons te werpen; dan dewyl zyn gedrag te uitersten werd afgekeurd van de ovrigen, toonden wy ons deswegens niet gebelgt.

Op den 3. vulden wy alle onze nog ledige Watervaten, zonder in 't minsten ontrust te worden, en in 't wederkeeren naar de Schepen, vernamen wy, dat verscheide Opperhoofden by ons aan boord geweest, en eene verantwoording gemaakt hadden, voor het gedrag hunner Landsgenooten, wier oproerige en baldadige handelwyzen zy toeschreven aan de onëenigheden, welke onder de voornaamste lieden van 't Eiland heerschten, waar door alle orde en ondergeschiktheid als vernietigt was.

Het bewind over Atooi werd betwist tusschen Toneoneo, die 'er het Oppergebied voerde, toen wy, in 't vorige jaar, daar waren, en eenen Jongeling Teavee. By onderscheide Vaders, waren ze beiden de kleenzoons van Perreeorannee,

V.
BOEK.
1779.
Maart.

Koning van Woahoo, die Atooi aan den eersten afstand, en Oneeheow aan den laatsten. Het verschil nam zyn oorsprong uit de Geiten, welke wy, 's Jaars te voren, te Oneeheow gelaten hadden; Toneooneo maakte eisch op dezelve, uit hoofde van zyn gezach over dat Eiland. De aanhangers van Teavee beriepen zich op 't recht van bezitting; de beide partyen poogden ieder hun eisch te doen gelden, en even voor onze aankomst, was 'er een gevecht uit ontstaan, in het welk Toneooneo te kort schoot. Toneooneo stond waarschyndlyk by deze nederlaag meer nadeel te lyden, dan by 't verlies der onderwerpen van den twist, want de Moeder van Teavee, by een tweede huwelyk, een Man getrouwd hebbende, die niet alleen een Opperhoofd te Atooi, maar aldaar tevens aan 't hoofd van eenen magtigen aanhang was, dagt deze de tegenwoordige gelegenheid te moeten waarnemen, om Toneooneo uit het Eiland te verdryven, ten einde zyn Schoon-Zoon in de Regeering te doen opvolgen. De Geiten, die tot zes stuks aangeteeld waren, en waarschyndlyk op deze Eilanden, in weinige jaaren, sterk vermeenigvuldigt zouden zyn, kwamen in dezen twist alle om 't leven.

Op den vierden, kreegen wy aan boord van de Resolution een bezoek, van den Schoonvader, de Moeder, en de Zuster van den jongen Prins, van wie Kapitein Clerke verscheide fraaije geschenken ontving, onder anderen eenige Vischhoecken, gemaakt van de beenderen van Terreeoboo's Vader, die in eene ongelukkige aanlanding te Woahoo gesneuveld was; als mede een vliegeklap met een handvat van menschen been; deze werd hem geschonken van 's Prinszen Zuster, die dezelve als een Zegeteeken van haren Schoon-Vader had ontvangen. De jonge Teavee bevond zich in hun gezelschap, want uit hoofde van een bevoigte overwinning, was hy thans bezig met het verrigten van eene Godsdienst-plechtigheid.

Op dezen dag en de beide volgende dagen werd de Discovery van het nog benoodigde water voorzien; ook waren de timmerlieden bezig met de Schepen te kalfaten, terwyl, voor 't overige, alles gereed werd gemaakt voor onzen aan-
staan.

staanden tocht. De Inboorlingen lieten ons in alles onge-
stoord, en voorzagen ons overvloedig van Spek en Aard-
gewassen. Wy werden ook dien dag bezocht van eenen
Indiaan, die met zich bragt een stuk yzer, het welk hy
verzocht in de gedaante van een *Pahoa* gemaakt te hebben.
Het was de bout van 't een of ander zwaar Scheeps - Tim-
merhout, maar noch de Officiëren, noch de Matroozen kon-
den ontdekken tot wat Natie dezelve behoorde. Uit de ge-
daante van dezelve, en uit de bleekheid van 't yzer, waren zy
verzekert, dat ze van geen Engelsch maakzel was. Wy on-
derzochten naauwkeurig, hoe hy 'eraangekomen ware, en ver-
namendat dezelve gevonden was in een stuk zwaar hout, het
welk op 't strand van hun Eiland was aangespoelt, sedert ons
vertrek van daar in January 1778.

Op den 7. ontvingen wy, tot onze grootste verwondering,
een bezoek van Toneoneo, die, toen hy vernam dat de Prin-
ces Douarierre aan boord was, naauwlyks kon overgehaalt worden
op 't Schip te komen; ook wierpen ze, by hunne ontmoet-
ting, een donker en gramstorig gezicht op elkanderen. Hy
bleef niet lang aan boord, en scheen zeer neerslachtig. Wy
bemerkten, nogthans, met eenige verwondering, dat de
Vrouwlieden, zoo wel by zyn aankomst, als by zyn vertrek,
zich voor hem op haare aangezichten nederwierpen; ook be-
wezen alle de Inboorelingen, by ons aan boord, hem dien
eerbied, welken gemeenlyk aan lieden van zyn rang bewe-
zen word. Het was eenigzins opmerkelyk dat een Man, die
toen in dadelyke vyandschap was met den aanhang van Tea-
vee, zich alleen durfde wagen onder zyne vyanden. Doch
de Burgerlyke twisten, welke op alle de Eilanden van de Zuid-
Zee gemeen zyn, schynen van niet veel bitterheid verzeld
te gaan; de afgezette heerscher blyft 'er den rang van *Eree*
houden, en vermag zulke middelen in 't werk te stellen, als
geschikt zyn om hem het verloren gezach wedertebezor-
gen.

Op den 8., des morgens om negen uren, ligtten wy het
anker, en stevenden naar Oneeheow; omtrent drie uren in den
namiddag, kwamen wy ten anker in twintig vademen wa-

v. ter, en, bykans, op dezelfde plaats, waar wy, in 1778,
BOEK. geänkert hadden. Wy vertuiden ons Schip aan een ander
1779. anker, in zes en twintig vademen water. Des nagts hadden
Maart. wy een sterken wind, uit den Oosten, zoo dat het Schip
den volgenden morgen een kabels lengte verdreven was, en
de beide ankers voor uit had, in welken toestand wy genood-
zaakt waren dezen dag, en de twee volgende dagen te blyven
liggen.

Op den 12. was het weêr bedaarder, en de Schipper werd
uitgezonden, om naar een bekwamer ankerplaats om te zien.
Hy kwam des avonds te rug, en had een fraaije baai met goe-
den anker grond gevonden, in agttien vademen waters. De
uithoeken van de baai strekten, Noord- ten Oosten en Zuid-
ten Westen. Aan de Noordzyde van de baai lag een klein
Dorp, aan welks Oostkant vier Bronnen van zeer goed wa-
ter gevonden werden. Schipper Bligh had zich ver ge-
noeg Noordwaards begeeven, om zeker te zyn, dat Oreehoua
en Oneehew twee byzondere, en van een gescheiden, Eilanden
waren.

Thans, op het punt zynde, om ons laatste afscheid te ne-
men van de Sandwich Eilanden, zullen wy hier eene algemeene
beschryving geven van derzelver ligging en Natuurlyke
Historie, als mede van de gewoontens en zeden der Inboore-
lingen; dienende tot een ahangzel van 't geene wy alreeds,
in onze beschryving van Atooi, betreffende deze Eilanden
vermeld hebben.

Zy bestaan uit een Groep van elf Eilanden, zich van 199
gr. 36. min tot 205 gr. 6. min. Oosterlengte, en van 18 gr.
54 min. tot 22 gr. 15. min. Noorderbreedte, uitstreckende
volgens opgave der Inboorelingen, werden dezelve genaamt:
1. Owhyhee. 2. Atooi, Atowi of Towi, ook wel Kowige-
heeten. 3. Woahoo, of Oahoo. 4. Mowee. 5. Morotoi,
of Morokoi. 6. Oreehoua, of Reehoua. 7. Morotinniee,
of Morokinnee. 8. Tahoorā. 9. Ranai, of Oranai. 10. Onee-
heow, of Necheehow. 11. Kahowrowee, of Tahoorowa.
Deze worden allen bewoont, behalven Tahoorā en Moro-
tinnee. Behalven de opgenoemde Eilanden, hoorden wy
nav

van een ander Eiland spreken, genaamt Modoo-papapa, of Komodoopapapa, ten West Zuid-Westen van Tahoor geleegen; het is laag en zandig, en word enkel bezogt om 'er Schildpadden en Watergevogelt te vangen. Voor zoo veel wy konden te weeten komen, scheenen de Inboorelingen geen kennis te hebben aan eenige andere Eilanden, en, na alle waarschyndykheid, worden 'er geene anderen in de nabuurschap gevonden.

Kapitein Cook gaf ze den naam van Sandwich Eilanden, ter eere van den Graaf van Sandwich, toen eerste Lord van de Admiraliteit, onder wiens bewind hy de Aardryksbeschryving, met zoo veele waardige ontdekkingen verrykt had; en waarlyk, dees Edelman verdiende eene zoo bilyke erkenenis, als hebbende, door zyne aanbeveeling en bescherming dezen Reistocht kragtadig begunstigt, en door zyn vermoegen alles toegebracht, ter bevordering der oogmerken van onzen vermaarden Zeeman.

Owhyhee, het Oostelykste en grootste dezer Eilanden, is van eene driehoekige en ten naasten by gelykzydige gedaante, makende drie uithoeken, die Noord, Zuid, en Oost strekken. Het gansche Eiland heeft een omtrek van ongeveer 255 Geographische Mylen, 't is vier en twintig Zee-Mylen breed, en deszelfs grootste lengte, ten naasten by in de strekking van Noord- en Zuid, is agt- en twintig en een halve Zeemyl. Het word verdeeld in zes wyduitgestrekte streken, te weten, Akona, en Koaarra aan de Westzyde; Kaóo, en Opoona aan de Zuid-Oostzyde; en Aheedeo en Amakooa aan de Noord-Oostzyde. Een Berg, *Mouna Koah* geheten, welke zich in drie steile punten verheft, altoos met sneeuw bedekt, en op een afstand van veertig Zeemylen zichtbaar, scheidt de streek van Amakooa van die van Aheedoo. De Kust, ten Noorden van dezen Berg, bestaat uit hooge steile Rotzen, langs welke verscheide schoone watervallen nederbruischen 't welk een verrukkelyk gezigt opleevert. Landwaards in ryst de grond langzaam, en is doorsneden met smalle dieptens of liever klooven. Overal schynt dezelve wel bebouwt, en

v.
BOEK.
1779.
Maart.

V.
BOEK.
1779.
Maart.

met verscheide Dorpen bezet. De Sneeuw-Berg is zeer steil en aan deszelfs benedenste gedeelte wel bewassen met hout.

De Kust van Aheedoo is van eene matige hoogte; deszelfs landstreek schynt vlakker en effener te zyn, dan die van 't Noorden. Zoo lang wy af en aan deze Kusten kruisten, en niet te ver van dezelve af waren, werden wy omcingelt van eene meenigte Kanoos, beladen met allerleye soort van ververschingen. Aan deze zyde van 't Eiland hadden wy dikwyls eene zwaare en hooge Zee; en dewyl de Kust bezet is met klippen, durfden wy, zeldzaam, dicht onder den Wal komen, maar bleven 'er gemeenlyk twee of drie Zeemylen wyd van af.

De Kust, naar 't Noord-Oosten van Apooka, uitmakende den Oostelyken uithoek van 't Eiland, is eenigzins laag en vlak: Landwaards in loopt de grond, zagte, schuins op, en de landstreek heeft overvloed van Broodvrucht en Kokernoot-Boomen. Deze streek scheen ons de beste toe van 't gansche Eiland; ook werd ons in 't vervolg gezegt, dat de Koning nu en dan dezelve verkoos tot zyn verblyf. De Heuvels, aan den Zuid-Westelyken kant, schieten wat steil op, en laten slechts een smallen boord van laag land naar den kant van 't strand. De zyden dezer Heuvels waren met groen bedekt; doch het nabygelegen land scheen niet sterk bewoond.

Toen wy de Oostpunt van 't Eiland omvoeren, zagen wy een anderen Berg bedekt met Sneeuw, door de Inboorelingen *Mouna Roa*, of den uitgestrekten Berg geheten. Al dewyl, dat wy de Zuid-Oostzyde van 't Eiland langs zeilden, bleef die Berg ons in 't gezicht. Deszelfs kruin was plat en in Sneeuw bedolven; ook zagen wy eens deszelfs zyden, ver naar beneden, dun met Sneeuw bedekt. Volgens de Keerkrings-Sneeuw linie, zoo als dezelve bepaalt is door den Heer Condamine, by waarnemingen op de Cordilleras in America gedaan, moet deze Berg ten minsten 16 graden 20 voeten hoog geweest zyn, het geen derhalven 3680 voeten hooger zou zyn, dan *Pico de Teyde*, of de Piek van Teneriffe, volgens

gens de berekening van den Ridder de Borda, of 724, volgens die van Dr. Heberden. De spitzen van Mouna Koah scheenen bykans eene halve myl hoog te zyn, en dewyl dezelven geheel met Sneeuw bedekt waren, moet de hoogte hunner kruinen ten minsten 18400 voeten wezen.

De Kust van Kaoo levert eene allerakeligste en verschrikkelyste vertooning; de gansche landstreek schynt, door eene geweldige schok, de yslykste verandering ondergaan te hebben. De grond is overal bedekt met Kooläsfche, en op veelvuldige plaatzen heeft dezelve gansche strecken met zwartachtige voren, welke de sporen schynen aantetuiden, langs welke de lava, nog niet veele Eeuwen geleden, zich een weg heeft gebaant van Mouna Roa naar den oever. Het Zuiderlyk Voorgebergte heeft het juiste voorkomen van den droessem eens Volkaan's. Het voorland bestaat uit gebrooken en ruwe Rotzen, die in scherpe punten uitloopen, en in verwarring op elkanderen gestapelt liggen. Niettegenstaande het naare en akelige voorkomen van dit gedeelte van 't Eiland, zyn 'er veele Dorpen in deze streek, die tevens Volkyker is dan de groene Bergen van Apooa; 't valt niet moeilyk de reden daarvan aan te duiden; want deze Eilanders, geen Vee bezittende, en geen gebruik makende van Weilanden, verkiezen dienshalven de gronden, welke beter gelegen zyn voor de Vischery, of best geschikt voor 't aankweken van Weegbreen en Yamswortelen. Onder de ruinen nu zyn verscheide plekken vetten grond, welke zeer zorgvuldig gebezigt worden, tot Plantadiën, terwyl de nabygelegene Zee overvloed levert van verscheide soorten van uitmuntenden Visch.

Af en aan dit gedeelte der Kust, ter halve kabel lengte van het strand, konden wy met een lyn van honderd zestig vademen geen grond peilen, uitgezondert in eene kleene bogt ten Oosten van den Zuidlyken uithoek, waar wy, ter diepte van vyftig tot agt en vyftig vademen, eenen zandgrond peilden. Eer wy overgaan om een verslag te geven van de Westerlyke strecken, zal het niet onvoeglyk zyn, aantemerken, dat de geheele Kust, die wy beschreven hebben,

V.
BOEK.
1779.
Maart.

v. ben, van den Noorderlyken tot den Zuiderlyken uithoek,
 BOEK. niet een eenige Haven levert, noch een plaats waar de Sche-
 1779. pen eenigzins beschut kunnen liggen tegen de winden.

Maart. De Zuid-Westelyke gedeeltens van Akona zyn in een gelyken staat als de aangrenzende streek van Kaoo; maar verder Noordwaards op, is het land wel bebouwt en ongemeen sterk bevolkt. In deze verdeeling van 't Eiland is de baai van Karakakoca gelegen, van welke wy reeds eene beschryving gegeven hebben. Langs de Kust word bykans niets anders gezien dan de brokken van zwart gebrandde Rotzen; achter welke de grond, ter wydte van twee en een halve Engelsche Myl, langzaam ryst, en voorheen schynt bedekt geweest te zyn met losse gebrandde Steenen. Deze zyn door de bewooners weggeruimt, meenigmaal ter diepte van drie en meer voeten, welke moeite hen rykelyk vergoedis, door de vruchtbaarheid des gronds. Hier teelen zy, in eene ryke aschachtige aarde, de doek-plant, en zoete Aardäppels. Tusschen de akkers, welke door steene afschuttingen omvangen worden, zyn verscheide boschjes van Kokosnoot-Boomen verspreid. Hooger op planten zy, in den ryzenden grond, de Broodvrucht-Boomen, welke verbazend weelderig groeijen.

De streek van Koaarra strekt zich uit van den Westerlyken hoek, tot den Noordelyken uithoek van 't Eiland. Tusschen deze uithoeken vormt de Kust eene ruime baai, van de Inboorelingen Toe-yah-yah geheten; dezelve heeft ten Noorden twee zichtbare Heuvels. Het binnenste van deze baai heeft een slegten, rotsachtigen grond, welke zich van 't strand meer dan eene Engelsche Myl ver uitstrekt, buiten welken een zeer goede ankergrond is. Zoo ver wy met het oog konden zien, scheen de landstreek vruchbaar en volkryk; doch wy konden 'er geen versch water vinden. De grond scheen van dezelfde soort als die van de streek Kaoo.

Wy gaan nu over tot het verhalen van eenige byzonderheden rakende de binnenlandsche streken van Owhyhee, ons medegedeelt door eenige onzer lieden, die den 26. January een tochtje Landwaards in deden, met oogmerk om het

met

uithoek,
de Sche-
len.
een gely-
maar ver-
ongemeen
is de baai
beschry-
kans niets
Rotzen;
halve En-
bedekt ge-
zyn door
e van drie
dis, door
n eene ry-
ardäppels.
ingen om-
okosnoot-
ryzenden
nd weelde-
Westerlyk-
and. Tus-
baai, van
heeft ten
van deze
e zich van
kt, buiten
y met het
n volkryk;
De grond
o.
zonderhe-
yhee, ons
5. January
k om het
met

met Sneeuw bedekt gebergte te bereiken en van naby opte-
nemen; ten dien einde twee Eilanders aangenomen hebben-
de tot wegwyzers, vertrokken zy van 't Dorp, des mid-
dags om vier uren. Zy gingen Oostwaards op, een weinig
naar 't Zuiden afwykende. Drie of vier mylen van de baai,
vonden zy de landstreek gelyk wy dezelve reeds beschreeven
hebben. Verder op vonden zy de Heuvels steilder oploo-
pen; zy kwamen voorders aan eenige wyd uitgestrekte Plan-
tadiën, meest bepoot met de *Taro* wortel, zoete Aardäppels,
en planten van den Dock-Boom. De *Taro* en de zoete
Aardäppels worden hier vier voeten wyd van den anderen
gepoot. De Aardäppels worden, bykans tot aan den top van
den stengel, met ligte aarde aangehoogt. De *Taro* word tot
aan den Wortel bloot gelaten, en de aarde rondom dezelve
kuilswyze uitgegraven, om het regenwater te houden, dewyl
deze wortel een zekere hoeveelheid vochts vordert. Op de
Vriendelyke en Societeit Eilanden, werd de *Taro* in lage en
vogtige gronden gepoot, en meest al in strecken, waar de-
zelve, door 't water van de een of andere Beek, konden on-
dergezet worden. Men oordeelde het aldaar volstrekt nood-
zaaklyk dezelve op zoodanigen voet aantekweeken; doch wy
bevonden alhier, dat die Wortel zeer wel slaagt in drooger
grond, mits dat men behoorlyk zorg drage, dezelve te om-
kuilen, om 't regenwater daar by te brengen. Indedaad wy
allen moesten bekennen, dat de *Taro* van de Sandwich Eilan-
den de beste was, die wy ooit geproeft hadden.

De Muren, door welke deze Plantadiën of Akkers van elkan-
deren afgescheiden worden, zyn zaamgesteld van de losse ge-
brandde Steenen, welke zy in 't opruimen van den grond
aantreffen; deze Muren worden aan weerszyde gedekt door
't Suikkeriet, dat zy 'er langs heen planten, en maken dus
de schoonste afschuttingen, welke men kan bedenken.

Onze lieden hielden halte, voor den nacht, aan de twee-
de hut, welke zy tuschen de Plantadiën vernamen, en re-
kenden zich zeven of agt mylen ver van de Schepen te zyn.
Het gezicht van dezen pæk gronds vonden zy verruklyk; zy
zagen onze Schepen in de baai als voor hen; links af bespeur-

A a a

den

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. den zy een' aaneengeschalkelde ry Dorpen, met Boschjes van
 BOEK. Kokosnoot-Boomen tuschen beiden, zich langs het strand
 1779. uitspreidende, met een zwaar Bosch achter dezelve; en ter
 Maart. rechter hand, een zeer wyd-uitgestreken grond, zeer regelmatig verdeeld in welbebouwde Akkers. De Inboorlingen wezen hen, niet ver van daar, het verblyf van een klui-zenaar, die, zoo zy zeiden, in zyne vroeger jaareneen voor-naam Oppërhoofd en Krygsman had geweest, maar sedert langen de Zee-Kust van 't Eiland verlaten had, en thans nooit buiten den oord van zyn hut kwam. Hem naderende, bogen zy zich voor hem neder, en boden hem voorders eenige ververschingen aan. Zyn gedrag was onbedwongen, gul en vrolyk. Hy liet weinig verbaastheid blyken op 't zien van ons Volk, -en alhoewel men hem eenige Europeesche zeldzaamheden poogde optedringen, vond hy goed dezelve van de hand te wyzen, en begaf zich spoedig naar zyn stulp. Naar de meening van onze lieden moest hy de oudste man wezen, dien zy ooit gezien hadden, enten minsten over de honderd Jaaren bereikt hebben.

Ons Volk zich verbeeld hebbende, dat de Berg niet boven tien of twaalf Engelsche Mylen van de baai af was, meende dat het denzelven met gemak des anderen daagsmorgens vroeg zou bereiken; doch zy stonden thans niet weinig verbaast, toen zy dien afstand nog niets vermindert zagen. Deze omstandigheid, benevens den onbewoonde staat van de landstreek, waar heen zy zich stonden te begeeven, vorderde, dat zy zich van genoegzame levensmiddelen voorzagen, ten welken einde zy één hunner gidzen naar 't Dorp te rug zonden. Op diens wederkomst wagtende, voegden zich verscheiden van Kaoo's bedienden by hen, welke hen van wegens dien edelmoedigen Vriend toegezonden waren, beladen met allerlei ververschingen, met verder verlof om, daar hun weg door zyne landen liep, alles te vragen of mede te nemen, wat zy mogten benoodigt hebben.

Onze Reizigers waren ten uitersten verwonderd, alhier zulk eene scherpe koude aantetreffen; doch geen Thermometer by zich hebbende, konden zy den graad dier koude niet,,

niet, als by 't gevoel, bepalen, het welk eene zeer onvolkome wyze van bepaling moet zyn, vooräl, daar zy schielyk uit eenen warmen dampkring in een kouder luchtstreek waren overgegaan. Zy vonden het echter zoo koud, dat zy naauyls slapen konden, en de Eilanders in 't geheel geen oog konden toedoen; dewyl zy malkanderen, den ganschen nacht, wakker hielden door een gedurig hoesten. 'Te dien tyd echter konden zy geene groote hoogte bereikt hebben, alzoo zy niet boven de zeven of agt Engelsche Mylen ver van de Zee afwaren, en een gedeelte van den weg slechts matig schuins opliep; deze ongemeene koude derhalven moet toegeschreven worden aan den Oosten wind, die vry styf van den kant der besneeuwde Bergen af woei.

s' Anderendaags morgens vroeg, togen zy weder op Reis, en vulden hunne Kalbasfen met uitmuntend water, aan een put, omtrent eene halve Engelsche Myl van hunne Hut afgelegen. Door de Plantadiën getrokken zynde, kwamen zy aan een digt Bosch, het welk zy intraden, langs een pad, het welk gemaakt was tot gemak en gebruik van de Eilanders, die menigmaal daar heen gaan om Vogels te vangen, en wilde Weegbree te zoeken. Zy vorderden thans zeer langzaam, en niet dan met veel moeite; want de grond was moeraslig, of bedekt met groote steenen; het pad eng, en dikwyls afgebroken door Boomen, die 'er dwars over heen lagen, en over welken zy genoodzaakt waren heen te klouteren, alzoo de digtheid van het kreupelbosch, aan wederzyden, het niet mogelyk maakte daar om heen te gaan. In deze Boschen zagen zy, van afstand tot afstand, stukken wit Doek aan staken vastgemaakt; zy verbeelden zich dat dezelfde strekte tot landmerken, ter afscheiding van ieders byzonderen eigendom, te meer, daar zy ze slegts bespeurden ter plaatze, waar de wilde Weegbree groeide. De Boomen waren van de soort der Specery-Boomen van Nieuw-Holland; hoog en regt, en van twee tot vier voeten in omtrek.

Onze lieden negen of tien Engelsche Mylen ver het Bosch ingetrokken zynde, bevonden zich eensklaps, tot hun

V.
BOEK.
1779.
Maart.

v. leedwezen, in 't gezicht van de Zee, en niet ver van dezelve;
 BOEK. het pad dat zy gehouden hadden, liep, zonder dat zy had-
 1779. den kunnen bespeuren, Zuidwaards af, en bragt hen aan de
 Maart. rechterzyde des Bergs; zich dus te leurgesteld vindende,
 besloten zy te rug te keeren, en zich te begeeven naar eene
 lege Hut, in welke zy twee van hun eigen Volk, en drie
 Inboorlingen agtergelaten hadden, met het geringe over-
 schot van hunnen leefstocht; na zes of zeven Engelsche My-
 len gegaan te hebben, kwamen zy aan gemelde Hut, alwaar
 zy den tweeden nacht doorbragten, maar de lucht en koude
 was hier zoo scherp, dat hunne gidzen, die dezelve niet
 hadden kunnen weérstaan, tegen den morgen alle, op een
 na, zich weg begeeven hadden.

Thans gebrek aan levensmiddelen hebbende, vonden zy
 zich genoodzaakt naar een der bebouwde gedeeltens van 't
 Eiland te rug te keeren, weshalven zy het bosch uittogen
 langs het zelfde pad dat zy gekomen waren. Toen zy aande
 Plantadien kwamen, werden zy van de Eilanders omringt,
 van wien zy nieuwen voorraad van 't benodigde inruilden,
 en twee der Inboorelingen overhaalden om hen te vergezel-
 len, in plaats van die zich wegbegeeven hadden. Zich zoo
 goed mogelyk hebbende laten onderrigten wegens den weg,
 dien zy houden moesten, togen zy, thans negen in getal,
 op reis, en bleven bykans zes Engelsche Mylen lang aan de
 zyde van 't Bosch voortgaan, het zelve vervolgens intrekken-
 de langs een pad dat Oostwaards geleidde. De eerste drie
 mylen gingen zy door een woud van hooge Kruidery-Boo-
 men, welke in eenen vetten klei-grond stonden. Achter dit
 woud kwamen zy in eenen kreupel bosch, van dezelfde uit-
 gestrektheid, doch welks grond uit losse gebrande steenen
 bestond; van hier bragt hen het pad naar een ander Bosch
 van Kruidery-Boomen, waar de grond insgelyks een vette
 klei-aarde was, en achter het welke een dorre ry kreupel hout
 lag, het welk, zoo ver zy zien konden, langs den Zee oe-
 ver schein te loopen, en *Mouna Roa* tot middenpunt te
 hebben.

In 't doortrekken van de Boschen, vonden zy veele on-
 af-

afgemaakte Kanoos, en op verscheide plaatzen Hutten; maar zy zagen geene bewoonders. Na ongeveer twee mylen ver het tweede Bos h ingegaan te hebben, kwamen zy aan twee Hutten, daar zy halte hielden, zynde ten uiterste vermoeid en afgemat van 't gaan, hebbende op dien dag naar hunne gisling, ten minsten twintig Engelsche Mylen afgelegd. Geen Bronnen of beekjes aangetroffen hebbende, sints zy de Plantadien verlieten, waren zy versmagt van dorst, en verplicht nog, voor den avond, zich in kleene benden te verdeelen, om naar water te gaan zoeken. Einde-lyk vonden zy eenig regenwater in eene onafgemaakte Kanoo, het welk, schoon van eene roodachtige kleur, hen zeer aangenaam was.

Gedurende den nacht, ondervonden zy nog scherper koude dan te voren, en alhoewel zy zich zorgvuldig gedekt hadden, met Matten en Inlandsch Doek, en zelfs een groot vuur tusschen de beide Hutten bleven stookten, konden zy van de koude weinig of niet slapen, maar waren genoodzaakt het grootste gedeelte van den nacht op de been te blyven. Naar alle waarschyndheid, hadden zy thans eene vry groote hoogte bereikt, dewyl de weg, dien zy hadden afgelegd, altoos naar de hoogte liep.

Den volgenden morgen, zynde den 29. Maart, togen zy vroeg op reis, met oogmerk om hun best te doen, tot het bereiken van den met Sneeuw bedekten Berg; zy waren echter niet zeer bemoedigt, toen zy bevonden, dat het water het welk zy den vorigen dag ontdekt hadden, genuttigt was. Het pad, het welk slegts liep tot aan de plaats, waar men bezig was de Kanoos te maken, thans ten einde zynde, waren zy genoodzaakt zich, zoo goed zy konden, een weg te baanen; meenigmaal de hoogste Boomen beklouterend ten einde de omliggende landstreek te beschouwen. Om elf uren, kwamen zy aan een reeks gebrandde steenen, van welker top zy een uitzicht hadden op Mouna Roa, van waar zy twaalf of veertien Engelschen Mylen scheenen af te zyn.

Zy beraadslaagden thans met den ander, of zy verder zou-

Aa 3.

den

v.
BOEK.
1779.
Maart.

dezelve;
at zy had-
en aan de
vindende,
naar eene
, en drie
nge over-
sche My-
t, alwaar
en koude
zelve niet
, op een

onden zy
ens van 't
n uittogen
zy aan de
omringt,
inruilden,
e vergezel-
Zich zoo
den weg;
in getal;
ng aan de
ntrekken-
eerste drie
lery-Boo-
Achter dit
zelf e uit-
de steenen
der Bosch
een vette
eupel hout
en Zee oe-
enpunt te

veele on-
af-

v. den gaan, dan zich te vreden houden met het geene zy hier
 BOEK. ter plaatze zien konden, van den befneeuwden Berg. —
 1779. Van de plaats af, waar zy zich een weg hadden moeten baa-
 Maart. nen, tot hier toe, hadden zy zich niet weinig afgemat, en,
 naar mate zy vorderden, ontmoeteden zy meerder belemme-
 ringen. De grond was byna overal afgebroken in diepe
 fcheuren, die met mos bedekt, hen gedurig deden struike-
 len; voor 't overige bestond de oppervlakte des gronds uit
 losse gebrandde fteenen, die onder hunne voeten braken.
 In zommige dezer reeten of fcheuren wierpen zy fteenen,
 welke, uit het te rug komend geluid, zeer diep fchenen te
 vallen, ook klonk de grond hol, als zy 'er over liepen. Be-
 halven deze omftandigheden, welke hen gansch niet aanmoe-
 digden verder op te gaan, bevonden zy dat hunne leidslie-
 den niet zeer geneigt waren, hen langer te vergezellen, en
 dat men veel moeite zou hebben om ze overtehalen, tot het
 uitblyven van eenen anderen nacht. Zy befloten derhalven
 naar de Schiepen te rug te keeren, doch beklommen eerst
 de hoogfte Boomen, om de landftreek van rondomme te be-
 zichtigen, welke zy naar den Zee-kant beflagen vonden
 met bosch; zy waren niet ftaat om aan den gezichtëinder de
 lucht van het water te onderkennen, en tufchen zich, en den
 befneeuwden Berg, befpeurden zy eene Valei, welke omtrent
 agt Engelsche Mylen breed was.

De Reizigers bragten dezen nacht aan een Hut door in
 het tweede Bosch; den volgenden dag, hadden zy, reeds
 voor den middag, het eerfte Bosch doorgetrokken, en be-
 vonden zich toen negen of tien Engelsche Mylen ten Noord-
 Oosten van de Schepen, naar welke zy door de Plantadiën
 heen trokken. Op hunnen ganschen weg hadden zy geen
 plekje gronds ontmoet, in ftaat om met vrucht aangelegd te
 worden, het welk onbebouwt gelaten was; en volgens hun
 zeggen, kon de landftreek niet beter ten voordeele der In-
 boorelingen bebouwt worden, dan zy dezelve gevonden had-
 den. Op het zien van eene meenigte hooi-velden ftonden
 zy verbaast, en vernomen hebbende naar 't gebruik, het
 welk men daar van maakte, zeide men hen, dat het hooi
 dien-

diende om de gronden te dekken in welken de jonge *Taro* geteeld werd, ten einde dezelve te beveiligen tegen de brandende Straalen der Zonne. Op de Plantadiën vonden zy, hier en daar, eenige Hutten verspreid, welke tot schuil of wykplaatzen voor de arbeiders strekten; maar op een grooter afstand, dan vier of vyf mylen van Zee vonden zy geene Dorpen. By een dier Dorpen, het welk op een afstand van vier Engelsche Mylen van de baai gelegen was, ontdekten zy een kuil, van veertig vademmen lengte, drie vademmen breed en even zoo diep; aan beide enden was dezelve open, de beide zyden waren gegroeft; en de oppervlakte was verglaasd, misschien wel door de kracht van 't vuur.

Aldus een verslag gegeven hebbende van het voornaamste door hen op hunnen tocht naar den besneeuwden Berg te Owhyhee ontmoet, zullen wy nu voortgaan de andere Eilanden van deze groep te beschryven.

Het grootste daar op volgende en ten naasten by op dezelfde hoogte gelegen als Owhyhee, is Mowee. Het ligt op den afstand van agt Zeemylen, ten Noord-Noord-Westen van Owhyhee; en heeft veertig Geographische Mylen in omtrek. Door eene laage land-engte word het in twee Schier-Eilanden verdeelt, het Oostelykste van welke *Whamadooa* genaamt word, en tweemaal zoo groot is als dat naar 't Westen, Owhyrookoo gheeten. Het gebergte op beiden is zeer hoog, dewyl wy het op een afstand van meer dan dertig mylen zien konden. Langs de Noord-Kust is geen grond te peilen, waar mede dezelve overeenkomt met die van Owhyhee; ook heeft de Landstreek van Mowee het zelve groene en vruchtbare voorkomen. De Oosthoek van Mowee ligt op de Noorder breedte van 20 gr. 50 min., en op de Oosterlengte van 204 gr. 4 min. Het land maakt eene Romaneske vertooning; de Heuvels schieten regtstandig op, en leveren eene verscheidenheid van spitze hoogtens, dezelve steile kanten als mede de diepe klooven tuschen derzelve zyn bedekt met Boomen, onder welke de Broodvrucht-boom voornamenlyk uitmunt. De toppen van deze Heuvels zyn volkomen naakt en dor, en van eene roodächtige bruine kleur. De Inboor-

v.
BOEK
1779.
Maart.

lin-

v. lingen zeiden ons dat 'er eene Haven was, ten Zuiden van de
BOEK. Oostpunt, welke die van Karakakooa verre overtrof; wy
1779. vernamen insgelyks dat 'er eene andere Haven was, aan den
Maart. Noord-West kant, Keepookeepoo geheeten.

Ranai is op den afstand van bykans negen Engelsche Mylen van Mowee en Morotoi gelegen, en ten Zuid-Westen der engte welke tusschen die beide Eilanden doorloopt. Deszelfs landstreek naar 't Zuiden is verheven, onëffen en steil, maar de andere oorden van het Eiland hebben een beter voorkomen en schenen wel bewoont. Het leverdt overvloed van Wortels, als zoete Aardäppels, Taro, en Yams, maar brengt weinige Weegbreen en Broodvrucht-Boomen voort. De Zuidhoek van Ranai ligt op de Noorder breedte van 20 gr. 46 min., en op 203 gr. 8 min. Ooster lengte.

Morotoi ligt op den afstand van twee en een halve Zee myl, ten West-Noord-Westen van Mowee. Deszelfs Zuid-Westen Kust, de eenige welke wy naby kwamen, is zeer laag; maar het land achter dezelve is van eene aanzienlyke hoogte, en voor zoo ver wy op een afstand konden beschouwen, ontbloot van hout. Het voornaamste van deszelfs voortbrengzels zyn Yams, en waarfchynlyk heeft het zoet water. De Kust aan de West- en Zuidzyden van 't Eiland vormt verscheide baaijen, waar de Schepen tamelyk zouden gedekt zyn tegen de pasfaat winden. De Westhoek van Morotoi ligt op 202 gr. 46 min. Ooster lengte, en op 21 gr. 10 Noorderbreedte.

Tahoorowa is een klein Eiland, af en aan het Zuid-Westelyk gedeelte van Mowee, van waar het negen Engelsche Mylen is afgelegen. Het heeft geen hout, en deszelfs grond fchynt zandig en onvruchtbaar. Het ligt op 20 gr. 48 min. Noorderbreedte, en op 203 gr. 27 min. Ooster lengte. Tusschen dit Eiland en Mowee ligt het kleene Eiland Morrotinee, het welk niet bewoond wordt.

Woahoo is omtrent zeven Zeemylen ten Noord-Westen van Morotoi gelegen. Voor zoo veel wy uit het voorkomen van deszelfs Noord-Westelyke, en Noord-Oostelyke strecken konden opmaken, (want wy hadden geene gelegenheid

om

V.
BOEK.
1779.
Maart.

om deszelfs Zuidelyke deelen te beschouwen) is 't het schoonste van alle de Sandwich Eilanden. Het groen der Heuvelen, de verscheidenheid van Boschen en Velden, benevens de vruchtbare en welbebouwde Valeijen, welke de gansche landstreek aan ons oog opleverde, overtroffen alles. In de bogt van de baai, ten Zuiden van onze ankerplaats, vonden wy, op den afstand van omtrent twee Engelsche Mylen van 't strand, eenen slechten Rotsächtigen ankergrond. De plaats, waar wy het anker in deze baai wierpen, ligt op 21 gr. 43 min. Noorder breedte, en op 202 gr. 9 min. Ooster lengte.

Atooi ligt omtrent vyf-en-twintig Zeemylen ten Noord-Westen van Woahoo. Naar den kant van 't Noord-Oosten en 't Noord-Westen, vertoond zich de landstreek Steenachtig, dor en van één gereeten; doch naar 't Zuiden is de grond effener. De Heuvels ryzen met eene zachte glooiing van den kant der Zee, en zyn een weinig landwaards in met hout bewassen. Het Eiland levert dezelfde Vruchten, als de overige dezer Eilanden. Doch deszelfs bewoners overtreffen grootelyks, in het behandelen hunner Plantadiën, die der naburige Eilanden. In de lage gronden, digt aan de baai, waar wy ten anker lagen, waren deze Plantadien regelmatig afgescheiden door diepe greppen; de afschuttingen waren zoo zindelyk opgeworpen, dat dezelve bykans tot sieraad strekten, en de wegen tusschen beiden, waren zoo wel gemaakt, dat dezelve eer zouden gedaan hebben aan een Europiesch Landmeter. De baai van Wymoa ligt op 200 gr. 20. min. Ooster lengte, en op 21 gr. 57 min. Noorderbreedte.

Oneeheow ligt vyf of zes Zeemylen ten Westen van Atooi. Deszelfs Oostelyke Kust is hoog, en schiet steil uit Zee op; maar de overige strecken van 't Eiland bestaan uit lagen grond, behalven aan den Zuid-Oostelyken hoek, waar een ronde stompe hoogte is. Het Eiland brengt overvloed van Yams, en van een zoete soort van Wortels voort, *Tee* geheeten. De plaats, waar wy aan dit Eiland ankerden, ligt op 21 gr. 50 min. Noorderbreedte, en op 199 gr. 45 min. Oosterlengte.

Bbb

Orec-

v. Orechoua, en Tahoorā, zyn twee kleene Eilanden in de na-
 ROEK. buurschap van Oneeheow. Het eerste is een verheven bult,
 1779. verëenigt aan den Noorderlyken uithoek van Oneeheow door
 Maart. een rif koraal Rotzen. Het ligt op 22 gr. 2 min. Noorder
 breedte, en op 199 gr. 52. Oosterlengte. Het andere ligt
 naar 't Zuid-Oosten, en is onbewoont: deszelfs Oosterlengte
 is 199 gr. 36 min. en Noorderbreedte 21 gr. 43. min.

De luchtsgesteldheid der Sandwich Eilanden is, mis-
 schien, iets gematigder dan die der Eilanden in de West-Indi-
 ën; het onderscheid is echter zeer gering. De Thermometer,
 welke wy in de Karakakooa baai aan land hadden,
 rees nooit hooger dan 88 gr., en dat slechts eenen dag; des-
 zelfs middel hoogte, ten twaalf uren, was 83 gr. In
 Wymoa baai vonden wy deszelfs midden hoogte, des mid-
 dags, 76 gr., en als wy op Zee waren 75 gr. Op het Ei-
 land Jamaika is de middelhoogte van den Thermometer, op
 den middag, omtrent 86 gr., ter Zee 80 gr. Of deze Ei-
 landen onderheevig zyn aan dezelfde geweldige winden en
 Orcaanen, kunnen wy niet bepalen, nademaal wy ons in de
 stromachtige maanden, niet op de hoogte bevonden. De-
 wyl wy echter geene uitwerkzelen dier stormwinden zagen,
 en de Eilanders ons niets stelligs deswegens verzekerden, is
 het zeer waarfchynlyk, dat deze Eilanden, ten dien opzich-
 te, gelyken naar de Societeit en Vriendelyke Eilanden, wel-
 ke, in een hoogen graad, vry zyn van deeze geduchte be-
 zoekingen.

Gedurende de vier winter maanden, welke wy onder de-
 ze Eilanders doorbragten, viel 'er meer regen, byzonder-
 lyk in de binnelandsche strecken, van deze gewesten, dan
 'er gemeenlyk in het drooge jaargetyde, in de West-Indi-
 ën valt. Gemeenlyk zagen wy de wolken om de kruinen
 der Heuvelen zamenpakken, en te lywaard regen uitstorten,
 maar als de wind die wolken van het land heeft afgescheiden,
 verspreiden ze zich en verdwynen, en andere wolken komen
 'er voor in plaats. Dit zagen wy dagelyks op Owhyhee,
 waar het bergächtige gedeelte gewoonlyk bewolkt was, uit
 welke wolken vervolgens, landwaards in, regen viel, ter-
 wyl

wyl in den omtrek van den oever, de lucht helder en het wêer allerfchoonst was.

De wind woei hier meestentyds uit het Oost-Zuid-Oosten en Noord-Oosten. In de Haven van Karakakooa, hadden wy elken dag en nacht een Zee en land koelte. De stroommen liepen zomtyds te loefwaard en dan eens te lywaard. Zy scheenen niet geregeld te worden door de winden; noch door eenige door ons te bepalen oorzaak: dikwyls liepen zy te loefwaard tegen eene styve koelte in.

De Ebbe en Vloed zyn hier zeer regelmatig, en verwisfelen om de zes uren. De Vloed komt uit het Oosten, en by de volle en andere Maan verwisfelingen, is het kwartier voor vier uren hoog water; deszelfs hoogste ryzing is twee voeten zeven duimen.

De viervoetige Dieren dezer Eilanden bepalen zich tot drie onderscheiden foorten, Varkens, Honden, en Ratten. De Honden zyn van dezelfde foort als die wy op Otaheite zagen, en hebben lange ooren, lange lyven, en korte krommepooten. De eenige verscheidenheid, welke wy in dezelve zagen, bestond in hun hair, dat van zommige glad en van anderen lang en ruig was; zy hebben de grootte van een gemeenen Huishond of Spidraijer, en schynen zeer traag van aart te zyn; 't geen meer moet toegeëigent worden aan de wyze, op welke men hen behandelt, dan aan hunne natuurlijke gesteltenisse. Ze worden doorgaans opgebragt met de Varkens, en wy herinneren ons niet een eenigen Hond aan deze Eilanden gezien te hebben, welke de Medgezel van den mensch was, gelyk in Europa. En waarlyk, de gewoonte om ze tot spyze te gebruiken, schynt eene onöverkomelyke hinderpaal, om ze in de gezellige samenleving met de menschen toetelaten: en vermits 'er geen roof of andere Dieren op deze Eilanden gevonden worden, geschikt om 'er jagt op te maken, is het waarschyndlyk, dat de gezellige hoedanigheden van den Hond, zyne trouwe, zyne verknogtheid en schrandereheid, aan de Inboorlingen onbekend blyven.

Naar 't ons toefcheen, waren de Honden, in evenredigheid, op verre na zoo talryk niet op de Sandwich Eilanden,

B b b 2

als

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. als op Otaheite; maar daar en tegen zyn 'er veel meer Var-
 30EK. kens, en van een grooter ras; van deze laatste voorzagen
 1779. wy ons van een verbazend aantal. Meer dan drie maanden
 Maart. bragten wy agter den anderen door, in de Haven van Owy-
 hee, en met aan deze Kust afenaantekruisfen; in al dien tyd
 kreeg ons Scheeps-Volk vol op versch Spek, van 't welk zy
 over de dertig duizend ponden nuttigden. Behalven deze
 hoeveelheid, en het geene 'er te loor ging, het welk by zulk
 een overvloed niet kan voorgekomen worden, werd 'er nog
 ruim zoo veel ingezouten voor Scheeps-provisie. Het en-
 kele Eiland Owhyhee verschafte ons het grootste gedeelte van
 die voorraad; en nog konden wy niet befpeuren, dat wy
 fchaarsheid veroorzaakt, of zelfs den overvloed vermindert
 hadden.

De Vogels dezer Eilanden zyn talryk, doch in foort niet
 zeer verfcheiden. Zommige derzelven behoeven in fchoon-
 heid voor geen Vogel in eenig weerddeel te zwigten. Men
 telt 'er vier foorten, welken fchynen te behooren tot de
Trochili of bloemzuigerties van *Linnaeus*. Een derzelven is
 iets grooter dan een goud-vink, glinsterend zwart van kleur
 op 't bovenlyf, donkergeel van dyen en onderfuit. De In-
 boorelingen noemen dit Vogeltje *Hoo-hoo*. Een ander heeft
 het bovenlyf van een helder fcharlaken kleur; zwarte vleu-
 gels, met een witten rand, en een zwarten staart; dit Vogeltje
 word van de Eilanders *Eëëve* geheeten. Een derde
 heeft het bovenlyf gefchakeert met bruine, geele, en roode
 kleuren, en fchynt of een jong Vogeltje te zyn, of van de
 vorige onderscheiden. De vierde is over 't geheel groen,
 met een geelen weersfchyn, en word *Ahaiearooa* genaamt.
 Hier is insgelyks een klein Vogeltje behoorende tot de klas-
 fe der vliegen vangers; 't is een soort van lyster, met een
 grysächtige borst; en een ral, met zeer korte wieken, zon-
 dert staart. Men treft hier insgelyks Ravens aan, doch zeer
 zeldzaam; ze zyn van eene donkere bruine kleur, naar het
 zwarte hellende, en hun geluid verfchilt van die van Europa.

Wy vonden hier twee kleene Vogels, die zeer gemeen wa-
 ren, en tot een *Genus* behoorden. Een derzelven was rood,
 en

en werd gemeenlyk by de Kokernoot-Boomen gezien, uit de-
welken hy een zeer goed bestaan schein te trekken. De an-
dere was van eene groene kleur. De tong van beiden was
lang, en met hairtjes of franjes aan den tip bezet. Insgelyks
vonden wy hier zeer gemeen een Vogel met een geelen kop,
welke om de gedaante van deszelfs snavel, Parkiet werd ge-
heeten van ons Volk: Hy behoort echter niet tot dien stam,
maar heeft veel overeenkomst met de *Lexia Flavicans* of
kruisbek groenling van Linnæus. Men vind op deze Eilanden
Uilen, Wulpen, Storm-Zwaluwen, bruine Meeuwen, Ple-
vieren van tweederlei soort, van welke de een zeer naby
komt aan onze fluitende Plevier; een groote witte Duif; het
gemeene Waterhoen; en eenen langstaartigen Vogel, van
een zwarte kleur, welks gat en veders onder de Vleugels
geel zyn.

De gewassen, welke de Sandwich Eilanden opleveren,
verschillen niet veel van die der andere Eilanden van den
Stillen Oceaan. Wy hebben alreeds gezegt dat de Tarowor-
tel, welke hier geteelt word, alle de anderen, die wy elders
proefden, grootelyks overtrof. De Broodvrucht-Boom,
aart hier zoo wel niet, noch is hier zoo overvloedig als op
Otaheite, maar hy brengt 'er twee malen zoo veele Vruch-
ten voort, als in de weelderige vlakten van dat Eiland. De
Boomen zyn ten naasten by van dezelfde hoogte, maar de
takken schieten aan den stam veel lager en weelderiger uit.
Het Suikerriet groeit 'er tot een verbazende hoogte en dik-
te. Te Atooi zagen wy een Suikerriet, het welk rykelyk
elf duimen in omtrek had, en veertien voeten in lengte met
eetbaare spyze. Te Oneeheow zagen wy eenige groote brui-
ne Wortelen ter zwaarte van zes tot tien ponden, van ge-
daante als Yams Wortelen. Het sap, het welk zy in groo-
ten overvloed uitleveren, is zeer zoet, en zou in stede van
Suiker kunnen gebruikt worden. De Inboorelingen zyn 'er
zeer opgesteld, en gebruiken het in hunne dagelyksche spy-
ze; ons Volk vond dat sap zeer smakelyk en gezond. Het
blad van dat gewas niet kunnende te zien krygen, konden
wy niet bepalen tot welke soort van plant hetzelfde behoort.

v. de, doch wy hielden het voor den Wortel van eene soort
BOEK. van Vaaren.

1779. De Inboorelingen van de Sandwich Eilanden zyn ongetwy-
Maart. felt van dezelfde afkomst, als de bewooners der Vriendelyke
en Societeit Eilanden, en als die van Nieuw-Zeeland, de
Marpuefas, en Paasch-Eiland; een geslacht of stam, welke
in 't bezit is van alle de bekende landen tusfchen de 167 gr.
en 260 gr. Oosterlengte, en tusfchen de 47 gr. Zuider en 22
gr. Noorder breedte. Dit stuk, 'hoe buitengemeen ook,
blykt niet alleen duidelyk uit de algemeene gelykenis hun-
ner personen, en de groote overëenkomst hunner zeden en
gewoontens, maar fchynt ontegenzeggelyk bevestigd te wor-
den, door de éénzelvigheid hunner taal. Het zou misfchien
niet moeilyk vallen te gisfen, van welk vastland zy oor-
fpronglyk herkomstig zyn, en door welk toeval zy zich over
zulk eene onafmeetlyke ruimte verspreid hebben. Zy be-
zitten fterke trekken, welke aanduiden, dat zy verwand
zyn aan eenige Indiaanfche stammen, die de Ladrões en Ca-
roline Eilanden bewonen: en dezelfde gemeenfchap en gely-
kenis is te befpeuren tusfchen de Maleijers en de Batta's.
Dan, om den byzonderen tyd van deze verhuizing of ver-
fpreiding te bepalen, is niet zoo gemakkelyk: naar alle
waarfchynlykheid, zyn 'er vry wat jaaren, federt dat tyd-
ftip, verlopen; want de Zuid-Zee Eilanden zyn zeer volk-
ryk, en 'er heerscht onder derzelver bewooners niet dan
eene fabelächtige overleevering van hunne herkomst; alhoe-
wel, daar en tegen, de eenvoudigheid hunner zeden, hunne
gewone manier van leven, en de onvervalschteftaat hunner al-
gemeene taal fchynen als zeker te ftellen, dat fints het tyd-
ftip hunner verfpreiding niet zeer veele jaaren geteld
worden.

De Sandwich Eilanders zyn, over 't algemeen, meer dan
middelbaar van lengte, en welgemaakt. Zy hebben eenen
bevalligen tred, loopen ongemeen snel, en kunnen groote
vermoeienis uitharden; over 't geheel nogthans moeten de
Mannen, in 't ftuk van fterkte en vlugheid, voor de bewo-
ners van de Vriendlyke Eilanden onderdoen; en de Vrou-
wen

wen zyn min keurig van leest dan die van Otaheite. Hunne kleur is ook donkerder dan die der Otaheiteren, en over 't geheel zyn zy geen zulke schoone menschen van gestalte als de Inboorlingen der Societeit-Eilanden. Nogthans hadden veel, van beiderlei Sexe, een schoon en open gelaad, en de Vrouwen, in 't byzonder, hadden schoone oogen, witte en effen tanden, en in haar oogslag eene vrienykheid en tederheid, welke ten uitersten inneemend was. Hun hair is donker bruin, niet eenpaarig gekroest, als dat der Afrikaan-sche Negers, noch eenparig regt nêrwaards hangende, gelyk dat der Indianen in Amerika, maar vol verscheidenheid, in dit opzigt volkomen gelyk, aan het hair der Europeanen. Onder deze groote en wyd uitgestrekte Natie, vind men over al eene treffende byzonderheid, in de wezenstrekken, zelfs van hun die de schoonste aangezigten hebben, bestaande in de opgespalktheid hunner neusgaten, zonder eenige platheid of breedte van den neus, welke hen voornaamlyk van de Inboorelingen van Europa onderscheid. 't Is niet geheel onwaar-schynlyk dat zulks eene uitwerking is van hunne gewone wyze van groeten, als wanneer zy de tippen hunner neuzen tegen elkander drukken.

Gelyk op de andere Eilanden, bevonden wy ook alhier, dat de personen der *Erees* boven die der anderen Inboorelingen in voortreflykheid van gestalte uitmunten. Alle die wy van hen te zien kwamen, waren volkomen welgemaakt, daar integendeel het gemeene Volk, behalven deszelfs algemeene minderheid, onderworpen is aan dezelfde verscheidenheid van misvormde gelaatstrekken en wangestalte, als men onder het gemeen in alle andere oorden der weereld aantreft. Wy zagen hier meer mismaakte menschen, dan op een der anderen door ons bezogte Eilanden. Terwyl wy bezig waren met af en aan Owhyhee te kruisen, kreegen wy twee dwergen aan boord; de een was een oud Man, niet boven de vier voeten twee duimen lang, doch welgemaakt, de andere was eene Vrouw ten naasten by van dezelfde gestalte. Naderhand zagen wy, onder de Inboorlingen, drie gebochgel-den, en een jongeling zonder handen en voeten geboren. 't

Scheel

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. Scheel zien is hier ook zeer gemeen. Zy bragten ons een
 BOEK. blindgeboren mansperfoon, met oogmerk dat wy hem zou-
 1779. den genezen. Behalven deze byzondere gebreeken, zyn zy
 Maart. nog zeer onderhevig aan builen en zweeren, die zommige
 van ons toefchreeven aan het veelvuldig gebruik van zout
 by hun vleesch en by hunnen visch. Alhoewel de *Erees* vry
 zyn van deze ongemakken, kwynen veele derzelven aan nog
 veel verschriklyker kwalen, de gevolgen van het onmatig ge-
 bruik van *Ava*. Zy, die 'er het sterkst van aangedaan waren,
 hadden de oogen rood en ontstoken, den huid bedekt met
 een wit schilferächtig schurft; zy beefden in alle hun leden,
 die tevens als lam waren, en naauwlyks hadden zy 't vermo-
 gen, het hoofd op te houden. Schoon deeze drank, over
 't algemeen, het leven niet schynt te verkorten (want Ter-
 reeoboo, Koo, en verscheide andere Opperhoofden waren
 hoog bejaard) brengt hy buiten tegenspraak, voor den tyd,
 een oud en afgeleest gestel aan. 't Is gelukkig voor 't ge-
 meen, dat het gebruik daarvan een byzonder voorrecht der
 Opperhoofden is. 'Terreeoboo's jongste Zoon, die niet bo-
 ven de twaalf of dertien jaaren oud was, pochte dikwyls dat
 hem toegelaten werd, de *Ava* mede te drinken, en, met
 een soort van verblyding, toonde hy ons een kleene plek in
 zyne zyde, welke reeds schilfferächtig begon te worden.

Toen Kapitein Cook voor de eerste maal de Societeit-Ei-
 landen bezogt, was 'er deze schadelyke drank slechts weinig
 bekend. Op zyne tweede reis vond hy denzelven zeer in
 zwang op Ulietea, doch in geen groot gebruik op Otaheite.
 Toen wy daar laatst waren, had de *Ava* 'er eene byna onge-
 looflyke verwoesting aangeregt, zoo dat Kapitein Cook
 naauwlyks eenige zyner voormalige kennissen herkende. Op
 de Vriendelyke Eilanden word de *Ava* bestendig van de Op-
 perhoofden gedronken, maar zoodanig met water getemperd,
 dat dezelve naauwlyks eenig kwaad doet. Te Atooi word
 ze insgelyks zeer matig gebruikt; ook zyn uit dien hoofde
 de Opperhoofden van dat Eiland vry schoonder Mannen dan
 die der naburige Eilanden. Wy hebben opgemerkt dat zy,
 die zich naderhand van 't gebruik diens Wortels konden ont-
 hou-

houden, fchielyk genezen werden van deszelfs fchadelyke, en voor de gezondheid nadeelige uitwerkzelen. Wy overreedden onze Vrienden Kaoo en Kaireekkea zich van de Avate onthouden, en 't was verbazend te zien, in welk een' korten tyd zy zich, gedurende ons verblyf onder hen; vervolgens herstelden.

Men zal het moeilijk achten iets, met eenige waarfchynlykheid, zeekers te ftellen, wegens de bevolking van Eilanden, waar van veele ftrecken zeer onvolkomen by ons bekend waren, doch hier tegen zouden wy kunnen inbrengen; eerstelyk, dat de binnenfte landftrecken ten naasten by geheel en al onbewoont zyn; indien derhalven het getal der geenzen, die de ftrecken langs de Kust bewonen, te bepalen zy, zullen wy, naauwkeurig genoeg, eene bepaling van alle de bewoners kunnen maken: ten anderen, dat 'er geene Steden zyn van eenig aanbelang, de Huizen der Eilanderen vry gelyk in kleene Dorpen langs de Kust verspreid zynde. Op deze gronden zullen wy het wagen, een ruwe optelling te maken van het aantal lieden, die deze groep Eilanden bewonen.

Karakakoo-Baai te Owhyhee, heeft omtrent drie Engelfche Mylen in uitgestrektheid, en bevat vier Dorpen van omtrent tagtig Huizen ieder, en des ongeveer drie honderd twintig Huizen, behalven nog verfcheide hier en daar verspreide woningen, weshalven men alles te famen op drie honderd vyftig Huizen mag begrooten; indien wy nu voor elke woning zes personen rekenen, zal de landftreek, inden omtrek van de baai, door twee duizend een honderd Menschen bewoond worden; laten wy hier byvoegen vyftig huisgezinnen of drie honderd zielen, in de binnenfte deelen van 't Eiland, op de Plantaadiën hun verblyf hondende, als dan zal het geheel bedragen vier en twintig honderd Zielen. Indien dit getal toegepast word voor de gansche Kust om het geheele Eiland, daar van aftrekkende een vierde voor de onbewoonde ftrecken, zal men bevinden dat 'er een honderd vyftig duizer ! Menschen op het Eiland zyn. De andere Sandwich-Eilanden zullen, naar dezelfde wyzé berekend, blyken te

Ccc

be-

v.
BOEK.
1779.
Maart.

V. bevatten het volgende getal Bewooners: Mowee, vyf en zes-
 BOEK. tig duizend vier honderd; Atooi, vier en vyftig duizend;
 1779. Morotoi, zes- en dertig; Woahoo, zestig duizend twee
 Maart. honderd; Ranai, twintig duizend vier honderd; Oneeheow,
 tien duizend; en Orcehoua, vier duizend. Deze getalen
 met de honderd vyftig duizend te Owwhyhee, zullen bedra-
 gen viermaal honderd duizend. In deze berekening van 't
 geheel, is in geenen deele iets vergroot.

Niettegenstaande het groot verlies, 't geen wy leden, door
 de ligtgeraaktheid en hevige opstuivigheid dezes Volks, moe-
 ten wy erkennen, dat zy van eenen vriendelyken en goed-
 aartigen inborst zyn, even zeer verwyderd van de staatlyke
 ernsthaftigheid der bewooneren van de Vriendelyke Eilan-
 den, als van de ongemeene litzinnigheid en veranderlyk-
 heid der Otaheiteren. Zy schynen in de grootste Vriend-
 schap en eensgezindheid met elkanderen te leven. De Vrou-
 wen, die Kinderen hadden, betoonden voor dezelve eene
 zeer opmerkelyke genegenheid, en behandeldenze met de te-
 derste bezorgheid; en de Mannen boden haar dikwyls in
 deze Moederlyke zorg, en de daar toe betrekkelyke bezighe-
 den, een bereidvaardige behulpzaamheid, welke hunne vader-
 lyke tederhartigheid tot eere strekt. Men hebbe, nogthans,
 in aanmerking te nemen, dat zy by de bewoners der andere Eil-
 anden verre te kort schooten in die allersterkste toets van be-
 schaafdheid, de achting aan de Vrouwen betoond. De Vrou-
 wen zyn hier niet alleen beroofd van het voorregt, om met
 de Mannen te eten, maar de besten soorten van spyzen zyn
 haar zelfs verboden. Schildpad, Spek, verscheide soorten
 van Visch, en eenige soorten van de Weegbreen worden haar
 onthouden; men verhaalde ons, dat een Meisje vreeslyke
 slagen kreeg, om dat zy by ons aan boord een der verbode-
 ne artykelen genuttigd hadt. In h. huislyk leven, schynen
 zy doorgaans op zich zelve gelaten te worden, en worden
 met weinig achting bejeegend van de Mannen, schoon wy
 niet zagen dat de Mans haar personeele mishandelingen aan-
 deden.

Wy hebben reeds gelegenheid gehad te melden, met welke

uit.

uitsteekende gastvryheid en vriendelykheid wy van hen ontvangen werden. Wanneer wy aan land kwamen, deed een ieder, gestadig, zyn best om de eerste te wezen in onskleene geschenken, en verfrischingen aanbieden, of eenig ander blyk van achting of eerbied te betoonen. De bejaarde lieden ontvingen ons steeds met traanen van vreugde, scheenen ten uitersten voldaan, als zy ons mogten aanraken, en maakten veelyds vergelykingen tuschen zich zelve en ons, met alle kenteekenen van hunne verbazende minderheid. De jonge Vrouwlieden waren ten uitersten vriendelyk en aanvallig, en gaven zich zonder eenige wêerhouding aan ons over, tot zy bevonden, niettegenstaande alle onze pogingen om zulks voortekomen, dat zy reden van berouw hadden, van de kennis met ons. Wy moeten echter bekennen dat deze Vrouwen, die zich zoo sterk aan ons verkleefden, naar alle waarfchynlykheid van de laagste soort des Volks waren; want gedurende ons verblyf alhier, zagen wy slechts weinige Vrouwen van rang.

In natuurlyke vermogens fchynt dit Volk, in geenerlei opzigt, beneden den algemeenen peil des menschedoms. De uitmuntendheid hunner handwerken, en hunne vorderingen in den landbouw, zyn ongetwyfelt evenredig aan de omftandigheden, waar in zy zich bevinden, en de natuurlyke voordeelen. Hunne groote nieuwsgierigheid by de fmisfe, en de verscheide hulpmiddelen door hen uitgevonden, zelfs eer wy van deze Eilanden vertrokken, om het van ons gekregen yzer zoodanige gedaante te geeven als meest konde dienen ten hunnen gebruike, leverde sterken blyken op van hunne leersaamheid en vernuft. Onze ongelukkige Vriend, Kancena, was begiftigt met eene ongemeen vlug begrip, en eene oordeelkundige nieuwsgierigheid. Hy deedt veel onderzoek naar onze zeden en gewoonten; vroeg naar onzen Koning, den aart van onze Regeeringsvorm; de wyze op welke wy onze Schepen timmerden; de voortbrengzels van ons land; uit hoe veel Volks onze Natie bestond; op welke wyze wy onze huizen bouwden; of wy Oorlogen voerden, met wie, by welke gelegenheid en op wat wyze; wie onze God was; en ver-

V.
BOEK.
1779.
Maart.

✓. scheide andere niet min gewigtige vragen, die een veel bevattend verstand aanduiden.

BOEK.

1779.

Maart.

Niet meer dan twee voorbeelden van krankzinnige menschen troffen wy aan, te weten een Man op Owhyhee, en een Vrouw op Oneeheow. Uit de ongemeene achttinge deze personen bewezen, en den eerbied hen betoont, bleek het, dat het gevoelen, om de zoodanigen voor van de Godheid angeblazene perſoonen te houden, onder de meeste Volken van het Oosten aangenomen, ook hier heerschte.

't Is ten hoogſten waarſchynlyk, dat de gewoonte om zich te vergasten op de lyken hunner vyanden, oorspronklyk op alle de Eilanden van den Stillen Oceaan, heeft de overhand gehad, ſchoon 't niet ſtellig en zeker te bewyzen zy, dat die gewoonte thans elders op deze Eilanden, buiten Nieuw-Zeeland beſtaat. Het offeren van menſchelyke ſlachtöffers, het welk een duidelyk overblyfzel is van die barbaarsche gewoonte, houdt nog algemeen ſtand onder deze Eilanders, en 't is gemakelyk te bezeffen, waarom de bewoners van Nieuw-Zeeland het maal daar van behouden hebben, het welk miſſchien het ſlot was van deze verſchrikkelyke plechtigheid, en dat langer by hen in ſtand is gebleeven, dan by de overigen hunnes ſtams die vruchtbarer gewesten of oorden bewoonden. Daar de bewoners der Sandwich Eilanden in hunne perſonen en neiging meer gelyken naar de Nieuwen-Zeelanders, dan naar eenig ander Volk van dit zoo zeer uitgebreid geſlacht, had de Heer Anderſon een ſterk vermoeden, dat zy gelyk die van Nieuw-Zeeland, nog menſchen-eters waren; dan, daar de Heer King de juistheid van diens Heere beſliffingen zeer in twyfel trok, zullen wy hier de gronden ter nederſtellen, op welke hy meende van hem te moeten verſchillen. Wat aanbelangt het bericht deswegens bekomen van de Inboorelingen zelve, zal 't niet onvoeglyk zyn aantemerken, dat de meeste onzer Scheeps-Officieren veel moeite deden, om een zoo wetenswaardige zaak uittevoerschen, en dat de Eilanders geſtadig ontkenden dat zoodanig eene gewoonte ooit onder hen had ſtand gegrepen. Des Heeren Andetſons grooter kundigheid in de taal dezes Volks, behoorde gewis zeer veel gewicht of kracht

geven aan het oordeel door hem over dit stuk geveld; echter, toen hy den man ondervroeg, die het kleene pakje met een stuk gezouten vleesch by zich had, was de Heer King, die zich daar tegenwoordig bevond, zeer sterk van begrip, dat de teekens, door den Eilander gemaakt, niets anders te kennen gaven, dan dat het bestemd was om geëten te worden en zeer goed of gezond voor de maag. In dit gevoelen werd de Heer King versterkt, door het geene, na het overlyden zynes Vriends Anderson, ter zyner kennisse kwam; namentlyk, dat de meeste bewoners dezer Eilanden een kleen stukje raauw doch sterk gezouten Spek in een Kalabas of in een stuk doek gewonden, en om den middel vastgemaakt, by zich dragen: dit hielden zy voor eene groote lekkerny, van welke zy dikwyls proefden. Wat aanbelangt de bedremmeling van den jongeling, die niet boven de zestien of agttien jaaren oud was; niemand kon zich daar over verwonderen, die by de ondervraging tegenwoordig, op den grooten ernst en de statigheid lettede, waarmede de Heer Anderson dien jongeling wegens dat stuk onderhield.

't Viel den Heer King moeiliker de drangreden te wederspreken, aangevoert uit het gebruik van het Instrument met haaije tanden, het welk van eene gelykvormige gedaante was, met dat door de Nieuw-Zeelanders gebruikt, in 't opreeren en snyden van de lighamen hunner vyanden. Schoon hy het voor ontwyfelbaar hield, dat zy dit Instrument nooit gebruikten in 't snyden van 't vleesch van andere dieren, echter, daar de gewoonte van menschelyke slagtöfvers te offeren, en de lyken der gesneuvelden te verbranden, alhier nog in wezen is, beschouwde hy het als niet geheel onwaarschynlyk, dat men het gebruik van dit mes (indien het dien naam kan gegeven worden,) by deze plechtigheden behouden heeft. Doch over 't geheel was hy van denkbeeld, en wel byzonder om de laatstgemelde reden, dat de verschrikkelyke gewoonte van menschen vleesch te verslinden, niet zeer lang geleeden op deze en andere Eilanden van den Stillen Oceaan opgehouden had. Omai erkende, dat zyne landslieden, aangezet door de woede om zich te wreken, zomtyds met hun-

v:
BOEK.
1779.
Maart.

v.
BOEK.
1779.
Maart.

ne tanden, het vleesch hunner gesneuveld vyanden van een reeten; maar hy bleef standvastig ontkennen, dat zy het ooit aten. Deze ontkenning duidt ten sterksten aan, dat de gewoonte 'er geen plaats meer heeft; want in Nieuw-Zeeland, waar dezelve nog heerscht, schroomden de Inboorelingen niet zulks te belyden.

De bewooners der Sandwich Eilanden laten, meest allen, hunne baarden groeijen. Eenige weinige hunner, en onder dezen de bejaarde Koning, hadden den baard geheel afgesneeden, en anderen droegen denzelven slegts aan de bovenlip. Even als onder de andere Eilanders der Zuid-Zee, bespeurt men hier dezelfde verscheidenheid in de wyze van het hair te dragen: daarēnboven hebben zy een hairdragt, welke hen byzonder eigen schynt. Zy snyden het, ter wederzyden, kort aan de ooren af, en laten een strook, van een smalle hand breed, van het voorhoofd tot den nek, staan, die, wanneer het hair tamelyk dik en krullend is, in gedaante gelyk is aan de pluim der oude Kryg-helmetten. Sommige hunner draagen groote boschen valsch hair in losse krullen langs den rug zwiërende; anderen wederom binden het in eenen enkelen bondel, omtrent zoo groot als 't hoofd zelve, boven op het hoofd famen; anderen maken 'er vyf of zes bundels van. Zy smeeren hun hair met graauwe klei gemengd met gestooten Schulp poeder; van deze stof maken zy ballen, en dit smeersel houdt het hair zacht, en geeft 'er door den tyd een bleek geele kleur aan.

Mans en Vrouwen draagen halscieraden, bestaande uit strengen van veelerlei kleene Schulpen; ook dragen zy een cieraad van omtrent twee duimen lang, en een halve duim breed, in de gedaante van een handvat, en gemaakt van steen, hout of yzer, zeer glad gepolyst; dit hangt om den hals aan dunne draaden van gevlochten haar. Insteede van dit cierzelsel, dragen zommigen op hun borst een kleen menschchen beeldtje van been, hangende meede aan dergelyke dunne draden.

Beide Sexen draagen tot gebruik of tot cieraad een Waijer of Vliegenklap. De gemeenste worden gemaakt van de ve-

ze-

zelen van de Kokernoot, los by een gebonden, en aan een gepolyst handvatzel vast gehegt. Men bedient zich op dezelfde wyze van de staartvederen van den Haan en de Keerkringvogelen. Doch de hoogstgeschatte Waijers zyn die, welke handvatzel gemaakt is van het Arm- of Scheen-been eens Vyands, in den stryd geveld; deeze worden zorgvuldig bewaard, en gaan van Vader tot Zoon over als Zegetekens van de hoogste waarde.

De gewoonte van *Tatooën* of het lyf te beprikken, heerscht ook onder dit Volk; doch het is alleen op Nieuw-Zeeland, en op de Sandwich Eilanden, dat zy het aangezigt beprikken of *Tatooën*. Het onderscheid tusschen deze beide Natien, ten onzichte der beprikking, bestaat daar in, dat de Nieuw-Zeelanders zulks doen in cierlyke slinger of krul trekken, en de Inboorlingen van de Sandwich Eiland in rechte linien, die elkanderen rechthoekig snyden. Zommige Inboorlinge beprikken zich het halve lighaam van hoofd tot voet, het welk hen een vervaarlyk voorkomen geeft. Gemeenlyk word dit prikken zeer net en regelmatig gedaan. Verscheiden hebben slechts den arm beprikt; anderen, één been, zommigen wederom, arm en been, en anderen de hand alleen. De handen en armen der Vrouwen zyn zeer net en kunstig beprikt. Ook hebben zy de opmerkelyke gewoonte, om het puntje der tong van zommige Vrouwlieden te beprikken. Wy meenden reden te hebben om te stellen, dat zich te beprikken geschied met oogmerk, om een teeken van rouw te toonen, by het afsterven van een Opperhoofd, of by eenig ander treurig geval; want dikwyls gaf men ons te verstaan, dat zulk een teeken diende ter gedagtenis van zulk een Opperhoofd, en zoo ook van anderen. Het geringste soort van Volk *Tatood* zich met een byzonder merk, het welk aanwyst aan welke Opperhoofden zy onderhorig zyn.

De gewone kleeding der Mannen van allerlei rang bestaat doorgaans uit een stuk dik Doek, *Maro* geheeten, omtrent een voet breed, het welk tusschen de beenen doorgaat, en om den middel word vastgemaakt. Hunne matten, welke van onderscheide grootte, en doorgaans vyf voeten lang en vier

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. vier voeten breed zyn, slaan zy over de Schouders om, en
 BOEK. brengen dezelve naar 't voorlyf; van deze maken zy weinig
 1779. gebruik, behalven in tyd van Oorlog, waartoe zy beter ge-
 Maart. schikt zyn dan tot gemeen gebruik, als zynde zwaar en van
 een dik weefzel, zoo dat ze de worp van een steen, en de
 stoot van een stomp of bot geweer kunnen afkeeren. Ge-
 meenlyk gaan zy blootsvoets; alleen, wanneer zy over ge-
 brandde steengronden trekken, doen zy voetzoolen aan, za-
 mengevlochten van strengen, welke zy van de draden of vezels
 der Kokernoten maken.

Behalven hunne gewoone kleeding, hebben zy eene ande-
 re, geschikt voor hunne Opperhoofden, die dezelve slechts
 by buitengewone gelegenheden dragen. Ze bestaat uit een ge-
 vederden mantel, en muts of helmet, van ongemeene schoon-
 heid en grootsheid. Deeze mante's zyn van verschillende lengte,
 naar gelange van den rang des geenen die dezelve moet dra-
 gen; zommige sleepen op den grond, andere komen niet la-
 ger dan den middel. De mindere Opperhoofden hebben ins-
 gelyks een korten mantel, naar de eerstgemelde gelykende,
 gemaakt van de lange staartvederen des Haans, des Fregat Vo-
 gels, en des Keerkring-Vogels, met een breeden rand van klee-
 ne roode en geele vederen, en een kraag van dezelfde stof;
 andere bestaan uit witte vederen met veelkleurige randen. De
 Helm is van binnen vast van teenwerk gevlogten, in staat om
 de slag van eenig Krygs-Wapen afteweeren, en schynt duid-
 lyk met dat oogmerk toegesteld. Deze gevederde kleedin-
 gen zyn schaars, en mogen eeniglyk van Mannen gedragen
 worden. Gedurende ons verblyf in de Karakakooa-baai, za-
 gen wy 'er slechts, by drie gelegenheden, gebruik van ma-
 ken; eerstelyk by het eerste plechtige bezoek van Terreeoboo
 aan onze Schepen; ten tweedemaal by het Oproer, welk
 den dood van onzen ongelukkigen Bevelhebber ten gevolge
 had; en ten derde, toen deszelfs gebeente by ons aan boord
 werd gebragt door Eappo.

De treffende overeenkomst tuschen deze kleeding, en den
 Mantel en Helm, eertyds door de Spanjaarden gedragen,
 wekte onze nieuwsgierigheid om te onderzoeken, of 'er met

reden te verönderstellen ware, dat zy dezelve van hen ontleend hadden. Na alle onze aangewende pogingen, om deswegens narigt te bekomen, bevonden wy, dat de Inboorelingen geene kennis hadden van eenig Volk hoe genaamt; noch eenige overlevering, dat deze Eilanden voorheen bezogt waren door Schepen als de onze. Dan, niettegenstaande dezen uitslag onzer naspeuringe, schynt de gedaante dier kleedinge een genoegzaam bewys van den Europeaansehen oorsprong; inzonderheid als wy 'er by aanmerken, dat het eene zonderlinge afwyking is van de algemeene gelykvoermigheid in kleeding, heerschende onder de verscheide takken dezès uitgebreiden stams, door den Stillen Oceaan verspreid. Deze bedenking bragt ons tot de verönderstelling, dat voortyds het een of ander Schip, van Boekaniers of Spanjaarden, in deeze strecken, moest Schipbreuk geleden hebben; en wanneer men nagaat, dat de Spaansche Handel-Schepen, van Acapulco, naar de Manillas, den gewonen koers slegts weinig graden ten Zuiden van de Sandwich Eilanden houden, op derzelver uit, en Noordwaards, op derzelver te rug-reize, zal het, naar onze gedagten, deze onderstelling aan geene waarschyndlykheid ontbreken.

Er is zeer weinig onderscheid, tusschen de gewoone kleeding der Mannen en die der Vrouwen. De laatste slaan een stuk Doek om den middel, dat ter halve wege de dyen afhangt; in 't koelen van den avond, slaan zy een stuk fyn Doek om haare Schouderen, even als de Vrouwen op Otaheite. Het jonger deel der Sexe draagt veel al eene kleeding *Pan* geheeten; dezelve bestaat uit het dunste en fynste Doek, verscheide keeren om den middel gewonden, en tot de beenen afhangende. Zy snyden haar hair van achteren kort af, en stryken dat van vooren op, gelyk de gewoonte is by de Nieuw-Zeelanders en de Otaheiteers; alle hier in verschillende van de Vrouwen op de Vriendelyke Eilanden, die het hair lang dragen. 't Is waar, in de Karakakoo baai, zagen wy een Vrouw, wier hair op eene zonderlinge wyze was opgemaakt, van achteren opgestreeken, en over het voorhoofd gehaald, en dan dubbel gelegd en naar achteren gebragt, in

Ddd

dier

V.
BOEK.
1779.
Maart.

v. dier voegen, dat het als tot een kleene hoed strekte, ter be-
 BOEK. schaduwing van haar aangezicht.

1779. Behalven de halsnoeren der Vrouwen, bestaande uit Schel-
 Maart. pen of harde glinsterende Bessen, hebben zy Kransfen van
 gedroogde Bloemen van Indiaanfche Malva, en een ander
 fraai cieraad, Eraie genaamd, 't welk zy zomtydsom 't hair,
 maar meest om den hals draagen; ook bezigen zy het wel op
 beide wyze teffens ter opschik; dit cieraad is een vinger
 dik, kunstig samengefteld van zeer kleene vederen, zo dicht
 zamengeweeven, dat de oppervlakte zoo glad is als het bes-
 te fluweel. De grond is doorgaans rood, met beurtlingsche
 groene, geele, en zwarte kringen.

Op Atooi hadden eenige Vrouwen kleene afbeeldingen
 van Schildpadden, zeer net van Yvoor of hout gemaakt,
 aan de vingeren, op gelyke wyze als onze ringen. Nog heb-
 ben zy een ander cieraad van Schelpen in ryen op een grond
 van net werk gereegen, in dier voege, dat ze, in beweeging
 zynde, elkander raaken; dit word van beide Sexen gedragen
 als zy dansen, en om den arm of aan den enkel of beneden
 de knie vastgemaakt. In stede van Schelpen bedienen zy
 zich tot dit gebruik, zomwylen van Honden tanden, en har-
 de roode besen.

Van nog een ander cieraad, (als het dien naam mag dra-
 gen) moeten wy hier melding maken. 't Is een soort van
 masker, vervaardigt van groote Kalbaschellen met gaten 'er
 in gefneden voor neus en oogen. Boven op steeken zy kor-
 te groene takjes, die op een zekeren afstand zich vertoonen
 als een zwaaijende pluim; aan 't beneden einde hangen zy
 smalle reepen doek, eenigzins naar een baard gelykende.
 Deze maskers zagen wy slechts twee malen, en beide de kee-
 ren door een aantal menschen in een Kanoo gezeten, met
 welke zy aan de zyde van ons Schip kwamen, lachgende en
 makende allerlei grappige gebaren. Wy konden niet te we-
 ten komen, of deze maskers dienden om het hoofd te dek-
 ken tegen geworpen Steenen, of in eenige hunner openbare
 speelen te pasfe kwamen, of dat dezelve alleen streekten om
 zich te vermommen.

Zy

Zy wonen te zamen in kleene Steden of Dorpen, welke uit omtrent honderd of twee honderd huizen bestaan, die vry dicht aan elkanderen gebouwt zyn, doch zonder orde of regelmatigheid: 'er loopt een slingerpad tusfchen alle deze huizen door. Aan den kant van de Zee zyn ze gemeenlyk gedekt, met losse fteenen Muren, welke ook by een aanval tot Borstweeringen kunnen ftrekken. De ruimte der huizen is onderscheiden; zommige hebben eene breedte van vyf en veertig voeten, en eene diepte van vier en twintig. Zommige zyn grooter, hebben een lengte van vyftig voeten, en eene breedte van dertig, en aan een einde geheel open. Deze laafte waren, naar hun zeggen, gefchikt voor vreemdelingen of reizigers, die niet lang meenden te blyven.

In 't eene einde van hunne huizen hebben zy hunne flaap plaatzen, van matten met houten hoofdkusfens, of flaapftoelen, volkomen gelyk aan die der Chineefen. Eenige der beste huizen hebben een voorplein, zeer net met latwerk omvangen, met kleiner huizen daar rondsöm voor de dienstboden; op deze open plaats eten zy doorgaans, en zitten 'er over dag. Aan de zyden der Heuvelen, en aan de kanten der fteile Rotfen befpeurden wy verfcheide gaten of Spelonken, welke bewoond fcheenen; doch dewyl de ingang met wrochtwerk was afgefloten, en wy, in de eenige, door ons bezien, bevonden dat 'er een fteenen afchutzeldoorliep, oordeelden wy dat ze voornaamlyk waren aangelegd tot Wykplaatzen, ingevalle van eenen vyandyken aanval.

Het geringer zoort van Volk leeft meest van Visch en Aardgewafsen, als Weegbreen, Broodvrucht, zoete Aardappels, Suikerriet, Yams en *Taro*. Liedén van hooger rang voegen daar toe Honden, en Varkens Vleesch, bereid of toegemaakt op dezelfde wyze als gebruikelijk is op de Societeit Eilanden. Ook eten zy een foort van huis Vogels, die 'er echter niet overvloedig zyn of fterk getrokken worden.

Schoon wy, op onze eerste komst aan deze Eilanden, eene fchaarsheid vonden van Yams en Broodvrucht, was het by ons tweede bezoek gansch anders daarmede gefteit; waarfchynlyk hadden de Inboorelingen, by ons eerste bezoek,

v. den behoorlyken tyd niet, om ons die Vruchten, welke;
 BOEK. meest landwaards in, aangekweekt worden, aan te voeren,
 1779. te meer daar wy ten dien tyde slechts een kort verblyf hiel-
 Maart. den in de Wymoa baai.

Zy zouten hunnen Visch, en bewaren dien in Kauwwoerden of Kalbasch schellen; niet dat zy zulks doen by voorraad tegen een tyd van schaarsheid, maar enkel om dat zy zoo zeer gezet zyn op zoute spyzen; ook bevonden wy, dat de Opperhoofden om dezelfde reden veelyds een stuk pekel-Spek aten, het welk zy voor eene groote lekkerny houden. Zy bereiden hunne spyze veel al op dezelfde wyze, als zulks op de Vriendelyke Eilanden geschied; en schoon zommige van ons Volk geen smaak hadden in hunne *Taro* poddings, uit hoofde van derzelver zuurheid, andere integendeel vonden dezelve zeer smaaklyk. 't Is opmerkelyk dat de kunst om de Broodvrucht goed te houden, by hen nog niet bekend was. Op de Societeit-Eilanden maakte men 'ereen zuurdeeg van, *Maihee* geheeten, dat lang kon bewaard worden; het gaf ons zeer veel genoeg dit nuttig geheim aan hen mededeelen, in erkentenis van de edelmoedige gastvryheid waarmede zy ons behandelden.

Omtrent hunne spyzen en maaltyden zyn zy zeer zindelyk, en de wyze, op welke zy hunne gewassen en Vleesch toe bereiden, moesten wy alle bekennen, beter te zyn dan de onze. De Erees beginnen daargaans hun maal met een dozis aftrekzel van peper-wortel, of *Ava*, op de gewone wyze toebereid. De Vrouwen eten afgezonderd van de Mannen, en mogen geen Spek, Schildpad, noch een byzonder soort van Weegbreen nuttigen.

Zy staan op met den opgang der Zonne, en gaan na 't scheppen van een koel avond luchtje, weinig uren na Zonnenondergang ter ruste. Het maken van Kanoos en Matten is het werk des Erees; de *Towtows* zyn meest bezig met planten en Visfchen, en de Vrouwen houden zich onledig met het vervaardigen der stoffen tot kleding. In hunne ledige uren vermaken zy zich met verscheidenerlei tydkortingen; beide Jongens en Meisjes zyn zeer op dansen gestelt; by

statelijke of plechtige gelegenheden vermaken zy zich met worstel- en stryd-speelen op de wyze der bewooneren van de Vriendelyke Eilanden; die hen, in alle deze opzigten, verre de loef afsteken. Hunne dansen, welke meer gelyken naar die der Nieuw Zeelanden, dan naar die der Inboorlingen van Otaheite, en de Societeit Eilanden, vangen zy aan met eenen langzamen en staatelijken zang, in welke alle de partyen deel nemen, te gelyker tyd de beenen langzaam beweevende en zagtkens op hunne borst slande, met eene houding, die zeer bevallig en ongedwongen is: in zoo verre staan ze gelyk met de dansen op de Societeit-Eilanden; en op die wyze blyven zy een minut of tien aanhouden, waarna, allengskens, toon en beweging aanwakkeren, tot zy eindelyk van vermoeidheid genoodzaakt zyn uittefcheiden: dit gedeelte der uitvoering, is de tegenparty van die der Nieuw-Zeelanden; en even als onder dat Volk, word de persoon, die zich het snelst beweegt, en het langst daarmede aanhoudt, van de omstanders toegejuicht, als den besten danser. Wy moesten aanmerken, dat de Vrouwlieden in die dans alleen deel nemen, en dat de dansen der Mannen naar dat geene gelyken, het welk wy van kleene partyen op de Vriendelyke Eilanden zagen, en het welk mischien eigenlyke mag genoemd worden, de samenparing der liederen met overeenstemmende bewegingen van 't gansche lighaam. Dan, daar wy hier eenige vertooningen zagen, van vechtpartyen van dezelfde soort, als die wy op de Vriendelyke Eilanden gezien hadden, is het niet onwaarschynlyk, dat zy insgelyks hunne groote plechtige dansen hadden, waarin een aantal Vrouwen en Mannen deel neemen.

Hun Muzyk is van een ruwen aart, want de eenige speeltuigen, welke wy onder hen zagen, waren trommels van onderscheide grootte. Doch hunne gezangen, welke men zegt dat zy in party (*) zingen, en paaren met eene zachte bewe-

(*) Lieden, die zeer bedreven in de Muzyk zyn, hebben in twyfel getrokken of zy in party zingen. Doch beide de Kapiteins van de Scheeps-

v. weeging der armen , even als de Vriendelyke Eilanderen;
 BOEK. streelden aangenaam het oor.

1779. Zy zeer zyn overgegeeven aan 't Spel , en hebben een spel dat
 Maart. naar ons dammen gelykt; doch naar het aantal ruiten , fchynt
 hun Spel veel moeilyker en ingewikkelder. Het bord is om-
 trent twee voeten lang, en verdeeld in twee honderd dertig
 vierkante vakken, van welken 'er veertien op een ry staan.
 Zy bedienen zich in dat Spel van zwarte en witte fteenen,
 die zy van ruit tot ruit verzetten. Zy hebben nog een an-
 der Spel, beftaande in een fteen te verbergen, onder eenig
 Doek, dat door een der Speeleren uitgefpreid, en zulker wy-
 ze gefrommeld word, dat de plaats, waar de fteen legt,
 bezwaarlyk valt aantewyzen. De tegenparty raakt met een
 ftok het gedeelte des kleeds aan, waar hy meent dat de fteen
 ligt; en dewyl de kansfen over 't geheel zeer tegen hem zyn,
 worden 'er allerlei weddingfchappen aangegaan, naar gelan-
 ge der bekwaamheid of kundigheid der Speelderen.

Zy vermaken zich dikwyls met wedloopen tufchen Jongens
 en Meisjes; by welke gelegenheden zy met veel drift tegen
 malkanderen wedden. Wy zagen een Man in de hevigfte
 woede zyn hair uitrukken, en op zyn borst ftaan, omdat hy,
 by één dezer wedloopen, drie bylen verloren hadt, nog maar
 zeer onlangs van ons gekogt, en waarāan hy ten naasten by
 de helft zyner bezittinge befteed hadt.

Beide Mannen en Vrouwen zyn ongemeen bedreven in het
 zweinmen, het welk onder dit Volk niet alleen als eene nood-
 zakelyke kunst, maar tevens voor eene zeer geliefde uitspan-
 ning gehouden word. Eene byzondere wyze, op welke zy
 zich zomtyds hier mede verlustigden, in de Karakakooa baai,
 verdient dat wy dezelve vermelden. De branding, welke op
 de Kust rondsom die baai breekt, ftrekt zich uit tot op den
 afstand van honderd vyftig roeden van ftrand, binnen welke
 ruimte de Zeegolven met groot geweld tegen 't ftrand aan-
 druif-

Soldaten, de Heeren Burney en Philips, die beide eenige kennis van de
 Muzyk hebben, beweerden fterk, dat zy in party zongen; dat is dat zy
 te famen onderscheide toonen zongen.

druisfchen. Wanneer nu de branding allergeweldigst is, kiezen zy dien tyd uit tot een zwemvermaak, het welk hier in bestaat:

Twintig of dertig Inboorlingen nemen ieder een langen smallen plank, aan beide einden rond gemaakt; en loopen te samen van 't strand af de Zee in. De eerste Golf, die aan komt rollen, dompelen zy zich onder, en laten die over zig heen gaan, komen weder naar boven, en zwemmen al verder de Zee in. De tweede Golf gaan zy, op dezelfde wyze, als de eerste, tegen; de groote zwarigheid bestaat eene gunstige gelegenheid te kiezen om 'er onder te duiken; want als men die mist, wordt de zwemmer door de branding opgenomen, en met groot geweld te rug gevoert, in welk geval hy al zyne afgerigtheid noodig heeft, om niet tegen de Rotzen verpletterd te worden. Wanneer zy, door deze herhaalde pogingen, het effen water buiten de branding bereikt hebben, gaan zy op den plank uitgestrekt leggen, en bereiden zich tot den hertocht. Vermids nu de branding bestaat uit een aantal Golven, van welke de derde altoos zeer veel grooter is dan de overigen, en hooger het strand opvloeit, terwyl de anderen intusfchen breken, is hun eerste werk zich te plaatzen op het opperste van de groote baar, op welke zy met verbazende snelheid naar land gevoerd worden. Indien zy, by vergisfing, een kleender baar kiezen, die breekt, eer zy het land bereiken, of buitenstaat zyn om op het opperste van de groote baar hun plank te besturen, staan zy bloot aan de woede van de naastvolgende; en zyn, om die te vermyden, genoodzaakt, op nieuw tegen de baar in te duiken, om de plaats weder te bereiken van waar zy kwamen. Zy, dien 't wel gelukt, om digt aan 't strand te komen, loopen dan nog niet weinig gevaar; de Kust omringd zynde door een keten Rotzen, met hier en daar eene kleine opening tusschen dezelve, moeten zy hun plank door een dezer openingen heen stuuren, of als dit mist, dezelve verlaten eer zy de rotzen naderen, en onder het water duikelende, hun best doen te rug te keeren. Dit word zeer schandelyk gerekend, en gaat met het verlies van de plank ver-

V.
BOEK.
1779.
Maart.

Eilanderen;

een spel dat
ten, fchynt
bord is om-
derd dertig
en ry staan.
tte steenen,
nog een an-
onder eenig
n zulker wy-
steen legt,
akt met een
dat de steen
en hem zyn,
naar gelan-
en.

hen Jongens
drift tegen
de hevigte
omdat hy,
t, nog maar
naasten by

reven in het
seene nood-
fde uitspan-
op welke zy
kakooa baai,
g, welke op
tot op den
innen welke
strand aan-
druis-

kennis van de
dat is dat zy

v. vergezeld, welke wy hebben zien verbryzelen, op het oogenblik dat de zwemmer die hadt los gelaten. De stoutheid en behendigheid, waarmede zy dit gevaarlyk werk verrigten, waren geheel verbazend, en gingen bykans alle geloof te boven. Dan, al vroeg zyn zy reeds zeer gemeenzaam met het water, zoo dat zy het zelve niet vreezen, en zelfs de gevaren daar van stoutmoedig uittarten. Hier van zagen wy een voorbeeld, by het omflaan van een Kanoo, in welke zich een Vrouw nevens haare Kinderen bevond; één der Kinderen, niet boven de vier Jaaren oud, scheen grootelyks verheugt over dit toeval, zwom met allen gemak rond, en dartelde in 't water tot dat de Kanoo weder behoorlyk was te regt gebragt.

Wy zagen de Kinderen dikwyls zich vermaken met een Spel, waar in zy zeer groote behendigheid betoonden. Zy nemen een korten stok, door één van welk einde een pen loopt aan weerskanten scherp, en omtrent een duim uitstekende: voorts een bal opwerpende van groene zamengebundene bladeren gemaakt, vangen zy dien op 't eene einde van de pen; en dien onmiddelyk van daar op werpende, keeren zy den stok om, en vangen den bal op het andere einde; dit houden zy zonder missen een geruimen tyd uit. Even afgerigt zyn ze in een ander soortgelyk Spel, waar by zy een aantal dier ballen in delucht werpen, en dezelve, beurtlings, vangen: verscheide maalen zagen wy kleine Kinderen op deze wyze vyf ballen ten zelfden tyde in beweeging houden. Dit laatste Spel is ook in gebruik onder de Jonge lieden op de Vriendlyke-Eilanden.

Wy hebben alreeds eene beschryving gegeven van de gedaante, en grootte der Kanoos van Atooi. Die der andere Sandwich-Eilanden zyn juist van het zelfde maakzel; de grootste, die wy te zien kreegen, had de lengte van zeventig voeten, was twaalf voeten breed, en tuschen de drie en vier voeten hol, en ieder derzelve was uit één Boom uitgehooft.

Hunne wyze van Landbouw en Scheepvaart, komt volkomen over een met die der anderen Eilanden van den Stillen Oceaan. Zy hebben het zeer ver gebragt in de sny of beitel-

telkunst, en zyn zeer ervaren in het schilderen of vlakken van Doek, en in het maken van Matten. De keurigste stukken van hunne beitelkunst, die wy by gelegenheid zagen, waren de Houte bekers, uit welke de *Erees* hunne *Ava* drinken. Ze zyn, doorgaans, agt of tien duimen over 't kruis, volkomen rond, en ongemeen glad gepolyst. Ze worden ondersteund door drie of vier menschen-beeldjes, in verschillende houdingen. Zomtyds rust de kop of beker op de schouders, dan eens op de handen, die boven 't hoofd uitsteken, en dan weder op 't hoofd en de handen der onderschragers. De beeldjes zyn net gewerkt, en de evenredigheid is 'er zeer wel in acht genomen, ook is 'er de werking der Spieren juist in uitgedrukt.

Zy vervaardigen hun Doek op dezelfde wyze, en van dezelfde stoffen, als op de Societeit-en Vriendelyke Eilanden. Het Doek, dat zy willen Schilderen of Verwen, is dik en vast van weefzel, en sterk in één geklopt. Zy snyden het vervolgens in zekere breedten, van twee of drie voeten, en beschilderen het met eene verscheidenheid van patroonen, in welke eene geregeldheid van teekening uitblinkt, welke ongemeen veel smaaks, en verbeeldingskracht aanduidt. De naauwkeurigheid, met welke de moeilykste en zamengesteldste patroonen achtervolgd en uitgevoerd worden, is ten uitersten verbazende, daar zy geen vormen hebben, en alles, op 't oog af, verrigt wordt met stukjes bamboes riet in de verwe gedoopt, terwyl zy de hand ondersteunen met een ander stuk van t zelfde riet. Zy trekken hunne kleuren uit dezelfde soort van Besen en andere planten, als men, ten zelve einde, op Otaheite doet.

Het vlakken of beschilderen van hun Doek, word geheel aan de Vrouwen overgelaten, en *Kipparce* genoemd. En 't is aanmerkelyk, dat zy altoos dien naam aan ons schrift gaven. De jonge Vrouwliden namen dikwyls ons de pen uit de handen, om te toonen, dat zy 'er het gebruik zoowel van verstonden als wy, doch gaven ons tevens te kennen, dat onze pennen niet zoo goed waren als de haare. Zy beschouwden een beschreeven blad Papier, als een stuk Doek naar de

Eee

wy-

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. wyze van ons land gestreept, en het was met de grootste
BOEK. moeite, dat wy haar konden beduiden, dat onze figuren eene
1779. beteekenis hadden, welke de haren ontbraken.
Maant.

Hunne Matten maken zy van de bladeren van den *Pandanus*; deze worden even als hunne stoffen zeer fraai gewerkt in onderscheiden patroonen, en met verschillende kleuren afgezet. Eeniger grond is stroo-kleur, met groene vlakjes; anderer grond is bleekgroen, gespikkelt met langwerpige of vierkante ruiten; zommige met roode en bruine streepen in rechte of golvende lynen. In dit handwerk overtreffen zy gewis, het zy men op de fynheid, schoonheid, of sterkte lette, alle Volken der weereld.

Hunne Vischhoeken zyn van verschillende grootte en gedaante doch die van welke zy 't meeste gebruik maken zyn om twee of drie duimen lang, en in de gedaante van een kleenen Visch, en om tot lokaas te dienen, binden zy aan den kop of staart een klein vederboschje. Hunne hoeken maken zy van Paarlmoer of Hout, gepunt en gebaard of met weerhaken van Been of Schildpad. Die, met welke zy naar Haaijen vischen, zyn zeer groot en hebben doorgaans eene lengte van zes of agt duimen. De stoffe, van welke deze Vischhoeken gemaakt zyn, in aanmerking genomen, is derzelve netheid en sterkte verbazend, en by de proeven, bevonden wy ze de onzen overtreffende.

Hun Vischgaren maken zy van de bast van den *Toute* of Doek Boom, en van dit garen, dat zeer wel en net geslagen is, maken zy hun Vischwand; ook gebruiken zy het tot andere Huizelyke diensten. Zy hebben het van allerlei dikte, en tot eene groote lengte. Een fyner soort van garen maken zy van den bast eens Heesters, *Areemah* geheeten; doch het allerfynste is van menschen hair; dit laatste, echter, word meest gebruikt ten cieraad. Van de vezelachtige draaden der Kokernooten, slaan zy een sterk soort van touw, geschikt tot het wand hunner Kanoos. Wy kogten 'er van ten onzen gebruike, en vonden het zeer goed tot dun loopend wand; zy vervaardigen insgelyks een soort van plat-touw, dat ongemeen sterk is, en voornaamlyk diendt, om de daken

ken der huizen te verbinden. Dit laatste is niet gedraaid gelyk de voorgemelde foorten, maar gemaakt van de vezelachtige draaden van den bast der Kokernoten, en met de vingers gevlochten, op dezelfde wyze als onze Matrozen de reef banden vervaardigen.

De Kalabassen bezigen zy tot allerlei huislyke diensten; deze groeijen tot zulk eene verbazende grootte, dat zommige derzelve tien of twaalf mengelen vogts bevatten. Om ze te beter tot hun verschillend gebruik te schikken, dragen zy zorg 'er allerlei gedaante aan te geven, door 'er banden om te spannen, terwyl ze groeijen. Op deze wyze krygen zommige de gedaante van een schotel; sommige wederom die van een kruik, vat, &c. Andere hebben eene langwerpige gedaante, a's best geschikt tot het bergen van hun Vischtuig. Zy branden ze gemeenlyk met een heet werktuig, dat er het voorkomen aan geeft, als waren ze met verscheidene figuren net beschilderd.

Hunne zoutpannen maken zy van aarde Vaten, van binnen met klei bestreeken; deze zyn gemeenlyk zes of agt voeten vierkant, en twee derde van een voet diep. Ze worden op een bank van steenen gezet, en by hoog water gevult door een sleuf die daar heen leid; binnen weinig tyd geschied de uitdamping door de Zon. Het zout, dat wy, op onze eerste aankomst te Oneeheow en Atooi, aantroffen, was bruinachtig en eenigzins morsfig; maar dat, het welk wy naderhand aan de Karakakooa baai opdeden, was wit, en van eene uitmuntende hoedanigheid. Wy voorzagen 'er ons rykelyk van, en behalven het geene by 't inzouten van ons Spek gebruikt, vulden wy al ons overig ledig vaatswerk 'er mede.

De Krygsgeweeren van dit Volk bestaan in Pooken, welke zy *Pahooa* noemen; Speeren, Slingers en Knodzen. De *Pahooa* word gemaakt van een zwart en zwaar hout, naar Ebbenhout zweemende; zy heeft een of twee voeten lengte, en een band, welke door het handvatzel loopt, waarmede men dezelve aan den arm draagt. Het lemmer of kling is eenigzins verheven rond in 't midden, maar aan wederzyden

v. die in een punt uitloopen, fcherp. Dit wapentuig dient in
BOEK. gevechten, in welke men handgemeen raakt, en is een ver-
1779. nielend moordtuig in de handen der Eilanderen.

Maart. Zy hebben tweederlei foort van Speeren, en van hart hout
gemaakt, dat 'er uit ziet als mahony hout. (De eene foort
is van zes tot agt voeten lengte, glad gepolyst, in dikte
langzamerhand toeneemende, van het bovenste einde tot op
zeven of zes duimen van de punt, welke schielijk spits to-
loopt, en vyf of zes ryen weerhaken heeft. Naastdenkelyk
worden deze Speeren als Werppylen gebruikt. De andere
foort, met welke wy de krygslieden op Atooi en Owhyhee
doorgaans gewapend zagen, waren van twaalf tot vyftien
voeten lang, maar niet gebaard, doch hadden punten, even
als hunne Pookken. Hunne Slingere zyn dezelfde als onze
gemeene Slingers, en verschillen slegts daar in, dat hunne
steen op matwerk in plaatze van op leder leggen. Hunne
Knodzen worden van veelërlei soort van hout gemaakt: zy
hebben verschillende grootte en gedaante, en zyn zeer ruw
bewerkt.

Op de Sandwich Eilanden, worden de Inboorelingen ver-
deeld in drie klassen. De *Erees*, of Opperhoofden van iedere
streek, behooren tot de eerste; een dezer is meerder nog dan
de overige, en word op Owhyhee genoemd, Eree-Taboo,
en Eree Moe; de eerste naam geeft zyn gezach te
kennen, en de laatste beduidt zoo veel, dat in zyne tegen-
woordigheid, alle en een iegelyk zich voor hem moet neder-
buigen. De tweede klasse schynt een zeker recht van eigen-
dom te bezitten, maar heeft geen gezach. De derde klas-
se, Towtows geheeten, of dienstbaare, hebben noch aanzien
noch eigendom. Het Oppergezach en aanzien van Terreco-
boo, de Eree-Taboo van Owhyhee, was duidelyk zichtbaar
in de wyze, op welke hy, op zyne eerste aankomst te Kara-
kakooa, ontvangen werd. Alle de bewoners bogen zich in
den ingang hunner huizen voor hem neder; en de Kanoos
waren *Getabood*, tot dat hy het verbod onthefte. Hy was toen
maar juist te rug gekomen van Mowee, een Eiland om het
welk hy Oorlog voerde, ten voordeele zyn's Zoons Teewar-
ro,

ro, (wiens Vrouw het eenige Kind des Konings van die plaats was,) tegen Taheeterre, zyn Broeder. Op dezen tocht werd hy vergezelt van veele zyner Krygslieden; doch wy konden nimmer te weten komen, of zy hem dienden als vrywilligers, dan of zy als vasfallen hun rang en eigendom van hem hielden.

Dat de ondergeschikte Opperhoofden hem schatting schuldig zyn, is duidelyk bewezen in het geval van Kaoo, door ons alreeds vermeld. Wy hebben insgelyks aangemerkt, dat Terreeoboo en Perreeorannee de twee magtigste Opperhoofden der Sandwich Eilanden zyn: zynde de eerste het Opperhoofd van Owhyhee, en de laatste dat van Woahoo; wordende alle de mindere Eilanden door een dezer Oppervorsten bestuurd. Op Mowee werd ten dezen tyde eisch gemaakt door Terreeoboo voor deszelfs Zoon en bedoelden Opvolger; zynde Atooi en Oneeheow in 't bezit der Zoons zoonen van Perreeorannee.

De Erees schynen een onbepaalde magt te oeffenen, over het geringer soort van Volk, waar van wy meer dan een voorbeeld zagen, gedurende ons verblyf alhier. Daar- en tegen gehoorzaamt het Volk blindelings. Doch 't is opmerkelyk, dat wy de Opperhoofden nooit het Volk zagen behandelen, op eene wreede, onrechtvaardige, of hoonende wyze: alhoewel zy over malkander op de hardste en dwingelandächtigste wyze hunne magt oeffenen: gelyk de twee volgende gevallen ten duidelyksten bewyzen.

Een der mindere Opperhoofden had aan onzen Schipper, by 't opnemen van Karakakooa baai, zeer veel gediensfigheid bewezen; om welke reden de Heer King hem naderhand aan boord van de Resolution medebragt, ten einde hem in te leiden by Kapitein Cook, die hem op 't middagmaal by ons nodigde. Terwyl wy aan 't maal zaten, kwam Pareea binnen, die op zyn gelaat de hoogste veröntwaardiging liet blyken, op 't zien dat onze gast zoo heusch door ons onthaald werd. Hy greep hem by 't hair, en zou hem de Kajuit uitsleepen hebben, had de Kapitein zich daar niet tegen verzet. Na veel over en wederprekens, konden wy geen an-

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. BOEK. 1779. Maart. dere toegevenheid verwerven, zonder Pareea ons ten onvriend te maken, dan dat het onzen gast zou geoorloofd zyn in de Kajuit te blyven, mits zich zelven op de vloer nederte zetten. Iets dergelyks gebeurde, toen Terreeoboo voor 't eerst binnen boord van de Resolution kwam, want Maiha - Maiha, die hem verzelde, ziende Pareea op het dek staan, verjoeg hem op eene schandelyke wyze uit het Schip, schoon wy wisten dat Pareea een man van 't eerste aanzien was.

Of het geringer soort van Volk beveiligd is, tegen de roofzucht der voornaame Opperhoofden, kunnen wy met geene zekerheid zeggen, doch het schynt zeer wel gedekt, tegen dievery en plundering. Hunne Akkers, Huizen, Varkens, Doek en andere dingen worden niet bewaakt, alles staat open en ongesloten, ook schynen zy deswegens niet in 't minst bezorgt te zyn. In 't open land maken zy hunne afscheidingen door opgeworpen wallen, en in de Boschen, waar de wilde Weegbree groeit, maken zy gebruik van witte Vlaggen, om elks eigendom te onderscheiden, op dezelfde wyze als op Otaheite, door bondels van bladeren gedaan wordt. Hier uit is vry zeker optemaken, dat de Priesters het niet in de magt hebben, om willekeurig 's Volks eigendom aanteranden; waar door dan ook het Volk aangemoedigt blyft, om den grond te bebouwen, welke ieder op zich zelve beslaat.

Op wat wyze het met de bediening van 't recht toegaat, konden wy niet met volkomen zekerheid te weten komen. Indien 'er eenige twist ontstond onder het geringe soort van Volk, werd de zaak overgelaten aan de uitspraak van 't een of ander Opperhoofd. Indien een minder Opperhoofd iemand van hooger rang beleedigde, werd de eerste op de daad gestraft, naar mate het gevoel der belediging by den laatsten werkte. Indien de belediger by toeval de eerste vervoering der gramschap ontkome, kan hy mischien, door bemiddeling van anderen, zich ten kosten van het geheel of een gedeelte zyner goederen, verdragen met den beleedigden.

Hun Godsdienst heeft veel overëenkomst, met dien der Societeit- en Vriendelyke - Eilanden. Hunne *Morais* en *What-tas*,

tas, hunne gewyde gezangen, en hunne Offerhanden, hebben zy met den anderen gemeen; een doorlaand bewys, dat hunne Godsdienstige gevoelens uit een zelfden bron voortvloeijen. De plechtigheden alhier, 't is waar, duren langer en zyn veevuldiger dan in bovengemelde Eilanden; doch schoon op alle die Eilanden, de zorg en 't bestuur hunner Godsdienstige gebruiken aan een byzondere klasfe van Volk is toevertrouwd, hadden wy echter, tot nog, geene geregelde maatschappy van Priesteren, in deze landen, aange troffen voer onze aankomst te Kakooa, aan de Karakakooa-baai. *Orono* was de tytel, welke aan den voornaamsten van die orde gegeven werd; een tytel, welke iets zeer heiligs scheen aanteduiden, en welken bykans een soort van aanbidding verwierf, aan den persoon van *Omeeah*. Het voorrecht om de voornaamste bedieningen in deze orde te bekleeden, bepaalt zich, ongetwyffelt, tot zekere geslachten. De *Orono Omeeah* was de Zoon van *Kaoo*, en de Broeders Zoon van *Kaireekee*. *Kaireekee* had by alle Godsdienstige plechtigheden, de voorzitting aan de *Morai*, by 't afwezen zyns Groot-Vaders. Wy bespeurden insgelyks, dat de Zoon van *Omeeah*, een Kind van omtrent vyf jaren oud, altoos een aantal opwagters had, en zoo veele andere teekenen van eerbied en achting beweezen werd, als wy nooit in andere gevallen zagen bewyzen. Hier uit maakten wy op, dat 'er zeer veel belang in deszelfs leven moest gesteld worden, en dat het bestemd was tot Opvolger van 's Vaders hooge waardigheid.

Men had, gelyk wy reeds gezegt hebben, den tytel van *Orono* gegeven aan Kapitein Cook, en 't is zeker dat ze ons voor een geslacht van verhevener wezens aanzagen dan zy zelve, herhalende dikmalen, dat de groote *Eatooa* in ons land woonde. De geliefde kleene afgod aan de *Morai*, in Karakakooa baai, wordt *Koonoraakaiee* geheeten, en gezegt Terreeoboo's God te zyn, die insgelyks, onder ons, zyn verblyf hieldt.

Eene onëindige verscheidenheid van deze beelden waren te zien aan de *Morai*, en om hunne huizen; zy geven 'er

V.
BOEK.
1779.
Maart.

700

v. verschillende namen aan; doch zy scheenen 'er geene groote
 BOEK. achtung voor te hebben, dewyl ze zich zeer verächtlyk we-
 1779. gens dezelve uitdrukten, en ze ons voor beuzelingen te
 Maart. koop aanboden. Aan een byzonder Beeld echter richtten zy
 hun eerbewys, zoo lang het by hen in gunst was: zy behon-
 gen het met rood Doek, zongen 'er lofzangen voor, en floe-
 gen 'er voor op hunne Trommels; aan deszelfs voeten plaat-
 sten zy bundels met roode veders, en verscheide plantgewas-
 sen; dikwyls zelfs lagen zy een Bigge of een Hond op de
 Whatta digt by het zelve te rotten.

Eenige onzer lieden werden, op zekeren tyd, geleid naar
 een groot huis aan een baai ten Zuiden van Karakakooa,
 waar zy de zwarte gedaante eens mans zagen, die op zyne
 toons en vingers rustte met het hoofd achter overgebogen;
 alle deszelfs ledenmaten waren zeer evenredig, en het gan-
 sche beeld was allerkeurigst gepolyst. Dit beeld was *Mae*
 geheten; rondöm het zelve waren dertien andere beelden
 geplaatst, zeer ruw en wanschapen van gedaante. Men zei-
 de ons, dat ze de *Eatoos* van de overledene Opperhoofden
 waren, wier namen zy ons opnoemden. Binnen deze plaats
 zagen wy eene meenigte *Whattas*, met overblyfsels van
 Offerhanden op veele derzelven. In hunne Huizen hebben
 zy insgelyks verscheide boertige en onbeschofte afgoden,
 niet ongelyk aan den Priaap der ouden.

Vorige Reizigers hebben opgemerkt, dat de Societeit-
 en Vriendelyke Eilanders eerbied bewyzen aan byzondere
 Vogels. Ook schynt zulks eene gewoonte te zyn, welke
 op deze Eilanden plaats heeft. Mischien zyn de Ravens al-
 hier het voorwerp van dat eerbewys; want de Heer King
 zag twee dier Vogels volkomen tam, in het Dorp van Ka-
 kooa, en men zeide hem, dat ze *Eatoos* waren: hy bood
 verscheide artykels voor dezelve, die alle geweigerd wer-
 den, en men waarschuwde hem ernstig, dezelve niet te be-
 schadigen of te beleedigen.

De gebeden en offerhanden, door de Priesters voor hunne
 maaltyden gedaan, mogen onder hunne Godsdienstige plech-
 tigheden gestelt worden. Dewyl zy altoos *Ava* drinken, eer
 zy

zy aan 't maal gaan, begint de Opperste in rang, terwyl de *Ava* gekaauidt word, een soort van lofzang te zingen, in welken zang een of meer van het overigen gezelschap, kort daar aan, deel neemen; de overigen bewegen hunne lighamen, en klappen zagtkens hunne handen en vingers te samen. De *Ava* gereed zynde, worden de bekers, die 'er mede gevuldt zyn, die geenen aangeboden, die geen deel in den lofzang genomen hebben, en zy blyven dezelve in hunne handen houden, tot dat de zang geëindigt is, wanneer zy, met verëenigde stem op eenen luiden toon, denzelven beäntwoorden, en hunne *Ava* drinken. De bereiders van dezelve worden dan een gedeelte daarvan toegediend, het welk zy drinken, na dat dezelfde plechtige zang herhaald is. En indien iemand van een hoogen rang daar by tegenwoordig is, word hem het laatst van allen een beeker toegebracht. Na een korte poos gezongen, en den tegenzang van anderen gehoord te hebben, plengt hy een klein gedeelte op den grond, en drinkt het overige. Voorders word 'er een stuk van het toebereide of aangeregte vleesch gesneden, en benevens een gedeelte der plantspyzen aan den voet van het beeld des *Eatooa's* geplaatst; en na 't zingen van eenen anderen lofzang, zetten zy zich aan 't eten. Een plechtigheid, in veelen opzichte aan deze gelyk, neemen de Opperhoofden in acht, wanneer zy, tuschen hnnne geregelde maaltyden, de *Ava* drinken.

Volgens 't bericht, door de Inboorelingen aan ons medegedeelt, zyn menschelyke offerhanden hier vry gemeenzaamer, dan op de andere door ons bezogte Eilanden. By den aanvang van eenen Oorlog, en voor het aangaan van den stryd, of eenige andere gewigtige onderneeming, maken zy gebruik van deze verschrikkelyke plechtigheid. De dood van een Opperhoofd vordert eene opöffering of slachtöffer van een of meer *Towtows*, naar mate den rang dien hy bekleedde; en men verhaalde ons, dat 'er niet minder dan tien stonden opgeöfferd te worden, by het afsterven van *Terreeo-boo*. Doch daar de ongelukkige slachtöffers onkundig zyn wegens derzelver noodlot, vermindert zulks eenigzins het

Fff

ver-

v.
BOEK.
1779.
Maart.

v. verschriklyke dezer gewoonte. Zy die bestemd worden tot
 BOEK. slagtoffers te strekken, worden met zware Knodzen, in
 1779. eens, ter nedergeveld, waar zy zich ook mogen bevinden;
 Maart. en, na hunnen dood, ter plaatze gevoerd, waar vervolgens
 de plechtigheid staat te geschieden. Dit brengt ons voor't ge-
 heugen de bekleneelen derzulken, die by't overlyden van een
 voornaam Opperhoofd opgeofferd waren, en welke bekkenee-
 len wy vastgemaakt zagen aan de Morai te Kakooa. In het Dorp
 Kowrowa ontvingen wy wegens dit onderwerp onderrigting.
 Aldaar toonde men ons eene kleene plek gronds, binnen een
 steenen afschutzel, het welk men zeide eene *Here - Eere*,
 of begraafplaats te zyn eens Opperhoofds. De persoon, die
 ons deze plaats liet zien, wees met zyne hand naar een der
 hoeken, en zeide, daar ligt de *Tangata*, en de *Waheene-
 Taboo*, of de Man en de Vrouw, die by de begraafnis des Op-
 perhoofds opgeofferd werden.

Het uit trekken hunner voortanden kan, zeer eigentlyk,
 onder hunne Godsdienstige gebruiken gesteld worden. De
 meesten onder 't gemeen, en veele Opperhoofden, waren
 'er één of meer kwy; en zoo men ons beduidde, werd zulks
 aangemerkt als een zoen-offer aan den *Iwa*, om diens
 gramschap of toorn aftekeeren of te bevreedigen; en niet
 als op de Vriendelyke Eilanden, waar het afsnyden van een
 lid des vingers de hevige droefheid te kennen gaf over het
 afsterven eens Vriends.

Het geene men ons berichtte van hunne gevoelens, we-
 gens eenen toekomenden staat, was zeer gebrekkig. Toen
 wy hen vroegen, waar heen de dooden verreist waren? zei-
 den zy ons, dat de adem, welk zy voor het onsterfelyk deel
 schynen te houden, gevlucht was naar den *Eatooa*. Zy schee-
 nen ons ook een plaats te beschryven, waar zy meenen dat
 de afgestorvenen verblyf houden; doch wy konden niet bemer-
 ken, dat zy eenig denkbeeld van belooning of straf koesterden.

't Zal niet onvoeglyk zyn, te dezer plaatze, eene verkla-
 ring te geven van het woord *Taboo*. Toen wy, daags voor
 de aankomst van Terreeoboo, naar de reden vroegen waar-
 om alle gemeenschap tuschen ons, en de Eilanders verbo-
 den

den was, kregen wy tot antwoord, dat de baai *Getabood* was. Het zelfde verbod had, op ons verzoek, plaats by 't begraven van Kapitein Cooks, gebeente in de diepte der Zee. De Inboorelingen gehoorzaamden in beide gevallen, blindelings, zonder de minste tegenspraak, maar of zulks geschiedde uit beginzels van Godsdienst, of uit onderwerping aan het wettiglyk gezach, kunnen wy met geene zekerheid bepalen.

De plek gronds, op welke wy ons Observatorium hadden opgerigt, en de plaats, waar wy onze masten hadden liggen, waren *Getabood*, voor 't gemeen verboden, of geheiligde plaatsen, doch deze heiliging was enkel, door de Priesters verrigt; ook durfden de Mannen, die wy uit noodigden, op de plek komen, welke *Getabood* was, waaruit men zou kunnen opmaken, dat zy uit geen Godsdienstige vrees wederhouden werden, maar dat hunne gehoorzaamheid zich enkel bepaalde tot onze weigering. Dan, wat wy ook mogten te werk stellen, de Vrouwen waren niet overtehalen, by ons te komen; denkelyk tuit hoofde van de nabyheid der *Morai*, welke zy, ten geenen tyde, mogen naderen, niet alleen hier, maar op alle de Eilanden van deze Zee.

Het is, gelyk wy reeds aangemerkt hebben, de Vrouwen altoos *Getabood*, of verboden, van zekere artykels of spyzen te eten. Wy hebben 'er veele gezien, wier spys haar, by het maal, door anderen in den mond werd gestoken, en als wy de reden daar van verlangden te weten, werd ons gezegt dat zy *getabood* waren, en het haar niet geoorloofd was zich zelve te spyzen. Dit verbod was altoos het gevolg eenet begraafnis, die zy bygewoond hadden, of van het aanraken van een lyk, of van veelerlei andere verrigtingen. Het woord *Taboo* word onverschillig toegepast, op personen of zaken; men zegt, de Inboorlingen zyn *Getabood*, de baai is *Getabood*, &c. Dit woord drukt insgelyks iets geheiligt's, Godsdienstig of verheven uit. De Koning van *Owhyhee* werd genoemd, *Eree-Taboo*; een menschlyk slachtoffer, *Tangata-Tabou*: en, onder de Vriendelyke Eilanders, word *Tonga*, de plaats waar de Koning zyn verblyf houdt, *Tonga-taboo* geheeten.

V.
BOEK.
1779.
Maart.

v. Wegens hunne Huwelyken kunnen wy weinig of niets
BOEK. zeggen, dan dat 'er zulk eene verbintenis onder hen schynt
1779. plaats te hebben. Wy hebben alreeds gemeld dat toen Terreeo-
Maart. boo deszelfs Koningin Roraro te Mowee gelaten had, eene
 andere Vrouw hem tot byzit diende, aan welke hy zeer byzon-
 derlyk gehegt was, en by welke hy Kinderen had; of nu de
 veelwyvery hier veroorlooft zy, dan of dezelve hier ge-
 mengt is, met byzittery, het zy onder de aanzienlyke, of
 mindere lieden, kunnen wy met geene zekerheid bepaalen,
 als daar toe te weinig gezien, of met de Inboorlingen te wei-
 nig omgang gehad hebbende; ook konden wy, by gebrek
 aan taalkennis, nooit geregeld of aanëengeschalkt met hen
 redenkavelen, en wy zyn noodzakelyk van verscheide din-
 gen onkundig gebleven, door dien wy ons van enkele losse
 woorden, en voorts van teekenen en gebaren moesten be-
 helpen, om ons te doen verstaan. In de Huizen van 't ge-
 ringe Volk, zagen wy slegts één man, en eene Vrouw, het
 bestuur hebben over de Huishoudinge; de Kinderen waren
 hen ondergeschikt als by beschaafde Volkeren.

Het volgende geval is het eenige, het welk wy, wegens
 jaloersheid of minnenyver, onder hen gezien hebben, en
 dat geval toonde ons, dat 'er onder gehuwde Vrouwen van
 rang, niet alleen getrouwheid, maar zelfs eene zekere
 graad van bescheidenheid en achterhoudenheid gevorderdt
 word.

By een hunner strydspeelen stond Omeah twee of drie kee-
 ren van zyn plaats op, en trad naar zyne Vrouw met duide-
 lyke teekenen van 't onvredeheid; bevelende haar, naar
 wy bemerkten, zich van daar te begeeven. Of hy meende
 dat haare schoonheit ons te sterk in 't oog schitterde, of
 wat andere beweegreden hy moge gehad hebben, het is
 zeker dat 'er geene wezenlyke reden bestond om jaloers
 te zyn. Zy bleef echter op haar plaats, en, na het ein-
 de van het spel, voegde zy zich by onze Heeren, en
 vroeg zelfs om eenige kleene beuzelingen tot een geschenk.
 Men zeide haar dat men niets by zich had, maar dat indien
 zy mede wilde gaan naar de tent, zy uit verscheide dingen,
 die

die wy aldaar hadden, eene keuze konde doen naar welgevallen. Dienvolgens ging zy met onze Heeren mede, het welk van Omeah bemerkt wordende, volgde hy haar, met de woede op het gelaat, greep haar by de haren, en gaf haar verscheide stooten met de vuist. Daar onze Heeren zich beschouwden, als de onschuldige oorzaak van deze buitengemeene behandeling, waren zy zeer verlegen, en niet weinig verbaast; doch men gaf hen te verstaan, dat zy zeer kwalijk zouden doen, zich met een geschil te bemoeijen, tuschen Man en Vrouw, van zulk een hoogen rang. De Inboorlingen nogthans bemiddelden de zaak ten langen lesten, en des anderen daags hadden wy het genoeg, hen samen te ontmoeten, zeer wel te vreedden met elkanderen; het zonderlingste van de zaak was, dat de Juffrouw niet wilde dulden, dat wy met haar Man over zyn gedrag boertten, ons ongeveinsd te verstaan gevende, dat hy als een braaf Man gehandelt had.

Aan de Karakakooa-baai, hadden wy twee malen de gelegenheid, om hunne begraafnis plechtigheden voor een gedeelte by te wonen. Het overlyden vernomen hebbende van een oud Opperhoofd, dat niet ver van onze Wachtplaats woonde, begaven zommigen onzer zich derwaards, alwaar wy een aantal menschen verzameld vonden; zy waren op een plein in 't ronde gezeten, voor het Huis, alwaar de afgestorven lag; een Man, met een gevederde Muts op het hoofd, kwam aan de deur, stak telkens het hoofd buiten, en maakte een jammerlyk misbaar, gepaard met verschriklyke wezenstrekken, en geweldige verdraaijingen van 't gezicht. Vervolgens spreide men een groote mat op het plein, waarop dertien Vrouwen en twee Mannen, die uit het huis gekomen waren, zich in drie gelyke ryen ter nederzetten, zynde in de voorste drie der Vrouwen, en de beide Mannen geplaatst. De Vrouwen hadden gevederde kragen om haare halzen en handen, en haare schouders waren opgetooit met breede groene bladen, keuriglyk uitgesculpt. Digt by eene kleene Hut, in een derhoeken van het plein, waren een dozyn Jongens geplaatst, die met kleene witte vaanen en *Taboo*

7. *stokken zwaaiden, en niet dulden dat wy hen naderden.*
 BOEK. Hier uit maakten wy op, dat het lyk in de Hut was; doch
 1779. naderhand werd ons gezegt, dat het in 't Huis lag, aan
Maart. welks deur de bovengemelde fratzen gemaakt werden, door
 den Man met den rood gevederde muts. De lieden, op de
 mat gezeten, zongen een treurlied, dat gepaard ging van een
 zachte beweeging van de armen, en van 't lighaam. Hier
 mede, voor een poos, aangehouden hebbende, stelden zy
 zich in de houding, tusfschen knielen en zitten, terwyl hun
 ne armen en lighamen in eene snelle beweging waren, en
 maat hielden met de Muzyk. Met deze plechtigheden werd
 een uur doorgebracht, waar na 'er meer matten op het plein
 uitgespreid werden, toen des overledens Weduw, benevens
 drie of vier bejaarde Vrouwen, met eenen langzamen en
 statigen tred, ten Huize uittraden, en na zich voor het over
 rige gezelschap nedergezet te hebben, bitterlyk begonnen
 te weeklagen, waar in zy geholpen werden door de drieryen
 Vrouwen, die achter haar zaten; terwyl de beide Mannen
 een treurige en peinzende houding aannamen. Dit bleef met
 weinig verandering voortduren, tot laat in den avond, wan
 neer wy die plaats verlieten; by 't aanlichten van den vol
 genden morgen, was al het Volk vertrokken, en alles scheen
 volkomen stil en gerust. Men gaf ons toen te verstaan, dat
 het lyk verplaatst was; doch wy konden niet te weten ko
 men, wat men 'er mede gedaan had. Terwyl wy deswegens
 onderzoek deden, naderden ons drie Vrouwen van rang, die
 ons te kennen gaven, dat onze tegenwoordigheid haar be
 lemmerde, in 't verrigten van eenige noodzaakelyke plech
 tigheden. Naauwlyks waren wy van daar gegaan, of wy
 hoorden haar geschrei en weeklagten; en toen wy haar, wei
 nige uren daar na, ontmoeteden, zagen wy dat het be
 neden gedeelte haarer aangezichten volkomen zwart ge
 maakt was.

Wy hadden insgelyks gelegendheid, om gedeeltelyk de
 begraafnis plechtigheden te zien, van een der geringe klas
 se. Op zekeren dag eenige treurklagten hoorende, die
 uit eene armelyke Hut voortkwamen, traden wy die woon
 ste.

stede in, en zagen 'er twee Vrouwspersonen, Moeder en Dochter, zoo wy meenden, weenende over het lyk eens Mans, die weinige oogenblikken te voren was gestorven. Zy bedekten het lyk met een kleed, lagen zich by het lyk neder, en trokken het kleed over haar zelve heen; vervolgens heften zy een treurlied aan, waar in zy dikwyls de woorden *Aweh Medoaah! Aweh Tanee!* dat is, ô Myn Vader! ô Myn Man! herhaalden. In een hoek van de Hut, zagen wy een jonge Dochter, op den grond, voor over nederliggen, met een zwart kleed over haar heen; deze herhaalde insgelijks meenigmaalen woorden, *Aweh Medoaah!* Dit treurig verblyf verlatende, vonden wy verscheide haarer buuren aan de deur vergadert, die zich alle volmaakt stil hielden, en naar de rouwklagten van 't Huisgezin, met zeer veel aandacht, luisterden. De Heer King geerne willende weten, wat 'er met het lyk zou verrigt worden, gaf aan de Schildwagten last om een oog op het Huis te houden, en hem te waarschuwen, zoo rasch zy eenige beweeging mogten gewaar werden. Doch de Schildwagten zulks verzuimende, was het lyk reeds, voor den ogtend, vervoerd. Op onze vraag, waar het gebleeven was? wees men ons naar de Zee, mischien daar by te kennen gevende, dat het in de diepte was begraven geworden, of dat men het gevoerd had, naar een begraafplaats, aan de andere zyde van de baai. De plaats, waar de Opperhoofden begraven worden, is de *Morai*, of *Heree-Erees*, en die geenen, welke by die gelegenheid opgeofferd worden, worden aan de zyde van dezelve begraven. De *Morai*, waar men het Opperhoofd had begraven, dat na zich zoo moedig verdedigt te hebben, in de spelonk of holte van de Rots gedood werd, was rondom behangen met rood doek.

V.
BOEK.
1779.
Maart.

Z E S D E B O E K.

*Verrichtingen op den tweeden tocht naar 't Noorden, over
Kamtschatka; en op den te rug tocht naar huis,
over Canton, en de Kaap de Goede Hoop.*

VI. **O**p den 15. Maart, des avonds om zeven uren, lichtten
BOEK. wy het anker, en namen onzen koers naar 't Zuiden, in ver-
1779. wagting van het Eiland *Madoopapappa* optedoen; zynde ons
Maart. door de Inboorelingen verzeekert, dat het zelve in die streek
lag, niet boven vyf uren Zeilens van Tahoorā. Omtrent
vier uren in den achtermiddag, werden wy agterhaalt door
eene groote Kanoo, in welke tien bewooners van Oneeheow
waren, die zich naar Tahoorā begaven, om Vogels te van-
gen, byzonderlyk Fregat Vogels, en Keerkring Vogels,
welke men zegt, dat in zeer groote meenigte daar ter plaat-
ze gevonden worden. Wy hebben alreeds verhaalt, dat de
veederen dier Vogels zeer hoog gewaardeerdt worden, de-
wyl men 'er zich voornamentlyk van bedient in den opschik
der kleedinge.

Het Eiland niet bespeurende, om agt uren des avonds,
hielden wy, tot middernacht, Noord- aan, toen wy de Dis-
covery seinden op steven te loopen, hebbende alle hoop, om
Madoopapappa in 't gezicht te krygen, opgegeeven, welk
Eiland men ons, als zeer laag en met Zee gelyk gelegen, be-
schreeven had.

Op

Op den 17., hielden wy eenen Westerlyken koers. Het oogmerk van Kapitein Clerke was, ten naasten by op dezelfde breedte te blijven voortstevenen, tot dat wy de lengte van Awatsha's baai bereikten, en dan Noordwaards op te zeilen, naar de Haven van St. Peter en St. Paul, welke wy tevens bestemd hadden, tot onze verzamelplaats, ingevalle wy van den anderen mogten afraken. Wy verkozen dezen koers, om dat wy verönderstelden, dit vaarwater nog niet bevaren te zyn, en 'er mooglykheid ware eenige nieuwe Eilanden langs dien weg te ontdekken.

Van den tyd af, dat wy buiten het gezicht van Tahoora geraakt waren, tot 's middags van den 18., hadden wy schier geen Vogels gezien; thans zagen wy verscheide Gekken en Fregat Vogels, het welk ons scherp uit deed kyken naar Land. Tegen den avond ging de wind leggen, zoo dat de Schepen, door de hooge Zee, ongemeen sterk slingerden tot den 16. en 17., toen alles bedaarde. Den volgenden dag kreegen wy geen land te zien; tegen den middag hielden wy onzen koers West- ten Zuiden, in verwagting van de pasfaat aantetreffen, (welke gemeenlyk Oost- ten Noorden woei) en meer voortgang te maken. 't Is opmerkelyk dat schoon wy voor den middag geen Vogels zagen, de Gekken en Fregat- Vogels, by meenigte, des avonds om ons heen zweefden, waar uit wy opmaakten, dat wy voorby eenig land gezeild hadden, of eenig Eiland naderden.

Tot den 23. bleeven wy goed weder houden, en hadden eenen matigen wind, welk dezen dag tot eenen hevigen storm aanwakkerde, die twaalf uren achter een bleef aanhouden, doch daar na bedaarde, zoo dat wy tot den 25. slechts slappe koeltens hadden.

Des morgens van den 26., verbeeldde wy ons and te zien, naar 't West- Zuid- Westen, doch na in die rigting zeshien Zeemylen voortgezeild te hebben, ontdekten wy onze vergissing, en by 't aannaderen van den nacht, stuurden wy wederom West aan. Dezen koers bleven wy, zonder veel verandering, houden tot den 29., toen de Wind des nachts voor eenige uren West liep, met eene bewolkte donkere

G g g

lucht

VI.
BOEK.
1779.
Maart.

Op

VI. lucht en zwaren regen. Eenigen dagen te voren, hadden
 BOEK. wy verscheide Schildpadden ontmoet, en onder anderen één
 1779. niet boven de drie duimen lang; ook zagen wy een ongemeen
 Maart. soort van Gekken, geheel wit, behalven eene zwarte vlak aan
 de tip van elke vleugel.

De aanhoudende flappe koeltens, het zeer onbestendige
 weêr, en de geringe verwagting op eene gunstige verande-
 ring, bewoog Kapitein Clerke, om van zyn ontwerp ter be-
 palinge zynes koers binnen de Keerkrings breedten, afte-
 zien. Diensvolgens begonnen wy den 30., des avonds om
 zes uren, van streek te veranderen, en onzen koers Noord-
 West ten Noorden te rigten, in welke richting wy bleeven
 April. voortstevenen tot den 6. April, toen de pasfaat wind ons
 verliet. Wy bevonden ons toen op 29 gr. 50 min. Noorder
 breedte, en op 170 gr. Oosterlengte. Ons loopende want,
 het welk by de laatste hevige winden, gestadig, uit afgesle-
 tenheid, aan stukken brak, werd thans verandert, en daar
 aan al het nieuwe touwwerk besteed, dat ons tot nog was
 overgebleeven; ook maakten wy andere noodzakelyke toe-
 bereidzelen, voor de verschillende luchtstreek, welke wy
 eerlang stonden te bereiken. Het schoone weder, het welk
 wy tusfchen de beide Keerkringen ontmoetten, was wel de-
 gelyk by ons in acht genomen. De timmerlieden waren al-
 dien tyd bezig gehouden, met het herstellen der Boots. Van
 ons dagelyks Kabel, het welk veel geleden had, in Karaka-
 kooah baai, en af en aan Oneeheow, waren wy genoodzaakt
 geweest, veertig rademen afnemen, van welke, en van
 eenig ander oud touwwerk, wy schiemans garen maakten,
 het welk tot veelerlei dingen gebruikt werd; hier door wer-
 den verscheide onzer Matroozen bezigheid verschaft; daar-
 enboven was het een lastig en moeilyk werk geworden de
 zeilen en andere Scheeps-behoefkens te luchten, welke, door
 het openen der naden langs de zyden, en op het dek der
 Scheepen, telkens vogtig waren.

Het behoud der gezondheid van 't Scheeps-Volk, was
 een ander voorwerp van onze zorg en oplettenheid, en hield
 telkens eene meenigte handen onledig, want de vastgestelde
 be-

beveelen van Kapitein Cook om de Bedden te luchten, vuur te houden tusfchen deks, dezelve met buskruid te berooken, en met azyn te besprengen, werden onveranderlyk nagekomen.

Sints eenigen tyd, was het tevens eene moeilyke, doch gewichtige taak geworden voor de Matroozen, hunne oude Wambesfen te herstellen; dat Volk is op de Oorlog-Schepen zoo gewoon, door deszelfs Officieren in alles beftuurt te worden, dat het zelfs alle denkbeeld van voorzorg verliest, geen nadenken heeft, en even onbedagtzaam word als Kinderen. Had men onze Scheepslieden overgelaten aan zich zelve, zouden zy alle reeds nakend zyn geweest, alvorens de Reis half ten einde gebragt ware. Was 'er iets natuurlyker te verwagten, dan dat hunne ondervinding, op den tocht van laatsleden jaar, naar 't Noorden, hen oplettend zou gemaakt hebben, op het benoodigde in die koude luchtstreek, maar indien zy 'er al om dagten, was zulks slechts zeer kortftondig, en naauwlyks waren zy weder tusfchen de Keerkringen gekomen, of hunne bonte Wambesfen, en Mutzen, en de overige hunner warme kleeding, werden hier en daar op 't dek nedergesmeten, en vertrapt als dingen van geene waarde, schoon zy wisten dat de beide Schepen de reis naar de Noordpool stonden te hervatten; de Officieren moesten des het verworpen by malkaar raapen, en in vaten oppakken, om het op zyn tyd, aan deszelfs eigenaars te kunnen wederbezorgen.

In den achtermiddag, zagen wy een gedeelte van den buitenhuid of Scheepsdubbeling, langs het Schip dryven; en by nader onderzoek bevonden wy, dat 'er beneden bakboord veertien voeten van de dubbeling was afgespoelt; waar verondersteld werd het lek te zyn, het welk, sints ons vertrek van de Sandwich-Eilanden, het Volk daaglyks aan de pompen had bezig gehouden, en alle uur twaalf duimen water inliet; dan, daar men instaat was geweest, het zelve met de hand pompen dragende te houden, had het ons niet zeer ontrust, tot op den 13., toen des avonds fom zes uren, na dat de wind den 12., Oost geschoten was, en zoo sterk

Ggg 2

woei,

VI.
BOEK.
1779.
April.

VI.
BOEK.
1779.
Aprik.

woei, dat wy genoodzaakt werden onze bramzeilen te laten vallen, eensklaps het Schip tusfchen deks vol water kregen, het welk ons niet weinig bekommerde. Het water, deszelfs loop naar 't koolen hol gerigt hebbende, als geen doortocht vindende naar de Pompezoo, had de zolderingen opgeligt, en terftond alles ondergezet. Onze toestand was des te prangerender, dewyl wy dadelyk geen middel wisten te ontdekken om ons te redden. Een pomp door de bovendeks in 't koolen hol te brengen, kon ons van geen nut zyn, en het was niet mogelyk, het water met emmers uit te balien. Er fchoot ons derhalven geen ander middel over, dan een gat te houwen in het befchot, het welk het koolen hol afzonderde, van het voorhol, en daar door het water een doortocht te geven naar de Pompenzoo. Doch alvorens zulks kon worden te werk gefteft, moesten de vaten met drooge mondkost uit het voorhol gehaalt worden, waar aan het overige van den nagt befteed werd, zoo dat de timmerlieden niet voor 's morgens vroeg aan 't werk konden komen. Toen de doortocht gemaakt was, loosde het water zich in de pompezoo, het overige waren wy in ftat, met emmers uittebalien. Het lek had thans merkelyk toegenomen, zoo dat de helft van ons Volk geftadig werk had, met pompen en *uitbaliën*, tot den 15. des middags. Aan dezen moeilijken taak, onderwierpen zy zich blymoediglyk, niettegenftaande zy, daar en boven, geen drooge plaats hadden, waar zy fapen konden; om echter voor het ongemak, het welk zy by deze gelegenheid moesten uitftaan, hen eenigzins te gemoet te komen, kreegen zy hun vol-rantzoen van fterken drank. Weder en Zee thans bedaarder geworden zynde, ruimden wy de overige vaten uit den weg, zoo dat het water zich een weg kon banen naar de pompen.

De toenemende geftrengheid der Noordelyke luftftreek, werden wy thans alle op het gevoeligfte gewaar, te meer daar wy uit een fmoorheet gewest, zoo fchielyk in een koud klimaat werden overgevoert. Op den 18. 's morgens, bevonden wy ons op de Noorder breedte van 45 gr. 40 min., en op de Oosterlengte van 160 gr. 25 min. Wy hadden
fneeuw,

sneeuw, regen en harden wind uit den Zuid-Westen, het geen 't opmerkelyker was, aangezien het jaargetyde, en den oord van waar wy den wind kreegen. Den 19. bleef over dag de Thermometer op 't vriespunt, en daalde tot 29. gr. 's morgens om vier uren.

VI.
BOEK.
1779.
April.

De storm van den 18. had meest alle de Zeilen, die wy voerden, van een gereeten, dit was reeds ons tweede stel Zeilen, wy moesten derhalven ons toevlucht nemen, tot ons laatste en beste stel; de moeilykheden en ongemakken, met welken wy te worstelen hadden, vermeerderden door de onstuimige en holle Zee, en door den lekken toestand onzer Schepen, zoo dat ons geen plaats over bleef, om onze Zeilen te herstellen, dan de Kajuit van Kapitein Clerke, voor wiens afnemende gezondheid zulks wezenlyk een last was.

Op den 21, des achtermiddags, zagen wy een Walvisch en een Land Vogel; tegen den avond waren wy in modderig water; wy peilden, maar konden met een lyn van honderd vademen geen grond treffen.

Op den 22. was de koude ongemeen fel: het want en touw werk was zoo hard bevrozen, dat wy het zelve niet dan met de uiterste moeite konden hanteeren.

Op den 23., des morgens om zes uren, zagen wy gebergte met sneeuw bedekt, en een hooge kegelvormige Rots, op den afstand van omtrent drie of vier Zeemylen. Eene dikke opkomende mist belette ons het een en ander duidelyk te beschouwen. Volgens onze kaarten, moesten wy thans niet meer dan agt Zeemylen af zyn, van den ingang van Awatska baai; om die reden stevenden wy, by 't ophelderen van 't weder, op het land aan, om hetzelve van naby te beschouwen, en het deed zich allerakeligst en naar aan onze oogten op. De Kust loopt regt en zonder bogten, en heeft noch Baaijen, noch Inhammen; van den oever ryst de grond in matige Heuvels, achter welken ryen met Bergen zyn, welker kruinen zich in de Wolken verliezen. Alles was met sneeuw bedekt, uitgenomen de steile Rotzen welke uit Zee te loodlynig opschoten, om de sneeuw te kunnen houden.

Ggg3

De

VI.
BOEK.
1779.
April.

De wind woei sterk uit den Noord-Oosten, met deinzig weder, verzelt van regen en sneeuw; van den 24. tot den 28., geleek het Schip naar eenen volmaakten ysklomp; de hoofdtouwen waren zoodanig met ys bezet, dat dezelve ruim twee malen zoo dik scheenen; volgens de getuigenis der oudste Zeelieden onder ons, hadden zy nooit zulke gestadige buijen van sneeuw en regen aangetroffen, en zulk eene felle koude ontmoet. De gestrengheid van 't weder, de moeilykheid om onze Scheepen te besturen, en het gestadig pompen, maakten het voor den Matroos ondraaglyk, sommigen hunner raakten van den Vorst bevangen, andere waren genoodzaakt van verkouwtheid te kooi te blijven. Wy verloren daarenboven de Discovery uit het gezigt, doch daar wy zoo naby onze verzamelplaats waren, baarde ons zulks niet veel verlegenheid.

Op den 25. zagen wy, schemerächtig, den ingang van Awatska baai, doch wy durfden in de tegenwoordige gesteldheid van 't weder niet onderneemen dezelve aantedoën. Op den 28. echter hielden wy, om drie uren in den namiddag, 'er op aan, met een goeden wind uit het Zuiden, peilende van twee en twintig tot zeven vadem water.

Na 't doorzeilen van den mond der baai, welke omtrent vier Engelsche mylen lang is, doet zich eene ronde Kom op, welke omtrent vyf-en twintig Engelsche Mylen in omtrek heeft, waar wy ten vier uren in zes vadem water ten anker kwamen, uit vrees van te verzeilen op eene droogte, welke *Muller* vermeld, in het Kanaal gelegen te zyn. Een meenigte los ys dreef met den vloed in 't midden van de baai, welker oevers over al met ys bezet waren. Wy keken de baai rond, of wy ook de Stad St. Peter en St. Paul konden ontdekken, welke, volgens berigten, te Oonalashka bekomen, wy voorönderstelden een plaats van aanbelang, en sterkte te zyn. Eindelyk ontdekten wy, in 't Noord-Oosten, eenige weinige elendige houten Huizen, en kegelvormige Hutten op staken rustende, in 't geheel dertig in getal, welke wy, uit hoofde van derzelver ligging, besloten Petropaulowska te zyn. In erkentenis nogthans van 't gastvry ont-

onthaal, het welk wy alhier ontmoetten, zal het niet onvoeglyk zyn, des lezers nieuwsgierigheid voor uitteloopen, met hem te verzekeren, dat wy ons met deze onze te leurstelling in 't vervolg dikwyls vermaakten. In dezen jammerlyken uithoek des Aardbodems, welke een boven alle verbeelding, barbaarsch en onherbergzaam voorkomen heeft, buiten het bereik van beschaaftheid, bezet en omringd van ysfchotzen, en 's Zomers zelfs met sneeuw bedekt, in eene arme elendige Haven, welke in geene vergelyking komt, met de minste onzer Visschers Dorpen, ontmoetten wy de gevoelens der menschlykheid, gepaard met eene grootheid van Ziel, die eer zou gedaan hebben aan eenig Volk, onder welk eene luchtstreek ook.

Des morgens van den 29., by het aanlichten van den dag, werd de Heer King met de benoodigde Booten uitgezonden om de baai opteneemen, en de brieven, welken wy van Oonalashka hadden medegebragt, overteleveren aan den Russischen Bevelheber. Wy zetten het op het evengemelde Dorp aan, en met de Booten zoo ver geroeid hebbende, als wy konden, begaven wy ons op 't ys, dat zich omtrent een halve Engelsche Myl van den oever uitstreckte. De Heer King nam den Heer Webber en twee Matroozen met zich, terwyl de Schipper te rug voer, om de baai verder opteneemen; het jol bleef aan 't ys, op onze te rugkomst, wagten.

Naar alle waarschyndlykheid, hadden de inwoonders, tot dien tyd, noch de Schepen noch de Booten gezien; want zelfs van op het ys, konden wy in de Stad geen levendig schepzel bespeuren. Eindelyk wat nader gekomen zynde, zagen wy eenige weinige manspersonen heen en weder loopen; en kort daar op een slede met een enkel persoon in dezelfde naar ons toekomen. Getroffen over dit ongewoon gezicht, en tevens de heuschheid bewonderende, van den vreemdling, dien wy meenden ter onzer hulpe te komen, stonden wy niet weinig verbaast, hem eensklaps te zien omkeeren, en zich naar de *Ostrog* te wenden. Deze zoo onverwagte, als schielijke te rugtocht, stelde ons niet weinig te leure, en maakte ons zeer verdrietig; te meer, daar onze tocht over het

VI.
BOEK.
1779.
April.

VI. **het ys, moeilyk en gevaarlyk begon te worden.** Op elken
 BOEK. **flap, dien wy deeden, zonken wy diep in de sneeuw, en**
 1779. **schoon onder dezelve het pad tamelyk hard ware, konden**
 April. **wy echter de zwakke plaatzen niet zien, en wy liepen tel-**
kens gevaar, om 'er door heen te treden. Ook gebeurde
dit geval aan den Heer King, die echter door hulp van een
Boots haak, weder op vast ys geraakte.

Hoe nader wy aan den wal kwamen, te meer vonden wy het ys gebroken. Doch toen wy eene andere slede op ons zagen aankomen, schepten wy moed; dan in stede van ons in onze verlegenheid te komen helpen, hield de voerman eensklaps halte, en riep ons iets toe. De Heer King toonde daarop de brieven van Ismyloff; terstond wendde de voerman de slede en dreef met allen spoed te rug, gevolgt van de vervloeking van zommigen onzer. Buitenstaat om de reden te kunnen gissen, van zulk een onverantwoordelyk gedrag, bleeven wy met de uitterste omzichtigheid, onzen weg vervorderen naar den Ostrog; en toen wy tot op een vierde myl daar van af waren, zagen wy eene gewapende bende naar ons toe komen. Om hen geen kwaad vermoeden te geven, en aan onze zyde een vreedzame geneigtheid te doen blyken, traden de Heeren King en Webber vooruit, en lieten zich volgen van de Matroozen, die ieder een Bootshaak in de handen hadden. De gewapende bende bestond, in omtrent dertig Soldaten, geleid wordende door een persoon met een rotting in de hand. Tot op eenige treden van ons genadert zynde, hieldt hy halte, en schaarde zyne manschap in slag-orde. De Heer King bood hem de brieven aan van Ismyloff, en poogde, doch te vergeefs, hem te beduiden dat wy Engelschen waren, die deeze Brieven van Oonalashka hadden medegebragt.

Met aandacht ons van 't hoofd tot de voeten bekeeken hebbende, geleidde hy ons met een statige stilzwygendheid naar het Dorp, doende verscheide malen zyne manschap halte houden, en eenige handgrepen met het geweer verrigten. Misfchien om ons te toonen, dat indien wy iets vyandelyks mogten ondernemen, wy te doen zouden hebben met lieden die hun Ambagt verstonden.

Ge-

VI.
BOEK.
1779.
April

Gedurende al dien tyd, had de Heer King natte kleederen aan, en bibberde van de koude; evenwel kon hy zich niet onthouden vermaak te scheppen, in deze krygshaftige parade, schoon dezelve gansch te onpas geschiedde, en ons merkelyk ophield. Eindelyk kwamen wy aan de woning van den Bevelhebber, over deze bende; wy werden binnen gelaten, en na dat aan de Krygsknegten de nodige beveelen, buitenshuis, gegeven waren, verscheen onze Hospes, vergezeld van den Haven-Secretaris. Een der Brieven van Isinyloff werd nu geöpend, en de andere werd met eene renbode gezonden naar Bolcheretsk, eene Stad aan de Westzyde van Kamtschatka, en Residentie Plaats van den Russischen Bevelhebber dezer Provintie.

Het kwam ons buitengemeen voor, dat de Inwoners, daags te voren, de Resolution niet gezien hadden, toen wy in de baai ten anker kwamen, en zelfs niet dezen morgen, voor dat onze booten aan 't ys kwamen. Naar wy vernamen werden zy, op 't zien van 't Schip, van eene plotzelyke schrik overvallen. De bezetting werd terstond in de wapenen gebragt; men plaatste twee Veldstukken voor 't huis van den Bevelhebber, kruid en lood werd by de hand gebragt, en de lonten aangestoken.

De Officier, die ons naar deszelfs huis had geleidt, was een Serjant, en tevens Bevelhebber van de Ostrog. Na dat hy bekomen was van de schrik, door onze aankomst veroorzaakt, stonden wy verbaast over de vriendelykheid en gastvryheid, waarmede hy ons behandelde. Zyn huis, 't is waar, was ondraaglyk heet, maar ongemeen net en zinde-lyk. Toen de Heer King van kleederen verwisfeld, en een vol pak van den Serjant, op sterken aandrang van denzelfen, had aangetrokken, werden wy verzogt met hem het middagmaal te houden, het welke ongetwyfelt bestond uit het beste dat hy kon opdischen, en aangemerkt ons onverwagt bezoek, zeer wel was aangerecht. Om Soep en *Bouilli* voor ons te bereiden, zou eenigen tyd verëischt hebben; maar in stede daarvan, kreegen wy eenige schyven koudvleesch, over het welk kokend water werd uitgestort. Daarna wer-

H h h

den

VI. den wy onthaald op een grooten gebraden Vogel, die uit-
 BOEK. muntend van smaak was, doch wiens soort wy niet kenden.
 1779. Van denzelven iets geëeten hebbende, werd hy weggeno-
 April. men, en wy kregen een Visch gerecht op tweederlei wyzen
 toebereid; vervolgens werd de Vogel weder opgedischt,
 doch in gekruide en zoete pasteitjes. Onze drank bestond,
 in 't geene de Russen *Quass* noemen, en was het minste van
 't onthaal. De Vrouw van den Serjant bragt zelve ver-
 scheide schotels aan, doch 't was haar niet geoorlooft zich by
 ons aan tafel te zetten.

Na het eindigen van 't maal, gedurende het welk, ons
 gesprek zich bepaalde, tot eenige buigingen, en andere per-
 sonelyke teekenen van onderlingen eerbied, deden wy ons
 best om onzen Gastheer te beduiden, de reden waarom wy
 deze Haven bezogten. Naar alle waarschynlykheid had de
 Heer Ismyloff deswegens geschreeven, in de Brieven door
 ons aan deze plaats afgegeeven, nademaal wy den Serjant zonder
 veel moeite onze meening deden begrypen; dan daar geen
 mensch in het Dorp was, die buiten de Russische of Kamt-
 schatdaler taal eene andere taal verstond of sprak, vonden
 wy het ten uitersten bezwaarlyk, de meening te bevatten,
 van 't geene hy poogde ons te doen verstaan: na veel tyd
 verspilt te hebben te hebben, in deze wederzydsche pogin-
 gingen, meenden wy hoofdzakelyk te mogen opmaken, dat
 wy aan deze plaats niet voorzien konden worden, van lyf-
 tocht of Scheepsbehoefstens, doch dat die artykels overvloe-
 dig te bekomen waren te Bolcheretz: dat hy geenzints twy-
 felde of de Bevelhebber zou gereedelyk ons al het benoodigde
 bezorgen; maar dat, wat hem aanbelangde, hy noch iemand
 der Inboorlingen, tot dat zy nader beveelen bekomen hadden,
 vermogten by ons aan boord te gaan.

Het thans tyd voor ons zynde om te vertrekken, nam de
 Heer King, wiens kleederen nog niet droog waren, de goed-
 willigheid te baat van den Serjant, die hem geerne toeliet de
 van hem geleende Kleederen mede naar boord te nemen, en
 ieder onzer een sleetde bezorgde, getrokken door vyf Hon-
 den, met een dryver voor iedere sleetde. Deze wyze van

Rei-

Reizen stond onze Matroozen ongemeen wel aan, en 't geen hen nog meer vermaakte, was, dat men voor de beide sloepshaaken eene afzonderlyke fleede geschikt hadt. Deze sleeden zyn zoo ligt, en beantwoorden zoo wonderbaarlyk aan het oogmerk, dat wy zonder het minste gevaar en zeer gezwind den weg over het ys afleidden, dien wy niet dan met veel moeite en zwarigheid te voet zouden hebben betreden.

By onze terugkomst, vonden wy de Booten bezig, de Resolution te boegseeren naar het Dorp, en om zeven uren vertuiden wy het Schip dicht aan 't ys; de ingang van de baai strekte Zuid- ten Oosten, en de *Ostrog* Noord, op den afstand van anderhalve Engelsche Myl.

Den 30, des morgens, werden de vaten en kabels naar het achter Schip verplaatst, om het Schip van voren te ligten, en de timmerlieden werden aan 't werk gezet, jom het lek, dat ons zoo veel arbeids en ongemak gebaart had, te stoppen. Thans bleek het zelve veroorzaakt te zyn, door het los geeven van een gedeelte der dubbeling, onder de boeg aan bakboord, waar door het braauwzel van tusfchen de naden der planken was uitgespoelt. Op 't midden van den dag, was het weder zoo warm, dat het ys zeer fchielyk begon aan fchotzen te breeken, en grootendeels den ingang van de baai opstopte. Verscheiden onzer Officieren gingen een bezoek afleggen by den Serjant, die hen zeer beleefd ontving. Kapitein Clerke verëerde hem twee vlesfen met rum, meenende hem niets aangener te kunnen zenden. In erkentenis voor dezelve, ontving hy twintig fchoone Forrellen, en eenig uitmuntend Gevogelt, van 't geflacht der Veldhoenderen. Schoon de baai krielde van Eendvogels, en groenlandsche Duiven, deden onze Schutters weinig op, zynde dat Gevogelte zoo fchuw, dat zy het zelden binnen fchoots konden naby komen.

Op den eerften Mey zagen wy, des morgens, de Discovery de baai inkomen; wy zonden een Boot tot haren byftand af, en in den achtermiddag, lag ze reeds dicht by de Resolution vertuit. Wy vernamen als toen, dat na het opklaren van 't weer, op den 28 April, (den dag toen wy van

Hhh2

VI.
BOEK.
1779.
April.

Mey.

haar

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

haar af raakten,) zy zich te lywaard van de baai bevonden; en dat zy, den volgenden dag, toen ze voor den mond van de Baai waren, dezelve met ys opgestopt ziende, eenige Schooten deden, en vervolgens afhielden, doch naderhand bespeurende dat het slechts dryf ys ware, het waagden binnen te loopen.

Op Zondag den 2., hadden wy hevige sneeuw buijen, en het weér was zoo ruw en onbestendig, dat de timmerlieden hun werk niet konden voortzetten. 'Iegen den avond stond de Thermometer op 28 gr., en 's nagts vroom het zeer streng.

Op den 3., des morgens, zagen wy twee sleeden het Dorp in dryven, waar op de Heer King naar land gezonden werd, om te vernemen, of 'er eenig antwoord ware ingekomen, van den Bevelhebber van Kamtschatka, het welk, volgens zeggen van den Serjant, tegens dezen tyd, daar konde zyn. De afstand tuschen Bolcheretsk, en St. Peter en St. Paul, word gerekend op een honderd vyf- en dertig Engelsche mylen. De sleden waren met onze Brieven, den 29. op den middag afgezonden, en kwamen, gelyk ons naderhand gezegt werd, dezen morgen vroeg met antwoord te rug: zoo dat zy, in weinig meer dan drie en een halven dag, een weg van twee honderd zeventig mylen hadden afgelegd.

Voor het tegenwoordige, echter, werd het antwoord van den Bevelhebber voor ons verborgen gehouden, en op de aankomst van den Serjant, werd hem gezegt, dat hy des anderendaags bescheid zoude hebben. Terwyl de Heer King aan den wal was, raakte de Boot, in welke hy gekomen was, als mede een boot van de Discovery, in 't ys vast. In dezen toestand, werd de groote Boot van de Discovery tot hulp gezonden, doch deze onderging het zelfde noodlot, en kort daarna raakten zy vry diep in 't ys, dat haar van alle kanten tot eene zeer groote uitgestrektheid omringde. In deze verlegenheid waren wy verplicht aan land te blyven tot 't avonds, toen wy, geen kans ziende om ten dien tyde de Booten te redden, zommige onzer met sleeden naar den Zoom van 't ys lieten brengen, van waar zy met de overige Scheeps-Booten werden afgehaalt; ons andere Volk

Volk bleef aan den Wal den ganschen nacht. Gedurende dien nacht was de Vorst ongemeen streng; doch den 4., des morgens, was het meeste dryf ys, door 't veranderen van den wind, weg gespoelt, en de Booten los geraakt, zonder de minste schade te bekomen. Om tien uren, voor den middag, zagen wy verscheide floeden op den Zoom van 't ysaankomen; terstond zonden wy een Boot uit om hen, die zich in dezelve bevonden, by ons aan boord te brengen. Een hunner was een Russisch Koopman van Bolcheretsk, Fedofitsch geheeten; de andere was een Duitscher, Port genaamt. Zy waren belast met Brieven van Majoor Behm, Bevelhebber van Kamtschatka, aan Kapitein Clerke.

Aan den Zoom van 't ys gekomen, en zeer onderscheidentlyk de grootte der Schepen ziende, die slechts een paar honderd roeden van daar ten anker lagen, stonden zy ten uittersten verlegen; en alvorens zy zich by ons in de Boot wilden plaatzen, bedongen zy, dat twee onzer Bootslieden aan land zouden blyven, als waarborgen voor hunne veiligheid. Het bleek naderhand, dat Ismyloff, in deszelfs brief aan den Bevelhebber, (om welke reden, kunnen wy niet bezeffen) van onze Schepen melding gemaakt hadt, als van twee kleene Koopvaardy Schepjes; en dat de Serjant, die de Schepen slechts op een afstand gezien had, dien mislag niet onder 't oog had gebragt van den Majoor.

Toen zy binnen boord van de Resolution waren gekomen, bemerkten wy, uit hun beschroomd en omzichtig gedrag, dat zy iets ongemeens duchtten. Evenwel waren zy grootelyks verheugt, toen de Duitscher iemand onder ons aan trof, met wien hy kon spreken. De Heer Webber sprak het Hoogduitsch zeer vloeiend, en overreedde hen, doch niet dan bezwaarlyk, dat wy Engelschen, en Vrienden waren. De Heer Port werd tot Kapitein Clerke ingeleid, aan wien hy den brief van den Bevelhebber ter handen stelde, die Brief was in 't Hoogduitsch geschreeven, en bestond meest in plichtpleegingen, tevens hem en zyne Officieren uitnodigende, naar Bolcheretsk te komen. De Heer Port zeide insgelyks aan Kapitein Clerke, dat de Majoor verkeert

VI.
BOEK.
1779.
Aley.

WI.
BOEK.
1779.
Mey.

onderrigt was geworden, wegens de grootte der Schepen, en den dienst, waar toe wy bestemt waren; alzo Ismyloff onze beide Schepen opgaf voor Engelsche Packet-Booten, en hem waarschuwde, omzichtig omtrent ons te zyn, niet onduidelyk te kennen gevende, dat hy ons voor Zeeroovers hieldt. Deze Brief, zeide hy, had oorzaak geweest dat men te Bolcheretsk verscheide gisfingen wegens ons maakte: de Majoor meenende dat ons oogmerk was handel te dryven, zond derhalven een Koopman tot ons; maar een Officier, die in rang op den Majoor volgde, verbeeldde zich dat wy Franschen waren, die iets vyandelyks bedoelden, weshalven hy voorgesteld had, diensvolgens behoorlyke maatregelen te nemen. De Heer Port voegde 'er by, dat de Majoor genoodzaakt was geweest, al zyn gezach te gebruiken om de Ingezeeten en te beletten de Stad te verlaten; zoo zeer bekommert waren zy, dat wy Franschen mogten weezen.

Het Alarm en de vrees, die zich wegens ons verspreidde, sproot voornamentlyk uit een Oproer, het welk, niet veele jaaren geleden, te Bolcheretsk was ontstaan, en waar by de Bevelhebber was omgekomen. Men zeide ons, dat Beniowski, een uitgebannen Poolsch Officier, de Stad in groote verwarring ziende, die gelegenheid waarnam, om zich meester te maken van een Galjoot, aan den mond van de Bolschoireeka gelegen, dwingende een genoegzaam aantal Russische Matroozen, dat Schip te besturen; dat een gedeelte van die Zeelieden aan de Kurrilische Eilanden aan land gezet werd, en onder anderen Ismyloff; dat hy Japan zag, en Luconia aandeedt, alwaar men hem onderrigte, welken koers naar Canton te houden, dat hy, by zyne aankomst aldaar, als pasagier op een der Fransche Oost-Indische Schepen naar Frankryk overging, zynde de meeste Russchen op Fransche Schepen naar Europa te rug gekeerd; en vervolgens naar Petersburg verreisd. De omstandigheden van de zoo evengemelde Historie, vernamen wy uit den mond van drie van Beniowski's Scheepslieden, die wy in de Haven van Petropaulowska aantroffen; dit alles werd ons op onze aankomst te Canton nader bevestigd, door de Hee-

ren

ren van de Engelsche Factory aldaar : die ons verhaalden dat iemand met een Russisch Galjoot te Canton was aangekomen, die hen gezegt had, dat hy van Kamtschatka kwam, en dat de Fransche Factory hem een plaats als passagier, op één harrer Schepen, na Europa had bezorgt.

Wy kortswylden niet weinig met de vrees en bekommering van dit Volk, en vooräl met het verslag, het welk de Heer Port ons deedt, wegens de omzichtigheid van den Serjant, daags te voren; die, toen hy den Heer King en eenige andere Heeren aan land zag komen, zich met den Russischen Koopman in de Keuken schuil hieldt, om ons te beluisteren en te ontdekken, of wy Engelschen waren dan niet.

Uit het voorkomen van den Heer Port, ons verbeeldende dat hy de Secretaris van den Bevelhebber konde zyn, werd hy als zoodanig met den Russischen Koopman door Kapitein Clerke ten eten gevraagd. Dan al schielyk, begonnen wy, uit het gedrag des Koopmans, optemerkten, dat de Heer Port slechts een gemeen huisbediende was; echter niet verkiezende onze geringe geneugtens aan onze trotsheid opteöfveren, vermeeden wy deswegens eenige vragen te doen; wy bleeven derhalven hem op den voet als ons gelyken behandelen, en genoten daar voor het voordeel van zyne bekwaamheid als tolk.

Met behulp van dezen tolk waren wy thans in staat, om op eene eenigzins gemakkelyke wyze, met de Russchente spreken, en ons eerste onderwerp was, onderzoek te doen, hoe ons best te voorzien van mond- en Scheeps-behoeftens, welke laatste wy, sedert langen, groot benoodigt geweest waren. Op dit eerste voorstel kreegen wy tot antwoord, dat de gansche landstreek om de baai, ons geen ander levend Vee dan twee Hokkelingen kon opleveren, en dat de Serjant op zich nam ons die te bezorgen. Wy vervoegden ons vervolgens tot den Koopman, die zoo buitenmatig in zyne eischen was, dat Kapitein Clerke het raadzaam oordeelde, een Officier naar den Bevelhebber te Bolcheretsk afzenden, om daar ter plaatze naar den prys van het benodigde te ver-

vr.
BOEK.
1779.
Mey.

ne.

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

nemen. Van dit besluit gaven wy kennis aan den Heer Port, die terstond een renbode aan den Bevelhebber afzond, met een bericht van onze oogmerken, en welke eigentlyk de bedoelingen van onzen Zeetocht waren, door welk bericht alle kwade vermoedens, die men wegens ons koesterde, werden weggenomen.

Kapitein Gore, de Heer King en de Heer Webber werden vervolgens door Kapitein Clerke benoemd, om naar Bolchetsk te reizen, doch op dien dag en den volgenden was het weder veel te slecht en te stormig, om door zulk eenen akeiligen en woesten oord, eenen reistocht aantevangen. Den 7. Mey, het weêr handzamer en bedaard zynde, vertrokken wy, des morgens vroeg, met Scheeps-Booten, omby hoogwater aan den mond van de Awatska te komen, welke by laag water eene meenigte droogtens en zandbanken heeft: hier zouden wy vaartuigen van de Inlanders vinden, om ons de Rivier op te voeren. Wy werden vergezeld van den Heer Port, den Russischen Koopman en twee Cofakken, ook hadden wy ons behoorlyk voorzien van bonte kleederen, eene noodwendige voorzorg, alzoo wy naauwlyks vertrokken waren, of het begon vry sterk te sneeuwen. Om agt uren werden wy, een Engelsche Myl buiten den mond der Rivier door ondiepte, genoodzaakt te blyven liggen; wy stapten derhalven in kleene Kanoos over, en werden met onze bagage door eenige Kamtschatdalers over een zandplaat heengevoerd, welke door de snelheid des strooms alhier was opgeworpen, en telkens zoo als men ons zeide van plaats veranderde. In diep water gekomen, verschaftte men ons eene gemakkelyke Boot, gelyk aan een Noorweegsche Jol, in welke wy de Rivier werden opgevoert, gevolgt van andere Kanoos beladen met onze bagaadie.

De mond van de Awatska heeft de wydte van bykans een vierde van eene Engelsche Myl; hooger opkomende, word de Rivier allengskens naauwer; wy voeren voorby verscheidene takken derzelve, van welke, zoo men ons zeide, veele in andere deelen van de baai uitwateren; zommige derzelven, aan de linkerzyde, loosden zich in de Paratounca Rivier.

vier. Voor de eerste tien mylen is de strekking der Rivier, van de baai af, Noord; vervolgens draait zy naar 't Westen. Behalven deze bogt loopt zy meestal regt, en stroomt door een laag vlak land, ter lengte van dertig mylen, van haren oorsprong tot aan Zee; zy vloeit meenigmaalen buiten haare oevers, en zet het gansche land onder water. Zes Mannen duwden met lange stokken het Vaartuig voort, drie aan elke zyde; tegen den stroom op, leiden wy bykans drie Engelsche Mylen in een uur af. Dezen zwaren arbeid hielden zy tien uren lang uit, slechts eenmaal, voor een korten wyl, poozende om zich te verfrischen.

Men had ons by ons vertrek gezegt, dat wy dien avond gemaklyk Karatchin zouden bereiken; doch by 't ondergaan der Zonne waren wy nog wel vyftien Mylen ver van die plaats, het welk wy te wyten hadden, aan ons verwyl in 't overvaaren der Zandplaten, welke wy aan den mond der Rivier en elders ontmoetten.

Onze schuitvoerders, ten uitersten afgemat zynde, en de moeilykheden, in 't opvaren der Rivier, met den duister toenemende, lieten wy alle gedagten, om onze reis dien avond voortzetten, varen: wy kozen een plaats aan land uit, welke tamelyk gedekt scheen, en na dezelve van de sneeuw ontdaan te hebben, sloegen wy een Veldtent op, welke wy, uit voorzorg, hadden medegenomen; een goed vuur en uitmuntende punch deden ons den nacht aangenaam doorbrengen. Ons voornaamste ongemak was, dat wy niet dicht by 't vuur konden komen, het welk naauwlyks brandde of veranderde alles rondom ons in eenen volslagen modderpoel. De Kamtschatdalers waren zeer handig en vlug in 't opzetten onzer Veldtent, en in 't kookken van onzen mondkost; maar wy stonden ten uitersten verbaast, dat zy hun Théé gereedschap hadden mede gevoert, dewyl zy het voor een ondraaglyk gemis houden, als zy niet twee of driemalen daags het genoeg kunnen hebben zich met een kopje Thee te verfrischen.

Zoo haast het dag werd zetten wy onze Reis weder voort, en waren nog niet verre gevordert, toen wy ontmoet werden

VI.
BOLK.
1779.
Mey.

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

den door den Toion of hoofd van Karatchin, die van onze komst onderrigt, vaartuigen bezorgt hadt, beter geschikt om de hooger gedeelten der Riviere te bevaaren. Een gemaklyk vaartuig, bestaande uit twee aan één gehegte Kanoos, wel voorzien van bonte mantels, en bekleed met beerenhuiden, werd ons toegewezen; de bekwaamheid van des Toion's Volk om deze schuiten een snelle vaart te geeven, bragt ons reeds ten tien uren aan de *Ostrog* Karatchin, waar wy aan den waterkant ontvangen werden, door Kamtschadaler Mannen en Vrouwen, en eenige Rusfische Dienstknechten, behoorende aan den Koopman Fedositch. Zy waren alle in hunne beste Kleeding uitgedoscht; die der Vrouwen was zwierig en net, bestaande uit een losse tabbert, digt om den hals met een zyde halsboordtje vastgemaakt; hier over droegen zy een kort jak, zonder mouwengemaakt, van veelverwig nankin, haare rokken waren van dunne Chineesche zyde. Haare hembden, welker mouwen tot aan de vuist reikten, waren insgelyks van zyde; om haare hoofden droegen zy gekleurde Doeken, welke het hair der gehuwde Vrouwen geheel bedekten, terwyl de ongehuwde de Doeken onder 't hair hadden, dat zy tot over de schouders los lieten hangen.

Karatchin is vermaaklyk gelegen aan de Rivier, en bestaat uit drie houten huizen, drie *fourts* of huizen onder den grond, en uit negentien Balagans of Zomerhuizen. De 's Toions woning, waar wy heen geleid werden, was, gelyk alle de huizen in dit Land, in twee vertrekken verdeeld, in het voorste van welke wy geen ander huisraad vonden, dan een lange smalle tafel met een bank daar rondsöm; het binnenst vertrek 't geen eigentlyk tot keukendiende, was insgelyks zeer schraal van huisraad voorzien. Maar de vriendelyke opwagting van onzen gastheer, een eenvoudig en geschikt man, geboren uit eene Rusfische Vrouwe, en vaneen Kamtschadaler Vader, en de heuschheid met welke wy ontvangen werden, vergoedde rykelyk de armoedigheid zyn's verblyfs. Zyn Vrouw kon uitmuntend Kookken, bediende ons met veelërlei soort van Visch en Wildbraad, als mede met vee-

VI.
BOEK.
1770.
Mey.

veele foorten van ingelegde doornbesfen. Terwyl wy in deze armlyke Hut het middagmaal hielden, en in den uitersten hoek der bewoonbare Weereld onthaald werden van menschen, die ons volstrekt vreemd waren, trok een enkele half versleten tinnen lepel onze aandacht, welks maakzel ons niet onbekent was, en op welks steel wy het merk van Londen vonden. 't Is niet mogelyk uittedrukken, welke angstvallige hoop en teedere herinneringen daardoor in ons verwekt werden. Zy, die lange buiten hun geboorte land hebben omgezwoorven, zullen gemakkelyk begrypen, welk een onuitspreeklyk genoeg zalke beuzelingen kunnen voortbrengen.

Wy stonden thans de Rivier te verlaten, om het overige van dezen tocht met sleeden afteleggen; het had nogthans, over dag, zoo sterk gedooit, dat wy niet wel voor den avond konden vertrekken, wanneer de koude de wegen weder geschikt maakte voor de sleeden. Wy namen dien tuschen tyd waar, om het Dorprond te wandelen, de eenige plaats dezer landstreek, waar wy geen sneeuw zagen. Het is gelegen in eene vlakte, welke omtrent anderhalve Engelsche Myl in omtrek heeft. De bladen der Boomen waren juist aan 't uitbotten, en het groen der zelveu stak sterk af, by de omliggende met sneeuw bedekte Heuvelen. De grond, welke geschikt scheen om de gemeene groentens voorttebrengen, vonden wy tot onze grootste verwondering geheel onbebouwt. Niemand der Ingezeeten was in 't bezit van eenig Vee. Met één woord, hunnen toestand, gedurende de wintermaanden, is allerakeligst. Zy waren thans bezig met verhuizen van hunne Jourts naar hunne Balagans, waar door wy gelegenheid hadden, die beide foorten woningen te zien. Het Volk noodigde ons zeer beleefdelyk binnen te komen; blymoedigheid en genoegten straalde hen zichtbaar ten oogen uit, waar toe mischien de aannaderende verwisseling van jaargetyde niet weinig aanleiding gaf.

By onzen gullen gastheer wederkeerende, vonden wy het avondmaal gereed, meest bestaande uit gelyke gerechten, als ons des middags waren opgedischt; na het eindigen van

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

het maal onthaalden wy den *Toion*, en deszelfs Vrouw op punch, welke wy maakten van den drank dien wy voor onze Reis hadden medegenomen; de altoos edelmoedige Kapitein Gore schonk hen eenige artikels van waarde; waarna zy zich naar de Keuken begaven, en ons het voor vertrek overlieten, daar wy onze beere huiden over de banken uitspreidende, ons ter nederleidden om te rusten, alvorens met onze leidslieden afgesproken hebbende, om ons te wekken, zoo rasch de grond hard genoeg zoude zyn voor de sleeden. Het jammerlyk gehuil der Honden, maakte ons reeds des avonds om negen uren wakker, en dit verschriklyk geluid bleef aanhouden, tot dat onze bagaadje op de sleede was geladen, toen de Honden ingespannen waren, en alles reisvaardig was, veränderte dit gehuil in een blymoedig gekef, 't welk ophieldt op het oogenblik dat wy aftrokken.

De lengte van zulk eene Reisflede is ongeveer vier en een halve voet, de wydte is één voet. Zy heeft de gedaante van eene wasfende maan, en is gemaakt van ligt taai hout, aan een gehegten met gevlogten teen; lieden van rang laten dezelve fraai beschilderen, met roode en blaauwe kleuren; en de Zeet met bont of beerenhuid bekleeden. Zy staat op vier stutten omtrent twee voeten hoog, gehegt in twee lange platte stukken houts, van vyf tot zes duimen breed, aan elk einde een voet buiten het lichaam der slede uitstekende, van voren omgekromt als een schaats, en beslagen met het been van het een of ander Zeedier; het voorste gedeelte der sleeden is opgeciërd, met smalle reepen van gekleurd laken en leder; de evenaar, aan welke de strengen der Honden zyn vastgemaakt, is behangen met dunne yzeren plaatjes of kleine bellen, welker geklank zy zich verbeelden, dat de Honden in 't loopen aanmoedigt. Zelden voeren deze sleeden meer dan een mensch teffens, die zydwaard zit met de voeten op de scheede der sleede rustende, hebbende zyn lyf tocht en bagaadie in een bundel achter zich; vyf Honden, met een lederen riem twee aan twee gekoppelt, maken doorgaans een gespan voor elke sleede. De teugels, welke aan den hals band en niet aan den kop worden vastgemaakt, strekken weinig

tot

tot bestuur, en hangen meestäl op de sneeden, de dryver zich geheel verlatende, op de geboorzaming aan zyne stemme. 't en dien einde wordt 'er veel zorg besteed aan een goeden voorlooper, die zy in groote waarde houden om zyne gedweeheid en gewilligheid; ook is 't niet ongewoon, dat zy voor zulk een voorlooper veertig roebels, of honderd en twintig Guldens betalen. De dryver is voorzien van een gevorkten stok, die tot zweep en tengel dient; door dezelve op de sneeuw te slaan, kan hy den voortgang der Honden regelen, of ze geheel doen stilstaan; wanneer ze niet naar zyne stem luisteren of traag in 't loopen zyn, kastyd hy ze door dien stok op hen te werpen. De behendigheid des dryvers om dien stok, onder 't voortrennen, weder op te rapen, is zeer aanmerkelyk, en maakt het bezwaarlykst gedeelte van hun beroep als dryver uit; en 't is ook waarlyk niet te verwonderen, dat zy alles aanwenden om zich afterigten in een bedryf, by 't welk zy zoo veel belang hebben; want, zy verzekerden ons, dat zoo haast een dryver zyn stok verliest, de Honden zulks terstond bemerken, en indien hy zich niet kloek houdt, onmiddelyk wegsnellen, en niet ophouden, voor zy volstrekt afgeloopen en afgemat zyn, of de sneede omvalt, of tegen een Boom aan stukken stoot, of van eene steilte nederstort, en geheel in de sneeuw begraven wordt. Het geene men ons verhaalde zoo van de snelheid dezer Honden, als van de gestrengheid, waarmede men ze behandelt, en de ongemakken en honger, welke ze moeten verduren, zou ons ongelooflyk zyn voorgekomen, had het niet gesteund op de beste getuigenissen, en hadden wy zelf niet ondervonden den grooten spoed met welken de bode, met de tyding onzer aankomste naar Bolcheretsk afgevaardigd, naar de Haven van St. Peter en St. Paul wederkeerde, schoon de sneeuw ongemeen zacht was. De Gouverneur van Kamtschatka onderrigte ons, dat deze Reis doorgaans in twee en een halven dag werd afgelegd, en dat hy eens een renbode van die Haven in drie en twintig uren ontvangen had.

De Honden worden, den ganschen winter door, gevoed met den afval van gedroogden en stinkenden Visch, en dit

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

VI. slecht voedzel zelfs wordt hen, een dag voor zy op Reis
 J. CER. gaan, onthouden; en men staat hen niet toe, een enkelen
 1779. brok van iets te eten eer zy de Reis gedaan hebben; mee-
 Mey. nigmalen laet men hen twee volle dagen vasten, in welken
 tyd zy een verbazend end wegs kunnen afleggen. Deze
 Honden gelyken in gedaante naar die van het Pomerfche ras;
 doch ze zyn veel grooter.

Ons niet durvende verlaten op onze eigen kundigheid, hadden wy ieder een Man tot dryver, die, aangezien de slechtheid der wegen, een moeilyken taak had in 't besturen der fleepde; want daar de dooi in de Valeijen, door welken onzen weg liep, was door gegaan, moesten wy de kanten der Heuvels houden, en onze leidslieden waren des genoodzaakt de fleepden aan den lageren kant, verscheide Mylen aan een, met hunne fchouderen te onderfuttten. De Heer King had een goedäartige Cofak tot voerman, doch zoo onbedreeven in zyn beroep, dat hy telkens met de fleepde omtuimelde, waar over het gezelfchap niet weinig moest lachgen. Onze geheele party bestondt uit tien fleepden. Die, welke Kapitein Gore voerde, was van twee aan elkander vastgehegt, en rykelyk voorzien van bont en beerenvellen: zy werd van tien Honden getrokken, vier naast elkanderen gekoppelt. De fleepden, met zwaare goederen beladen, hadden insgelyks tien Honden ieder.

Wy hadden slechts vier mylen afgelegt, toen het begon te regenen, het welk met de donkerheid des nachts ons eenigzins verlegen maakte. Wy kwamen derhalven tot het besluit om tot het aanbreeken van den dag te blyven, waar wy ons bevonden; de fleepden werden behoorlyk vastgemaakt en bezorgt, wy wentelden ons zelve in onze bonte pelzen, en wagtten geduldig den dagenraad af. Om drie uren werden wy vermaand de Reis voortzetten; alzoó onze leidslieden bevreesd waren, dat als wy langer wagtten, de dooi ons mogt beletten voorttegaan of wedertekeeren. Alhoewel wy veel tegenspoed hadden, het welk voornaamlyk was toe te fchryven aan den flegten weg, kwamen wy echter, om twee uren, in den namiddag, behouden aan een Ostrog, Nat-
 cheek.

cheekin geheeten, geleegen aan eene kleene beek, die in de Bolchoireka valt een weinig beneden de Stad. De afstand van hier tot Karatchin wordt gerekent op agt en dertig wersten, of vyf en twintig Engelsche Mylen; welke wy in vier uuren zouden afgelegd hebben, hadde het blyven vriezen; doch de sneeuw was zoo zacht, dat de arme honden, bykans by elken stap, tot den buik daar in zakten, en het was indedaad te bewonderen, dat zy bekwaam waren de moeilykheden van dezen tocht uittestaan.

Deze geringe Ostrog bestondt slechts uit een houten Huis, de verblyfsplaats des Toion's, uit een *Jourt* en uit vyf *Balagans*. Wy werden hier op dezelfde vriendelyke, en gastvrye wyze ontvangen, als te Karatchin; en in den namiddag werden wy geleid, naar eene zeer bezienswaardige Heetebron, niet verre van het Dorp gelegen. Op eenigen afstand zagen wy de damp daar uit opstygen als uit een kookenden Ketel; nader komende, bespeurden wy een sterken zwavelreuk. De Hoofdbron heeft eene opening van omtrent drie voeten over 't kruis; behalven deze is 'er een aantal van mindere Wellen, van dezelfde mate van hitte, in den omliggenden grond; zoo dat die gansche plek dermate heet was, dat wy het geen twee minuten op dezelfde plaats konden houden. Het water, uit deze bronnen vloeiende, wordt vergaderd in een' kleene Badplaatze en vormt vervolgens een klein beekje, het welk zich in de Rivier ontlast. Zoo men ons verhaalde, waren verscheide kwalen, boven al Rheumatike pynen, gezwollen en verlamde gewrichten, en andere ongemakken door dit Bad geneezen. De Thermometer stondt op de Badplaats op 100 gr., doch twee Minuten in de bron zelve gehouden zynde, rees hy tot één graad boven koken den Spiritus. De Thermometer in de lugt staande teekende 34 gr., in de Rivier 40 gr. en in het huis van den Toion 64 gr. De grond, uit welchen deze heete wateren op welken heeft eene zachte ryzing, achter denzelven is een groene Heuvel van tamelyke hoogte. Zommige planten scheenen hier weelderig te groeijen, onder deze kon de wilde look ons oog niet ontslippen.

Den

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

VI. Den 10., gingen wy, des morgens, op de Bolchoireeka
 BOEK. Scheep, in vaartuigen, met welke wy die Rivier langs voe-
 1779. ren; dewyl wy het voor stroom hadden, meenden wy dat
 Mey. den volgenden dag onze Reis zou ten einde loopen. Schoon
 Bolcheretsk tagtig Engelsche Mylen van Natchee kin is af-
 gelee gen, verhaalde men ons, dat in den Zomer, wanneer
 de gesmolten sneeuw van 't gebergte, de Rivier opzet, de
 snelheid des strooms zoo sterk kan zyn, dat de Kanoos van
 de eene plaats naar de andere het in één dag overzetten: doch
 thans, was 't zeggen, zouden wy vry langer onder weg zyn,
 al zoo het ys slechts drie dagen voor onze aankomst was los-
 geraakt, en ons vaartuig het eerste was, dat, na de Vorst,
 dezen tocht deedt. Dit bericht vonden wy maar al te waar,
 want wy werden grootelyks belemmerd door ondieptens, en
 alhoewel 'er op zommige plaatzen, een snellen stroom ging,
 hadden wy zoo veele banken, en rafelingen te myden, en
 ons vaartuig over zoo veele droogtens te halen, dat onze
 Reis daardoor niet weinig vertraagt werd. Aan beide de
 oevers maakte de landstreck eene Romaneske vertooning,
 schoon zonder verschiet; de Rivier liep tuschen steile, klip-
 pige bergen, welke een akelig en bargezicht, en niets anders
 levendigs opleverde, dan nu en dan een Beer, of een vlucht
 wild gevogeltje. Dezen en den volgenden nacht bragten wy
 onder onze Veldtent door, aan den oever van de Rivier,
 waar wy, wegens het ruwe onāangenaame weder, veel on-
 gemak uitstonden.

Op den 12., hadden wy by 't aanbreeken van den dag,
 het gebergte achter ons, en voeren thans door eene laage
 uitgestrekte vlakte, met zeer veel kreupel hout bezet. 's Mor-
 gens, om negen uren, bereikten wy een *Ostrog*, Opatchin
 genaamt, van bykans dezelfde grootte als Karatchin en ge-
 reekent op vyftig Engelsche Mylen afftands van Natchee kin.
 Een Serjant met vier Rusfische Soldaten, hadden hier reeds
 twee dagen op onze aankomst gewagt; zoo rasch zy ons
 vernamen, vaardigden zy een ligt vaartuig af naar Bolcheretsk,
 om kennis te geven van onze aannadering. Een prach-
 tige Kanoo, rykelyk voorzien van allerlei bonte Huiden,
 lag

lag gereed om ons inteneemen, en men had veel zorg gedragen om ons alle behoorlyk gemak te verschaffen; doch onze Reisgenooten werden hiervan uitgezondert. Het deed ons leed ons te zien scheiden van onzen ouden Vriend Port, die, naar maate onze Reis ten einde spoedde, dagelyks blooder en schuwer werd. 't Is waar, eer wy met hem de Reis naar Bolcheretsk aanvingen, had hy ons reeds betuigt niet gerechtigd te zyn tot de achting, welke wy hem bewezen hadden; doch daar wy hem een bescheiden en nederig mensch bevonden te zyn, drongen wy 'er op aan, dat hy gedurende den tocht met ons op een gelyken voet zoude staan. Het overige van de Reis werd met alle gemak afgelegd, want naar mate wy meer naar beneden van de Rivier kwamen, troffen wy sneller stroom en minder verhinderingen aan.

Op onze nadering van Kamtschatka, meenden wy uit het gewoel en de beweeging te kunnen bemerken, dat men 'er ons plechtig stond te ontvangen. Dit was ons gansch niet aangenaam, dewyl wy reeds een geruime poos vry kaal van plunje geweest waren, en ons Reisgewaat meest bestond uit eene mengeling van Indische, Europeesche en Kamtschatkaler modens. Om in zulk een gemengden opschik, onze intrede te doen in de Hoofdstad, zagen wy als belachlyk aan: de meenigte Volks, die wy aan den Waterkant bespeurden, en het bericht, dat de Bevelhebber ons aan de Kanoo stond te verwelkomen, deed ons halte houden, aan het huis van een Soldaat, omtrent een half kwartier uurs van de Stad af. Van hier vaardigden wy Mr. Port af aan zyne Excellentie, dien wy kennis gaven, dat zoo haast wy ons van onze Reis-kleederen zouden ontdaan hebben, wy de eer zouden hebben onze opwagting by hem te komen maken aan zyn huis; dat wy hem derhalven op 't vriendelykst verzogten, niet te wagten om ons derwaards te geleiden; doch hy bleef by zyn voorneemen om ons dit eerbewys te betoonen. Weshalven wy ons terstond op weg begaven, om hem aan 't inkomen van de Hoofdstad te ontmoeten. Wy waren alle zeer lomp en boersch in onze eerste begroetingen, zynde, ten minsten zints twee jaaren en een half, ongewoon eenige buigingen of stryk-

K k k

dien

VI.
BOEK.
1779.
May.

- VI. diën te maken. De Bevelhebber ontving en verwelkomde
BOEK. ons op de verplichtendste wyze, maar het deed ons ten uit-
1779. tersten leed te bemerken, dat hy, bykans, al zyn Fransch
Mey. vergeeten had; zoo dat de Heer Webber alleen het genoeg
had met hem te kunnen spreken, door middel van 't Hoog-
duisch, het welk zyn moedertaal was.

Majoor Behin was vergezeld van den oversten Schmaleff, de tweede in rang, nog een ander Officier, en alle de Kooplieden dier plaatze. Wy werden naar het huis des Bevelhebbers geleid, alwaar wy zeer beleefd en eerbiediglyk, door diens Echtgenootte verwelkomd werden; zy hadt Thee en andere ververschingen voor ons gereed. Na 't afleggen der eerste plichtpleegingen, verzogt Kapitein Gore den Heer Webber, aan den Majoor kennis te geven van het oogmerk onzer Reize, dat wy gebrek hadden aan Scheepsbehoeftens, verschen leeftocht, meel en andere noodwendigheden; dat het ons voorkwam dat hy ons weinig bystand zou kunnen doen bezorgen, uit de landstreek om en by Awatska baai, endar, uit het geen wy alreeds gezien en gehoord hadden, het niet wel mogelyk zyn zoude om zwaare vragen over het Schier-Eiland, vooräl in het tegenwoordig jaargetyde heen te voeren, dat zulks maar al te blykbaar was uit de moeilykheden ons op reis bejegend, en dat alvorens deswegens eenige verandering kwam, wy onze reis noodwendig zouden moeten vervorderen. De Bevelhebber merkte hier op aan, dat wy nog niet wisten, wat zy konden doen; dat hy om geen moeilykheden zou denken, als hy onze behoeftens kon vervullen; dat hy alleen verlangde te weten wat wy noodig hadden, en den tyd welken wy hem ten langsten konden geven om het ons te bezorgen. Na hem betuigd te hebben ten sterksten aangedaan te zyn, over deze verplichtende goedwilligheid, gaven wy hem een lyst van de Scheepsnoodwendigheden, het vleesch, het meel enz. 't geen wy order hadden te koopen; tevens te verstaan gevende, dat wy, tegens den 5. Juny, onze Reis meenden voortzetten. Dit artykel afgedaan zynde, werd het gesprek algemeener, en 't is natuurlyk te begrypen, dat wy zeer verlangende waren alhier eenig
nieuws

nieuws wegens ons geboorteland optedoen. Na eene afwezigheid van drie jaaren, vleiden wy ons dat Majoor Behm ons het een of ander van aanbelang, in dat tydvak voorgevallen, zou kunnen mededeelen; dan, wy vonden ons zeer te leur gestelt, toen hy verklaarde ons geen nieuws van later tyd, dan toen wy Engeland verlieten, te kunnen melden. De Bevelhebber vermoedende, dat wy vermoeit waren en naar rust verlangden, verzocht, om zeven uren des avonds, ons naar ons logies of nacht verblyf te mogen geleiden. 't Was vruchtloos ons te verzetten tegen eene plichtpleeging, op welke wy geen ander recht hadden, dan dat van vreemden te zyn; doch dit alleen woog by dezen edelmoedigen Lyfander alle andere bedenkingen op. In 't heen gaan passeerden wy twee Wagthuizen, waar, ter eere van Kapitein Gore, de Soldaten het geweer presenteerden; wy werden geleid naar een net en zindelyk huis, door den Majoor voor ons bestemt, tot een optrek; gedurende ons verblyf te Kamfchatka; wy hadden twee Schildwagten aan de deur, en een Serjants wacht in 't huis daar naast. Ons onze vertrekken aangewezen hebbende, nam de Majoor zyn afscheid, en beloofde ons des anderendaags te zullen komen bezoeken. Op ons gemak konden wy thans nagaan, de geryfkykheden, welke hy ons had toegeschikt. Onze Reisgezel Port, en een Soldaat tusschen den rang van Serjant en Korporaal, en *Pulproperfchack* genaamt, waren aangestelt om onze huisbedienden te zyn. Wy hadden insgelyks een huishoudster en een kok, die gelast waren zich te gedragen naar de bevelen van Monsieur Port, in 't bereiden der spyzen naar den Engelschen smaak.

Een aantal van de voornaamste lieden der Stad, lieten ons nog denzelfden avond hun compliment maken, en verzoeken de eer te mogen hebben, ons des anderendaags te komen begroeten, alzoo zy vermeenden, dat zulks dezen avond te doen, onze vermoeidheid mogt vermeerderen. Zoo veele oplettenheid en beschaafdheid, in zulk eene woeste en barre landstreek, stak ten sterksten af ten voordeele van de bewoonderen dezès gewest; wier

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

beleefdheid zelfs zoo ver ging dat , na zonnen ondergang, de Serjant verslag kwam doen van de Wagt aan Kapitein Gore.

Den 13., des morgens, ontvingen wy een bezoek vanden Majoor, van den oversten Schmaleff, en van de voornaamste lieden der Stad. De twee eerstgemelden hadden, na dat wy ons te rust hadden begeeven, om Mr. Port gezonden, en uit hem vernomen wat ons het meest aan boord scheen te ontbreken: zy bleeven aandringen dat wy den geringen voorraad, welken zy toen nog overig hadden, tuschen ons en hunne bezetting zouden verdeelen; zich beklagende, dat wy gekomen waren in een jaargetyde, wanneer zy doorgaans zeer schaars voorzien waren; dewyl de Sloepen van Okotsk met den jaarlykschen voorraad nog niet waren aangekomen.

Met dankbaarheid namen wy het gulle aanbod dezer gast-vrye Vreemdelingen aan; doch onder beding dat wy den prys mogten weten van de waaren, welke zy ons zouden afstaan, ten einde Kapitein Clerke, voor het beloop derzelven, briefjes mogt trekken op het Comptoir van uitrusting te Londen. De Majoor weigerde dit volstrekt, en toen wy 'er, by herhaling, op aandrongen, deedt hy ons telkens zwygen, zeggende, dat hy zyne Vorstin geen grooter dienst kon doen, dan met allen mogelyken bystand te verleenen aan haare Engelsche Vrienden en Bondgenoten, dat het haar een byzonder genoeg zou weezen te verneemen, dat, in eenen zoo verafgelegen hoek der wereld, de landen, onder haare heerschappy, bystand hadden kunnen toebrengen aan Scheepen, op een tocht van zoo veel aanbelang uitgezonden; hy voegde 'er by, dat hy, om die reden, zoo strydig niet kon handelen met het karakter zyner Keizerinne, en eenige papieren in betaaling aannemen; doch indien wy 'er opgezet waren, hy alleen een getuigfschrift verzogt van de goederen ons ter hand gesteld, dat hy het zelve aan zyn Hof zou overzenden, tot een bewys, dat hy zyn pligt hadt waargenomen. Al het overige moest aan de beide Hoven overgelaten worden, maar men moest hem verschoonen van niet te bewilligen in't ontvangen van Wissels.

Dit

Dit artykel bepaald zynde, verzogt hy te mogen weten; welke onze byzondere behoeften waren, verklarende, dat hy het voor zich een hoon zou achten, indien wy ons met kooplieden inlieten, of ons by iemand anders dan hem vervoegden.

Daar wy buiten staat waren, om zoo veel edelmoedigheid naar behooren te beantwoorden, bleef ons niet anders over dan hem onze bewondering en hartelykste dankbaarheid te betuigen. By die gelegenheid herinnerde de Heer King zich, dat Kapitein Clerke hem had medegegeeven een stel kaarten en prentverbeeldingen, behoorende tot de uitgave van Kapitein Cooks tweede reize, met last om 't zelve zynen't wegen den Bevelhebber aan te bieden. Niets kon hem aangenamer geweest zyn dan dit geschenk, alzoo de Majoor een yverig bewonderaar was van alles wat betrekking had tot nieuwe ontdekkingen. Kapitein Clerke had den Heer King desgelyks vryheid gegeeven, om den Bevelhebber een kaart te laten zien, van de ontdekkingen op onze tegenwoordige reize gedaan; en oordeelende uit des Majoor's omstandigheden, en gerustgeneigdheid, dat eene mededeeling van deze soort hem ten uittersten behagen zoude, schoon hy, uit bescheidenheid, geen andere dan zeer algemeene vragen deswegens gedaan had, maakte den Heer King geen zwaarigheid in hem een vertrouwen te stellen, 't geen zyn gedrag zoo wel verdiende. Hy begreep dit blyk van vertrouwen ten vollen, gelyk wy verlangden, en was zeer getroffen, toen hy met een opslag van het oog de geheele Kust zag zoo aan de zyde van Asia als van America, om van welke eene onvolkomene kennis te verkrygen, zyne Landsgenooten zoo veele jaaren besteed hadden.

Behalven dit blyk van vertrouwen, en het reeds gemelde stel kaarten en printverbeeldingen, hadden wy niets mede gebragt, zyner aanneeminge waardig; want het verdient naauwlyks gemeld te worden, dat de Heer King den Zoon van den Majoor, een kleene jonge, overhaalde om een Zilveren Horologie aantenemen, en zyn Dochtertje blyde maakte met een paar Fransche Oorringen. Aan den oversten Schmaleff

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

gaf de Heer King den Thermometer door hem op reis gebruikt; en hy beloofde hem een jaar lang naauwkeurige aantekening te zullen houden, van de lugtsgesteltenisse, en deze aan den Hr. Muller, dien hy kende, overtezingden.

Dezen dag hielden wy 't middagmaal aan 't huis van den Bevelhebber, die, altoos oplettend om ons te behagen, verscheiden spyzen had laten aanrechten naar de wyze der Russen en Kamtschatdalers, benevens verscheide andere naar den smaak der Engelschen. In den achtermiddag gingen wy de Stad en den omliggenden oord bezigtigen. Bolcheretsk is geleege in eene laage zwampige vlakte, welke zich uitstrekt tot de Zee van Okotsk, zynde omtrent veertig Engelsche Mylen lang, en van eene aanmerkelyke breedte. Dezelve ligt aan de Noordzyde van de Bolchoi-reha of groote Rivier, en op een Schier-Eiland, het welk van 't vasteland is afgescheiden geworden door een breed Kanaal, onder 't bestuur van den tegenwoordigen Bevelhebber; welk Kanaal 'er niet alleen eene meerdersterkte, al een Kasteel, aan heeft gegeven, maar de Stad ook minder dan voorheen aan overstromingen blootgesteld. Beneden de Stad is de Rivier van zes tot agt voeten diep, en omtrent een vierde van een Engelsche Myl breed. Zy ontlast zich in de Zee van Okotsk, op den afstand van twee en twintig Engelsche Mylen; waar zy bevaarbaar is voor Schepen van eene tamelyke grootte. In dit gedeelte des lands, wordt geenerlei korn geteeld; en de Majoor verzekerde ons, dat zyn tuin de eenige was, die men 'er ooit hadt aangelegd. De grond was voor het meereendeel met sneeuw bedekt; die bloot lag, was vol kleine Heuveltjes van een zwarten, veenachtigen aart. Wy zagen omtrent twintig of dertig koebesten, en de Majoor had zes goede paarden. Deze en hunne Honden zyn de eenige tamme Dieren die zy bezitten: uit hoofde van de noodzaaklykheid om van deze laastgemelde een groot aantal te onderhouden, kunnen zy enkel zulk Vee aankweeken, dat in grootte en sterkte tegen de Honden op mag: want gedurende den ganschen Zomer tyd, laten zy hunne Honden geheel losloopen, en voor zich zelve zorgen; 't geen hun zoo hongurig en verscheu-

scheurend maakt, dat zy zomtyds zelfs de Runders aanvallen.

De woningen in Bolcheretsk zyn alle van één gedaante, van hout opgetimmert en met riet of stroo gedekt. Het Huis des Majoors is veel grooter dan de overige, en bestaat uit drie ruime vertrekken, net, met papiere behangzels, maar de talksteen, uit welke de vensterraamen bestaan, gaf 'er een armelyk en onbevallig voorkomen aan. De Stad bestaat uit verscheide ryen laäge gebouwen, ieder vyf of zes woningen bevattende, aan elkander verbonden; met eene lange gemeene gang 'er langs door heen loopende, aan de eene zyde van welke de keuken en de voorraadschuur, aan de andere zyde de woonplaats is. Er zyn insgelyks barakken voor de Russische Soldaten en Cofakken; een tamelyke Kerk, een Recht-kamer, en aan 't einde van de Stad eene meenigte *Balagans* of Zomerwoningen. De Inwoners maaken een getal uit van tusschen de vyf en zeshonderd koppen. De Majoor gaf des avonds een fraai gastmaal, tot het welk alle de fatzoenelyke Inwoners van beiderlei Sexe genoodigt waren.

Den volgenden morgen vervoegden wy ons by den Koopman Fedofitsch, om eenige tabak voor de Matroozen, die nu reeds meer dan twaalf maanden dat geliefd artykel hadden moeten missen. Dit, nogthans, gelyk alle onze handelingen van denzelfden aart, kwam terstond ter kennisse vanden Bevelhebber, en wy stonden niet weinig verbaast, als wy kort daarop, in ons huis, vier zakken Tabak vonden, van meer dan honderd ponden ieder, welke hy verzogt, dat, in zyn naam, en in den naam der bezettinge, aan onze Matroozen mogt uitgedeeld worden. Ten zelfden tyde hadt men ons twintig Suikerbrooden, en zoo veel ponden Thee gezonden, met verzoek, dat wy dit, den Officieren aan boord, ten geschenke zouden aanbieden; alzoo men verstaan had, dat wy meerendeels daarom verlegen waren. Mevrouw Behm hadt 'er een geschenk by gevoegd voor Kapitein Clerke. bestaande uit versche Boter, Honig, Vygen, Ryst en andere artykels, gepaart met de hartelykste wenschen dat ze hem,

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

in

VI. in zynen zwaklyken staat van gezondheid, van eenigen dienst
 BOEK. mogten weezen. 't'e vergeefs sch poogden wy tegen deze
 1779. overdadige goedheid iets intebrenge, en ons met ernst te
 Mey. verzetten dat zy zich zelve niet beroofden, daar wy ten vol-
 len overtuigd waren, dat zy bykans den geheelen voorraad
 der bezettinge aan ons uitreikten. 't Bestendig antwoord
 van den Bevelhebber was, dat hy zelf gebrek geleeden had,
 en wist wat 'er noodig was aan lieden in onzen toestand. In-
 dedaad, de lengte van tyd, die 'er verlopen was, zedert wy
 eenige bekende Haven aandeeden, kwam hen ongelooflyk
 voor, en scheen het bewys onzer kaarten, en andere samen-
 loopende omstandigheden noodig te hebben, om van hen aan-
 genomen te worden. Onder deze laatste was een zeldzaam
 geval, 't geen Majoor Behm ons dezen morgen verhaalde, en
 waar van hy, voor onze komst, geene reden altoos kon uit-
 denken.

't Is bekend, dat de Tschutski, het eenige Volk in 't
 Noorden van Asia is, dat zyne onafhangelykheid bewaard,
 en alle pogingen der Rusfen om ze te onder te brengen weer-
 staan heeft. De laatste Krygstocht tegen hen ondernomen,
 was die van den jaare 1750, en eindigde na veele wisselende
 kanssen, in het te rug trekken der Rusfen, die hunnen be-
 velvoerenden Officier verloren hadden. Zints dien tyd ver-
 plaatsten de Rusfen hun grensvesting van de Anadyr naar de
 Ingiga, eene Rivier, die zich ontlast in het Noordelykst ge-
 deelte der Zee van Okotsk', en den naam geeft aan een Golf,
 gelegen ten Westen van die van Penshink. Uit dit Fort
 hadt de Majoor Behm, op den dag onzer aankomste te Bol-
 cheretsk, een bode ontvangen met de tyding, dat een ben-
 de van de Tschutski, te dier plaatze aangekomen was met
 voorstellen van vriendschap, en eene vrywillige aanbieding
 van schattingschuldigheid. Op het onderzoeken naar de oor-
 zaak dezer onverwagte verandering in hunne gevoelens, had-
 den zy verklaard, dat omtrent het einde des jongstleden Zo-
 mers, twee groote Rusfische Vaartuigen hen bezocht hadden, dat
 het Volk der Schepen hen zeer vriendelyk had behandeld,
 en in een Vriendschaps verbond met hen getreden was; dat
 zy

ingevolge die Vriendelyke gesteltenisse, nu aan het Russische Fort kwamen, om een verdrag te sluiten, dat voor beide de Volken aanneemlyk zoude zyn. Deze aanmerkelyke Historie had veel bedenken en gespreks veroorzaakt, zoo te Ingiginsk, als te Bolcheretsk, en zou niet te ontcyfferen zyn geweest, hadden wy hen den Sleutel niet gegeven. Het strekte ons tot geen gering genoeg, dat wy, schoon louter toevallig, den Rusfen, in dit geval den besten weg aangewezen hadden om schatting intezamen, en hunne heerschappy uittebreiden; in hoope dat de goede verstandhouding, waar toe dit geval aanleiding heeft gegeven, een braaf Volk moge verlossen van de toekomstende invallen zulker magtige naburen.

Op heden werden wy ter maaltyd verzogt by den Oversten Schmakff, die, om ons te vermaken, een Russische en Kamtschatdaler dansparty had aangerecht. Het is niet mogelyk zich een overeenkomstig denkbeeld te vormen van deze plumpe vertooning. De wyze van dezen Russischen dans gelykt eenigzins naar die van onze *Doedelzak*, en geschiedde door een, twee, of vier dansers tegelyk. Zy maken korte maar schielyke passen, en ligten hunne voeten naauwlyks van den grond; de armen hangen digt aan 't lyf, terwyl 't ligchaam, als eene houte staak, styf en onbeweeglyk blyft, behalven als zy malkander voorby treden, wanneer zy de hand schielyk en met eene boersche lomphheid opligten. Dan, zoo de Russische dans iets onbeduidends of loms had, die der Kamtschatkalers was nog veel plomper. De eenigste bedoeling in hunne dansen is, de lompe gebaarden van den Beer natebooten, welk Dier, de bewoners van dit gewest meenigvuldig maalen gelegenheid hebben in deszelfs verschillende houdingen en bedryven te zien. Om de averechtze en lompe houdingen, welke wy by deze vertooningen zagen, te beschryven, zou een verdrietig werk en voor niemand van eenig belang zyn. Over 't algemeen hielden zy 't ligchaam krom en de knien gebogen, en gebruikten de armen in 't nabootzen der bewegingen van dat lompe Dier.

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

Veel tyd verspilt hebbende op onze reis naar Bolcheretsk; en onderrigt zynde dat wy, in het te rugkeeren, nog meer moeilykheden konden aantreffen, welke ons nog langer onder weg zouden houden, waren wy verplicht dezen avond den Majoor kennis te geven, van ons voornemen, om des anderen daags te vertrekken. Het denkbeeld van afscheid te nemen van onze nieuwe bekenden trof ons, doch wy werden alleraangenaamst verrast, toen de Majoor beoofde ons te verzellen, indien wy één dag langer wilden blijven. Hy zeide ons, dat hy zyne Papieren gereed had, en het Bevelhebberschap van Kamtschatka overgaf aan den Oversten Schmaleff; en daarënboven reeds de benoodigde schikkingen en toebereidsels gemaakt had, om eerlang naar Okotsk te vertrekken; maar dat hy zich gelukkig achtte, zyn reis te kunnen uitsstellen, en ons naar Petropaulowska te vergezellen; ten einde het genoeg te hebben, te zien dat niets verzuimd werde van 't geene ons tot nut of dienst konde zyn.

Voor de beuzelingen, welke de Heer King aan de Kinderen van den Majoor Behm hadt gegeven, werd hy beschenken met een allerkostlykst stel Kleederen der Kamtschatkalers, van die soort als de voornaamste *Toions* des Lands dragen by zeer plechtige gelegenheden. Dit stel, gelyk wy anderhand uit den mond van Fedofitsch vernamen, had ten minsten honderd twintig roebels gekost. Hy kreeg, op den zelfden tyd, van des Majoors Dochtertje, een fraaije Sabelmoff.

Den volgenden dag, zynde den 15. hielden wy het middagmaal by den Revelhebber, die, om ons zoo veel mogelyk te laten zien van de zeden en gewoontens der Ingezeetenen, de aanzienlyksten der plaatze, dien avond, ten zynen huize noodigde. Alle de Vrouwen vertoonden zich naar de Kamtschatkaler wyze, zeer fraai opgeschikt. Mevrouw Schmaleff, en de Vrouwen der andere Officieren van de bezetting waren in een aartige smaak gekleed, half naar Siberische en half naar de Europeesche Mode. Mevrouw Behm, in 't byzonder, verscheen in een kostlyk Europeesch gewaad, volkomen gekleed. De rykheid en verscheidenheid van zynen stoffen, die de Vrouwen droegen, als mede de zonderling-

lingheid harer kleeding, liep sterk in 't oog. Het geheel geleek naar een betoverd tooneel, te midden van de woestste en akelykste landstreek des Aardbodems. Men vermaakte zich met zingen en dansen.

Den volgenden morgen tot ons vertrek bepaald hebbende, begaven wy ons vroegtigdig des avonds naar ons verblyf, waar wy verrast werden door drie reisgewaaden, naar de Kamtschatkaler wyze gemaakt, en door den Bevelhebber voors ons bezogr. Hy zelf kwam kort daarop ten onzent om toe te zien, dat zyn Volk onze dingen naar behooren oppakten. Indedaad wy hadden al vry wat goederen mede te nemen; want behalven de gewigtige geschenken van den Majoor, waren wy door de beleeftheid en edelmoedigheid van den Oversten Schmaleff, en andere byzondere perfoonen nog rykelyk bedeeft.

Op Zondag den 16. maakten wy ons al vroeg in den morgen gereed tot ons vertrek; en, terwyl wy daarmede bezig waren, werden wy verzogt, als wy naar de Vaartuigen gingen, by Mevrouw Behm ons laatste afscheid te komen nemen. Hoe zeer onze harten vervuld waren met de gevoelens van de warmste dankerkentenisfe voor het goedhartig en edelmoedig onthaal, ons te Bolcheretsk bejeegend, nam dit nog toe door het aandoenlyk tooneel 't geen wy zagen by het verlaten onzer verblyfplaatze. Alle de Soldaaten en Cofakken, tot de bezetting behoorende, stonden aan de eene zyde, en alle de mannelyke inwooners der Stad, in hun beste gewaad uitgedoscht, aan de andere zyde van de straat; het geheele Volk verëenigde zich, in het aanheffen van een treurzang, het welk men aldaar de gewoonte heeft, by het vertrekken van hunne Vrienden, te zingen. Op deze wyze gingen wy naar het huis des Bevelhebbers, voorgegaan door de Trommels en Pypers der bezettinge. Alhier werden wy ontvangen door Mevrouw Behm, vergezeld van andere Juffers, gekleed in lange zyde mantels, gevoerd met bont van veelërlei kleuren, het welk een zeer prachtige vertooning maakten. Na het neemen van eenige verferschingen voor ons gereed gemaakt, begaven wy ons naar den Waterkant, be-

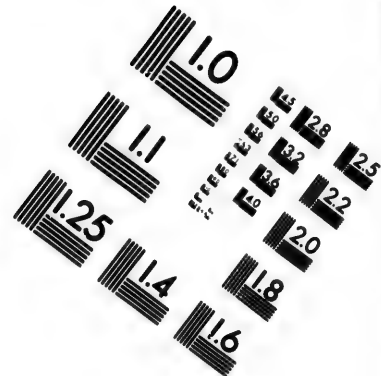
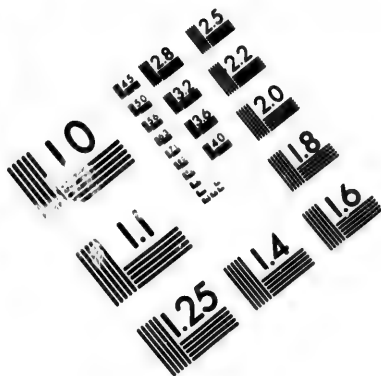
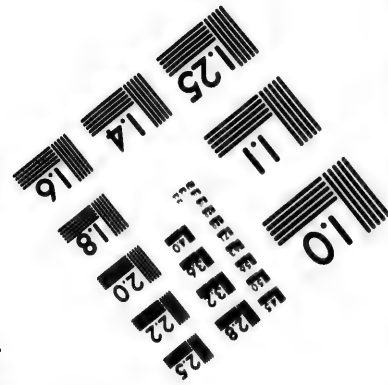
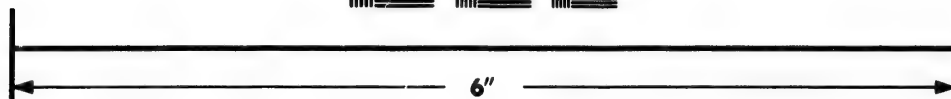
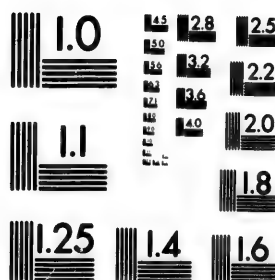

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

VI.
BOEK.
1779.
Me.

geleidt van de Jufferschap, die haar gezang paarde by dien der overige inwooneren, en na van Mevrouw Behm afscheid genomen, en haar verzekerd te hebben, dat de gastvryheid en weldadigh id, ons te Bolcheretsk beweezen, voor altoos met een dankbaar aandenken, diep in onze harten zou geprent blyven, waren wy te zeer ontroerd, om niet met allen mogelyken spoed ons in de Vaartuigen te begeeven. Toen wy afstaken, werden wy driemaal toegejuicht, het welk door ons dadelyk beäntwoord werd: en toen wy een hoek omvoeren, by welken wy voor 't laatst onze vriendelyke onthalers zagen, troffen zy onze gevoelige harten nogmaals met het laatste Vaarwel te uiten.

Op onze te rug reis was de stroom zoo ongemeen snel, dat wy, niettegenstaande onze Stuurlieden hun uiterste best deden, niet voor den den 17. in den avond, het eerste Dorp, Opatchin bereikten, zoo dat wy niet meer dan 20 Engelsche Mylen daags hadden afgelegd. Op den 19., bereikten wy Natchee kin, en trokken op den 20, de vlakke naar Karachin over. Het pad was thans vry beeter dan de vorige keer, dewyl het tamelyk sterk gevrozen had in den nacht van den 19. Den 21 voeren wy de Rivier Awatfka af, en kwamen, voor den duister, over de droogtens, welke aan den ingang van de baai zyn. Onze gansche Reis over waren wy ten hoogsten voldaan, over de dienstvaardigheid en wakkerheid, waarmede de Toions, en derzelver Kamtschatkalers, ons aan iedere Ostrog bejegenden. Op het zien van den Majoor, kwam 'er een glans van vergenoegen op elk's wezen; en zy toonden zich zeer aangedaan, toen zy vernamen, dat hy eerlang hen stond te verlaten.

Van Bolcheretsk hadden wy een bode afgevaardigd naar Kapitein Clerke, met bericht van de wyze, op welkewy aldaar ontvangen waren; en van des Majoor's voornemen om ons op onze te rug reize naar de Schepen te vergezellen, hem ten zelve tyde den dag meldende, op welken wy meenden aan boord te zyn. Aan de Haven gekomen, zagen wy met vermaak, alle onze Booten naar ons toekomen. De roeijers zagen 'er zindelyk uit, en de Officiers hadden zich,

zoo goed mogelyk, uitgedoscht. De Majoor stond verstelt over het gezond en welgedaan voorkomen onzer Matroozen, en zag met verwondering dat veele hunner slechts een enkel hembd en een wyde overbroek aan 't lyf hadden, schoon het op dat zelfde oogenblik sneeuwde.

Majoor B. hm, die zich genegen had getoond, een bezoek aan de Schepen te geven, alvorens aan land te stappen, thans vernemende dat Kapitein Clerke zeer onpasfelyk was, dagt het niet gevoeglyk hem zoo laat te ontrusten, het thans na negen uren zynde. De Heer King verzelde hem derhalven naar 't huis van den Serjant, en begaf zich vervolgens naar boord, om aan Kapitein Clerke een verslag te geeven van hunne ontmoetingen te Bolcheretsk. Aan boord gekomen, vond hy den Kapitein zeer verërgerd, schoon wy ons geveit hadden, dat eene ongestoorde rust in de Haven en het gebruik van melk en groentens, veel zouden toetebrengen tot zyne herstelling.

Den volgende morgen geleidde de Heer King den Majoor naar de Schepen, alwaar hy met alle mogelyke teekenen van eerbied en onderscheiding ontvangen, en begroet werd met dertien Kanon Schoten. Hy hadt in zyn gevolg den Bevelhebber van een Russisch Galjoot, twee Kooplieden van Bolcheretsk, den Schipper van een sloep, en den Priester van het Dorp Paratounca.

Na een bezoek aan Kapitein Clerke gegeeven, en de beide Schepen bezigtigt te hebben, keerde hy naar de Resolution te rug, om aldaar het middagmaal te houden. In den namiddag werden hem de veelvuldige zeldzaamheden ver- toond, welke wy verzameld hadden; en van elk derzelve iets, door Kapitein Clerke, hem aangeboden. Te dezer gelegenheid kunnen wy niet nalaten een blyk te vermelden, van dankbaarheid en edelmoedigheid van onze Matroozen, die vernomen hebbende, welk een geschenk van Tabak de Majoor hen gedaan had, vrywillig en ongevergt verzogten, dat hun rantsoen van sterken drank mogt ingehouden, en aan de bezetting van Bolcheretsk gezonden worden; alwaar, naar hunne meening, de Brandewyn zeer schaars moest zyn, de-

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

VI.
B. K.
1779.
Mey.

wyl de Soldaten aan land hen vier Roebels voor één vles geboden hadden. Deze ongemeene opoffering moesten wy ten hoogsten bewonderen, alzoo wy wisten hoe zeer de Matrozen zich beklaagden, wanneer hun rantzoen verminderd of ingehouden werd; het welk echter niet dan in warme luchtstreeken geschiedde, en dan nog met oogmerk om in kouder gewesten, hen een ruimer maate te kunnen uitdeelen. Indien men nu in aanmerking neeme, hoe zeer ze het gemis van dezen drank moesten gevoelen op den barren tocht, dien wy nog naar 't Noorden te doen hadden, zal men over hunne edelmoedigheid nog meerder verbazen: de Officieren nogthans wilden niet dat het Volk uit edelmoedigheid zoude lyden, maar gaven in stede van de kleine hoeveelheid, tot welker aanneeming wy den Majoor Behm konden overhalen, zoo veel Rum. Deeze met een paar Dozyn vlesfen Kaap-Wyn voor Mevrouw Behm en andere kleine geschenken, die wy konden geven, werden op de beleefdste wyze aangenomen. Den volgenden morgen verdeelden wy de Tabak onder het Volk der beiden Schepen; die Tabak kwaauwden of rookten, kreegen ieder drie ponden, die geen Tabak gebruikten, kreegen slechts een pond.

Wy hebben reeds gezegt dat de Majoor van zyn Bevelheberschap van Kamtschatka had afgestaan, en zich eerlang stond te begeeven naar Petersburg; hy boodt aan zich zelve te belasten met zoodanige Papieren of Brieven, als wy zouden verkiesen aan zyne zorge te vertrouwen. Zulk eene gelegenheid meenden wy niet te moeten verzuimen, weshalven Kapitein Clerke verzogt hem, eenige Papieren, tot onze Reis betrekkelijk, ter hand te mogen stellen; om ze overteleveren aan den Engelschen afgezant aan 't Russische Hof. Ons eerste oogmerk was alleen een klein dagverhaal van onze verrigtingen overtezingen; doch na ryper beraad, begreep Kapitein Clerke, dat het geheel verhaal onzer ontdekkingen veilig kon worden toevertrouwd aan een Man, die zulke doorslaande blyken van oprechtheid en deugd gegeven had; en overwegende, dat wy nog een zeer hachlyk gedeelte onzer reize te doen hadden, besloot hy, om hem het gansche
reis-

reis verhaal van Kapitein Cook, beneevens dat gedeelte van zyn eigen, zints den dood diens Bevelhebbers, tot onze aankomst te Kamtschatka, mede te geven. De Heer Bayley en de Heer King besloten insgelyks een algemeen verslag hunner verrichtingen, langs dien weg aan de Heeren, die over de Zeelengte vergaderen, te doen toekomen: door deze voorzorgen zou de Admiraliteit, ware ons in 't vervolg eenig ongeluk bejegend, een volkomen verhaal gehad hebben, van het voornaamste wedervaren op onzen Reistoelt. Ook besloot men verder, een klinder pakket met Papieren te vervaardigen, om van Okotsk verzonden te worden, welk pakket de Majoor meende, dat omtrent de maand December te Petersburg zou kunnen wezen, alwaar hy zelf in February of Maart daaraanvolgende, giste aantekomen.

Gedurende de drie volgende dagen, werd de Majoor beurtlings aan de beide Schepen, naar ons vermogen, onthaald. Op den 25., nam hy afscheid, en werd met dertien Kanon Schooten begroet: de Matroozen, om hunne achting voor hem uittedrukken, juichden uit eige beweeging, hem een drievoudig vaarwel toe. De Heer King en de Heer Webber vergezelden hem eenige mylen in 't opvaren van Awatska Rivier, waar de Russische Priester met Vrouw en Kinderen op hem stonden te wagten, om hunnen Bevelhebber het laast vaarwel te zeggen. 't Zou moeilyk te beslissen vallen, of de waardige Priester en zyn gezin, dan wy het meest ontroerd waren, by 't afscheid nemen van den Majoor. Schoon wy slechts een korten tyd kennis aan hem hadden, boezemde zyn gedrag ons de grootste achting voor hem in; en wy konden niet zonder de grootste aandoening scheiden van een Man, aan wien wy ons zoo onëindig veel verplicht rekenden, en dien wy, mischien nimmer, zouden wederzien. Buiten den voorraad, welke mischien te berekenen zou zyn, zal de innerlyke waarde der byzondere geschenken, van hem ontvangen, belooopen hebben op ruim twee honderd ponden sterlings. Dan zyne edelmoedigheid, hoe groot die ook moge voorkomen, werd overtroffen door de kieschheid, met welke hy alle zyne goedgunstigheden betoonde, en de aartige

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

wy-

V. wyze om ons het gewigt der verplichtingen niet te doen gevoelen, welke hy wist dat wy hem niet konden vergelden.

BOEK. 1779. Indien wy een stap verder gaan, en hem beschouwen als iemand, die een openbaar Karakter bekleed, en de eer zyner Vorstinne ophoudt, zullen wy nog meer stoffe van bewondering vinden over de edelste en uitgebreide gevoelens, die hem bezielde. De dienst, in welke gy getreden zyt (was zyn taal) strekt ten algemeenen heil des menschedoms; dit geeft u een regt niet alleen op de gewoone dienstbetooningen der menschen, maar op het Burgerrecht van alle plaatzen waar gy komt. Ik ben verzekerd overeenkomstig met de oogmerken myner Vorstinne te handelen, in u zoo veel gemak en geryf te verschaffen, als in ons vermogen is; en ik kan haar Karakter of myne eigene eer zoo verre niet vergeten, dat ik, voor het betragten van myn plicht, iets zou neemen. Hy zeide ook onder andere nog: Dat hy 'er een byzonder werk van maakte een goed voorbeeld te geeven aan de Kamtschatkalers, die eerst uit den staat van Barbaarschheid kwamen; dat zy de Rusfen als hunne voorbeelden in alles aanzagen, en dat hy diensvolgens hoopte, dat zy voortaan het zich een plicht zouden rekenen, vreemdelingen, zoo veel in hun was, by te staan, en gelooven dat dit de handelwyze was, van alle beschaafde volken. Na alle onze tegenwoordige behoeftens, zoo veel het in zyn vermogen was, vervult te hebben, betoonde hy zich niet min bezorgd, omtrent onze toekomstende noodwendigheden, en daar 't hem toefcheen, dat wy den doortocht, op welken wy uit waren, niet zouden vinden, en dus in 't einde van 't Jaar naar Kamtschatka wederkeeren, verzogt hy van Kapitein Clerke eene lyst te mogen hebben, van 't meel en touwwerk, dat wy zouden behoeven; belovende het een en ander van Okotsk te zullen zenden, om op onze wederkomst te wagten. Ook overhandigde hy gemelden Kapitein een beschreeven Papier, alle de Rusfische Onderdanen bevelende ons allen mogelyken bystand te verleenen.

Terwyl Kapitein Gore met de andere Heeren naar Bolche-

cheretsk waren, geschiedden de volgende verrigtingen aan boord der Schepen en te Petropaulowska.

Op den 7 Mei, dreef een groot stuk ys tegen de Resolution, waardoor ons tui-anker sprong, en wy genoodzaakt waren ons ander anker te ligten, en het Schip op nieuw te vertuijen. De timmerlieden, bezig met het lek dicht te maken, moesten vry wat van de boegdubbeling afnemen; zy vonden verscheide houte nagels los en verrot, zoo dat men dezelve gemakkelyk met de vingers kon uithalen.

Op den 11., woei het hevig uit den Noord-Oosten, waar door de beide Schepen verplicht waren derzelver stengen en raas te stryken. Doch in den namiddag, het we'r bedaard, en het ys afgedreven zynde, naar den mond der Haven van Petropaulowska, haalden wy digter aan den wal, om met minder moeite ons van water en hout te voorzien.

Op den 12., zonden wy eenig Volk naar Land, om hout te hakken; doch de sneeuw, waarmede als nog de grond bedekt was, maakte dat werk moeilyk. Tegen over de Schepen ruinden onze Waterhalers een plek gronds, waar een frische stroom was; ook werd aldaar een tent voor den kuiper opgeslagen, de lege vaten vervolgens aan land gebragt, en de Zeilmakers naar den wal gezonden.

Op Saturdag den 15., het strand vry van ys zynde, zonden wy eenig Volk met den zegen uit, en vingen voor de manschap van beide Schepen een goeden voorraad visch. Ja, van dien tyd af, tot ons vertrek uit de Haven, kreegen wy van alle kanten meer visch dan wy gebruiken konden. De Toions, zoo van deze plaats als van Paratounca, een naburig Dorp, hadden last gekreegen van Majoor Behm, om alle de Kamtscharkalers voor ons te laten vischen, en meenigmaal gebeurde het, dat wy geen weg wisten met het geene ons gezonden werd; het welk meest bestond uit Haring, Forrellen, Platvisch en Kabeljauw. De eerste, die thans op zyn best waren, en ongemeen lekker van smaak, werden zeer overvloedig in deze Baai gevonden. Het Volk van de Discovery kon ééns, ter oorzaake van de verbazende menigte dezer Vischen, welke de zegen bevatte, het niet niet

M m m

zon-

VI.
BOEK.
1779.
Mei.

VI. der scheuren aan 't strand halen, weshalven men verplicht
 BOEK. was een groot aantal uittewerpen, waarna met het overschot
 1779. zoo veele vaten gevult werden als men tot inzouten kon mis-
 Mey. sen, en vervolgens eenige duizende aan strand overgelaten
 werden.

Het ys en de sneeuw begon nu schielijk te verdwynen, en wy versamelden thans een meenigte netel-toppen, sellery en wilde look, ten gebruike van 't Scheeps-Volk; deze groentens werden met gestolt vleesch-sap en tarwe meel tot Soep gekookt, en verschaften een uitmuntend en heilzaam ontbyt aan het Volk, aan wien het alle morgen werd voorgezet. De berken boomen werden het sap afgetrokken, en het zoete vogt, het welk zy in overvloed leverden, werd gestadig vermengt met den Brandewyn voor 't Volk.

Op den 16., slagten wy een kleenen Os, door den Serjant voor 't Scheeps-Volk gekogt. Hy woog twee honderd zeventig Ponden. Het Volk der beide Scheepen deed 'er hun Zondagsmaal mede, zynde het eerste versche Runder vleesch dat zy geproefd hadden, zints het vertrek onzer Scheepen van de Kaap de Goede Hoop, in December 1776. een tydperk van bykans twee jaaren en een half.

In den avond van dezen dag overleed John Macintosh, de timmermansmaat, zints ons vertrek van de Sandwich Eilanden gekwynd hebbende aan een loop. Hy was een bedaard en vlytig mensch, en werd zeer betreurd van zyne schafmakers. Schoon hy de vierde man was, dien wy, gedurende onze reize, aan ziekte verlooren, was hy de eerste, dien wy zeggen konden dat uit hoofde van zyne jaaren en gesteltenisse op ons vertrek een gelyken levens kans had, met de overige zyner makkeren. Watman rekenden wy omtrent zestig jaaren oud te zyn; en Roberts en de Heer Anderson, wier levenskrachten zichtbaarlyk aan 't verminderen waren, voor ons vertrek van Engeland, zouden waarschynlyk hun leven nergens anders langer hebben kunnen rekken.

Kapitein Clerkes gezondheid dagelyks afnemende, niettegenstaande de heilzaame verandering van spyze, welke Kamtschatka hem verschaftte, bezorgde de Priester van Paratoun-

ca, zoo haast deze vernomen had, in welken zwakken toestand de Kapitein zich bevond, hem dagelyks Melk, Brood, Hoenders en versche Boter, alhoewel zyne woning zestien Engelsche Mylen ver af was van de Haven, waar onze Schepen lagen.

Het Russisch Hospitaal, naby de Stad van Petropaulowska, was, op onze eerste aankomst, in eenen jammerlyken staat. Alle de Soldaten waren meer of min met het scheurbuik gekweld, en veelen hunner hadden die kwaal in den hoogsten graad. De overige Russische inwoners bevonden zich in niet veel beter toestand; en wy bespeurden duidelyk dat onze Vriend, de Serjant, door te veel te nemen van den sterken drank, dien hy van ons gekregen had, zich in weinige dagen de droevigste teekens dier ziekte had op 't lyf gehaald. Kapitein Clerke, die hen geerne uit dien beklaaglyken toestand zocht te redden, stelde hen allen onder 't opzicht van onze Heelmeesters, en gaf last, om hen te bedienen met Zuurkool, en mout tot gylbier. De verandering, welke zulks in korten tyd by hen te weeg bragt, was verbaazend, en hunne schielijke geneezing werd voornamentlyk toegeschreven aan de kracht van 't gylbier.

Op Dingsdag, den eersten Juny, werd de Resolution voorzien met negenduizend ponden roggemeel, en de Discovery ontving eene evenreedige hoeveelheid van dergelyk meel ten zelve tyde. Het werd ons aangevoerd uit de voorraadschuren van Petropaulowska. Het Volk kreeg thans hun volrantsoen van Brood, het welk hen, zints ons vertrek van de Kaap de Goede Hoop, niet was ingewilligt. Den zelfden dag vulden wy alle onze watervaten, en bragten vyf en zestig tonnen water aan boord.

Op den 4 Juny, hadden wy styve koeltens en zwaren regen, zoo dat wy ons te leur gesteld zagen, in 't bevlaggen onzer Schepen, en ons enkel moesten vergenoegen met een en twintig Schooten te doen ter eere van den geboorte dag Zyner Majesteit, welken dag wy, voor 't overige, zoo goed vierden als wy konden. Port, die, uit hoofde van zyne taalkennisse, by ons gebleven was, had, even als de Serjant (in

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

Juny.

VI. hoedanigheid van Bevelhebber van de plaats) deel aan den
 BOEK. vreugde van dien dag. De waardige Priester van Paratoun-
 1779. ca, onderrigt zynde dat het de verjaaring van de geboorte
 Juny. onzes Souvereins was, gaf insgelyks een prachtig feest, op
 het welk verscheide onzer Heeren tegenwoordig waren, die
 zeer veel behagen hadden in het onthaal, en zich braaf ver-
 lustigden met dansen.

Op Zondag, den 6., kwamen 'twintig stuks runders aan,
 welke ons op bevel van den Bevelhebber gezonden werden,
 van Ostrog Verchnei, aan de Rivier Kamtschatka gelegen,
 omtrent honderd Engelsche Mylen van onze legplaats. Dit
 Vee was van middelmatige zwaarte, en schoon de Kamtschat-
 kalers zeventien dagen hadden besteed met hetzelfde naar de
 Haven te dryven, zag het 'er by hunne aankomst wel uit.
 De vier volgende dagen werden doorgebracht met het maken
 van toebereidzelen om in Zee te steken; en op Vrydag den
 elfden begonnen wy te ontmarren. Doch eer wy een der
 ankers voor de boeg hadden, begon het zoo hevig te stor-
 men uit den Noord-Oosten, dat wy het oorbaar vonden
 ons weder te vertuijen, stellende uit de strekking van den
 ingang der baai. dat de wind, naar alle waarschyndykheid, een
 hooge Zee in Kanaal zou veröorzaaken. De Pinas werd
 uitgezonden om den doortocht optenemen, en bragt bericht
 weder, dat de wind allerfelst woei uit den Zuid-Oosten, en
 met eene groote storting het water in de baai joeg, zoo dat
 alle pogingen, om in Zee tekomen, met zeer veel gevaar zou-
 den verzeld gaan.

Port nam thans zyn afscheid van ons, met zich nemende
 het koffertje met de dagverhalen onzer reize, voor 't welk
 de Majoor Behm zoude zorg dragen, en een pak met Pa-
 pieren; het geene per Expresse stond verzonden te wor-
 den. Op den 12., den storm bedaard zynde, begonnen wy
 weder te ontmarren, en kreegen met veele moeite onze an-
 kers op. Om drie uren, in den namiddag, raakten wy on-
 der zeil; doch om agt uren het ty tegen ons krygende, kwamen
 wy weder voor anker in tien vadem Water; af en aan den
 mond van Rakowina Haven, op den afstand van twee of drie

En-

Engelsche Mylen van die Ostrog. Den volgenden morgen gingen wy met de Ebbe weder onder Zeil, doch de wind verflappende, en vervolgens geheel stil wordende, lieten wy de Schepen door de Booten boegseeren. Om tien uren, het ty tegen krygende, waren wy weder verplicht voor anker te komen, in zeven vadem Water.

Kapitein Gore en Luitenant King lieten zich, in den namiddag, aan de Oostzyde van het Kanaal aan land zetten, waar zy, op twee onderscheide plaatzen, de overblyfzels vonden van twee groote Dorpen, en aan de zyde van een Heuvel, zagen zy een oude vervallen borstweering met vier of vyf schietgaten. Ten tyde van Behring was hier geschut gesteld, zoo als die Zeeman ons meld, het welk de vaart naar den mond van de Baai bestreek. Niet ver van deze plek gronds waren de overblyfzels van eenige onderaardsche Spelonken, welke, volgens gissing van onze beide Heeren, eertyds tot pakhuizen of voorraadschuuren gestrekt hadden.

Om zes uren, in den achtermiddag, ligten wy met het ebty anker, en staken te loefwaard op; doch twee uren daarna, werden wy, door eene opkomende dikke mist, genoodzaakt by te draaijen, dewyl wy ons op onze peilingen niet verlaten durfden tusschen verscheide blinde klippen heen te stuuren, welke zich te wederzyde van de engte bevonden, welken wy moesten door varen. Den volgenden morgen, zynde Maandag den 14., begonnen wy, zoo haast het van ebbe was, en de mist eenigzins opklaarde, weder anker te ligten; 'er was weinig of geen wind, zoo dat wy de Boots vooruit zonden om ons te boegzeeren; dan, om tien uren kreegen wy den wind en het ty zoo sterk tegen ons uit Zee, dat wy nogmaal verplicht werden voor anker te komen in dertien vadem Water. Het overige van dien dag bleven wy daar liggen, terwyl de wind zeer styf den mond van de baai in woei. Tegen den avond was de lucht ongemeen wolkig en duister, en de wind zeer onbestendig.

Op den 15., werden wy, reeds voor het aanlichten van den dag, verschrikt door een rommelend geluid, gelyk aan

Mmm 3.

dat

VI.
BOEK.
1779.
Juny.

VI. dat van eenen zwaren donder, die zich van verre doet hoo-
 BOEK. ren, en met den dagenraad bevonden wy, dat onze Sche-
 1779. pen zoo aan de zyden als op het Dek ter dikte van bykans een
 Juny. duim bedekt waren met eene fyne stof als Ameril. De lucht
 was ten zelve tyde vol van deze zelfstandigheid, en werd
 daardoor als verduisterd; naar den kant des vuurspuwenden
 Bergs, welke ten Noorden van de Haven is, vertoonde de
 Hemel zich ongemeen zwart en dik, zoo dat wy bezwaarlyk
 den romp des Heuvels konden onderscheiden. Tegen den
 middag en gedurende den ganschen namiddag, vermeerderde
 de kracht der uitbarstingen, waarop eene storting volgde van
 uitgebrand gruis, zoo grof als erwten, en zelfs als Hazel-
 noten; onder dit gruis waren ook kleenesteenen, welke door
 't vuur geene verandering scheenen ondergaan te hebben.
 Vreeslyke donderslagen lieten zich in den avondstond hoo-
 ren, vergezeld van flikkerende Blixemstralen, welke bene-
 vens de donkerheid der lucht, en de zwavelächtige dampen,
 eene allerslykste vertooning maakten. Wy bevonden ons
 op dien tyd op den afstand van ongeveer agt Zeemylen van
 den voet des Bergs.

Op den 16., ligten wy, met het aanbreeken vanden dag,
 onze ankers om uit de baai te zeilen; doch flapte wind en
 een dwarslopend ty noodzaakten ons de Booten uittezetten
 om onze Schepen te boegzeeren, en daar door te beletten,
 dat wy niet aan den Oost-Wal gedreeven werden. Om
 twaalf uren waren wy zes Engelsche Mylen van land af, in
 eene diepte van drie en veertig vademen Water, over een
 bodem van kleen gruis, van dezelfde soort als by de laatste
 uitbarsting des brandenden Bergs op onze Schepen was ge-
 vallen.

De landstreek maakte thans eene gansch andere vertooning
 als by onze eerste aankomst. De Sneeuw, behalven die,
 welke op de toppen der hoogste Bergen overbleef, was ver-
 dweenen; en de zyden der Heuvelen, welke op verscheide
 plaatzen met hout bedekt waren, vertoonden een allerschoonst
 groen.

Kapitein Clerke's oogmerk was de Kust van Kamtschatka

VI.
BOEK.
1779.
Jany.

zoo dicht langs te zeilen, als het weder wilde gehengen, ten einde de ligging van dezelve te bepalen. Wy bleeven derhalven Noord-Noord-Oost aansteeven, met veranderlyke winden, tot den 18., toen wy den brandenden Berg nog verbazend veel rook zagen opgeeven. Op den afstand van twaalf Engelsche Mylen van de Kust, konden wy, met een lyn van honderd vyftig vadem, geen grond peilen.

Op den 18., woei het sterk uit den Zuiden; de lucht betrok en werd nevelachtig; weshalven wy het onvoorzichtig oordeelden voor het tegenwoordige langer in 't gezicht van 't land te blyven. Wy hielden daarom af, doch bleeven de strekking van de Kust, zoo als dezelve in de Russische kaarten word afgebeeld, volgen. Om elf uren, even voor dat wy het land uit het gezicht verloor, hadden wy Cheepoonskoi Nofs, zoo als het de Russen noemen; zeven of agt Zee-mylen van ons af, strekkende Noord-Noord-Oost.

Den 20., het weder al vroeg in den morgen opgehelderd zynde, hielden wy weder op 't land aan, en zagen het binnen een uur, voor ons uit, strekkende van Noord-West tot Noord-Noord-Oost, op den afstand van omtrent vyf Zee-mylen. Het Noorder gedeelte gisten wy Kronotskoi Nofs te zyn; deszelfs ligging, in de Russische Kaarten, ten naasten by overeenstemmende met onze berekening, met betrekking tot de breedte, welke was 54 gr. 42 min. Noord; doch ten opzichte der lengte verschilden wy verbazend veel van hen; want zy plaatzen het op 1 gr. 48 min. ten Oosten van Awatska, en, volgens onze berekening, is het 3 gr. 34 min. ten Oosten van die plaats, of 162 gr. 17 min. ten Oosten van Greenwich. Het land, omstreeks deze Kaap, is zeer verheven, en de binnenlandsche Bergen waren, thanster tyd, met sneeuw bedekt. Langs de Kust vernamen wy niets dat naar een baai of inham geleeke; het land breekt eensklaps af in steile klippen.

Wy hadden niet lang een gezicht van dit land gehad, of de wind begon styf uit het Zuid-Westen opteblazen, en bragt een dikke mist mede, welke ons verplichtte Noord-Oost ten Oosten aftehouden. Omtrent den middag klaarde de

VI.
BOEK.
1779.
Juny.

de Mist op, en wy rigtten onzen koers weder naar 't land, verwagtede Kamtschatskoi Nofs optedoen, het welk wy, op den 21., met het aanbreeken van den dag, te zien kregen. Doch een Zuid-Westen Wind, van land afwaaijende, belette ons zoo naby de Kust te komen, om derzelver strekking te bepalen, of eene beschryving te geven van derzelver voorkomen. Om twaalf uren waren wy op 163 gr. 50 min. Ooster lengte en op 55 gr. 52 min. Noorder breedte, strekkende het uiterste van 't Land, Noord-West ten Westen $\frac{1}{4}$ West- en Noord- ten Westen $\frac{1}{4}$ West. Het naaste daar wy by waren, was op 24 Engelsche Mylen afstand.

Toen wy 's avonds om negen uren zes Engelsche Mylen digter by de Kust genaderd waren, scheen dezelve ons toe een Schier-Eiland te zyn, met een grooten uithoek, en zich elf of twaalf Zee mylen uittestrekken, in eene bykans Noord en Zuidelyke rigting. De grond is vlak en van eene middelmatige hoogte; de Zuidelyke uithoek eindigt in eene laage schuinsche punt; die, van den Noordkant, vormt een steile stompe Kaap, en tuschen deze uithoeken, tien of twaalf Engelsche Mylen ten Zuiden van de Noordelyke Kaap, is eene zeer groote opening in 't land; aan beide kanten van deze opening is het land laag. Eene opmerkelyke Heuvel, naar een Zadel gelykende, verheft zich achter die opening, en een keeten hooge Bergen, met Sneeuw bedekt, loopt langs de rug van 't gansche Schier-Eiland. Volgens verscheide naauwkeurige waarnemingen is deze Zuidelyke Kaap gelegen op 56 gr. 3 min. Noorder breedte, en op 163 gr. 20 min. Ooster lengte. Ten Zuiden van dit Schier-Eiland stort de groote Rivier Kamtschatka in Zee.

Het jaargetyde te ver verlopen zynde voor ons, om eene naauwkeurige afteekening te maken, van de Kust van Kamtschatka, was Kapitein Clerke's oogmerk, om in onze vaart naar de straat van Behring, voornamentlyk de liggingen van de uithoeken der Kust te bepalen. Wy stevenden, om die reden, dwars door een ruime baai, geteekend tuschen Kamtschatskoi Nofs en Olutorskoi Nofs, met oogmerk om in 't gezicht van de laatste te komen, welke door de Russische Landbe-

VI.
BOEK.
1779.
Jany.

befchryvers verbeeld word als den uiterften hoek van Kamtschatka, en de Zuiderlyke grenspaal van het land der Koriaos.

Op Dingsdag, den 22., zeilden wy voorby een dooden Walvisch, welke een verschrikkelyken stank van zich gaf, die wy reeds op den afstand van drie of vier Engelsche Mylen gewaar werden. De romp was bedekt met een onëindig aantal Meeuwen, Storm-Zwaluwen en andere Keerkring-Vogelen, die zich met dit stinkende aas vergastten. Op den 24., vestigde zich de wind, welke gedurende de drie vorige dagen geen streek had gehouden, in 't Zuid-Westen, aanbrengende helder weder, met het welk wy Noord-Oost ten Noorden koers hielden, de baaidwars door, zonder land in 't gezigt te hebben. Op dezen dag zagen wy een groot aantal Meeuwen, en de manier van spyzigen des Strontjagers walgde ons.

Op den 25., toen wy ons, om een uur na den middag, op de Noorder breedte van 59 gr. 12 min. en op de Ooster lengte van 168 gr. 35 min. bevonden, kwam 'er een zwaare mist op, juist als wy meenden op 't punt te staan om Olutorskoi Nofs in 't gezigt te krygen, welk, indien het door *Muller* wel geplaatst is, op 59 gr. 31 min. breedte, en op 167 gr. 36 min. lengte ligt, en dus slechts een dozyn Zeemylen ver van ons kon af zyn, op welken afstand wy gemaklyk een eenigzins hoog liggend land met het oog konden bereiken. Wy konden thans, met een lyn van hondert zestig vademen, geen grond peilen.

De mist blyvende aanhouden, belette ons nader by land te komen, en om vyf uren stuurden wy Oost-ten Noorden, het welk een weinig Oostelyker is dan de Russische kaarten de krimpung der Kust van Olutorskoi Nofs stellen. Den volgenden dag kreegen wy een frische koelte uit den Zuidwesten, welke tot 't middags van den 27. bleef aanhouden, toen wy, het weder opklaarende, Noordwaards hielden, met oogmerk om in 't gezicht van 't land te komen. Te dien tyd waren wy op de Noorder breedte van 59 gr. 49 min. en op 175 gr. 43 min. Ooster lengte. Alhoewel wy, in den

Nnn

og-

VI.
BOEK.
1779.
Juny.

ogtenstond, eenige Kropgansfen zagen, welke men meend dat zich nooit ver van land verwyderen, zagen wy echter gedurende den ganschen dag, geen schyn van 't zelve. Doch den volgenden morgen, omstreeks zes uren, bespeurden wy land in 't Noord-Westen. De Kust deed zich Heuvelachtig en als tamelyk hoog op; maar, landwaards in, bemerkten wy veel hooger gebergte. De Sneeuw, hier en daar, by vakken, verspreid liggende, zonder dat wy eenig hout konden bespeuren, gaf aan het land een bar en onvruchtbaar voorkomen.

Om negen uren, waren wy tien of elf Engelsche Mylen van de Kust, welker Zuidelykste uithoek West-ten Zuiden strekte, op den afstand van Zes Zeemylen, waarna de Kust naar 't Westen scheen te neigen. Deeze uithoek, op de Oosterlengte van 174 gr. 48 min. en op de Noorder breedte van 61 gr. 48 min. gelegen, is volgens de Rusfische kaarten niet ver van den mond der Rivier Opuka. De Noordelykste Kust strekte ten zelve tyde Noord-ten Westen; tuschen welke en een Heuvel, Noord-West ten Westen $\frac{1}{4}$ West strekkende, de Kust naar 't Westen scheen te buigen, en een diepe baai te vormen.

Omrent agt Engelsche Mylen van land, bespeurden wy eene sterke rafeling, weshalven wy, uit vrees van ondieptens te ontmoeten, onzen koers naar 't Noord Oosten stelden, het langs de Kust houdende. Het diep lood gaf viertwintig vademmen Water en een bodem van grind zand. Hieruit maakten wy op, dat de boven gemelde rafeling veroorzaakt werd door een ty, als toen naar 't Zuiden loopende. Op den middag waaren wy tegen over het laage land, het welk wy thans zagen de beide uithoeken aan malkaar te verëenigen, waar wy te voren meenden een diepe baai te ontdekken. De Kust buigt een weinig naar 't Westen, en heeft een kleenen inham, welke misfchien de mond van eene geringe Rivier is. Wy bevonden ons thans op de Noorder breedte van 61 gr. 56 min. en op 175 gr. 45 min. Oosterlengte.

Den ganschen agtermiddag bleven wy langs de Kust ste-
ve-

men meend
wy echter
ve. Doch
beurden wy
Heuvelach-
, bemerk-
er en daar,
eenig hout
vruchtbaar

che Mylen
ten Zuiden
na de Kust
ek, op de
er breedte
aarten niet
ordelykste
; tusfchen
n $\frac{1}{2}$ West
en, en een

urden wy
n ondiep-
osten stel-
gaf vier-
ind zand.
eling ver-
n loopen-
age land,
alkaar te
e baai te
sten, en
van eene
Noorder
. Ooster

Kust ste-
ve-

venen, op den afstand van vier of vyf Zeemylen, met een koelte uit het Westen, en in regelmatige dieptens van agt en twintig tot zes en dertig vademen Waters. De Kust had een bar en onvruchtbaar voorkomen, en landwaards in waren zeer hooge Bergen, welker toppen van de Wolken omvangen werden. 's Avonds, om agt uren, meenden sommigen van ons Volk land te zien, Oost- ten Noorden, waarop wy Zuid Oostelyk aanstevenden, doch het gewaande land was slechts een nevelige bank. Omtrent middernacht zagen wy een Kaap Noord-Oost : Oost, welke wy gisten St. Thadeus-Nofs te zyn, bezuiden van welke het land naar 't Westen buigt, makende een diepe bogt, waar, volgens de Russische Kaarten, de Rivier Katirka zich ontlast.

Den 29 en 30. zagen wy een aantal Walrusfen, Walvischen, en Robben, als mede Fregat-Vogels, Meeuwen, Zee-Papagaijen, Zee-Hennen, en anderen. Wy hadden stil weder, van 't welk ons Volk zich bediende, om te Visfchen; ook vingen onze lieden overvloed van uitmuntende Kabeljaauw. Wy peilden van vyf en zestig tot vyf en zeventig vademen Waters.

Op den 1 July, vonden wy dat het Schip Noord-ten Oosten afdreef, het welk meer toegeschreven werd, aan een Zuidelyke zwelling dan aan de kracht eens stroomfs. De wind tegen den avond opstekende uit den Zuid-Oosten, hielden wy Noord-Oosten naar den uithoek, door Behring Tschuhotskoi Nofs geheten. Deeze Kaap, en St. Thadeus Nofs maken de Noord-Oostelyke en Zuid-Westelyke uithoeken van den uitgestreken Golf van Anadia, in welks boezem de Rivier van dien naam zich ontlast, scheidende het land der Tschutski van dat der Koriac's.

Op den 3. July, op den middag, bevonden wy ons op 63 gr. 33 min. Noorder breedte en op 186 gr. 45 min. Ooster lengte, één uur daar na ontdekten wy Tschukotskoi Nofs, strekkende Noord $\frac{1}{2}$ West, op den afstand van dertien of veertien Zeemylen. Tegen den avond zagen wy het Eiland St. Laurens, in de strekking van Oost $\frac{1}{2}$ Noord, en nog een ander Eiland, het welk wy ons verbeeldde te liggen, tusfchen St. Laurens en Andersons Eiland, omtrent agttien Engelsche My-

VI.
BOEK.
1779.
July.

July.

VI.
BOEK.
1779.
July.

len Oost-Zuid-Oost van 't eerste. Dewyl wy geene zekere kennis van dit Eiland hadden, was Kapitein Clerke genegen hetzelfde van nader by te beschouwen, weshalven wy onmidlyk de steven daar heen wendden, doch ongelukkig konden wy het Eiland St. Laurens niet te boven komen, zoo dat wy verplicht waren, het weder voordien wind te laten loopen, endie Eilanden te lywaard voorby te zeilen. Deze Eilanden als mede het land, aan de Tschukoi Nofs grenzende, waren met Sneeuw bedekt, en deden zich allerakeligst voor. Wy werden verzelt van allerlei zoort van Zee Gevogelte, en zagen eenige Zeehennen en kleen gekuifde Valken. Naardemaal de lucht nevelachtiger werdt, raakten wy buiten 't gezicht van land, tot maandag den 5., toen wy het, zoo wel ten Noord-Oosten als ten Noord-Westen, weder te zien kreegen. Wy waren thans op 189 gr. 14 min. Ooster lengte, en op 65 gr. 24 min. Noorder breedte. Dewyl nu de Eilanden van St. Diomedes, welke in Beerings straat liggen, tuschen de beide vastelanden van Asia en America, door ons, voorleden jaar, bepaald waren, gelegen te zyn op 65 gr. 48 min. Noorder breedte, wisten wy niet op wat wyze het Land naar 't Noord-Oosten over een te brengen met de ligging dezer Eilanden. Wy hielden derhalven op 't land aan, tot drie uren in den namiddag, wanneer wy ons op den afstand van vier Engelsche Mylen van het zelve bevonden, en ontdekkende het twee Eilanden te zyn, waren wy tamelyk wel overtuigt dat het dezelfde waren; dan daar het weêr mistig bleef, hielden wy het, ten einde van onzen stand zeker te zyn, naar de Asiatische Kust, tot omtrent zeven uren des avonds; toen wy slechts twee of drie Zee-Mylen van de Oostelyke Kaap van dat vaste land af waren.

Deze Kaap is een verheven rond voorland dat zich omtrent vyf Engelsche Mylen van 't Noorden naar 't Zuiden uitstrekt. Het vormt een Schier-Eiland, het welk aan 't vasteland gehegt is door een smalle landengte van laag land. De Kust doet zich stout op, en drie hooge, spitzige Rotzen vertoonen zich in 't Noorder gedeelte. Het was thans met Sneeuw bedekt, en het strand met ys bezet. Wy zagen nu duidelyk dat

dat een sterken stroom, naar 't Noorden, by ons eene misrekening, van twintig Engelsche Mylen had veroorzaakt.

Thans zeker zynde op wat hoogte wy waren, stuurden wy Noord ten Oosten. Des avonds ten tien uren, het weder ophelderende, zagen wy, op het zelfde oogenblik, de aanmerkelyke hooge Berg naby Kaap Prins van Wallis aan de Kust van Noord-Amerika, en de Oost-Kaap van Asia met de beide Eilanden van St. Diomedes tusfchen beide gelegen. Gedurende dezen dag zagen wy verscheide groote witte Meeuwen, en een groot aantal kleene Vogels van de soort der Valken. De bek van deze laatsten was zaamgedrukt en groot in evenredigheid van het lighaam des Vogels; de kleur was donker bruin of liever zwart, de borst witachtig, en naar den onderbuik van eene roode brüine verf.

Op den 6., bevonden wy ons op de Noorder breedte van 67 gr. en op 191 gr. 6 min. Oosterlengte. Alreeds veele groote stukken ys aangetroffen, en opgemerkt hebbende, dat het ys zich op verscheide plaatzen aan den vasten wal van Asia zette, verwonderden wy ons niet, om drie uren, aan een groot ysveld te komen, dat zich naar 't Westen uitstreckte. Dit verschynzel benam ons veel van de hoop van de reis verder Noordwaards voortzetten dan het jaar te voren. Het stille weder deedt ons in den achtermiddag de Booten in 't water brengen om jacht op Walrusfen te maken, van welken wy eene groote meenigte op de losse ysfhotzen zagen, doch die zoo ongemeen schuw waren, dat ons Volk dezelve nooit onder bereik van 't schot konden krygen, zich altoos te water begevende, alvorens zy op een behoorlyken afstand konden genaderd worden.

De Boots weder binnen genomen hebbende, tegens den avond, stевenden wy Noord-Oostwaards op, met eene frische koelte uit den Zuiden, tusfchen de breedten van 68 en 69 gr., welk vaarwater wy, het jaar te voren, uit hoofden van het mistige weder, geene gelegenheid gehad hadden te onderzoeken. In deze poging werden wy weder eenigzins te leur gestelt: want den 7., omtrent zes uren des

IV.
BOEK.
1779.
July.

VI. **BOEK.** 1779. *July.* morgens, werden wy tegen gehouden door een groot **ys-**veld, dat zich van 't Noord-Westen tot het Zuid-Oosten uitstreckte; niet lang daar na wierd de lucht aan de kimmen helder, en toen zagen wy, op den afstand van omtrent tien Zeemylen, de Amerikaansche Kust, strekkende van Noord-Oost ten Oosten tot Oost, tusfchen de breedte van 68 gr. en 68 gr. 20 min. Het ys niet bultig zynde, waren wy door 't heldere weder in staat, zeer wyd over het zelve heen te zien. Deze gansche ys vlakke vertoonde zich als één vast lighaam, daar geen schyn van ontdooijing op plaats had, en dat zich aan 't land had vastgezet.

Het opkomende mistige weder benam ons het gezicht van 't Land, en dewyl het niet mogelyk was nader aan het zelve te komen, stevenden wy Noord-Noord-West, digt langs den Zoom van 't ys, en tegen den middag deszelfs Westerlyken uithoek om gezeild hebbende, bevonden wy, dat het, ten naasten by, naar 't Noorden krimpde. Wy rekenden thans op 192 gr. 34 min. Ooster lengte en op 68 gr, 22 min. Noorder breedte te zyn. Wy bleeven dien dag langs den yskant Noord-Noord-Oost voortstevenen, en zeilden zomtyds door losse stukken, welke van het groote waren afgescheiden, en tegen welken, niet tegenstaande onze uiterste oplettendheid en zorgvuldigheid, onze Schepen hevig aanstootten. Om agt uren, in den avond, pasfeerden wy eenig dryvend hout. Om middernacht schoot de wind naar 't Noord-Westen, en wy hadden gestadige buijen van Sneeuw en Regen. De Thermometer was nu gevallen van 38 op 31 gr.

Den volgenden morgen, om vyf uren, de wind naar 't Noorden schietende, konden wy het niet langer over denzelfden boeg houden, uit hoofde van het ys, maar vonden ons genoodzaakt naar 't Westen te stevenen. Wy peilden thans 19 vademmen water, welke diepte, vergeleken met onze aanmerkingen over de peilingen van 't voorleden jaar, ons deed verönderstellen, dat wy thans niet boven de zes of zeven Zeemylen van de Kust van Amerika konden afzyn; doch ons uitzicht kon, uit hoofde van een zwaren Sneeuw, bui,

bui, op lang na zoo ver niet reiken. Op den middag bevonden wy ons op 69 gr. 21 min. Noorderbreedte, en op 192 gr. 42 min. Oosterlengte.

Om twee uren, in den namiddag, helderde het weêr op, en wy bevonden ons dicht by een uitgestrekt ysveld, het welk wy van de top der mast zagen dat uit verscheide vaste stukken ys bestond, welke zich aan den buitenkant verëenigden, maar binnenwaards open water vakken hadden, in welke eenige ysfcholzen dreeven: het ys strekte zich uit van West-Zuidwest tot Noord-Oost ten Noorden. Wy stuurden Zuidwaards, langs den kant van 't ys, om in open water te komen, want de sterke Noorde winden hadden zoo veel losse stukken afgedreeven, dat wy voor eenigen tyd in het ys als bezet waren, en buiten staat om te beletten, dat onze Schepen verscheide keeren tegen de zwaare ysfcholzen stieten.

Op Vrydag den 9., woei het styf door, uit den Noord-Noord-Westen, verzeld van Sneeuw en Sneeuw-regen. Op den middag stond de Thermometer op 30 gr. Wy hielden onzen koers West-Zuid-West, en zeilden zoo dicht aan 't vaste ys, als wy eenigzins konden; doch wy hadden het ongeluk om door het dryf ys onze looze kiel te beschadigen, en een gedeelte van de dubbeling aan de boeg afgeschuren. Zeer dikwyls ontvingen onze Schepen geweldige schokken, welke met zeer veel gevaar verzelt gingen. Ten naasten by veertig Zee-Mylen naar 't Westen voortgezeild hebbende, langs den kant van 't ys, zonder eenige opening of eene open Zee buiten het zelve, naar 't Noorden te ontwaren, hadden wy geen vooruitzicht, om voor het tegenwoordige verder Noordwaards te komen. Kapitein Clerke besloot derhalven Zuid- ten Oosten te stevenen, de eenige strek, welke vry van ys was, en een verder gevordert jaargetyde aftewagten, alvorens eenige verdere pogingen te doen om door 't ys te komen. Den tusfchen tyd meende hy te besteden in 't opnemen van de St. Laurens baai en van de Kust ten Zuiden derzelve gelegen; dewyl het een groote troost zyn zoude, ingevalle wy door het ys verdere schade leden, zoo nabij

VI.
BOLK.
1779.
July.

VI.
BOEK.
1779.
Mey.

by eene Haven te zyn. Ook waren wy teffens verlangende de Tschutski andermaal te bezoeken, vooral zints de berichten van Majoor Behm wegens hen bekomen. Ingevolge dezer bepalinge rigtten wy onzen koers naar 't Zuiden, tot den 10. des middags, toen wy eene aanmerkelyke meenigte dryf ys ontmoetten, de wind ons begaf, en het dood stil weder werd. Wy bevonden ons thans op 68 gr. 1 min. Noorder breedte en op 188 gr. 30 min. Ooster lengte. Des morgens hadden wy verscheid Walvischen gezien; en, in den namiddag, een groot aantal Walrusfen, op de ysbrokken, bespeurende, welke ons omringden, zetten wy de Boots uit en zonden die af, om jacht op die Dieren te maken. Onze lieden slaagden thans beter dan zy den 6. gedaan hadden, want zy keerden naar boord te rug met drie groote en één jong, hebbende daarënboven verscheiden anderen gedood of gekwetst. Zy waren by deze gelegenheid ooggetuigen van de treffendste voorbeelden van ouderlyke tederhaftigheid in deze Dieren, die, op 't aannaderen der Booten aan 't ys, derzeiver jongen onder hunne vinnen namen, en met dezelve in de Zee zогten te ontkomen. Zommigen, wier jongen gedood of gekwetst waren en boven water bleven dryven, kwamen te rug en sleepten ze naar de diepte, zomtyds op 't oogenblik dat ons Volk gereed stond dezelve in de Boot te halen; ook kon men aan het spoor, door 't bloed achter gelaten, zien dat zy dezelve al vry ver wegvoerden. Zelfs zag men dat ze zomtyds met die jongen naar boven kwamen om ze lucht te doen ademen, en dan weder onder doken met een yslyk gehuil. Het Wyfje in 't byzonder, wier jong gedood, en binnen de Boot gehaalt was, werd zoo woedende, dat zy haar beide slagtanzen van onder door den bodem van de boot heen sloeg.

Om agt uren, des avonds, kreegen wy een Oostelyk koeltje, waarmede wy bleven Zuid aan stevenen, en des middernachts kwamen wy aan verscheide uitgestrekte velden ys, door het welk wy met klein zeil, ten einde de Schepen geen schade mogten lyden, poogden heen te dringen; doch toen wy een weinig verder Zuidwaards gekomen waren, konden wy
niets

niets anders zien dan eene uitgebreide klomp vast ys, welke zich naar 't Noord-Oosten, het Zuid-Westen en het Zuid-Oosten, uitstreckte, zoo ver het oog kon reiken. Deze geduchte hinderpaal belette ons de Tschutski te bezoeken, want 'er bleef ons geen water open dan in 't Noorden; om die reden wendden wy, om drie uren des morgens van den elfden, en richtten onzen koers derwaards. Op den middag bevonden wy ons op de breedte van 67 gr. 49 min. en op 188 gr. 47 lengte.

Op Maandag, den 12., hadden wy slappe winden, en nevelachtig weder. By 't nasporen des strooms, vonden wy, dat dezelve Noord-West strekte, ter snelte van eene halve Engelsche Myl in een uur. Wy bleven met een Zuidelyk koeltje en goed weêr onzen koers Noordwaards houden, tot tien uren des morgens van den 13., toen wy ons weder digt by een vasten klomp ys bevonden, welks grenzen wy met ons gezigt van den top der mast niet konden bereiken. Dit benam ons alle hoop van verder Noordwaards te komen, waarmede wy ons echter geveleid hadden, dewyl wy bykans tien Zeemylen gevorderd waren, door een ruimte welke wy den 9, bezet vonden, met ondoordringbaar ys. Wy bevonden ons thans in 't midden van den doortocht tusschen de beide vaste landen, op de Noorder breedte van 69 gr. 37 min. Het zwaare ys strekte zich uit van 't West-Zuid-Westen naar 't Oost-Noord-Oosten.

Nademaal in dat gedeelte der Zee, waar wy ons thans bevonden, geen waarschynlykheid was om verder Noordwaards te komen, besloot Kapitein Clerke eene laatste poging te doen aan de Kust van Amerika naar Baffins baai, alzoo wy 's jaars te voren bevonden hadden, dat wy aan dien kant het verste konden komen. Diensvolgens bleven wy het overige van den dag, met een styve koelte uit den Oosten, tegen den wind opwerken. Wy zagen verscheide Malle Mukken en Pool Meeuwen, en zeilden voorby twee Boomen, die lang in 't water scheenen gelegen te hebben. De grootste was tien of elf voeten lang, en omtrent drie voeten in omtrek, doch zonder schors en takken.

VI.
BOEK.
1779.
July.

VI.
BOEK.
1779.
July.

Op den 14., bleven wy, met dik mistig weder, Oostwaards aan sturen. Den volgenden dag, de wind styf uit den Westen waaijende, en eenigzins de mist verdreven hebbende, hielden wy het terstond naar 't Noorden, ten einde het ys van nader by te zien. Het strekte zich uit van 't Noord-Noord-West tot Noord-Oost, en was hard en vast: de buitenste kanten waren gescheurd, bultig en van verschillende hoogtens; de binnenste oppervlakte was glad en effen, en naar onze gisfing agt of tien voeten boven het waterpas der Zee. Het weêr gematigt wordende, richtten wy onzen koers naar de krimpings van het ys, het welk op verscheide plaatzen ruime baaijen vormde.

Op den 16., begon de wind, des morgens, optesteken, en was, meest al, verzelt van dikke Sneeuwbuijen. Om agt uren, voor den middag, hadden wy een storm uit den West-Zuid-Westen, zoo dat wy onze marszeilen dubbel reefden; toen het weder eenigzins ophelderde, bevonden wy ons als omringd van 't ys, het welk eensklaps Zuid-Oost om gedreven was, en ons slechts eene opening in 't Zuiden liet. Wy staken derhalven by den wind naar 't Zuiden, en bevonden ons, toen ter tyd, in zes en twintig vademmen Water, en op 70 gr. 8 min. Noorder breedte; en naar onze gisfing op den afstand van vyfen twintig Zeemylen van de Kust van Amerika.

Om vier uren, in den namiddag, begon de storm zich weder te verheffen, zoo dat wy onze bramsftengeraas naar beneden haalden, het bezaans marszeil digt maakten, en het voor en groot-marszeil dubbel reefden. Om agt uren, bespeurende dat onze peilingen tot op twee en twintig vademmen water vermindert waren, het welk wy hielden voor eene aanduiding dat wy niet ver meer van de Amerikafche Kust afwaren, wendden wy en hielden Noordwaards. 's Nachts hadden wy zeer onstuimig weêr, verzelt van Sneeuw: maar 's anderen daags morgens was het helder en gematigt; om agt uren bragten wy onze bramstengraas weder voor de mast, en lieten het voor den wind, die nog uit het West-Zuid-Westen woei, afloopen. Des middags bevonden wy ons op 69 gr. 55 m. Noorder breedte en op 194 gr. 30 min. Oosterlengte.

Te-

Tegen den avond begon de wind te verflappen, en, omtrent middernacht, was het dood stil.

Op den 18., des morgens om vyf uren, vervorderden wy met eene flappekoelte, uit het Oost-Noord-Oosten, onzen tocht naar 't Noorden. Wy zagen een aantal Zee papegaijen, kleene Ysvogels en verscheide Walvisfchen, en ontmoetten veel stukken dryfhout. Om twaalf uren bevonden wy ons op de Noorder breedte van 70 gr. 26 min. en op 194 gr. 54 min. Ooster lengte. Wy peilden ten zelve tyde drie en twintig vademen Water, en het ys had eene strekking van Noord tot Oost-Noord-Oost, zynde omtrent een Zeemyl van ons af.

Om één uur, in den namiddag, ons niet ver af bevindende van eene vaste klomp ys, welke eene strekking had van Oost tot West Noord-West, wendden wy, en de wind naar 't Westen schietende, hielden wy Oost aan langs den Zoom van 't ys, tot elf uren 's avonds, toen wy, by 't opkomen van een dikke mist, en by 't afnemen der diepte, welke tot op negentien vademen verminderd was, by den wind, naar 't Zuiden hielden.

Den 19., des ochtends, om een uur, het weder opklarende, stевenden wy Noord-Oost tot twee uren, toen wy ons als in een volkomen ysbaai bevonden, welke slechts eene opening in 't Zuiden had, waarheen wy derhalven onzen koers rigtten, keerende, met goed weder en stil water, denzelfden weg te rug, dien wy gekomen waren. 't Was ons niet mogelyk verder Noordwaards te komen dan wy thans waren, zynde op de breedte van 70 gr. 33 min. en dus vyf Zeemylen bezuiden het punt, welk wy in den voorgaanden Zomer bereikt hadden. Wy stевenden nu met flappekoelten, uit den Noord-Westen, naar het Zuid-Zuid-Westen, niet ver van den rand van 't ys, het welk wy aan onze linkerhand hadden, en de ruimte besloeg tusfchen ons en de Kust van Amerika. Op den middag waren wy op de Noorder breedte van 70 gr. 11 min., en op de Ooster lengte van 196 gr. 15 min. en peilden zestien vademen water. Hier uit maakten wy op, dat de Yskaap, niet boven zeven of agt Zeemylen van ons af was; dan, schoon het weer tamelyk

VI.
BOEK.
1779.
July.

helder was, vonden wy echter den gezichteinder met eenen nevel bezet, welke ons belette die Kaap te zien.

In den namiddag vertoonden zich twee witte Beeren in 't water, waar op zommige van ons Scheeps-Volk terstond het jol uitzetten, jacht op dezelve maakten, en het geluk hadden ze beiden te dooden. De grootste, welke, naar alle waarschyntlykheid, de Moeder van de kleinste was, werd het eerst geschoten, en de kleinste zou het gemakkelijk over 't ys hebben kunnen ontkomen, had zy de oude willen verlaten, maar by aanhoudenheid herömzwemmende, werd zy insgelyks gedood. De lengte van de eerste, van den snoet tot aan het einde der staart, was zeven voeten en twee duimen; de omtrek van dezelve, by de voorpooten, was vier voet en tien duimen; de hoogte van den schoft, vier voeten drie duimen en de breedte van den voorpoot, tien duimen. In vier vierendeelen gedeelt, wogen deze in te samen vier honderd zes en dertig ponden. De vier kwartieren van de kleinste wogen twee honderd zes en vyftig ponden.

Deze dieren verschaften ons eenige malen versch vleesch, 't is waar, het vleesch had een sterke vischsmak, maar overtrof oneindig dat der Walrusen, het welk nogthans by overreding ons Volk weder smakelyker gemaakt werd, dan onze gezoutte Scheepskost.

Op Dingsdag den 20., het ys voor eenigen tyd door een zwaare mist uit het oog verloren hebbende, kreegen wy het, by 't ophelderen van 't weer, op nieuw te zien, naar het Zuid-Zuid-Oosten; terstond daar op staken wy by den wind op het zelve aan, verwagtede de Kust van Amerika te ontdekken, naar het Zuid-Oosten, zoo als wy tuschen tien en elf uren deden. Op den middag waren wy op de breedte van 69 gr. 33 min. en op de lengte van 194 gr. 53 min. Wy peilden negentien vademen water. Wy zagen het land op een afstand van agt of tien Zeemylen, strekkende van Zuid-ten Oosten tot Zuid-Zuid-West half West, zynde het zelfde, 't geen wy het jaar te voren gezien hadden, doch thans was het met meer Sneeuw bedekt dan toen ter tyd, ook scheen het ys aan de Kust vast te zitten. In den na-
mid-

VI.
BOEK.
1779.
July.

middag bleeven wy door een Zee van los ys zeilen, en hielden, zoo veel de wind, welke uit het Oost-Zuid-Oosten woef, zulks wilde gehengen, op het land aan. Om agt uren, des avonds, kwam 'er een dikke mist op, en de wind verslapte. Eene rafeling in 't water bespeurende, toetsten wy den stroom en bevonden dat dezelve naar 't Oost-Noord-Oosten liep, met eene kracht van een Engelsche Myl in een uur: wy besloten derhalven, het gedurende den nacht voor den wind te laten afloopen, ten einde denzelven dood te zeilen, en de groote yschollen, welke ons naar de Kust dreeven, weerstand te bieden. Den volgenden morgen wendden wy het nogmaals naar de Kust van Amerika, welke wy op den afstand van negen of tien Zeemylen in 't gezicht kreegen; doch in weerwil van alle onze pogingen werden wy kort daar aan door het ys gestuit en verplicht langs den ys Zoom onzen koers naar 't Westen te rigten. Wy bevonden ons toen op de Noorder breedte van 69 gr. 34 min. en op de Oosterlengte van 193 gr. in de diepte van 24 vadem water.

Door een uitgestrekt Veld van vast ys te leur gesteld in alle onze pogingen om nader aan land te komen, moesten wy van alle hoop op eenen Noord-Oostelyken doortocht naar Groot-Brittanien afzien. Kapitein Clerke het niet mogelyk vindende om de Amerikaansche Kust verder Noordwaards op te bereiken, en oordeelende het zeer onwaarschynlyk te zyn, dat zulk eene verbazende meenigte van ys zou kunnen versmelten, binnen die weinige weeken, welke den Zomer nog overbleeven, achtte het best naar de Kust van Asia overtesteken, en pogingen te doen om aldaar eene opening te vinden, door welke hy verder naar 't Noorden konde komen, of te zien wat aan die Kust anders zou kunnen verrigt worden, alwaar hy hoopte beter te zullen slagen. Ingevolge van dit besluit, steevenden wy West-Noord-West, door eene groote meenigte los ys: om tien uren, des avonds van den 21., zagen wy, door de mist heen, het hoofd ys regt voor ons uit en digt by ons, en niet geerne Zuidwaards steevenende, zoo lange wy zulks met mogelykheid konden vermyden, hielden wy, met eenen Oostelyken wind, een Noor-

VI.
BOEK.
1779.
July.

der koers; doch by 't ophelderen van 't weêr, ons omcینگeld ziende door een uitgestrekt ysveld, en geen opening dan in 't Zuid - Zuid - Westen, wendden wy den steven derwaards, ten einde buiten het ys te geraken. Op den 22., raakten wy, des namiddags, weder in 't ys, het welk zich Noord - West en Zuid - West uitstreckte en ons noodzaakte Zuidwaards te stevenen, om het zelve te ontwyken.

Het zal niet onvoeglyk zyn hier aantemerkten, dat wy, zints den 8 July, twee maalen deze Zee over en weder gevaren hadden, in den zelfden koers bykans als die, welke wy nu laatst hielden; dat wy, by den eersten overtocht, buiten staat waren om zoo ver naar 't Noorden te vorderen als by den tweeden overtocht, toen wy agt of tien Zeemylen verder kwamen. Dat wy by den laatsten overtocht weder een vast ysveld ontmoetten, het welk, over 't geheel, omtrent vyf Zeemylen zuidelyker lag dan op den voorgaanden overtocht. Een overtuigend bewys derhalven, dat de groote vaste ysvelden, door ons gezien, van plaats veranderen of afnemen; uit dit alles is echter met geen grond te verwagten, dat men zelfs by gunstiger jaargetyden veel hooger Noorderlyke breedten zou kunnen bereiken.

Omtrent zeven uren, des avonds, stelden wy, met nevelachtig weder, doch zonder ys te zien, onzen koers naar 't Westen; dan, tusfchen agt en negen uren, de nevel optrekende, bevonden wy ons zelve in 't midden van los ys, en niet ver van het vast ys. Wy deden derhalven ons best om tegen den wind, die nog uit den Oosten woei, optesteken, ten einde uit het losse ys te geraken, het welk thans, door den wind, met zulk eene meenigte op ons werd aangedreeven, dat wy zeer groot gevaar liepen om door het zelve ingesloten te worden.

Den volgenden morgen hadden wy slechts weinig open water, waar in wy heen en weder zeilden, en 't welk hand over hand verminderde. Na ten langen lesten alle krachten ingespannen te hebben om uit het los ys te geraken, waren wy genoodzaakt, om ons een doortocht te baanen naar 't Zuiden, daar wy tusfchen zeven en agt uren in slaagden, doch niet zonder de Schepen aan eenige hevige schokken

VI.
BOEK.
1779.
July.

ken bloot te stellen; ook werd de Discovery, om elf uren, toen zy zig bykans uit het ys geworsteld had, zoodanig omsingelt van verscheide groote ysklomp, dat zy eensklaps in haar vaart gestuit, te lywaard afgedreeven, en op zyde overgeworpen werd, op den rand van een groot ysveld, daar de Zee te loefwaard open zynde de slag van 't water haar geweldig tegen aan bonste. Deeze ysklomp werd ten langen lesten zoo verre gebroken of verplaatst, dat het Scheeps-Volk gelegenheid had, eene andere poging te doen ter redding; dan, het Schip ongelukkiglyk geen vaart genoeg kunnende krygen, om zich te laten stuuren, verviel voor de tweede maal te lywaard tegen een ander zwaar stuk ys, alwaar het door de hooge Zee veel gevaar liep, weshalven het Volk geen kans ziende om 't Schip uit het ys te redden, alles inspande om het zelve in eene kleene opening te brengen, vervolgens de zeilen digt en het Schip, met yshaken, vast maakte.

In dezen gevaarlyken toestand zagen wy dat Schip, op den middag, op den afstand van omtrent drie Engelsche mylen van ons, in eene Noord-Westelyke rigting; terwyl door een styve koelte uit het Zuid-Oosten meer ys naar het Noord-Westen gejaagt, en den grooten hoop ys, welke tusfchen ons beiden lag, vermeerdert werd. Wy waren thans op de breedte van 69 gr. 8 min. en op 187 gr. lengte, en peilden agt en twintig vademen water. Ter vermeerdering der beängstheid, welke wy voor Schip en Volk by ons voelden opkomen, verloren wy, tusfchen vier en vyf uren, in den achtermiddag, door eenen opkomenden dikken nevel, de Discovery uit het gezicht. Om echter onze tochtgenooten allen mogelyken bystand te verleen, hielden wy, zoo digt mogelyk, aan het ys langs. Om zes uren, de wind Noord schietende, hoopten wy dat het ys zou afdryven, en het Schip het gevaar ontkomen; dan dewyl wy onzeker waren in welken toestand het zich zelve, in dit geval, mogt bevinden, deden wy ieder half uur een schoot, ten einde niet van malkanieren afraken. Om negen uren begon onze vrees eenigzins te verminderen, toen wy onze schooten hoorden

VI.
BOEK.
1779.
July.

den beäntwoorden, en kort daar aan malkanderen verpreijende, vernamen wy dat, op het v.anderen van den wind, het ys had beginnen te scheiden, waaröp zy alle Zeilen bygezet hadden, om zich een weg door het losse ys te banen. De Discovery had, intusfchen, vry wat van haar boeg dubbeling afgeschuurt, en was zeer lek geworden door het geweldig stooten tegen den kant van 't ys.

Op Saturdag den 24., hadden wy styve koeltens uit den Zuid-Westen, met nevelächtig weder; tot elf uren, voor den middag, hielden wy een Zuid-Oostelyken koers, toen wy in onzen vaart op nieuw gestuit werden, door een meenigte los ys, het welk zich van Noord-Noord-Oost tot Zuid-Zuid-West uitstreckte, en aan welk wy geen einde zagen. Om die reden bleven wy tegen den wind op weken, en bevonden ons, om twaalf uren, op 68 gr. 53 min. Noorder breedte en op 188 gr. Ooster lengte. Om vier uren, in den achtermiddag, werd het dood stil, en de Boots werden uitgezet om jacht te maken op Walrusfen, die zich in verbazende groote kudden, aan alle kanten vertoonden. Ons Volk doodde tien dezer Dieren, dewelke zoo veel waren als wy voor onze mondkost en lamp olie noodig hadden of gebruiken konden. Den 25., des morgens, om vier uren, zagen wy een open Zee, naar 't Zuid-Oosten, werwaards wy onzen koers, door 't losse ys, rigtten; om zes uren raakten wy buiten het ys, en bleven het overigen van den dag Zuid-Oost stevenen, zonder eenig ys te zien. Den volgenden morgen, om tien uren, vertoonde zich het ys op nieuw, strekkende van Noord-West tot Zuid. Het was los ys, en werd, door den wind, naar 't Noorden gedreven. Het overige van den dag, tot 's middags van den 27., bleven wy heen en weder zeilen, om verscheiden groote stukken ys te vermyden. Wy bevonden ons, dien dag, op de Noorder breedte van 67 gr. 47 min. en op 188 gr. Oosterlengte.

Ten twee uren, nadenmiddag, kregen wy, in het Zuid ten Oosten, het vaste land in 't gezicht; en van den middag, tot vier uren, Zuidwest gehouden hebbende, werden wy van losse ys schotzen omringt, en zagen van verre het ysveld,

VI.
BOEK.
1779.
July.

veld, strekkende Noord ten Westen, en Zuid ten Oosten, zoo ver het oog kon reiken; aan geene zyde van het zelve ontdekten wy de Kust van Asia, in de streek van Zuid en Zuid ten Oosten.

Het thans noodzakelyk wordende een besluit te nemen wegens den koers, welken wy in 't vervolg stonden te houden, vaardigde Kapitein Clerke een Boot af, naar de Discovery, om een omstandig onderzoek te doen wegens de schade, door dat Schip bekomen. De Boot kwam 's avonds te rug met bericht van Kapitein Gore, en van de timmerlieden van beide Schepen, dat 'er drie weken zouden verëischt worden om de bekomenne schade te herstellen, weshalven het best zou zyn, hoe eerder hoe liever, naar eene goede Haven om te zien. Dewylj wy het nu even ondoenlyk vonden, verder Noordwaards optezeilen, als digter aan een der beide vastelanden te naderen, weerhouden wordende door onafmeetelyke ysvelden, oordeelden wy het zoo onbestaanbaar met onzen plicht, de Schepen aan verdere gevaren blootstellen, als vrugtloos ten aanzien van het oogmerk onzer reize, eenige verdere pogingen ter ontdekkinge eenes doortochts te doen; dit, gevoegd by de vertoogen van Kapitein Gore, deedt Kapitein Clerke besluiten geen meer tyds te spillen, in 't geene hy beschouwde als onmogelyk te volvoeren, maar liever naar de baai van Awatska te stevenen, om aldaar onze schadens te herstellen, om voor het invallen van den winter de Kust van Japan te bezoeken en optenemen.

Zo rasch het besluit van Kapitein Clerke bekend werd, zag men de vreugde op elks gelaat ten duidelyksten doorstralen. Wy waren allen wars van eene zoo gevaarlyke Zeereize, waaröp de kloekste volharding geen het minste vooruitzicht van te zullen slagen was overgelaten. Wy keerden derhalven na eene afwezigheid van drie jaaren onze oogen t'huiswaards, met zoo veel genoegen en voldoening, dat wy, ondanks de lange en moeilyke reis, welke ons nog te doen stond, eene blydschap gevoelden, als of wy Lands-End in 't gezigt hadden.

Op den 28. , nog steeds in 't gezicht van de Kust van

Ppp

Asia

VI. *Asia* zynde, werkten wy, met eene styve koelte, uit den
 BOEK. Zuid-Oosten, tegen den wind op. Om vier uren, des mor-
 1779. gens, hadden wy Kaap Serize - Kamen Zuid-Zuid-West van
July. ons af, op den afstand van zes of zeven Zeemylen. Op ver-
 scheide plaatzen zagen wy op de kruinen der hoogtens, wel-
 ke landwaards in, ter wederzyde van deze Kaap, zich op-
 doen, verbazende hooge uitpuilingen, zeer veel gelykende
 naar steene pylers of steile rotzen.

Den volgenden dag bleven wy, door tegenwind, weinig
 vordering maken naar 't Zuiden. Om middernacht hadden
 wy mistig weêr met een Noord-Noord-West koeltje, waar-
 mede wy door de straat Zuid-Zuid-Oost stевenden, zonder
 eenig land te zien, tot 's avonds van den 30., toen de mist
 optrekkende, wy de Kaap Prins van Wallis in 't gezicht kree-
 gen, strekkende Zuid ten Oosten, op den afstand van om-
 trent zes Zeemylen; en het Eiland St. Diomedes, strekken-
 de Zuidwest ten Westen. Onze koers was thans West, en
 om agt uren ontdekten wy de Oost-Kaap, welke, om mid-
 dernacht, vier Zeemylen van ons af was, strekkende West
 ten Noorden. Op den 31. bevonden wy ons op den afstand
 van twaalf Engelsche Mylen van St. Laurens baai, waar wy
 met onze Schepen het vorige jaar geënkert hadden; dewyl
 wy gestadig met tegenwind moesten worstelen, speet het
 ons geene gelegenheid te hebben, om andermaal de Tschuts-
 ki een bezoek te geeven. Om twaalf uren bevonden wy ons
 op de Noorder breedte van 65 gr. 6 min., en op 189 gr.
 Oorter lengte.

De straat van Beering afgezeild, en een volkomen affcheid
 van de Noord-Oost-Kust van *Asia* genomen hebbende, be-
 vonden wy ons heden agttien Zeemylen bezuiden de Oost-
 Kaap. Wy hadden slappe koeltens uit den Zuid-Westen tot
August. den 1 Augustus, toen wy ons des middags bevonden op de
 Noorder breedte van 64 gr. 23 min. en op 198 gr. 15 min.,
 Oosterlengte op den afstand van omtrent twaalf Zeemylen van
 de Kust van *Asia*.

Op Maandag den 2., ontdekten wy, by helder weder, op
 den middag, land, dat zich in de gedaante van verscheide
 hoo-

hooge Heuvelen, en als zoo veele byzondere Eilanden opdeed. Wy bevonden ons niet dicht genoeg by dat land, om met zekerheid te bepalen, of het een groep Eilanden dan een enkel Eiland ware. In den achtermiddag zagen wy insgelijks iets, dat zich voordeed als een klein Eiland, ten Noord-Oosten van 't land, het geen wy op den middag gezien hadden. Wy gisten deszelfs afstand negentien Zeemylen van het Eiland St. Laurens, in de strekking van Noord-Oost ten Oosten half Oost.

Op den 3., hadden wy flappe veranderlyke winden, en zeilden den Noordwesthoek om van het St. Laurens Eiland. Den volgenden dag waren wy op de Noorder breedte van 64 gr. 0 min. en op 188 gr. Ooster lengte. In den achtermiddag, kreegen wy een frische koelte uit den Oosten, en stevenden Zuid-Zuid-West, rakende schielijk uit het gezicht van St. Laurens. Op Saturdag den 7., bevonden wy ons op de Noorder breedte van 59 gr. 38 min. en op 183 gr. engte. In den achtermiddag hadden wy stil weder, en vongen een groot aantal Kabeljaauwen, in agt en zeventig vademen water; van dien dag af tot den 17., hielden wy Zuidwaards, zonder iets van aanbelang te ontmoeten, dan dat de wind, uit het Westen waijende, ons meer naar 't Oosten dreef dan wy verlangden; alzoo wy voorneemens waren, Beerings Eiland aantedoën.

Op Donderdag, den 17., des ogtends tusschen vier en vyf uren, zagen wy land in 't Noord-Westen, waar wy niet konden bykomen, dewyl de wind uit dien hoek woei. Op den middag was onze Noorder breedte 53 gr. 49 min. en onze Ooster legte 168 gr. 5 min. Het land, welk wy in 't gezicht hadden, strekte Noord ten Westen, op den afstand van twaalf of veertien Zeemylen. Wy namen het voor het Eiland Mednoi, het welk in de Rusfische kaarten geplaatst word ten Zuid Oosten van Beerings Eiland. Het is hoog land, en was thans, naar alle waarschynlykheid, vry van Sneeuw. Wy schatten het te liggen op de Noorder breedte van 54 gr. 28 min. en op 167 gr. 52 min Ooster lengte; met een lyn van honderd vyftig vademen konden wy geen

VI.
BOEK.
1779.
August.

VI. grond peilen. Kapitein Clerke thans niet meer in staat zyn-
 BOEK. de om buiten zyn kooi te komen, verzogt den Officiëren de
 1779. bevelen te gehoorzamen van den Heer King, en gaf teffens
 'gust. last om met allen mogelyken spoed naar de baai van Awatska
 te zeilen. De wind West blyvende, hielden wy eenen Zuidenlyken koers tot vroeg in den morgen van den 19., toen na eenige weinige uren regens, de wind Oost liep en tot een storm aanwakkerde. Wy bedienden ons van den zelve, zoo veel wy konden, en hielden, met zoo veel zeil als wy konden voeren, naar 't Westen. Op den 21., tusſchen vyf en zes uren, 's morgens, zagen wy een verheven spitſen Berg, op de Kust van Kamtschatka, bekend by den naam van Chepoonskoi-Berg, ſtrekkende Noord West ten Noord, op den aſtand van vyf en twintig of dertig Zeemylen. Op den middag zagen wy de Kust, ſtrekken van Noord ten Oosten, tot West; dezelve was zeer beneveld, en omtrent twaalf Zeemylen van ons af. Het overige van den dag, zoo wel als des anderen daags, hadden wy ſlappe koeltens, en konden, met een lyn van honderd veertig vadem, geen grond peilen.

Op Zondag, den 22. Augustus, 's morgens ten negen uren, overleedt Kapitein Clerke, in het agt en dertigſte jaar zyns levens. De kwaal aan welke hy ſtierf was eene 'Teering, die zich ongetwyfelt reeds gezet hadt, voor zyn vertrek uit Engeland, en waar aan hy, de gansche Reis over, kwynde. Zyne Vrienden hadden hem met ſmert, zints langen tyd, in krachten zien afneemen; de ſtandvaſtigheid en gelykmoedigheid nogthans, met welke hy zyne kwaal droeg, de vrolykheid welke hy behieldt tot zyn laaſte uur, en de gelatene onderwerping aan zyn lot, verſchafte hun eenigen troost. Het was onmooglyk geen groote maate van medelyden te gevoelen voor een Heer, wiens leeven een aaneenſhakeling geweest was van moeilykheden en ongemakken, welke onvermydelyk het lot zyn eens Zeemans, en onder welke hy, in 't einde, bezweek. Van zyne vroegſte jeugd af, was 'y tot de Zeevaardy opgebracht, en hadt verſcheide Zee gevechten bygewoond, gedurende den Oorlog, welke

in

in den jaare 1756 begon. In den Scheeps stryd, tusfchen de Bellona en de Courageux, hadt hy zyn post op de bezaansmast, en viel met dezelve overboord, doch werd, onbeschaadigt, opgevischt. Hy voer als Adelborst met de *Dolphin*, onder Commandeur Byron, op de eerste reize van dat Schip, rondsöm de weereld, en diende naderhand in Amerika. In den Jaare 1768, diende hy als Onderstuurman op de *Endeavour*, met welk Schip hy al mede een reis om de weereld deedt, en onder weg tot Luitenant verheven werd. Zyne derde Reis rondsom den aardkloot, was met de *Resolution*, in de waardigheid van tweede Luitenant, en kort na zyne wederkomst, in den Jaare 1775, werd hy tot Kommandeur aangesteld. Toen de tegenwoordige Reistoelt beraamd werd, benoemde men hem om, als Kapitein op de *Discovery*, Kapitein Cook te vergezellen, by wiens overlyden hy het Opperbevel aanvaarde, gelyk wy reeds vermeld hebben.

Wy zouden zyne nagedagtenisse te kort doen, als wy verzwegen, dat hy, gedurende den korten tyd, dat hy het be- wind over den tocht had, alleryverigst was om dien wel te doen gelukken. Toen het Opper-Bevelhebberschap op hem overging, begon zyne gezondheid zeer schielyk afteneemen, en zyn gestel was toen in geen en deele bestand, tegen de strengheeden der luchtstreeke op hooge Noordelyke breedten. Doch de kloekmoedigheid en wakkerheid van zyn geest hadden niets geleeden, by het verval zyner lichaams kragten; en schoon hy volkomen by zich zelve gevoelde, dat zyne verwyling om naar een zachter luchtstreek wedertekeeren, hem den eenigen kans van herstelling ontnam, deed nogthans de gehoorzaamheid aan zyn plicht hem besluiten de zorgvuldigheid voor zyn eigen persoon niet in aanmerking te neemen, zoo lang den dienst, waartoe hy zich verbonden had, 'er eenigzins by lyden kon. Hy volhardde, derhalven, in het zoeken van een doortocht, zoo lang, tot, naar het oordeel aller Officieren van beide de Schepen, deze met geen mogelijkheid te vinden waar, en het doen van verdere pogingen niet alleen voor vrugtloos, maar tevens voor gevaarlyk gehouden werd.

VI.
BOEK.
1779.
August.

VI. De Heer King liet door een Officier aan Kapitein Goré
 BOEK. kennis geven van het overlyden van Kapitein Clerke. De
 177 9. Heer Gore zondt een brief te rug met bevel aan Kapitein
 August. King, om toch alle mogelyke zorg te dragen van de Discovery
 niet uit het oog te verliezen, en indien de beide Schepen van
 elkanderen mogten afraken, als dan, zoo rasch doenlyk, te
 stevenen naar St. Peter en St. Paul. Op den middag, waren wy
 op 53 gr. 8 min. Noorder breedte en op 160 gr. 40 min.
 Ooster lengte, hebbende Cheepoonskoi Nofs ten Westen.
 In den namiddag hadden wy slappe koeltens, welke ons tot
 's middags van den 23. bybleeven, toen wy eene frische
 koelte uit den Oosten kreegen, en koerszetten naar de Awats-
 ka baai, welke wy, des avonds, om zes uren, in 't gezicht
 kreegen; strekkende West-Noord-West, op den afstand
 van omtrent vyf Zee Mylen. Om agt uren, hadden wy het
 baken, dat thans een goed licht verschaftte, op den afstand
 van drie Engelsche Mylen, strekkende Noord-West ten
 Westen. Het was nu dood stil, maar het ty ons gunstig
 zynde, lieten wy ons door de Booten boegzeeren, door de
 naauwe streeken van den ingang of mond der baai, waar wy,
 den 24., des morgens om een uur, ten ankerkwamen, heb-
 bende de Ebbe tegen ons.

Om negen uren ligten wy het anker, en voeren met
 slappe koeltens, welke vervolgens in een styven wind
 veranderden, de baai op, en kwamen, even voor drie
 uren, in de Haven van St. Peter en St. Paul, met de vlag
 ter halver stok, dewyl wy het lyk des overleeden Kapiteins
 voerden; de Discovery volgde kort daar op. Kort na dat
 wy voor anker gekomen waren, kreegen wy een bezoek van
 onzen ouden Vriend, den Serjant, die nog de Bevelhebber
 van die plaats was; hy bragt eenige verfrissende besen me-
 de, welke hy geschikt had voor Kapitein Clerke, en over
 wiens dood, en het zien van de Kist, waar in wy hem gelegd
 hadden, hy zeer aangedaan was. 't Was des overledens by-
 zonder verzoek geweest, aan land te mogen begraven wor-
 den, en ware het mogelyk in de Kerk te Paratounca. Wy na-
 men des deze gelegenheid waar, om den Serjant te onder-
 hou-

VI.
BOEK.
177
August.

houden over 't geen in dit geval noodig was gedaan te worden. Na veel over en wedspreken, 't geen by mangel van een tolk, vry gebrekkig toeging, kwam ter onze kennis, dat Professor de Plse en eenige andere Russische Heeren, die hier overleden, begraven waren naby de Barakken in de Ostrog van St. Peter en St. Paul, en dat die plaats de voorkeus verdiende boven de Kerk te Paratounca, welke Kerk in 't volgende Jaar naar Petro Paulowska stond verplaatst te worden. Wy besloten derhalven de komst des Priesters van Paratounca aftewagten, om wien terstond gezonden werd, als de eenige Man, die, naar eisch, ons van alles kon onderrigten. De Serjant gaf, intuschen, aan ons te kennen, voornemens te zyn een bode aftezenden aan den Bevelhebber te Bolcheretsk, om hem kennis te geven van onze aankomst. Kapitein Gore verzocht, daar op, aan den Serjant zich van die gelegenheid te mogen bedienen, en een brief mede te geven aan den Bevelhebber, waar in hy hem verzocht ons ten spoedigste te voorzien van zestien stuks hoornvee: en dewyl de Bevelhebber geen andere dan zyn moedertaal verstond, deelden wy den inhoud van onzen brief mede aan den Serjant, die niet alleen op zich nam den brief te bezorgen, maar ook den inhoud daarvan ter kennis te brengen van den Bevelhebber.

Het scheen ons in 't algemeen toe, dat schoon de landstreek een beter aanzien had gekregen, zints ons vertrek, de Russen nogthans een slechter voorkomen hadden dan toen wy hen laatst zagen. Zy maakten dezelfde aanmerking ten onzen opzichte, en dewyl wy aan weerskanten niet zeer in onzen schik waren met deze ontdekking, troostten wy ons onderling met de schuld te werpen op de Landsdouwe, welke, door een levendig en vrolyk groen opgeluisterd, aan onze kleur een bleek en doodsch voorkomen scheen te geven.

Alhoewel, by ons eerste vertrek uit de baai, de uitbarsting van den brandenden Berg allerfelst was, verstonden wy nogthans dat dezelve geen de minste schade had veroorzaakt; want eenige steenen, van grootte als ganzen eijeren, die aan de Ostrog waren gevallen, hadden geen nadeel gedaan. Dit

was

VI. was het eenigste nieuws naar 't welk wy te vragen hadden, en
 BOEK. het voornaamste dat zy ons konden mededeelen, behalven de
 1779. aankomst van Soposnicoff van Oonalashka, die belast werd
 August. met het pak brieven voor de Admiraliteit van Engeland,
 welk pak wy met genoeg vernamen, vervordert te zyn.

Den 25 Augustus deelde Kapitein Gore, des morgens, de volgende nieuwe Commissien uit. Hy benoemde zich zelf tot Bevelhebber van de Resolution, en den Heer King tot Kapitein van de Discovery. De Heer Lanyan, Stuurman van de Resolution, werd tot tweede Luitenant aangesteld. De Luitenants Butney en Rickman (van de Discovery,) werden benoemt tot eerste en tweede Luitenants van de Resolution, en Luitenant Williamson tot eerste Luitenant van de Discovery. Kapitein King nam, met verlof van Kapitein Gore, vier Adelborsten met zich, die hem in sterrekundige berekeningen van dienst waren geweest, en wier bystand hy te meer behoefde, alzoo wy de Sterrekundige dagtafels voor het loopende jaar ontbeerden. En ten einde geene sterrekundige waarnemingen op beide Schepen zouden verzuimt worden, vervulde Mr. Bayley de plaats van Kapitein King op de Resolution. Denzelfden dag kreegen wy een bezoek van den eerwaardigen Priester van Paratounca. Hy deedt zyn rouwbeklag over den dood van Kapitein Clerke, op eene wyze, die zyner aandoenlykheid tot eere strekt, en bevestigde het bericht des Serjants, wegens de bedoelde verplaatsing der Kerke naar de Haven; 'er byvoegende dat het hout reeds gereed werd gemaakt: doch hy liet de keuze der begraafplaatze, geheel en al, aan Kapitein Gore.

Dewyl de Discovery, vooräl op den 23 July, zeer door 't ys beschadigt was, en zints dien tyd veel water inliet, vreesde men dat eenige harer barkhouten gesprongen waren. De timmerlieden van de Resolution werden derhalven dien der Discovery ter hulpe gezonden; de dubbeling werd aan bakboord afgenomen, waarna men bevond dat verscheide inhouten geweken, en de barkhouten gesprongen waren. Voor het Volk, dat aan land bezig was, werd een tent opgeregt; ook werden zommige van ons Volk aan de Noordzyde van de

de Haven landwaards ingezonden om hout te vellen. De Observatoriums werden geplaatst aan het Westeinde van het Dorp, en by dezelve een tent opgericht, tot een verblyf voor Kapitein Gore en Kapitein King.

By 't afnemen van de dubbeling vonden wy verscheide planken verrot, welke noodwendig moesten vernieuwt worden, doch waartoe wy geen hout in de beide Schepen hadden buiten een bramsteng, en om welke in planken te zagen wy niet dan in den uitersten nood moesten besluiten. Wy zonden derhalven, in den namiddag, de timmerlieden uit, om een boom van bekwaame dikte te zoeken. Tot ons geluk vonden zy een berkenboom, mischien de eenigste in den ganschen omtrek van de baai, van bekwaame grootte, en welken, toen wy laatst hier waren, door ons Volk was ter nedergezaagt, en des thans te beter geschikt voor het werk wartoe wy denzelven behoefden.

Om behoorlyk in Zee te kunnen steeken, zoo haast de timmerlieden hun werk verrigt hadden, stelden wy elk aan zynen post. Vier Man zonderden wy af, om met den zegen naar Zalm te vischen, welke hier in overvloed gevangen werd, en uitmuntend van soort is.

Dagelyks werd 'er het Scheepsvolk mede gespyst, en dan nog werd 'er iedere dag een oxhoofd vol van ingezouten. Wy hadden vier Invaliden, wier werk het was groentens te verzamelen, en de pot te koken, voor de geenen, die aan den wal waren. Wy bragten ons buskruit aan land om te droogen; en het Spek der Walrusfen, waarvan de beide Schepen, op den tocht naar 't Noorden, zich rykelyk voorzien hadden, werd tot olie gekookt, en was thans een noodzakelyk artykel, dewyl onze kaarsen zints langen tyd verbruikt waren. De Kuiper had insgelyks zyne bezigheid.

Het Volk der beide Schepen (behalven de timmerlieden) werd Saturdag middag verlof gegeven om hun linnen te wasfen, en hunne plunje in tamelyke orde te brengen, teneinde op Zondag net en zindelyk voor den dag te komen.

Op Zondag den 29., des namiddags, deden wy het lyk van Kapitein Clerke de laatste eer aan. De Officiëren en de

VI. **BOEK.** 1779. *August.* Manschap verzelden het staatlyk naar de Begraafplaats, terwyl de Schepen halve schooten deden: de lykdienst geëindigt zynde, schooten de Scheeps-Soldaten drie malen. Het lyk werd begraaven onder een boom, op een verheven grond in de valei, aan de Noordzyde van de Haven, waar het Hospitaal en de pakhuizen staan. Kapitein Gore verkoos deze plaats, als de meest overeenkomende met de begeerte des overleedenen, alzoo, volgens het zeggen des Priesters van Paratounca, deze plek grond in 't midden der Nieuwe Kerk stond te komen. Deze Eerwaardige Man vergezelde de lykstatie, gaande naast den Heer, die den lykdienst las; alle de Rusfen der bezettinge paarden zich by deze gelegenheid, en volgden achter het lyk met den uitersten eerbied.

Op Maandag, den 30., werd ieder weder aan 't werk gesteld, gelyk 's weeks te voren. Ook bleven de timmerlieden voortgaan de schade te herstellen door het ys aan de Discovery toegebracht, en by die gelegenheid nieuwe planken gestoken in de plaats daar de ouden onder de dubbeling verrot waren.

Septemb. Op den 3. September, namen wy eenige ballast in; vervolgens werd het roer afgehangen, en aan den wal gebragt om hersteld te worden. Op dezen dag bragt een vendrig van Bolcheretsk een brief, van den Bevelhebber dier plaats, aan Kapitein Gore. Wy lieten denzelven lezen door den Serjant, van wien wy vervolgens verstonden dat de noodige bevelen gegeven waren, om ons het verzogte Vee te bezorgen, en dat Kapitein Schmaleff, die in 't Bevelhebberschap den Majoor Behm was opgevolgt, ons, naar de aankomst van een floep, welke hy van Okotsk verwachtte, terstond zou komen zien. De brenger van den brief was de Zoon van Kapitein Luitenant Synd, die, omtrent elf jaaren te voren, benoemt werd om 't bevel te voeren over den tocht om eenige ontdekkingen te doen tuschen Asia en Amerika; en thans te Okotsk zyn verblyf hieldt. Hy zeide ons last te hebben onze bevelen te volgen, en ons te voorzien van al hetgeene wy tot Scheeps gebruik mogten nodig hebben. Dat hy by ons zou blyven tot dat de Bevelhebber gevoeglyk Bolche-

cherètsk kon verlaten , werwaards hy , by diens vertrek , stond wedertekeeren , om de bezetting niet zonder Officier te laten.

De Russen in Kamtschatka konden ons , wegens Synd , niets anders zeggen , dan 't geen de Heer Coxe reeds had gemeld: schoon zy zeer geneigt scheenen alles te verhalen , wat zy deswegens wisten. 't Bericht van Majoor Behm kwam hier op uit , dat de tocht mislukt , en dat de Bevelhebber zeer berispt was geworden. 't Bleek duidelyk , dat hy op de Kust van America geweest was , bezuiden Kaap Prins van Wallis ; en daar hy te Noordelyk voer om eenige Zee Otters te ontmoeten , welker vangst de Russen , in alle hunne ondernemingen , tot het doen van ontdekkingen , schynen te bedoelen , is het waarschyntlyk dat zyne te rug komst , zonder iets te ontdekken , waar uit de koophandel eenig voordeel kon rapen , de oorzaak was van zyn val , en dat , om die reden , alle de Russen verachtelyk van zyne Reize sprekten.

Maar , om voorttegaan : op den 5. September , kwam al 't Volk , dat wy aan land hadden , weder aan boord ; ieder hunner werd gesteld om 't Schip van buiten en binnen schoon temaken , en daksparren tot ballast in te nemen. Twee stukken geschut , welke wy in 't voorhout gestuwd hadden , werden thans weder op het dek gebragt , dewyl wy eerlang Volken stonden te bezoeken , welke ons waarschyntlyk zouden bejegenen , naar mate de geduchte vertooning , die onze Schepen maakten.

Den 8. en 9. maakten wy een sterk afkookzel van een dwergachtig soort van Pyn-Boomen , veelvuldig in deze landstreek te vinden , meenende van het zelve , in 't gevolg , een heilzaam bier te maken , als wy te Canton Suiker konden krygen om het zelve te doen gisten. Wy wisten zeker , dat het een ongemeen goed middel was tegen de scheurbuik , en voorzagen 'er om die reden ons rykelyk van , dewyl de meeste behoedmiddelen , waarmede wy voorzien waren geweest , reeds alle gebruikt waren of hunne kragt verloren hadden. Toen wy 'er een Oxhoofd van vol hadden ,

Qqq2

moes-

VI.

BOEK.

1779.

Septemb.

VI. moesten wy 'er uitscheiden, uit hoofde dat de kopere ketels
 BOEK. der Schepen zeer dun en op zommige plaatzen byna versle-
 1779. ten waren. Wy raden dernalven die geenen, die op eenen
 Septemb. langen en verren tocht uitvaren, aan, om zich van een be-
 hoorlyke voorraad van dergelyk koper gereedschap te voor-
 zien.

Op Vrydag, den 10., zonden wy de Booten der beide Schepen uit om een Russisch Galjoot, dat van Okotsk kwam, binnen de Haven te boegzeeren. Dat Schip had niet minder dan vyf en dertig dagen onder weg geweest, en was, reeds veertien dagen te voren, van het baken gezien in 't opzeilen naar den mond der Baai. De eenige Boot van 't Schip was naar den wal gezonden om water te haalen, waar aan het Scheeps-Volk groot gebrek had; doch de wind opsteekende, bleef de Boot onderweg; het Galjoot werd te rug naar Zee gedreven, en het Volk aan onbegryplyke ongemakken blootgesteld. Aan boord van dat Schip bevonden zich vyftig Soldaten met Vrouw en Kinderen, benevens eenige pasagiers, behalven het Scheeps-Volk, 't geen in vyf en twintig Mannen bestond: te samen uitmakende meer dan honderd personen; een groot aantal waarlyk voor een Schip van tagtig tonnen, en dat daarenboven zwaar beladen was met Scheeps- en mond behoeftens. Dit Galjoot en de sloep, welke wy hier in de maand van Mey zagen, waren gebouwt in den smaak van een Hollandfchen Hoeker. Het Galjoot deedt ons eenige pik, teer, touwwerk en garen over, doch kon ons geene zeilen of zeildoek byzetten, van 't welk het zelf slecht voorzien was. Het meel, welk wy uit dat Schip overnamen, bestond in honderd veertig vellen, inhoudende te samen 13782 Engelsche ponden. Wy hadden tot hiertoe aanhoudend droog weder gehad, doch dezen dag begon het sterk te regenen, verzelt van hevige rug winden, welke ons noodzaakten stengen en raas te stryken.

Zondag, den 12., rustdag zynde, kon ons Volk, uit hoofde van 't slechte weder, zich niet verlustigen met het vergaderen van Bessen; welke hier langs de Kust in onnoemlyke meenigte groeijen, noch met eenig ander tydverdryf aan den

den wal. De Vendrig, Synd, verliet ons dezen dag om naar Bolcheretsk wedertekeeren met de overige Soldaten, die met het Galjoot waren overgekomen. Zoo lang hy hier was, behandelden wy hem als onzen gast, en uit hoofde zyn's Vaders, beschouwden wy hem eenigzins als tot ons behoorende, en als een van de Familje der ontdekkers, gerechtigd tot een aandeel in onze achting.

De Serjant, als Bevelhebber van de plaats, hadden wy tot hiertoe aan onze tafel toegelaten, en zyn gezelschap was ons te aangenaamer, dewyl hy verstandig en vlug van begrip was, en beter dan iemand anders de meening der weinige Russische woorden begreep, welke wy geleerd hadden, en van welke wy ons bedienden. Op eene zeer beleefde wyze behandelde de Vendrig Synd, zoo lang hy onze gast was, hem als zyns gelyken; doch toen de nieuwe Bevelhebber van Okotsk aankwam, raakte de Serjant, om welke reden is ons onbekend, in ongenade, zonder dat het hem langer geoorloft was plaats te nemen in 't byzyn zyner eigen Officieren. Wy bespeurden duidelyk dat onze voorspraak hem niet zou gebaat hebben, en schoon wy hem geerne hersteld zouden hebben gezien, streed zulks misfchien tegens hunne Militaire tucht.

Op den 15. bragtten wy ons hout en water aan boord, en wy zouden vaardig zyn geweest, om met den eersten in Zee te kunnen steeken, waren de verwagte Runders van Verchnei aangekomen; dan, daar versche mondkost het voornaamste was dat ons ontbrak, en het noodigste artikel ter behoedinge van de gezondheid onzer Scheepslieden, konden wy, voor als nog, aan geen vertrekken denken. Om derhalven het fraaije weder, 't geen wy thans hadden, ons ten nutte te maken, besloten wy eenige kundigheid te verkrygen van de landstreek, en ons aan den wal te verlustigen. Kapitein Gore werd op een Beerenjacht uitgenoodigt, en nam deze uitnodiging gereedelyk aan.

Deze jacht werd tot Vrydag den 17. uitgesteld, uit hoofde van den Hospodin Iwaskin, een nieuwe kennis, die 's Woensdag was aangekomen, en geerne, na een dag uitrustens, van

VI.
BOEK.
1770.
Septemb.

VI.
BOEK.
1779.
Septemb.

de party zyn wilde. Majoor Behm had dezen Heer, die gemeenlyk zyn verblyf te Verchnei houdt, verzocht, ons by onze te rug komst in de Haven gezelschap te houden, en as tolk te dienen; het geene wy nu voor zyne aankomst wegens hem vernomen hadden, wekte grootelyks onze nieuwsgierigheid op om hem te zien.

Hy is verwand aan eene aanzienlyke Familje in Rusland, en zyn Vader was Generaal in dienst van de Keizerin. Hy werd gedeeltelyk in Duitschland en gedeeltelyk in Vrankryk opgebragt. Hy was Page geweest by de Keizerinne Elizabeth, en Vendrig onder haare Gardes. Op zyn zestienste jaar werd hy met de knout gestraft, de neus afgesneden en naar Siberia verbannen. Naderhand werd hy naar Kamtschatka vervoerd, waar hy thans een en dertig jaaren gewoont had. Hy was lang en schraal van gestalte, en had een sterk gefronst gelaad. Hy zag 'er in 't geheel zeer oudlyk uit, schoon hy naauwlyks vier en vyftig jaaren kon tellen.

Wy vonden ons niet weinig te leur gesteld, toen wy bemerkten dat hy het Fransch en Hoogduitsch zoo volkomen vergeten was, van zelfs niet eenen enkelen zin te kunnen uitdrukken, noch voor de vuist iets te verstaan, van 't geene hem in één dier talen gezegt werd. Wy hadden derhalven ons te vergeefsch geveit met de hoop van eenige nader onderrigting wegens dit geweest. Ook hadden wy ons gestreekt het genoeg te zullen hebben de geschiedenis van dezen ongemeenen Man te hooren uit zyn eigenmond; mischien zou hy die geerne hebben willen verhalen aan vreemdelingen, die hem waarfchynlyk dienst konden doen, en die hy niet kon verdenken van misbruik te zullen maken van 't geene hy hen zeide. De reden van zyne ballingschap was in deze landstreek aan niemand bekend, doch men stelde in 't algemeen dat hy zich aan eene groote misdaad moest schuldig gemaakt hebben; te meer, daar verscheide Bevelhebbers van Kamtschatka hun invloed gebruikt hadden, gedurende de Regeering van deze Keizerin, om hem uit zyne ballingschap te doen herroepen; maar in stede van zyne Vryheid te kunnen verwerven, hadden zy niet ééns kunnen verkrygen, dat hy zyne
plaats

Heer, die gezocht, ons byhouden, en as aankomst we onze nieuws-

te in Rusland, Keizerin. Hy lyk in Vrank-keizerinne Eli-zyn zestien-s afgesneeden hy naar Kamt-ig jaaren ge-e, en had een l zeer oudlyk on tellen.

toen wy be-oo volkomen in te kunnen, van 't geedden derhat-teenige nader ons gestreelt an dezen on-uischien zou elingen, die hy niet kon eeene hy hen deze land-t algemeen dig gemaakt s van Kamt-e Regeering te doen her-en verwet-dat hy zyne plaats

plaats van ballingschap verwisselde. Hy verzekerde ons dat hy twintig jaaren achter een geen brood geproeft, noch eenig ander bestaan had genoten, dan 't geen hy zich zelven onder de Kamtschatkalers, met veel vlyt en moeite, door de jacht bezorgt had. In 't vervolg had men hem een gering jaargeld toegestaan, en zyn toestand was vry dragelyker geworden, sedert Majoor Behm was benoemt tot Bevelhebber van deze streek. Dewyl nu een Man van zulk een waardig karakter zich zyneraanrok, en hem dikwyls tegast noodigde,, hadden anderen dit voorbeeld gevolgt. Door toedoen van den Majoor was zyn jaargeld tot honderd roebels vermeerderd geworden, het welk de Soldy is van een Vendrig, in alle de andere Staaten van haar Majesteits gebied, maar in deze Provincie hebben alle de Officiere dubbele wedde. Majoor Behm meldde ons, verlof voor hem bekomen te hebben om zich naar Okotsk te begeven, waar zyn toekomend verblyf zou zyn; doch dat hy hem voor het tegenwoordige had achtergelaten, of hy ons, by onze te rug komst in de baai, van nut zou kunnen zyn als tolk.

Aan de eerste Luitenants van de beide Schepen last gegeven hebbende om het loopende want zoo verre te herstellen, als de voorraad, welke wy hier hadden opgedaan, zou strekken, trokken wy ter Jacht uit, hebbende den Corporaal der Kamtschatkalers tot leidsman; maar alvorens naar eenig wild uittezien, begaven wy ons naar 't hoofd van Behms-Haven, een inham aan de Westzyde der baai. Daardit één der geliefdste oorden van Majoor Behm uitmaakte, hadden wy het naar diens naam genoemd, schoon het door de Inboorlingen Tareinska geheeten werd. In 't naderen van deze Haven zagen wy den Toion van St. Peter en St. Paul, in een Kanoo, by zich hebbende zyn Wyf en twee Kinderen, benevens een ander inwoner van Kamtschatka. Hy had zoo even twee Zeerobben gedood, aan een Eiland in 't inkomen van de Haven, en was thans werkelyk bezig met dezelve naar huis te brengen, benevens een groote meenigte besen, welke zy hadden wezen plukken. De wind, naar 't Zuid-Westen omgeloopen zynde, veranderden wy, op zyne

VI.
BOEK.
1779.
Septemb.

aan-

VI.
BOEK.
1779.
Septemb.

aanrading, onzen koers, en in stede van de Haven op te varen, wendden wy het Noordwaards naar een waterpoel niet verre van den mond der Rivier Paratounca, aan welke poel veelyds Beeren kwamen.

Naauwlyks waren wy aan land gestapt of de wind liep, ongelukkig, naar 't Oosten, en benam ons al de hoop van eenig wild te zullen aantreffen; de Kamtschatkalers ons dikwyls verzekerende, dat wy geen kans hadden om eenige Beer te onemoeten, zoo wy te loefwaard bleven, want dat deze Dieren ongemeen scherp van reuk waren, en daar door in staat om hunne vervolgers te vermyden: Wy keerden derhalven naar de Boot te rug, en bragten den nacht door op het strand, onder een tent, ten dien einde door ons medegenomen. Den volgenden dag ons naar den raad onzer leidslieden schikkende, staken wy de baai dwars over, en voeren naar het hoofd van Rakoweena Haven; waar wy onze Booten behoorlyk bezetelden, en vervolgens ons met al de bagage, te voet, op weg begaven. Na omtrent vyf of zes Mylen gegaan te hebben, kwamen wy aan den Zeekant, drie Engelsche Mylen benoorden het hoofd van 't vuurbaaken. Van hier liep, zoo ver wy zien konden, een smal effen pad langs den Zeekant naar Cheepoonskoi Nofs. Het is geheel met heide bewasfen, en brengt eene groote meenigte besfen voort, byzonderlyk die zoort, welke Kraai-en Patrysbesfen genaamt worden.

Men zeide ons dat men byna altoos zeker kon staat maken eene meenigte Beeren alhier aantetreffen, die op deze besfen azen; doch dat het weer te buijg en zeer ongunstig was. Wy bleven daarom onzen weglans de vlakke houden, en schoon wy, op een afstand verscheide Beeren zagen, konden wy dezelve met geen mogelykheid binnen schoots krygen. Wy verwisfelden derhalven van Jacht, en gingen Zalm steeken, die wy by meenigte, door de branding, in een kleine Rivier zagen dryven, doch in welke Visfchery de Kamtschatkalers zoo wel niet bedreven waren als de Inboorelingen van Oonalashka; ook was hun gereedschap, alhoewel met yzer gescherpt, daartoe zoo wel niet geschikt, noch zoo wel

net gemaakt als dat der Amerikanen, schoon deze het hunne slechts met been gescherpt hadden; en nogthans verhaalde de Korporaal, die lang onder de Amerikanen verkeerd had, aan ons, dat eertyds de Inboorelingen van Kamtschatka dergelyke flutzen en speeren pleegen te gebruiken als die der Amerikanen, en 'er even veerdig en behendig wisten mede omtegaan: Doch wy konden niet genoegzaam te weeten komen, welke de reden waren, waarom de Kamtschatkalers, thans, minder afgeregt waren in die Vischery, en in 't vervaardigen van het daartoebehoorend gereedschap, dan te voren. By geluk verschaftte het water aan ons een weinig spys, want niet alleen hadden wy op de jacht te land niets opgedaan, maar zelfs werden wy te leur gestelt in 't schieten van wild gevogelt, van welk wy geene te zien kreegen, alhoewel wy staat gemaakt hadden, ons met dat wild te voeden; en nu zulks feilde, stonden wy, bykans, gereed naar ons Hoofdkartier te rug te keeren.

De Kamtschatkalers, die ons vergezelden, meenden ten langen lesten, dat onze bende te sterk was om eenig wild aantetreffen, het welk natuurlyk moest afgeschrikt worden door ons gerucht. Deze verstandige aanmerking deed ons besluiten onze bende te verdeelen. Kapitein King maakte met Ivaskin en den Korporaal de eene party uit: de andere bestond in Kapitein Gore en de overige van 't gezelschap. Wy bragten den nacht door onder onze tent, en den 19. des morgens, namen wy ieder eenen byzonderen weg, en deden een soort van omtocht, komende te St. Peter en St. Paul weder te samen.

Kapitein King volgde, met zyn bende, de Rivier, aan den mond van welke hy naar Zalm gevischt had; en door en door nat zynde geworden van den zwaren regen, welke des morgens viel, schuilden zy eindelyk in den namiddag, in een der oude Balagans van een gewezen Dorp der Kamtschatkalers, zonder eenen enkelen Beer op dezen langen en verdrietigen tocht gezien te hebben.

In 't eerst waren wy geneigt alhier den ganschen nacht over

VI.
BOEK.
1779
Septemb.

te blyven, om 's morgens vroeg de jacht te hervatten; maar, by 't ophelderen van 't weder, kreegen wy den wind uit een hoek, welke in geen deele ons oogmerk begunstigde. De Hospodin, door vorige gestrengheden, buiten staat om veel vermoeidheid te ondergaan, en daarenboven zeer verlegen om snuf, van welke hy een groot liefhebber was, drong zeer sterk aan om naar huis te keeren. De oude Korporaal had daar veel tegen, voorwendende dat wy nog zeer verre van de Haven waren, en dat de slechte weg ons waarschyndlyk belletten zou, dezelve voor den duister te bereiken. Doch de aandrang van Ivaskin deed ons besluiten naar huis te keeren, en de Korporaal geleidde ons langs den zoom van verscheide kleene Meiren, welke in de vlakke strecken van dit land tamelyk meenigvuldig zyn. Het water in dezelve is klaar en versch, en grimmelt van eenen roodkleurigen Visch, in gedaante en grootte niet ongelyk aan kleene Zalm. De boorden van deze Meiren waren gemeenlyk bedekt met half verslonden Visch, welken de Beeren hadden laten leggen, en eenen yslyken stank veroorzaakten. Dikwyls kwamen wy aan plaatzen, welke maar even te voren door de Beeren verlaten waren, doch wy konden hen nooit onder 't bereik van onze vuurroers krygen. Met den duister bereikten wy de Schepen, na ruim twaalf uren op de been geweest te zyn. De arme Ivaskin scheen geheel afgemat, en by gebrek aan snuf mischien sterker vermoeid dan hy anders zou geweest zyn; naauwlyks kon hy een stap doen of zyn hand tastte telkens in zyn zak naar een'groote snuifdoos, doch welke ledig zynde, te vergeefs door hem geöpend werd. Naauwlyks waren wy aan de tent gekomen, of het begon ongemeen ruwen nat weêr te worden; zoo dat wy blyde waren niet langer uitgebleven te zyn. De snuifdoos van den Hospodin werd terstond gevuld, en ons zelven op een goed avondmaal vergastende, vergaten wy zeer schielyk de vermoeienissen van deze mislukte jachtparty.

Op den 20., kreegen wy 't onaangenaam berigt dat onze Vriend de Serjant, op bevel van den ouden Put-parouchick, aan den lyve was gestraft geworden. De reden waarom konden

VI.
BOEK.
1770.
Septemb.

len wy niet te weten komen, doch wy begreepen dat de jaloesheid 'er eenig deel in had, en dat de laatste de beleefdheden niet had kunnen dulden, welke wy aan den eersten be-
weezen. Wy waren gevoelig en zeer 't onvreeden over deze straf, dewyl de misdaad, hoedanig ook dezelve moge geweest zyn, naar onze verbeelding, die schande niet kon verdient hebben. De vriendelyke en gemeenzame wyze, op welke wy met hem verkeert hadden, en de achting in welke men wist dat hy by ons was, maakte dat wy den hoon aanmerkten als aan ons geschied. Want wy hadden den waardigen Majoor Behm, die insgelyks des Serjants vriend was, geraadpleegt op wat wyze wy hem eene vergelding zouden kunnen doen, voor de uitmuntende orde, welke hy gehouden had in de Ostrog gedurende ons verblyf, en voor zyne ongemeene bereidvaardigheid om ons te verplichten zoo dikwyls de gelegenheid daartoe zich aanbod. De Majoor zeide ons, dat een brief van aanbeveeling aan den Gouverneur Generaal, waarfchynlyk van een goed gevolg zou zyn: diensvolgens had Kapitein Clerke 'er hem een bezorgt, niet twyfelende, of dezelve zou, benevens de voorspraak van den Heer Behm, den Serjant zeer bevordelyk zyn.

Wy meenden de aankomst van Kapitein Schmaleff te moeten afwagten, alvorens eenige vertogen te doen wegens het voorgevallene. Ook konden wy ons, wegens onze onkunde in de taal, niet behoorlyk uitlaten over deze zaak. By het volgend bezoek, het welk wy van den Put-parouchick ontvingen, kon hy uit de koele wyze, waarop wy hem bejegende, onze te onvreedenheid gemaklyk opmaken.

Op Woensdag, den 22. September, zynde de Kroonsverjaaring van George den derden, deden wy een en twintig schooten, en, ter eere van dien dag, vierden wy denzelven zoo goed, als onze toestand wilde gehengen. — Op 't oogenblik dat wy gereed stonden het middagmaal te houden, werd ons de aankomst verwittigt van Kapitein Schmaleff. Deze aankondiging behaagde ons niet minder als dezelve ons verbaasde. Eerstelyk om dat hy zoo juist van pasfe kwam om deel te nemen aan het feest diens dags, ten anderen om

VI. dat men ons gezegt had, dat eene groot onpaslykheid hem
 BOEK. buiten staat stelde de reis te doen. Wy hadden echter het
 1779. genoeg te verneemen dat men zulks tot eene verönts

- Septemb.

schul-
 diging had voorgewend; dat hy, bewust van 't gebrek,
 weik wy aan Thee, Suiker en andere dergelyke artykels had-
 den, niet van zich had kunnen verkrygen om met ledige han-
 den tot ons te komen, maar om die reden zyn reis had uit-
 gestelt, met ongedult wagtende op de aankomst van een
 floep van Okotsk; dat hy geen tyding van dezelve bekomen-
 de, en vreezende dat wy mogten vertrekken, alvorens by
 ons een bezoek te hebben afgelegt, hy eindelyk besloten had
 tot de reis, schoon hy ons niets had aantebieden als verönt-
 schuldigingen wegens de bekrompen toestand van Bolche-
 retsk.

Hy zeide ons tevens, dat de zware regens te Verchnei vol-
 strekt de afzending belet hadden van de Runders, om welke wy
 verzogt hadden. Wy beäntwoordden deze beleefdheid en edel-
 moedigheid zoo goed wy konden; en des anderendaags werd hy,
 by zyne komst aan boord van de Resolution, begroet met elf
 schooten: Wy boden hem eenige onzer Curiositeiten aan,
 waar by Kapitein Gore een Goud Zakuurwerk en een jachtroer
 voegde. Den 24 werd hy aan boord van de Discovery ont-
 haald, en den 25., keerde hy naar Bolcheretsk terug. Wy
 konden hem niet overhalen langer by ons te blyven, alzoo hy
 meende dat de Onder Gouverneur Generaal zoude mede ko-
 men met de floep, welke van Okotsk verwagt werd, zynde
 die Heer thans bezig alle de provincien van den Gouverneur
 Generaal van Jakutsk te bezoeken. Zonder eenig aanzoek
 van ons, herstelde hy, voor zyn vertrek, den Serjant in het
 bewind, besloten hebbende den Put-parouchick met zich te
 nemen. Wy kwamen insgelyks te weten, dat hy zeer over
 hem gebelgt was, wegens het straffen van den Serjant, de-
 wyl deze 'er geene de minste reden toe gegeven had. Aan-
 gemoedigt door des Kapiteins bereidwilligheid om ons te ver-
 plichten, dorsten wy hem verzoeken eene kleene gunst te
 bewyzen aan een ander Ingezeten van Kamtschatka, name-
 lyk aan een braaf oud Soldaat, die een soort van open huis
 hield.

hield voor onder Officiers, en die aan dezelve en aan ons Scheeps-Volk duizende kleine diensten bewezen had. De Heer Schmaleff voldeed beleefdelyk aan ons verlangen, en sloeg hem terstond tot Korporaal, hem tenzelve tyde aanmanende de Engelsche Officiëren te bedanken, voor deze gewichtige Promotie.

De stipte en gestrengte tucht, welke onder het Rusfisch Krygs-Volk, in een zoo afgelegen oord van't Kyk, heerscht, is zeer opmerkelyk, en aan deze tucht zyn zelfs de Opperr Officiëren onderworpen. Voor de minste fout worden deze laatste met gevangenis en met het zitten op Water en Brood gestraft. Een onzer goede kennissen, die in deze plaats een Vaandel had, berigtte ons, dat hy enkel, om dronkenschap by een vrolyken avond party, drie maanden in een donker gat op Water en Brood had moeten leven, waar door zyn gansche zenuwgestel zoodanig geledend had, dat hy zints dien tyd nimmer in staat was geweest eenig vrolyk gezelschap by te wonen.

Kapitein King verzelde den Oversten Schmaleff tot aan den mond van de Awatska Rivier, en daar ter plaatse afscheid van hem nemende, nam hy deze gelegenheid waar om een bezoek te geven aan den Priester van Paratounca. Des Zondags, den 26, verzelde hy dezen goeden man naar de Kerk, waar de gansche gemeente bestond, uit zyn eigen Huizezin, drie Manspersonen en drie jongens, die mede zongen; de dienst werd verrigt met de grootste plechtigheid en stichting.

Alhoewel de Kerk slechts van hout is opgetimmerd, overtreft dezelve echter alle de gebouwen van deze Stad, en die van Petro-Paulowska. Onder verscheide Schilderstukken, waarmede deze Kerk pronkt, zyn twee afbeeldzels van St. Peter en St. Paul, door *Beerling* aan de Kerk geschonken, en welke ten opzichte van de innerlyke waarde der kleeding niet behoeven te wyken voor de beste Europeesche stukken; bestaande het voornaamste gedeelte uit dikke zilvere platen, zoodanig gewerkt, en op het Doek vastgemaakt dat ze voorkomen als plooijen der Opperkleederen, welke de beelden versieren.

VI. Den volgenden dag maakten wy een andere jachtparty,
BOEK. onder het geleide van den Koster, die voor een kundig Beerenjager te boek stond. Tegen Zonnen ondergang kwamen
1779. wy aan een der groote Meiren, waar wy ons schuil hielden,
Septemb. zoo veel wy konden, tusfchen het lange gras en rysbosch, dat hier in overvloed aan den kant van 't water wast. Niet lang hadden wy ons hier verscholen, of wy hoorden met vermaak het geknor van Beeren rondsom ons, en zagen een -derzelven zich in het water begeeven, en op de plaats aanzwemmen, waar wy ons bevonden. Toen hy onder 't bereik van ons geweer was, schooten wy met ons driën op hem en raakten hem zoo wel, dat hy, onder een yslyk geloei, maar even in staat was het land te bereiken, alwaar hy de wyk nam naar een nabygelegen kreupelbosch en gestadig bleef huilen. De Kamtschatkalers meenden, dat hy, doodlyk gewond, het niet verder kon brengen, en oordeelden het onvoorzichtig om hem terstond weder aantevallen. En dewyl 't donker begon te worden, de lucht betrok, en het weêr scheen te willen veranderen, achtten wy het raadzaamst naar huis te keeren, en aldaar den morgen aftewagten ter voldoeninge onzer nieuwsgierigheid; des ogtends begaven wy ons naar het gemelde kreupelbosch, en vonden den Beer aan zyne wonden gestorven. Het was een Wyfje en ongemeen groot. Zie hier het geene de Inboorelingen, die op de Beeren jacht maken gemeenlyk in acht nemen. Zy trachten meestäl de plaatsen, waar de Beeren zich laten vinden, voor Zonnen ondergang te bereiken. Aldaar gekomen, kiezen zy voor eerst hunnen grond, wel zorg dragende van zich te verbergen, en evenwel behoorlyk te kunnen mikken op het voorbygaande of aankomende Dier. Dergelyke plaatzen vind men in meenigte tusfchen de Bosfchen en de Meiren, en meenig maal vind men ze tusfen het spigtige duin gras, en de varen, die aan den kant van 't water groeijen. Een plaats gekozen hebbende, waar zy niet gezien kunnen worden, steeken de jagers hunne mikken in den grond, op welke zy hunne vuuroers, in een zekere richting, stellen, en by dezelve nederliggende, zoo als de omftandigheden, in welke zy zich bevin-

vinden, het verëisfchen, houden zy hunne Speeren aan hunne zyden gereed, en blyven aldus op de aankomst van hun wild wagten. Deze voorzorgen zyn ten uiterften noodzakelyk; voor eerst, om niet mis te fchieten, want kruid en lood is zoo duur te Kamtschatka, dat men voor een ganschen Beerenhuid zyn Snaphaan naauwlyks vier of vyfmalen kan laden; ten anderen, indien men het Dier, by de eerste schoot, niet wel treft, kan zulks van het allerslegtste gevolg zyn voor den Schutter, dewyl als dan het verwoede Dier terftond op de plaats aanloopt, van waar de schoot kwam en de rook opging, en zich op zynen aanvaller met de uiterfte grinnigheid werpt. Deze, geen tyds genoeg hebbende om andermaal te laden, dewyl 'er zelden op een Beer gevuurt word, die op verder afstand dan veertig voeten is, is genoodzaakt den Speer te grypen, het Dier daarmede te keer te gaan, en hetzelfde een doodlyke wond toetebrengen; want als de Beer de stoot ontwykt, het welk hy zomtyds door de kracht of vlugheid zyner pooten in staat is te doen, en zynen vyand beet krygt, moet deze het met den dood bekoopen, en zeldzaam laat het Dier zyne wraakzucht met een enkel leven boeten. De Beerenjacht is byzonder gevaarlyk, op twee tyden van 't jaar: in de lente, wanneer deze Dieren eerst uit hunne Spelonken te voorschyn komen, na dat ze den ganschen Winter enkel bestaan hebben, op 't zap, het welk zy uit hunne pooten zuigen, zoo als men hier stellig verzeekert; en voornaamlyk als de vorst wat streng blyft, en het ys in de Meiren niet ontdooit, want als dan hebben zy gebrek aan 't nodige en gewone voedsel, en uitgehongerd zynde, werden ze woester en gevaarlyker, zoo dat ze op de reuk af de inwooners vervolgen, en hen op 't onverwagtst bespringen. In dien tyd worden de Inboorelingen dikwyls het slachtoffer van deze uitgehongerde Dieren, vooräl dewyl men alhier geen denkbeeld heeft van in de vlucht of in de loop te schieten, maar altoos de Snaphaan op het een of ander laat steunen. In den tyd hunner koppeling is 't insgelyks gevaarlyk, deze Dieren te ontmoeten, en die is gewoonlyk in dezen tyd van 't jaar. De Kamtschatkalers zullen nooit op een jongen Beer

VI.
BOEK.
1779.
Septemb.

schie-

VI. BOEK. 1779. Septemb. schieten, wanneer de Moeder op 't spoor is; want indien het jong gedood wierd, zou de woede der Moeder tot den hoogsten top stygen, en indien zy den aanvaller slechts te zien kon krygen, zou zy zich gewislyk wreken of haar leven wagen om zulks te doen. Daarëntegen wanneer de Moeder geschoten word, blyven de jongen haar nog lang na den dood by, betoonende door allerlei treurige gebaren en bewegingen de heevigste droefheid. Doch de jagers, verre van medelyden met het ongeval dier Dieren te oeffenen, bedienen zich van deze gelegenheid om hen te vernielen. Indien men zich kan verlaten op het verhaal der Kamtschatkalers, zouden de Beeren niet minder in schrandereid dan in natuurlyke liefde uitmunten.

De Kamtschatkalers erkennen onëindige verplichtingen te hebben aan de Beeren, in de geringe vorderingen door hen, tot hier toe, zoo in de wetenschappen als beschaafde konsten gemaakt; vooräl betuigen zy alle hunne kundigheid in de genees- en heilkunde schuldig te zyn aan deze Dieren; want opmerkende van welke kruiden deze gekwetste Dieren zich in hunne wonden bedienden, en welkemiddel zy te werk stelden, als zy ziekelyk of ongesteld waren, ben zy zich eene kundigheid verschaft van die eenvoudige middelen, van welken zy thans uit en inwendig gebruik maken. Het zonderlingste van alles is, dat zy de Beeren erkennen voor hunne dansmeesters, het geen buiten allen tegenspraak is, en wy als ooggetuigen kunnen bevestigen. Want in de Beerendans der Kamtschatkalers bootsten zy getrouw en natuurlyk de gebaren en houdingen dier Dieren na. Alle hunne overige dansen komen in veele byzonderheden met dezen overeen, en zulke houdingen schatten zy de volmaaktsten, welke het naaste komen aan de bewegingen der Beeren.

Op den 28., keerde Kapitein King naar de Schepen te rug, niet weinig voldaan over zyn springtochtje, dewyl het hem gelegenheid had gegeven om een gedeelte van de landstreek te zien, en het gedrag optemerkten der Kamtschatkalers, wanneer zy onder geen bedwang zyn, het geen

geen nooit plaats heeft als zy in 't gezelschap der Russen zyn.

Tot den 30., viel 'er niets meldingswaardig voor; op dien dag begaf Kapitein Gore zich naar Paratounca, om aldaar in de Kerk een Wapenschild optehangen door den Heer Webber vervaardigd. Het opschrift vermeldde den ouderdom en rang van Kapitein Clerke, benevens het oogmerk van den tocht op welken hy overleeden was. Een plank met een dergelyk opschrift werd aan den Boom gespykerd, onder welken hy begraven lag. Alvorens Kapitein Gore naar Paratounca vertrok, had hy aan Kapitein King last gegeven om de Schepen uit de Haven te laten halen, en alles in gereedheid te brengen om onder zeil te kunnen gaan. Doch hierin werden wy weerhouden door eenen hevigen storm van den 1. October, en welke den ganschen dag door bleef aanhouden; op den 2., werden de Schepen uit de Haven gesleept en ankerden in zeven vadem water, niet verre van de Ostrog. Daags voor ons vertrek uit de Haven kwamen de runders van Verchney aan, en om het Scheeps-Volk van dezen gepasten toevoer het volle genot te laten hebben, terwyl het versch was, besloot Kapitein Gore vyf of zes dagen ten anker te blyven liggen. Deze tyd werd gansch niet verwaarloost, maar meest besteed aan de verdere herstelling van zeilen en touwwerk der Schepen. Kapitein King werd het kopervaatwerk van de Resolution toegeestaan, in het welk hy met de Siroop, van Kapitein Gore bekomen, zoo veel bier brouwde als het Scheeps-Volk voor veertien dagen kon dienen; ook vulde hy nog eenige vaten met een sterk afkookzel van Jopenbier. Deze voorraad was te aangenaam, om dat ons laatste vat met sterken drank thans aan den top lag, en wy van geestryke dranken niet meer overig hadden, dan het geene strekken kon om in den uitersten nood gebruikt te worden.

Den 3. October, zynde de naamdag der Keizerinne van Rusland, hadden wy voorgenomen denzelven met allen mogelyken eerbied te vieren. Wy verzogten den Priester van Paratounca, Ivaskin, en den Serjant by ons ter maaltijd, en

S s s

wy

VI.

BOEK.

1779.

Septemb.

October.

VI. wy lieten een onthaal vervaardigen voor de beiden Toions
BOEK. van Paratounca en Petro-Paulowska, als mede voor de On-
1779. der- Officieren van de bezettingen voor de braafste Inwoneren
October. van Kamtschatka. Alle de overige Inboorlingen werden uit-
genoodigt om te zamen met onze Matroozen deel te nemen
in de vreugde van dien dag, enaan ieder Man werd een pond
uirmuntend vleesch uitgedeelt, met het overschot van onzen
sterken drank tot een soort van punch bereid. By deze ge-
legenheid deden wy een en twintig schooten; en schoon, in
een zoo ver afgelegen oord van haar Majesteits gebied, werd
alles bestierd op eene wyze geenzins een zoo doorluchtig hoofd
onwaardig. Op den 5., ontvingen wy een verschen toe-
voer van Thee, Suiker en Tabak van Bolcheretsk. De Over-
ste Schmaleff, dit geschenk by zyne te rug reis, onder weg,
ontmoetende, voegde 'er een brief by, waar in hy ons
meldde, dat de sloep van Okotsk in zyne afwezigheid was
aangekomen, en dat Mevrouw Schmaleff daarop onmidde-
lyk een renbode met deze weinige artykels had afgezonden,
met verzoek dat wy dezelve geliefden aanteneemen.

Op den 6 en 7.. werden wy, door 't onstuimig weêr, be-
let te ontmaaren; doch op den 8., zeilden wy naar den mond
van de baai, en namen alle de booten binnen; doch de wind
naar 't Zuiden schietende, waren wy verplicht voor anker te
komen, en te blyven liggen tot den 9., in den namiddag,
toen wy by 't ligten van onze ankers berigt kreegen, dat de
Tamboer der Scheeps-Soldaten zich met een Boot, welke
zoo even van het Dorp was gekomen, had weg begeven:
men had hem onlangs meenigmalen gezien by een Kamt-
schatkaler Vrouwsperfoon, welk hy zeer genegen was, en
dat dikwyls hem had aangezocht by haar te blyven. Kapi-
tein King, niet goed vindende een Man achtertelaten, die
uit hoofde van eene lamheid in de knie zich zelve en de Rus-
sen tot last zou zyn, vervoegde zich aan den Serjant om hem
optespooren, terwyl eenige Matroozen afgezonden werden,
naar een zekere hut in de nabuurschap waar zy den Tamboer
met zyne beminde by elkander vonden; en van daar by ons
aan Boord bragten, waarop wy terstond onder zeil gingen.

Wy

Wy zullen hier eene korte beschryving mede deelen van het Schier-Eiland Kamtschatka, het welk gelegen is aan de Oostkust van Asia, en zich uitstrekt van 52 gr. tot 61 gr. Noorder breedte, deszelfs Zuiderlyke uithoek ligt op 156 gr. 45 min. Ooster lengte. De land engte, door welke het in 't Noorden aan het vaste land gehegt is, is gelegen tusschen de Golven van Olutorsk en Penshinsk. Deszelfs Zuiderlyke uithoek word Kaap Lopatka geheeten, en is dus genaamd, uit hoofde dat dezelve gelykt naar eens menschen Schouderblad, het welk door dat woord word uitgedrukt. Het gansche Schier-Eiland heeft eenigzins de gedaante van een schoen, en word, in zyn grootste breedte, op twee honderd zes en dertig Engelsche Mylen geschat, namentlyk van den mond der Rivier Tigil tot de uitwatering van de Rivier Kamtschatka; deeze breedte loopt ten Oosten en Westen puntig uit. In 't Noorden grenst het aan het Land der Koriacks; in 't Zuid-Oosten aan de Noorder Stillen Oceaan; en in 't Westen aan de Zee van Okotsk. De drie Hoofd-Rivieren van dat Schier-Eiland zyn, de Bolchoireka of groote Rivier, de Rivier Kamtschatka, en de Rivier Awatska. De eerste ontlast zich in de Zee van Okotsk, en is bevaarbaar tot op drie Zee mylen van Bolcheretsk, welke plaats agt Zee mylen ver van Zee ligt aan den zamenvloed van de beide Rivieren, Goltsofka en Bistria; die hier in de Bolchoireka storten. De Bistria, die geen geringe Rivier is, ontspringt uit het zelfde gebergte als de Rivier Kamtschatka; maar neemt eenen gansch anderen loop, waardoor de Kamtschatkalers in staat zyn hunne goederen bykans dwars over het Schier-Eiland by water te vervoeren. De Rivier Kamtschatka loopt bykans drie honderd Engelsche Mylen in de richting van Zuid en Noord, en vervolgens naar 't Oosten draaijende, stort zy zich uit in den Oceaan, een weinig ten Zuiden van Kamtschatkoi Nofs. Ten Noord-Westen van den mond der Rivier Kamtschatka ligt het groote meir Nerpitsch; van Nervi een Zee Hond of Zee Rob, welke Dieren meenigvuldig in dat meir gevonden worden. Een schans, Nischnei-Kamtschatka Ostrog, is aan de Rivier gelegen, omtrent twintig En-

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI.
BOEK.
1779.
October.

gelsche Mylen van Zee; de Rusfen hebben 'er een gasthuis en barakken gebouwt; en naar men ons zeide, zoude deze plaats thans de voornaamste markt plaats zyn van het Land.

De Bron van de Awatska Rivier is in 't gebergte, tuschen de Bolchoireka en de Bistria. Na twee honderd Engelsche Mylen geloopt te hebben van 't Noord-Westen naar 't Zuid-Oosten, valt zy in de Awatska baai. De Figil is mede eene voorname Rivier, die tuschen eenige hooge Bergen ontspringt, en zich in de Zee van Okotsk ontlast. De meenigte andere Riviertjes, welke door dit Schier-Eiland vloeijen, zyn te gering om van ons afzonderlyk beschreven te worden.

Indien wy van den grond uit deszelfs voortbrengzels mogen oordeelen, schynt dezelve ten uitersten bar en onvrugbaar te zyn. Noch in den omtrek van de baai, noch op onze tocht naar Bolcheretsk, noch op onze jachttochten hebben wy ooit de geringste plek gronds aangetroffen, welke den schyn had van een begroende zwarte aarde, of die geschikt scheen om door bebouwing verbeterd te kunnen worden. Wanschapen Boomen vonden wy hier en daar over het land verspreid, welks grond een soort van mos met lage heide struiken voortbragt; kortom de gansche landstreek had eene treffende overeenkomst met Newfoundland.

Te Paratounca nogthans zagen wy drie of vier bargaen met uitmuntend hooi; en Majoor Behm verzekerde ons, dat langs de Kamtschatka en de Bistria, als mede in verscheide andere streken van 't Schier-Eiland, een meenigte grasgroeit daar veel kracht in is, dat zeer hoog wast en tweemaal in één Zomer gemaait word; dat het hooi zeer zappig en geschikt is om het Vee vet te maken. En indedaad de zes en dertig Runders, welke wy van Verchney ontvingen, waren zoo zwaar en vet, dat ze niet anders dan goed gras en hooi konden geëten hebben; want de eerste twintig werden ons aangevoert op 't einde van den winter, toen de Sneeuw nog niet van 't land was, zoo dat zy waarschyndlyk de vorige zeven maanden enkel met hooi gevoedert waren. Ook ver-

verhaalt Kraschenincoff, dat de landstreek, langs de Rivier Kamtschatka, oneindig vruchtbaarder is dan de streken van 't Noorden of Zuiden. Op verscheide plekken gronds, naby deze Rivier, heeft men, zegt hy, by herhaalde proeven ondervonden, dat de gerst, rogge en haver zelden een mis gewas leverden; en hy meent dat in verscheide oorden, vooral naby den oorsprong der Bistria en der Kamtschatka, als mede in de landstreeken, op die zelfde breedte gelegen, de tarwe zeer wel zou voortkomen. Misschien dat de vruchtbaarheid van dat gedeelte des lands veroorzaakt word door deszelfs ligging in 't breedste gedeelte van het Schier-Eiland, en bygevolg op den versten afstand van de Zee aan weêrzyden, dewyl koude misten en mottig weder meest al langs de Kust de overhand hebben, en niet misfen de naburige streken onbekwaam te maken tot verbetering van den grond.

Men mag natuurlyk stellen, dat de gestrengheid der luchtstreek evenreedig zy aan de onvruchtbaarheid des gronds, van welke zy, waarschynlyk, de oorzaak is. Wy zagen dit land, voor het eerst, in 't begin van Mey 1779, toen het bedekt was met Sneeuw ter diepte van zes tot agt voeten. Op den zesden Mey hadden wy Sneeuw met een Noord-Oosten wind. Den 8. op den middag stond de Thermometer op 32 gr., op dien dag zonden wy eenigen van ons Scheeps-Volk uit om hout te hakken; doch uit hoofde van den diepen Sneeuw, moesten zy onverrichter zaken te rug komen, niettegenstaande hunne bende bestond uit twaalf robuste en knappe Karels. Op den 12. waren de zyden der Heuvelen vry van Sneeuw, en in 't begin van Juny was dezelve in de lage landen meest weggedooit. Op den 15. dier Maand zelden wy de Haven uit; gedurende ons verblyf aldaar hadden wy den wind meest uit het Oosten en Zuid-Oosten. Toen wy, op den 24. Augustus, te rug kwamen, scheen het blad der Boomen en het plantzoen in derzelver grootste volkomenheid. Het weêr was, gedurende het overige dier Maand, en gansch September door, zeer veranderlyk doch niet gestreng. In 't begin der Maand woei de wind meest uit het Oosten; maar draaide naderhand naar 't Westen. De groot-

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. ste hoogte van den Thermometer was 65 gr., de minste
BOEK. hoogte 40 gr. De Barometer tekende van 30 tot 29 gr. 31
1779. min., zoo dat het weêr de gansche Maand van September
October. tamelyk gematigt was. Maar met het begin van October,
bedekte de nieuw gevallen Sneeuw wederom de toppen der
Heuvelen, en de wind bleef uit het Westen waaijen. Men
kan hier, gewisfelyk, niet meer dan drie jaargetyden tellen.
De Zomer begint in het midden van Juny, en duurt tot het
midden van September; October is de herfst maand, en van
't laatste dier maand tot het midden van Juny, doet de win-
ter zich in al deszelfs gestrengheid gevoelen. Men zeide
ons, dat de luchtstreek in de landen, langs de Rivier Kamt-
schatka, zoo helder en gematigt was als in verscheiden Oorden
van Siberien op dezelfde breedte. Waarschynlyk is zulks
toeteschryven aan dezelfde oorzaken, waaraan wy de vrucht-
baarheid des gronds van dat gedeelte des lands reeds hebben
toegeëigent. De ongunstige luchtstreek doet, echter, niet
alleen kwaad aan den grond, maar belet zomtyds, door de
onbestendigheid des Zomer weders, dat men zich behoorlyk
voorzie, van een' genoegzamen voorraad gedroogden Visch,
tot winter spys; ook veroorzaakt de vogtige lucht, dat zich
wormen in de Visch zetten, waar door veeltyds het grootste
gedeelte diens voorraads bedorven wordt.

Gedurende ons verblyf te Kamtschatka, hadden wy, slechts
éénmaal, donder en blixem, en zulks in den nacht toen de
brandende Berg zoo sterk woedde. De bewoonders des lands
zeiden ons 'er zelden ongemak van te hebben, en dat noch
de donder noch de blixem ooit verschrikkelyk was. De ge-
gestrengheid des winter's en de verschrikkelyke Orkaanen,
welke van hevige Sneeuwbuijen verzeld zyn, noodzaken de
Inboorlingen de wyk te nemen, naar hunne onderaardsche
woningen, om zich te beveiligen en tegen de koude te dek-
ken. De Majoor Behm verhaalde ons, dat de gestrengheid
des winters van 1779 verscheide weken achter een alle ge-
meenschap tusschen de bewoonderen stremden, en dat nie-
mand uit zyn onderaardsch huis durfde te voorschyn komen,
uit vreeze van door de koude bevangen te worden. De on-
ge-

VI.
BOEK.
1779.
October.

geeneene gestrengheid van luchtstreek, op zulk eene laage breedte, kan toegeschreven worden aan de ligging van dit gewest ten Oosten van een onafinetyke en onbebouwde landstreek, en aan de heerschende Weste winden, welke van den Zeekant over zulke uitgestrekte en koude landen komen heen waijen. De heftigheid der winden zyn toeteëigenen aan de onderaardsche vuuren en zwavelächtige uitdampingen.

In dit Schier-Eiland zyn een aantal brandende Bergen, slechts drie van welke onlangs aan uitbarstingen zyn onderhevig geweest. Wy hebben reeds gesproken van dien in de Nabuurschap van Awatska, en volgens Krascheninicoff zyn daar nog anderen niet min aanmerke.yke.

De brandende Berg van Tolbatchick is gelegen tusfchen de Rivier Kamtschatka en Tolbatchick, op een laage streek lands. De uitbarstingen geschieden op den top van een hoog Berg, welke in verscheide spitze Rotzen eindigt. In 1739 kwam 'er een wervelwind van Vlammen uit voort, door welke de Bosfchen van de naburige Bergen in de asch werden gelegd. Hier op volgde een dikken rook, welke, over de gansche landstreek, duisternis verspreidde, die, by 't vallen van uitgebrande koolen, welke wel dertig mylen ver den grond bedekten, verdween.

Op den top van den Berg van Kamtschatka, de hoogste van 't Schier-Eiland, is de derde Volcano, uit welke by aanhoudenheid een dikke rook opstyg, en dikwyls de verschrikelykste uitbarstingen voortkomen, van welke zommige nog versch voor het geheugen der Inboorlingen waren, die 'er dikmalen van spraken.

Men zegt dat 'er meenigvuldige heet water bronnen indeze Landstreek gevonden worden. Wy hebben 'er geene gezien, dan dien van Natchekin Ostrog. Krascheninicoff meld van verscheide anderen, hy spreekt insgelyks van twee putten of wellen, op welker grond of bodem het water met zeer veel geweld kookt, terwyl 'er uit die putten een verschrikelyk gedruis en zulk een zware stoom voortkomt, dat men door denzelfen niet kan heen zien.

De voornaamste Boomen, die onze aandagt trokken, waren

VI. ren de Berk, de Popolier, de Els, verscheide laage zoorten
 BOEK. van Wilgen en twee zeer kleene zoorten van Ceders. Een
 1779. van deze Ceder-zoort groeit, aan de Kust, zelden hooger
 October. dan twee voet, en kruipende langs den grond. Van dezen
 maakten wy den geest van ons Bier, daar dezelve zeer geschikt toe was: de andere zoort, welke veel hooger wast, word op de Bergen gevonden, en draagt een zoort van Noot of Appel. De oude *Tsion* van Petro-paulowsko verhaalde ons, dat zy van Beering, toen deze in de Haven lag, het gebruik leerde van het afkookzel dezer Cederen, het welk bleek een uitmuntend geneesmiddel te zyn tegen de Scheurbuik; doch zy maken 'er thans geen gebruik meer van, het zy uit gebrek aan Suiker, het zy om andere redenen.

Van den Berk, welke de gemeenste boom schynt, zagen wy hier drie zoorten: twee van dezelve waren zwaar en geschikt voor timmerhout, deze verschilden van den anderen alleen in kleur en weefzel van den bast. De derde is van een laage, dwergächtig zoort. De Inboorlingen bedienen zich van dien Boom tot veelerlei gebruik. Wanneer zy hem aftappen, levert hy een groote hoeveelheid vochts, het welk zy zonder eenig ander innengzel of toebereidzel drinken, gelyk wy dikwyls zagen op onzen tocht naar Bolcheretsk: wy zelf dronken 'er van, en vonden het aangenaam en verfrischend, doch eenigzins afzettend; van den schors of bast maken zy vaten voor huisgebruik, en van het hout dezes booms maken zy hunne Sleeden en Kanoos. Niet alleen de Berk, maar alle andere zoort van Boomen, in den omtrek van de baai, waren kleen en mis naakt; de inboorlingen zyn derhalven verplicht zeer diep landwaards in te gaan, om geschikt hout, voor hunne Kanoos, voor hunne Zomer woningen, en voor verscheide andere dingen, die zy benoodigt hebben, optedoen.

Krascheninicoff spreekt mede van den Lorkenboom; dezelve groeit aan de boorden van de Rivier Kamtschatka, en aan die der Riviértjes, die in dezelve uitwateren. Hy zegt insgelyks, dat 'er Sparreboomen zyn dicht by de Rivier Berezowa, als mede Sorbenboomen, en twee zoorten van witte Doornboomen.

Dit

Dit Schier-Eiland heeft eene groote meenigte Struik of Heester gewassen; als Berg-esch, Genever-struiken, Braamboos struiken en wilde Rozenboomen. Als mede eene groote verscheidenheid van Bezien; naanlyk patrys-bezien, blaauw-bezien, zwarte bezien, kraakbezien en kraai-bezien. Deze worden op zyn tyd geplukt en ingezamelt, en ter bewaringe tot eene dikke gelei gemaakt; ze verstrekken den inwoonderen tot een groot gedeelte van hun bestaan, dienende meestal tot saus over hunnen gedroogden Visch. Ook gebruiken zy dezelve in Poddingen en in andere spyzen, en zy maken 'er afkookzels van tot hunnen dagelykschen drank.

Wy troffen hier eene groote meenigte van heilzaame wilde gewassen planten en groentens aan, als Kervel, Look, Uijen, Angelika en Sellery. Ook vonden wy 'er uitmuntende Knollen, en in eenige weinige plekken gronds, in de valei, zeer goede Knolradyzen. Dit waren alle de groentens, die zy aankweekten; doch 't is waarschylyk, dat verscheide harde soorten van gewassen, (byzonderlyk die welke diepe wortels schieten) zeer wel zouden slagen, als Wortels, Pingsternakels &c. Majoor Behm vertelde ons, dat men verscheide andere keuken groentens gezaait had, doch zonder vrucht, dat de kool of salade niet wilde sluiten of kroppen; en dat niettegenstaande de boonen en erwten zeer weelderig opwiesfen, bloeiden en peulden, echter de hauwen en peulen nooit gevult werden. Hy zeide ons mede nog, dat in de proeven, door hem genomen, met verscheide soorten van meel gevende graanen, dezelve wel sterk en hoog waren opgeschoten, en zelfs airen hadden voortgebragt, doch dat deze laatste nooit meel hadden geleverdt.

Dit Schier-Eiland brengt twee planten voort, die byzondere aandacht verdienen. De eerste word van de Inboorelingen *Sarana* geheeten, en van de Kruidkundigen *Lilium Kamfkatiense flore atro rubente*. Deze plant schiet ter hoogte van vyf duimen op, haar steel is niet dikker dan die van een tulp, hy is purperkleurig aan de onderzyde, en hooger op groen; 'er komen twee reyen eironde bladeren uit voort, de onderste bestaat uit drie bladeren en de bovenste uit vier; aan den

T t

top

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. top des steele groeit een enkele bloem van een donker roode
 208K. kleur, welke in gedaante naar den Narcissus gelykt. Het
 1779. is een bolgewas, en groeit in 't wil e, in zeer groote mee-
 October. nigte; omtrent het begin van Augustus, houden zich ver-
 scheide Vrouwspersonen bezig met de bollen of wortels van
 deze plant te verzamelen, welke, na in de Zon welgedroogt
 te zyn, ten spyze worden opgelegd. Toen wy hier voor de
 tweede keer aankwamen, was het in 't laatst van den oogst,
 welke wy verstonden mislukt te zyn, en den gewonen voor-
 raad niet opgeleverd te hebben. De Kamtschatkalers hebben
 een stelregel, dat de voorzienigheid altoos voor hen waakt,
 want als de Sarana mislukt, misfen zy nooit eenen voordee-
 ligen Vischvangst te hebben; integendeel als de Visch maand
 ongelukkig voor hen is, word zulks altoos vergoed door een-
 nen overvloedige Sarana-oogst. De Sarana wortel word ver-
 scheidenlyk in de pot gebruikt: onder den asch gebraden,
 vervult niets zoo wel de plaats van brood. In den oven ge-
 bakken en fyn gestampt, dient het in stede van bloem en
 meel; zy mengen het in alle hunne Soepen en onder veele
 hunner fryzen. Het is ongemeen voedzaam, heeft een aan-
 genamen bitteren smaak, en kan daaglyks geëten worden, zon-
 der immer te walgen. Wy kookten deze bollen op de wyze
 van aardappelen, en bevonden dezelve zeer gezond en lekker
 te zyn. Deze plant wast mede te Oonalaska, daar deszelfs
 bol of wortel insgelyks een voornaam gedeelte van 's Volk
 voedsel uitmaakt.

De andere plant, daar wy van spraken, word de zoete
 plant genaamt; en is by de Kruidkundigen bekend, by den
 naam van *Heracleum Sibericum foliis pinnatis, foliolis quinis,*
intermediis Sessilibus, corollulis uniformibus. HORT. UPSAL
 65. In de maand van Mei, vonden wy dezelve omtrent agt-
 tien duimen hoog, zeer gelykende aan salie of venkel, en be-
 dekt met een soort van wit dons, niet ongelyk aan ryp of
 rym, dat 'er gemakkelyk is afewryven. Deszelfs smaak is
 Suiker zoet, schoon heet en prikkelend. De plant heeft een
 holle steel, welke uit drie of vier geleeden bestaat; uit ieder
 lid komen breede bladen voort. Als de plant volwassen is,
 be-

bereikt zy zes voeten in de hoogte. Men trekt 'er een geest-ryk vogt uit, dat van de Inboorelingen *raka* word geheeten, en de kragt heeft van brandewyn. Twee en zeventig ponden van deze plant leveren gemeenlyk vyf en twintig pinten *raka*; volgens *Steller* zou het overgehaalde vocht van deze plant, als dezelve, voor de bereiding, niet van haar schil of schors ontdaan was, zeer nadeelig voor de gezondheid zyn, en schielyk zenuwtrekkingen &c. veroorzaken.

Men zegt, dat de Kamtschatkalers, eer zy kennis van Vuurwapenen hadden, hunne pylen en speeren vergiftigden met een zap, getrokken uit den Zgate wortel; het dier, welk zy daarmede troffen, moest het onvermydelyk met den dood bekoopen. Zoo men verhaalt, zouden de Tschutski zich nog van denzelfden wortel, tot het zelfde oogmerk, bedienen.

Volgens *Krascheninicoff* leveren slegts drie planten de stof tot alle de handwerken van Kamtschatka. Een dezer planten is de *Triticum radice perenni Spiculis binis lanuginosis*, welke in overvloed langs de Kust gevonden word. Van de Biezen van dit gras maken zy een sterk soort van Matten, welke zy gebruiken over hunne vloeren, voorbeddekleeden, gordynen, zakken en andere huislyke zaaken. Ook maken zy 'er kleene zakjes en korfjes van.

De *Bolotnaia* wast in de broeklanden, en gelykt de *Cyperoides*. Zy word in den herfst geogst en als wol gekaart, met een werktuig, gemaakt van de beenderen van de Zee Zwaluw. In deze stof worden hunnen pas gebooren kinderen gebakerd, en hunne jeugd draagt dezelve over den naakten huid; ook maakt men 'er een soort van watten van, welke zy om de warmte tuschen hunnen kleederen voeren.

De *Netelise* een andere plant, welke hen zeer te stade komt, en de stof levert, van welken zy hunnen vischnetten maken, zonder welke zy niet zouden kunnen bestaan, dewyl zy meest van visch leven, en Kamtschatka geen vlas noch hennip voortbrengt. Deze netels worden, gemeenlyk in Augustus, afgesneden, en voor het overige van den Zomer, in bondels, in hunne Zomerhuizen, of Balagans opgehangen,

IX.
BOEK.
1779.
October.

VI en vervolgens als hennip bereid, en in draden afgesponnen
BOEK. tusfchen de vingers.

1779. Verscheide streeken van dit Schier-Eiland zouden, waar-
October. fchyntlyk, tot meer geryf en gemak voor de Ingezetenenen kun-
nen bebouwt worden; dan, de verscheidenheid van Wild, het
welk zich in dezelve ophoud, zal altoos beschouwt worden
als den wezendlyken rykdom van 't land; en met geen arbeid
kan zoo veel opgebragt worden als hunne pelteryen leveren.
De Dieren, van welken zy die trekken, zyn de Vos, de Zi-
belyn of 't Sabeldier, de Hermelyn, de Isatis of Pool-Vos,
de Marmot zonder ooren, de Wisfel haas, de Wezel, de
Veelvraat, het wilde Schaap, het Rendier, Beeren, Wol-
ven, Honden.

De meeste jacht word gemaakt op Vosfen, die in deze
landstreek meenigvuldig en van veelerleije kleur zyn. De
gemeenste soort is dezelfde met die van Europa, maar leven-
diger en glanziger van verwe. Zommige zyn van eene don-
ker kastanje bruin; andere hebben donkerverwige streepen;
zommige hebben den buik zwart, en het overige van 't lig-
haam lichtkastanje bruin. Zommige zyn zwart, andere don-
ker bruin; andere steengraauw; en eenige zeer weinige zyn
geheel wit. De hoedanigheid van derzelver bont overtreft
zeer verre dat der zelfde Dieren in Siberie en in Amerika.
De jagers bedienen zich van allerlei lagen, als vallen en strik-
ken, om deze Dieren te vangen, en leggen zich meest toe om
ze met den kop in den strik te krygen; zy weten ze ook be-
hendig in netten te lokken. Van vergiftigd aas, als daar is
de *nux vomica*, maken zy mede gebruik. By alle gelegenhe-
den echter behoud het Dier zyne loosheid en listigheid.
Zints de Kamtschatkalers kennis aan de Russen hebben, be-
dieneu zy zich van vuurwapenen, doch te voren gingen zy
met boog en pyl ter jacht.

Het Sabeldier van Kamtschatka is veel grooter dan dat
van Siberie, ook is het dikker en glanziger van bont; maar
dat in de nabuurschap van de Rivieren Olekma en Vitime, is
van een schooner zwart. Men zegt dat het Sabeldier van de
Figil en Ouka het beste van Kamtschatka is; een Koppel van de-

VI.
BOEK.
1779.
October.

dezelven wordt gemeenlyk verkogt voor vyf ponden sterling. De slegtste vind men in het Zuidelykste gedeelte. Het vel van den Isatis of Pool-Vos is van geringe waarde; om dezelfde reden laat men zich weinig gelegen zyn aan den Wisfel-haas: deze laatste zyn talryk en worden in den winter volmaakt wit. In 't begin van Mey, zagen wy 'er verscheiden van die kleur, doch ze waren zoo ongemeen schuw, dat wy dezelve niet binnen schoots konden krygen.

Het marmel Dier, of Berg-rat, is een allerschoonst diertje, veel kleiner dan een Eekhoorn, en leeft, gelyk dat Dier, op wortels en besen; terwyl het eet, zit het op zyne achterste pooten, en brengt met zyne voorste pooten zyn voedsel aan den mond. Deszelfs vagt word van de Kamtschatkalers zeer gewaardeert, zynde warm, ligt en van eenen helderen glans; en naarmate 'er het licht op valt, schynt het, als de veederen van sommige Vogels, verscheide kleuren te hebben.

Van de Hermelyn maakt men weinig werk, om dat men het bont van dat Dier voor zeer gemeen houdt. Wy zagen verscheiden dezer Diertjes heen en weder loopen, en kogten eenige hunner vellen, welke aan den buik van een vuil geel en voor 't overige van een gewolkt wit waren. De Wezel word om dezelfde reden weinig geacht. De Huid of vacht van de Veelvraat, daar en tegen, word zeer gezogt, en is in zulk eene achting, dat een Kamtschatkaler zich allerprachtigst uitgedoscht rekent, als hy slechts een lapje bont van dat Dier aan zyn gewaad heeft. De Vrouwen versieren haaren haren met de witte klauwtjes dezer Diertjes, en meenen dan wel opgeschikt te zyn. Met één woord, 'er heerscht een bygeloovig gevoelen onder hen, dat in de vacht van den Veelvraat de kleeding der Engelen bestaat. Men zegt dat dit Diertje zeer gemaklyk te temmen zy, en eene meenigte kunstjes kan geleert worden.

Alle de Beeren, welke wy hier te zien kreegen, waren van eene donker bruine kleur; zy vertoonen zich gemeenlyk in een party van vier of vyf te zamen, en worden dikwyls gezien in den tyd als de Visch met gansche Scholen uit Zee de Rivieren in zwemt. Ook bestaan zy meestal van Visch. In

VI. de winter maanden worden zy zeldzaam vernomen. Van
 BOEK. de Beerenhuiden maakt men zeer warme Matrassen en bed-
 1779. Dekens; als mede Mussen, Handschoenen, en tuigen voor de
 October. Sleden. Het vleesch en boven al het vet word zeer hoog geacht.

De Wolven vertoonen zich eeniglyk in den winter, wanneer zy, zoo men zegt, by gansche troepen, rondsnuffelen om prooi te vinden.

Het wilde en tamme Rendier vind men in verscheiden strecken van 't Schier - Eiland, doch niet in den omtrek van Awatska. 't Is opmerkelyk dat deze Natie van dat Dier geen gebruik maakt voor haare Sleden, en de gewoonte niet volgt van haare Noordelyke en Oostelyke Nabuuren. 't Is waar, de Inboorlingen kunnen voor het tegenwoordige het zeer wel stellen met hunne Honden, en waarschyglyk zal het Russisch ras van Paarden in vervolg van tyd al hun land werk kunnen verrigten. Dan, daar het gebruik van Honden hen grootendeels het voordeel beheemt, om andere huis dieren aantekweeken, schynt het iets ongemeens, dat zy een zoo edel en sterk Dier, als het Paard, niet boven de Honden verkozen hebben.

Het wild Bergschaap, of *Argali*, is hier zeer meenigvuldig, en buiten Corsica en Sardinie, in Europa niet bekend. Deszelfs huid gelykt naardien van 't Hart, maar in deszelfs gansche voorkomen en gang komt het nader by de Geit. Deszelfs hooft pronkt met twee groote en gedraaide Hoornen, welke, wanneer het Dier volwasen is, zomtyds van vyf en twintig tot dertig ponden wegen, en op den rug leggen als het loopt. Deze Dieren zyn ongemeen vlug en wakker, laten zich eeniglyk op het klippigst en steilst gebergte vinden, het welk zy met eene verbazende gezwindheid beklimmen, van Rots op Rots springende. Van derzelver Hoornen maken de Inboorlingen lepels, bekers, en nappen; de jagers hebben altoos een dezer laatsten aan een riem hangen, en bedienen zich 'er van om uit de drinken, als zy op de jacht zyn. 't Is een ongemeen schoon Dier, dat by troepen loopt, en een zeer zoet en smakelyk vleesch heeft.

De Honden van deze landstreek, gelyk wy reeds gezegt heb-

men. Van
fen en bed-
igen voor de
hoog geëcht.
inter, wan-
ondsnuffelen

neiden stree-
van Awats-
er geen ge-
e niet volgt
't Is waar,
het zeer wel
al het Rus-
d werk kun-
onden hen
huis dieren
zy een zoo
Honden ver-

meenigvul-
niet bekend.
eszelfs gan-
it. Deszelfs
ornen, wel-
van vyf en
t leggen als
rakker, la-
te vinden,
eklimmen,
ornen ma-
de jagers
angen, en
op de jacht
pen loopt,

eds gezegt
heb-

hebben, hebben veel overeenkomst met het Pomersche ras, doch ze zyn grooter en hebben veel groover hair. Ze zyn verschillende van kleur, maar meest van een ligt bruin of van een bleek vuil geel. Deze arme Dieren worden alle, om trent het einde van Mei, buiten de deur gezet, aan zich zelve overgelaten, en daar door genoodzaakt hun eigen voedsel te zoeken, tot den volgenden Winter, wanneer zy nooit nalaten, elk tot zyn eigen Huis of Volk wedertekeeren, zoo haast slegts de Sneeuw zich vertoont. In den Winter krygen zy geen spys dan de kop, de ruggegraat en het ingewand der Zalmen, welke, ten dien einde, gedroogd en bewaart worden, en van dit voedsel krygen zy geen zins volop. Gewisfelyk moet 'er een groot aantal Honden in dezelandstreek zyn, dewyl 'er nooit minder dan vyf tot een gespan voor een Slede gebruikt worden, en eene Slede slegts voor een persoon geschikt is. Op onzen tocht, naar Bolcheretsk, hadden wy honderd negen en dertig Honden noodig, aan de beide pleister-plaatzen Karatchin en Natcheechin. Aanmerkelyk is het, dat men, nooit, teven of gesneden rekels tot dat werk gebruikt. Om de jongen Honden te leeren trekken, worden zy met lederen reepen, die veerkrachtig zyn, aan staken vastgemaakt, en hun voedsel even buiten hun bereik geplaatst, waardoor zy, aanhoudend, trekkende en arbeidende om een brok te bekomen, krachten krygen en zich gewennen te trekken, twee wezenlyke vereischten tot den post voor welken zy geschikt zyn.

Bykans alle de soorten van de Noordsche Zeevogels bezoeken de Kust en de baaijen van Kamtschatka, onder anderen de Zee-Arenden, doch deze niet in zulk eene meenigte als te Oonalashka. De binnenlandsche Rivieren zyn wel voorzien van allerlei zoort van wilde-Eenden, een van welke, door de Inboorlingen *a-angitcha* geheeten, met de aller-schoonste pluimaadie pronkt. Deszelfs geluid is tegelyk zonderling en aangenaam. Het Berg-Eend is mede nog een zoort, die volgens *Stellen* byzonderlyk tot Kamtschatka behoort. De Pluimaadie van den Woord is zonderling fraai. Wy zagen hiermede eene verscheidenheid van ander water gevogel.

VI.
BOEK.
1779.
October,

vi.
BOEK.
1779.
October.

gelte, het welk om deszelfs grootte tot de soort der wilde ganssen scheen te behooren.

In het trekken door de Boschen, zagen wy eenige Arenden van eene verbazende grootte, doch zonder te kunnen bepalen tot welke soort zy behoorden. Men zeide ons dat 'er drie verschillende soorten waren. 1. De zwarte Arend met een witten kop, staart en pooten, welks jongen volkomen wit zyn. 2. De onëigentlyk zoogenaamde witte Arend, schoon indedaad van een licht-graauwe kleur. 3. De steenkleurde Arend, welke van de gemeenste soort is. Men vind, daar en boven, op dit Schier-Eiland een groot aantal Havikken, Valken en Buizerden.

Ouerhanen, Sneppen en Berkhoenders worden hier al mede gevonden. Zwanen zyn 'er zeer talryk, en maken een voorname schotel uit op alle feestmalen. De groote overvloed van wild gevogelte in dit gewest bleek genoegzaam, uit de meenigte geschenken, welke men ons van het zelve deedt, en meest bestonden in niet minder dan twintig koppel teffens.

Buiten de Robben of Zee-Honden, welke wy in de baai van Awatska in groote meenigte zagen, bespeurden wy geen halfslachtige Dieren op de Kust. Misschien dat dezelve bezig waren met den Zalm by gansche Schoolen de Rivier op te vervolgen. Men zegt dat zommige dier halfslachtige Dieren den Visch tot in versch water volgen, en zich in alle de Meiren onthouden, welke gemeenschap hebben met de Zee.

De Zee-otters, welken wy hier aantroffen, en die welke wy te Nootka-Sound zagen, zyn volmaakt dezelfde. Eerlyds werden ze hier in overvloed gevonden, maar zedert de Rusfen een handel met de Chineesen hebbenaangevangen wegens het bont dier Dieren, voor het welk zy in China hooger prys dan voor eenig ander bont maken, hebben de Jagers de Zee-otters zoo onvermoeit opgespoort, dat 'er thans weinige in Kamtschatka overblyven. Die, welke tusschen de Kurilsche Eilanden gevonden worden, schoon gering in getal, overtreffen in hoedanigheid verre die van Kamtschatka en

en Nootka-Sound. Men zegt dat 'er thans bezwaarlyk een Zee-otter te vinden zy op Mednoi en Beering's Eiland; alhoewel, volgens het bericht van Muller, dezelve in zeer grooten getale, by zyn tyd, aldaar gevonden werden. — De Rusfische Reizigers spreken van eene groote verscheidenheid van halfslachtige Zeedieren, die zich aan deze Kusten onthouden, doch daar wy geene andere soorten bespeurden, was dit waarschyntlyk het jaargetyde hunner verhuizinge.

De Visch is ontegenzeggelyk het voorname artykel van 't levens onderhoud der bewooneren van dit Schier-Eiland, die van den landbouw of veefokkery met geen mogelykheid iets van aanbelang tot hun bestaan kunnen trekken. De grond, 't is waar, levert eenige heilzame wortels, en, over de gansche landstreek, wasfen eene groote meenigte beziën; maar van die alleen zouden de inwooners, met geene mogelykheid, leven kunnen; schoon men die beide artykels voor zeer gezond schat, als verzachtende en temperende grootelyks de rottende en tot bederf neigende hoedanigheid van hunne voornaame kost, gedroogde Visch, welke hier met meer eigenschap gezegt mag worden de staf des levens te zyn, dan 't brood in andere landen; want noch de Inwooners, noch hunne Huisdieren van het Honden geslacht, knnnen zonder den Visch, volstrekt niet bestaan.

Walvisfchen laten zich dikwyls aan deze Kust vinden, en dienen, gevangen zynde, den Inboorelingen tot veelerlei gebruik: van den huid maken zy de Zoolen hunner Schoenen, als mede draagbanden en riemen, welke hen tot verscheide dingen te stade komen. Zy eten het Vleesch, en bewaren het Spek voor keukengebruik en tot licht voor hunne lampen. De knevels dienen hen, voornamentlyk, in 't benaaijen der naaden hunner Kanoos, ook maken zy van dezelve hunne netten voor het grooter soort Visch, en zy beslaan hunne Sleden met de benedenste kakenbeenderen. Van de andere beenderen maken zy mesfen; ook maakten zy 'er eertyds de keetens van, aan welke zy hunne Honden vast leiden, doch thans gebruiken zy 'er meest yzere keetens toe. Na 't reini-

VI. gen der ingewanden, en na dezelve gedroogt en opgeblazen te hebben, vullen zy die met traan en vet; ook maken zy uitmuntende strikken van de pezen en zenuwen dier Dieren. In één woord, 'er is niets aan den Walvisch, het welk niet tot het een of ander gebruik op dit Schier-Eiland strekt.

BOEK.
1779
October.

Van omtrent het midden van Mey tot den 24 Juny de tyd van ons vertrek, vingen wy overvloed van beste platvisch, elst en haring. In ééns haalden wy, den 15. Mey, meer dan drie hondert stuks platvisch op, behalven nog eene groote meenigte van Zee-Forellen. De eerste was een harde en smakelyke Visch, met scherpe knobbels op den rug, als tarbot, en met donker bruine streepen van den kop naar den staart loopende. De eerste tyd van den haring begint tegen het laatst van Mei. Zy bezoeken deze Kust met gansche Schoolen, maar toeven 'er niet lang. Zy verlieten de baai alvorens wy de eerste keer dezelve uitzelden; maar kwamen in October te rug. Wy hebben alreeds opgemerkt dat de haring alhier van eene uitmuntende soort is, en dat wy 'er verscheidene ledige vaten mede opvulden. Wy vingen insgelyks eene groote meenigte schoone Kabeljaauw, van welke wy 'er mede eenige inzoutten: ook vingen wy van tyd tot tyd een oneindig getal kleene Vischen, welke naar smelt geleecken.

Dan, niettegenstaande dezen overvloed van Visch, bedienen de Inwoonderen zich tot hunnen winter voorraad van de Zalm-Vischery. Men zegt dat alle de bekende soorten van Zalm op deze Kust gevonden worden; en dat iedere soort, op haren byzonderen tyd, de Rivieren op zwemt; ook verhaalt men dat de meenigte Schoolen, welke men van verschillende soorten in de Rivieren ziet zwemmen, altoos vermyden zich onder malkanderen te mengen; dat zy nimmer misfen tot de Rivier weder te komen, in welke zy geteeld zyn, doch niet voor den derden Zomer; dat zy nooit levend naar Zee te rug keeren; dat byzondere soorten slechts in zekere Rivieren komen en nooit in andere gevonden worden, schoon de Zee haar ten naasten by op dezelfde plaats ontfangt.

Om-

en opgebla-
ook maken
en dier Die-
visch, het
hier-Eiland

Juny de tyd
e platvisch,
y, meer dan
eene groote
en harde en
ug, als tar-
op naar den
egint tegen
net gansche
eten de baai
aar kwamen
erkt dat de
dat wy 'er
en insgelyks
welke wy
tyd tot tyd
smelt ge-

Visch, be-
orraad van
de soorten
dat iedere
op zwemt;
ke men van
en, altoos
dat zy nim-
elke zy ge-
at zy nooit
ten slechts
onden wor-
elfde plaats
Om-

Omtrent het midden van Mey komt de eerste Zalm den mond van de Awatska in zwemmen. Deze soort, van de Kamtschatkalers de Tchavitsi geheeten, is de grootste en meest geachtste; zy zyn gewonelyk drie voeten en een half lang, en wegen door den anderen van dertig tot veertig ponden. Op hun rug zyn ze donker blaauw van kleur, met zwarte vlakken, derzelver staart is volmaakt regt, in alle andere opzichten gelyken zy naar onzen gemeenen Zalm. Zy zwemmen met zoo veel snelheid de Rivier op, dat het water 'er van bruischt; en de Inboorlingen die, op den gewonen tyd, op hen wagten, worden dit zoo haast niet gewaar, of zy spreiden terstond hunne netten voor hen uit. Een der eersten, die gevangen was, werd ons aangeboden, maar niet zonder dat men ons te kennen gaf, dat zy met geen mogelijkheid ons grooter eer konden bewyzen. De Visscherij van deze soort begint met het midden van Mey, en duurt tot het einde van Juny.

Er is een kleiner soort van Zalm, welke van agt tot vyftien ponden weegt, en bekend staat by den naam van den rooden Visch; deze verzamelt vroeg in de maand van Juny in de baaijen en in de monden der Rivieren. Van dien tyd af tot aan het einde van September word 'er een groote meenigte van gevangen op de Oost en Westkusten, waar de Zee eenig versch water ontvangt; als mede in de Rivieren bykans tot aan derzelver oorsprong. Alle de Meiren, welke gemeenschap met de Zee hebben, zyn opgevuld met Visch, welke zeer naar Zalm gelykt, en gemeenlyk omtrent vyf of zes ponden het stuk weegt. De Inboorelingen, zoomen ons zeide, achtten het der moeite niet waardig dezelve te vangen. Dewyl nu deze Meiren, over 't geheel, zeer ondiep zyn, valt die Visch, in den Zomertyd, zeer ligt ten prooi van Beeren en Honden, en uit de meenigte graaten en afval, welke wy aan de kanten zagen, was gemaklyk optemaken, dat 'er al vry wat verflonden wierd.

De Inboorelingen droogen het voornaamste deel van hunnen Zalm en zouten slechts weinig in. Zy snyden den Zalm in drie stukken; eerst snyden zy 'er het buikstuk af, en ver-

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. volgens een stuk aan weêrzyden van den ruggegraat. Het
 BOEK. buikstuk, het geen men voor 't beste houdt, word gedroogt
 1779. en gerookt; de andere stukken worden in de lucht gedroogt,
 October. en geheel in stede van brood geëten of tot poeder gestooten
 voor deeg of gebak. De kop, staart en graten worden gedroogt en voor Hondenspys bewaart.

DIEREN, WELKE OP KAMTSCHATKA GEVONDEN WORDEN.

Het wilde Berg-Schaap, de Ibex, het Rendier, de Wolf, de Hond, de Pool-Vos, de Europésche Vos, de Pool-Beer, de Beer, de Veelvraat, de Gemeene-Weezel, de Hermelyn, het Sabeldier, de Gemeene-Otter, de Zee-Otter, de Wisfelhaas, de Berg-Haas, de Marmot zonder ooren, de Bobak-Marmot, de Water-Rat, de Gemeene-Muis, de gaarder Muis, de Roode Muis, de Ichelag-Muis, het Stinkdier, de Walrus, zeven soorten van Zee-Honden of Robben, de Zee-Koe met een Walvisch-Staart. Kamtschatka had geen Huisdieren tot op de komst der Russen, die dezelve mede bragten.

VOGELS VAN KAMTSCHATKA.

Land - Vogels.

Zee - Arend, Witkoppige - Arend, Roepende - Arend, Visch-Arend, de Pelgrim - Valk, de Ganzen-Havik, de Arend-Uil, de Sneeuw-Uil, de Raaf, de Aakster, de Notekraker, de Koekkoek, de Draai-Hals, de Graauw- of Blaauwspecht, de Witte Patrys, de Ouer-Haan, de Water-Spreeuw, de Krams-Vogel, de Zing-Lyster, de Groenling, de Geelgors, de kleine Vlasvink der Wyngaarden, de Donkere Vliegenvanger, de Veld-Leeuwrik, de Boom Leeuwrik, het witte Kwikstaartje, het Geele-Kwikstaartje, het Kwikstaartje der Tschutski, het Geele Winter-Koningje, de
 Roed-

Rood-Staart, de Lang-Bek, de Stapazina, de Awatska, de Riet-Mees, de Schoorsteen-Zwaluw, de Boeren Zwaluw, de Strand-Zwaluw, de Europeſche Geitemelker.

VI.
BOEK.
1779.
October.

WATER VOGELS.

Water Vogels met geſpleeten vingeren.

De Zee-Zwaluw, de Zwartkoppige-Meeuw, de Gryze-Meeuw, de Ivoor kleurige-Meeuw, het Winter Meeuwte, de Pool-Meeuw, de Meeuw met roode vingers, de Malle-muck, de Storm-Zwaluw, de Kuril-Zwaluw, de Blaauwe-Zwaluw, de Duikergans of Zaag-Bek, de witte non Duiker of 't Ys-Eend, de Blazende-Zwaan, de Groote-Gans, de Sneeuw-Gans, de Brand Gans-Eend, het Eider-Eend, het Zwart, het Fluweel Eend, het Slobbe-Eend, Lepel of Schild-Eend, het Kwaker-Eend, het Harlequin Eend, het Gemeene of Tamme-Eend, het Langſtaart-Eend, het Rosfe-Eend, de Groene-Wulp, de Zee-Raave, de Taling, de Kropgans, de Kraan-Vogel, de Gemeene-Wulp, de Kleene-Wulp, de Gemeene-Strandlooper, de Roode-Ruiter, de Goud-Plevier, de Oester-Vanger.

Vogel, met getobde vingeren.

De hoet Plevier.

Vogels, met gevleesde Zwempooten.

De Albatros, de Scheermes-Snavel-Alk, de Zee-Aakſter, de Papegaai-Duiker, de gekuifde, en Donkerachtige-Zee-Hen, de zwarte Zee-Hen, de groote, gevlake, en rood hals Duiker.

Kamſchatka word door drie ſoorten van Volken bewoond, door de Kamſchatkalers, de Ruſen en Coſakken, en een

VI. zamenmengzel van dezen, door tuschen Huwelyken. Vol-
 BOEK. gens het bericht van den Heer Steller, die een geruimen tyd
 1779. als Resident in dit land zyn verblyf hield, en die zich geen
 October. moeite ontzag om den oorsprong der Kamtschalers uittevors-
 schen, zouden zy een zeer oud Volk zyn, en veele eeu-
 wen dit Schier-Eiland bewoond hebben. Zelfs twyfelt hy
 niet of ze zyn afkomstig van de Mungaliërs; schoon anderen
 meenen dat zy afstammen van de Tongulse Tartaren, en an-
 deren wederom van de Japaneezen. Dat zy van de Munga-
 liërs afstammen, meent hy te mogen verönderstellen uit de
 woorden, welke in hunne taal den zelfden nitgang hebben;
 als die der Mungaalsche Chineesen, en om dat in beide de ta-
 len het afleidend grondwoord het zelfde is gebleven: dat zy
 algemeen kort van gestalte, zwartächtig van kleur, breed
 van aangezicht, kort en plat van neus zyn, met kleene en
 diep in 't hoofd gezonken oogen, dunne beenen en daarën-
 boven in veele andere byzonderheden overeenkomen met de
 Mungaliërs. Hy besluit, derhalven, dat zy, ter ontcominge
 der verslindenderoofzucht van de Oostersche veröveraars,
 naar dit Schier-Eiland de wyk namen, even als de Laplanders
 en andere Volken, op de aannaderingen der Europeërs, naar
 de uiterste grenzen van 't Noorden weeken.

De Russen zich van de wyd uitgestrekte Kust de Ys-Zee
 meesters gemaakt hebbende, vestigden Schanssen en Koloni-
 en, en stelden Commisfarissen aan, om de landstreeken, ver-
 der naar 't Oosten gelegen, naar te sporen, en onder hun be-
 wind te brengen. Al rasch ontdekten zy, dat de zwervende
 Koriakken een gedeelte der Kust van de Zee van Okotsk be-
 woonden, en 't viel hen niet moeilyk dezelve cynshaar te ma-
 ken. Deze niet ver afgelegen zynde van de Kamtschatkalers
 met wie zy veel verkeerung hadden, was het zeer natuurlyk
 dat de Russen aan deze laatste kennis kreegen.

De eer van de eerste ontdekking word toegeëigent aan
 Feodot Alexeieff, een Koopman, die, omtrent 1648, door
 een storm, van zeven anderen Schepen afgeraakt zynde, op
 de Kust van Kamtschatka gedreeven werd, waar hy en zyne
 ne-gezellen een ganschen winter doorbragten, maar vervol-
 gens

gens door de Koriakken werden afgesneden. Dan, daar deze ontdekkers, (indien zy het wezenlyk waren) niet in leven bleven, om van hunne ontdekkingen verslag te doen, word Volodimir Atlassoff, een Cofak, voor den eersten ontdekker van Kamtschatka gehouden. Deze werd, in den jaare 1697, in hoedanigheid van Commisfaris, gezonden van de Schans Jakutsk naar de Anadirsk, met last om de Koriakken tot bystand te roepen, in het ontdekken en in het cynsbaar maken der landstreeken buiten de hunne geleege. In het jaar 1699, drong hy, met zestig Russische Soldaten, en even zoo veele Cofakken, in het harte van het Schier-Eiland en bereikte de Tigil. Voortgaande, ligtte hy een schatting in bon, vorderde tot aan de Rivier Kamtschatka, aan welke hy de *Ostrog* bouwde, thans Verchney geheeten; in deze liet hy eene bezetting van zestien Cofakken, en keerde, in 't jaar 1700, naar Jakutsk, met eene groote meenigte, by schatting geheven, kostbaare Pelteryen. Hy verzelde dezelfde, met zeer veel beleid, naar Moscou, en werd, tot loon van zyne diensten, aangesteld tot Bevelhebber van de Schans aan de Jakutsk, ten zelfden tyde last krygende om met eene versterking van honderd Cofakken, krygsbehoefte, en alles wat noodig was ter voltooiing van de vesting zyner nieuwe ontdekkingen, naar Kamtschatka te rug te keeren. Met deze versterking, naar de Anadirsk, voorttrekkende, bespeurde hy op de Rivier Tunguska een Bark, beladen met Chineesche Koopwaren. Hy viel terstond op het vaartuig aan en plunderde het zelve, doch de eigenaars, over dit geweld, aan het Hof van Rusland, hunne vertogen doende, werd hy te Jakutsk gevat, en naar eene gevangenis gevoerd.

Potop Sericukoff, door Atlassoff achtergelaten, bleef al dien tyd in 't vreedzaam bezit van de bezetting van Verchnei; en schoon zyne bende te gering was, om de Ingezetenen het voldoen der schatting met geweld aftevoeren, had hy de behendigheid om als Koopman met hen eenen zeer voordeeligen handel te dryven. Zyne vreedzaame geneigtheid verwierf hem zoodanig de achting der Inboorelingem van

vr.
BOEK.
1779.
October.

VI. van Kamtschatka, dat zy hem, by zyn vertrek om naar de
BOEK. Anadirsk wedertekeeren, betreurden. Doch hy en zyne
1779. bende, werden door de Koriakken aangetast, en ongelukkig-
October. lyk in 't jaar 1703, door dezelve afgesneden. Gedurende
de ongenade en gevangenis van Atlasoff werden verschei-
den Commisfariſen de een na den anderen naar Kamtschat-
ka afgezonden; eindelyk werd Atlasoff in 1706 in de post
van Bevelhebber herſtelt, en hem een tweede tocht in Kamt-
ſchatka toevertrouwt, met laſt nogthans, om zich door al-
lerlei vriendelyke en vreedzame middelen by de Inboorelin-
gen intedringen, en vooräl geen dwang of geweld te oeffe-
nen; in ſtede van zich naar die beveelen te gedragen, maake-
te hy door herhaalde wreedheden en onrechtvaardigheden
de Inboorelingen tot vyanden van hunne nieuwe Bevelvoer-
ders, en vervreemde de harten en liefde van zyn eigen Volk
zoodanig van hem, dat de Coſakken tegen hem opſtonden,
en om eenen nieuwen Bevelhebber verzogten.

De Coſakken ſlagende in 't verplaatzen van Atlasoff, ſtel-
den zich in 't bezit van zyne Goederen; en zich met dezen
plunder verluſtigd hebbende, leefden zy zonder tucht of
dwang, zoo dat zyne Opvolgers buiten ſtaat waren, om hen
weder tot ondergeſchiktheid te brengen. Van dat tydperk
af tot de groote omwenteling der Kamtschatkalers in 1731,
levert deze landſtreek een aaneengeſchakeld verhaal van op-
ſtanden, doodſlagen en moordenaryen over 't gansche Schier-
Eiland. Schoon 'er in deze beroertens een zeer groot aantal
Ingezeetenen waren omgekomen, herſtelde de Landſtrek na-
derhand zich zelf, en was in 1767 zoo ſterk bevolkt als ooit;
toen de kinder ziekte door een Soldaat van Okotsk onder
hen wierd ingebracht. Deze ziekte begon met eene hevige woede,
en was in derzelver gevolgen even verſchrikkelyk als de Peſt.
Zy ſcheen het gansche land met een volkomen ontvolking te
bedreigen. Men ſtelt dat twintig duizend menſchen, door
deze ziekte, op Kamtschatka, de Kurile Eilanden en in 't
land der Koreki werden weggeſleept. Zomtyds bleef van
gansche Dorpen niet eenig menſch overig, waarvan wy ver-
ſcheide blyken zagen. Omſtreeks de baai van Awatska zyn
agt

agt Dorpen, die, zoo men ons zeide, alle volkomen waren bewoond geweest, en welke thans alle woest en ledig waren, behalven St. Peter en S. Paul, en in die plaats zelf vind men slechts zeven Kamtschatkalers, die cynsbaar zyn. In de *Ostrog* van Paratounca blyven niet meer dan zes en dertig oorsprongelyke Inboorelingen overig, Mannen, Vrouwen en Kinderen te zamen gerekent, schoon het uit drie honderd en zestig Inboorlingen bestond, alvorens het door de kinderziekte bezogt werd. Op onzen tocht naar Bolcheretsk trokken wy door niet minder dan vier uitgestrekte *Ostrogs*, in geene van welken een eenig inwoner was overgebleven. Het aantal der oorsprongelyke Inboorelingen is thans zoo sterk verminderd, en dagelyks komen 'er zoo veele Russen en Cofakken op hen invallen, die door huwelyken zich met hen vermengen, dat, waarschynlyk, in minder dan eene halve Eeuw, 'er weinige oorsprongelyke meer zullen overblyven. Majoor Behm zeide ons, dat als hy de Inboorelingen van de Kurile-Eilanden mede telde, 'er niet boven de drie duizend zouden gevonden worden, die thans schatting betaalden.

Het getal der Militairen in de vyf Forten van Nichnnei, Verchnei, Tigil, Bolcheretsk, en Petropaulowska, beloopt op omtrent vier honderd, de Russen en Cofakken medegerekent. Bykans een even groot getal, zegt men, dat zich te Indiga bevind, het welk, schoon in 't Noorden van 't Schier-Eiland, onder den Bevelhebber van Kamtschatka behoort. De Russische Handelaars en Emigranten zyn niet zeer veelen.

Het Russisch bestuur over deze landstreek, aangemerkt als een Militair bewind, is opmerkelyk zacht en billyk. De Inboorelingen mogen naar hunne wyze hunne eige Magistraten verkiezen; deze bekleeden dezelfde posten als welke zy altoos zyn gewoon geweest. Een dezer, onder den naam van Toion, heeft het opzicht over iedere *Ostrog* en beslist alle geschillen, vordert boeten voor en straft alle wangedrag en misdaden; latende dezulke, welke te ingewikkelt of te verschrikelyk zyn, ter uitsprake van den Bevelhebber van Kamtschatka, als niet verkiessende over dezelve te vonnissen. De Toion

Xxx

heeft

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. heeft insgelyks de aanstelling van een Burger Officier die onder
 BOEK. hem staat, en Corporaal geheeten word, hem in zyn ampt helpt,
 1779. en in zyne afwezendheid zyn post voor hem waarneemt.
October. Volgens bevel van de Keizerin mag geene misdaad met de

dood gestraft worden: maar in geval van moord (welke hier zelden geschied) straft men den moordenaar zoo streng met de knout dat hy 'er zelden het leven afbrengt.

De schatting, welke men in zommige strecken vordert, bestaat in een Vossehuid; in andere, in de vacht van een Sabeldier, en op de Kurile Eilanden in het vel van een Zee-Otter; maar dewyl dit laatste een veel grooter waarde heeft, word de schatting van verscheide personen met een enkel vel betaalt. De schatting word opgezamelt door de *Toions*, ieder in zyn gebied, en is zoo gering, dat men dezelve niet anders kan beschouwen, dan als eene erkende hulde aan het Russische gebied over hen.

De Russen zyn niet alleen pryzenswaardig wegens de zachtheid hunner regeering; maar zy verdienen daar en boven lof voor hunne gelukkige pogingen om de Inboorelingen tot het Christendom overtehalen, zoo dat 'er thans slechts weinige afgodendienaars onder dezelve overblyven. Indien wy uit het karakter des goedhartigen Priester van Paratounca dat der andere zendelingen mogen opmaken, konden 'er geene geschikter perfoonen tot dat werk gebruikt worden. De Godsdienst-leer, welke hier onderwezen word, is die der Grieksche Kerke. In verscheide Ostrogs zyn vrye Scholen opgericht om de Inboorelingen en Cosakken te onderwyzen in de Russische taal.

De artykels, welke van hier Buitenlands gevoert worden, bestaan geheel en al in Pelteryen, en die handel word voornamlyk gedreeven door een Maatschappy van Kooplieden, daar toe door de Keizerinne benoemt. Eertyds waren zy twaalf in getal, maar hetzelfde is sedert met drie vermeerderd. Behalven zekere voorrechten, die zy genieten, onderscheiden zy zich door het dragen van een gouden penning, waar op de bescherming der Keizerinne ten voordeele des Pelteryhandels staat uitgedrukt. In verscheide deelen

van dit land bevinden zich handelaars van minderen rang, meest uit Cofakken bestaande; deze houden zich op te Bolcheretsk of in de Ostrog Nishney, terwyl de voornaame handelaars zich te Petro Paulowka ophouden, den handel zich geheel en al tot die p'laatsen bepalende. Voortyds geschiedde deze handel alleen by ruiling, doch thans word alles met gereed geld betaalt, zoo dat 'er al vry veele penningen in dit ellendig land omwandelen. De Pelteryen komen op een hoogen prys te staan, en de levenswys der Inboorlingen vordert weinig artikels te rug. Onze Matrozen hadden een groote meenigte Pelteryen van de kust van America medegebragt, voor welke zy, tot hun genoegen en verwondering, een gansch hoop zilver ontvingen van de Kooplieden; maar dewyl zy 'er geen Jenever of Tabak of iets anders naar hun smaak, voor konden bekomen, beschouwden zy zeer rasch de roebels als nuttelooze gasten, en dikwyls zag men dezelve over het dek keilen. Ons scheepsvolk ontving van een Koopman dertig roebels voor een Zee-Ottersvel en voor andere vellen naar evenredigheid; maar toen de Koopman vernam dat ons volk tamelyk wel voorzien was van Pelteryen en geen kennis van den handel had, kocht hy ze naderhand voor vry minder prys.

De voornaamste artikels, welke hier ingevoerd worden, komen van Europa, maar bepalen zich niet alleen tot Russische goederen; zy komen van Engeland, Holland, Siberie, Bucharia, de Kalmukken en van China. Dezelve bestaan meest uit groove wolle lakens, uit grof linnen, kousen, mutzen en handschoenen, dunne Persische zyde stoffen, stukken nankins linnen, katoenen, hals- en zakdoeken van zyde en katoen; yzeren stoven, geele- en roodkoperen pannen, vylen, snaphanen, kruid en lood; bylen, messen, spiegels, suiker, tarwenmeel, laarsen &c. Verscheide dezer artikels zagen wy in 't bezit van een' der Kooplieden, die in het Galjoot der Keizerinne van Okotsk was aangekomen. Wy bemerkten dat deze goederen driemaal zoo duur verkocht werden als men dezelve in Engeland konde koopen. En niettegenstaande de Kooplieden zoo veel winst, op deze

VI.
BOEK.
1779.
October.

vi. ingevoerde artykels, hebben, trekken zy nog meer voordeel
 BOEK. van de Pelteryen, die zy te Kiachta verkoopen, eene aan-
 1779. zienlyke marktplaats op de grenzen van China. In Kamt-
 October. schatka, gelden de beste Zee-Ottervellen omtrent dertig
 roebels het stuk; te Kiachta, geven de Chineefche 'er meer
 dan dubbeld dien prys voor, en verkoopen dezelve tot een
 veel grooter winst te Pekin; van waar ze weder met winst
 naar Japan gevoerd worden. Indien derhalven een Zee-Ot-
 tersvel te Kamtschatka dertig roebels kost, vervolgens naar
 Okotsk word vervoerd, en van daar over Land dertienhon-
 derd zestig Engelsche mylen ver naar Kiachta, van daar ze-
 venhonderd zestig Engelsche mylen naar Pekin, en dan ver-
 volgens weder van daar naar Japan word overgebracht, welk
 een winstgeevende en voordeelige handel zou 'er dan niet
 opgericht kunnen worden tusschen Kamtschatka en Japan,
 welke laatste plaats, op zyn hoogst, niet boven drie weeken
 zeilens ver van deze kust is.

Allerlei soort van bonte vellen, uit Kamtschatka over Zee
 van Okotsk uitgevoerd, betalen tien percent uitgaande rech-
 ten, fabel bont betaalt twaalf ten honderd. Allerlei soort
 van Koopmanschappen, van Okotsk ingebracht, betalen een
 halve roebel inkomende rechten voor ieder pond, of zes-
 dertig ponden Engelsch gewigt.

De uitgaande en inkomende rechten worden te Okotsk
 betaald; maar de schatting, welke te Bolcheretsk ingevor-
 dert word, beloopt jaarlyks de som van tien duizend Roe-
 bels, volgens het bericht van Majoor Behm.

Zes vaartuigen, ieder van veertig of vyftig vat, worden
 door de Keizerinne gebruikt tusschen Okotsk en Bolcheretsk;
 vyf van dezelve dienen om Scheep- en Mondbehoefkens
 &c. overtevoeren van Okotsk naar Bolcheretsk, behalven
 dat zommige dezer vyf vaartuigen naar Awatska en Kamt-
 schatka rivier eens in twee of drie jaren zeilen; het zesde
 vaartuig dient tot een Paketboot, en is altoos uitgerust en
 zeilvaardig om papieren, brieven of beveelen overtebren-
 gen. Omtrent veertien vaartuigen zyn in dienst der Koop-
 lieden in den Peltery handel, op de Eilanden, in 't Oosten.

In

In de haven van St. Peter en St. Paul zagen wy 'er een van, dat daar bevrooren lag en by openwater naar Oonalaska stond te vertrekken.

De vellen der Zee-Otters, welke gewis het kostbaare artikel van den Peltery handel zyn, worden meest van die Eilanden getrokken, door de Rusfchen tusschen Kamtschatka en de Amerikaansche kust ontdekt, bezuiden de 60 gr. breedte; deze Eilanden, thans onder 't Russisch bewind zynde, hebben Kooplieden en Factooren, die gedurig met de Inboorelingen ruilebuiten. Om dezen handel uittebreiden, werd 'er een Schip uitgerust door de Admiraliteit van Okotsk, ten einde, benoorden en ten Noord-Oosten van bovengemelde Eilanden, ontdekkingen te doen; het bevel over dezen tocht werd gegeven aan Luitenant Synd; doch die Heer richtte zyn koers te ver naar 't Noorden, en slaagde niet in de onderneeming; want, daar wy geene Zee-Otters benoorden de Bristolbaai aantreffen, is het zeer waarschynlyk dat deze Dieren die hooge breedtes vermyden, waar zulk een aantal halfslachtige groote Zeedieren zich ophouden. Zedert dien tyd hebben de Russen geen Schepen meer uitgerust om ontdekkingen naar 't Oosten te doen; maar waarschynlyk zullen zy onze ontdekkingen van Cookes rivier zich ten nutte maken. Niettegenstaande den algemeenen omgang tusschen de Inboorelingen, de Russen en de Cofakken, onderscheiden de eersten zich even zeer van de laatsten door hunne gewoontens en neigingen als door hunne gelaatstrekken en algemeene houding.

By 't geen wy reeds van de Kamtschatkalers gezegt hebben, zullen wy verder aanmerken, dat zy, in hunne gestalte, beneden de gemeene lengte zyn, het welk Majoor Behm toeschryft aan hunne vroege huwelyken; de beide kunnen zich, gewoonlyk, in den ouderdom van dertien of veertien jaaren, in den echt begeevende. Ze zyn by uitstek nyverig en steken sterk a. by de Russen en Cofakken, die waarschynlyk veeltyds met hen huwelyken om een lui en zorgeloos leven te leiden; en 't is aan deze werkeloosheid, dat men die scorbutische kwalen mag toeëigenen, waarmede de meeste

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. dezer zoo verschrikkelijk gekweld zyn; terwyl de Inboore-
 BOEK. lingen, die in de openlucht altoos bezig zyn, 'er geheel be-
 1779. vryd van blyven.

October. Zy hebben drierlei soort van woningen; hunne *Jourts*,
Balagans en *houte huizen*, welke hier *Isbas* geheeten wor-
 den; de eerste bewoonen zy in den winter, de twee ande-
 ren in den zomer; de derde zyn door de Russen ingevoerd
 en worden eeniglyk van de gegoedste lieden betrokken. De
Jourts worden op deze wyze toegesteld: men graaft, ter
 diepte van zes voeten, een lang vierkant gat in een grond,
 geëvnredigt in lengte en breedte naar het getal der huisge-
 zinnen, die zulk een winterwoning zullen betrekken, want
 gewoonlyk voegen 'er zich verscheide zamen. Vervolgens
 worden 'er sterke houte posten of palen, op eenen gelyken
 afstand van den anderen, in den grond geslagen, op welke
 men de balken legt, daar het dak op moet rusten, het welk
 uit ribben bestaat, gedeeltelyk op den grond en gedeeltelyk
 op de balken rustende; de vakken tuschen deze ribben wor-
 den gevult met teenwerk, en over 't geheel met zooden be-
 dekt. Een *Jourt* heeft uiterlyk de gedaante van een ronde
 kleene heuvel. In 't midden van het dak, op den top,
 word eene opening gelaten, welke tot schoorsteen, vengster
 en deur verstrekt, door welke de Huisgenoten, met behulp
 van een lange paal, in welke eenige keepen gehouwen zyn
 om de voeten op te zetten, in en uitgaan. Aan de zyde en
 gelyks gronds, is eene andere uitgang voor de Vrouwen,
 van welken uitgang de Mans zich nooit bedienen, of men
 zou even zeer met hen spotten als met een Matroos die door
 't zwabbers gat naar beneden gaat. Een *Jourt* bestaat in een
 enkel vertrek van eene langwerpige vierkante gedaante. Ee-
 ne breede zoldering van planken, ter hoogte van omtrent
 zes duimen van den grond, langs de wanden van 't vertrek
 loopende, dient hen tot zit- en slaap-plaats, na dat ze deze
 zoldering met matten en bonte vellen belegt hebben. Hunne
 stookplaats is aan 't ééne einde en hunn' voorraad en Keuken-
 gereedschap aan 't andere einde van 't vertrek. Als zy iemand
 onthalen, word de hette van de *Jourt* geëvnredigt naar de
 eer

VI.
BOEK.
1779.
October.

eer welke zy hem meenen aantedoen; hoe heeter zy het vertrek maken, te meer eer bewyst men den genoodigden. Wy bevonden dezelve altoos ondraaglyk heet. Gemeenlyk betrekken zy deze winter wooningen in 't midden van October, en verlaten die niet voor 't midden van de maand Mey.

Om een *Balagan* opterigten, worden negen paalen, in drie geregelde ryen, op gelyke afstanden van den anderen in den grond vast gezet, ter hoogte van twaalf of dertien voeten boven de oppervlakte uitstekende. Omtrent tien voeten boven den grond worden van post tot post balken gelegd, die met touwen wel vastgemaakt worden. Vervolgens leggen zy dwarsribben over deze balken, welke daar na met zooden bedekt, de vloer uitmaken van de *Balagan*. Op deze word een dak van eene kegelvormige gedaante gestelt, door middel van lange staken, welke met het beneden eind aan de balken vast gemaakt, boven topswyze samenloopen. Het gansche huis word gedekt of liever gedakt met een soort van grof gras. Deze Zomer woningen hebben twee deuren, tegen over den anderen, welke zy in- en uitgaan langs dezelfde soort van ladders, als zy in de *Jourt* gebruiken. In het beneden gedeelte, het welk rondom open is, droogen zy hunnen visch, groentens en andere winterkost. Schoon een *Jourt* gemeenlyk aan zes huisgezinnen tot woonstede verstrekt in den winter, worden de *Balagans* zelden door meer dan een huisgezin bewoont.

De *Isbas*, of Houte huizen worden aldus gemaakt. Lange stukken timmerhout worden zydelings op malkanderen gestapeld, aan de einden in malkanderen gewerkt en de naden met mos digtgemaakt. Het dak, gelyk in onze gemeene hutten, loopt schuins over dit houtwerk af, en is bedekt met gras of riet. Een *Isbas* heeft van binnen drie vertrekken. Het eene einde mag men aanmerken als een soort van voorhuis, het welk de gansche breedte en hoogte van 't huis beslaat, en tot een Berg-plaats geschikt schynt voor alle hunne zwaare artykels, als Sleden, tuigen, &c. Deze plaats heeft gemeenschap met hun beste vertrek, het welk in 't midden van 't huis is, en voorzien van breede banken om te eten en

te

VI.
BOEK.
1779.
October.

te slapen. Van dit vertrek gaat men door een deur naar de Keuken, in welke de halve ruimte beslagen word, die het midden vertrek van de Keuken afscheid, en zoo gemaakt is, dat de warmte van den oven aan beide de vertrekken word medegedeelt. De ruimte, boven het midden vertrek en de Keuken, is in twee zolders verdeelt, op welke de huisgenoten langs een ladder komen, die in 't voorhuis staat. Elk vertrek heeft twee kleene vensters van talk gemaakt; in gemeene hutten maakt men ze van Vischvell. De balken en planken van hunne woningen worden slechts met den byl glad gehouwen en niet geschaaft; de rook heeft 'er eene glanzige zwarte kleur aan gegeven.

Een Stad word in Kamtschatka een Ostrog geheten, en bestaat uit verscheide Huizen of Woningen, van de hier bovengemelde drie foorten; van welke de Balagans de meeste uitmaken; en 't opmerkelykste is, dat wy nooit eenig soort van huis zagen afgescheiden van een Ostrog. Binnen St. Peter en St. Paul zyn zeven houte Huizen, negentien Balagans en drie Jourts. Paratounca is ten naasten by even groot. Karatchin en Natcheechin hebben niet zoo veele houte Huizen als de eerste Stad, maar meer Balagans en Jourts, waar uit men kan opmaken hoe groot gemeenlyk een Ostrog zy.

De kleeding der Kamtschatkaler Vrouwen is reeds hier boven beschreeven. Dat der Mannen gelykt naar een voermans kiel, welke, voor Zomerdracht, van nankins linnen is gemaakt, en voor winterdracht van de een of andere beesten huid, die de hairige zyde behouden heeft, welke naar binnen word gedragen, en voor 't overige gelooit is; hier onder dragen zy een naauwe Hemdrok van nankins linnen of van eenig ander katoen, en daar onder een hemd van dunne Persische zyde van eene roode, blaauwe of geele kleur. Ook dragen zy langen broeken of dicht sluitende ledere broeken, die tot over de knien komen. Insgelyks dragen ze laarsfen van Hondslêer of Rendier-lêer gemaakt, met het hair binnenwaards gekeert. Zy hebben een bonten muts met twee kleppen, die gemeenlyk opgeknoopt zyn, maar die zy by slecht weder tot over hunne schouders laten nederhangen.

Net

VI.
BOEK.
1779.
October.

Het bont gewaad, het welk, door het Zoontje van Majoor Behm, geschonken werd aan Kapitein King, was een dier kleedingen, welke by plechtige gelegenheden door de *Toions* gedragen word. Het heeft de gedaante van 't hier bovengemelde bovenkleed, en is zaamgesteld uit kleine driehoekige stukjes bont van eene bruine en witte kleur, welke zy ruitsgewyze zoo kunstig weten samentevoegen, dat men het voor een enkel stuk vel zoude aanzien. Een beneden rand, ter breedte van zes duimen, kunstig van veelverwige ledere draaden geweven, geeft 'er een prachtigen luister aan; aan deze hangt een breede rand van Zee-otters bont. De mouwen zyn op dezelfde wyze versiert; ook loopt 'er een rand van het zelfde bont om den hals tot vooraan de borst. Derok of pels is gevoerd met een allerschoonst wit bont. By dit geschenk was gevoegt een paar handschoenen, een muts en een paar laarsen, alles ten uitersten keurig, en van dezelfde stof gemaakt. De Rusfen, die in Kamtschatka hun verblyf houden, kleeden zich als Europeërs; en de monteering, welke de troepen alhier dragen, is donker groen met roode opslagen. De Volken, ten Noorden en Zuiden van deze landstreek geleegen, slegts onvolkomen bekend zynde, zullen wy hier het voornaamsteter nederstellen, het welke wy in staat waren wegens de Kuriles Eilanden, de Koreki en de Tschutski te vernemen.

De Kuriles bestaan uit een keeten van Eilanden, gelegen op de Noorder breedte van 51 tot 45 gr., en strekken zich van het Zuidelykst voorgebergte van Kamtschatka, in een Zuidwestelyke rigting tot aan Japan uit. De bewooners van de nabuurschap van Lopatka, die zelf Kurilen genaamt werden, gaven, zoo haast zy deze Eilanden ontdekten, hun eigen naam aan dezelve. Zy zyn, volgens Spanberg, twee en twintig in getal, zonder daar onder de zeer kleine mede te tellen. Het Noordelykste Eiland Schoomaska ligt omtrent drie Zeemylen van het voorgebergte Lopatka; de inwooners zyn een mengzel van Inboorelingen en Kamtschatkalers. Het naast daar aanliggende, Paramoofa geheten, is veel grooter dan Schoomaska, en word door rechtschaape Inboorelingen bewoond, wier voorouders, zoo zy zeggen, van een Eiland

Yyy

kwa-

Met

VI. kwamen, nog iets Zuidelyker gelegen en Onecutan geheeten.
 BOEK. De Rusfen bezogten deze twee Eilanden voor het eerst in
 1779. den Jaare 1713, en voegden die aan de Staaten der Keize-
 October. rinne. De andere zyn, tot Ooshesheer ingesloten, thans me-
 de cynsbaar gemaakt, indien wy ons kunnen verlaten op het
 verhaal van den eerwaardigen Priester van Paratounca, die
 hun zendeling is, en ze eens in drie jaaren bezoekt. Hy
 sprak veel goeds van deze Eilanders en prees hen als een edel-
 moedig, gastvry en menschlievend Volk, overtreffende hun-
 ne Kamtschatkaler naburen even zeer in bevalligheid van per-
 foon, als in leerzaamheid en vlugheid van bevassing. Schoon
 het Eiland Ooshesheer het Zuidelykste is, van de Eilanden,
 die tot het Russisch gebied behooren, zegt men echter, dat
 zy handel dryven op Oorooop, het agttiende Eiland in rang,
 en het eenige, waar men eene goede haven vind voor zwaar
 beladen Schepen. Nadeegsda ligt verder Zuidwaards op, en
 word beschreeven als bewoond door een geslacht van men-
 schen, die zeer ruig zyn, en, gelyk die van Oorooop (*), in
 eenen staat van volkomene onafhanglykheid leven.

Ten naasten by in dezelfde rigting, ligt een groep Eilanden
 by de Japannezen onder den naam van Jesso bekend: een
 naam, welken zy ook geeven aan de geheele keten Eilanden
 tuschen Kamtschatka en Japan. Het Zuidelykste dier Eilanden
 Matmai geheeten, behoort aan de Japannezen, en heeft aan
 de zyde van 't vaste land vestingwerken met eene bezetting
 voorzien. De beide Eilanden Kunachir en Zellany, ten
 Noord-Oosten van Matmai gelegen, zyn beneevens drie an-
 dere Eilanden, de drie Zusters geheeten, geheel onafhang-
 lyk. De bewoners van Matmai dryven een ruilebuit handel
 met die van de laatstgemelde Eilanden, als mede met die van
 de Kuriles Eilanden, welke meer Noordwaards op liggen.

Vee-

(*) Spanberg, van dit Volk meldende, schryft dat hunne lighamen ge-
 heel en al met hair bedekt zyn, dat zy een wyde gestreepte zyde tab-
 baard draagen; dat veele hunner zilvere ringen aan de ooren hebben han-
 gen. — Het Dagverhaal van het Schip *Catricum* vermeldt insgelyks,
 dat zy over het geheel lighaam ruig gchaid zyn.

Veele bewooners dezer Eilanden, die tot het gebied van Rusland behooren, zyn thans Christenen geworden, en waarschijnlijk zal 'er eerlang een voordeelige handel stand grypen tusschen Kamtschatka en deze uitgestrekte keten Eilanden, welke handel vervolgens eenen handel met Japan zou kunnen openen, waaraan mischien de taal der Japanneezen door eenige Russen van twee lieden van dat Volk, het welk op de Kust van Kamtschatka Schipbreuk leed, geleerd, en naar die Eilanden afgezonden, veel zou kunnen toebrengen. Het Land der Koreki word door twee onderscheide Volken beslagen, van welken het eene de zwervende, en het andere de gevestigde Koriacs genaamt worden. Een gedeelte van de Landengte van Kamtschatka word benevens de gansche Kust van den Oostelyken Oceaan van daar tot de Anedir door de laatste bewoond; de zwervende Koriacs breiden zich Westwaards uit naar de Rivier Kovyma, en langs de Noord-Oosten Kust van de Zee van Okotsk tot aan de Rivier Penzhina.

De gevestigde Koriacs gelykenen allertreffendst naar de Kamtschatkalers; beide de Volken leeven meest van den Vischvangst. In hunne kleeding en woningen is geen onderscheid. De gevestigde Koriacs behooren tot het rechtsgebied van Ingiga en betalen schatting aan Rusland.

De zwervende Koriacs leeven van de Harten hoedery: men verhaalt dat zy verbazende talryke kudden van dezelve bezitten; en dat het zeer gemeen is een enkel Opperhoofd meester te zien van eené kudde van vier en vyfduizend stuks. Zy leeven enkel van Hartenvleesch en hebben een walg van allen Visch. Zy hebben geene Balagans; de eenige woningen, in welke zy zich onthouden, gelyken eenigzins naar de Jours der Kamtschatkalers, behalven dat zy dezelve in den winter dekken met rauwe harte vellen, en in den Zomer met bereide vellen. Hunne Sleden worden enkel van zekere Harten getrokken, die met de overige Harten van denzelfden grond grazen. Indien men deze Sleden-trekkers noodig heeft, worden ze slechts van den hoeder met een zeker geluid geroepen, waaraan ze gewoon zyn; en op het welk ze zich van de overige kudde terstond afscheiden. De Priester van Pa-

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. ratounca berigtte ons, dat de beide Natien Koriacs en de
 BOEK. Tschutski dezelfde taal onderscheidentlyk uitspreken, en
 1779. dat die taal geene de minste overeenkomst heeft met die der
 October. Kamtschatkalers.

Het Land, door de Tschutski bewoond, grenst, ten Zuiden, aan de Anadir, en strekt zich uit tot Tschutskoi Nofs. Hunne voornaamste zorg, gelyk die der zwervende Koriacs, bepaalt zich tot hunne Harten, van welke zy eene meenigte hebben. Zy zyn een dapper, welgemaakt en krygshaftig Volk, geduchte naburen voor de beide Natien der Koriacs, die dikwyls hunne strooperyen beproeven. De Russen hebben langen tyd getracht hen onder hun gebied te brengen, doch niettegenstaande het verlies van een aantal manschap, in de onderneeming omgekomen, nooit hun oogmerk kunnen bereiken.

Daar de Heeren van de Admiraliteit, in de schriftelyke beveelen, betrekkelyk tot dezen tocht, aan de bescheidenheid van den Opperbevelvoerder hadden overgelaten, om, ingevalle het hem niet mogt gelukken een doortocht te vinden, uit den Stillen Oceaan naar de Atlantische Zee, als dan de te rug reis naar Engeland te nemen, langs dien weg, welke hy zoude oordeelen best geschikt te zyn, om aan de Aardrykskunde eenig nut toetebrengen; verzogt Kapitein Gore uit dien hoofde, dat de voornaamste Officieren zich, in geschrifte, aan hem geliefden te verklaren de beste wyze, op welke, naar hunne meening, aan die beveelen te voldoen, en, tot zyn genoegen, bevond hy, dat zy eenparig met hem stemden, dat de gesteldheid der Scheepen, Zeilen en van het touwwerk, loopend want &c., het gevaarlyk, zoo niet ondoenlyk maakte, alzoo de winter voorhanden was, iets verder te onderneemen, en de Zee te bevaren tusschen Asia en Japan, welke anders, voor ons, een ruim Veld, om ontdekkingen te doen, zoude openen; dat het om die reden, voorzigtiger ware, naar 't Oosten van dat Eiland te stevenen, en, onderweg, langs de Kuriles heen te zeilen, en allernaauwkeurigst die Eilanden optenemen, welke digst aan de Noordkust van Japan liggen, en gezegt worden zeer uitgestrekt

strekt en niet aan de Rusfen of Japanneezen onderworpen te zyn. Zoo wy 't geluk mogten hebben aan een van deze Eilanden eene veilige en goede Haven aantetrefsen, meenden wy, dat dezelve van 't uiterste belang zou zyn, en toekomende Zeevarende tot eene geschikte plaats kunnen dienen om zich te bergen of te herstellen, als zy dezen weg zouden heen gezonden worden om verdere ontdekkingen te doen, of ondernemen mogten om een handel te openen tusfchen denaby gelegen Staaten van beide bovengemelde Ryken. Ons naaste doel was de Kusten van de Japanneefche Eilanden optencemen, vervolgens naar het Noordelykste van de Kust van China te ftevenen, en langs dezelve naar Macao te zeilen.

Dit ontwerp van verdere verrichtingen vastgeftelt zynde, gaf Kaptein Gore bevel aan Kaptein King om, ingevalle de beide Schepen van elkanderen mogten afraken, daadelyk naar Macao koers te zetten. Op den 9. October, des namiddags, raakten wy buiten de baai van Awatska, en ftevend naar 't Zuid-Oosten, met een Noord-Westen wind. Des middernachts werd het volmaakt ftill, welke ftilte tot den volgenden middag bleef aanhouden, toen wy het baken Noord-West van ons af hadden, op den afstand van veertien of vyftien Engelsche mylen, en kaap Gavarere Zuid ten Westen half West. Wy waren thans in zestig of zeventig vademmen water, en ons Volk hield zich bezig met eene zeer voordeelige Vischvangst van Kabeljaauw, welke hier uitmuntend en in grooten overvloed was. Om drie uren, in den namiddag, kreegen wy een koeltje uit het Westen, waar mede wy, langs de kust, naar 't Zuiden ftevend.

Thans deedt zich een hoek lands open met kaap Gavareea in de richting van Zuid ten Westen en omtrent een-en-twintig mylen buiten die Kaap. Tusfchen beide zyn twee naauwe, doch diepe inhammen, misfchien in elkanderen loopende achter een grond, welke zich als een verheven Eiland voordeedt. De kusten van deze inhammen waren eenigzints fteil en klippig. Tusfchen de hoogtens zagen wy in de fteeven en vlaktens een meenigte hout, het welk weêlig fcheen te groeijen.

VI.
BOEK.
1779
October.

VI. Tusschen Awatska baai en kaap Gavareea, welke gelegen
 BOEK. is op de Oosterlengte van 158 gr. 38 min. en op de Noorder
 1779. breedte van 52 gr. 21 min. komen veele inhammen voor,
 October. welke, in den eersten opslag, den Zeeman een goede berg-
 plaats en ankergrond beloven; doch de Russische lootzen ver-
 zekerden ons, dat 'er niet één onder is, waar het kleinste
 vaartuig zou kunnen inloopen, dewyl de openingen, tus-
 schen de steile voorgebergts, opgevult zyn met lagen
 grond.

Op Maandag den 11. bevonden wy ons, des middags, op
 52 gr. 4 min. Noorder breedte en op 158 gr. 31 min. Oos-
 ter lengte, op den afstand van negen of tien Engelsche my-
 len van het naaste gedeelte der kust; wy zagen duidelyk de
 Binnenlandsche strecken geheel met sneeuw bedekt. Een
 uithoek, naar 't Zuiden, maakte de Noordzyde uit van een
 diepe baai, bekend by den naam van Achachinkoi, in welks
 boezem wy ons verbeeldden dat zich eene groote rivier ont-
 lastte, dewyl het Achterland ons aanmerkelyk laag toefcheen.
 Ten Zuiden van Achachinkoi baai, vertoont het Land geen
 zoo ruw en bar gelaat als dat, het welk wy even te voren
 voorby gezeild waren.

Den ganschen nacht door, hadden wy veranderlyke win-
 den, met regen. 's Morgens vroeg, stak de wind zoo he-
 vig op, uit den Noord-Oosten, dat wy verplicht waren on-
 ze Mars-Zeilen dubbel te reeven en van de kust aftehouden.
 Doch het weder schielyk bedarende, hielden wy weder op 't
 Land aan. Des avonds, om zes uren, zagen wy, uit den
 top van de Mast, kaap Lopatka, de Zuidelyke uithoek van
 Kamtschatka. Deze kaap, in de Landbeschryving van de
 Oostelyke kust van Asia, een voorwerp van zoo veel gewigt
 zynde, waren wy blyde, gelegenheid te hebben, haare lig-
 ging naauwkeurig te kunnen bepaalen, en bevonden dezelve
 te zyn op 156 gr. 45 min. Ooster lengte en op 51 gr. Noor-
 der breedte. Deze kaap is laag en vlak en daalt in eene zach-
 te glooijing van eenen verheven grond. Ten Noord-Westen
 van dezelve zagen wy een hoogen berg, welks top tot in de
 Wolken zich uitstreckte. Op dien zelfden stond deedt het
 eerste

eerste der Kurile-Eilanden Shoomska genaamt, zich aan ons op in de strekking van West $\frac{1}{2}$ Zuid.

De doortocht tusfchen Schoomska en kaap Lopatka, word van de Rusfen begroot op de breedte van eene Zee myl, en als zeer gevaarlyk opgegeven, zoo uit hoofden van de fnelheid der froomen als van de blinde klippen, welke af en aan deze kaap liggen. De kust van kaap Gavareea naar Lopatka krimpt naar het Zuid-Oosten. Het Land ten Zuiden van Achachinskoi is niet zoo hoog en afgebroken als dat tusfchen die baai en den ingang van de Awatska baai, zynde flechts van eene middelmatige hoogte, aan den Zeekant, met heuvels die, trapswyze, verder landwaards in, hooger ryzen. De kust is zeer fteil en heeft eene meenigte wit krytachtige vakken. Op den middag vingen wy, by ftilte, uitmuntende Kabeljaauw, in veertig vademen water, zynde op den afstand van vyf of zes Zeemylen van Kaap Lopatka. Des nachts hielden wy het, met een kleen Zeil en een' Westelyken Wind, naar het Zuid-Zuid-Westen. Des middernachts peilden wy zestig vademen waters.

Den 13. ontdekten wy, by het aanbreken van den dag, het tweede der Kurile-Eilanden, door de Rusfen Paramoufir genaamt, strekkende van West $\frac{1}{2}$ Zuid tot Noord-West ten Westen. Dit Land was buitengemeen hoog en bykans geheel met Sneeuw bedekt. Om twaalf uren zagen wy, op den afstand van twaalf of dertien Zeemylen, een hoogen spitzen Berg, op dat Eiland, strekkende Noord-West ten Westen $\frac{1}{2}$ West, ook meenden, zommige van ons Volk eenigen rook uit dien Berg te zien opgaan. Op dat zelfde uur was onze Oosterlengte 157 gr. en onze Noorderbreedte 49 gr. 49 min. Over dag zagen wy verscheide Walvisfchen, en eene meenigte Albatrosfen en Meeuwen.

Paramoufir is het grootste der Kurile Eilanden, welke onder 't gebied der Rusfen behooren, en wel waardig nader opgenomen te worden, dan wy in staat waren te doen. Want in den achtermiddag, de Westelyke wind tot een vry fterken storm aanwakkerende, was 't ons niet mogelyk 'er nader by te komen, dan wy reeds des middags geweest wa-

ren;

VII.
BOEK.
1779.
October.

VI. ren; wy waren derhalven verplicht ons zelve te vergenoegen met deszelfs ligging, op dien afstand, te bepalen. Het
BOEK. Zuidelykste gedeelte van dat Eiland ligt, naar onze gisfing,
1779. op 49 gr. 58 min.; deszelfs Noordelyke gedeelte plaatzen wy
October. op 50 gr. 46 min., en op de lengte van 10 gr. ten Westen van Kaap Lopatka; en daar deze ligging niet veel verschilt van die, door de Russen 'er aan gegeven, zal dezelve, naar alle waarschyntlykheid, niet veel van de waare verschillen.

'Terwyl wy af en aan Paramoufir waren, hadden wy eene hevige zwelling uit den Noord-Oosten, niettegenstaande de wind eenigen tyd uit het Westen gewaait had; eene omstandigheid, welke ons meer dan eens op onzen tocht bejegende. Des nachts konden wy met een lyn van vyftig vademmen geen grond peilen. De twee volgende dagen hadden wy een styve koelte uit het Westen, welke ons verplichtte naar 't Zuiden te houden, en bygevolg ons belette eenige der overige Kuriles te zien.

Op Saterdag den 16., des middags, waren wy op de breedte van 45 gr. 27 min.; onzelengte berekend, naar verscheide waarneemingen aan de Maan, gedurende de drie vorige nachten, was 155 gr. 30 min., en de miswyzing 4 gr. 30 min. Oost. Op deze hoogte waren wy ten naasten by omringt van de wezendlyke of gewaande ontdekkingen van vorige Zeebebouwers, zonder ons gereedelyk te kunnen bepalen naar welke onzen koers te rigten. Naar het Zuiden en het Zuid-Westen, zagen wy op de Fransche kaarten geplaatst, een groep van vyf Eilanden, onder den naam van Kunafhir, Zelany en de drie Zusters. Volgens dezelfde kaarten waren wy thans omtrent tien Zeemylen ten Westen van de Gama's Land, het welk wy jongstleden April ten Oosten voorbygezeild waren, op een wat minder afstand dan nu, zonder den minsten schyn 'er van te bespeuren; waaruit men met reden mag opmaken, dat indien dat Land in wezen zy, hetzelfde enkel in een klein Eiland moet bestaan. Indien wy aan den anderen kant de ligging van dat land stellen, zoo als Texeira dezelve bepaalde, moest het West ten Zuiden gelegen zyn; ten

ten naasten by in dezelfde strekking als men zich verbeeldde het Compagnies Land (*), het Staaten Eiland (†), en het land van Jeso te liggen.

Ten opzichte van het berugte land van Jeso, het welk zoo lang het struikelblok geweest is, voor de hedendaagsche Landbeschryvers, zou men kunnen aanmerken, dat de Europeërs 'er eerst kennis aan gekregen hebben door de Schepen de Castricum en de Breskes. Volgens de vroegste berichten schynt de naam van dat land bekend te zyn geweest aan de Kamtschatkalers en Japannezen, en door hen, zonder onderscheid, gegeven aan alle de Eilanden tuschen Japan en Kamtschatka gelegen. Naderhand heeft men dien naam toegevoegt aan een ingebeeld uitgestrekt Eiland of vastland, het welk men voorgaf ontdekt te zyn, door de twee bovengemelde Hollandsche Schepen; het zal derhalven niet onvoeglyk zyn de reden dezer dwaling naartesporen. De tocht, op welke deze twee Schepen uit waren, had tot oogmerk, de Kust van Oost Tartaryen opteneemen; doch de beide Schepen, door een opgekomen storm af en aan den Zuid-Oosthoek van Japan, van malkanderen afraakende, hielden langs de Oostzyde van dat Eiland een verschillenden koers, en deszelfs Noordelykten uithoek te boven zynde, vervolgden zy hunne reis. De Vries, Bevelhebber van de Castricum, een Noordelyken koers houdende, bespeurde, op den derden dag, land, op de breedte van 42 gr. Volgens het dagverhaal van dezen tocht, zeilde hy langs de Zuid-Oostkust, in een aanhoudende mist, eene lengte van zestig Zeemylen; en op verscheide plaatzen ten anker komende, werd hy vriendelyk van de Inboorelingen bejegend. Daar nu de Eilanden Zel-

VI.
BOEK.
1779.
October.

la-

(*) De Hollanders op de Castricum en Breskes zagen dit Land, het welk zy veronderstelden een gedeelte te zyn van het vasteland van Amerika; doch thans is 'er weinig twyfel aan, of het vermeende land waren de Eilanden Nadeegsa en Ooroo.

(†) Dit Land, insgelyks door de Castricum ontdekt, schynt uit de ligging, welke in het dagverhaal van dat Schip, aan hetzelfde gegeven word, niet anders te zyn dan de drie Zusters Eilanden.

Zzz

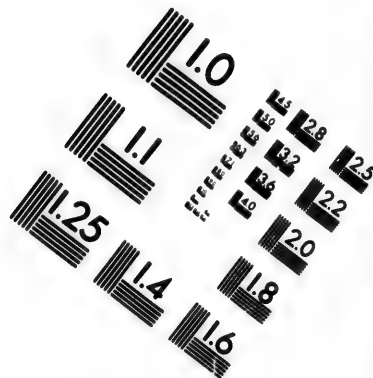
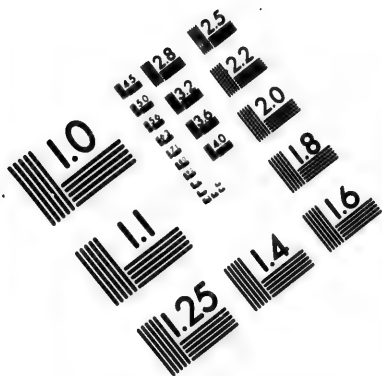
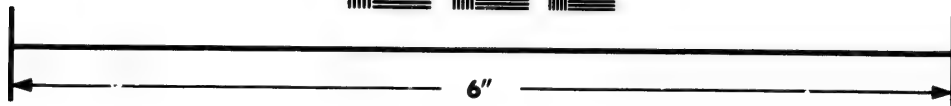
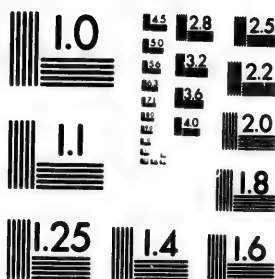

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

25
28
32
22
20
18

10

VI. lany, Kunaschir en Matimai, volgens de ontdekkingen van
 BOEK. Kapitein Spanberg, juist op die hoogte liggen, is het meer
 1779. dan waarschyntlyk dat ze het zelfde land zyn; en voor de ver-
 October. gisling van de Vries, die ze voor een aangefchakelt vastland
 aanzag, is eene genoegzame reden te geeven, de mist na-
 mentlyk, zonder dat men toevlucht behoeve te neemen tot
 eene Aardbeeving, door welke de Heer Muller, om het al-
 gemeen gevoelen met de latere ontdekkingen der Rusfen over-
 eentebrenge, zich verbeeld, dat de verscheide deelen van
 malkandere zyn afgescheurt. Het dagverhaal vermeld, ver-
 volgens, de ontdekkingen van Staaten-Eiland en Compag-
 nies Land, wegens het welk wy reeds ons gevoelen hebben
 medegedeelt. Toen zy de straat van de Vries waren door-
 gezeild (vervolgt het dagverhaal) kwamen zy in een uitge-
 strekte, woeste en stormächtige Zee, dewelke zy bleeven
 doorzeilen, met donker mistig weder, tot op 48 gr. Noor-
 derbreedte, waarna zy, door tegenwinden, naar 't Zuiden
 gedreeven zynde, wederom land bespeurden in 't Westen,
 op 45 gr. Noorderbreedte, het welk zy bleven aanzien voor
 een gedeelte van het vaste land van Jeso; 'er blyft negthans
 geen twyfel over, als men, wegens hunne ontdekkingen, de
 kaart van Janssen, welke zeer naauwkeurig schynt, inzi-
 et, of zy bevonden zich, ten dien tyde, op de Kust van 'Tarta-
 rye. Na dat zy dit Land vier graden Noordwaards op had-
 den langs gevaren, keerden zy, naar 't Zuiden, te rug, door
 dezelfde straat, welke zy, te voren, waren doorgeko-
 men.

Maar, om weder te keeren tot het verhaal van onze Rei-
 ze; de wind, des namiddags van den 16., naar 't Noorden
 geschooten zynde, staken wy naar 't Westen op. Op dezen
 dag zagen wy verscheide Altatrosfen, bonte Meeuwen, en
 talryke vlugten van Noordsche Meeuwen; insgelyks zagen
 wy een aantal Visfchen, door onze Matroozen Pots-koppen
 genaamt, doch uit dezulken, welke digt aan ons Schip heen
 zwommen, scheen het ons toe, dat ze de *Kasatha* of Zwaard
 visfchen waren, van welken Krascheninicoff meld, die ons
 eene keurige beschryving geeft, van de wyze, op welke zy
 de

de Walvisſchen aanvallen. In den avond kreegen wy een kleene Landvogel aanboord, ter grootte van een Goudvink, en in veederen en gedaante zeer gelyk aan denzelven, weshalven wy zorgvuldig naar land bleven uitkyken. Des middernachts peilden wy, doch konden, met een lyn van vyf en veertig vademen, geen grond treffen.

Des anderendaags bevonden wy ons des middags op 45 gr. 7 min. Noorderbreedte en op 154 Ooster lengte. De wind weder in 't Westen komende, waren wy genoodzaakt een Zuidelyker koers te houden, en omtrent middernacht woei het ſtyf door uit dien hoek, verzeld van zwaren regen. Des morgens zagen wy een ander Landvogeltje, en verſcheid vluchten van Storm Zwaluwen en Meeuwen, die alle naar 't Zuid - Westen hunnen koers rigtten.

De ſterke zwellung uit den Noord Oosten, welke wy by aanhoudenheid hadden opgemerkt, na dat wy Lopatka waren voorby geſteevend, hield nu op, en veranderde eensklaps naar 't Zuid - Oosten. Op den 18., zagen wy in den voormiddag, aanmerkelyke hoopen klipwier, uit het welk, als mede uit de reeds gemelde vluchten van Vogelen, wy opmaakten dat wy niet verre konden afzyn van het Zuidelykſte der Kurile Eilanden; en omtrent denzelfden tyd, de wind naar 't Zuiden ſchietende, waren wy in ſtaat om 'er op aan te ſtevenen. Om twee uren zetten wy lyzeilen by en hielden naar 't Westen; maar de wind ſtyfaanwakkerende, waren wy ſchielyk verplicht onze bramzeils dubbel te reeven, en om middernacht achtten wy het noodig het lood uittewerpen, doch met een lyn van zeventig vademen geen grond peilende, bleven wy weder naar 't Westen ſtuuren, met een Zuid - Oosten wind. Dezen koers bleven wy houden tot twee uren des morgens van den 19., toen het weêr dik en duister wordende, wy by den wind ſtaken en tot vyf uren Zuid - West aanſteevenden; om welken tyd, een geweldige ſtorm ons noodzaakte enkel gebruik te maken van onze onderzeilen. Schoon het ongunſtige weêr ons weinig waarſchynlykheid overliet om land op te doen, verlangden wy echter niets ſterker, en zoo haast de dagaanden Hemel was, waagden

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. den wy het West ten Zuiden te houden. Wy bleven in dien
 BOEK. koers zeilen tot tien uren voor den middag, toen de wind
 1779. schielyk omschoot naar 't Zuid-Westen, vergezeld van hel-
 October. der weêr. Naauwlyks hadden wy onze reeven losgemaakt,
 en onze marszeilen bygezet, of het begon zoo geweldig te
 stormen, dat wy genoodzaakt werden, om op nieuw onze
 zeilen dubbel te reeven, en tegens den middag, de wind
 meer naar 't Westen schietende, werden wy belet langer dien
 koers te houden: weshalven wy 't overstag wierpen en Zuid-
 waards aanhielden. Wy waren thans op 44 gr. 12 min. Noor-
 derbreedte en op 150 gr. 40 min. Oosterlengte; zoo dat, na
 alle onze pogingen, wy 't verdriet hadden te bespeuren, dat
 wy volgens de Russische kaarten op dezelfde middaglinie van
 Nadeegsda waren, welk Eiland zy in hunne kaarten stellen
 als het Zuidelykste van alle de Kurile-Eilanden, en omtrent
 zestig Engelsche Mylen ten Zuiden.

Schoon de felle stormen en tegenwinden, met welken wy
 de laatste zes dagen hadden moeten worstelen, ons de gele-
 genheid benomen hadden, om onder deze Eilanden te ver-
 vallen, viel de koers, welke wy genoodzaakt waren te hou-
 den, niet geheel en al onvoordeelig uit voor de Aardryks-
 kunde. Want de groep Eilanden, bevattende Zellany, Ku-
 naschir en de drie Zusters, welke, in de kaarten van den
 Heer d'Anville, gestelt worden in den koers, welke wy juist
 bevaren hadden, worden door dezen tocht ten duidelyksten
 eene andere ligging aangewezen en verder naar 't Westen
 verplaatst, waar Kapitein Spanberg dezelve gestelt heeft,
 tuschen de lengtens van 142 en 147 gr. Doch deze
 ruimte in de Fransche kaarten beslagen wordende door Staa-
 ten Eiland en een gedeelte van Jeso, word het gevoelen van
 Muller ten hoogsten waarschyntlyk, dat deze allen één en
 het zelfde land zyn; en dewyl wy geen reden hebben om de
 naauwkeurigheid van Spanberg te verdenken, hebben wy,
 in onze algemeene kaart, Kunaschir, Zellany en de drie Zus-
 ters weder op derzelver eige plaats gebragt, en al het overige
 achterwege gelaten.

Als wy de wyze in aanmerking neemen, op welke de Rus-
 sen

VI.

BOEK.

1779.

October.

fen de Eilanden van den Noorder Archipel vermeerderd hebben, niet alleen, by gebrek van derzelver ligging naauwkeurig te bepalen, maar insgelyks door eene neiging, den mensch natuurlyk eigen, om nieuwe ontdekkingen te vermenigvuldigen, zullen wy niet verwondert zyn dat dezelve oorzaken gelyke gewrochten werkten. Op deze wyze heeft men zich verbeeld, dat de landen van Jeso, welke zoo wel uit de eerste overleveringen onder de Rusfen, als uit de verhalen van de Japannezen, niets anders zyn dan de Zuidelyke Kurile Eilanden, onderscheiden waren van deze laatsten. De Gama's Land werd oorsprongelyk, ten naasten by, de zoo evengemelde ligging gegeven, maar vervolgens verschoven, om plaats te maken voor Staaten Eiland en Compagnies Land; en dewyl Jeso, benevens de Zuidelyke Kurile Eilanden, reeds in 't bezit van dat vak waren, gaf men, om niets verloren te laten gaan, aan het eerste een plaats naar het Westen, en aan het andere een plaats naar het Oosten.

Dewyl, volgens de Russische kaarten, de Eilanden Kuna-schir en Zellany nog verder Zuid lagen, bleven wy de hoop voeden van dezelve in 't gezicht te zullen krygen, en indie verwagting hielden wy de steven zoo veel naar 't Westen, als de wind wilde toelaten. Op den 20., waren wy des middags op 43 gr. 47 min. Noorderbreedte en op 150 gr. 30 min. Oosterlengte, West ten Zuiden onzen koers richtende met eene labbere koelte uit den Zuid-Oosten; en naar alle waarschyndlykheid waren wy kort daaraan niet meer dan vier en twintig Zeemylen ten Oosten van Zellany, doch dit goed vooruitzicht was van korten duur: want, omtrent drie uren, na den middag, de wind naar 't Noord-Westen schietende, begon het zoo geweldig te waaijen, dat wy niet meer dan ons bezaanstagzeil met de fok konden voeren.

De volgende vier en twintig uren, hadden wy zware stormregens met hevige valwinden; waar na het weder bedarende en de horizon eenigzins opgeheldert zynde, wy in staat waren onze bramzeilen byzetten; doch dewyl de wind uit den Noord-Westen bleef waaijen, bleeven alle onze pogingen, om in 't gezicht van 't land te komen, vruchteloos; en wy

Zzz 3.

wa.

VI. waren, ten langen lesten, verplicht alle verdere gedagten,
 BOEK. om ten Noorden van Japan eenige ontdekkingen te doen,
 1779. ta laten varen. Deze te leurstelling speet ons des te meer,
 October. om dat onze nieuwsgierigheid sterk was gaande gemaakt,
 door het geene men ons van de Inboorelingen dezer Eilanden
 verhaalt had.

Op den 21. brak het lyktouw van het voormarszeil der Resolution, waar door het zeil in starden scheurde. Dit ongeval was ons op de reis meermalen overgekomen, en gaf duidelyk te kennen, dat men zich by ons zeer vergist in de juiste evenredigheid van kracht tusschen het zeil en deze lyktouwen.

Op dezen dag zette zich, in ons want, een Landvogel neder, iets grooter dan een musch, en in alle andere opzichten zeer veel naar dat Vogeltje gelykende; hy werd gevangen van ons Volk, en zeer lang in 't levengehouden. De storm nu langzamerhand bedarende, namen wy, op Vrydag den 22., des morgens, de reeven uit onze marszeilen, en zetten meerder zeil by. Om twaalf uren waren wy op 40 gr. 58 min. Noorderbreedte en op 148 gr. 17 min. Oosterlengte; miswyzing 3 gr. Oost.

In den namiddag, kwam een ander Landvogeltje op één onzer Schepen zich nederzetten; het zelve was zoo afgemat dat het zich met de hand liet grypen. Het was niet grooter dan een Winter Koningje, had een kuif van geele veederen en de overige veederen waren gelyk aan die van een Cysje. Deze Vogels gaven duidelyk te kennen dat wy niet zeer verre van Land af waren. De wind een korten tyd gewuift hebbende, vestigde zich eindelyk in 't Noorden, en deed onze hoop, van land te zullen opdoen, herleven. Wy stelden onzen koers West-Noord-West, in welke rigting, opeen afstand van omtrent vyftig Zeemylen, de Zuidelykste Eilanden moesten liggen, door Kapitein Spanberg gezien, en bewoond door zeer ruige of harige menschen. De wind voldeed niet aan ons verlangen, maar verslapte zoodanig, dat wy slechts weinig voortgang maakten tot omtrent agt uren van den volgenden morgen, toen wy een labbere koelte uit het Zuid.

Zuid-Zuid-Westen kreegen, waarmede wy onzen koers naar 't West-Noord-Westen bleeven achtervolgen tot 's avonds. Op den middag bevonden wy ons op 40 gr. 35 min. Noorder breedte, en op eene aan de Maan waargenomene lengte van 146 gr. 45. min. De miswyzing van 't Kompas 17 min. Oost. Tegen den avond hadden wy hevige valwinden, verzelt van regen, en dewyl wy over dag eenige bundels gras hadden ontmoet, en verscheide kleene Landvogels als mede een Kropgans en een aantal Meeuwen gezien, vonden wy, daar deze teekenen een nabyzynd land aanduiden, raadzaam, gedurende den nacht, aftehouden, en voor eenige weinige uren naar 't Zuid-Oosten overteleggen.

Op den 24., 's morgens, ten vier uren, stuurden wy wederom West-Noord-West, alle zeilen byzettende, tot 's avonds ten zeven uren, toen de wind omleef van 't Zuid-Zuid-Westen naar het Noorden en styf door woei. Wy waren thans op 145 gr. 20 min. Oosterlengte en op 40 gr. 57 min. Noorder breedte.

Deze tweede te leurstelling in onze poging om verder Noord-West aan te stevenen, het onstuimig weder, waar door wy niet weinig geteistert waren, benevens de geringe waarschyndlykheid van in dit jaargetyde, gunstiger gelegenheid tot onze bedoelingen aantetreffen, bewogen Kapitein Gore eindelyk geheel en al aftezien van het opspooren der Eilanden ten Noorden van Japan geleege, en deden hem besluiten een West Zuid-Westelyken koers te nemen naar het Noordelykst gedeelte van dat Eiland.

In den nacht liep de Wind Noord-Oost en blies styf door; ten zelfden tyde hadden wy zwaren regen en nevelachtig weder. Op den 25. waren wy op 40 gr. 18 min. Noorderbreedte en op 144 gr. Oosterlengte. Dien dag zagen wy vluchten van Wilde-Eenden; ook plaatste zich eene Duif in ons want, en verscheide Vogeltjes, naar Cysjes zweemende, vlogen om onze Schepen heen met eene onvermoeidheid, welke ons reden gaf te denken dat zy niet lang op de wicken geweest hadden. Wy pasfeerden een stuk bamboes of suikerriet en verscheide hoopen lang gras. Deze aanduidingen, dat

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. dat wy niet ver van land waren, deden ons besluiten te pei-
 BOEK. len, maar wy konden met een lyn van negentig vademen niet
 1779. eens grond treffen. Tegen den avond draaide de wind lang-
 October. zamer hand naar 't Zuiden, waarmede wy onzen koers naar
 't West-Zuid-Westen vervolgden.

Op Dingsdag den 26., hadden wy, by 't aanbreken van den dag, het genoeg, naar 't Westen, hoog Land optedoen, het welk bleek Japan te zyn. Ten agt uren zagen wy het op den afstand van tien of twaalf Engelsche Mylen zich uitstreckende van Zuid ten Westen tot Noord-West. Een lage vlakke Kaap, welke, waarschynlyk, het Zuidelyk gedeelte van den ingang eener baai maakte, lag Noord-West $\frac{1}{4}$ West van ons af. Naarden Zuidelyken uithoek deedt zich, in 't Zuid ten Westen $\frac{1}{4}$ West, eene heuvel op, van eene kegelvormige gedaante. Ten Noorden van dien heuvel scheen een inham te zyn van eene aanmerkelyke diepte, welks gang aan de Noordzyde gevormt werd door een lagen hoek lands, ten Zuiden van welken, voor zoo ver wy met behulp onzer glazen bemerken konden, een klein Eiland geleegeen was. Tot negen uren, op het land aangehouden hebbende, waren wy hetzelfde tot op vyf of zes Engelsche Mylen genadert; wy peilden agt en vyftig vademen water in een grond van zeer fyn zand. Thans wendden wy het over eene andere boeg en hielden af; maar de wind verflappende, waren wy op den middag slechts drie Zeemylen ver van land gevordert. Onze waargenomen breedte was 40 gr. 5 min. Noord en onze Oosterlengte 142 gr. 28 min. Het Noordelykste land, dat wy in 't gezicht hadden, hielden wy voor het Noordelykste gedeelte van Japan. Het is eenigzins lager dan de andere gedeeltens, en van het rif hooge landen, het welk wy uit den top der Masten zagen, scheen de Kust duidelyk Westwaards te krimpen. De Noorder uithoek van den inham verbeeldde wy ons Kaap Nambu, of Nabo te zyn, volgens Jansen's kaart, die vry naaukeurig is, en wiens namen van de voorlanden wy behouden hebben, en naar onze gising lag de Stad in eene tuschenruimte van het hooge land, werwaard waarschynlyk de inham heen leidde. Het omgelegen land

VI.
BOEK.
1779.
October.

land is tamelyk verheven, en heeft eene dubbele ry Bergen. Het is wel voorzien van hout, en levert een fraai en aangenaam verschie van Heuvels en dalen. Wy zagen den rook uit verscheide Dorpen of Steden opgaan, en bespeurden veele huizen die, niet ver van den oever, allerverrukkelykst geleegen waren.

Terwyl het stil bleef, wierpen wy, om geen tyd te verliezen, onze Vischlynen uit in tien vademen water, doch wy deeden niets op. Dit het eenige vermaak zynde, het welk onze tegenwoordige omstandigheden ons toelieten te genieten, was deze te leurstelling voor ons zeer verdrietig, en wy zagen met leedwezen te rug naar de Kabeljaauw-banken dier akelige gewesten, maar onlangs door ons verlaten, welke ons zoo overvloedig met eengezond voedsel gespyzigt, en door eene aangename tydkorting eene afwisseling gegeeven hadden, aan de verveelende herhalingen van gelykvormige Zeevarende en Starrekundige waarneemingen, en aan de verdrietige opvolgingen van siltens en stormen.

Om twee uren nadenmiddag, woei de wind styf uit den Zuiden, en om vier uren moesten wy onze marszeilen dubbel reeven en afhouden naar 't Zuid-Oosten; door het houden van dien koers en het donkere weêr, raakten wy zeer rasch het land uit het gezicht; wy bleeven den ganschen nacht byleggen tot 's morgens om agt uren, toen de wind naar 't Noorden schietende en bedarende, wy wederom zeil maakten en onzen koers West-Zuid-West rigtten naar 't land, het welk wy evenwel niet voor drie uren, in den achtermiddag, in 't gezicht kreegen. Wy bleeven op de Kust aanhouden tot agt uren 's avonds, toen wy ons omtrent vyf Zeemylen van dezelve gisten aftezyn, waarop wy zeil minderden voor den nacht, en Zuid aanhielden alle vier uren het lood schietende; maar wy hadden zoo veel water, dat wy met een lyn van honderd zestig vademen geen grond konden peilden.

Op den 28., zagen wy wederom land, 's morgens om zes uren. Het lag twaalf Zeemylen naar 't Zuid-Westen van 't land, het welk wy daags te voren gezien hadden, en had

Aaaa

ee-

VI. eene strekking van West ten Noorden tot West-Zuid-West.
 BOEK. Zuid-West in eene schuinsche rigting langs de Kust sturen-
 1779. de, zagen wy om tien uren meer land in die streek. Ten
 October. Westen van dat land, het welk laag en vlak is, waren twee

Eilanden, naar onze gedagten, schoon andere twyfelden of dezelve niet aan de nabygelegen lagen grond vast waren. Het nevelachtige weêr, en onze groote afstand maakten het insgelyks onmooglyk voor ons te bepaalen, of 'er niet eenige inhammen en Havens waren, tusfchen de uitloopende uithoeken, welke hier eene tamelyke schuilplaats scheenen te belooven.

Op den middag strekten de Noorderlyke deelen van 't land, het welk wy in gezicht hadden, Noord-West ten Noorden, en wy zagen een hooge spitze Berg op een steil voorland, op den afstand van vyftien of zestien Engelsche Mylen, in de rigting van West ten Noorden. Volgens berekende waarnemingen waren wy op 38 gr. 16 min. Noorder breedte en op 142 gr. 9 min. Oosterlengte. De miswyzyng bevonden wy te zyn 1 gr. 20 min. Oost.

Tusfchen drie en vier uren, in den achtermiddag, verdween het land uit ons gezicht, en uit de fchielyke afbrekking van 't zelve verbeeldden wy ons, het geene wy dezen dag gezien hadden een Eiland te zyn, of misfchien een groep Eilanden, af en aan het hoofdland van Japan geleege; dan, daar de Eilanden, door d'Anville, Matsima, en door Jansen de Schildpadden geheeten, schoon verbeeld wordende ten naasten op dezelfde plaats te liggen, ongelyk in uitgestrektheid zyn, met het land door ons gezien, kunnen wy deswegens niets bepalen.

Wy bleeven, voor 't overige van den dag, Zuid-West aansteevenen, en peilden, om middernacht, zeventig vadem water met een bruine fyne Zandgrond; wy loefden derhalven naar 't Oosten op, tot den volgenden morgen, toen wy wederom land zagen, omtrent elf Zeemylen bezuiden het geene wy daags te voren gezien hadden. Ten agt uren bevonden wy ons slechts twee Zeemylen van de Kust, met regelmatige peilingen van vyf en zestig tot twintig vadem Water over een grond van grind en grof zand.

On-

-Zuid-West.
Kust sturen-
reek. Ten
waren twee
wyfelden of
waren. Het
kten het ins-
et eenige in-
euthoeken,
te belooven.
van 't land,
n Noorden,
il voorland,
Mylen, in
s berekende
der breedte
g bevonden

ddag, ver-
yke af bree-
e wy dezen
n eengroep
egen; dan,
door Janfen
ordende ten
uitgestrekt-
wy deswe-

Zuid-West
entig vade-
befden der-
rgen, toen
ezuiden het
uuren be-
st, met re-
g vademen

On-

Ongelukkig hing 'er een nevel over 't land, door welke wy belet werden kleene voorwerpen te onderscheiden. De Kust was regt en onafgebroken, loopende, ten naasten by, Noord- en Zuid. De grond was aan den kant der Zee laag, maar verhief zich langzamerhand tot Heuvels van eene tamelyke hoogte, welker kruinen vry gelyk en met hout bewasfen waren.

Omtrent negen uren, de lucht eenigzins betrokken zyn-
de, en de wind naar 't Zuiden schietende, wendden wy den
steven naar 't Oosten. Kort daar aan bespeurden wy een
vaartuig dicht onder den wal, langs de Kust naar 't Noorden
houdende; wy zagen nog een ander in volle Zee voor den
wind op ons afkomen. 't Is gemaklyk te begrypen, dat al-
le voorwerpen, eenige betrekking hebbende tot een zoo be-
rucht, doch tevens zoo onvolkomen bekend land, niet wei-
nig onze nieuwsgierigheid opwekten; alle man kwam ter-
stond op 't dek om te zien. Het vaartuig te loefwaard van
ons, nader komende, stak verder van de Kust af, waarop
wy vreezende het Volk van 't zelve te verschrikken door den
schyn als of wy 'er jacht op maakten, onze Scheepen lieten
bydraaijen, en het zelve voor onze steven lieten heenzeilen
op den afstand van omtrent een Engelsche Myl. Wy zou-
den hen gemaklyk hebben kunnen preijen, maar Kapitein
Gore, uit hunne beweegingen bemerkende, dat zy ten uiter-
sten bevreest waren, was ongeneigt hen meerder schrik aan-
tejagen; daarenboven dagten wy beter gelegenheden te zul-
len aantreffen om met de Japanneezen te handelen, en der-
halven lieten wy hen zonder belemmering varen.

Wy waren niet dicht genoeg by 't vaartuig om eenige by-
zonderheden wegens de manschap aan deszelfs boord opte-
merken, welke zoo 't scheen uit een getal van zes of zeven
personen bestond, te meer daar onze kykers, ons, door
den nevel, van geen dienst waren. Voor zoo veel wy kon-
den bemerken, kon het vaartuig omtrent veertig vat laden.
Het had slechts één mast en een vierkant zeil dat met een raz-
tegen de mast hing en met de brasfen voorwaards werkte.
Halverwegen het zeil hongen drie lappen zwart doek, op

Aaaa2

ge-

VI.
BOEK.
1779.
October.

VI. gelyke afstanden van den anderen. Het vaartuig was in 't
BOEK. midden lager dan aan beide stevens, en uit deszelfs gedaarte
1779. te en voorkomen, scheen het niet dan voor den wind te kun-
October. nen zeilen.

Op den middag woei het vry sterk, verzeld van zwaren regen. Omtrent drie uren nadenmiddag was de wind tot zulk een graad aangewakkert, dat wy slechts gebruik konden maken van onze onderzeilen. 'En zeiven tyde liep de Zee zoo hoog, als iemand onzer zich herinneren kon dezelve ooit gezien te hebben.

Indien der Japanneezen vaartuigen, gelyk Koempfer die beschryft, het achtersteeven geheel open hebben, moet het onmogelyk zyn geweest, voor die wy zagen, het geweld van dezen storm te verduren; dan, daar de lucht den ganschen morgen van dien dag reeds dien storm had voorspelt, en een dezer vaartuigen echter diep in Zee stak, kan men met zekerheid stellen, dat zy tegen het geweld eens storms bestand zyn. Spanberg, 't is waar, spreekt van twee soorten van Japanneeze vaartuigen; de eene soort overeenstemmende met de beschrijving van Koempfer, terwyl de anderen, welke hy Buizen noemt, en in welke hy zegt dat de Inboorelingen tochten doen naar de nabuurige Eilanden, volmaakt overeenkomen met die, welke wy te zien kwamen.

Om agt uren, des avonds, liep de wind naar 't Westen zonder iets van deszelfs geweld te verminderen; de schielyke zwelling daardoor veroorzaakt in eene tegengestelde richting met die wy te voren ondervonden, deed de Scheepen verbazend werken en slingeren. Terwyl de storm duurde, scheurden verscheide zeilen van de Resolution; ook hadden dezelve zoo lang aangeslagen geweest, en waren zoo dun uitgesleeten, dat zulk byna dagelyks aan beide Schepen gebeurde; byzonderlyk wanneer de zeilen styf en doornat van den regen waren, in welk geval zy de schokken en rakken van onstuimige en veranderlyke winden, welke wy telkens hadden, niet konden uitstaan.

De stormeindelyk bedarende en de wind zich in 't Westen vestig-

igende, steevenden wy Zuidwaards, en op Saturdag den 30., 's morgens om negen uren, zagen wy het Land, strekkende van West ten Noorden tot Noord-West $\frac{1}{2}$ West, op den afstand van vyftien of zestien Zeemylen. Het deed zich op in afzonderlyke gedeeltens, doch wy waren 'er niet dicht genoeg by om te kunnen bepaalen of het kleene Eilanden waren, dan strecken, die tot het hoofdland van Japan behoorden.

Des morgens van den 31., liep de wind, om twee uren hoog West, met hevige rukken, vergezelt van blixem en regen. Gedurende dezen dag zagen wy verscheide kleene Vogeltjes, bruin gevedert en naar Cysjes gelykende, om het Schip vliegen, denkelyk door de sterke rukken der Westeryke winden van het land afgedreeven. Tegen den avond, de wind in 't Noord-Westen komende, richtten wy onzen koers, met het gevogelt, naar 't West-Zuid-Westen, met oogmerk om weder op de Kust te komen.

Op den eersten November, liep de wind Zuid-Oost, met goed weder, zoo dat wy verscheide waarnemingen deden, die alle met den anderen vergeleeken, onze hoogte, op den middag, bepaalden op 35 gr. 17 min. Noorderbreedte en op 141 gr. 32 min. Oosterlengte. Tot vyf of zes uren op het land aangehouden hebbende, loefden wy vervolgens naar 't Zuiden, en zagen verscheide Japanneezee vaartuigen, digt onder den wal, de Kust langs varen, en andere, welke bezig scheenen met Vischen. In 't Westen zagen wy, ten zelve tyde, een ongemeenen hoogen Berg met een ronden kruin, geen anderen hoogen grond om zich hebbende, zynde de Kust van eene matige hoogte, en voor zoo veel de bevelde kimmen ons toelieten te oordeelen, zeer afgebrooken en door kleene inhammen als uitgetand.

Op den tweede November, deden de dreigende voorboden van eenen opkomenden storm ons de Kust verlaten en naar 't Oosten afhouden, om niet op den wal te geraken. Wy bedroogen ons geenzins in onze voorspellingen, want kort na ons wenden, stak 'er een zware storm op, die tot den volgendenden dag bleef aanhouden, met donker regen.

VI. achtig weder. Den derden, bevonden wy ons, naar rekening, meer dan vyftig Zeemylen van de Kust; welke omstandigheid, gepaard met de zonderlinge uitwerkzelen der stroomen, het vergevorderd jaargetyde, het onbestendige weder en de geringe waarschyndlykheid van beterschap, Kapitein Gore deedt besluiten Japan te laten vaaren, en de reis naar China voortzetten, vooral, daar hy hoopte, dat de koers, welken hy dagt te houden, en die nooit was bezeild geweest, hem gelegenheid zou verschaffen tot het doen van nieuwe ontdekkingen, welke hem vergoeding zouden bezorgen voor de te leurstellingen op deze Kust ontmoet.

Indien iemand onzer lezers mogt oordeelen, dat wy van dit oogmerk te schielyk afzagen, kunnen wy, by de reeds opgegevene redenen, nog voegen, dat volgens Koempfers beschryving van de Japansche Kust, dezelve als de gevaarlykste in de geheele weereld te houden is; dat het ook ingevalle van ongelegenheid, allergevaarlykst zou geweest hebben in een der Havens van dat land in te loopen, waar wy, volgens de beste berigten, verzekert waren, dat de afkeer der Inboorelingen voor vreemdelingen, hen aangezet had tot het pleegen der schrikkelykste wreedheden; dat onze Schepn zeer lek waren, ons loopend wand meest gerot was en telkens afbrak, zoo dat het gestadig moest hersteld worden, en onze zeilen versleten en tegen geen storm bestand waren.

Den 4. en 5. November, bleeven wy, met zeer onbestendig weder, en veel blixem en regen, naar 't Zuid-Oosten voortstevenen. Op beide die dagen voeren wy door een zeer groote meenigte puimsteen, van welke eenige stukken, ter zwaarte van een once tot drie ponden, door ons Volk werden opgevischt. Wy verbeeldden ons dat deze steenen op 't water geworpen waren by de verschillende uitbarstingen van brandende of vuurspuwende Bergen, nademaal vele van dezelve geheel glad en andere met Schulpen bezet waren. Ten zelve tyde zagen wy een aantal bruinvischen om onze Schepen speelen, als mede verscheide kleene Landvogeltjes en twee wilden Eenden.

VI.

BOEK.

1779.

Novemb.

Op den 9., hadden wy een hooge Zee uit den Oost - Zuid - Oosten, en wy bevonden ons op 31 gr. 46 min. Noorder breedte en op 146 gr. 20 min. Oosterlengte. Op dezen dag zagen wy een ander Landvogeltje, benevens een keerkring Vogel, eenige vliegende visfchen en bruinvisfchen. De wind woei uit het Noorden en wy bleeven een Zuid - Westelyken koers houden, zonder iets van aanbelang te ontmoeten, tot op Vrydag den 12., toen wy, uit dien hoek, door eenen hevigen storm overvallen werden, en geen anderzeil konden voeren dan ons bezaan flag zeil en fok; des morgens van den 13. schoot de wind naar 't Noord - Westen, vergezeld van schoon weder; dan, schoon wy thans, ten naasten by, op de hoogte waren, waar men het Eiland St. Juan plaatst, zagen wy geen schyn van Land. Wy bleeven Zuidwest aansteevenen, en schoon de storm even fel bleef aanhouden, zetten wy onze Marszeilen by. Om twaalf uren rekenden wy ons op 26 gr. Noorderbreedte en op 143 gr. 40 min. Oosterlengte, miswyzing 3 gr. 5 min. Oost. In den achtermiddag zagen wy eenige Albatrosfen en Keerkring Vogels, als mede verscheide Dolphynen en vliegende Visfchen.

Wy ontmoetten by aanhoudenheid eene meenigte puimsteen, waar van de verbazende hoeveelheid, in de Zee tusfchen Japan en de Bashee Eilanden dryvende, reden geeft om te veronderstellen dat in dit gedeelte van den Stillen Oceaan, eene hevige schudding of uitbarsting moet plaats gehad hebben, en derhalven eenige waarschyntlykheid byzet aan 't gevoelen van den Heer Muller, betrekkelyk de afscheidingen van 't vaste Land van Jeso, en het verdwynen van Staaten Eiland en Compagnies land. Omtrent zes uren, des avonds, stuurden wy West - Zuid - West, achtende Kapitein Gore het onnoodig langer naar 't Zuid - Zuid - Westen te steevenen, alzooy ten naasten by onder denzelfden middaglyn waren, als de Ladrones, of Mariansche Eilanden, en niet zeer verre buiten den koers, welke de Gallioenen van Manilla houden.

Op den 14. hadden wy, des morgens, schoon weder, de wind was gematigt, liep langzamerhand naar 't Noord - Oos-

ten

vi. ten en bleek eindelyk de pasfaat wind te zyn. Om tien uuren, voor de middag, ontdekten wy, in 't Zuid-Westen, land, het welk zich op deed als een regte steilen en hoogen Berg. Op den middag waren wy op de Oosterlengte van 142 gr. 2 min. en op de Noorder breedte van 24 gr. 37 min.

BOEK.
1779.
Novemb.

Het land, welk ons in 't gezigt bleef, ontdekten wy thans een Eiland te zyn, op den afstand van negen of tien Zee-mylon, strekkende Zuid-West $\frac{1}{2}$ West; en om twee uren, nadenmiddag, zagen wy een ander in 't West Noord-Westen. Dit tweede Eiland maakte, op zekeren afstand, de vertooning van twee Eilanden. De Zuidelyke uithoek bestond in een hooge Berg van eene kegelvormige gedaante, door eene smalle strek lands vast aan het Noorder gedeelte van 't Land, het welk tamelyk hoog van grond is. Dit Eiland duidelyk van grooter uitgestrektheid zynde, dan dat ten Zuiden, hielden wy 'er op aan.

Den volgenden morgen, om zes uren, maakten wy zeil naar den Zuidelyken uithoek van het grootste Eiland, en om dien tyd ontdekten wy een ander hoog Eiland. Om negen uren bevonden wy ons tegen over het middelste Eiland en niet boven een Engelsche Myl van het zelve af; doch Kapitein Gore, bevindende dat geen boot aan het zelve kon landen, zonder gevaar te loopen van de zware branding, welke de Zee tegen den wal maakte, vervolgde zyn koers naar 't Westen.

De lengte van dit Eiland, in de strekking Zuid-Zuid-West en Noord-Noord-Oost, is omtrent vyf Engelsche mylen. Aan den Zuidelyken hoek van het zelve is een hooge kaale Berg, met een vlakken kruin; toen wy denzelven van 't West-Zuid Westen zagen, bleek die duidelyk een vuurkolk van een brandenden Berg te zyn. Het zand, de aarde of Rots (want het was niet gemaklyk te onderscheiden waar uit de opperkorst bestondt) was verscheiden van kleur; een groot gedeelte, gisten wy, zwavel te weezen, niet alleen om dat ons de kleur als zoodanig voorkwam, maar ook uit den sterken zwavel stank, welken wy by 't naderen van dezen hoek, gewaar werden. De Resolution, digter aan 't Ei-

Eiland heen zeilende, meenden verscheide Officieren van dat Schip, rook uit den Berg-top te zien opgaan. Uit hoofde van den zwavelstank gaf Kapitein Gore aan dit Eiland den naam van Sulpher-Eiland.

Een laage en smalle streek land verëenigt den zoo evenbeschreven Berg, aan het Zuid-einde van het Eiland, het welk een omtrek heeft van tusschen de drie en vier Zeemylen. Dat gedeelte, aan de landengte geleege, heeft eenig kreupelbosch en een gfoen voorkomen; maar de strecken naar 't Noord-Noord-Oosten geleege, zyn ten uitersten dor, en vertoonen eene meenigte groote stukken rots, veele van welke ongemeen wit zyn. Eenige zeer gevaarlyke blinde klippen strekken zich omtrent twee en een halve Engelsche myl naar 't Oosten en twee mylen naar 't Westen van 't middelste gedeelte van 't Eiland uit, op welke klippen de Zee met zeer veel geweld breekt.

De Noord-en Zuid-Eilanden vertoonden zich als enkele Bergen van eene verbazende hoogte; het eerste spits en van eene kegelvormige gedaante; het laatste vierkanter en plat van kruin.

Het Sulpher Eilanden lag, naar onze gissing, op 24 gr. 48 min. Noorder breedte en op 141 gr. 12 min. Ooster lengte.

Kapitein Gore vond thans goed zyn koers naar de Baskee-Eilanden te rigten, in hoope van aan dezelve zoodanig een voorraad van ververschingen optedoen, als in staat zoude zyn, zyn verblyf te Mavao te verkorten. Deze Eilanden ontvingen een bezoek van Kapitein Dampier, die gunstig van dezelve spreekt, met lof de beleefdheid en vriendelykheid van derzelver bewoonderen vermeld, en breed opgeeft van de meenigte Zwynen en Groentens, welke derzelver gronden leveren. In vervolg van tyd werden ze gezien van den Commandeur Byron en van Kapitein Wallis, die 'er voorbyzeilden, zonder er aantelanden.

Om over dag ons gezicht zoo ver mogelyk te doen reiken, zeilden onze Schepen op den afstand van twee en drie Zeemylen van den anderen, en des nachts voerden wy klein

Bbbb

zeil,

VI.
BOEK.
1779.
Novemb.

VI. zeil, zoo dat wy, niet wel, eenig land, in den omtrek van
 BOEK. onzen koers gelegen, konden voorby zeilen, zonder het zel-
 1779. ve gewaar te worden. Op deze wyze bleven wy onze reis
 Novemb. vervorderen, zonder iets van aanbelang te ontmoeten, heb-
 bende een frische koelte uit het Noord-Oosten, tot Maan-
 dag den 22., toen de wind tot een sterken stormaanwakkerde
 en met zware rukken woei, verzelt van regen, zoo dat wy
 genoodzaakt waren onze marszeilen dubbel te reeven

Des anderendaags, op den middag, waren wy op de Noor-
 der breedte van 21 gr. 5 min. en op 123 gr. 20 min. Oos-
 terlengte. — Omtrent zes uren in den achtermiddag,
 niet verder dan een en twintig Zeemylen van de Bashee-Ei-
 landen kunnende afzyn, volgens de kaart van Dalrymple,
 het weêr buijig en nevelächtig zynde, maakten wy het voor-
 marszeil dicht en staken by den wind op naar 't Noord-Noord
 Westen.

Op den 24. hadden wy, by aanhoudenheid, regen, met
 onstuimig weêr; een zwaare Zee brak op ons in uit het Noor-
 den, en in den namiddag hadden wy schitterende blixemstra-
 len uit dien zelfden hoek. Wy bleeven tot negen uren
 Noord-Noord-West stuuren, en wendden toen naar het
 Zuid-Zuid-Oosten, welken koers wy hielden tot vier uu-
 ren van den volgenden morgen, zynde Donderdag den 25.
 Des nachts was 'er Maan Eclips, doch de regen belette ons
 eenige waarneemingen te doen. Ongelukkig viel, in het
 duisterst van dien tyd, een der Matroozen van de Discove-
 ry, terwijl hy bezig was een der zeilen dicht te maken, over-
 boord, doch terstond een touw grypende, dat 'uiten 't
 Schip in Zee hong, en het Schip zonder tydverzuim te-
 gen den wind opgebragt zynde, kreegen wy hem behouden
 aan boord, zynde hy slechts eenigzins aan den Schouder ge-
 kneust.

Om agt uren, het weder ophelderende, lieten wy het
 voortgaan, doch de wind woei zoo fel, dat wy geen ander zeil
 konden voeren dan de fok en het groot marszeil dubbel gereeft.
 Omtrent dezen tyd, zagen wy een Suikerriet dryven, en een
 Land-Vogel, naar een Lyster zweemende. Op den middag
 wa-

waren wy op 21 gr. 35 min. Noorderbreedte en op 121 gr. 35 min. Ooster lengte.

Volgens de kaart van Dalrymple moesten wy thans ten Westen van de Bashee-Eilanden geweest zyn, doch Kapitein Gore, in den koers, welken hy hield, zich rigtende naar de gevoelens van Commandeur Byron en Kapitein Wallis, by wien hy aan boord was, toen zy deze Eilanden voorby zeilden, welke door den eersten bykans vier graden Westelyker of op 118 gr. 14 min. Oosterlengte gestelt worden, hield, om twee uren nadenmiddag, Zuidwaards, met oogmerk om op dezelfde linie van breedte te komen van de Bashee-Eilanden, alvorens onze lengte aftezeilen. Om zes uren bereikten wy ten naasten by die hoogte, en hadden derhalven in 't gezicht van 't land moeten zyn, volgens opgaaf van Kapitein Wallis, die deze Eilanden bykans drie graden meer naar 't Oosten plaatst dan Commandeur Byron.

De woede van den storm was tot nog toe niets vermindert, en Kapitein Gore, altoos by de meening blyvende, dat de Bashee-Eilanden naar 't Westen lagen, maakte, met de steven naar 't Noord-Westen, onder de fok en een gereefd bezaan, een bylegger.

Op den 26., omtrent zes uren 's morgens, de wind merkelyk bedaard zynde, zetten wy onze marszeilen aan den rif, ontreefden de andere zeilen, en lieten het voor den wind loopen naar 't Westen. Om twaalf uren waren wy, volgens waarneemingen, op 21 gr. 12 min. Noorder breedte en op 120 gr. 25 min Ooster lengte. Op dezen dag zagen wy veele Keerkring Vogelen en een vlugt Eenden, als mede Bruin-Visfchen en Dolphynen; ook ontmoetten wy verscheide puimsteen. Wy bragten den nacht door met over en weder laveeren; en des anderendaags morgens, om zes uren, maakten wy weder zeil naar 't Westen, om de Bashee-Eilanden op te zoeken. Kapitein King, die, in 't zoeken van deze Eilanden, vreesde zoo ver Zuidwaards te vervallen, dat zy genoodzaakt zouden zyn, te lywaard van de Prata's Eilanden heen te houden, en het als dan ten uittersten moeilyk vinden, voor zulke slecht zeilende Schepen als de onzen,

VI. om Macao te bereiken, vooral indien de wind, gelyk thans,
 BOEK. uit het Noord-Noord-Westen en uit het Noorden bleef
 1779. waaijen, gaf zulks in bedenken aan Kapitein Gore, die ech-
 Novemb. ter besloot nog dien dag denzelfden koers te blyven houden,
 blyvende steeds hoopen de lengte van Commandeur Byron
 juist te zullen vinden; alléén gaf hy aan Kapitein King bevel
 eenige weinige mylen meer Zuidwaards te zeilen.

Om twaalf uren werd het weêr nevelachtig, en wy bevon-
 den ons thans op de Noorder breedte van 21 gr. 2 min. en
 op 118 gr. 30 min. Oosterlengte. Ten zes uren, des
 avonds, ten Westen van de Bashce-Eilanden gekomen zyn-
 de, volgens de stelling van Admiraal Byron, loefde Kapitein
 Gore naar 't Noord-Westen op, met kleen zeil, de wind
 zeer heftig waaijende en alles een stormigen nacht voorspel-
 lende.

Op den 28., des morgens, om vier uren, wendde de
 Resolution, die voor ons uit was, voor den wind om, en
 ten zelve tyde bespeurden ons Volk, te lywaard, blinde
 klippen. By 't aanlichten van den dag zagen wy 't Eiland
 Prata, en tusfchen zes en zeven uren stevenden wy op het
 rif aan, doch ons buiten staat bevindende om het te boven
 te zeilen, wendden wy en liepen te lywaard. Langs de Zuid-
 zyde heen zeilende, niet verder dan een Engelsche Myl van
 't rif af, zagen wy, op den kant der klippen, iets dat zeer
 veel naar twee wrakken geleek. Op den middag bevonden
 wy, by 't nemen van dubbele hoogtens, onze Noorder breed-
 te te zyn 20 gr. 39 min. onze Oosterlengte was 116 gr. 45
 min. Wy waren nu op den afstand van drie of vier Zeemy-
 len van 't Eiland Prata, het welk eene strekking had van
 Noord $\frac{1}{2}$ Oost. Naby den Zuidelyken uithoek van het Eiland
 en aan de Zuid-Westzyde van het rif verbeeldden wy ons,
 uit den top van de mast, te zien, verscheide openingen in
 het rif, welke eene veilige ankerplaats scheenen te beloo-
 ven.

Het overige van den dag zetten wy alle zeilen by, en hiel-
 den om Macao niet mis te zeilen, by den wind, welke thans uit
 het Noord-Oosten ten Noorden woei. Gelukkig werd de wind
 te-

tegen den avonds ons gunstiger, schietende twee strecken meer naar 't Oosten; want waren wind en weder dezelfde gebleeven als 's weeks te voren, zouden wy naauwlyks in staat geweest zyn om die Haven te bereiken, in welken gevalle wy naar Batavia zouden hebben moeten stevenen, eene plaats, die wy alle reden hadden te duchten, om de schrikkelyke vernieling, welke de ongezonde luchtstreek aldaar aangeregt had onder het Volk van vorige Schepen, die, ter ontdekkingen uitgezonden, die Rheede aangedaan hadden.

's Maandags morgens, den 29., ontmoeten wy vier Chineeze Vischschuiten, van welke het Volk ons naauwlyks aanzag. Zy vischten met een groot sleepnet, de gedaante hebbende van een hollen keegel, met een platten yzeren rand aan het beneden gedeelte vanden mond van 't net gehegt. Het net word vastgemaakt met touwen aan de voor- en achtersteven van de schuit, welke door den wind voortgedreven, het net medesleept, sleepende de yzeren rand langs den grond. Tot ons innerlyk leedwezen vonden wy de Zee bedekt met wrakken van vaartuigen, welke zoo als wy onderstelden, in het laatste stormachtige weder, veröngelukt waren. Om twaalf uren bevonden wy, by waarneming, ons op 22 gr. 1 min. Noorder breedte en zints den voorgaanden middag hadden wy honderd tien Engelsche Mylen, over eenen boeg, naar 't Noord-Westen afgezeild. Daar wy nu, ten naasten by, op de hoogte van de Lema-Eilanden waren, steven-den wy West ten Noorden, en na twee en twintig Engelsche mylen verder voortgezeild te hebben, zagen wy een derzelven, negen of tien Zeemylen ten Westen van ons. Om zes uren, 's avonds, waren wy niet meer dan vier of vyf Zeemylen ver van het naaste Eiland; wy peilden twee en twintig vadem water in een modderigen grond, minderden zeil, en brachten den nacht door met af en aan laveeren.

Den volgenden morgen liepen wy langs de Lema-Eilanden, welke, gelyk de andere Eilanden aan deze Kust gelegen, ontbloot van hout zyn, en, voor zoo ver wy zien konden, onbebouwt liggen. Omtrent negen uren kreegen wy een Chinees vaartuig, het welk reeds by de Resolution geweest was,

VI. op zyde; een Loots bood zich aan, die door Kapitein King
 BOEK. geweigerd werd, om dat hy de Resolution moest volgen.
 1779. Kort daaraan pasfeerden wy de westelykste der Lema Rotzen
 Novemb. of klippen; maar, in stede van het te wenden naar 't Noor-
 den van 't groote Ladroon Eiland, gelyk Lord Anson met de
 den Centurion gedaan had, zeilden wy te lywaard. De vrees
 van Macao mis te zeilen, en verplicht te zyn naar Batavia
 te stevenen, gevoegt by het vuurig verlangen om tyding te
 hebben van Europa, vermeerderde niet weinig onze vreug-
 de en blydschap, toen wy de Resolution een schoot hoorden
 doen, en sein zagen geeven om een Loots. Op de herhaling
 van het sein, zagen wy vier Chineesche vaartuigen, ieder
 om 't sterkst zich beyverende, om de eerste te zyn, naar
 ons toekomen. Kapitein Gore maakte een verdrag met den
 eerstkomende om het Schip naar Typa te brengen, voor de
 Som van dertig Daalers; ook liet hy aan Kapitein King we-
 ten, dat de Discovery de Resolution slechts te volgen had, en
 des geen Loots behoefde.

Kort daaraan kreeg de Resolution een tweede Loots aan
 boord, die aandrang om het Schip te stuuren, en terstond
 de hand aan 't wiel slaande, bevel gaf de zeilen by te haalen.
 Hieruit ontstond een hevigen twist, welke echter bevre-
 digt werd, toen men beloofde de besproken Som onder den
 anderen te verdeelen.

Ingevolge de beveelen door de Lords van de Admiraliteit
 gegeven aan Kapitein Cook, begon het thans tyd te wor-
 den, om van Officieren en gemeenen, op te eischen de dag
 verhalen, en alle andere papieren, welke zy onder zich had-
 den, en die betreklyk waren tot het verhaal van de Reize.
 Tot het afvorderen dier Papieren en het doen gelden dezer
 beveelen, werd omzigtigheid en vriendelykheid, zoo wel als
 gezag en standvastigheid, verëischt. Onze Bevelhebbers wa-
 ren niet onkundig, dat de meeste Officieren en verscheide
 Zeelieden, in hunne ledige uren, den tyd gekort hadden,
 met verhalen te schryven van onze verrigtingen en ontmoet-
 tingen, zoo wel ter voldoeninge van hunner vrienden nieuw-
 gierigheid, als tot hun eigen genoegen, en dat zy niet geer-
 ne

ne dezelve in eenen onbeschaafden styl onder 't oog zouden zien gebragt van vreemden; daarentegen konden de beide Bevelhebbers, wilden zy overëenkomstig de beveelen hunner meesters handelen, geen Papieren of opstellen in handen laten van Officieren of Volk, welke Papieren, het zy by toeval of opzette-lyk, in handen konden komen van Drukkers of Boekverkoo- pers, en dus aanleiding geven tot zulke vervalschte en onvol- komen verhaalen van onzen tocht, als strekken konden tot verkleining van onze moeite en arbeid, en misfchien tot na- deel van de Opperhoofden, die daar door in verdenking zou- den kunnen geraken, als de opstellers en uitgeevers van zul- ke geschriften te zyn. Om die reden liet Kapitein King al het Volk van de Discovery op het dek komen, alwaar hy hetzelve de ontvangen beveelen mededeelde, en de reden voor- stelde welke, naar zyne gedagten, hen behoorden aantezet- ten om gewillig en volkomen te gehoorzamen. Te gelyker tyd gaf hy hen te kennen, dat de Papieren, welke zy niet verlangden onder 't oog te zien komen van de Lords der Ad- miraliteit, in derzelve tegenwoordigheid zouden verzegelt worden, en onder hem blyven berusten, tot dat voldaan zou zyn aan de oogmerken van hunne Lordschappen, betreklyk de uitgave van het verhaal der Reize, wanneer hy beloofde dat die Papieren getrouwlyk aan hen weder ter hand gesteld zouden worden. Kapitein King had het genoeg te bevin- den dat zyn voorstel goedgekeurt en gereedelyk werd inge- willigt, niet alleen door de Officieren, maar door de overige van 't Scheeps-Volk; ieder gaf gewillig alles, wat hy be- trekkelyk de reis geschreven, of gebroddelt had, aan hem over, en Kapitein King merkt, by deze gelegenheid, aan, dat hy, om aan het Volk van de Discovery recht te doen, verklaren moet, dat zy de geschiktste en de gehoorzaamste lieden waren, welke hy ooit kende, schoon het grootste ge- deelte hunner jong was, en nooit te voren op een Oorlog Schip gevaaren had. Kapitein Gore deedt dezelfde voorsla- gen aan 't Volk van de Resolution, en ontmoette dezelfde be- reidwilligheid in het gehoorzamen.

Wy bleeven tegen den wind opwerken, tot omtrent zes
un-

VI.
BOEK.
1779.
Novemb.

- VI. uuren 's avonds, toen wy, op last van den Chineezen Loots,
BOEK. die zich aan boord van de Resolution bevond, en meende
1779. dat wy het ty thans tegen hadden, de ankers lieten vallen.
Novemb. De proef echter, welke wy wegens het ty namen, toonde
duidelyk dat hy mis had, want wy ontdekten dat het naar
't Noorden liep tot tien uuren. Den volgenden morgen,
Decemb. zynde Woensdag den 1. December, beging hy een andere
dergelyke mislag; want ten vyf uuren, toen 't stil water
scheen, wilde hy dat wy onder zeil zouden gaan; doch zyne
te voren aan den dag gelegde onkunde deed ons op onze hoe-
de zyn. Wy namen, derhalven, onze eige waarnemingen
te baat, eer wy het anker ligten, beproefden het ty, en von-
den een sterke beneden stroom tegen ons, zoo dat wy ver-
plicht waren voor anker te blijven tot elf uuren. Hier uit
blykt, dat het ty twaalf uuren afliep. Des achtermiddags la-
veerden wy tuschen de Grand Ladrone en het Eiland Potoe,
en ten Oosten van dit laatste gekomen zynde waren wy ver-
plicht met de Ebbe, om negen uuren, voor anker te komen
in zes vadem water, hebbende de Stad Macao ten Noord-
Westen van ons, op den afstand van negen of tien Engel-
sche Mylen, en Potoe ten Zuiden half West, op den afstand
van zes of zeven Engelsche Mylen.

Op den 2. December, kregen wy, in den morgen, een
der Chineesche aanneemers, die bekend staan by den naam
van *Compradors*, aan boord van de Resolution; deze ver-
kocht aan Kapitein Gore twee honderd ponden Rundvleesch,
als mede eene groote meenigte Eijeren, Oranje Appelen en
Groentens, van alle welke artykels het Volk van de Disco-
very deszelfs aandeel ontving; voorts maakten wy een ver-
drag met den *Compradors* om ons dagelyks de benoodigde
mondbehoefkens te bezorgen, voor de welken hy bedong voor-
afbetaald te worden.

Dewyl de Loots voorgaf de Schepen niet verder te kunnen
brengen, vond Kapitein Gore zich verplicht hem te ont-
flaan, en wy vonden ons overgelaten aan onze eige zorg en
oplettendheid. Om twee uuren in den namiddag ligten
wy, met den vloed, onze ankers, en werkten met de Sche-
pen

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

pen tegen den wind op, en om zeven uren kwamen wy weder voor anker in drie en een half vadem water, hebbende Macao ten Westen, op den afstand van één Zeemyl. Onze stand was zekerlyk de beste niet, want wy lagen open voor den Noord-Oosten wind, hadden weinig water en niet boven twee vademen en een half diepte te lywaard; onze Schepen waren echter verplicht alhier den ganschen nacht te blyven leggen.

Kapitein Gore vaardigde, in den avondstond, Kapitein King naar Macao af, om een bezoek te geven aan den Portugeeschen Gouverneur, en zyn hulp te verzoeken in 't voorzien van ons Volk met de noodige behoeftens, het welk hy zich verbeeldde dat tegen minder pryzen zou geschieden, dan de Comprador vorderde. Kapitein King nam teffens een lyst mede van de artykels, welke de beide Schepen grootelyks noodig hadden, voornemens zynde om zich dadelyk naar Canton te begeeven, en zich te vervoegen by de bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, ten dien tyde aldaar verblyf houdende.

Op de aankomst van den Heer King aan het Kasteel, werd hem door den Majoor van 't Fort bericht, dat de Gouverneur, onpaslyk zynde, geen bezoek konde afwagten, maar dat wy ons verlaten konden op alle hulp, welke zy ons konden verleenen. Doch de Heer King verstond door dit antwoord dat wy zeer weinig bystand van hen te hopen hadden, dewyl zy volmaakt afhankelijk waren van de Chineezzen zelfs, voor 't geene zy dagelyks behoefden. Indedaad, het antwoord, op het verzoek van den Heer King, bewees duidelyk genoeg den vervallen staat der Portugeezzen magt; want aan den Majoor deszelfs verlangen te kennen geveende om zoo rasch mogelyk zich naar Canton te begeeven, gaf de laatste hem te verstaan, dat zy niet op zich konden nemen hem een boot te bezorgen, alvorens verlof te hebben van den *Hoppo* of Commis Generaal; ten welken einde men zich moest vervoegen by den Chineeschen Gouverneur van Canton. Het verdriet van Kapitein King op zulk een onverwagt uitstel kon alleen geëvenaart worden door het blakend

Cccc

on-

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

ongeduld, waarmede hy zoo lang naar gelegenheid gewagt had om eenig nieuws van Europa te hooren. Niet zeldzaam gebeurt het dat wy, in 't midden der vuurigste najaagingen van 't een of ander voorwerp, de geschiktste middelen, om hetzelfde te bereiken, over het hoofd zien. Zoo ging het thans met den Heer King, want terwyl hy, geheel neerslachtig, op weg was om naar de Schepen wedertekeeren, vroeg de Portugeesche Officier, die hem verzelde, of hy niet goedvondt een bezoek te geeven aan de Engelsche Heeren te Macao? 't Is onnoodig te zeggen welke eene ontroering deze vraag in de Ziel van den Heer King verwekte; zyn hart was aangedaan met hoop en vrees, met nieuwsgierigheid en bekommering, terwyl hy met zyne medgezellen het pad was opgeslag naar het huis van een' hunner landslieden. De wy, op welke zy 'er ontvangen werden, was niet minder dan beleefd en vriendelyk, schoon ze hen uit hoofde van hunne ontroering veels te koel en hofflyk voorkwam. Op hunne vragen wegens de byzondere belangen van elk hunner, verkreegen zy, als wel te denken is, weinig of geen voldoende antwoord. Maar de zaken van een algemeener aart, welke zints ons vertrek uit Engeland waren voorgevallen, en die thans, voor het eerst, eensklaps hen ter ooren kwamen, overstelpten alle andere zintuigen, en be-roofden hen schier voor eenigen tyd van het vermogen van overdenking.

Het nieuws, door den Heer King en deszelfs gevolg opgedaan, overgebracht zynde aan de geenen die aan boord waren gebleeven, onderhielden wy malkanderen, verscheide dagen achter één, over de echtheid daar van, als of wy met hetzelfde in twyfel te trekken en voor onzeker te houden, die troost verlangden, welke onze wezenlyke rampen ons geheel scheenen te moeten weigeren. Na 't uitstaan van de bitterste aandoeningen, speet het ons geweldig zoo ver verwyderd te zyn van het Toneel, waar strydende vlooten en legerbenden, naar onze meening, gedurig bezig waren het lot te beslissen.

Kennis gekregen hebbende van de gesteldheid der zaken
in

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

In Europa, verlangden wy niets zoo zeer dan ons vertrek, zoo veel mogelyk, te verhaasten. Om die reden deedt Kapitein King nieuwe pogingen om naar Canton te komen, zonder echter voor het tegenwoordige daar in te kunnen slaan; ook kreeg hy thans bericht dat de zwarigheid, welke de vastgestelde landsregeering maakte, naar alle waarschijnlijkheid grootlyks stond vermeerderd te worden door een geval, weinige weeken voor onze aankomst, gebeurt. Kapitein Panton was van Madras afgezonden met een Oorlogschip van vyf en twintig stukken, het Zeepaard genaamt, om betaling te vorderen van penningen, welke de Chineesche Kooplieden van Canton schuldig waren aan byzondere Britsche Onderdanen in Europa en Indië, en welke schuld, zoo wy verstonden, begroot werd op weinig minder dan een Millioen ponden sterling, daar onder begreepen den verloop en bepaalden Interesse. Ten dien einde was hy belast voor af op eene Audientie aantedingen by den Onderkoning van Canton, welke hem niet zonder dralen, en na alvorens bedreigingen te doen, eindelyk werd ingewilligt. Het antwoord, welk hy met betrekking tot het onderwerp zynen zending ontving, was billyk en voldoende: maar naauwlyks was hy vertrokken, of 'er werd in alle openbaare plaatsen, en aan de huizen der Europeanen een bevel aangeplakt, waar by alle vreemdelingen verboden werd, eenig geld, onder wat voorwendzel ook, aan de Onderdaanen des Keizers van China te leenen.

Deze handelwys had vry wat ongerustheid te Canton gebaart. De Chineesche Kooplieden, die de schuld gemaakt hadden, tegen de handel wetten van hun land aan, en gedeeltelyk de billykheid van den eisch ontkenden, waren bevreesd dat zulks ter kennis mogte komen van het Hof te Pekin, in welk geval de Keizer, die voor een billyk en gestreng Vorst erkend word, hen mischien zou straffen met de verbeurtverklaring van alle hunne goederen, zoo niet met het verlies van hun leven. De gekozen gecommitteerden van de Engelsche Factory, aan wie de Regeering van Madras de zaak der eischers ten sterksten had aanbevolen, waren daar-

VI. entegen bevreest zich in moeilykheden te wikkelen met de
 BOEK. Chineesche Regeering te Canton, en daar door een groot, ja
 1779. zelfs misfchien een onherstelbaar, nadeel toetebrengen aan de
 Decemb. zaaken van de Engelsche Oost-Indische Compagnie in China. Want, gelyk men Kapitein King al verder onderrigtte, de Mandarins loerden gedurig op de gelegenheid, om zelfs, onder de nietigste voorwendzels, den Koophandelder Engelfchen te strekken, en het ging gemeenlyk met veel moeite en altoos met veel kosten verzeld zulke belemmeringen uit den weg te ruimen. De belastingen namen dagelyks toe; en de Heer King bemerkte dat alle de Europefche Factoren van gevoelen waren, dat zy binnen korten tyd tot de veronderende wifelkeus zouden gebragt zyn, om, of allen handel met China te laten varen, of dezelfde laagheden te verduwen, aan welke de Hollanders zich in Japan onderwerpen.

De aankomst van onze twee Schepen, in zulk een' tyd, kon niet misfen nieuwe ongerustheid te verwekken. Kapitein King, derhalven, geen kans ziende om naar Canton te komen, vaardigde een brief af aan den Gemagtigden van de Engelsche Opper-Kooplieden, om hen kennis te geeven van de reden, waaröm wy den Tygris waren ingelooopen, en hunnen byftand te verzoeken om hem een Paspoot te bezorgen, en met zoo veel haast mogelyk de Scheepsbehoeftens, (van welke hy hen een lyst zondt, en die wy zeer benoodigt hadden,) aan de Schepen aftezenden.

Den volgenden morgen, kwam Kapitein King aan boord te rug, verzelt van onzen landsman, die ons wegens de Typa de noodige onderrigting gaf; wy ligten dienvolgens het anker tufchen zes en zeven uren, en ftevend op die Rivier aan; dan, de wind verflappende, kwamen wy, ten agt uren, weder ten anker in drie en een half vademen water, hebbende de Grand Ladrone ten Zuid-Oosten en Macao ten West-Noord-Westen op den afftand van drie mylen. Alhier begroette de Refolution de Portugueefche fterkte met elf fchooten, die met een gelyk getal beantwoord werden. Den 4. ligten wy, des morgens vroeg, weder
 hegt

het anker, zeilden de Typa in, waar wy onze Schepen vertuiden, met het Worpanker en Kabel naar het Westen.

De Comprador, met wien wy, by onze aankomst, een verdrag hadden aangegaan, de Vryheid genomen hebbende voorttegaan met eene kleine Somme Gelds, het welk wy hem tot den aanhoop van Scheepskost vooraf betaald hadden, maakten wy een verdrag met een ander, die, zoo lang wy hier bleven leggen, beide onze Schepen van behoorlyke mondbehoeftens voorzag. Dit geschiedde zeer heimelyk en des nachts, onder voorgeven dat het streed tegen de vastgestelde Haven wetten; schoon wy geneigt waren te vermoeden, dat hy er zyn eigen voordeel mede bedoelde, het zy met den prys der artikelen om die reden hooger te stellen, of niet genoodzaakt te zyn den winst op dezelve met de Mandaryns te deelen.

Op Donderdag, den 9., ontving Kapitein Gore een antwoord van de Engelsche Supercargo's te Canton, waar in zy hem beloofden hun uiterste best te zullen doen, om, met allen mogelyken spoel, ons de benoodigde Scheepsbehoeftens te bezorgen; met verdere verzekering, dat zy een Paspoort voor één onzer Officieren zouden zien te bekomen, doch tevens met verzoek, om allen verwyf deswegens niet aan hen, maar aan het bestuur der Chineezen toeteschryven, wier Karakter, zy vertrouwden, ons volkomen bekend te zyn.

Den volgenden dag, verzogt een Engelsch Koopman, van één onzer Oost-Indische Kantooren, aan Kapitein Gore de hulp van eenige zyner Matroozen om een vaartuig naar Canton te helpen voeren, het welk hy te Macao gekogt had. Kapitein Gore vondt deze gelegenheid juist geschikt voor den Heer King om zich naar die Stad te begeeven, en gaf dien Heer bevel om met zich te nemen zyn tweeden Luitenant, den Luitenant der Scheeps - Soldaten, en tien Matroozen.

Schoon Kapitein King liever zoude gewenscht hebben, op een geschikter wyze Canton te bezoeken, draalde hy

Cccc3.

niet,

VI.

BOEK.

1779.

Decemb.

VI. niet, daar het verzogte Paspoort nog lang konde achter bly-
 BOEK. ven, en daar zyne tegenwoordigheid in het vervaardigen en
 1779. vervorderen der verzogte noodwendigheden van groot nut
 Decemb. konde zyn, zich aan boord te begeeven van het gemelde
 vaartuig, aan den Heer Williamfon last geëvende om de
 Discovery met allen mogelyken spoed zeilvaardig te maken,
 en haar opperwerk tot het bieden van tegenweer in staat te
 stellen. De Heer Frevenen werd het vervolgen der Starre-
 kundige waarneemingen toevertrouwt, waartoe zyne kun-
 digheden en vlyt hem zeer geschikt maakten.

De Heer King verliet, met zyn gevolg, de Haven van
 Macao, op Saturdag den 11. December, en zeilden om den
 Zuid-Oosthoek van het Eiland in een Noordelyken koers,
 latende, in 't voorbyzeilen, Lantao Lintin en verscheide an-
 dere mindere Eilanden aan de rechterhand liggen. Alle de-
 ze Eilanden, gelyk ook Macao, 't geen aan de linkerzyde
 ligt, zyn geheel van hout ontbloot; de grond is hoog en
 onvruchtbaar, en word slechts nu en dan van Visfchers be-
 woond.

In 't naderen van den Bocca 'Tygris of den mond des Ty-
 gers, welke, ten naasten by, veertig Engelsche Mylen ver
 van Macao is, vertoonde de Kust van China zich, naar 't
 Oosten, in witte steile Rotzen. De twee sterktens, welke
 den mond der Rivier bestryken, waren, ten dezen tyde, nog
 volmaakt in den zelfden staat, als toen Lord Anson zich hier
 bevond. Dat aan de linkerzyde is een fraai oud Kasteel, met
 een klein bosch van Boomen omringt, en maakt een zeer aan-
 genaame en Romanesque vertooning.

Alhier kregen zy een Officier van den tol aan boord om 't
 vaartuig te onderzoeken, by welke gelegenheid de Eigenaar
 van 't zelve, uit vreeze dat indiën ons Volk aan boord ont-
 dekt wierde, zulks eenige ongerustheid mogt baren, en mis-
 schien onaangenaame gevolgen hebben, verzogt, dat zy zich
 beïeden in de Kajuit geliefden te begeeven.

Boven deze Forten is de breedte der Rivier onderschei-
 den, de boorden vlak en laag en onderworpen aan groote
 overstromingen van den vloed. Het land ter wederzyde

is effen en in rystvelden aangelegt; maar naar mate zy verder kwamen, zagen zy den grond langzamerhand ryzen tot Heuvels, wier glooiende gronden, in terrasfen aangelegt, beplant waren met Suikerriet, Yams, zoete Aardäppels, Katoen Boomen en Pisangs. Zy zagen insgelyks verscheide hooge Pagoden door het land verspreid, en, op een afstand, verscheide Steeden, van welke zommige zeer groot scheenen te zyn.

Door tegenwinden en de rankheid van hun vaartuig in hunnen tocht vertraagt, kwamen zy niet voor den 18 te Wamper aan, welke plaats slegts negen Zeemylen van den mond des Tygers is afgeleegen. 't Is een kleene Stad, af en aan dewelke de Schepen van verscheide Natien, die met de Chineezen handel dryven, derzelver ladingen inneemen. De Heer Sonnerat verzekert dat de Rivier, hooger op, niet diep genoeg is voor zwaar beladen Schepen, zoo dat dezelve niet tot aan Canton zouden kunnen komen, al ware het dat de Chineesche Regeering zulks toestond; wy kunnen deswegen niets beslissen, alzoo wy gelooven dat geen vreemdeling de vryheid heeft gehad, om met zekerheid de grondheid daarvan in eigen perzoon te beproeven. De kleine Eilanden, tegen over de Stad geleege, zyn tot geschikte plaatzen gemaakt voor de onderscheiden Factoryen, die 'er pakhuizen en bergplaatzen opgericht hebben voor de verschillende Koopwaaren, welke van Canton daar heen gevoert worden.

Te Wampu begaf Kapitein King zich in eene *Sampane* of Chineesche Boot, met welke hy terstond naar Canton, dat is agt of negen Engelsche Mylen verder de Rivier opvoer. Deze *Sampanen* zyn de netste en gemakkelijkste schuiten, welke de Heer King ergens voor passagiers aantrof. Ze zyn van verschillende grootte, zeer wyd in 't midden en schier vlak of plat van bodem, voor en achter naauw of eng van steven, welke hoog uitloopen en met versierzelen pronken. Het middelste gedeelte, waar de Heer King geplaatst was, was boogswyze overdekt met Bamboesriet, en kon naar welgevallen verhoogt of verlaagt worden; aan wederzyden wa-

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

ren

VI. ren kleene ramen met blinden of schuiven voor dezelve, en
 BOEK. het vertrek was gestoffeerd met tafels, stoelen en zeer fraaije
 1779. matten. In de achtersteven was een kleene afgod van was
 Decemb. geplaatst; in een kastje van goudleeder voor dat beeldje
 stond een pot, met lichtjes, gemaakt van houtsnippers
 en gom. De vracht in dit vaarttuig beliep op een Ryks-
 daler.

Kapitein King bereikte Canton, in den avondstond, en
 ontscheepte aan de Engelsche Factory, waar hy op zyne aan-
 komst, schoon geheel onverwagt, met alle teekenen van be-
 leefdheid en eerbied ontvangen werd. De Heeren Fitzhugh,
 Bevan, en Rapier waren thans de voornaamste gemagtigden,
 van welken de eerste de voorzitting had. Zy bezorgden den
 Heer King terstond een lyst van zoodanige Scheepsbehoef-
 ten, als de Schepen van de Oost-Indische Compagnie aan ons
 konden afstaan; en alhoewel hy geenzins twyfelde of de Be-
 velhebbers der Schepen waren geneigt om ons bytestaan met
 alles wat zy, behoudens het belang hunner Heeren en Mees-
 ters, en hunne eige veiligheid, konden misfen, vond hy zich
 echter grootelyks te leur gesteld met op de lyst naauwlyks
 eenig zeildoek of touwwerk te vinden, om welke beide arty-
 kels wy het meest verleegen waren. Het strekte hem even-
 wel eenigzins tot troost, dat het benoodigde gereed was om
 afgescheept te worden, en dat de mondbehoeftens, welke
 wy verlangden, op de eerste aanmaning konden bekomen
 worden.

De Heer King, die zyn verblyf alhier zo kort mogelyk zocht
 te maken, verzocht de Heeren hun best te doen om voor hem
 tegen den volgenden dag jonken of ligters te bespreken; al-
 zo hy voornemens was, daags daar aan, Canton te verla-
 ten; doch zy gaven hem te verstaan, dat een zaak van dien
 aart met zoo veel spoed niet kon verrigt worden in de Staa-
 ten van China; dat 'er eerst verlof moest verzocht worden by
 den Onder Koning; dat men zich moest vervoegen by den
Aoqpe of Commies Generaal, om *Chops* of Paspoorten en dat
 men niet gewoon was zulke verzoeken intewilligen zonder
 ryp beraad: met een woord, dat geduld eene zeer noodza-
 ke-

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

kelyke verëischte was in China, en dat zy het genoeg hoopten te hebben, hem. zyn verblyf in de Factory aange- naam te maken voor die weinige dagen, welke hy langer zou moeten blyven dan hy genegen was.

Alhoewel Kapitein King niet veel met dit Compliment scheen optehebben, kon hy niet nalaten zich te vermaken meteen voorval, het welk juist geschikt was om hem van de waarheid hunner betuigingen, en van den argwaan, den Chineezcn zoo eigen, te overreden. Onze lezers zullen ongetwyfelt zich nog wel herinneren, dat, ruim veertien dagen geleeden, Kapitein Gore aan de Heeren van de Factory, per Misfive, verzogt had hem een pas te bezorgen voor een zyner Officieren om naar Canton te komen. Ingevolge van dit verzoek hadden zy de zaak opgedragen aan een voornaam Chineesch Koopman dier Stad, die ook beloofd had ons met zyn vermo- gen te zullen bystaan, en den Onder Koning te smeeken ons verzoek intewilligen. Terwyl de Heer Fitzhugh de President beneevens zyne Collegaa's bezig was met den Heer King over het onderwerp te spreken, ontving hy een bezoek van den Chinees, die met veel ophef en genoeg hem kwam ken- nis geeven, dat hy ten langen lesten in zyn verzoek by den Onder Koning had geslaagt, en dat binnen weinige dagen, een Paspoort zou afgegeeven worden voor één der Officieren van het Ladrone Schip of Zeeroover. De Heer Fitzhugh verzogt hem terstond zich deswegens geen verdere moeite te willen geven, alzoo die Officier (wyzende op Kapitein King,) alreeds was aangekomen. De ontsteltenis van den Chi- nees, op 't hooren van dit nieuws, is bykans met geen woorden uittedrukken. Hy liet zyn hoofd terstond op zyn borst han- gen en de Sofa, op welke hy zat, trilde van zyne geweldige ontroering. Of het Ladrone Schip, (zoo als hy het noem- de) het voorwerp zyner vreeze was, of wel zyne eige Re- geering, kon Kapitein King niet bepalen; maar na dat deze zyne ontroering eenige minuten geduurd had, verzogt de Heer Bevan hem niet wanhoopig te zyn, en vertelde hem op wat wyze de Kapitein van Macao was overgekomen; de be- weegreden van zyne Reis naar Canton en zyn verlangen om

Dddd

die

VI. die Stad, zoo spoedig doenlyk, te verlaten. Dewyl dit laas-
 BOEK. ste den ouden man byzonder aangenaam scheen te zyn, vleide
 1779. de Heer King zich zelf, dat hy hem geneigt mogt vinden zyn
 Decemb. vertrek te verhaasten; dan niet zoo haast was de oude Chi-
 nees eenigzins van zyne ontroering bekomen, of hy begon
 eene optelling te doen van de onvermydelyke vertragingen
 en uitstellingen, welke wy in onze verrigtingen zouden ont-
 moeten, de moeilykheid om gehoor te verwerven by den On-
 der Koning, de yverzucht en argwaan der Mandaryns we-
 gens onze wezenlyke oogmerken, welke hy verzekerde dat
 vry veele bedenkingen baarden, uit hoofden van het vreemde
 bericht het welk wy van ons zelven gegeven hadden.

Na dat Kapitein King, verscheide dagen, met het uiter-
 ste ongeduld, de uitkomst van deze onderhandeling had af-
 gewagt, zonder te bemerken dat de zaak iets vorderde, ver-
 voegde hy zich tot den Bevelhebber van een Engelsch land
 Schip, die voornemens was den 25. onder zeil te gaan, en
 zich aanbod de manschap benevens de Scheepsbehoeftens
 aan zyn boord te nemen, en zoo het weêr zulks toeliet, een
 bylegger te maken af en aan Macao, tot dat wy Booten kon-
 den afzenden, om dezelve by ons aan boord te brengen.
 Ten zelven tyde waarschuwde hy Kapitein King wegens
 't gevaar van met de lading, tegens alle pogingen aan, naar
 Zee te kunnen gedreeven worden.

Terwyl Kapitein King by zich zelven in overweging nam
 wat te doen, werd hem door den Bevelhebber van een ander
 Land-Schip een brief ter hand gesteld van Kapitein Gore,
 hem kennis geevende dezen Bevelhebber aangenomen te heb-
 ben onze manschap van Canton aftehalen, en alle onze behoef-
 tens op zyn eige risico in de Typa te bezorgen. Alle zwaarig-
 heden dus uit den weg geruimd zynde, kon de Heer King
 op zyn gemak het oog laten gaan over den aankoop van on-
 ze Scheeps- en mondbehoeftens, welke aankoop voltoerd
 werd den 26., wordende, den dag daar aan, alles inge-
 scheept.

Kapitein Gore meenende dat Canton de beste marktplaats
 moest wezen voor pelteryen, had aan den Heer King ver-
 zogu

zagt omtrent twintig Zeeottervellen met zich te neemen, meest toebehoord hebbende aan onze overleden Bevelhebbers, en voor dezelve den hoogsten prys te bedingen; eene Commissie, welke hem gelegenheid verschafte om eenige kundigheid te verwerven wegens de wyze, op welke de Chineezen handel dryven. De Heer King werd ten dieneinde door de Engelsche Opper-Kooplieden gewezen naar een der Leden van de *Fong* (een naam, aan een Maatschappy van voornamelijk Kooplieden van Canton gegeven) die, ten vollen onderrigt van de bedoeling dezes handels, zich den neteligen toestand, in welken de Heer King zich bevond, scheen aan te trekken, en hem verzekerde dat hy zich gerust konde verlaten op zyne opregtheid, en hem in een zaak als deze enkel moest beschouwen als een middelaar, die voor zich zelve geen het minste voordeel beoogde. De Vellen werden daar op den Koopman voorgelegt; hy beschouwde dezelve over en weder over, met zeer veel oplettendheid, en gaf eindelyk aan Kapitein King te kennen, dat hy 'er niet meer voor kon bieden dan drie honderd Daalers. Kapitein King, voor zeekeer wetende, uit den prys, tot welken onze vellen te Kamtschatka verkocht waren, dat 'er hem de helft der waar te niet voor geboden werd, zag zich verplicht zoo veel te bedingen als mogelyk was, en deed, om die reden, op zyn beurt een eisch van duizend Daalers voor dezelve; de Chinees vermeerderde daarop zyn eerste bod met nog twee honderd Daalers, en gaf nu aan den Heer King te kennen, dat hy hem in 't byzonder daar en boven een geschenk wilde doen van porcelein en thee, ter waarde van nog honderd Daalers; vervolgens hooft hy aan, dat geschenk in geld te betalen, en verhoogde eindelyk zyn bod tot zeven honderd Daalers; waarop de Kapitein zyn eisch tot op negen honderd Daalers verminderde. Beide bleven op hunne som staan, tot dat ze eindelyk van elkanderen scheidden doch de Chinees kwam schielyk te rug met een lyst van Oost-Indische waaren, welke hy thans den Heer King verzocht in ruiling te neemen, en welke, zoo als men naderhand aan Kapitein King verzekerde, indien dezelve op trouw waren geleverd geworden, eens zoo veel

D d d d 2

geld

VI.
1 O E K.
1779.
Lecemb.

VI. geld zouden bedragen hebben als de Chinees geboden had.
 BOEK. Doch Kapitein King geen zin hebbende in dien handel, werd
 1779. eindelyk aangeboden het verschil te deelen, waartoe de Heer
 Decemb. King, moede van langer te talmen, overging, en de agt
 honderd Daalers naar zich streek. Kapitein King had, uit
 oorzaake van zyne tegenwoordige onpaslykheid, niet veel re-
 den om de zeer naauwe bepalingen te beklagen, binnen welken
 elk Europeaan te Canton, uit hoofde der argwanende Chi-
 neesche Staatkunde, verplicht is zyne nieuwsgierigheid te
 beperken; anderzins zou hy, ongetwyfelt, ten uitersten zyn
 getandtergt geworden met onder de Wallen te woonen van
 een' zoo groote Stad, welke zulk eene meenigte nieuwe voor-
 werpen bevat, zonder dat het vrystaat dezelve binnen haa-
 re Muuren te beschouwen.

Naar alle waarschynlykheid zullen de meesten onzer lezers
 de berichten doorbladerd hebben, welke Le Comte en Du
 Halde ons van Canton als mede van van de andere deelen van
 China hebben medegedeelt. De Heer Sonnerat heeft onlangs
 deze Schryvers te last gelegd van alles te veel vergroot of te
 breed uitgemeeten te hebben; weshalven het hier ter plaatze
 niet onvoeglyk zal zyn de volgende aanmerkingen ter neder-
 tellen, door Kapitein King overgenomen uit den mond
 van verscheide Engelsche Heeren, die zeer lang hun ver-
 blyf te Canton gehouden hebben.

De omtrek van Canton, inhoudende de oude en nieuwe
 Stad, als mede de voorsteden, is van omtrent tien Engelsche
 Mylen. Wat haare bevolking aanbelangt, de Heer King
 meent, uit het geene hy van de voorsteden zag, tot al het ove-
 rige, te mogen stellen, dat dezelve verre te kort schiet by eene
 Europésche Stad van gelyke grootte. Le Comte schat het getal
 harer inwoneren op anderhalf Millioen; Du Halde op een Mil-
 lion; en de Heer Sonnerat verzekert, naar (*) waarheid te heb-
 ben opgemaakt, dat hun getal niet boven de vyf en zeven-
 tig.

(*) J'ai vérifié moi-même, avec plusieurs Chinois, la population de
 Canton &c. *Voyage aux Indes Orientales & à la Chine par Sonnerat*, vol. II
 pag 14.

tig duizend bedraagt; dan, daar die Heer ons de gronden niet heeft medegedeelt, op welke hy zyne begrooting vestigt, en daarenboven zeer geneigt schynt, alles wat de Chineesche Natie betreft, te verkleenen, even als de Jesuiten geneigt scheenen om wegens die Natie alles te vergrooten, heeft zyn voorgeeven geen recht op eene blinde toestemming. De volgende byzonderheden zullen mischien onze lezers in staat stellen, dit stuk met eenige naauwkeurigheid te kunnen beoordeelen.

't Is zeker, dat een Chineesch huis, in 't algemeen, meer ruimte beslaat, dan doorgaans de huizen in Europa doen. Maar de evenredigheid van vier of vyf tot één, door den Heer Sonnerat voorgegeeven, moet men bekennen dat ver buiten 't spoor gaat. Hier mogen wy byvoegen dat een zeer groot aantal Huizen in de voorsteden van Canton eeniglyk dienen tot den Koophandel van Koopliden en welgestelde Handwerkslieden, wier Huisgezinnen geheel binnen de Wallen van de Stad wonen. Daarentegen bestaat een Chineesch Huisgezin, door malkander gerekent, uit grooter aantal zielen dan een Europeesch. Een Mandaryn heeft, naar evenredigheid van zyn rang en middelen, van vyf tot twintig wyven. Een Koopman van drie tot vyf. Zeker Koopman te Canton had, het is waar, vyf en twintig wyven en zes en dertig Kinderen, maar dit voorbeeld werd aan Kapitein King opgegeeven als iets ongemeens. Een welgesteld Handwerksman heeft gemeenlyk twee Vrouwen; en lieden van lager beroep of van gemeener stand hebben 'er zelden meer dan ééne. Zy hebben ten minsten het dubbel getal van dienstboden als een Europeër, van denzelfden stand, gebruikt. Indien wy derhalven een Chineesch Huisgezin op een derde grooter, en een Europeesch Huis op twee derden minder, schatten, zal een Chineesche Stad flegts de helft van 't Volk bevatten van een Stad van dezelfde grootte in Europa. Volgens deze stellige grondbeginzels zal de Stad van Canton met derzelver voorsteden, naar alle waarschyndlykheid, weinig meer dan omtrent honderd vyftig duizend inwooners tellen.

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

VI. Kapitein King vond de gevoelens, betrekkelijk het getal
 BOEK. der bewoonde *Sampanen*, verdeeld, doch niemand berekende
 1779. ze beneden de veertig duizend. Zy leggen in ryen, digt aan
Decemb. den anderen, vertuit, en laten op zekere afstanden een naau-
 wen doortocht open voor Booten of Schuiten, die de Rivier
 op en afvaaren. De Tygris te Canton, wyder of breeder
 zynde dan de Theems te Londen, en de gansche Rivier,
 ter lengte van ten minsten eene Engelsche Myl, op deze wy-
 ze met *Sampanen* bedekt zynde, schynt het opgegeven getal
 geenzins vergroot; indien men dit toesta, moet alleen het ge-
 tal der bewoners van de *Sampanen*, ieder van welke een
 Huisgezin bevat, ten naasten by drie maal zoo veele koppen
 bevatten als 'er, volgens de opgaave van den Heer Sonne-
 rat, in de gansche Stad gevonden worden.

De Krygsmagt van de Provincie Quangtong, van welke
 Canton de Hoofdstad is, bestaat in vyftig duizend Mannen.
 Het is bevestigd, dat 'er twintig duizend van in de Stad en
 in haaren omtrek leggen, en Kapitein King werd verzekerd
 dat ter gelegenheid van zekeren opstand te Canton ontstaan,
 dertig duizend Soldaten, in slechts weinige uren, by een ge-
 bragt werden.

De straaten dier Stad zyn lang, en de meeste naauw en on-
 eenvormig. Zy zyn met groote steenen geplaveid en worden
 over 't geheel zeer zindelyk gehouden. De Huizen zyn van
 tichelsteenen opgemetzel en slegts eene verdieping hoog.
 De meeste hebben agter hunne Huizen op eene open plaats twee
 of drie Pakhuizen voor hunne Koopwaren, en in de Huizen
 zelf vertrekken voor de Vrouwen. Eenige doch zeer weini-
 ge van 't gemeen hebben houte woningen.

De Huizen der Europeesche Factoren staan op een fraaije
 kaai, met een geregeld front van twee verdiepingen naar den
 kant van de Rivier. Van binnen zyn dezelve gedeeltelyk
 aangelegt naar de wyze der Chineezen, en gedeeltelyk naar
 die van Europa; digt by deze Huizen zyn een verbazend ge-
 tal anderen, die aan Chineezen toebehooren, en verhuurt wor-
 den aan Scheeps-Kapiteins en aan Kooplieden, die hier slegts
 een kort verblyf houden.

De.

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

Dewyl 't aan geen Européër geoorlooft is zyn Vrouw mede naar Canton te nemen, wonen de Engelsche Supercarga's te zamen en houden één tafel, welke door de Compagnie onderhouden word, doch elk heeft zyn afzonderlyk verblyf, 't geen in drie of vier vertrekken bestaat. Zeldzaam blyven zy hier langer dan agt maanden in 't Jaar, en gedurende dien tyd vlytig bezig zynde met Compagnies' zaken en belangen, merken zy naauwlyks den band of de bepalingen onder welke zy leven. Zeldzaam komen zy binnen de muuren van Canton als by zekere openbare gevallen. En indedaad niets deed Kapitein King een ongunstiger gevoelen wegens de Chineezen opvatten dan dat ze met niemand onder zoo veele brave, vernuftige, gulhartige en beminzenswaardige lieden, veele van welken bykans vyftien achter een volgende jaaren alhier gerefideert hadden, nooit eenige gemeenzaame verkeerling of vriendschap hadden gehouden of aangegaan.

Zoo rasch het laatste Schip naar Wempu afvaart, zyn ze alle verplicht zich naar Macao te begeeven; doch al het geld, het welk zy in spetie bezitten, laten ze achter, het geen, zoo als men den Heer King verzeekerde, zomtyds honderd duizend ponden sterling bedraagt, waar voor zy geene andere zekerheid hebben, dan de Zegels van den Onderkoning, de Mandaryns en de Kooplieden van de Hong, een treffend bewys van de uitmuntendheid der Burgerlyke Regeering in China.

Gedurende het verblyf van Kapitein King te Canton, vergezelde hy eenmaal een der Engelsche Heeren in een bezoek, het welk deze, by een Chinees van den eersten rang, ging afleggen. Zy werden in een laag vertrek of gaandery ontvangen, aan welkes achtereinde een tafel stond met een groote stoel daar achter, aan wederzyden van welke een ry stoelen geplaatst was. De Kapitein vooraf onderrigt zynde, dat de wellevendheid bestond, zoo lang mogelyk, ongezeeten te blyven, onderwierp zich gereedelyk aan die *Etiquette*; waar na hy en zyn vriend bediend werden met Théé, en eenige versche en ingelegde vruchten. Hun gastheer was zeer zwaarlyvig; had een zwaarmoedig voorkomen en eene zeer ernsthafte houding. Hy kon een weinig gebroken Engelsch

en

De.

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

en Portugeesch spreken. Na dat zyne beide gasten eenige ververschingen gebruikt hadden, geleidde hy hen door zyn huis en tuin, en na hen de verbeteringen te hebben aangewezen, welke hy bezig was te laten maken, namen zy hun afscheid.

Kapitein King, om de moeite en het dralen te vermyden, het welk by het verzoek om een Paspoort plaats zoude hebben, en tevens om de kosten te sparen van een Sampane te huuren, dewelke ten minsten op twaalf ponden sterling zou belooopen, was tot hier toe voornemens geweest om den aangekogten voorraad naar Macao te vergezellen in het bovengemelde inlands Koopvaardy Schip: doch door twee Engelsche Heeren, die middel gevonden hadden om vier Paspoorten te bekomen, twee plaatzen in een Chineesch vaartuig aangeboden zynde, bediende hy zich met den Heer Philips van deze uitnoodiging, en liet aan den Heer Lannyon het opzicht over de manschap en de gekogte artykels, welke daags daar aan stonden afgescheept te worden.

Op Zondag den 26., des avonds, nam Kapitein King afscheid van de Supercarga's, hen dankbetuigende voor de meenigvuldige diensten en beleefdheden aan hem bewezen, waarönder niet moet vergeten worden een geschenk, van een groote hoeveelheids thée ten gebruike van het Volk van beide Schepen, als mede eene groote verzameling van Engelsche tydschriften, welke laatste ons zeer veel waardig waren, niet alleen om dat ze ons ongeduld paaiden en ons tot tydverdrijf verstrekten op deze verdrietige 't huisreis, maar om dat ze ons niet geheel en al onkundig van het geene in ons Vaderland, gedurende ons afzyn, was voorgevallen, lieten wederkeeren.

's Morgens, om één uur, van den 27., vertrokken de Heeren King en Philips benevens de twee andere Engelsche Heeren van Canton, en omtrent het zelfde uur van den volgenden dag kwamen zy te Macao aan, zynde een Kanaal komen afvaaren, dat ten Westen lag van 't geene de Heer King naar Canton was opgevaren.

Gedurende het afzyn onzer Heeren, was 'er te Macao
vry

vry sterken handel gedreeven met de Chineezzen in Zee-Otter-
vellen, welke daaglyks in prys hadden toegenomen. Een
onzer Matroozen maakte, van 't geen hy alleen bezat, agt
honderd daalers. Eenige van de beste vellen, die zindelyk
en zorgvuldig bewaard waren, mogten honderd twintig daa-
lers het stuk gelden. 't Is zeker, dat het geen wy, zoo in
goederen als penningen ontvingen, voor de pelteryen, wel-
ke de beide Schepen alhier verkogten, niet minder dan twee
duizend ponden sterling beliep, en naar ons algemeen gevoe-
len, was ten minsten twee derde der Vellen, welken wy van
de Amerikanen hadden opgedaan, versleten of bedorven,
of als een geschenk weggegeeven, of anders over dezelve be-
schikt te Kamtschatka. Indien wy hier by nog in aanmer-
king nemen, dat wy in 't eerst dit bont verzamelden, zonder
een regt begrip van deszelfs wezentlyke waarde te hebben,
dat de meeste vellen gedragen waren door de wilden, van wie
wy dezelve kogten; dat wy vervolgens 'er weinig acht op
sloegen om ze te bewaren, dat wy ze veeltyds gebruikten
tot bedde dekens en tot ander gerak op onzen tocht naar 't
Noorden, en dat wy, naar alle waarschynlykheid, 'er de
volle waarde nog niet voor ontvingen in China, moet het
voordeel van een tocht om handel te dryven, ondernomen
naar dat gedeelte van de Amerikaansche Kust, waar wy ons
van die Vellen voorzagen, van aanbelang genoeg zyn om de
aandagt van eene handeldryvende Natie optewekken. De
razende drift van onze Matroozen om naar Cook's Rivier
wedertekeeren en aldaar eene andere lading bontevellen in te
nemen, waarmede zy hun Fortuin konden maken, was zoo
groot, dat zy, op zekeren tyd, byna op 't punt stonden om
aan 't muiten te slaan. En Kapitein King erkent, dat hy
zelf zich niet kon weerhouden een ontwerp te begunstigen,
het welk hem het eerst was in de gedagten gekomen, toen
wy te leur gestelt en genoopt werden den Japanischen Archi-
pel zoo wel als de Noordkust van China onbezogt te laten;
hy meent dat zulk een ontwerp gelukkig ter uitvoer zou te
brengen zyn door de Engelsche Oost-Indische Compagnie, niet
alleen met geringe kosten, maar ook met het vooruitzigt van

Eeee

een

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

VI. een zeer grooten winst. De staat van onze zaaken in Enge-
 BOEK. land of misfchien grooter zwarigheden dan hy voorzien kon
 1779. om dit plan in 't werk te ftellen, hebben tot nu toe de uit-
 Decemb. voering daarvan verhinderd; dan, daar het ontwerp wel be-
 raaden fchynt te zyn, hoopen wy den lezer geen ondiens-
 te doen, hem her zelve medetedeelen.

In de eerfte plaats, onderftelt Kapitein King, dat de Schepen van onze Oost-Indifche Compagnie, die naar China varen, elk een meerder getal manfchap zouden moeten medenemen, in 't geheel honderd uitmakende. Twee Schepen, een van honderd tonnen, zouden, als men ze by tyds beftelde, zoo als den Heer King gezegt werd, te Canton te bekomen zyn, en dewyl de uitrusting 'er niet duurder is dan in Europa, heeft hy berekend, dat ze volkomen uitgerust om in Zee te fteeken, en voor één jaar voorzien van 't benoodigde, niet boven de zes duizend ponden fterling zouden te ftaan komen, daar onder gerekent den aankoop der Schepen en één jaar maandgeld van 't Volk. De kosten van de vereifchte Artykels om te ruilebuiten, komen in geen aanmerking.

In 't byzonder word door den Heer King op elk Schip een fmitze aanbevolen met vyf ton ongewerkt yzer, en een kundig fmit, met een knegt en leerjongen, om by gelegenheid zoodanig gereedschap te maken als de Indianen het meest verlangen. Want alhoewel wy een half douzyn van de beste Zeeottervellen inruilden tegen twaalf groote groene glaze kralen, is het nogtans zeker dat die Volken omtrent artykels van pronk of opfchik, ongemeen grilligen veranderlyk zyn, en dat het yzer de eenigfte zekere waar is, die men by hen kan vertieren. By dit artykel zou men kunnen voegen eenige balen groove wolle lakens, twee of drie vaten met fnuisteryen van glas en koper, en eenige grofsen breede en gepunte mesfen in fcheeden.

De Heer King zou 'er voor zyn om twee Schepen te gelyk uittezen, niet alleen om de reis beter te doen gelukken, maar om dat geen enkel Schip, naar zyn gedagten, ooit uitgezonden behoorde te worden, om ontdekkingen

te doen. Want daar veel gevaar te loopen is, en dikwyls iets moet gewaagt worden, kan men niet verwagten dat een enkel Schip zoo veel zal onderneemen als twee Schepen, welke in geval van onvoorzeine ramp of ongeluk zich altoos op elknnderen kunnen verlaten.

De Schepen, behoorlyk ter Zee uitgerust, moeten met den eersten Zuidwestelyken pasfaat wind, welke, gemeenlyk, omtrent het begin van April begint te waaijen, onderzeil gaan; met denzelven langs de Chineesche Kust Noord-West op stevenen, en zich toeleggen om van den mond der Rivier Nankin of de Rivier Kyana af, op de breedte van 30 graden, het verste, waar men meent dat deze Kust tot nog toe door Europeesche Schepen bezogt is geworden, de Kust naauwkeurig optenemen. De uitgestrektheid van de groote Golf Whang Hay, of de Geele Zee genaamt, tot nog toe onbekend zynde, moet het aan des Bevelhebbers bescheidenheid overgelaten worden, dezelve zoo ver op te vaaren als hy zal goedvinden: hy moet echter de omzichtigheid gebruiken zich niet te diep in dezelve te begeeven, ten einde tyds genoeg te hebben om het overige van zyne Reize voorttezetten. By 't bereiken van de straat Tesfoi, moet hy, ten opzichte van de Eilanden Jeso, dezelfde omzichtigheid in acht nemen, doch by gunstigen wind en goed weder niet verzuimen dezelve opteneemen. Op de Noorderbreedte van 51 gr. 40 min. gekomen zynde, waar hy den Zuidelyksten uithoek van het Eiland Salageen in 't gezicht zal krygen, beoorden welk Eiland de Zee van Okotfk zeer wel bekend is, moet hy Zuidwaards stevenen, wanneer het omtrent zyn zal in 't begin van Juny, en zyn best doen om het Zuidelykste der Kurile Eilanden te bezeilen. Indien men op de berigten der Rusfen staat kan maken, zullen de Schepen aan Ooroorp of Nadescha eene goede Haven aantreffen, waar hout en water te bekomen is, en waar zy zich moeten voorzien van zoodanige ververschingen als de plaats opleevert. Tegen 't einde van Juny zal de Bevelhebber zyn koers rigten naar de Schummagins Eilanden, van waar hy zeilen kan naar Cook's Rivier, zich onder weg voorziende van zoo veele Vellen als moge-

E e e e 2

lyk

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

VI.
BOEK.
1779.
Decemb.

lyk is, zonder te veel tyd te verspillen, dewyl hy weder naar 't Zuiden moet stevenen, en met de uiterste naauwkeurigheid de Kust naarspooren tusschen den 56 en 50 gr. breedte, het vak waar wy, door tegenwinden, buiten het gezicht van 't land gedreeven werden. Wy moeten hier aanmerken dat Kapitein King den aankoop der Vellen, op dezen tocht, beschouwt als een by middel ter goedmaking der onkosten; ook heeft de ondervinding ons op onze reis geleerd, dat 'er geen de minste reden is tot twyfelen, of men zou, zonder zich optehouden, twee honderd vyftig stuks Vellen van honderd dalers ieder kunnen bekomen, en wel, naar alle waarschijnlijkheid, langs de Kust bezuiden Cook's Rivier. Na drie maanden, of daarömtrent, aan de Kust van America doorgebracht te hebben, zal de Bevelhebber zyn te rug reis naar China aannemen, in 't begin van October, vermydende op zynen tocht, zoo veel mogelyk, den koers van vorige Zeelieden te bezeilen. Alles wat wy hier nog by te voegen hebben, is, dat indien de peltery handel een vast artykel van Indischen handel mogt worden, 'er verscheide gelegenheden zich kunnen opdoen, welke tot volkomenheid zouden brengen het geen wy flegts ten halven hebben aangevoerd, en in deze reis voor een gedeelte geschetst.

De bonthandel, op de Schepen, met de Chineezen gedreven, had eene zeer boeruige verandering te weeg gebragt in de kleeding van ons Scheeps-Volk. Op onze aankomst in Tupa, waren niet alleen onze Matroozen maar ook onze jonge Officieren zeer haveloos in de plunje, want ons nu reeds boven het jaar langer geduurt hebbende, dan men beslooten had uitteblyven, was ver het grootste gedeelte van onze Europeesche Kleederen geheel versleeten of gelapt met vellen en andere vreemde stoffen, welke wy beste daartoe hadden aangetroffen. Deze werden nu vermengt en overtrokken met de zwierigste Zydens en Katoenen, welke China kon opleveren.

Den 30. kwam de Heer Lannyon met de Scheeps- en mond-behoefstens aan, welke zonder tydverzuim, in behoorlyke evenredigheid, door de beide Schepen werden ingenomen.

Ter-

Terwyl wy in Typa ten anker lagen, werd Kapitein King, door een Engelsch Heer van Macao, de Rots aangewezen, onder welke, naar luid eener hier loopende overlevering, Camoens, de vermaarde Portugeesche dichter, gewoon was te zitten toen hy zyne Lusiade dichtte. 't Is eene boog van verbazende hoogte, bestaande uit een vast stuk steen, en makende den ingang van een groot, in den verheven grond daar achter uitgehouwen. De Rots zelf word van breedgetakte Boomen overschaduw, en levert een heerlyk en wyd uitgestrekt gczicht over de Zee en de omgelegen Eilanden.

Op Dingsdag den 11 January, 1780, pakten zich twee Matroozen van de Resolution weg met een boot van zes rieren; en schoon 'er, op dezen en den volgenden dag, alle mogelyke navorsing gedaan werd, konden wy nimmer te weten komen, waar zy met dezelve heen waren. Denkelyk dat deze beide Zeerobben, gestreeft door de hoop van fortune te maken, zich naar de Peltery Eilanden hebben begeeven.

Volgens onze gedaane waarnemingen, gedurende het verblyf onzer Schepen te Macao, is die Haven geleege op 22 gr. 12 min. Noorder breedte en op 113 gr. 47 min. Ooster lengte; en onze ankerplaats in de Typa bevonden wy te zyn op 22 gr. 9 min. 20 sec. Noorderbreedte en op 113 gr. 48 min. 34 sec. Oosterlengte, de miswyzing van 't Compas was 19 gr. West. By volle maan en op de kwartieren was het hoogwater, in de Typa, een kwartier uur na vyf uren; en in de Haven van Macao tien minuten voor zes uren: by de hooge vloed rees het water zes voet en een duim. De vloed scheen uit het Zuid Oosten te komen; dan, uit hoofde der meenigte Eilanden, af en aan den mond van de Rivier Canton gelegen, konden wy zulks niet juist bepalen.

Op den 12. January ontmaarden wy de Schepen, bragten ons geschut in orde, het welk aan boord van de Discovery in tien stukken bestond en met nog vier vermeerderd werd. Het getal der stukken van de Resolution werd van twaalf tot zestien vermeerderd; voorders waren de beide Schepen in

VI. een goeden staat van verdediging gebragt, schoon deze
 BOEK. voorzorg grootendeels onnoodig was, uit hoofde der edel-
 1780. moedigheid onzer vyanden, dewyl volgens ontwyfelbaare
January. verzekering, het Fransche Hof en het Amerikaansche Congres aan alle Scheeps-Bevelhebberen last gegeven hadden om de Schepen, welke onder 't bevel van Kapitein Cook uit Engeland gezeild waren, op dezelve tocht niet te hinderen maar ongemoeit te laten doorvaren. Deze tyding, door Kapitein King mede gebragt en door byzondere brieven van eenige Supercarga's bevestigt, oordeelde Kapitein Gore zich van zynen kant verbonden de volkomenste onzijdigheid in acht te neemen, gedurende het overige van den tocht.

Onder zeil geraakt zynde, omtrent twee uren na den middag begroette de Resolution de Fortres van Macao met elf schoten, die met een gelyk getal schoten beantwoord werden. De wind ging ten vyf uren geheel leggen, en het Schip zou op den droogen gedreven zyn, hadden wy niet schielyk een anker uitgebragt, voor het welk het, zonder eenige schade te lyden, opdraaide. De stilte blyvende aanhouden, waren wy genoodzaakt ons te laten sleepen tot aan den mond van de Typa, waar wy niet voor 's avonds, om agt uren, kwamen, en bleeven liggen tot negen uren van den volgenden morgen; toen wy, met behulp van eene labbere koelte uit den Oosten, Zuidwaards tuschen Wungboo en Potoe heen zeilden. Om twaalf uren werden wy begroet door een Zweeds Schip, dat ons op deszelfs tocht naar Europa voorby liep. Om vier uren, in den agtermiddag, hadden wy de Ladrone ten Oosten van ons, op den afstand van omtrent twee Zeemylen. Tot den 15. des middags, toen wy ons op 18 gr. 57 min. Noorderbreedte en op 114 gr. 13 min. Ooster lengte bevonden, ontmoetten wy niets van eenig aanbelang; de wind, naar 't Noorden schietende, hielden wy iets Oostelyker, met oogmerk om de Macclesfield bank te peilen: gelyk wy dan ook den 16. des avonds, om agt uren, verrigten, bevindende de diepte van 't Water te zyn vyftig vademmen over een bodem van wit zand en Schulpen. Dit gedeelte van Macclesfield bank gisten wy te zyn
 op

op 150 gr. 52 min. Noorbreedte en op 114 gr. 20 min. Oosterlengte; welke gisfing volmaakt overeenstemt met de ligging van die plaat in de Kaart van Dalrymple, welks algemeene naauwkeurigheid bevestigd werd door verscheide waarnemingen aan de Maan. De miswyzing vonden wy, voor den middag, te zyn 39 gr. West.

Wy hadden hevige wind vlagen uit den Noord-Oosten op den 17., met eene onstuimige woeste Zee en donker weder. Op den volgenden dag behielden wy een holle Zee, en de wind bleef met geweld aanhouden, zoo dat wy onzen koers veranderden naar 't Zuid-West ten Zuiden, en om twaalf uren op de Noorderbreedte van 12 gr. 34 min. en op 112 gr. Oosterlengte zynde, begonnen wy wat meer West te houden naar Pulo Sapatu, het welk wy den 19. in 't gezicht kreegen, om vier uren in den achter middag. Dit Eiland, om dat het in deszelfs gedaante naar een scheen gelijkt, word Sapata geheeten; 't is klein, hoog en onvruchtbaar van grond. Volgens onze waarnemingen is het gelegen op 10 gr. 4 min. Noorder breedte en op 109 gr. 10 min. Oosterlengte. Dit Eiland voorbygevaren hebbende, hielden wy West aan en peilden, om middernacht, vyftig vademen Water en een fynen zand grond, des morgens van den 20. rigtten wy onzen koers West ten Zuiden naar Pulo Condore, het welk wy, om half een uur, na den middag in 't gezicht kreegen ten Westen van ons. Om zes uren des avonds wierpen wy het anker in zes vademen water; terstond daarop gaven wy door een Kanonschoot kennis van onze aankomst aan de Eilanders, ten einde hen naar het strand telokken; waar zy nogthans niet heen kwamen. Des morgens vroeg, zonden wy eenig Volk af om een voorraad van hout optedoen. In den achtermiddag werd de Discovery door een hevige rukwind van haar worpanker afgerukt, zoo dat men verplicht was, dat Schip met de tui-ankers te vertuijen.

Terwyl geene der Eilanders tot nog toe te voorschyn waren gekomen, alhoewel wy voor de tweedemaal een Kanonschoot gedaan hadden, besloot Kapitein Gore met eenig Volk naar den

VI.
BOEK.
1780.
January.

VI. den wal te roeijen en de Eilanders te gaan opzoeken, ten einde
 BOEK. de met hen een handel te openen voor zoodanige artykels, als
 1780. wy benoodigt hadden en het Eiland konde opleeveren. Ten
January. dien einde verzogt hy Kapitein King hem te verzellen; dicht
 onder den wal gekomen zynde, roeiden zy omtrent twee Engelsche Mylen ver langs het strand, tot dat zy een pad ontdek-
 te dat naar de Bosfchen leidde, wanneer zy aan land stapten.
 Kapitein King scheidde hier van Kapitein Gore, en een Adel-
 borst met vier gewapende Matroozen met zich nemende,
 sloeg hy een pad in, het welk dwars over het Eiland scheen te
 loopen. Door een dik Bosch kwamen zy aan een zeer stei-
 len Heuvel, welke zy overtrokken, en eindelyk door een an-
 der Bosch in eene zandige vlakte gekomen zynde, welks
 grond zy hier en daar bezet vonden met Bosfchen van den
 Koolpalm en Kokosboom, als mede bepoot met Tabak en be-
 bouwt met ryst, zagen zy eindelyk twee Hutten aan een hoek
 van het Bosch, waarheen zy terstond hunnen marsch rigtten.
 Dezelve naderende, werden zy gezien van twee mansperso-
 nen, die terstond wegvlooden, ondanks alle de minzaam en
 vriendelyke gebaaren, die men kon bedenken, om hen tot
 staan te brengen. Aan de Hutten genaderd zynde, deed Ka-
 pitein King, die vreesde dat het gezigt van zoo veele gewa-
 pend liepen de inwoners mogt verschrikken, zyne verge-
 zellende Manschap buiten af staan, terwyl hy alleen intrad
 om alles opteneemen. In een dezer Hutten vond hy een
 bedaagd man, die in groote ontsteltenis bezig was zoo veel
 van het beste zynen goederen als hy dragen kon, by een te
 pakken, om 'er mede te vlugten. Het gelukte echter den
 Heer King, binnen zeer korten tyd, de vrees diens ouden
 zoo volkomen te verdryven, dat hy buiten kwam; en de
 twee, die wegvlooden, te rugge riep. Kapitein King en de
 oude man verstonden welhaast elkander volkomen. Eenige
 weinige teekens en bovenal de meest beduidende en klinken-
 de repen van een hand vol daalers, onder het wyzen op een
 kudde Buffels en op eenige Hoenders, die in meenigte ronds-
 om de Hutten liepen, namen, by hem, allen twyffel weg,
 ten opzichte van het ware oogmerk van des Kapiteins bezoek.

Hy

VI.
BOEK.
1780.
January.

Hy wees dadelyk naar de plaats, waar de Stad lag, en gaf den Heer King te verstaan, dat, met derwaards te gaan, alle zyne behoeftens konden vervuld worden. Inmiddels waren de beide gevluchtte te rug gekomen, en de oudeman beval een hunner, onze bende naar de Stad te geleiden, zoo haast zekere hinderpaal, die zy niet bemerkten, uit den weg zoude zyn geruimd. Op hunne eerste verschyning, buiten het Bosch, kwam een kudde van Buffels, ten minsten twintig sterk, op hen aanloopen, den kop heen en weer slingerende, makende een sterk geblaas en een yslyk getier. Zy volgden ons Volk tot de Hutten, waar zy, tot op een kleenen afstand, by elkander geschaard bleeven staan; de oude man gaf aan Kapitein King te kennen, dat het zeer gevaarlyk voor hem zou zyn den weg opteslaan, alvorens ze naar de Boschen gedreeven waren: doch deze Dieren waren, op het zien van ons Volk, zoo woedend geworden, dat zulks niet zonder groote moeite kon geschieden. En indedaad de Mannen niet in staat zynde dit te verrigten, stond Kapitein King niet weinig versted dat zy kleine jongens tot hunnen bystand riepen, die de Dieren welhaast uit het gezigt dreeven. Naderhand bemerkten wy dat men tot het dryven en beteugelen dezer Buffels een touw steekt door een gat in hunne neusgaten gemaakt, waartoe men altoos kleine jongens gebruikt, die ze onbelemmerd en zonder iets te wagen konden behandelen, wanneer volwaste Mannen ze niet durfden genaaken.

Na 't wegdryven der Buffels, werd ons Volk geleid naar de Stad, welke slechts een Engelsche Myl van daarlag, loopende het pad door een diep witächtig Zand. Zy ligt by den Zeekant aan den uitersten inham van eene bedekte baai, waar gedurende den Zuid-Westelyk pasfaat, de Schepen zeer wel beschut liggen.

De Stad bestaat in omtrent dertig Huizen, alle naast elkanderen gebouwt. Behalven deze staan 'er zes of zeven hier en daar om de Baai. Het dak, de beide einden en de zyde naar 't land zyn zeer net van riet gemaakt; de zyde, welke naar Zee ziet, is geheel open, doch de bewoners kunnen, door middel van Schutten, van Bamboes gemaakt, zoo veel lucht

FFFF

en

Hy

VI. en Zon binnen laten als zy goedvinden. Zy hebben nog andere schutten, waarmede zy zoodanige verdeelingen Binnens-
 BOEK. huis maken, als de gelegenheid verëischt.
 1780.
January. De Eilander, die onze bende tot gidze strekte, geleidde dezelve naar het grootste Huis van de Stad, toebehoorende aan één hunner Opperhoofden, met den naam van Kapitein betyteld. Aan ieder eind van dit Huis was een vertrek door een scherm van riet van de middel ruimte afgescheiden, aan weersyden open, doch van schermen ter afschuttinge en verdeeling voorzien als de anderen. Rondsöm het Huis was een afdak vier of vyf voeten uitstekende. Aan beide einden van het middel vertrek hingen Chineesche Schilderytjes, verbeeldende Mans en Vrouwspersonen in grappige houdingen. In dit vertrek wierd ons Volk genoodigt zich nedertezetten op matten, ook bood men hen *Beitel* aan.

Kapitein King, eenig geld voor den dag halende en wyzende op verscheide dingen, welke hy zag, vond het niet moeylyk een der Huisgenoten, die de voornaamste scheen te zyn, het voornaame oogmerk van dit bezoek te doen begrypen; ook verstond hy van hem even gereedelyk, op zyn beurt, dat de Opperste of Kapitein thans afwezig was, maar spoedig zou wederkeeren; en dat 'er niets te koopen of te bekomen ware, zonder de toestemming of goedkeuring van dien.

Ons Volk maakte van dezen tusfchentyd gebruik, om de Stad door te wandelen, en bleef niet in gebreeken; schoon vruchteloos, naar de overblyfsels van eene sterkte omtezien, welke door eenige onzer landslieden was opgeworpen, in 't Jaar 1702; niet verre van de plek gronds, waar wy thans waren (*). By hunne wederkomst aan 't huis van den Kapitein

(*) De Engelschen vestigden zich op dit Eiland in 1702 en bragten met zich een bende Macasersche Soldaten, welke zy gehuurt hadden om hier eene sterkte te helpen oprigten; dan de President van de Factory niet voldoende aan het verdrag, met hen gemaakt, besloten deze zich te wreken; en namen, op zekeren nacht, de gelegenheid waar om alle de En-
 gel-

tein, speet het hen dat hy nog niet was 't huis gekomen, te meer daar de tyd, dien zy Kapitein Gore, om tot hem weder te komen, bepaald hadden, byna verstreken was. De inwoners verzogten hen nog wat te toeven, en wilden dat zy den nacht zouden overblyven, met aanbod om hen zoo goed mogelyk te onthalen.

De Heer King had reeds in den beginne, en nu weder op nieuw, bespeurt dat de bovengemelde persoon dikwyls zich naar een der afgeschutte vertrekken begaf en aldaar een wyl vertoefde, alvorens te antwoorden op de vragen, welke hy hem deedt. Dit baarde by den Heer King een vermoeden dat de Kapitein zich daar al dien tyd bevonden had, en om reden, die hem zelf bekend waren, niet verkoos te voorschyn te komen. In dit vermoeden werd hy bevestigd toen hy ondernemende dat vertrek intetreden, werd tegengehouden. Eindelyk bleek het allerduidelykst dat de Heer King zich niet vergist had, want toen hy zich gereed maakte om te vertrekken, kwam de persoon, die zoo dikwyls dat vertrek was in en uitgegaan, eindelyk weder uit hetzelfde, met een Papier in de hand, het welk hy aan Kapitein King overleeverde, die niet weinig verwondert was te zien, dat het zelve bestond in een soort van Certificaat, in de Fransche taal geschreeven, en van den volgenden inhoud.

Peter Joseph George, Bischoep van Adran, Apostoliesch Vicaris van Cochinchina &c. De kleene Mandaryn, brengrer dezès, is de ware afgezant van het Hof naar Pulo Condore, om aldaar alle Europeesche Schepen, welke bestemd zyn die plaats aantedoen, op hunne aankomst gade te slaan &c.

Afai-

gelschen in het Fort te vermoorden. Zy, die buiten het Fort waren, het gerucht hoorende, waren groetelyk onttelt, liepen naar hunne booten en bragten 'er naauwlyks het leven af in de Staten van Johoze, waar zy zeer menschelyk behandeld wierden. Eenige hunner begaven zich vervolgens naar Benjan - Maslean, op het Eiland Borneo, met oogmerk om zich aldaar ter nedertezetten.

Ffff2

VI.
BOEK.
1780.
January.

VI:

Afai-Gon,

BOEK.

10 Augustus, 1779.

1780.

January.

Kapitein King gaf het Papier te rug, met zeer veel betuigingen dat ons Volk den Mandaryn zeer toegedaan was, en hoopte het geluk te mogen hebben om van hem een bezoek aan de Schepen te ontvangen, ten einde hem van onze vriendschap te overtuigen. Zy namen nu hun afscheid, zynde over 't geheel wel te vreden met het voorgevallene, doch vol gisfingen wegens dit zonderlinge Fransche geschrift. Drie der Inwooneren boden zich aan hen te rug te geleiden, het welk gereedelyk van Kapitein King werd aangenomen, die dus met zyn Volk langs denzelfden weg te rug kwam.

Kapitein Gore was ten uitersten verheugd hen wedertezien; want daar zy bykans een uur boven den bestemden tyd hadden uitgeweest, had hy zich over hen reeds beginnen te ontrusten en zich gereed gemaakt om optesporen waar zy gebleven waren. Hy en zyn Volk hadden gedurende het afzyn van den Heer King, zich nuttig bezig gehouden met de boot te beladen met Kool-palm, welke aan deze baai inoervloed wast. De drie gidzen kreegen ieder een daaler voor hunne moeite, en wy durfden hen een vles met rum voor den Mandaryn toevertrouwen. Een hunner vond goed ons Volk naar boord te vergezellen.

De Kapiteinen, Gore en King, kwamen om twee uren na denmiddag weder scheep, en verscheide onzer lieden, die met de Snaphaan waren uitgeweest, kwamen omtrent denzelfden tyd van de bosfchen te rug, zonder veel opgedaan te hebben, alhoewel zy eene verbazende verscheidenheid van Vogels en andere Dieren gezien hadden.

Omtrent vyf uren, kreegen wy, van het oppereinde van de Haven, een prauw, met zes roeijers, aan boord, vergezelt van een persoon, die 'er betaamlyk uitzag, en zich zelf tot Kapitein Gore vervoegde met eene ongedwongene beleefdheid, welke zeer wel aanduidde, dat hy gewoon moest zyn geweest zyn tyd in ander gezelschap doortebrengen dan in dat der bewoneren van Pulo Condore. Hy bragt met zich het bovengemelde Fransche Certificaat, en gaf ons te verstaan dat hy,

hy, den daarin vermeldden, Mandaryn was. Hy sprak een weinig Portugeesch; maar daar niemand onzer die taal geleerd had, waren wy genoodzaakt onze toevlugt te nemen tot een zwarten, dien wy aan boord hadden, die het Maleis sprak, welke taal algemeen van deze Eilanders gesproken word, en van den Mandaryn verstaan werd. Na een weinig gespreks, zeide hy, belydenis te doen van het Christen geloof, en dat hy by den naam van Luco gedoopt was; dat hy jongstleden Augustus van Sai-Gon, de hoofdstad van Cochinchina, naar dit Eiland was afgezonden, en dat hy, tot nu toe, op eenige Fransche Schepen gewagt had, welke hy in eene veilige Haven stond te brengen op de Kust van Cochinchina, slechts één dag zeilens van Condore. Wy zeiden hem niet tot de Fransche Natie maar tot de Engelsche te behooren, en vraagden hem of hy niet gehoord had, dat die beide Ryken thans met elkanderen in Oorlog waren? Hy antwoordde zulks te weten; maar gaf ons te verstaan, dat 'er hem weinig aangelegen was, aan welke Natie de Schepen behoorden, op welke hy wagtte, mits dat ze voornemens waren handel te dryven met het Volk van Cochinchina.

Hy bragt nu een ander papier te voorschyn, het welk hy ons verzocht in te zien. Het was een gezegelde brief, van welke het opschrift luidde. Aan alle Bevelhebbers van Europeesche Schepen te Condore liggende of Condore aandoende:” Schoon wy verönderstelden dezen brief byzonderlyk gericht te zyn aan Fransche Schepen, daar echter het opschrift hield aan alle Europeesche Scheepshoofden, en Luco verlangde dat wy dien brief zouden lezen, braken wy het Zegel en bevonden dat hy geschreeven was door denzelfden Bisschop, die het Certificaat geschreeven had. Deszelfs inhoud kwam hier op uit. Dat hy, volgens tyding uit Europa, onlangs ontvangen, reden had te verwagten, dat 'er eerstdaags een Schip naar Cochinchina stond te komen, uit hoofde van welke tyding hy het Hof had overgehaalt een Mandaryn (den houder) aftevaardigen naar Pulo Condore, om op de aankomst van dat Schip te wagten; dat indien het

VI.

BOEK.

1780.

January.

Ffff 3.

Schip?

vi. Schip dat Eiland mogt aandoen, de Kapitein hem door den
 BOEK. houder van dezen brief van deszelfs aankomst kon doen ver-
 1780. wittigen, of zich zelf vertrouwen aan den raad van den Man-
 January. daryn, die het Schip in een bekwame Haven in Cochín - Chi-
 na zou binnen lootzen, niet boven één dag zeilens van Pulo-
 Condore &c. Deze brief had dezelfde dagtekening van het
 Certificaat, en werd aan Luco te rug gegeven, zonder dat wy
 'er een afschrift van namen.

Kapitein Gore vroeg nu voorders, welken voorraad dit
 Eiland opleeverde. Luco antwoordde, dat hy twee buffels
 bezat, welke tot onzen dienst waren, en dat zich een zeer
 groot aantal van die Dieren op 't Eiland bevond, die men tot
 vier of vyf Daalers het stuk zou kunnen bekomen; de Boots
 werden derhalven den 23. naar de Stad afgezonden om buf-
 fels aftehaalen, tot welker aankoop wy nu last gaven: de Boots
 moesten wagten tot het hoog water was, dewyl ze voor dien
 tyd door de opening aan 't hoofd der Haven niet heen kon-
 den. Aan de Stad komende, stor 'er zulk eene heevige
 branding tegen het strand, dat men er veel moeite, ieder
 Boot een buffel 's avonds aan hoord bragt, en de Officiers,
 die dit werk bestuurd hadden, gaven te verstaan, dat zy wegens
 de sterke branding en de woestheid der buffels het alleronvoor-
 zigtigst oordeelden, meerder deezer Dieren, langs dien weg,
 aan boord te brengen. Wy hadden 'er agt gekogt en vonden
 ons niet weinig verlegen hoe ze aan boord te krygen. Wy
 konden gevoeglyk 'er niet meer dooden dan noodig was voor
 de opschaffing van één dag, dewyl het vleesch, in deeze
 lugtfreeke, naauwlyks tot den volgenden dag kon duuren.
 Einkelyk beslooten wy de overige door het bosch heen tela-
 ten dryven, en zoo over den Heuvel tot beneden aan de baai,
 welke, tegen den wind beschut, geene zoo sterke branding
 hadt. Toen wy dit werk zouden aanvangen, maakte de
 halfsterrigheid en de verbazende kracht der buffels het eenen
 moeilyken en verdrietelyken arbeid. Om hen te leiden wer-
 den 'er touwen door hunne neusgaten en om de Hoornen ge-
 daan; maar eens woedende geworden zynde, op 't gezigt van
 ons Volk, liep deze woede zoo hoog, dat zy zomtyds het
 Kraak-

Kraakbeen van de neusgaten, door welke het touw liep, van één reeten: zomtyds rukten zy de boomen uit den grond, aan welke men ze by wylen onder weg moest vast binden. Te dier gelegenheden, zou alles, wat ons Volk kon bestaan, om ze weder te krygen, niets betekend hebben, zonder den bystand van eenige kleine jongens, van welke deze Dieren zich lieten naderen, en door wier Kinderlyke behendigheid, derzelve woede schielyk bedaarde; en toen wy ze eindelyk beneden aan 't strand hadden, was het met behulp dezer jongens, dat wy ze touwen om de pooten strikten, en ons Volk in staat was om ze in diervoege in de Boots te krygen. Eene omstandigheid niet min zeldzaam dan deze leenigheid voor en gehoorzaamheid aan jonge Kinderen in deze Dieren, was, dat zy naauwlyks een ganschen dag aan boord geweest waren, of zy wierden zoo tam als men met mooglykheid zou hebben kunnen verlangen. Kapitein King hield een geruimen tyd twee dezer Dieren aanboord in leven, een mannetje en een wyfje, die wel haast de begunstigden van onze Matrozen werden. Zyn oogmerk was dezelve in Engeland over te brengen, denkende dat een ras van Dieren van zulk eene sterkte en groote, eenige ver over de zeven honderd ponden weegende, van zeer groot aanbelang moest zyn voor 't Vaderland: doch zyn oogmerk werd verydeld door dien één hunner op Zee een ongeneeslyk ongemak kreeg.

Niet voor den 28., kreegen wy al de buffels aan boord, doch wy hadden geen reden om ons den tyd te beklagen aan dat werk besteed, alzoo wy, intusschen, twee bronnen van uitmuntend water hadden gevonden, uit welke het Volk van beide Scheepen onze leege vaten opvulden. Wy voorzagen ons insgelyks van het benoodigde hout, zoo dat wy ons in de straat Sunda te korter om die beide artykels behoeftens op-tehouden. Zommigen van ons Volk trokken de zegen, aan 't hoofd van de Haven, en vingen een groote meenigte goeden Visch; andere hielden zich bezig met het neder vellen van den Kool-Palm, welke gekookt en by 't vleesch opgedischt werd. Het weinige touw, door ons te Macao opgedaan, noodzaakte ons, ons touwwerk en loopend wand be-

VI.
BOEK.
1780.
January.

hoor-

VI. hoorlyk gade te slaan en te herstellen, het welk ons niet veel
 BOEK. ledigen tyd overliet.
 1780. Pulo Condore is verheven en bergächtig en word omringt
 January. van verscheide Eilanden, die vry kleender zyn en slegts twee
 Engelsche Mylen en op nog minder afstand van daar liggen.
 Deszelfs naam beteekent het Eiland der Calabasfen, zynde
 zaamgesteld uit twee Maleische woorden *Pulo*, Eiland, en
Condore, Calabas, van welke vrucht dit Eiland eene groote
 meenigte opleevert. Het Eiland heeft de gedaante van een
 halfrond en eene uitgestrektheid van zeven of agt Engelsche
 Mylen van den Zuidelyksten uithoek, in eene Noord-Ooste-
 lyke richting. Deszelfs breedte is nergens boven de twee En-
 gelsche Mylen.

De Haven heeft een goede ankerplaats ter diepte van vyf
 tot elf vadem water; maar de ankergrond is zoo zacht en
 kleijig, dat wy veel moeite hadden om onze ankers te ligten.
 De plaats, waar men zich op het gemakkelykst van water kan
 voorzien, is by een strand aan de Oostzyde, waar wy een
 kleene beek vonden, welke ons daaglyks veertien of vyftien
 tonnen water leverde. Pulo Condore levert thans merkelyk
 meer Dieren en Plantgewassen dan ten tyde van Dampier,
 die van geen ander viervoetig gedierte aan deze plaats meldt dan
 Zwynen, Hagedisfen en Guanoes. Thans vind men 'er, be-
 halven de Buffels, die 'er by gansche kudden zyn, ongemeene
 schoone Zwynen van 't Chineesche ras, van welke wy 'er
 eenige kogten; ook bragt men ons nog drie of vier andere
 wilde soorten van Zwynen, welker spoorren onze jagers in de
 Boschen gezien hadden, welke Boschen insgelyks overvloed
 hadden van Apen en Eekhoorns; doch deze waren zoo schuw,
 dat men ze niet dan met veel moeite onder het schot konde
 krygen.

Onder de verbeteringen van het planten ryk, op Pulo Con-
 dore, mag men rekenen de Rystvelden, die wy 'er zagen, de
 Granaat Appels, de Kokos-Noten, de Oranje-Appels, de Pom-
 pelmoesen, de Pisangs en verscheide soorten van Pompoe-
 nen, schoon buiten de Pompelmoesen en de Pisangs niet zeer
 overvloedig.

Uit het geene wy alreeds wegens den Bifchop van Adran gezegt hebben, is het waarfchynlyk, dat het Eiland zeer veel verfchuldigt is aan de Franschen, die 'er denkelyk die vruchten ingevoert en aangekweekt hebben, met inzicht om 'ereene gefchikte verversingplaats van te maken, voor de zulke hunner Schepen, welke naar Cochin-China of Cambodia bestemd zyn. Indien zy zich reeds in deze gewesten gevestigd hebben, of voornemens zyn zich te vestigen, hebben zy, ontegensprekelyk, een wel gelegen plaats gekozen, zoo ter verversing hunner eige Schepen, als ter belemmering van den Koophandel hunner vyanden, in tyd van Oorlog.

VI.
BOEK.
1780.
January.

Schoon de Boschen rykelyk voorzien zyn van geveederd wild, slaagden onze Schutters niet te bestig op die jagt. Een onzer Heeren had het geluk een wild Hoen te fchieten, en alle verklaarden ze eenpaarig, dat zy aan alle kanten het gekraai van Haanen hoorden, dat zeer naar de onzen geleek, doch eenigzins scheller was. Zy zagen 'er verscheide vliegen, die ongemeen schuw waren. De gefchooten Hen was van een gespikkelde kleur, en van dezelfde gedaante als een volwasfen Kuiken van dit land, schoon niet wel zoo groot.

Het land naby de Haven is een doorgaande hoogen Heuvel, van deszelfs top tot aan den kant van 't water prykende met eene groote verscheidenheid van schoone hooge Boomen. Onder anderen zagen wy de Teer-Boom van Dampier, doch onder dezelve geene die afgetapt waren op de wyze als hy beschryft.

De bewooners van Pulo Condore zyn vluchtelingen van Cochin China en Cambodia, en niet zeer talryk; zy zyn zeer donker van kleur, van eene korte gestalte en van een zwak en ongesteld voorkomen; doch voor zoo ver wy gelegenheid hadden te oordeelen van een zachtzigtigen inborst.

Wy bleeven aan dit Eiland tot Vrydag den 28. January, en toen de Mandaryn zyn afscheid van ons nam, gaf Kapitein Gore hem op zyn verzoek een brief van aanbeveeling aan alle Bevelhebbers van Scheepen, welke alhier mogten

Gggg

ko-

Uit

VI. komen aanliggen. Hy gaf hem teffens een fraai geschenk,
 BOEK. en een brief voor den Bisfchop van Adran met een telescoop,
 1780. welke hy verzogt dat wy hem zouden aanbieden als een com-
 January. pliment voor het goede, het welk wy, door zyn toedoen,
 te Pulo Condore ontvangen hadden.

De Haven van Condore is geleegen op 8 gr. 40 min. Noor-
 der breedte en op 106 gr. 18 min. 46 sec. Oosterlengte, vol-
 gens waarnemingen aan de Maan; de miswyzing van 't Com-
 pas bevonden wy te zyn 14 min. West. By volle en verande-
 ring van Maan was het hoog water te 4 uren vyftien minu-
 ten, wanneer het begon te ebben, en om 22 uren 15 minu-
 ten was het laag water. De overgang van ebbe tot vloed
 was zeer fchielyk, en gefchiedde in minder dan vyf min.
 Het water wies en viel zeven voeten vier duimen loodlynig.

Op den 28. ligten wy het anker, en zoo rasch wy bui-
 ten de Haven waren, steevenden wy Zuid-Zuid-West aan
 naar Pulo Timoan, het welk wy, op den 31, op den
 afstand van negen of tien Engelsche Mylen, voorbyzielden.
 Dit Eiland is hoog van grond en wel voorzien van hout; af
 en aan het zelve, naar 't Westen, liggen verfcheide kleine
 Eilanden.

Februar. Op den 8. February, zeilden wy door de straat Sunda, dit
 was 's morgens om agt uren, toen wy niet boven twee En-
 gelsche Mylen van twee Schepen af waren, welke hier ten
 anker lagen, en welke nu Hollandsche Vlaggen lieten waai-
 jen. Kapitein Gore zond een Boot aan dezelve af om ze te
 praaijen. Al vroeg in den namiddag kwam de Boot te rug
 met berigt, dat het grootste der beide Schepen een Hol-
 lands Oostindievaarder was, naar Europa bestemd en het
 andere een pakket van Batavia met beveelen aan verfcheide
 Schepen, die in de straat lagen. De Hollandsche Sche-
 pen hebben de gewoonte, zoo rasch zy hun lading heb-
 ben, de Rheede van Batavia te verlaten, uit hoofde van
 de ongezonde lucht, en zich naar 't een of ander gezonder
 Eiland in de straat te begeeven, alwaar zy op hunne Papie-
 ren wagten, en het ontbrekende hen word toegezonden. In
 weerwil dezer voorzorge had dit Oost-Indisch Schip vier
 man-

mannen verloren, zedert deszelfs vertrek van Batavia, en even zoo veel lagen 'er gevaarlyk ziek. Het Schip had hier veertien dagen geleege en was thans gereed om naar Cracatoa te stevenen, om aldaar water intenemen, hebbende zoo even met de pakot deszelfs laatste Papieren ontvangen.

Des anderen daags morgens, om zeven uren, gingen wy onderzeil, en kwamen, twee dagen daarna, te Cracatoa ten anker, waar wy ons van water voorzagen. Dit Eiland bestaat in hoog land, het welk zagtkens, aan alle kanten, uit de Zee zich verheft, en overal met geboomt bedekt is, behalven op eenige weinige plekken, welke door de Inboorlingen tot het aanleggen van ryst velden opgeruimt zyn. Dit Eiland is zeer slegt bevolkt; deszelfs Opperhoofd is afhankelijk van den Koning van Bantam, aan wien de Opperhoofden van alle de andere Eilanden in de straat insgelyks onderhoorig zyn. De Koraal klippen leveren 'er eene meenigte van kleene Schildpadden, doch andere ververschingen zyn 'er ongemeen schaars en duur. Dit Eiland word voor zeer gezond gehouden in vergelyking van de omliggende landstreeken. Om agt uren 's avonds, begon het styf door te waaijen uit den Westen; ook hadden wy zwaren donder, weerlicht en regen. Des anderen daags morgens, den elfden, lichtten wy, om drie uren, het anker, en rigtten onzen koers naar 's Prinzen Eiland, alwaar wy den 14. aankwamen. Kapitein Gore, zich aan Cracatoa niet genoegzaam van water hebbende kunnen voorzien, vond aan dit Eiland het water zoo uitmuntend, dat de vaten van de Resolution niet alleen met hetzelfde gevult werden, maar Kapitein King liet zelfs die van de Discovery ledig loopen, en op nieuw met het heerlyk water van dit Eiland vullen. Dit alles was verrigt tegen twaalf uren van den volgenden dag. De Inboorlingen, die wy hier aantroffen, bragten ons eene meenigte Hoenders en eenige kleene Schildpadden; als mede Zwynen en Apen, van welke laatste, door onze Matroozen gekogt, wy veel overlast hadden.

Den 28. hadden wy zwaren regen en onbestendige winden, zoo dat wy, niet voor twee uren, in den namiddag, on-

VI. der zeil gingen, toen wy een kleene koelte uit den Noorden
 BOEK. kreegen, welke echter niet lang aanhield, maar ons des avonds,
 1780. om agt uren, noodzaakte weder voor anker te komen in
 Februar. vyftig vaden water. Den volgenden morgen, om agt uren,
 kreegen wy een Noord-Westelyk windje, waarmede
 wy onderzeil gingen, en tot onze groote blydschap de straat
 Sunda uit raakten; op den 20. was Prinzen Eiland geheel
 buiten ons gezigt. Dit Eiland, door Kapitein Cook in een
 vorig Reisverhaal beschreven zynde, zullen wy 'er enkel by-
 voegen, dat wy ongemeen getroffen werden door de kleur,
 gedaante, zeden en zelfs de taal der Inboorlingen, als heb-
 bende de grootste overeenkomst met die der Eilanderen, welke
 wy in den Stillen Oceaan bezogten. De ankerplaats van
 Prinzen Eiland is op 6 gr. 36 min. 15 sec. Zuiderbreedte en
 op 105 gr. 17 min. 30 sec. Oosterlengte.

Zedert onze komst in de straat van Banco hadden wy de
 schadelyke uitwerkzelen beginnen te ondervinden van deze
 ongezonde luchtstreek. Twee Matroozen van de Discovery
 kreegen kwaadaartige koortzen en raakten gevaarlyk ziek;
 om te verhoeden dat zy dezelve niet aan anderen mededeel-
 den, zonderden wy hen met hunne kooijen van de overigen
 af op de luchtigste plaats van 't Schip. Veele onzer geraak-
 ten zwaar aan 't hoesten, andere kreegen zwaare hoofdpyn,
 en de gezondsten onder ons werden eene verstikkende hitte
 gewaar, vergezelt van eene ongemeene loomigheid, zonder
 de minste trek tot eten te hebben.

Hoe zorgelyk en zelf ontrustende onze toestand ook wa-
 re, hadden wy ten langen lesten het onüitspreekelyk geno-
 gen deze vernielende gewesten te ontkomen, zonder dat het
 iemand onzer het leven kostte. Naar alle waarfchynlykheid
 hadden wy zulks te danken gedeeltelyk aan de gezonde ge-
 steltheit van onze Scheepslieden op onze eerste aankomst in deze
 gewesten; gedeeltelyk aan de bestendige zorg en oplettend-
 heid in 't in acht nemen van zoodanige heilzame verrigtingen,
 onder ons door Kapitein Cook ingevoerd, en by 't Volk eene
 hebbelykheid geworden.

By ons vertrek van Prinzen Eiland, en op onzen tocht
 van

van daar naar de Kaap de Goede Hoop, was het Volk van de Resolution vry ziekelyker dan dat van de Discovery; want schoon veele Matroozen van 't laatstgenoemde Schip eenigen tyd bleven klaagen over de gevolgen van de pestige luchtstreek, welke zy verlaten hadden, herstelden ze echter alle. Een der twee, die de koorts gehad hadden, en op den 12. February hevige stuipen kreeg, welke hem op den oever des doods bragten, werd gered door 't aanleggen van trekpleisters, zoo dat hy in 't kort buiten gevaar was: de andere herstelde langzamer. Aan boord van de Resolution waren veele, behalven de geen en die koortsig en verkouwde waren, en die de grootste hoop uitmaakten, gekweld met loop, en zy die daar aan kwyn den, namen, tegen onze verwagting, in getal toe, tot op onze aankomst aan de Kaap de Goede Hoop.

Van den 26. February tot den 28. der volgende maand, hadden wy een geregelde pasfaat wind uit den Zuid-Oosten tot Oost ten Zuiden, vergezelt van schoon weêr; en dewyl wy een oud bezeild vaarwater bevoeren, ontmoette ons niets vreemds, waardig vermeld te worden. Op den 28 Maart, voor den middag, toen wy op 31 gr. 42 min. Zuiderbreedte en op 35 gr. 26 min. Oosterlengte waren, verliet ons de pasfaat in een hevigen Donderstorm. Van toen af, tot den 3. April, op de Zuiderbreedte van 35 gr. en op 26 gr. 3 min. Oosterlengte, hadden wy matige winden, meest uit den Zuiden.

Tot hier toe was Kapitein Gore's voorneemen geweest doortezeilen naar 't Eiland St. Helena, zonder de Kaap de Goede Hoop aanteden; dan, daar het Roer van de Resolution in slegten staat was, nam hy het besluit terstond naar de Kaap te stevenen, als de geschikste plaats om het Roer te herstellen, en de zieken te geneezen.

Van den 21 Maart, toen wy op de Zuiderbreedte van 27 gr. 22 min. en op de Oosterlengte van 52 gr. 25 min. waren tot den 25 April, toen wy ons op 36 gr. 12 min. Zuiderbreedte en op 22 gr. 7 min. Oosterlengte bevonden, werden wy de kragt der stroomen, die Zuid-Zuid-West en Zuid-West

VI.
BOEK.
1780.
Februar.

Maart.

VI. ten Westen loopen, zomtyds naar gelang van tagtig Engelfche Mylen in een dag, ten sterkften gewaar. Doch op den 1780. 6. April raakten wy dezelve geheel kwyt, toen wy onder Maart. de Kust van Africa gekomen waren.

April. Des voormiddags van den 6. April, kreegen wy, in het Zuid-Westen, een Zeil in 't gezicht, het welk op ons aanhield; dewyl nu, kort daar aan, de wind uit dien zelfden hoek begon te waaijen, maakten wy onze Schepen slagvaardig. Thans zagen wy, uit de top van de mast, vyf andere Zeilen, aan ly, houdende een Oosterlyken koers; doch een opkomende nevel, deedt ons dezelve, binnen een uur, uit het gezicht verliezen. Op den middag waren wy op 35 gr. 49. min. Zuiderbreedte en op 21 gr. 23 min. Oosterlengte.

Den volgenden morgen, om zeven uren, ontdekten wy, op een zeer wyden afstand, land in 't Noorden. Op den 8. blies de wind sterk met rukken uit den Noord-Westen. Den dag daar aan vestigde hy zich in 't Westen; en wy zeilden vry dicht by 't Schip heen, het welk wy den 6. gezien hadden, doch vonden niet goed het zelve te praaijen. Schoon het een lomp maakzel was, en niet wel bestuurd werd, zeilde het vry harder dan onze Schepen. De Vlaggen, welke het voerde, verschilden van alle die wy gezien hadden, en werden van zommigen onzer voor de Keizerlyke aangezien; doch andere meenden het de Portugeesche Vlag te zyn.

Op Maandag den 10., deed zich, met het aanbreeken van den dag, het land weder aan ons op, in 't Noord-Westen, en dien ganschden morgen zagen wy een Snaauw-Schip op ons aanhouden. Het bleek eene Engelfche Oost-Indische Paketboot te zyn, welke drie dagen te voren van de Tafelbaai vertrokken, en thans kruizende was op de Chineesche Vloot en andere Oost-Indische Schepen. Met dit Schip kreegen wy naricht dat het smaldeel van Monsieur Trongolles, bestaande in zes Schepen, omtrent drie weken geleden van de Kaap was gezeilt, om af en aan St. Helena te kruisfen op onze Oost-Indische Vloot. Uit deze tyding maakten wy op, dat

dat de vyf Schepen, welke wy Oost aan hadden zien stevenen, waarschynlyk tot het Fransche smaldeel behoorden, het welk, in dat geval, van deszelfs kruistocht had afgezien en mischien naar het Eiland Mauritius stevende. Onze gissingen aan de Paket medegedeelt hebbende, en teffens aan dezelfde meldende, tegen wat tyd wy verstaan hadden dat de Chineesche Vloot van Canton stond te zeilen, verlieten wy haar en vervorderden onze Reis naar de Kaap. De wind bellette ons Baai Falsch intelloopen tot 's avonds van den 12., toen wy tegen over Simon's baai ten anker kwamen. Om de Kaap werden wy een sterken stroom gewaar, welken wy, voor één wyl, naauwlyks in staat waren door te zeilen, met een koelte, die ons vier Engelsche Mylen in een uur zou hebben doen afleggen:

Des anderendaags morgens ligten wy 't anker en zeilden Simons baai in. Om agt uren kwamen wy weder voor anker op den afstand van een derde van een Engelsche Myl van den naasten wal, strekkende de Zuid-Oosthoek van de baai Zuid ten Oosten en de TafelBerg Noord-Oost-half Noord. Hier vonden wy de Nasfau en de Southampton, beide Oost-Indie vaarders, op Convooi liggen wagten naar Europa. De Resolution begroette het Kasteel met elf schooten, welke met een gelyk getal beantwoord werden.

Zoo haast wy voor anker gekomen waren, werden wy vereert met een bezoek van den Heer Brandt, Gouverneur van deze plaats. Dees Heer had de hoogste eerbied en achting voor Kapitein Cook, die bestendig zyn gast had geweest; zoo dikwyls hy de Kaap had aangedaan; en schoon die Heer reeds eenigen tyd te voren het ongelukkig geval, aan Kapitein Cook overgekomen, vernomen had, was hy evenwel ten uitersten aangedaan, toen hy onze Schepen, zonder haren ouden Bevelhebber, zag te rug komen. 't Verwonderde hem niet weinig het meeste van ons Volk zoo kloek en gezond te zien, naar dien een Hollands-Schip, het welk van Macao zeilde, toen wy 'er aankwamen, en zints de Kaap had aangedaan, de tyding had aangebragt, dat wy ons in eenen jammerlyksten toestand bevonden, alzoo de Resolution slegts veertien

VI.
BOEK.
1780.
April.

VI. tien en de Discovery flegts zeven man aan boord had. 't Valc
 BOEK. niet gemaklyk te begrypen, welke beweegreden men kan ge-
 1780. had hebben, om zulk een vuile en schandelyke logen uitte-
 April. strooijen.

Op Zaturdag den 15. begaf Kapitein King zich met Kapitein Gore naar de Kaap Stad; waar zy, den volgenden morgen, hunne opwagting maakten by den Baron Plettenberg, Gouverneur van de Kaap, die hen met alle mogelyke betuigingen van beleefdheid en vriendelykheid ontving. Hy had zeer veel personeele genegenheid voor Kapitein Cook, wiens Karakter hy betuigde ten hoogsten te bewonderen, en op het hooren verhalen van wiens ongelukkig uitêinde hy zich met sterke uitdrukkingen van eene ongeveinsde droefheid uitliet. In een der voornaamste vertrekken van des Barons huis, wees hy hen op twee afbeeldingen, het een van de Ruiter, het ander van Tromp, met een open ruimte tuschen beiden, waar hy zeide voornemens te zyn het Portrait van Kapitein Cook te plaatzen, ten welken einde hy verzogt dat onze Heeren hun best wilden doen, om by hunne aankomst in Engeland, hem hetzelfde, tot wat prys ook, te doen geworden.

Gedurende ons verblyf aan de Kaap ontmoetten wy het vriendelykst onthaal, niet alleen van den Gouverneur, maar teffens van de voornaamste lieden dier plaats, zoo wel Afrikanen als Europeanen. Toen wy aan de Kaap kwamen, was de Colonel Gordon, Bevelhebber over het Hollandsch Krygs-Volk aldaar, landwaards-ingetrokken, doch voor ons vertrek van de Kaap, kwam hy nog te rug. Geen vorig Reiziger had zoo diep het land in geweest als hy; ook had hy vry wat opgedaan ter vermeerdering der uitmuntende verzameling van natuurlyke zeldzaamheden, waarmede hy het Kabinet van den Prins van Oranje alreeds had verrykt. Inddaad zyn langdurig verblyf aan de Kaap en den grooten bystand, welke hem zyn rang en staat aldaar verschaft, gepaart met eene gloeiende begeerte naar kundigheid, en eenen werkzamen en onvermoeiden geest, hebben hem in staat gesteld om eene meer volkomen kennis van dit gedeelte van Afri.

Afrika te verkrygen, dan ooit iemand te voren; en 't geeft ons een byzonder genoeg het publiek geluk te kunnen wenschen met het voornemen van dien Heer, om een verhaal van zynen tocht in 't licht te geeven.

Baai-Falsch ligt ten Oosten van de Kaap de Goede Hoop, en word dan meest van de Schepen bezogt, wanneer de Noord-Westelyke winden waaijen, het welk gemeenlyk in Mey is, zynde het, in dien tyd, gevaarlyk in Tafel baai te ankeren.

Op den afstand van elf of twaalf Engelsche Mylen van de Kaap de Goede Hoop, aan de Westzyde, is Simon's baai, de eenige gemakkelyke bergplaats voor Scheepen; want, schoon de Rhee de buiten die baai tamelyken ankergrond levert, is dezelve te open en niet geschikt tot het bekomen van noodwendigheden, de Stad klein zynde en zelf van de Kaap Stad, welke omtrent vier- en twintig Engelsche Mylen van daar ligt, van voorraad voorzien wordende.

Volgens de waarnemingen van Kapitein King en den Heer Bayley op den 11 April, toen wy Kaap de Goede Hoop juist ten Westen van ons hadden, ligt dezelve op 34 gr. 23 min. Zuiderbreedte, het welk 4 gr. Noordelyker is dan de Abt de la Caille dezelve plaatst.

Ons van alle de noodwendige Scheeps- en mondbehoeftens voorzien hebbende, verlieten wy Simons baai, den 9 Mey; op den 14 kreegen wy den Zuid-Oost pasfaat, en stuurden ten Westen van de Eilanden Ascension en St. Helena. Op den 12 Juny voeren wy voor de vierde keer, op deeze Reize onder de linie door, zynde onze lengte 26 gr. 16 min. West.

Op Zaterdag, den 12. Augustus, bereikten wy de Kust van Ierland, en deden pogingen om in de Haven van Galway binnen te loopen, van waar Kapitein Gore voornemens was de Dagverhalen en Kaarten van onzen tocht naar Londen te zenden; doch geweldige Zuide winden maakten onze pogingen vruchteloos en dwongen ons Noordwaards aan te houden. Vervolgens was ons oogmerk te Loug Sivilly in te loopen, doch de wind in denzelfden hoek blyvende, steven-

H h h h

den

VI.
BOEK.
1780.
April.

Mey.

Juny.

August.

VI. den wy naar 't Noorden van Lewis Eiland, en op Dingsdag
 BOEK. den 22 Augustus kwamen wy, om elf uren, met beide de
 1780. Schepen ten anker te Stromness. Van hier werd Kapitein
 August. King door Kapitein Gore afgevaardigd, om de Admiraliteit ken-
 nis te geeven van onze behouden aankomst; en op den 4
 October. October, bereikten de Schepen in een goeden staat de No-
 re, na eene uitlandigheid van vier jaaren, twee maanden en
 twee en twintig dagen.

Toen Kapitein King van de Discovery te Stromness afging, had hy het genoegen van al het Scheeps-Volk in volmaak- ten welstand te laten, en ten dien tyde telde men aan boord van de Resolution niet meer dan twee of drie zieken, van welken slechts één buiten staat was dienst te doen. Op de gansche Reis verloor de Resolution niet meer dan vyf man door ziekte, drie van welke, ten tyde van ons vertrek uit Engeland, reeds een kwaal onder de leden hadden: de Discovery verloor geen enkel Man. Het naauwkeurig in acht nemen van de regelen door Kapitein Cook opgegeeven, en die reeds allerwegen bekend gemaakt zyn, mag met regt, onder den zegen der Goddelyke voorzienigheid, aangemerkt worden, als de voornaame oorzaak van dit geluk. Doch niettegenstaande deze heilzame voorzorgen zouden wy mis- schien ten langen lesten de schadelyke uitwerkzels van ge- zoute Scheepskost ondervonden hebben, waren wy dezelve niet voorgekomen door ons te bedienen van hulpmiddelen, die de omstandigheden van tyd tot tyd ons aan de hand ga- ven. 't Is waar, deze middelen waren zomtyds ten uiter- sten onsmakelyk en zelfs walgelyk, en bestonden dikwyls uit kost, welke ons Volk niet gewoon was voor menschen voed- zels te houden, maar als dan moest overreding, ondersteund door voorbeeld en gezag, de vooroordeelen en wederzin te bovenkomen.

Soep, van gestolt vleesch zap gekookt, en zuurkool waren de voorbehoedzels, op welke wy het meest ons vertrouwen stelden. Wat de scorbut weerende middelen aangaat, van welke wy rykelyk voorzien waren, wy hadden geene gele- genheid om de kragt daar van te beproeven, alzoo op geen

den

der Schepen, gedurende onze gansche reis, de minste tekens van de scorbut zich onder 't Volk opdedden. Onze mout en hop hadden wy insgelyks bewaart als een toevlugt in geval van ziekte; doch dien voorraad aan de Kaap de Goede Hoop naziende, vonden wy denzelven geheel bedorven. Tenzelfden tyde openden wy eenige vaatjes met gort, erten, meel, tweebak en mout, tot eene proefneeming, in kleene vaatjes, met dun tin beslagen, gedaan, en vonden ze alle, uitgenomen de erten, in een veel beter staat, dan men zou hebben kunnen verwagten, waren ze op de gewone wyze bezorgd geworden.

Te dezer gelegenheid kunnen wy niet nalaten onder 't oog van de Regeering te brengen, de noodzakelykheid om eene genoegzaame hoeveelheid Kina mede te geven aan die Schepen zyner Majesteit, welke bestemd worden tot tochten in ongezonde luchtstreeken. 't Viel gelukkig uit op de Discovery, dat slegts één der manschap die in de straat Sunda de koorts kreeg dit geneesmiddel noodig hadt, dewyl hy alleen den geheelen voorraad van Kina, als gemeenlyk de Meesters op zulke Schepen als de onze mede nemen, gebruikte. Waren 'er meer op die wyze aangetast geworden, zy zouden waarschyntlyk door 't ontbeeren van 't eenighulpmiddel, dat hen helpen kon, hebben moeten omkomen.

Wy zullen het verhaal van dezen tocht besluiten, met het vermelden van eene omstandigheid die, als men den langen tyd welke deze Reis geduurt heeft, en de natuur van den dienst, waartoe wy gebruikt werden, in aanmerking neemt, in zeldzaamheid naauwlyks behoeft te wyken voor de buitengewone mate van gezondheid onder ons Scheeps-Volk; zy bestaat hier in, dat de beide Schepen, niet meer dan twee keeren, een geheelen dag achter een, elkander uit het gezigt verloren: de eerste Reis door een toeval de Discovery overgekomen af en aan de Kust van Owhyhee, ende tweede door de mist en nevel by het inzeilen van de Awatska-baai. Dewyl dit gedeelte der verdiensten meestäl geheel aan de Onder-Officiëren toekomt, levert het een treffend bewys van hunne kunde en wakkerheid.

E I N D E.

VI.
BOEK.
1780.
October.